

ENYING VÁROS

Fenntartható Városfejlesztési Stratégia

I. Megalapozó munkarész

Helyzetfeltárás és helyzetértékelés

2022. június 14.

Enying Város és Fejér Megye észrevételeivel javított

Munkaközi változat

ENYING Város Fenntartható Városfejlesztési Stratégia

Megalapozó munkarész: Helyzetfeltárás és helyzetértékelés

MEGRENDELŐ

Enying város Önkormányzata

Vállalkozó

MKB Consulting Zrt.

KÉSZÍTETTE:

Vezető tervező:

Faragóné Huszár Szilvia területrendező, térségi tervező,

Tervezők:

Bozsik Barbara	településmérnök
Czeiz Zsuzsa	településmérnök
Dávida Eszter	építésmérnök
Kádár Bálint	építésmérnök
Kertes Tamás	településmérnök
Kulcsár Sándor	közigazdász, Smart City szakértő
dr. Mezei Cecília	közigazdász
Sárdi Anna	okl. építésmérnök
Stefkó Gergő	közigazdász
Szabó Károly	közigazdász
Szőke Balázs	tájépítésmérnök, környezetvédelmi szakmérnök
Vaszócsik Vilja	okl. tájépítész, területi tervező

Tartalom

1.	HELYZETFELTÁRÁS	7
1.1.	Településhálózati összefüggések, a település helye a településhálózatban, térségi kapcsolatok	7
1.1.1.	Közép-dunántúli régió	7
1.1.2.	Fejér megye	8
1.1.3.	Enyingi járás.....	9
1.1.4.	Térszerkezet, településrendszer.....	10
1.2.	A területfejlesztési dokumentumokkal (Országos Területfejlesztési Koncepcióval és a területileg releváns megyei, valamint térségi területfejlesztési koncepciókkal és programokkal) való összefüggések vizsgálata	11
1.2.1.	Releváns uniós stratégiai dokumentumok	11
1.2.2.	Kapcsolódás az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepcióhoz (OFTK)	13
1.2.3.	Kapcsolódás Fejér Megye Területfejlesztési Koncepciójához és Programjához	14
1.2.4.	Kapcsolódás egyéb térségi fejlesztési koncepciókhoz, programokhoz	18
1.3.	A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata	18
1.4.	A szomszédos települések hatályos településszerkezeti terveinek - az adott település fejlesztését befolyásoló - vonatkozó megállapításai	19
1.5.	Hatályos településfejlesztési döntések bemutatása	20
1.6.	A település településrendezési tervi előzményeinek vizsgálata	21
1.6.1.	Hatályban lévő településrendezési eszközök	21
1.6.2.	Hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemei	21
1.7.	A települések társadalma	28
1.7.1.	A település népességének főbb jellemzői	28
1.7.2.	Térbeli, társadalmi rétegződés	36
1.7.3.	Települési identitást erősítő tényezők	36
1.8.	A település humán infrastruktúrája	42
1.8.1.	Humán közszolgáltatások	42
1.8.2.	Esélyegyenlőség biztosítása	45
1.9.	A járás gazdasága	50
1.9.1.	A járás gazdasági súlya, szerepköre.....	50
1.9.2.	A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői	53
1.9.3.	A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők	61
1.9.4.	Ingatlanpiaci viszonyok (kereslet-kínálat)	63
1.10.	Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz és intézményrendszere.....	67
1.10.1.	Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program	67
1.10.2.	Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere	76

1.10.3. Gazdaságfejlesztési tevékenység	76
1.10.4. Foglalkoztatáspolitiká	77
1.10.5. Lakás és helyiséggazdálkodás	78
1.10.6. Intézményfenntartás	79
1.10.7. Energiagazdálkodás	81
1.11. Településüzemeltetési szolgáltatások, okos város települési szolgáltatások	82
1.12. A táji és természeti adottságok vizsgálata	85
1.12.1. Természeti adottságok	85
1.12.2. Tájhasználat, tájszerkezet.....	88
1.12.3. Védett, védendő táji-, természeti értékek, területek.....	98
1.12.4. Tájhasználati konfliktusok és problémák értékelése.....	99
1.13. Zöldfelületi rendszer vizsgálata	100
1.13.1. A város zöldfelületi rendszereinek elemei	100
1.13.2. A zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái	112
1.14. Az épített környezet vizsgálata.....	115
1.14.1. Területfelhasználás vizsgálata	115
1.14.2. A telekstruktúra vizsgálat	121
1.14.3. Önkormányzati tulajdon kataszter	124
1.14.5. Az építmények vizsgálata	125
1.14.6. Az épített környezet értékei.....	129
1.14.7. Az épített környezet konfliktusai, problémái	135
1.15. Közlekedés.....	135
1.15.1. Hálózatok és hálózati kapcsolatok.....	135
1.15.2. Közúti közlekedés	136
1.15.3. Közösségi közlekedés	139
1.15.4. Kerékpáros és gyalogos közlekedés	140
1.15.5. Parkolás	141
1.16. Közművesítés.....	142
1.16.1. Víziközművek.....	142
1.16.2. Energia.....	147
1.16.3. Elektronikus hírközlés (vezetékes elektronikus hálózat, vezeték nélküli hírközlési építmények).....	153
1.17. Környezetvédelem (és településüzemeltetés).....	154
1.17.1. Talaj	154
1.17.2. Felszíni és a felszín alatti vizek.....	156
1.17.3. Levegőtisztaság és védelme	158

1.17.4. Zaj- és rezgésterhelés	161
1.17.5. Sugárzás védelem	162
1.17.6. Hulladékkezelés	162
1.17.7. Vizuális környezetterhelés.....	164
1.17.8. Árvízvédelem	164
1.17.9. Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák	165
1.18. Katasztrófavédelem (területfelhasználást, beépítést, befolyásoló vagy korlátozó tényezők) 165	
1.18.1. Építésföldtani korlátok	165
1.18.2. Vízzaj veszélyeztetettség.....	166
1.18.3. Egyéb katasztrófavédelmi tényezők.....	167
1.19. Ásványi nyersanyag lelőhely.....	167
1.20. Városi klíma	168
2. TERÜLETI LEHATÁROLÁS.....	173
2.1. A várostérség lehatárolása, bemutatása.....	173
18. HELYZETÉRTÉKELÉS, SZINTÉZIS.....	180
18.1. Prosperáló város.....	180
18.2. Zöldülő város	181
18.3. Megtartó város.....	184
18.4. Digitális város	185
19. A VÁROS IRÁNYÍTÁSI ÉS MŰKÖDÉSI MODELLJE	186
19.1 Irányítási modell.....	186
20. KOCKÁZATOK ÉS LEHETŐSÉGEK ÉRTÉKELÉSE	197
20.1. Prosperáló város.....	197
20.2. Zöldülő város	198
20.3. Megtartó város.....	199
20.4. Digitális város	199
20.5. Szolgáltató város	200
21. MELLÉKLETEK.....	201
1. melléklet Ábrajegyzék	201
2. melléklet: Táblázatjegyzék	204
3. melléklet Elvégzett kérdőíves felmérések dokumentálása	205

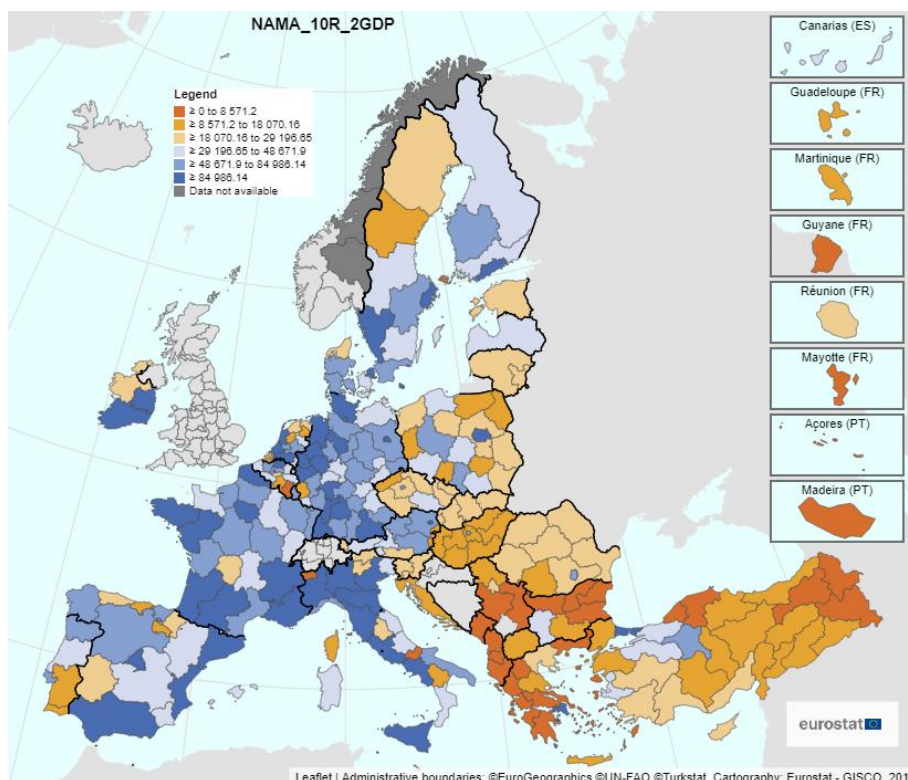

1. HELYZETFELTÁRÁS

1.1. Településhálózati összefüggések, a település helye a településhálózatban, térségi kapcsolatok

1.1.1. Közép-dunántúli régió

2019-ben az EU 242 régiója közül a Közép-dunántúli a 194. helyet foglalta el a regionális versenyképességi és 220. az egy főre jutó GDP rangsorban.

1. ábra: Egy főre eső GDP az EU régióiban (Forrás:

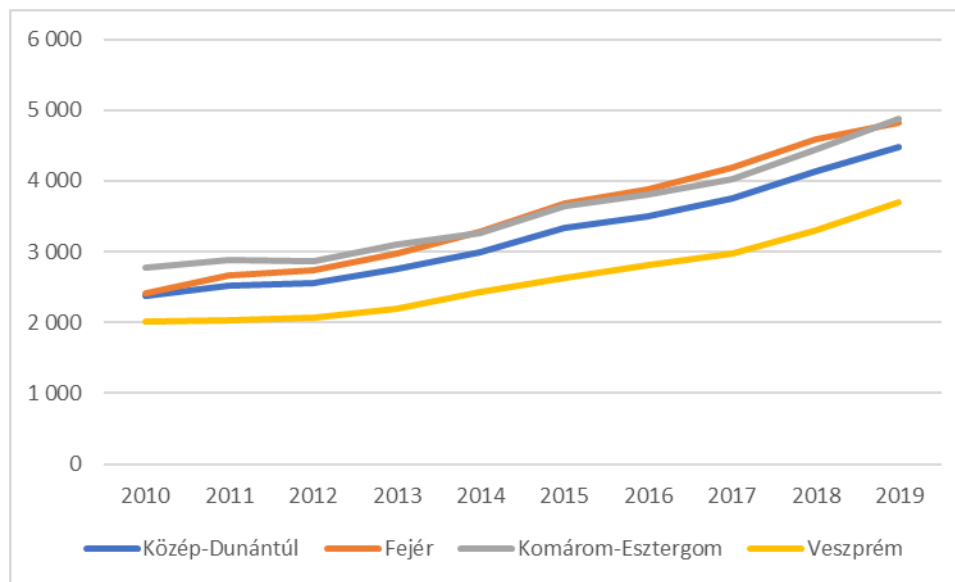
https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/nama_10r_2gdp/default/map?lang=en)

Fejlettségi mutatóit kedvező közlekedés-földrajzi pozíciójának, gazdag természeti és kultúrtörténeti adottságainak köszönheti. Nagyvárosai fontos szerepet töltenek be a hazai társadalmi-gazdasági térben. Meghatározó, a Kárpát-medence két legjelentősebb közlekedési tengelye érinti, amelyek összeköttetést biztosítanak Európa innovációs központjaival. A Bécs-Budapest tengely (M1 autópálya) a térség északi területét metszi, a Kijev-Trieszt folyosó Budapest – Ljubljana - Trieszt, ill. a Budapest – Zágráb - Fiume (Split) tengely (M7 autópálya) pedig Fejér megye gerincén halad át. Jelentős magisztrális eleme még az M6 gyorsforgalmi út, amely a megye keleti határán a Dunával párhuzamosan halad és Osijek/Eszék irányába nyújt összeköttetést, továbbá alacsonyabb rendű, de nagy forgalmat bonyolító útvonal a 8. sz. főút Klagenfurt irányába.

Újabb erősödő tradicionális szerkezeti elem a Móri-árok, amely a Vértes és a Bakony között húzódó tektonikai törésvonalként, már mintegy 900 évvel ezelőtt az É-D irányú, az akkori fővárost érintő kereskedők, zarándokok és keresztetek útvonala volt, ma pedig a Budapestet elkerülő (TIR)

útvonalként van ismét nagytérségi szerepe. Fontos kapcsolatot jelent a Dunaújvárosi Pentele-híd az alföldi területek felé.

Fejér megye GDP-jének alakulása a Közép-dunántúli régió belül a 2014-2018 között betöltött vezető szerepből a második helyre került.

2. ábra: Egy főre jutó bruttó hazai termék változása (2010-2019) a Közép-magyarországi régió megyéiben (Forrás: https://www.ksh.hu/stadat_files/gdp/hu/gdp0078.html)

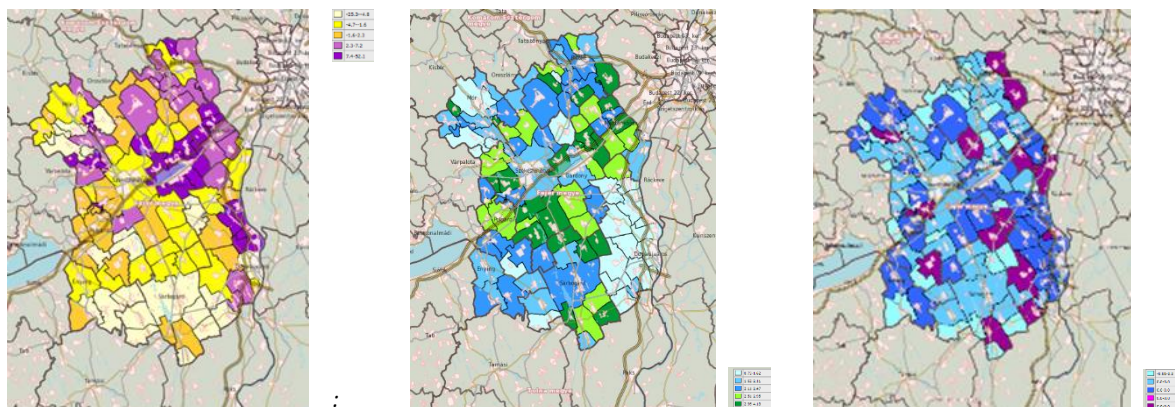
A népességkoncentráció erőt és a fejlettségi színvonalat jelző társadalmi-gazdasági mutatók alapján kiemelkedik a négy megyei jogú város (Székesfehérvár, Tatabánya, Veszprém, Dunaújváros). A nagyvárosok körüli agglomeráló térségek mellett erős az urbanizáció a Balaton és a Velencei-tó part menti térségeiben, valamint a Duna mentén is. A régió organikus fejlődésű és karakteres fejlődési potenciállal rendelkező középvárosi térségei közül több országosan vagy regionálisan meghatározó funkciót hordoz. A Dunántúli-középhegység mentén a szocialista iparfejlesztés során új kis- és középvárosok települtek, egyfajta bányászati-energetikai tengelyt alkotva. Az elmúlt időszakban struktúraváltáson mentek keresztül. A kis- és középvárosi központtal rendelkező vonzáskörzetek közül jellemzők a régióban a döntően agrárjellegűek, amelyek közül számos elmaradott periféria, mint például Enying és Sárbogárd térsége.

1.1.2. Fejér megye

Fejér megye az említett regionális kapcsolatok mindegyikével rendelkezik, ugyanakkor területének nagy részén a főváros vonzása és fejlesztő hatásai is érvényesülnek. E vonzások segítették a megye pozitív piacgazdasági beilleszkedését. Fejlettségi zónái e térszerkezeti elemek mentén rajzolódnak ki: a Mór – Székesfehérvár - Velencei-tó - Dunaújváros „S” alakú településsáv, valamint az M1-től a fővárosi agglomerációhoz kapcsolódóan az M6 megyei kivezető szakaszáig húzóódó öv. E sávokban a prosperitás velejáróiként alacsony(abb) a munkanélküliség, kedvezőbbek a jövedelmi viszonyok és – a két megyei jogú várost: Székesfehérvárt és Dunaújvárost kivéve, ahol a szuburbanizációs folyamatok érvényesülnek – nagyrészt stabil, illetve bevándorlásból gyarapodó a népesség. A két megyei jogú város és a főváros gazdasági erőterei nem fedik le a megye teljes területét. A kedvezményezett járások besorolásáról szóló 290/2014. (XI.26.) Korm. rendelete alapján (a 2012-2015 között érvényes besorolás szerinti járásokra) az Enyingi járás a 2. sz. melléklet szerint „kedvezményezett” és „fejlesztendő”-ként

az országos 198 járás között az 50 legutolsó közé esik (49.). (A 3. számú mellékletben csak a „fejlesztendő” kategóriában szerepel.) Fejér megyében ennél kedvezőtlenebb minősítést csak a Sárbogárdi járás (35.) kapott. Az „Átmenetileg kedvezményezett” települések sorában nincs Fejér megyei település. A megye déli térségei belső periferiának tekinthetők Észak-Tolna és Északkelet-Somogy csatlakozó zónáival együtt, ahol gyenge a centrumok funkciója és vonzása, kedvezőtlen a gazdasági szerkezet, a belső kapcsolatok erőtlenekek és jelentős foglalkoztatási gondok jellemzőek.

3. ábra: Népszámváltozás 2011-2020, Munkanélküliség változása 2011-2020, Adófizetőre jutó SZIA alapot képező jövedelem változása 2011-2020 (Forrás:TEIR)

1.1.3. Enyingi járás

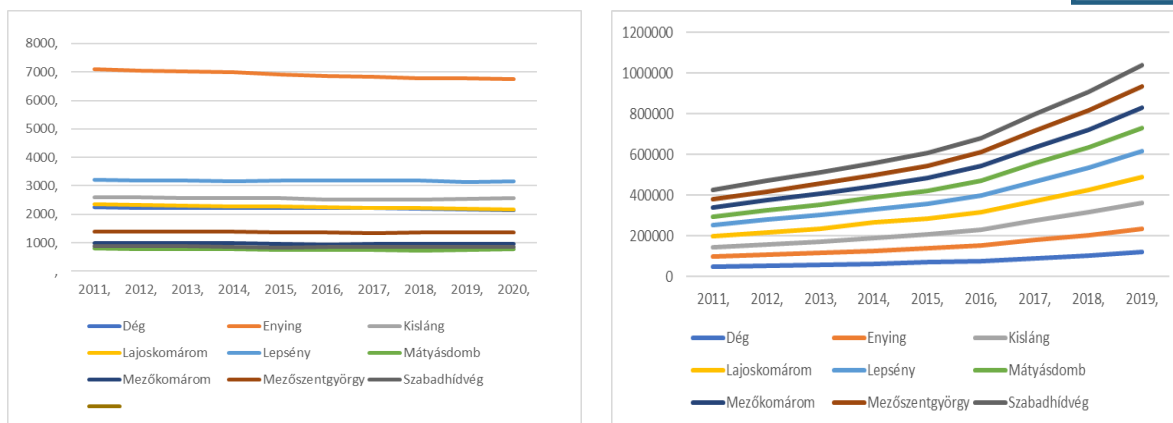
Az Enyingi járás a járások 1983-as megszüntetése előtt is létezett. Az 1950-es megyerendezés előtt Veszprém vármegyéhez tartozott, akkor csatolták Fejér megyéhez. 1961-ben megszűnt az Enyingi járás és a járásbíróság is.

A rendszerváltás után az 1990-es önkormányzati törvényt követően új integrációs igények fogalmazódtak meg (településszövetségek, térségi szerveződések), már az 1996. évi területfejlesztési törvény és az önkormányzati társulásokat, együttműködéseket szabályozó 1997. évi törvényt megelőzően is. 1994. január 1-től a KSH, egy közlekedési, ellátási kapcsolatokon alapuló besorolási rendszer szerint az országot 138 kistérségre osztotta fel (megyehatáron belül), amely sok esetben nem igazodott az addigi társulásokhoz, ezért 1997 augusztusától létrejött egy új, 150 kistérségből álló statisztikai besorolási rendszer. Időközben a vidékfejlesztési (SAPARD) programok keretében elindultak más típusú és megyehatárokat is átlépő együttműködések, illetve mikrotérségi szerveződések. Enying a kistérségi rendszerben központi szerepet töltött be, 2012 végéig 9 település tartozott hozzá.

A Kormány a közigazgatási reform keretében, a 218/2012. (VIII.13.) Korm. rendelettel 2013. január 1-én működésbe lépő járások létrehozásáról döntött. Ennek következtében a kistérség 4 települése (Mezőszentgyörgy, Kisláng, Lepsény és Mátyásdomb) átkerült az újonnan létrehozott Polgárdi járásba. Azonban 2015. január 1-től, a Polgárdi járás megszűnésével a fenti 4 települést az Enyingi járáshoz csatolták. Enying 1992-ben kapott városi rangot.

A megye déli részén a Mezőföld nyugati szélén elhelyezkedő járás, közlekedési feltártságának (64.sz. főút, M7 autópálya és a 70-es út), a Balaton közelségének és az ipari centrumok elérhetőségének köszönhetően látszólag kedvező helyzetben van. Kiváló agrárpotenciálja és fenti közlekedés-földrajzi adottságai ellenére gazdasági teljesítménye alacsony. A kedvezményezett járások besorolásáról szóló 290/2014. (XI.26.) Korm. rendelete alapján az Enyingi járás „kedvezményezett”.

4. ábra: Népszámváltozás az Enyingi járás településein 2011-2020 között, fő, Egy főre jutó SZJA köteles jövedelem alakulása 2011-2019 között Ft/hó/fő (Forrás: TelR)

A járás a Nyugat-Mezőföld kistáj-csoport területére esik. Zömében szántóművelés folyik a jó termőhelyi adottságú talajain. A térség vizei a Sárvízen és a Sión keresztül jutnak el a Dunához. Enying térségében völgyzárógátas halastavak létesültek. Növény- és állatvilága az emberi beavatkozások miatt megcsappant.

1.1.4. Térszerkezet, településrendszer

A megye térszerkezete megosztottságot mutat. Közlekedés-földrajzi pozíciója, a 2 megyei jogú város és a főváros vonzása jelentős hatást gyakorol a települések fejlettségére. Annak ellenére, hogy országos összehasonlításban Fejér megye az autópályák hossza alapján a harmadik, forgalom tekintetében a negyedik volt 2019-ben¹, Enying 8 kilométerre az M7 autópályától a Székesfehérvár és a Balaton (Siófok) közötti „vákuum zónában” fekszik, térsége kívül esik a megye két megyei jogú városának hatásterületén is.

Fejér megye Magyarország területének 4,7%-án az ország népességének 4,3%-a számára nyújt lakóhelyet. 108 települése közül 15 város, amelyek között Enying a 8. legnépesebb, 6748 fővel (2020). Fejér megye népsűrűségétől (98 fő/km²) az Enyingi járásé (48 fő/km²), de még a járáson belül legsűrűbben lakott Enyingé is alacsonyabb (82 fő/ km²).

Fejér megye településszerkezete viszonylag stabilnak mondható, azonban a megye déli területei már a XX. század során központ nélküliek voltak, ami napjainkig kihat a térség fejlettségére. Enying térségének társadalmi-gazdasági elmaradottsága többek között a hagyományos mezőgazdasági szerepével függ össze, és az agrárgazdaság és agrárfoglalkoztatás nemzetgazdasági súlyának, jövedelemtermelő képességének folyamatos csökkenése miatt évtizedek óta elvándorlás jellemzi.

A három megye határán fekvő Enying város centrumfunkciója gyenge, pályája stagnáló, hanyatló. Járásközpont szerepköréhez képest gazdasági súlya elenyésző, infrastrukturális fejlettsége alacsony színvonalú. A rendszerváltás után az Állami Gazdaságok és Termelő Szövetkezetek, valamint az ezekkel járó egyéb melléküzemágak és más településfejlesztési tényezők felszámolásával fokozatosan hanyatló pályára állt. A vasút, valamint a további helyi (pl. Videoton 2003 évi bezárása) és vonzaskörzeten belüli munkahelyek megszűnése (Pét, Peremarton, Fűzfő) tovább szűkítette a lehetőségeket.

Siófok közelségéből eredően oktatás és (szezónális) munkába járás révén kapcsolódik a balatoni városhoz, valamint hulladékgyűjtési együttműködésben vesznek részt (Nyugat-Balatoni

¹ Országos közúthálózat információs eredménytáblái, 2020 dec. 31-i állapot, Magyar Közút Nonprofit Zrt. 2021.február

Hulladékgazdálkodási Társulás). A munkaerő ingázásának másik iránya a 35 km-re fekvő megyeszékhely, Székesfehérvár.

A szakorvosi ellátáson túl, a város építéshatósági, okmányirodai és járási hivatali feladatokat lát el, valamint az itt működő kereskedelmi egységek (CBA, Penny) távolabbról is idevonzák a vásárlókat.

1.2. A területfejlesztési dokumentumokkal (Országos Területfejlesztési Konceptióval és a területileg releváns megyei, valamint térségi területfejlesztési koncepciókkal és programokkal) való összefüggések vizsgálata

1.2.1. Releváns uniós stratégiai dokumentumok

2021-2027 közötti időszak kohéziós politikájának prioritásai (a várostérségekre vonatkozó prioritásokkal):

1. Versenyképesebb és okosabb Európa
2. Zöldebb, alacsony szén-dioxid kibocsátású Európa – A természet-, a biodiverzitás- és a zöldinfrastruktúra fokozott védelme és megőrzése, **beleértve a várostérségeket**, és a légszennyezés minden formájának csökkentése; A fenntartható **városi multimodális mobilitás** támogatása, törekedve a nettó nulla szén-dioxid kibocsátású gazdasági átmenetre;
3. Összekapcsoltabb Európa a mobilitás fokozásával
4. Szociálisabb és befogadóbb Európa
5. Polgárokhoz közelebb álló Európa (a fenntartható és integrált fejlődés és területe típusok, valamint a helyi kezdeményezések minden formájának előmozdításával) – Támogatva az integrált és befogadó társadalmi, gazdasági és környezeti fejlődést, kulturális-természeti örökséget, fenntartható turizmust és biztonságot a **várostérségekben**;

Fenntartható városfejlesztés (a javasolt ERFA/CF szabályozás 9 cikkelye alapján)

- A gazdasági, környezeti, klimatikus, demográfiai és társadalmi kihívások kezelésére az ERFA-nak támogatnia kell a területi stratégiákon alapuló, városokra és funkcionális várostérségekre fókuszáló Integrált Területi Beruházásokat.
- Kiemelt figyelmet kell fordítani a környezeti és klimatikus kérdésekre annak érdekében, hogy 2050-re átállás következzen be a klímaselemleges gazdaság irányába, az innovációs célú digitális technológia hasznosításával és a funkcionális várostérségek (2 ill. több önkormányzat, amelyek a stratégiában megjelennek, mint nagyvárosi térségek-agglomerációk, ikervárosok, városhálózatok) fejlesztésének támogatásával.

Nemzeti szinten minimum 8% elkülönített ERDF forrás várostérségekre.

A 2020 utáni időszakra vonatkozó kohéziós politika Európai városi kezdeményezései (European, Urban Initiative – EUI)

Célok:

- Az ingerált és részvételi megközelítésen alapuló fenntartható városfejlesztés erősítése
- Erősebb kapcsolódás az uniós szakpolitikákhoz, elsősorban a Kohéziós Politikához.

Kedvezményezettek:

Minden EU várostársé; szolgálja az EU Városi Agendáját/Menetrendjét; a tagállamok kérése esetén a kormányközi együttműködés támogatása városi ügyekben;

Tevékenység típusok:

- Innovatív tevékenységek támogatása
- Kapacitás- és tudásépítés, Területi Hatásvizsgálatok, szakpolitikai- és kommunikációs fejlesztések támogatása

Új Lipcsei Charta: Az európai városok átalakuló képességének ereje

A városi jókormányzás 5 kulcseleme:

- Közjót szolgáló várospolitikai
- Integrált megközelítés
- Részvétel és közös alkotás
- Többszintű kormányzás
- Helyalapú megközelítés

Green deal

Az éghajlatváltozással és környezetkárosodással járó egzisztenciális veszélyek kezelésére született meg az Európai zöldmegállapodás (Green deal), amely az EU gazdaságának modern, erőforrás-hatékony és versenyképes gazdasággá alakulását célozza. Biztosítja, hogy

- az üvegházhatású gázok kibocsátásának mértéke 2050-re nettó nullára csökkenjen;
- a gazdaság növekedése függetlenedjen az erőforrás-felhasználástól;
- az átalakulásnak se az egyének, se a térségek ne legyenek vesztesei.

Tartalma:

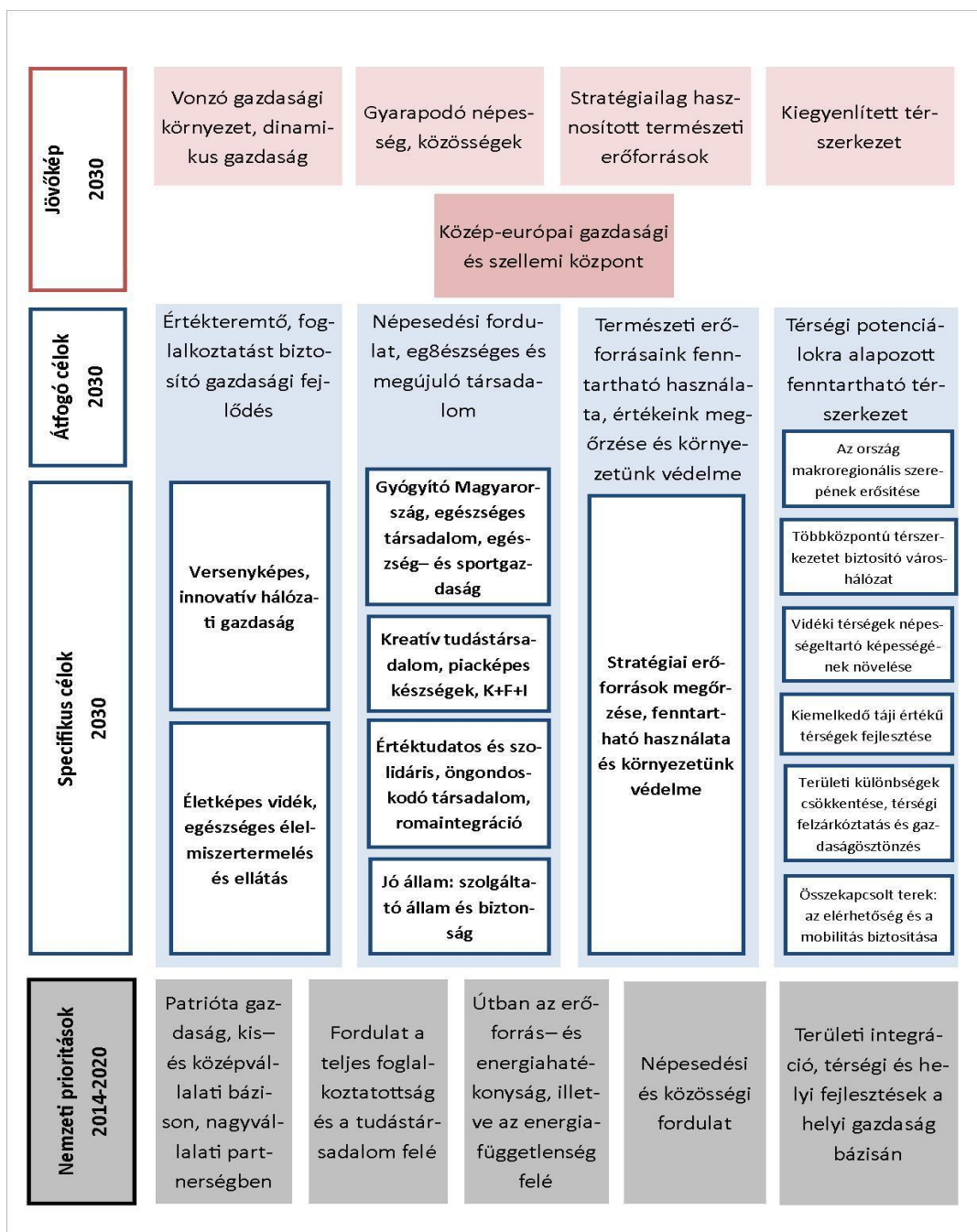
- Gazdaságunk és társadalmunk átalakítása
- Fenntartható közlekedés mindenki számára
- A harmadik ipari forradalom élén
- Szennyezésmentes energiarendszer kiépítése
- Épületfelújítás a környezetkímélőbb életmód érdekében
- A természettel karöltve bolygónk és egészségünk védelme érdekében
- Határozottabb globális éghajlat-politikai fellépés

1.2.2. Kapcsolódás az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepcióhoz (OFTK)

Az Országgyűlés az 1/2014. (I.3.) határozatával fogadta el a Nemzeti fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepciót (OFTK), amely az ország társadalmi, gazdasági, valamint ágazati és területi fejlesztési szükségleteiből kiindulva egy 2030-ig szóló hosszú távú jövőképet, valamint fejlesztéspolitikai célokat és elveket határoz meg. A 2014-2020-as európai uniós programidőszak nemzeti fejlesztéspolitikája és középtávú fejlesztési prioritásai lényegében már megvalósultak, de a koncepció jelenleg is hatályos, hiszen az átfogó és hosszútávú célok megvalósulási még folyamatban vannak, amelyekhez a 2021-2027-es programidőszak újabb eszközöket biztosít.

5. ábra: OFTK célrendszere (Forrás: Országgyűlés az 1/2014. (I.3.) határozat)

Enying és környéke az OFTK szerint vidékies térségnek számít, amely a 311/2007. és 116/2011 Korm. rendeletek alapján Hátrányos helyzetű kistérség. (A 2015. január óta érvényes új járáslehatárolás megegyezik a kistérség lehatárolással.) Ez alapján a vonatkozó legfontosabb fejlesztéspolitikai feladatok az alábbiak:

- A foglalkoztatás bővítése, a lakosság képzettségbeli szintjének emelése
- A térségközpontban elérhető szolgáltatások mennyiségi és minőségi fejlesztése, illetve méltányos elérhetőségének megteremtése
- A közlekedési, kommunális infrastruktúra biztosítása, fejlesztése az életminőség javítása és a foglalkoztathatóság érdekében
- Közösségépítés, a társadalmi kohézió erősítése, a térségek közösség megtartó erejének növelése
- Az egészség- és környezettudatosság formálása a lakosság körében, az egészségügyi és szociális szolgáltatások fejlesztése
- A köznevelés komplex, integrált szemléletű fejlesztése a leszakadó térségek, társadalmi rétegek integrációjának segítésében
- A térségek lakossága számára a mobilitás lehetőségeinek megteremtése a munkahelyekkel jobban ellátott és kedvezőbb életkörülményeket biztosító helyszínekre.

A dokumentum Fejér megye fejlesztési irányai között az Enyingi térség vonatkozásában kiemeli, hogy a nehéz helyzetű dél-mezőföldi, illetve társadalmi integrációs kihívásokkal küzdő települések komplex szemléletű, tágabb környezetükbe beágyazó fejlesztését tartja szükségesnek.

1.2.3. Kapcsolódás Fejér Megye Területfejlesztési Koncepciójához és Programjához

Fejér megye közgyűlése a 45/2021. (III.31.), és 46/2021. (III.31.) önkormányzati határozataival fogadta el a következő dokumentumokat:

- Fejér Megye Területfejlesztési Koncepció 2030
- "Szent István Fejlesztési Program" Fejér Megye Területfejlesztési Program 2021-2027

A dokumentumok TOP-1.5.1-20-2020-00010 azonosítószámú, „A 2021-2027 tervezési időszak stratégiai szintű előkészítése Fejér megyében” c. projekt keretében készültek el és a megye 2021-2027 közötti időszakára szóló fejlesztési elképzeléseit tartalmazza. Mindkét dokumentum az Európa Unió stratégiájával, annak 5 fő célkitűzésével és beruházási prioritásaival, továbbá az OFTK célrendszerével összhangban készült, a területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk részletes szabályairól szóló 218/2009. (X.6.) Korm. rendelet szerinti tartalommal.

A területi célok közül az egyik cél a **T.1 Fenntartható városok** elnevezésű kimenet, amely kiemelten kezeli az enyingi térséget.

Területi fókusz: Fejér megye megyei jogú városai és járásközpontjai (Székesfehérvár, Dunaújváros, Mór, Gárdony, Sárbogárd, Bicske, Enying, Martonvásár)

Intézkedéseinek lényege: A társadalmi – gazdasági – környezeti értelemben vett fenntarthatóság elve, amely a várospolitikában integrált megközelítést igényel. Ennek letéteményesei a megyei jogú városok és járásközpontok, melyek a közigazgatási és települési hierarchiában betöltött szerepük és az ebből

fakadó erősségeik és lehetőségeik, továbbá térszervező képességük által biztosítani képesek a megye településhálózatának többközpontúságát.

A területi célok közül a **T.2. Mezőföld Program (Dél-Fejér)** szintén kiemelten releváns Enying szempontjából.

Területi fókusz: két kedvezményezett járás, a komplex programmal fejlesztendő Sárbogárdi járás és a fejlesztendő Enyingi járás a kedvezményezett járások besorolásáról szóló 290/2014. (XI. 26.) Korm. rendelet szerint, valamint a Közép-Duna Menti Kiemelt Térség Dunaújvárosi járásba tartozó 3 településével: Daruszentmiklós, Előszállás, Nagykarácsony, az Országgyűlés 12/2020. (V. 5.) OGY határozata a Közép-Duna Menti Kiemelt Térség területi lehatárolásáról alapján. Fejér megye déli, fejlesztendő térsége az Észak-Tolna és Északkelet-Somogy határos területeivel együtt az ország egyik egységes belső perifériája, ahol a területi kihívások kezelése érdekében komplex beavatkozásokra, **speciális képzési területekre és innovatív foglalkoztatási formák** bevezetésére van szükség.

Prioritásai és intézkedései kitérnek a térségben:

- a faj- és fajtaszegény, intenzív, nagytáblás agrártermelés alacsony élőmunka-igény okozta foglalkoztatási problémákra
- speciális helyi termékek, háztáji gazdaságok és halgazdaságok fejlesztésére,
- termékfeldolgozás bővítésére
- rövid ellátási láncok (REL) fejlesztésére - helyi, másrészt a környező turisztikai és ipari központok egészséges élelmiszerekkel való ellátására
- az innovatív foglalkoztatási és képzési formák bevezetésére

Jövőkép 2013-2030		FEJÉR MEGYE Fejér megye tradicionális társadalmi, kulturális, gazdasági-logisztikai szerepköreinek fenntartható és innovatív fejlesztése					
Átfogó célok (2013-2030)	I. Gyarapodó, egészséges és összetartó népesség			II. Élhető megye és települések		III. Innovatív és fejlődő gazdaság	
Stratégiai célok 2021-2027	I.1 Helyi identitás és közösségek megerősítése	I.2 Népesség megtartása és munkaerő minőségi fejlesztése	I.3 Területi különbségek mérséklése, jobban összetartó, szociálisan érzékenyebb megye	II.1 Épített környezet, kulturális értékek megőrzése és fejlesztése	II.2 Természetes környezet megőrzése és klímaváltozás hatásaival szembeni ellenállóság fejlesztése, , zöldebb Fejér megye	III.1 Innováció és kutatás lehetőségeinek megteremtése, elősegítése, intelligens megye	III.2 Gazdasági környezet fejlesztése
Területi célok 2021-2027	T.1 Fenntartható városok			T.2 Mezőföld Program (Dél-Fejér)		T.3 Székesfehérvár; Velencei-tó, Váli-völgy (Pannónia Szíve); Vértes és az előbbi térségekhez nem besorolható, a Budapest környéke turisztikai térséghez tartozó Fejér megyei települések	
Horizontális elvek és célok	<ol style="list-style-type: none"> 1) Város – vidék együttműködésének erősítése 2) A fejlesztési programok hatékonyságának növelése 3) Fenntarthatóság 4) Esélyegyenlőség 5) Foglalkoztatás növelése 6) A klímaváltozás és a váratlan események, egészségügyi járványok kedvezőtlen hatásainak mérséklése, ellenállóság fejlesztése 						

6. ábra: Fejér Megye Területfejlesztési Konceptió 2030 célrendszere

A koncepció célrendszerének korábbi bemutatása során látható volt a célrendszer belső koherenciája. A célrendszer csúcsát Fejér megye 2030-as jövőképe foglalja el, amelyet három átfogó cél követ (I. Gyarapodó, egészséges és összetartó népesség; II. Élhető megye és települések; III. Innovatív és fejlődő gazdaság). Mindegyik átfogó cél alá tartozik több stratégiai és területi cél, amelyek az adott átfogó cél megvalósulását szolgálják. Ezt egészítik, segítik és orientálják a horizontális elvek és célok: ezek természetükből fakadóan minden átfogó és stratégiai célhoz kapcsolódnak, azok megvalósulását szolgálják

Jövőkép: Fejér megye tradicionális társadalmi, kulturális, gazdasági-logisztikai szerepköreinek fenntartható és innovatív fejlesztése, egyenrangú nagytérsegi együttműködések aktív tagjaként, kiváló termőhelyi adottságainak fenntartásával, a természeti és kulturális örökségének jövőtudatos kezelésével.

Leírás: Az enyingi járás kihasználatlan természeti és kulturális adottságokkal, kiváló mezőgazdasági termőhelyi potenciállal rendelkező periférikus térség. A megye meghatározó térszerkezeti vonalai elkerülnek, lakosságának jelentős része az alacsony jövedelmezőségű mezőgazdaságból él. Az infrastrukturális fejlesztések hatékonysága alacsony színvonalú, fenntartásuk fajlagos költsége a periférikus helyzetű településeken nagyon magas. Társadalmi – gazdasági - jövedelmi mutatói kedvezőtlenek. Agrárpotenciáljára alapozva, Enying térségi gazdasági-foglalkoztatási szerepének erősítésével a megye és a közeli turisztikai centrumok egészséges élelmiszerekkel való ellátásában jelentős funkciót kaphat. A térség és a település tekintetében a mezőgazdaság mellett releváns lehet a körforgásos-gazdaság megalapozása a járásban, amely a meglévő hulladékkezelési tapasztalatok miatt is kivitelezhető célkitűzés.

Fontos kiemelni, hogy az egyingi térség két területi cél tekintetében (T.1 és T.2), valamint a kedvezményezett járások besorolásáról szóló 290/2014. (XI. 26.) Korm. rendelet szerint is kiemelt szerepet kap a jövőben. Ezen felül a stratégiai célok terén is számos releváns kimentet találunk a település tekintetében.

A területfejlesztési program a 4. prioritáson (Periférikus és vidéki térségek felzárkóztatása) belül szintén nevesíti a települést a következő intézkedésekkel:

- **Speciális területi jellegből fakadó kihívásokra reagáló fejlesztések:** Közlekedésfejlesztés (pl. belterületi utak, kerékpárutak); Gazdasági szerkezetváltást elősegítő fejlesztések (pl. helyi termelők támogatása, lakhatási lehetőségek, kisebb ipari szereplők letelepedésének elősegítése); Foglalkoztathatóság javítása, foglalkoztatottság szintjének növelése
- **Szociális funkciók megerősítése:** Szociális gazdaság; Szociális infrastruktúra és szolgáltatások (pl. idős-gondozás, gyermekjóléti szolgálat fejlesztése)
- **Társadalmi kohézió:** Társadalmi felzárkózás, társadalmi innováció (pl. szociális településrész-rehabilitáció)

Ezen fejlesztések nagyban kapcsolódnak az M8-as gyorsforgalmi útszakasz megépítéséhez, M7/Enying – Sárbogárd – Dunaújváros között, amely összeköti a 8-as főutat Kecskemét felé. Ezen fejlesztések egymást erősítve segítik a térség és a település felzárkózását, valamint aktívabb szerepét a megye életében (pl.: rövid ellátási láncok – REL létrehozása az új úthálózat által, turisztikai és ipari központok egészséges élelmiszerekkel való ellátása érdekében.)

1.2.4. Kapcsolódás egyéb térségi fejlesztési koncepciókhoz, programokhoz

Fejér megye klímastratégiája

A klímastratégia fő megállapításai:

- A megyei klímastratégia irányokat jelöl ki, amit később az MJV-k és nagyobb települések egyedi stratégiáiban célszerű aktív cselekvésekre bontani.
- A megyében több olyan érték van, amely kiemelten védendő.
- A megye kiemelt adaptációs feladatait az ivóvízkinccs védelem, a villámárvizek elleni védelem és az erdőtüzek meggátolása jelentik.
- A szemléletformálásban az országos átlagnál magasabb a lakosság tájékozottsága a klímaváltozással és annak veszélyeivel kapcsolatban, erre építve magasabb szintű célok, komplexebb intézkedések jelölhetők ki a szemléletformálásban.

Ezek alapján a megye klímavédelmi jövőképe a következő:

„Fejér megye hatékonyan felkészül a fokozódó villámárvíz veszélyeztetettségre, a tartó hóhullámok és aszályos időszakok egészségügyi, valamint mező- és erdőgazdaságot érintő hatásaira.”

Kihasználva a megye jó gazdasági helyzetét, illetve földrajzi fekvését - mely egyes súlyos klímahatások az átlagosnál valamivel későbbi bekövetkezését prognosztizálja - a megye hazai területi átlaghoz képest rendelkezésre álló többletidőt és gazdasági potenciált saját ÜHG kibocsátása csökkentésére és az adaptációs célok megvalósítására fordíthatja.

A megye jelmondata is ezt tükrözi vissza:

„Közös cselekvéssel stabilan az élvonalban a klímaváltozás mérséklésében, a klímaváltozáshoz való alkalmazkodásban.”

Ezen felül a megye kitűzött mitigációs céljai a legnagyobb kibocsátási tényezők csökkentésére fókuszálnak:

- Lakossági energiafogyasztás
- Ipari kibocsátás
- Közlekedés

A fenti célok támogatására 6 db mitigációs területet érintő, 7 db adaptációs és 5 db szemléletformálási javaslat került kidolgozásra. Az egyes javaslatok lefedik a kérdéses célterületeket és hatékonyan igyekeznek támogatni a horizontális célokat is, mint a megye lakosságának szemléletformálása vagy a fő érintetti csoportok aktivizálása.

1.3. A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata

Országos Területrendezési Terv

Az Országgyűlés 2018. december 12-én fogadta el Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. Törvényt (továbbiakban: OTrT, vagy törvény). A 2019. március 15-étől hatályos törvény az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. tv. helyébe lépett. A törvény alapján megalkotásra került és hatályba lépett a területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról szóló 9/2019. (VI.14.) MvM rendelet. A két jogszabály közösen alkalmazandó.

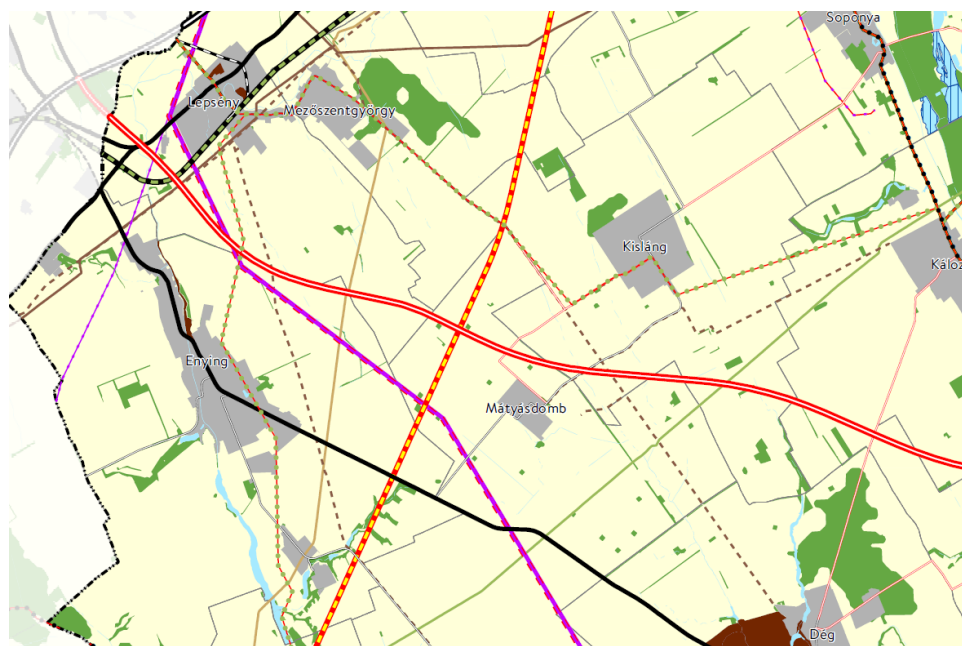

7. ábra: Fejér Megye Területrendezési Terv <https://www.oeny.hu/oeny/4tr/#/tudastar/interaktiv-terkep>

Fejér megye Területrendezési Terv

A Fejér Megyei közgyűlés a 7/2020 (II.28.) rendelettel fogadta el Fejér megye területrendezési tervét, majd a 9/2020.(V.28.) rendelettel módosította.

8. ábra: Fejér Megye Területrendezési Terv https://www.fejer.hu/index_v.php?pg=menu_534

1.4. A szomszédos települések hatályos településszerkezeti terveinek - az adott település fejlesztését befolyásoló - vonatkozó megállapításai

Enying város 7 településsel határos (Lepsény, Mátvásdomb, Lajoskomárom, Mezőkomárom, Szabadhidvég, Balatonszabadi és Balatonvilágos,) amelyek mindegyike rendelkezik térszerkezeti

tervel, illetve azok viszonylag friss módosításaival. Ezek közül konkrétan csak néhány tervben említett beruházási szándék érintheti Enying jövőjét, fejlesztéseit.

A Lajoskomáromban tervezett (2009) gyógy- és üdülőközpont megvalósulása esetén a környező települések és így Enying számára is potenciális munkahelyek létrejöttét eredményezheti. Balatonvilágos szerkezeti tervében (2013) említésre került, hogy a "középnomású gázellátást és új középvezettségű áramellátás" biztosítása Enying irányából, az országos hálózat csatlakozási pontjától.

1.5. Hatályos településfejlesztési döntések bemutatása ábrák nem olvashatók

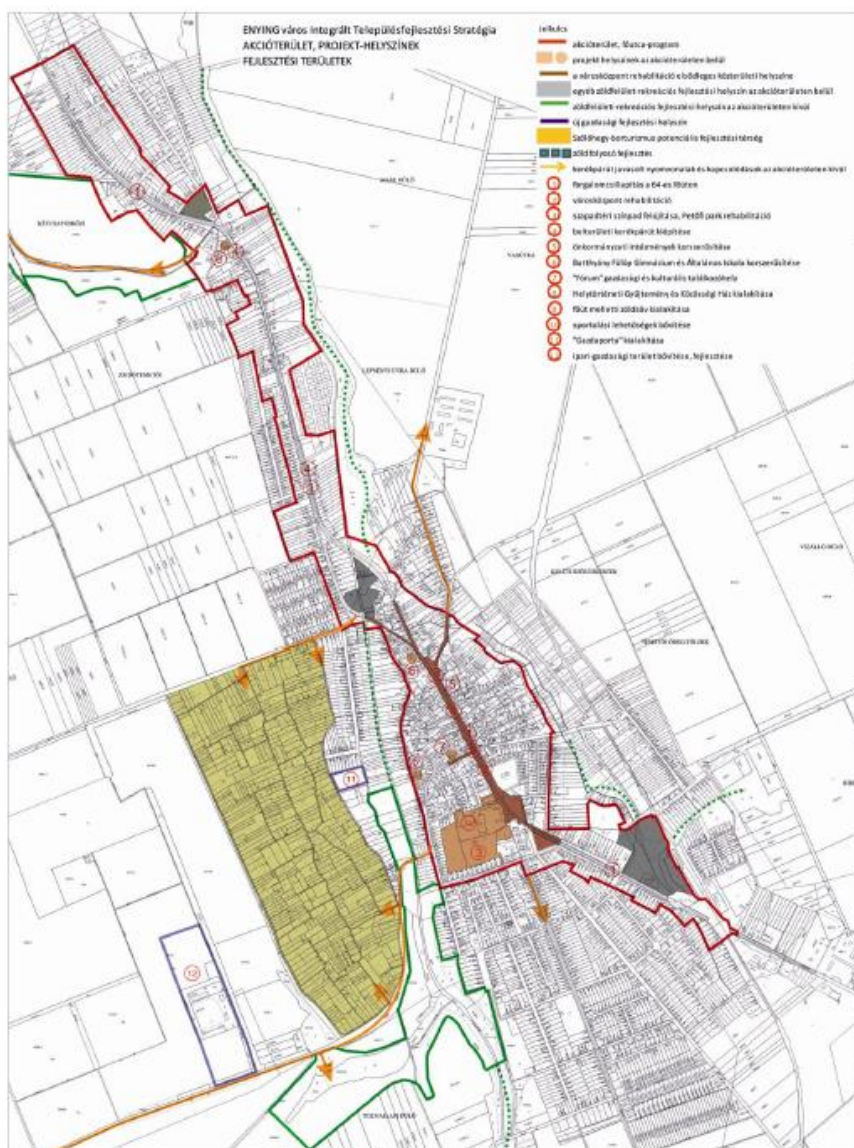
Enying város hatályos településfejlesztési tervei:

Településfejlesztési koncepció: elfogadva a 190/2003. (IX.10.) sz. határozattal, felülvizsgálva, új készítve 2015. évben.

JÖVŐKÉP				
ENYING: EGYÜTTMŰKÖDÉSEN ALAPULÓ, ERŐS/BIZTOS IDENTITÁSÚ, ÉLHETŐ KULTURÁLIS- ÉS SZOLGÁLTATÓKÖZPONT				
Átfogó célok				
Városi kohézió megteremtése			Élhető gazdasági központ kialakítása	
Stratégiai célok				
Együttműködő városi közösség felépítése (identitás, környezettudatosság, civil élet)	Társadalmi befogadás erősítése (felzárkóztatás, szegényprogramok, gyerekprogramok)	Élhető, működő városi élettér létrehozása (főutca, közösségi terek, sportolási-kulturális lehetőségek, helytörténet, ivóvíz, környezet)	A helyi gazdaság alapjainak megteremtése (hálózati kapcsolatok, oktatás, szakképzés, felnőttképzés, infokommunikációs, marketing)	A gazdaság sokrétűségének kialakítása (vállalkozások letelepítése, turizmusfejlesztés, kézimunka-igényes agrárgazdálkodás)
<ul style="list-style-type: none"> Járási szintű turizmusfejlesztési koncepció kidolgozása, turisztikai együttműködések Helyi közösségi kommunikációs stratégia kialakítása, közösségi programok szervezése Helyi és kisközösségi hagyományokhoz kapcsolódó nevelési programok kidolgozása Civil szervezetek közötti együttműködések erősítése, civil fórumok szervezése, fiatalok bevonása civil programokba 	<ul style="list-style-type: none"> Önkormányzati kezdeményezések szélesítése a foglalkoztatottság növelésére, a szegénység felszámolására (savanyító üzem, szoc. szöv. főzőkonyha) A szegénységi programokban dolgozó civilek támogatása Komplex felzárkóztató programok kidolgozása hátrányos helyzetű településrészekben Kiemelt programok hátrányos helyzetű gyerekek oktatására, alternatív oktatási-nevelési formák bevezetése 	<ul style="list-style-type: none"> Energiahatékonyság javítása a megújuló energia hasznosításával Vonzó közösségi terek fejlesztése (Cifra-kert felújítása, szabadtéri színpad korszerűsítése, új helyszín kialakítása) Helytörténeti értékek megőrzése, bemutatása (Tornyos iskola) Főutca-program megvalósítása (kerékpárút, parkolás, zöldfelület rendezés stb.) Hulladékgazdálkodási fejlesztések megvalósítása (bontási, zöldhulladék elhelyezés) Ivóvízhálózat korszerűsítése, új kút fúrása Csapadékvíz-elvezetés, befogadók rendezése Települési arculatfejlesztés, zöldfelületi rendszer használati értékének növelése Sportolási lehetőségek bővítése (tanuszoda, sportcsarnok) 	<ul style="list-style-type: none"> Szakképzés bővítése (mezőgazdasági ismeretek átadása, háztáji gazdálkodási kultúra megerősítése, turizmus-, informatikai és nyelvi képzések) Természeti és kulturális értékek turisztikai vonzerővé alakítása Helyi piaci, kereskedelmi lehetőségek bővítése (östermelői árusítás) Infokommunikációs fejlesztések közösségi és gazdasági hasznosítása (szabad hozzáféréstű info-központok, információs weboldalak, távmunka, e-gazdaság stb.) Településmarketing (szolgáltatási regiszter, kiadványok, internetes tájékoztató felület) Kerékpárút építése, hálózati csatlakozások kialakítása, kiszolgáló létesítmények fejlesztése Felnőttoktatási programok a foglalkoztatás javításáért 	<ul style="list-style-type: none"> Járási szerepkörök bővítése (rendőrkapitányság, bíróság) A balatoni turizmushoz kiegészítő szolgáltatások létrehozása Helyi gazdaság erősítése, sokszínűvé tétele, vállalkozások ösztönzése Turisztikai fogadóképesség javítása (szállásfejlesztés) Cégek letelepedésének elősegítése A mezőgazdaság foglalkoztatási szerepének növelése (östermelők, háztáji gazdaságok) Magas kézimunka-igényű gazdálkodási formák támogatása, helyi termékek piacának erősítése A helyi gazdaság jövedelemtermelő képességének növelése

9. ábra: Enying város településfejlesztési koncepciója, 2015

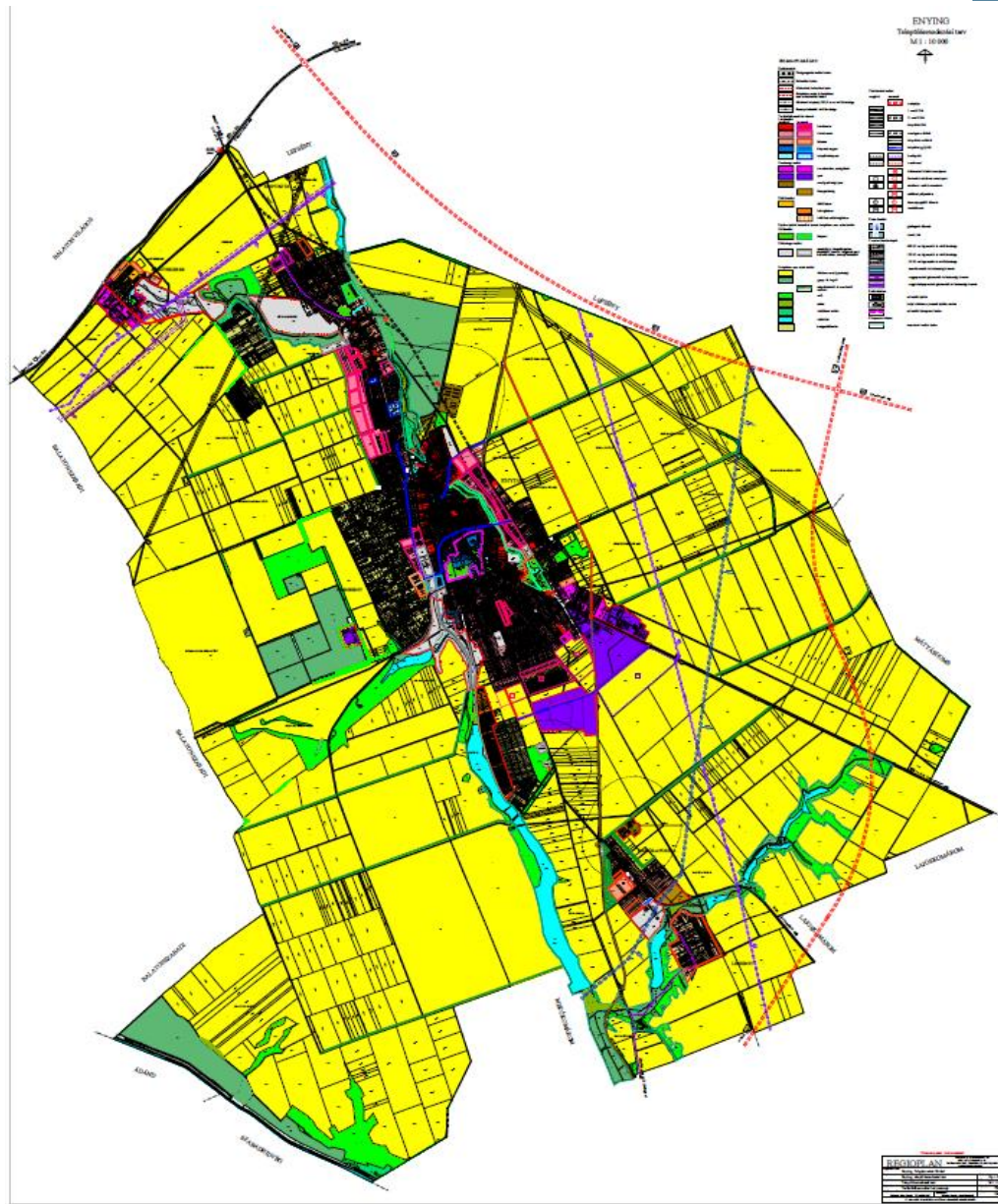
10. ábra: Enying Integrált településfejlesztési stratégia, akcióterületi fejlesztések

1.6. A település településrendezési tervi előzményeinek vizsgálata

1.6.1. Hatályban lévő településrendezési eszközök

Enying város településrendezési eszközeit a REGIOPLAN Környezet és Településtervező Kft. készítette el 2004-ben, a szerkezeti tervet a város képviselő testülete 225/2004. (IX.29.) sz. határozatával, a helyi építési szabályzatot (és mellékleteként a szabályozási tervet) pedig a 35/2004.(IX. 30.) rendeletével hagyta jóvá. A szerkezeti terv módosítva a 292/2010. (VIII.25.) sz. határozattal lett, a szabályozási terv módosítva a 18/2010. (IX.01.) ök rendelettel, ill. a 21/2013. (XI.4.) ök rendelettel lett.

1.6.2. Hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemei

11. ábra: Enying város település szerkezeti terve

Település szerkezeti terv kialakításánál figyelembe vett megállapítások

- A lakóterületek fejlesztése a már kialakult területeken belül intenzitásnövekedéssel, vagy rehabilitációval, illetve a meglévő lakóterületekhez kapcsolódva, elsősorban belterületi, vagy beépített területek közé ékelődő, részben hasznosított területek beépítésével (Cinca-Csíkgát patak és az Öreghegy, valamint az Enyingi-ér és a vasút közötti terület) oldható meg.
- Fontos városszerkezeti feladat a Cinca-Csíkgát patak bal oldali partjának bekapcsolása a város életébe, hiszen a város központjához közel van.
- A városban a területileg összefüggő és funkcionálisan is folyamatos zöldfelületi rendszer kialakítása ökológiai és városképi szempontból is fontos. Elsősorban a vízfolyások belterületi és azzal közvetlenül szomszédos szakaszai menti területek felhasználásával, parkosításával érhetőek el ezek a fejlesztések.
- A gazdasági területek fejlesztésénél számolni kell a területeken jelentkező környezeti terheléssel. Ezért a tervezés során az új gazdasági területek kijelölésénél arra kell törekedni,

hogy ezek a területek feltárása a lakóterülettől függetlenül megoldható legyen. Javasolt e részek ütemezett beépítése/belterületbe vonása.

- A városszerkezet javulását a zöldfelületi rendszeren túl a közlekedéshálózat fejlesztése biztosíthatja. A forgalom megosztását, a helyi terhelések csökkenését a lakóterületen átmenő forgalom mérséklését a közlekedésszerkezeti helyszínrajzon javasolt nyomvonalak garantálhatják. A 64-es főút új nyomvonala, illetve az M8 autópálya tehermentesítheti a városközpontot.
- Települési értékek védelme is fontos feladat. A védettség alatt álló épületek mellett a „mezővárosi” történeti karakter és beépítés jellegének, a kialakult utcahálózatnak megőrzése és ezzel egyidejűleg egy városközponti mag kialakítása is alapvető feladat. A településszerkezeti terv a területfelhasználás megválasztásánál e szempontokat szem előtt tartotta.

Lakóterület-fejlesztések

Új lakóterületek kijelölése:

- Nagyobb lakóterület-fejlesztésre van lehetőség a Váci M. utcától nyugatra Kb. 25 ha-os területen, mezőgazdasági területek igénybevételével. A terület kertvárosias lakóterületi felhasználást kap.
- Dr. Belák S. utca folytatásával lehetőség nyílik a 2496 hrsz-ú terület (5 ha) feltárására. A területet kertvárosias lakóterületként használható fel.
- Zalka M. út meghosszabbításával, és a Marosi úttal való összekötésével a Cinca-patak és az Öreghegy alatti részek feltárhatóvá válnak. A 6 ha-os terület szintén kertvárosias lakóterületi felhasználást kap.
- Kabókapusza:
  - Csokonai utcai hosszú telkek megosztásával, illetve a sportpálya mögötti területeken (7,5 ha) lakóterületi felhasználást tartalmaz a szerkezeti terv. A területen nagyobb, gazdálkodásra alkalmas, falusias telkek alakíthatók ki.
- Alsótekeres:
  - A 0256 hrsz-ú út bal oldalának beépítése és a beépítés folytatása a sportpálya felé (4 ha).
  - A területen falusias lakóterület-fejlesztést jelöl a terv.

Tartalék lakóterületek:

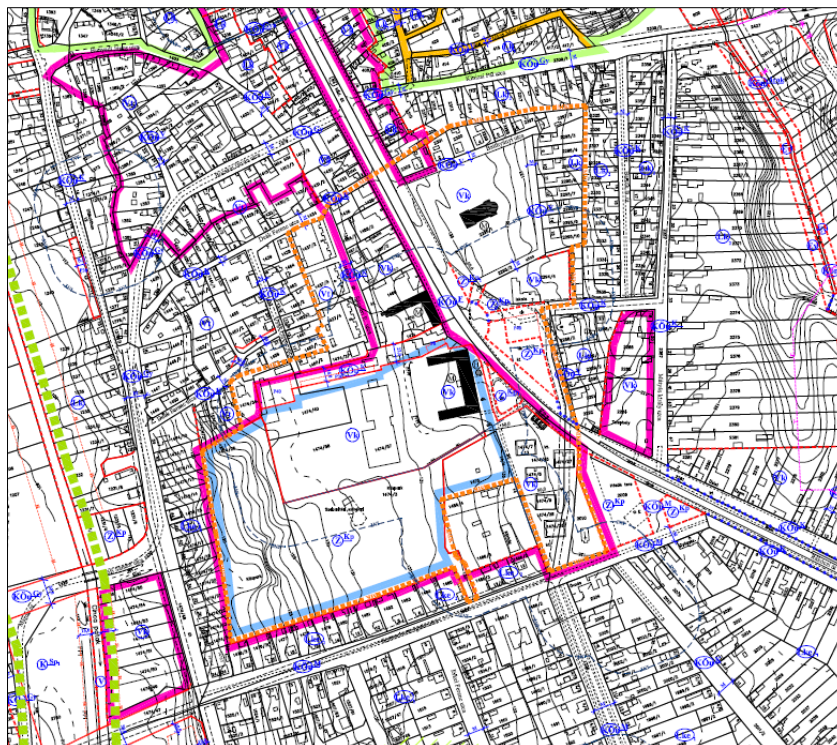
Madarász V. és a Széchenyi utcától délre eső területeket (38 ha) tartalék lakóterületként jelöli meg a szerkezeti terv. Tekintettel arra, hogy a területektől D-re potenciálisan levegőterhelési veszéllyel járó vegyi (műtrágyagyártó) üzem működik, a tartalék lakóterületek ténylegesen csak akkor használhatók fel, ha a környezetterhelés veszélye nem áll fenn.

Településközponti, központi területek rendezése, fejlesztése

A város ősi magja, a műemlékek körül elhelyezkedő tömbök, valamint a település központjában a 64-es számú főútra felfűződő területek vegyes használatúak.

Ezeken a területeken a lakóházak mellett megtalálhatók a város intézményeinek többsége, illetve a jelentősebb kereskedelmi, szolgáltató egységek. A fent említett területek a központi vegyes területhasználati kategóriába soroltan továbbra is biztosíthatják a központi jellegnek megfelelő sokrétű használatot és építészeti megjelenést.

12. ábra: Enying városközpont

A terv két helyen jelöl tervezett **vegyes területfelhasználást**:

- központi vegyes területet a Marosi út déli oldalán, a Cinca-patak mellett. A területen a városi sportcsarnok elhelyezésére van lehetőség, illetve egyéb közintézmények céljára használható fel a terület.
- településközpont vegyes területet a kiserdői lakópark alatti területen, a 64-es számú főút mellett. A területen a tervezett/meglévő lakóterületek ellátásához/kiszolgálásához szükséges intézmények, kereskedelmi, szolgáltató létesítmények helyezhetők el.

A központi vegyes terület egyik hangsúlyos pontja a műemlék védettség alatt álló Batthyány kastély.

Megfogalmazódott az a szándék, hogy a kastély és parkja a maitól eltérő, építészeti, történeti, műemléki és környezeti értékének méltó funkciót kapjon. A ma működő orvosi rendelő is korszerűbb kialakítást, megfelelő elhelyezést igényel. A kastély további hasznosítására két javaslatot tesz a 2003-ban elkészült kastély hasznosítási tanulmányterve. Egyik a polgármesteri hivatal a másik pedig szálloda.

A kastély parkjának hasznosítása pihenésre, kikapcsolódásra, elegáns szabadtéri koncertek hallgatására, igényes vendéglátásra és szolid rendezvények, fogadások megtartása alkalmas.

Városképi szempontból fontos lenne a kastély szomszédságába épített hidroglobusz lebontása, áthelyezése. Enying vízellátásával foglalkozó tanulmánytervben azt a variációt, hogy ide egy ennél nagyobb méretű víztorony kerüljön, javasoljuk eleve elvetni.

Üdülőtérületi, szabadidős célú fejlesztések

Hétvégiházás üdülőtérületi fejlesztést jelöl a terv a halastavakra néző Fehérhegy nyugati oldalán. A kedvező táji, természeti környezetben lévő területen csak kismértékű beépítés lehetséges. Javasolt az alsótekeresi Agyagvölgy és Józsefkúti-árok mentén lévő legelők rekreációs hasznosítását. A területen közösségi pihenő, sportterület, egyéb a szabadidő eltöltéshez kapcsolódó fejlesztés valósítható meg.

A Zalka M. utca és a Cinca-patak közötti területen városi sporttelep és ehhez kapcsolódó parkolók alakíthatók ki. Ide kerülhet a városi sporttelep, illetve egyéb sportpályák is (tenisz, kosárlabda, kézilabda).

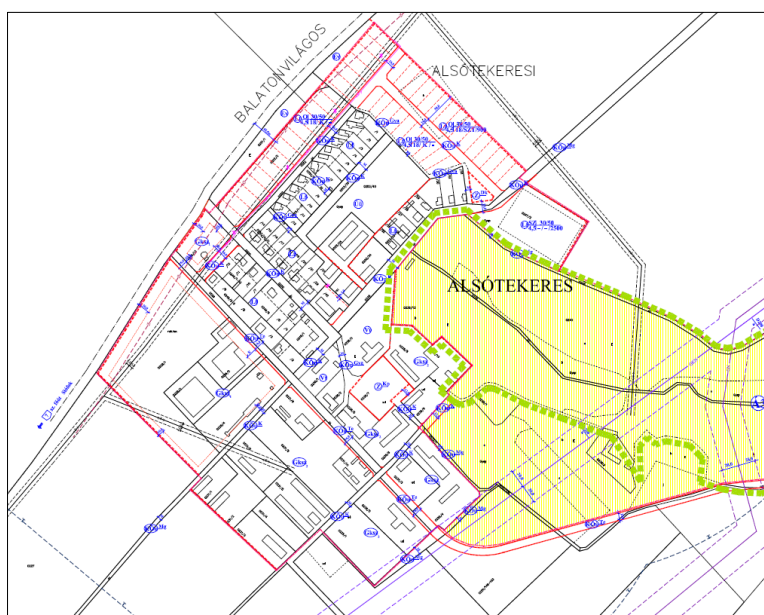
Hosszútávon javasoljuk Leshegy üdülőterületi felhasználását a kedvező táji és természeti értékekre alapozva. A Leshegy átalakulása hosszú folyamat, ezért csak a településszerkezeti tervben jelenik meg az üdülőterületi felhasználása. A szabályozási tervbe kell biztosítani az átalakulást biztosító folyamatok elindítását.

Gazdasági területek fejlesztése

A település D-DK-i része (40 ha) alkalmas lehet akár ipari, akár mezőgazdasággal kapcsolatos feldolgozóipari vagy egyéb pl. szállítmányozási telephelyek további kialakítására, fejlesztésére. Ezekhez a területekhez kapcsolódóan további 30 ha tartalék gazdasági területfejlesztést jelöl a terv.

Külterületi területfelhasználás

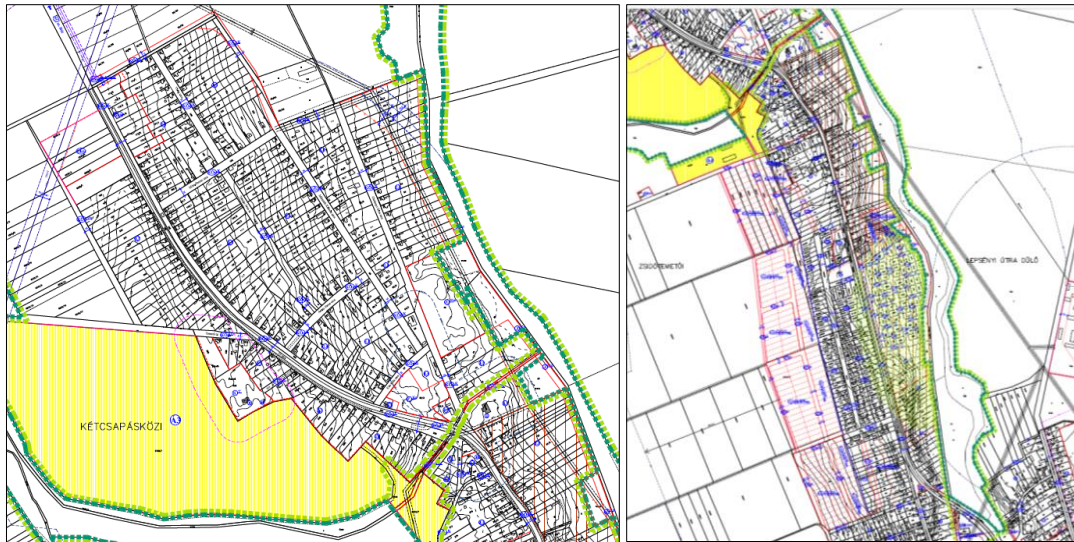
Öreghegy kertes mezőgazdasági terület-felhasználást kap, a terület belterületbe vonását nem javasoljuk. Fontos cél, az Öreghegy ősi szőlőkultúrájának megőrzése. A többi kertes mezőgazdasági terület a jelenlegi műveléshez igazodó terület-felhasználást kap.

13. ábra: Alsótekeres

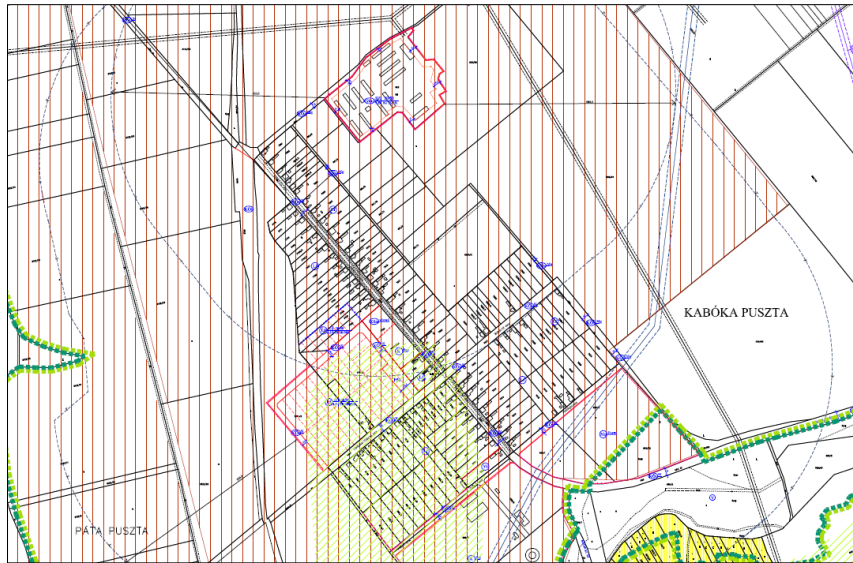

14. ábra: Balatonbózsok

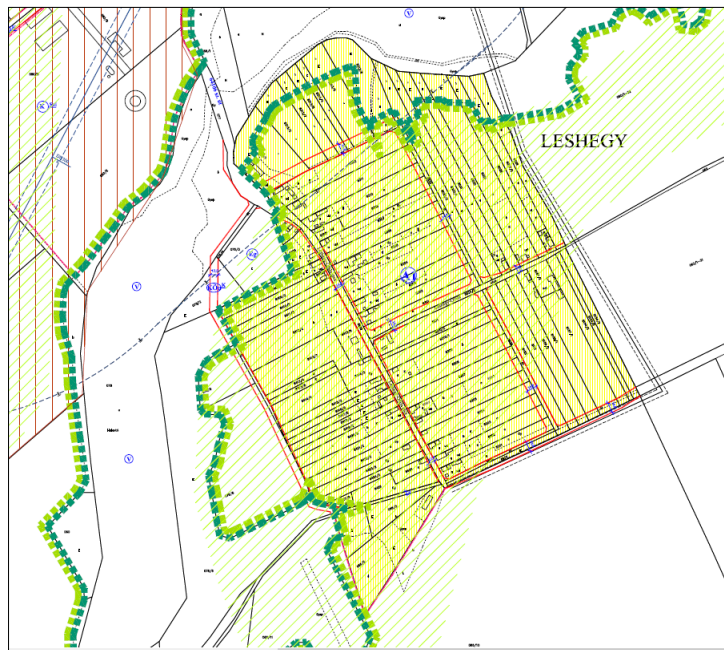

15. ábra: Óreghegy

16. ábra: Kabókapuszta

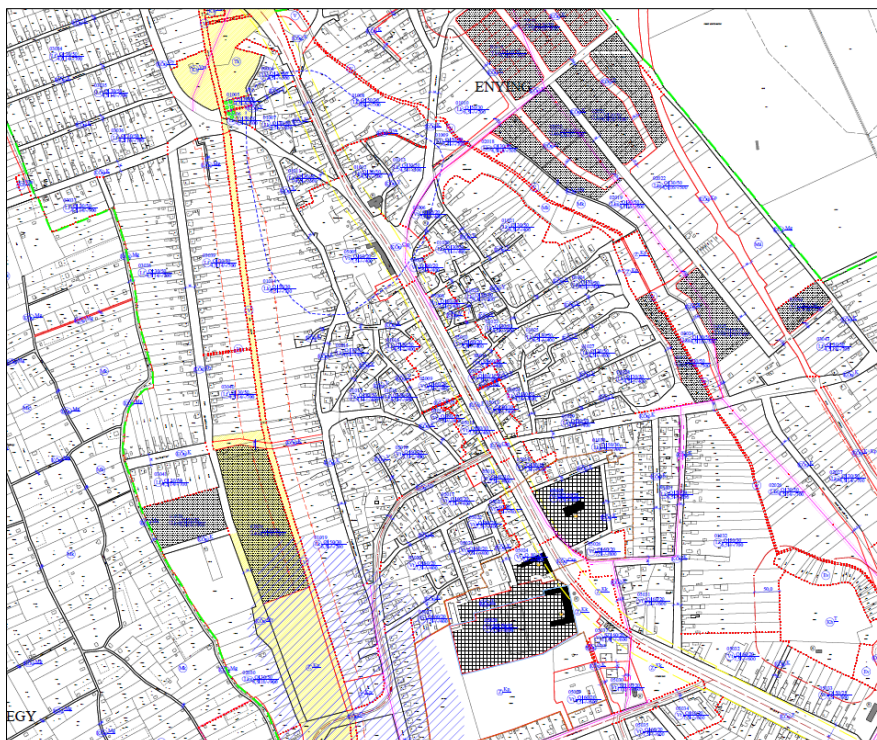

17. ábra: Leshegy

2021-ben a településrendezési terv felülvizsgálata lezajlott. Új HÉSZ rendelet még nem lépett hatályba.

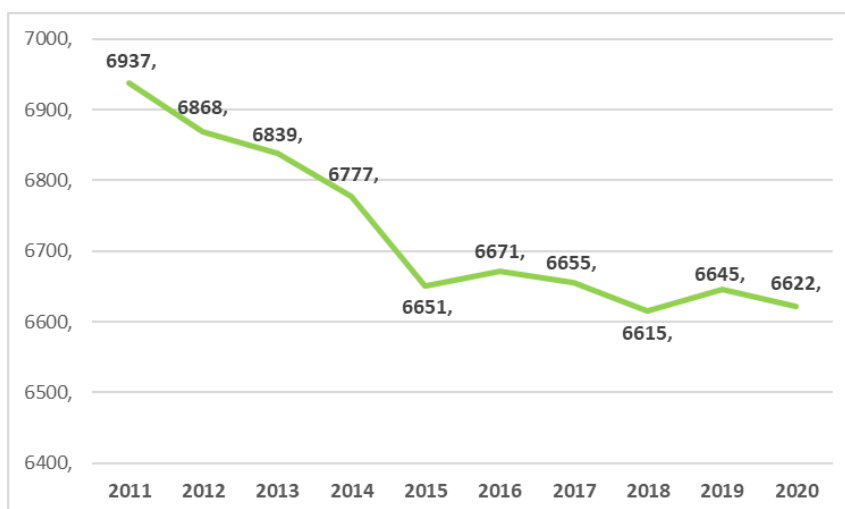

18. ábra: Enying városközpont a 2021. évi szabályozási terv tervezete alapján

1.7. A települések társadalma

1.7.1. A település népességének főbb jellemzői

Enying területe 82,78 km², lakónépessége 2020-ban 6622 fő volt (50,8% nő, 49,2% férfi). A lakosság száma a 2011 évi népszámlálás óta napjainkig szinte egyenletesen csökkent, amely folyamatban két mélypont látható, 2015-ben és 2018-ban. A vizsgált időszakban a népesség 5%-kal csökkent.

19. ábra: Népességváltozás 2011-2020, fő (Forrás: TeIR/TSTAR)

A városnak a központi belterületen kívül (amely 1966 óta Balatonbozsokot is magában foglalja) három külterületi lakónépességgel is rendelkező városrész van: Kabókapusztá, Alsótekeres és Leshegy. Enying városrészeiről a 2011 évi népszámlálás során gyűjtött adatok állnak rendelkezésre. Frissebb adatok hiányában a 2015 évi ITS releváns munkarésze kerül megismétlésre.

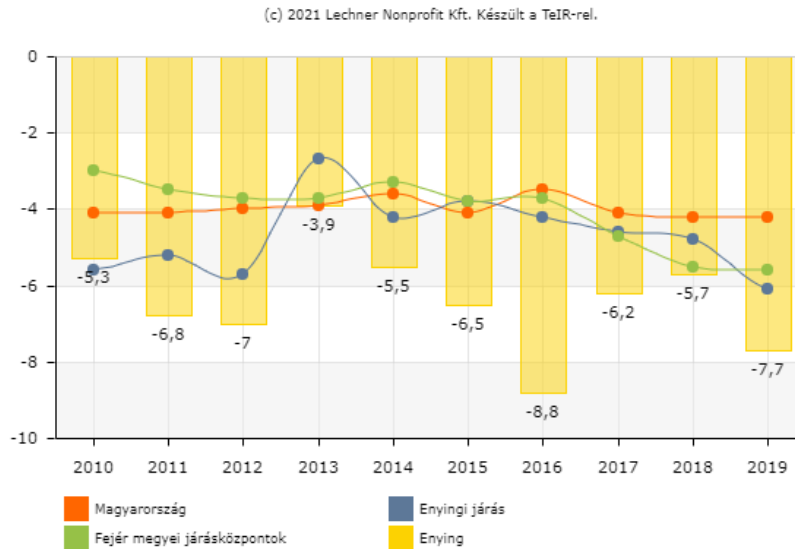
Mutató	Enying összesen	Enying (Mikótanya és Öreghegy külterülettel)	Balatonbozsok (Kispusztak külterülettel)	Kabókapusztá	Alsótekeres	Leshegy
Lakónépesség száma (fő) 2001	7126	6530		284	217	95
Lakónépesség száma (fő) 2011	6835	5480	771	288	189	104
Lakónépesség változás (%) 2001-2011	-4	-4,3		1,4	13,0	9,5
Lakónépesség aránya (%) 2011	100	80,2	11,3	4,2	2,8	1,5

1. táblázat: Enying külterületi lakott helyeinek adatai, 2011 (Forrás: KSH)

„A fenti táblázatból látható, hogy Enying népességének 8,5%-a lakik a különböző külterületeken. A központi belterületen belül az enyingi részen az össznépesség 80,2%-a, Balatonbozsokon a lakosok 11,3%-a él.

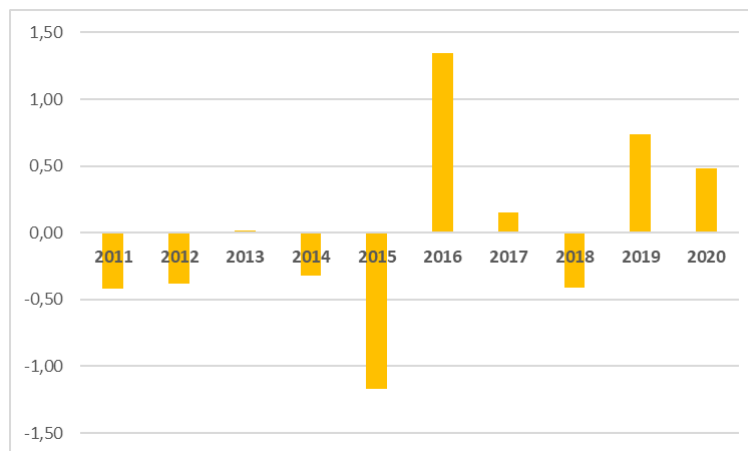
Az elmúlt 13 év népességcsökkenése (5,3%) Enyingen magasabb volt úgy a Fejér megyei (0%), mint az országos átlagnál (2%). A város részei között eltérő volt a lakosság változása a legutolsó két népszámlálás adatait figyelembe véve. Alsótekeresen és Leshegyen, továbbá Kabókapusztán növekedett a lakónépesség (13%-kal, 9,5%-kal és 1,4%-kal), míg Enying belterületi népessége 4%-kal csökkent így eredményezve a város lakosságának 4%-os fogyását.”

A városban természetes szaporodást utoljára 1993-ban regisztráltak, és azóta folyamatosan, kisebb-nagyobb ugrásokkal fogyás volt jellemző, az országosnál és a megyeinél hullámzóbb mértékben. 2020-ra a reprodukciós ráta tovább csökkent, 7,9 ‰-re.

20. ábra: Természetes szaporodás, fogyás 2010-2019 (Forrás: TeIR/KSH/TSTAR)

A természetes fogyás értékeihez képest a vándorlási egyenleg hasonlóan hektikusan alakult a vizsgált időszakban, azzal a különbséggel, hogy a legutóbbi népszámlálás óta felerészben voltak vándorlási nyereséggel jellemezhető évek (2013, 2016, 2017, 2019 és 2020). A mutatók a két szélsőérték -1,17% és +1,35% között változnak és közel egy évtized alatt az egyenlegben kiegyenlítődték. A városrészekre vonatkozóan nem állnak rendelkezésre részletező népmozgalmi adatok.

21. ábra: Vándorlási egyenleg 2011-2020, % (Forrás: TeIR/KSH/TSTAR)

A népesség belüli 0-14 éves fiatakorúak aránya 2012-ig folyamatosan csökkent, míg a mai napig folyamatosan hol stagnált, hol kisebb növekedést mutatott, tehát semmiképpen nem csökkent. 2011 óta 14,1%-ról 15,4%-ra nőtt a részesedésük. A város népességének kor megoszlását az aktív korúak csökkenése (70%-ról 66,3%-ra) mellett az időskorúak arányának (16%-ról 18,4%-ra) emelkedése jellemezte a vizsgált időszakban. Összességében a fentiek eredményeképpen az öregségi index (65-x/0-14 korúak aránya) 2011 óta napjainkra 1,1-ről 1,2-re nőtt.

„Az aktív, illetve időskorúak arányát 2011-ben az enyingi városrészekben az alábbi táblázat szemlélteti.

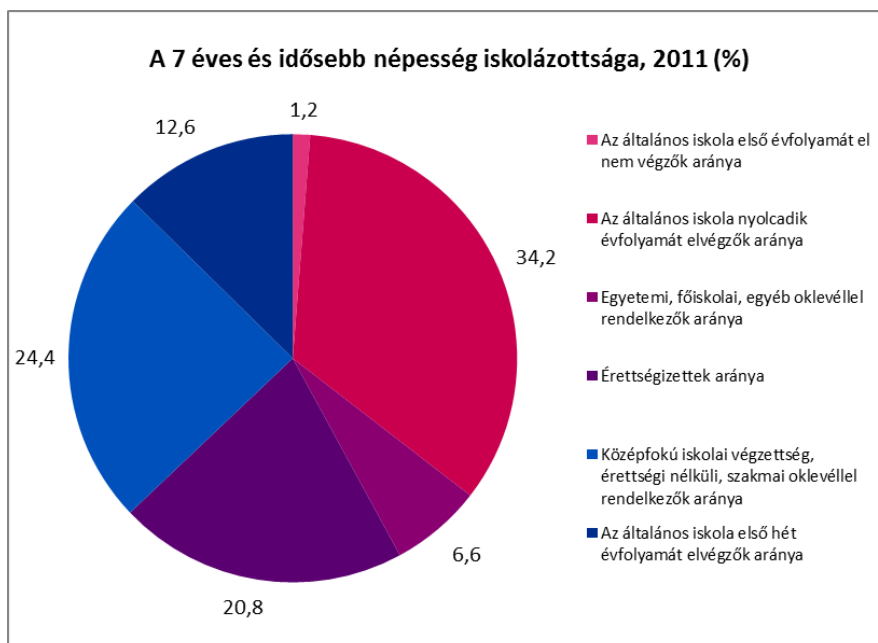
Mutató	Enying összesen	Enying (Mikótanya és Óhegy külterülettel)	Balatonbozsok (Kispusztak külterülettel)	Kabókapusztak	Alsótekeres	Leshegy
Lakónépességén belül 15-59 évesek aránya (%)	62,7	63,0	60,8	66,7	59,3	55,8
Lakónépességén belül 60-x évesek aránya (%)	22,6	22,7	22,8	18,1	27,0	20,2

2. táblázat: Aktív- és időskorúak aránya Enying városrészeiben, 2011 (Forrás: KSH/Népszámlálás)

A **népesség megoszlását főbb korcsoportonként** vizsgálva megállapítható, hogy a 2011 évi népszámlálás idején, az aktív korúakra vonatkozó (15-59 éves) enyingi átlagnál (62,7%) lényegesen alacsonyabb értékek jellemzik Leshegyet (55,8%) és Alsótekerest (59,3%), illetve magasabb arány tapasztalható Kabókapusztán (66,7%). Enyingen 2011-ben az időskorúak aránya a lakónépességén belül 22,6% volt. A városrészi adatok alapján, három lakóhelyen (Enying Mikótanya és Óhegy külterülettel, Balatonbozsok Kispusztak külterülettel és Alsótekeresen magasabb az érték (22,7%, 22,8% és 27,0%), valamint fiatalabb korstruktúra jellemzi Leshegyet (20,2%) és Kabókapusztát (18,1%).”

„A 2011 évi népszámlálás adatai szerint Enying népességének 3,9%-a tartozik valamilyen **nemzetiséghez**. Ezen belül csak a cigány és a német kisebbségek képviseltetik magukat nagyobb arányban (cigány: 2,4%, német: 1,3%). Ez alacsonyabb az országos (3,2%) és magasabb a járási (1,5%) és a Fejér megyei járásközponti (1,3%) átlagnál. Az adatok alapján azt lehetne feltételezni, hogy a város életében a nemzetiségeknek nincs nagyobb szerepe, azonban a valóságban a roma lakosság aránya 8-9%-ra becsülhető, amelynek a Helyi Esélyegyenlőségi Program (2013) szerint csak 40%-a keresőképés.

Települési **iskolázottsági adatok** népszámlálásokkal állnak rendelkezésre. 2001 és 2011 között Enyingen a 7 éves és idősebb népesség körében az általános iskola 8. évfolyamát elvégzők aránya 0,3%-kal, az egyetemi, főiskolai oklevéllel rendelkezőké 6,6%-kal, az érettségizetteké 5,9%-kal, valamint az érettségivel nem rendelkező középfokú végzettségűek aránya 2,1%-kal nőtt.

22. ábra: A 7 évesnél idősebb népesség iskolázottsága, 2011, % (Forrás: TeIR/KSH/Népszámlálás)

A fent vizsgált népesség körében az iskolai végzettséggel nem rendelkezők aránya a 2011. évi népszámlálási adatok szerint Enyingen (1,2%) megfelel az országos átlagnak és kismértékben meghaladja a Fejér megyeit (1,1%). A város jelentősen alacsonyabb mutatókkal rendelkezik úgy a hazainál (26,2%, 13,1%), mint a megyeinél (26,8%, 13,2%) az érettségizettek és a felsőfokú végzettségűek tekintetében (20,8%, 6,6%). Az előbbi ötödével a diplomások aránya pedig felével kisebb a Fejér megyei átlagnál. Magasabb a járásközpont rátája (24,4%) a középfokú végzettség nélküli szakmai oklevéllel rendelkezők terén a megyeihez (21,2%) és országoshoz (21,1%) viszonyítva.

Mutató	Enying összesen	Enying (Mikótanya és Óhegy külterülettel)	Balatonbuzsók (Kispuszták külterülettel)	Kabókapuszták	Alsótekeres	Leshegy
Legfeljebb ált. isk. végzettséggel rendelkezők aránya az aktív (15-59) korúaknál (%)	28,6	27,3	27,5	40,1	35,7	63,8
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebbek arányában (%)	8,1	8,8	5,6	5,3	4,9	1,5

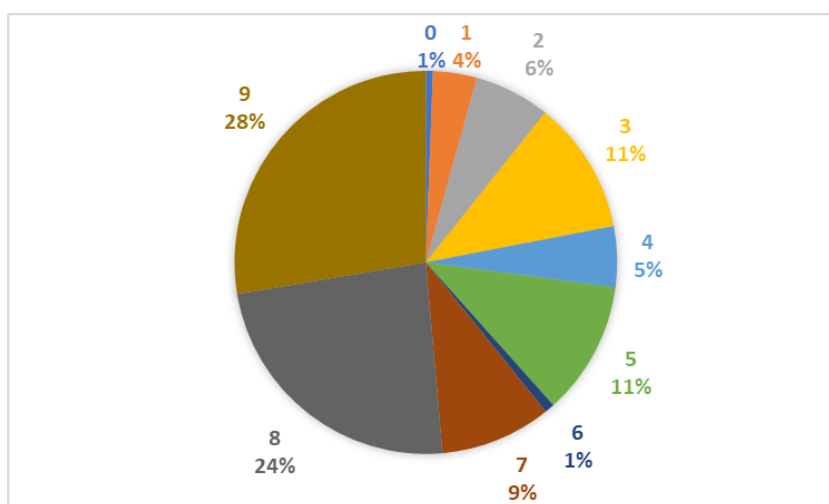
3. táblázat: Enying külterületi lakott helyeinek iskolázottsága, 2011 (TeIR/KSH/Népszámlálás)

Enying városrészeire két mutató áll rendelkezésre. A fenti táblázat alapján megállapítható, hogy a városon belül legalacsonyabb iskolázottsággal a külterületi Leshegyen és a közelben fekvő Kabókapusztán lakók rendelkeznek, bár ez utóbbi városrészben – vélhetően az idegenforgalmi létesítménynek köszönhetően – a felsőfokú végzettségűek aránya majdnem négyszerese a szomszédos leshegyinél. A magasabb végzettség Enying, illetve Balatonbuzsók városrészekre jellemző.

Enying város lakosságának **foglalkoztatottsága** az aktív korú (15-64 éves) népességen belül a két legutóbbi népszámlálás között 1,4%-kal nőtt. Azonban amíg 2001-ben a járásközpont adata (53%) megfelelt az országosnak (53%), közel volt a járásihoz (53,2) és jelentősen alacsonyabb volt a megyei járásközpontokénál (60,7%), addig 2011-ben szinte az összes említett szint jobban növekedett az enyinginél (Enying: 54,4%, járás: 54,9%, ország: 57,9%, Fejér megyei járásközpontok: 61,6%).

A 2011. évi enyingi átlag mögött a különböző városrészek közötti nagy különbségek húzódnak. A legkedvezőbb értékek Kabókapusztán vannak (58,4%), míg Leshegyen tapasztalható a legalacsonyabb (25,4%) érték. Ugyanitt a háztartások majdnem kétharmadában (64,5%) nincs foglalkoztatott, szemben a 38,7%-os enyingi átlaggal (Balatonbozsok: 44,1%, Alsótekeres: 43,7%, Kabókapusztá: 25,8%)².

A fent leírt, 2015 évi ITS Megalapozó munkarészből újabb adatok híján átvett vizsgálati munkarészeket részben ki lehet egészíteni a város alkalmazottként dolgozó népességének foglalkoztatási főcsoportonkénti³ értékelésével, amely közvetett, de nem teljes (településrészeket nem érintő) információt nyújt az aktív korúak foglalkoztatottságára, illetve iskolázottságára vonatkozóan.

23. ábra: Alkalmazottak foglalkozási főcsoportonkénti megoszlása (Forrás: TeIR/MÁK)

Enyingen az aktív korúak közel 69%-a alkalmazott. Alacsony presztízsű foglalkoztatási főcsoportokban (7,8,9 kategóriában) dolgozott 2020-ban a város alkalmazottainak majdnem kétharmada (61%). Ez az előző ITS vizsgálatában vizsgált értéknél 16%-kal magasabb.

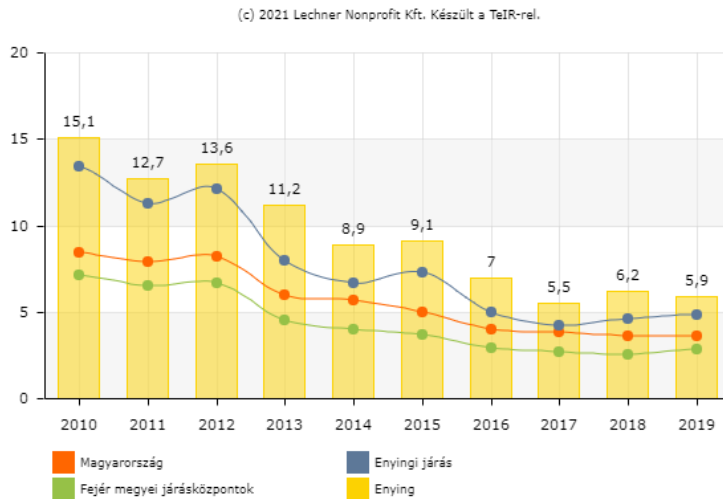
A foglalkoztatottságot leíró adatok népszámláláskor frissülnek. Erre vonatkozóan a két census közötti időszakban információk településeknél sem lelhetők fel. A Covid-19 munkaerőpiacra gyakorolt

² Enying Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája, 2015

³ KSH szerinti foglalkozási főcsoportok:

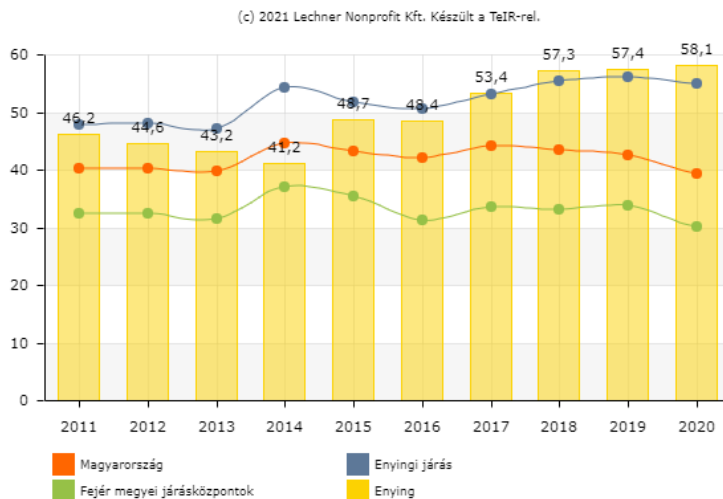
- 1 – Törvényhozók, igazgatási, érdekképviseleti vezetők, gazdasági vezetők
- 2 – Felsőfokú képzettség önálló alkalmazását igénylő foglalkozások
- 3 – Egyéb, felsőfokú vagy középfokú képzettséget igénylő foglalkozások
- 4 – Irodai és ügyviteli (ügyfélforgalmi) jellegű foglalkozások
- 5 – Szolgáltatási jellegű foglalkozások
- 6 – Mezőgazdasági és erdőgazdálkodási foglalkozások
- 7 – Ipari és építőipari foglalkozások
- 8 – Gépkészítők, összeszerelők, járművezetők
- 9 – Szakképzettséget nem igénylő (egyszerű) foglalkozások
- 0 – Fegyveres erők, fegyveres testületek foglalkozásai

hatását a munkanélküliség alakulásán keresztül lehet bemutatni, ami Enyingen 2019-2020 között 1 %-kal nőtt. (Az álláskeresők aránya az aktív korúak körében 2019-ben 6%, 2020-ban 7% volt.)

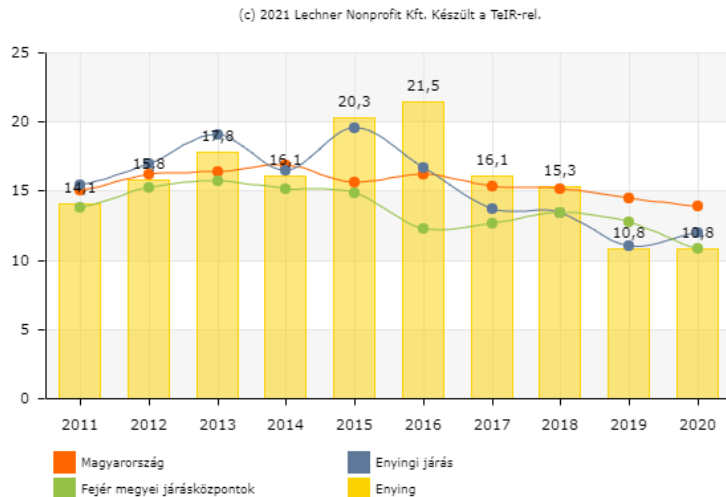

24. ábra: Nyilvántartott álláskeresők a munkaképes korú (15-64 éves) népesség %-ban, 2020 (Forrás: TeIR/KSH/TSTAR)

Enyingen a munkanélküliség a vizsgált időszakban 2017-ig kisebb ugrásokkal csökkenő tendenciát mutatott. Ezután enyhe növekedési trend kezdődött, ami 2020-ra 7%-on zárult, nem jeleznek szignifikáns eltérést az országos, megyei és járási átlagok sem. Az álláskeresők között 3,6% a végzettség nélküliek, 5,2% a pályakezdők aránya.

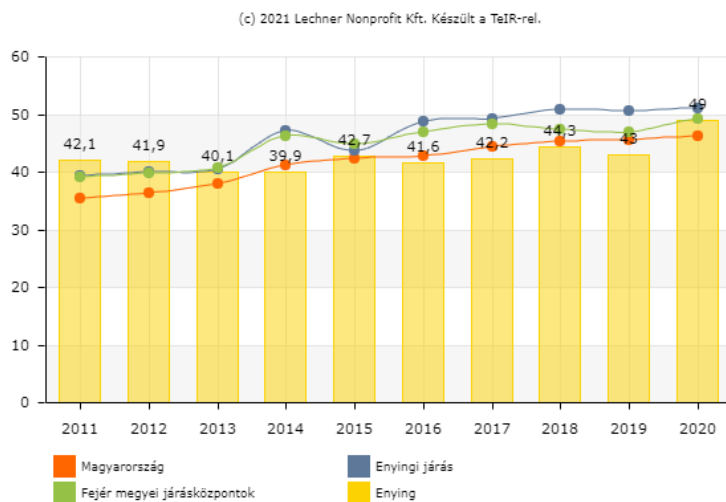

25. ábra: Legfeljebb 8 általános iskolát végzett regisztrált munkanélküliek aránya (az összes munkanélküli %-ban (Forrás: TeIR)

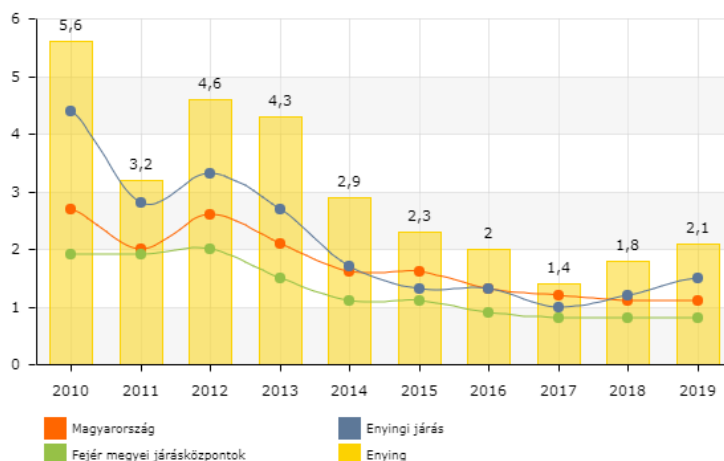
26. ábra: 25 év alatti regisztrált munkanélküliek aránya (az összes munkanélküli 5-ban) (Forrás: TeIR)

A 45 év feletti korosztály nagymértékben érintett az álláskereső körében, reprezentációjuk az állásnélküliek között kisebb ingadozásokkal, de 2020-ra közel a felület lefedi. A hosszú ideje állástalanok hányada nagy ingadozások után, a 2017 évi kedvező mutatót követően növekedésnek indult. A nyilvántartott tartós munkanélküliek 2020-ban csupán 2,5%-ot képviseltek, amely értéket befolyásolta a közfoglalkoztatottak (igaz alacsony) 0,8% alkalmazása.

27. ábra: 45 év feletti regisztrált munkanélküliek aránya (az összes munkanélküli %-ban) (Forrás: TeIR)

(c) 2021 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TeIR-rel.

28. ábra: Tartós munkanélküliek (legalább 360 napig) aránya (Forrás: TeIR)

Enyingen az aktív korú népesség 76,9%-a SZJA adófizető. 2019 évi adatok szerint az adófizetőre jutó belföldi jövedelem 116 ezer Ft (évi 1.393.939 Ft), ami a 2015 évi ITS 2012 évi adataihoz képest (114 ezer Ft) csekély változás. Az SZJA adófizetők 1,7%-a egyéni vállalkozó, 88%-a főállású, 0,9%-a mezőgazdasági kistermelő és 2,5%-a társas vállalkozó.

Az álláskeresőket 2,6%-a részesül foglalkoztatást helyettesítő, 35,7%-uk szociális támogatásban. Időskorúak járadékában a megfelelő korosztály 0,9%-a részesül, míg települési segílyt a népesség 2,2%-a kap.

A jövedelmi helyzet leírására alkalmas mutatók a 100 lakosra jutó személygépkocsi száma, valamint az internet előfizetők aránya. Gépkocsi tekintetében a város 38,1 mutatóval bír, az internetet a lakók negyede fizet elő.

1.7.2. Térbeli, társadalmi rétegződés

Tartalmi átfedések miatt az 1.7.1. fejezetben van részletezve.

1.7.3. Települési identitást erősítő tényezők

Enying története és morfológiája⁴

Kedvező földrajzi fekvése már a római korban megmutatkozott. A Balaton délkeleti kanyarulatának és a római főútvonalak kereszteződésének közelében jelentős település volt, amelyet összefüggően még nem ismerünk, de a régészeti megfigyelések szerint a római kori települési helyek nagy számban is sűrűn követik egymást Enying bel- és külterületén egyaránt. Ezeket sok kései római kori lelet jelzi: épület és kemence maradvány, temetőrészek sírjai, sok érem a Leshegyen, a belterületen a Petőfi utcában és Balatonbozsokon, a téglagyár környékén. A kelta eredetű bennszülött lakosság korai falusias településeit a Cinca-Csíkgát-patak völgyében lehet megfigyelni településnyomok, temetőrészek sírjainak, valamint a jellegzetes használati és viseleti tárgyainak alapján.

A régészeti leletek tanúsága szerint Enying mai közigazgatási területén állandó település Nagy Károly korában (786-814) alakult ki. A Sió mentén talált avar sírok őrzik ennek emlékét. Az államalapítás és egyházszervezés korától kezdve Enying a veszprémi egyházmegye, majd Veszprém vármegye része lett, s az is maradt egészen 1950-ig, amikor az Enyingi járás többi községével együtt Fejér megyéhez csatolták. Enying természeti viszonyainál fogva - mocsaras, nádasokkal körülvett terület lévén -

⁴ Enying város Integrált Városfejlesztési Stratégiája, Fehérvár Építész Kft. (2011. április)

nagyobb védelmet nyújtott, mint a határában egykor lévő, elpusztult középkori faluk: Kustyán, Hódos, Páta.

Enyingről legkorábbi adataink 1138. évtől valók, melyek szerint következtetni lehet arra, hogy már ebben az időben bizonyos fejlettséggel bíró település volt. Középkori forrásaink először a XIII. század második harmadában, IV. Béla uralkodása idején említik.

A település és környéke a fejedelmi törzs birtoka volt, amit a környék központi fekvésének (erről a helyről lehetett kormányozni a Duna-medence peremvidékeit) és a jó legelőknek köszönhetett. Ezekben az időkben a nádasokkal és vizekkel körülvett területek jó védelmet nyújtottak a külső támadásokkal szemben. A tatárjárás során elnéptelenedő Mezőföld településeire a lakosság csak lassan népesítette be újra a térséget. Ezek után birtokosai változtak a veszprémi püspökségtől a különböző nemesi családokig, míg a Török család idején a „Sármelléki tartomány” központjává vált Enying, amelyet a XVIII. századtól enyingi uradalomnak neveztek. A Török család híres képviselője Enyingi Török Bálint.

Békésebb fejlődés az 1700-as évek második felében köszöntött a falura, ekkor Enying visszakерült a hercegi rangú Batthyányak birtokába, fejlődött, a lakosság fő foglalkozása az állattenyésztés volt. Az elpusztult házakat újjáépítették és a zárt településrész a mai Enyingi városrész gerincvonalában alakult ki. Az uradalom fokozatosan majorsági gazdálkodásra tért át, birkát, szarvasmarhát, lovat tenyésztett. A növekvő földesúri terhekkel szemben bizonyos állami védelmet az 1766-ban és 1768-ban bevezetett urbárium jelentett, amely korlátozta a földesúr mozgásterét. Az úrbérrendezés idején már nincs lakatlan jobbágytelek a településen. Iparosokkal (csizmadiákkal, lakatosokkal, takácsokkal stb.) már az 1770-es évektől kezdve találkozunk az összeírásokban. Az egyre szervezettebben és hatékonyabban működő uradalom 1829-ben szerzett vásártartási privilégiumot székhely-település számára. Ez azonban csak közvetetten mozdította elő a mezőváros fejlődését, mivel e fontos jövedelmi forrást az uradalom 1920-ig a saját kezelésében tartotta.

Az 1800-as évek közepén Enying már mezőváros jelleggel bírt, de a járásszékhely 1867-ig a szomszédos Balatonbozsok volt. Ekkor Enying emelkedett járási székhely rangra, ide költöztek a járási hivatalok és intézmények. Ez a tény Enying további fejlődésére általános hatással volt.

A ma is döntően mezőgazdasági jellegű településen a XIX. század végén megindult egy bizonyos fokú iparosodás. Megépült 1880-ban a Veszprém – Dombóvár vasútvonal. A település a XX. század elejétől kezdve kisvárosias vonásokat mutat. 1905-től van takarékpénztára, az Országos Hitelszövetkezet helyi fiókot létesít, 1912-ben felépítik az impozáns községházát, bevezetik a villanyvilágítást (1925), a polgárok szórakoztatására mozit hoznak létre. A húszas években a vasútállomás mellett megépül a gőzmalom, melynek jó lisztminősége révén termékeit Európa legtávolabbi országaiba, sőt még Egyiptomba és az Egyesült Államokba is szállították. Fejlődését elősegítette, hogy a Bach korszakban járási, járásbírói székhely lett. A Horthy korszakban iparostanonc iskolája (1922-1944), polgári iskolája (1933-1946) iskolavárosi funkcióját erősítette. Népessége folyamatosan gyarapodott: a II. József kori sinthez képest a XX. század elejére megkétszereződött, napjainkra négyeszeresére emelkedett (1786-ban 1920, 1900-ban 3634, 1960-ban 6406, 1990-ben 7150, 2011-ben 6835 fő lakta).

A II. világháború utolsó szakaszában a község súlyos harcok színtere volt, ami miatt tetemes anyagi kár érte. 1945 után az energiákat évekig az újjáépítés kötötte le. Erre a földosztást követően, gyökeresen megváltozott birtokviszonyok közepette került sor. Az evangélikus, katolikus és református iskolát 1948-ban államosították. 1949-ben megépítették a vízvezetékét.

Enying 1970-ben központi intézkedés következtében nagyközségi rangra emelkedett. A szomszédos, Enyinggel már majdnem összeépült Balatonbozsok község 1966. október 1-én közigazgatásilag egyesült Enyinggel.

Balatonbozsok ugyancsak régi település volt Veszprém megyében. Az 1488-ban egytelkes nemesek lakták. A török időkben elpusztult, de a XVII. század elején már ismét virágzó egyháza volt. Bozsok nemes urak fészke volt, kevés volt a parasztság, ezért a Bakonyból hoztak munkásokat aratásra,

nyomtatásra. 1828-ban 400 lakosa volt, a földművelés mellett virágzott a takács céhmesterség. A kiegyezésig Balatonbozsok volt a járásszékhely, illetékessége alá tartozott Enying is. A Budai Posta út Bozsokon vezetett keresztül. Míg a dombóvári vasútvonala nem épült meg, addig Bozsokon keresztül szállították a gabonát délről Veszprémbe. Bozsokon volt az útutazók pihenőhelye. Minden harmadik ház vendégfogadó volt ebben az időben. Temploma árpád-kori eredetű, a temető mellett található.

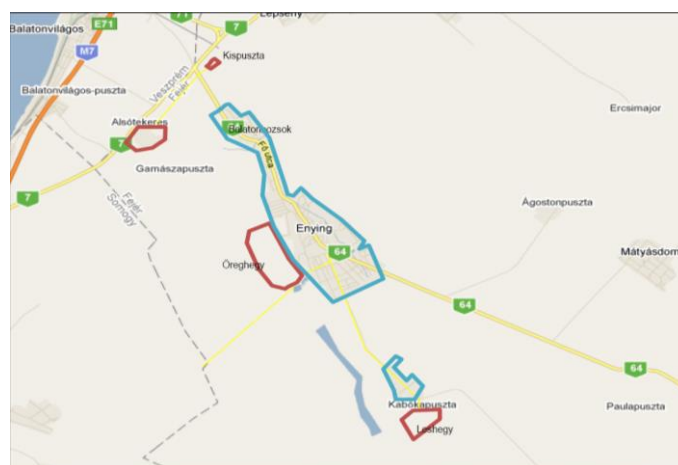
A helység városrészei, a helységhez tartozó településrészek jellege és megnevezése	A népszámlálási lakónépesség száma 2011. október 1-jén, a 2014. január 1-jei közigazgatási állapot szerint	A lakások	A lakott egyéb lakóegységek	Postai irányítószám	A külterület települési jellege	A településrész távolsága a központi belterület centrumától (km)
Központi belterület	6 217	2 389	–	81301	–	–
Egyéb belterület						
Kabókapusztá	288	89	–	8130	–	5,4
Külterület						
Alsótekeres	189	71	7	8130	Mgl.	7,1
Kispusztá	–	1	–	8131	Kt.	4,5
Leshegy	104	31	–	8130	Mgl.	6,1
Mikótanya	3	1	–	8130	Mgl.	2,0
Öreghegy	34	15	3	8130	Mgl.	1,0

1 = A 8130-as postai irányítószám Enying város központi belterületén belül Balatonbozsok városrésze nem vonatkozik. Balatonbozsok városrész postai irányítószáma: 8131.

Kt. = külterület összeírt lakóegység és népesség nélkül

Mgl mezőgazdasági jellegű (készenléti, szolgálati) lakótelep, illetve lakóhely, mezőgazdasági jellegű tanyák

4. táblázat: Enying településrészei:

29. ábra: Enying településrészei

30. ábra: Balatonbózsok

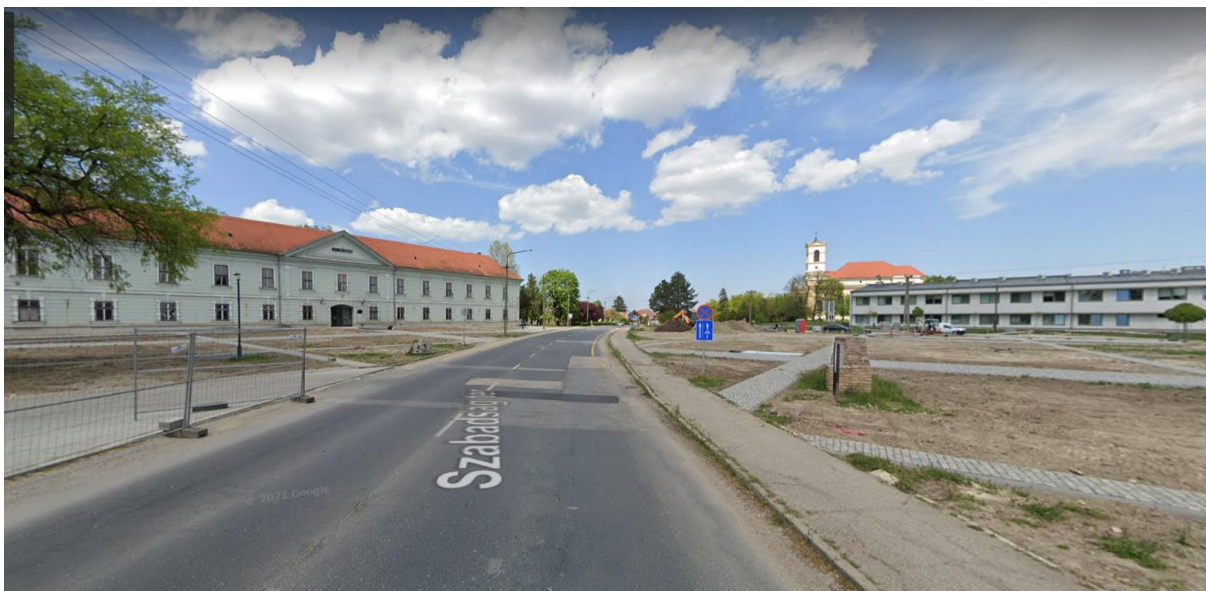
31. ábra: Balatonbózsok (google.com)

32. ábra: Enying központi terület

33. ábra: Enying központi terület (google.com)

Enying településformáját tekintve utcás, szalagtelkes, északnyugat-délkelet irányban elnyújtott. Csaknem 5 km hosszú főutcája (64. számú főút) részben parkosított.

34. ábra: Kabókapusztá

35. ábra: Kabókapusztá (google.com)

Középületei, lakóházai, üzletei a virágos előkertekkel kellemes kisvárosi környezetet biztosítanak. Mellékutcai igazodva a domborzati adottságokhoz, a dombokról lefutó félköríves utcák részben az erózió megakadályozását is szolgálják.

A református templomot Batthyány Lajos építette 1789-1792 között. Az ősi település több dombvonulaton, kacskaringós utcákkal épült, és szabálytalanul, rendezetlenül, esetlegesen nőtt. A rendezetlenség mellé szűk utcák társultak, ezért a Batthyányak az 1800-as évek elején már tk. városrendezési tevékenységeket is végeztek (pl. a Főutca- és egyéb, ma is meghatározó utak nyomvonalának kijelölése és kialakítása). Támogatással, telekadománnyal, építőanyag juttatással, pénzmegváltással elérték a rendezetlen, elképzeléseinek útjában álló épületek lebontását, új lakások építését. Miután a Batthyányak tevékenységének fő iránya a gazdálkodás volt, Enyingnek uradalmi

központi szerepet szántak, és ezt az itt felépített épületekben is ki kívánták fejezni (kastély, katolikus templom).

1.8. A település humán infrastruktúrája

1.8.1. Humán közszolgáltatások

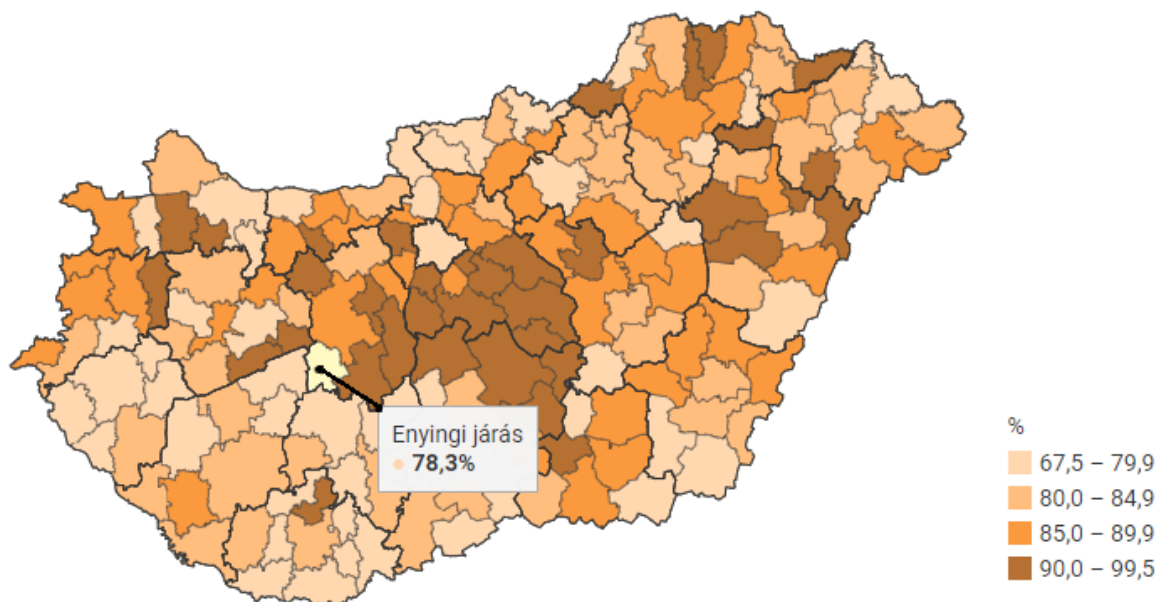
Oktatás

Óvodák

Az enyingi Szirombontogató Óvoda összesen 11 csoporttal és 22 óvodapedagógussal működik az alábbi 4 feladatellátási helyen:

1. Vas Gereben utca 1. – 5 csoport, tornaszobával
2. Kossuth u. 25. – 2 csoport
3. Balatonbozsok, Fő u. 1. – 2 csoport
4. Rákóczi u. 33. – 2 csoport

Az óvodai intézményi ellátottság tekintetében megállapítható, hogy a férőhelyek száma az utóbbi években megfelelően bővült. A 2014. január 1-jével bevezetett új szabályozásnak, mely szerint minden 3. életévét betöltött gyermeknek napi 4 órát óvodába kell járnia, a település egy új intézményi egység létrehozásával teljes mértékben meg tudott felelni. Az óvodai ellátottság ennek megfelelően az elmúlt években számottevően javult a korábbi, 2013-at megelőző állapotokhoz képest, ahol a férőhelyek száma több évben is alatta maradt az igényeknek.

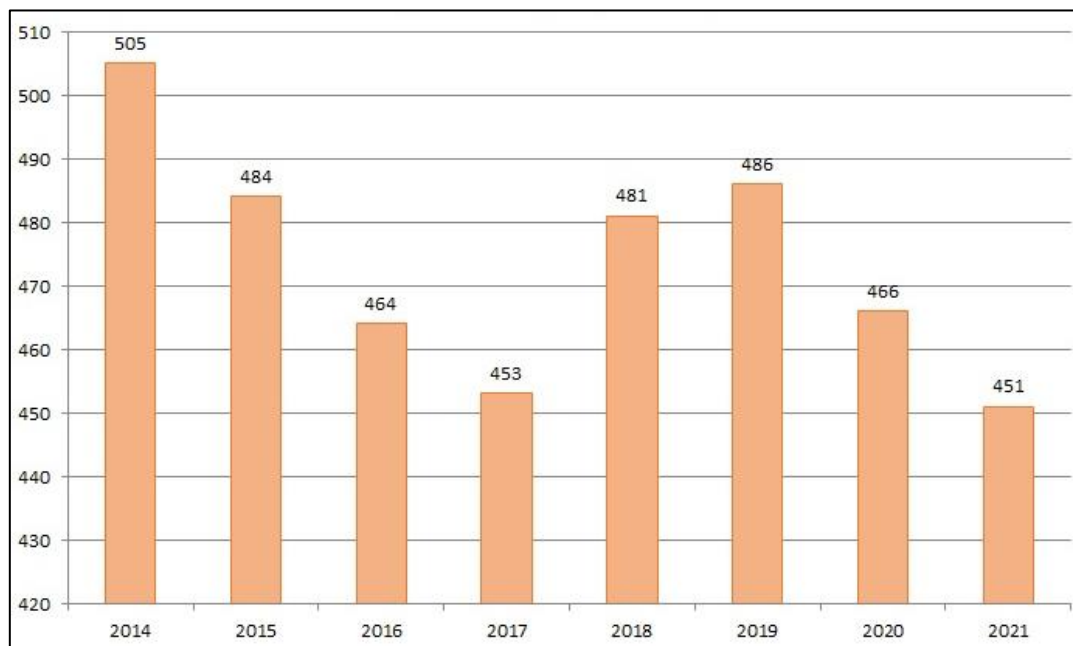

36. ábra: Óvodai férőhelyek kihasználtsága járásonként 2020-21 (Forrás: KSH)

Ennek megfelelően az óvodai ellátás minden helyi családnak biztosított. Az országos átlagnak megfelelően az is elmondható, hogy a növekvő pedagógusi létszámnak is köszönhetően az egy pedagógusra jutó átlagos gyermeklétszám is javult.

Iskolák

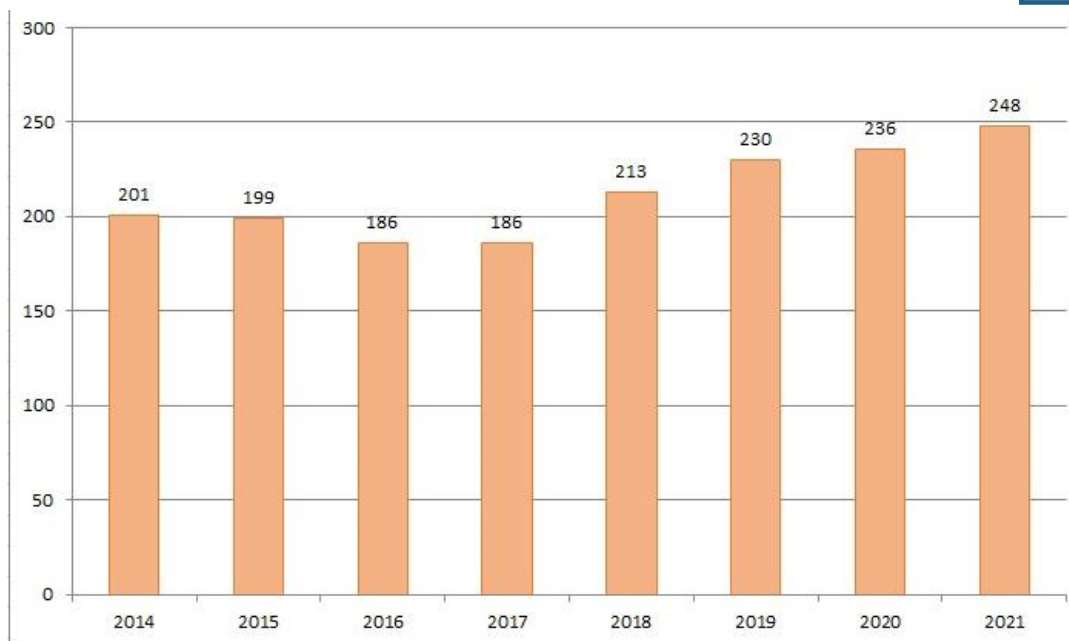
Enyingen két általános iskola található: a Batthyány Fülöp Gimnázium és Általános Iskola (amely 2008-ban a Török Bálint Általános Iskola és a Bocsor István Gimnázium összevonásával jött létre), valamint a 2002-től működő Tinódi Lantos Sebestyén Református Általános Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény. A két intézmény között nagyjából egyenlő arányban oszlanak meg a tanulók számai, a diákok mintegy tizede más településről jár be a településre.

37. ábra: Általános iskolai tanulók száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) fő (Forrás: TEIR)

Az általános iskolai tanulók száma csökkenő tendenciát mutat: 2008-ban közel 600-an, 2021-ben már csak 467-en látogatták összesen a két feladatellátási helyet. A létszámcsökkenés az „önkormányzati” iskolában realizálódik, fő oka a hátrányos helyzetű és sajátos nevelési igényű gyerekek arányának növekedése miatti településen kívüli iskolaválasztás.

A településen a Tinódi Lantos Sebestyén Református Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola intézményén belül alapfokú művészeti oktatás folyik, amely évről-évre nagyobb létszámot tudhat magáénak.

38. ábra: Művészeti iskolai létszám fő (Forrás: TEIR)

A településen középfokú oktatás is működött az 1960-as évektől, korábban az alpfokú oktatással azonos helyszínen, 2000-től az egykori Diákotthon átalakításával és felújításával kialakított önálló épületben. A gimnázium általános oktatást nyújtott a diákok számára, rendvédelmi oktatással kiegészítve, amellyel könnyebben tudtak rendvédelmi pályán elhelyezkedni. A képzés a folyamatosan csökkenő diáklétszám miatt megszűnt, jelenleg egyetlen 12. évfolyamos csoportja van, 16 hallgatóval. Az intézmény az idő közben felvett diákoknak (9.-11. évfolyam) segített a környező települések középiskoláiban elhelyezkedni.

Egészségügy

Enyingen 3 házi- és 2 gyermekorvosi körzet, valamint 2 fogászati szakrendelő, emellett önálló mentőállomás működik. A központi orvosi ügyelet működtetője és fenntartója az önkormányzat. A településen egy gyógyszerár található. A városban a Fejér Megyei Szent György Kórház intézményeként rendelőintézet is működik, ahol nem csak a város, hanem a környező települések lakossága is ellátást kap. Belgyógyászat, sebészet, neurológia, fül-orr-gégészet, urológia, szemészet, ortopédia, tüdőgyógyászat, fizioterápia, röntgen, ultrahang, reumatológia, nőgyógyászat, pszichiátria, addiktológia, ideg szakrendelés és laboratórium áll a betegek rendelkezésére többek között.

Szociális ellátás

A bölcsődei ellátást Enyingen 1 intézmény biztosítja, egy elnyert pályázat során megvalósult bővítésnek és fejlesztésnek köszönhetően magas színvonalon.

Enying a települések kötelező szociális és gyermekvédelmi feladatait, így az idősek nappali ellátását, a gyermekjóléti szolgáltatást, a szociális étkeztetést, a házi segítségnyújtást, a jelzőrendszeres házi segítségnyújtást és a családsegítést társulási formában látja el az Enyingi Egyesített Szociális Intézmény (ESZI) útján. Az Enying Mikrokörzeti Szociális és Gyermekjóléti Intézményi Társulásban a városon kívül Dég, Lajoskomárom, Lepsény, Kisláng, Mezőkomárom, Mezőszentgyörgy, Szabadhídvég vesz részt.

Az időskorúak tartós bentlakásos szociális ellátását Enying város önállóan szervezi meg, szintén az ESZI útján.

Közösségi művelődés, kultúra

A város legfőbb kulturális intézménye a Vas Gereben Művelődési Ház és Könyvtár, amely megfelelően működik, a lakosság számára kulturális és közösségi programokat szervez, illetve a civilek számára befogadó helyként is szolgál. A kultúrház igen aktív, a könyvtári szolgáltatások mellett, számos helyi programot is szervez a lakosság számára, amely így nagyban hozzájárul a fiatalok helyben tartásához.

Sport

Enyingen a Vas Gereben utcai futballpálya áll a sportélet szolgálatában. A helyi sportolási lehetőségek nagyban kibővültek az elmúlt években, a településen több szakosztály is működik:

- Asztalitenisz Szakosztály
- Természetjáró Szakosztály
- Karate Szakosztály
- Birkózó Szakosztály
- Labdarúgó Szakosztály

A meglévő sportolási lehetőségeket, az utóbbi években a tanuszoda létesítése egészítette ki. A kulturális lehetőségekhez hasonlóan elmondható, hogy a megfelelő sportélet az egyik kulcsa a fiatalok, illetve általánosságban véve a helyi lakosság helyben tartásának. A kialakult sportélet amellett, hogy igen széleskörű, folyamatosan bővítésre szorul, a következő időszak egyik stratégiai kimenete egy új sportcsarnok lehet.

1.8.2. Esélyegyenlőség biztosítása

Enying Város Önkormányzatának hatályos Helyi Esélyegyenlőségi Programja 2018-ban készült, összhangban az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII.27.) Korm. rendelet és a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012. (V.5.) EMMI rendelet rendelkezéseivel.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP) a 2018-2023-as évekre a következő célkitűzéseket fogalmazza meg:

- az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosítása,
- a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés,
- a diszkriminációmentesség,
- szegregációmentesség,

a foglalkozás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén.

A településen az esélyegyenlőségi intézkedések fő célcsoportjai a mélyszegénységben élők és a romák.

A településen jelentős számú (~ 10%) roma lakos él, akik azonban nem képeznek egységes csoportot sem kulturális-etnikai, sem lakóhelyi értelemben. A romákkal kapcsolatos problémák egy része rendészeti jellegű: az elmúlt években több, enyingi lakoshoz kapcsolódó bűneset váltotta ki a média érdeklődését, ami a település megítélésének és roma közösségnek is sokat ártott. Sajnos a rendőrség a bűnesetek felderítésében és megelőzésében nem bizonyult hatékornak. Esélyegyenlőségi

szempontból azonban elsősorban a roma (és nem roma) mélyszegény családok problémái kerülnek fókuszba.

Bár a HEP nem tér ki erre, a település korábban – sikertelenül – pályázott tanoda létrehozására, és amennyiben erre lehetőség nyílik, szándék van tanoda kialakítására és működtetésére a jövőben.

Enying népességszámának változása 2018-2020 között pozitív irányú elmozdulást mutat, mely együtt jár a településen élő gyermekek számának növekedésével is. A 2018. évi 6767 fős népességszám 2020-ban 7057 főre emelkedett. Ennek ellenére az Enyingi Család- és Gyermejköltségi Központban alapellátásban részesülő személyek számában csökkenés figyelhető meg az egyre hatékonyabban működő észlelő- és jelzőrendszernek köszönhetően. A 2018. évben 391 fővel (128 család) kötött a központ együttműködési megállapodást, a 2020. évben 341 fővel (210 család). A településen az életviteli problémák-, családi-kapcsolati konfliktusok számában és a gyermekek magatartás- és teljesítményzavarában mutatkozik lineáris növekedés.

Hatósági intézkedésben 183 gyerek volt érintett 2020-ban, szemben a 79 esetszámmal. 2018-ban: két év alatt megnégyszereződött a védelembe vettek száma, 1/3-al nőtt a nevelésbe vett gyermekek száma, de 50%-kal csökkent az ideiglenes hatállyal elhelyezett gyermekek száma. A 2020/2021-es évben az óvodába járó gyermekek 20 százaléka volt valamilyen szempontból megkülönböztetett helyzetű, 6.31% BTM (Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségek), 7.66% SNI (sajátos nevelési igényű), 2.70% HH (hátrányos helyzetű), 3.60% HHH (Halmozottan hátrányos helyzetű). A 20 százalék összességben egy sokkal jobb helyzetet jelent a korábbi évekhez képest, amikor kizárólag a hátrányos helyzetűek aránya volt 47% körül. Az óvoda az igényeknek megfelelően már korábban módosította a helyi óvodai nevelési programot, amelyben nagy hangsúlyt kap a felzárkóztatás és a tehetséggondozás. Az SNI-s gyerekek integrált neveléséhez az óvoda gyógypedagógust alkalmaz. A településen 4 feladatellátási helyen működik óvoda, amely eggyel több a korábbi évekhez képest, így már minden igényt kielégít a családok esélyegyenlőségi szempontjából.

A HEP a **nők** esélyegyenlőségi problémái kapcsán a krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások hiányát állapítja meg (nincs családok átmeneti otthona és anyaotthon a településen).

Az **idősek** körében a HEP az igényeknek megfelelő egészségügyi ellátás hiányát (demencia kezelése és a hospice szolgáltatás sem megoldott a településen), az idősek alacsony informatikai jártasságát, és biztonságérzetük romlását azonosítja fő problémaként.

A fogyatékkal élők helyzetével kapcsolatban a HEP a következő megállapításokat teszi:

- információkhoz és eszközökhöz való hozzáférés akadályoztatottsága;
- középületek akadálymentesítése és a közszolgáltatásokhoz kapcsolódó egyes webhelyek akadálymentesítése nem minden esetben megoldott;
- a településen nagyon kevés az olyan cég, társaság, amely a megváltozott munkaképességű emberek (a látás-, hallásszervi, mozgásszervi fogyatékkal élő emberek) foglalkoztatását (is) felvállalná.

A HEP helyzetelemzésének legfontosabb megállapításai

A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során	
<i>beazonosított problémák</i>	<i>fejlesztési lehetőségek</i>
Nem minden munkanélküli regisztráltja magát a Nemzeti Munkaügyi Hivatalnál, a közfoglalkoztatásban sokan bennragadnak	Tájékoztatás, információk elérhetővé tétele a munkanélkülieknek adható támogatásokról. A megtartott fórumokon adatgyűjtés (a nem regisztrált munkanélküliek elérése érdekében). A

	nem regisztrált munkanélküliek beutaztatásának biztosítása a járási hivatalba.
Magas a munkanélküli ráta az országos arányhoz képest, ami a valóságban még nagyobb lehet (előző pont), illetve az adatok alapján a 180 napnál régebben regisztráltak aránya is magas (41%)	Önkéntes, közérdekű munkalehetőség biztosítása/tájékoztatás Közfoglalkoztatás biztosítása a jövőben is (a képzettségnek, képességek fejlettségének megfelelő munka)
A mélyszegénységben élők egészségi állapota romlik, magas az életmódból eredő betegségek száma, az egészségügyi alapellátás túlterhelt.	Az uniós programokon belüli egészségnapokra való mozgósítás, szűrőprogramok
A gyerekek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A jogszabályi környezet változása miatt az óvodai, iskolai szociális munka erőforrásait bővíteni kell	Lehetőleg pályázati forrás igénybevételével bővítés, esetlegesen új módszertanok bevezetése, munkavállalók felvétele.
HH és HHH adatok közötti nagymérvű különbség – feltételezhetően nem működik megfelelően a nyilatkozás – nincsenek megbízható adatok a HHH gyerekekről	A szociális ellátórendszerben dolgozók bevonásával szükséges a településen megteremteni a hátrányos, illetve a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekre vonatkozó adatszolgáltatást. Tájékoztatás a HHH státusz előnyeiről (védőnői hálózat, óvodapedagógusok és iskolai pedagógusok, családsegítő szolgálta munkatársai, jegyző) Adatgyűjtés és folyamatos aktualizálás, „HHH térkép” készítése
A nők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A nemek esélyegyenlőségével kapcsolatban nem állnak rendelkezésre megfelelő adatok.	Adatgyűjtés a különböző statisztikai mutatók nemek szerinti megoszlásáról a releváns helyi partnerek bevonásával Adatelemzés és problémafeltárás a nők esélyegyenlősége tekintetében A nemek eltérő helyzetének, igényeinek ismeretén alapuló elemzése, a nemekre érzékeny, a nők és férfiak egyenlőségét szem előtt tartó tervezés és döntés
Nincsenek krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások (nincs családok átmeneti otthona)	Családok átmeneti otthona és anyaotthon működtetése

és anyaotthon a településen), tájékozottság hiánya az igénybevevők részéről	Tájékoztatás a környéken elérhető ilyen típusú intézményekről
Az idősek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Igényeknek megfelelő egészségügyi ellátás hiánya (demencia kezelése és a hospice szolgáltatás sem megoldott a településen)	Igényfelmérés és igényeknek megfelelő intézményi hálózat kialakításában közreműködés Prevenció (aktív időskor kereteinek megszervezése, pl. önkénteskedés)
Idősek informatikai jártassága alacsony	Informatikai tanfolyamok szervezése (könyvtár, releváns civil szervezetek, önkéntesek bevonásával) Informatikai eszközök hozzáférhetővé tételének propagálása
Idősek biztonságérzetének romlása	További együttműködés a rendőrséggel és polgárkórséggel ennek javítása érdekében
A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Információkhoz és eszközökhöz való hozzáférés akadályozottsága	Különbféle információs adatbázisok használatára való figyelemfelhívás, pályázatfigyelés, különleges képzettségű szakemberek bevonása, vagy saját állományban foglalkoztatottak továbbképzése
Középületek akadálymentesítése és a közszolgáltatásokhoz kapcsolódó egyes weboldalak akadálymentesítése nem minden esetben megoldott	Fizikai akadálymentesítés Önkormányzat és az önkormányzat által fenntartott intézmények alkalmazottainak releváns képzése
A településen nagyon kevés az olyan cég, társaság, amely a megváltozott munkaképességű emberek (az érzékszervi – látás-, hallásszervi, - mozgásszervi fogyatékossgal élő emberek) foglalkoztatását (is) felvállalná	Kapcsolódó adatgyűjtés Tájékoztatás, kommunikációs kampány a vállalkozások törvényi kötelezettségeiről és az igénybe vehető kedvezményekről Megváltozott munkaképességű emberek foglalkoztatásának támogatása

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT) négy részből áll:

- Tartalmazza mindazokat a részleteket, amelyek a HEP IT végrehajtásához elengedhetetlen információknak tekintendők.
- Része a 2/2012. EMMI rendeletben megadott táblázat, mint a részletes tartalmakat összefoglaló projekttáblázat. Az első két rész elválaszthatatlan és csak együtt értelmezhető.

- A megvalósítást segítő részletek szerves részét képezik a HEP IT-nek. Az egyes alfejezetekben rögzítettek biztosítják, hogy strukturálisan és széleskörűen beágyazottak legyenek az esélyegyenlőség érdekében tervezett tevékenységek.
- A zárófejezet megadja, hogy milyen legitimáció szükséges az elkészült dokumentumhoz.

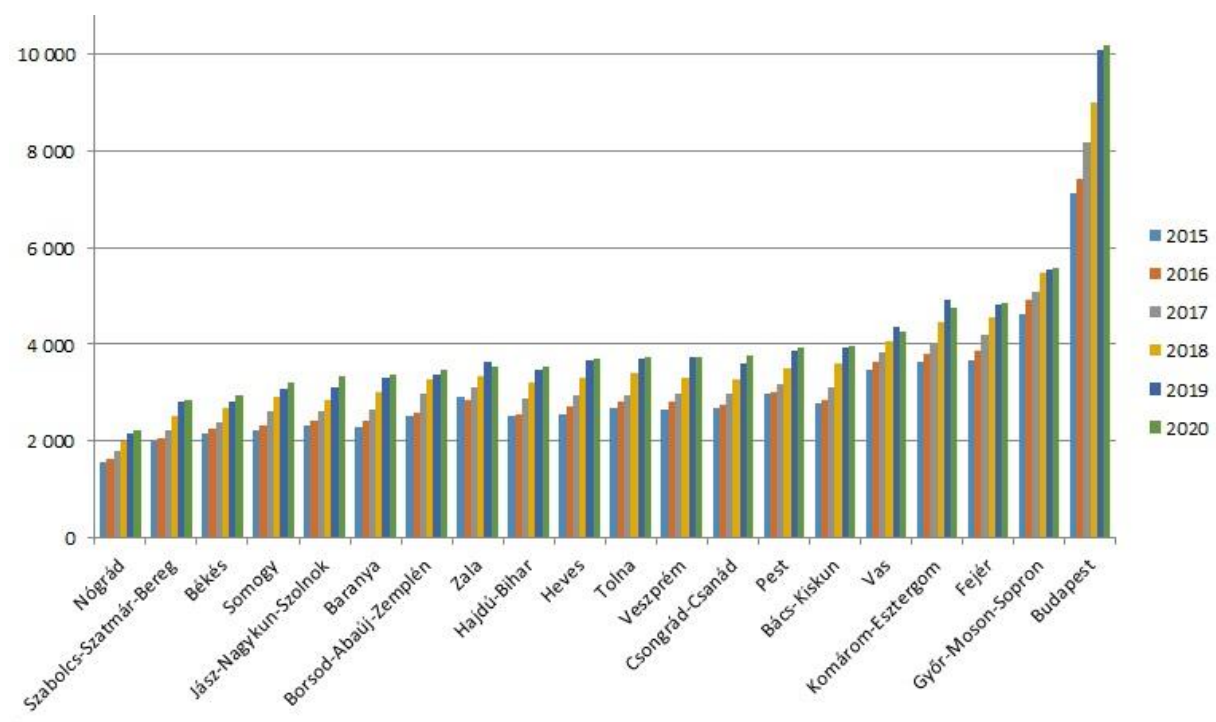

1.9. A járás gazdasága

1.9.1. A járás gazdasági súlya, szerepköre

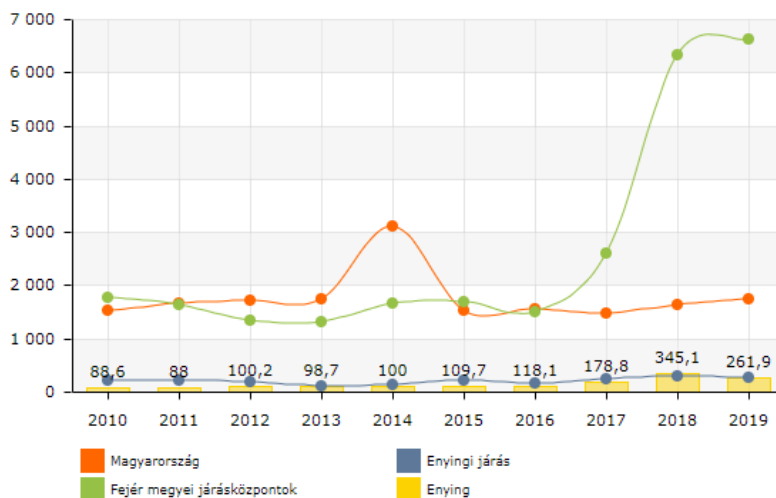
Jelen dokumentum az OFTK policentrikus városfejlesztési koncepcióját szem előtt tartva azonosítja Enying településhálózatban betöltött szerepét. E szerint a város a Budapest – Székesfehérvár – Nagykanizsa - Ljubljana által kijelölt nemzetközi fejlesztési tengely közvetlen közelében helyezkedik el, ugyanakkor ez a kedvező elhelyezkedés mérsékelten hat a város gazdaságára. Győr és Pécs, mint nagy fejlesztési pólus és Székesfehérvár – Veszprém, mint közepes fejlesztési pólus gyűrűző hatásai szintén csekély mértékben érzékelhetők. Az OFTK Enyinget és környékét a társadalmi és gazdasági szempontból elmaradott, alacsony versenyképességű periferikus térségek közé sorolja. Kedvező termőhelyi adottságaiból adódóan Enying a térség mezőgazdasági központja. Amellett, hogy Észak- és Dél-Dunántúl valamint a Dunántúl egyes természeti tájegységeinek találkozásánál fekszik (Balaton-felvidék, Bakony- és Bakonyalja, Mezőföld, Somogyi dombság), gazdaságát némileg befolyásolja jellegzetes közlekedés-földrajzi adottsága is, miszerint a Dunaföldvár térségében lévő Duna-hídon át a 64. sz. fő közlekedési út révén sajátos – szinte egyetlen – közúti kapcsolatot biztosít Közép- és Dél-Alföld és a Balaton környéke, illetve Észak- és Közép-Dunántúl között. A korábbi elemzések szerint a kistérség földrajzi elhelyezkedése alapján – a Balaton közelsége, ipari centrumok elérhetősége – látszólag kedvező helyzetben van. Azonban annak ellenére, hogy a területet északnyugat-délkelet irányban átszeli a 64. sz. főút, északkeleten pedig érinti az M7 autópálya és a 70-es sz. főút, mégis perifériális helyzetben van. A megyei és az országos meghatározó térszerkezeti vonalak elkerülik, a 64. sz. főúttól északra és délre belső perifériák alakulnak ki, amely fokozza a kistérség hátrányos helyzetét. Ezen a tendencián remélhetőleg enyhíteni fog a készülő M8-as autópálya kivitelezése, amely M7/Enying – Sárbogárd – Dunaújváros között köti össze a 8-as főutat Kecskemét felé. A készülő autópályán hozzájárulhat a település aktívabb szerepéhez a megye életében (pl.: rövid ellátási láncok – REL létrehozásával).

Elvileg Enying és térsége gazdaságát pozitívan kell, hogy befolyásolja, hogy az egy főre eső GDP alapján az ország harmadik legfejlettebb megyéjében fekszik.

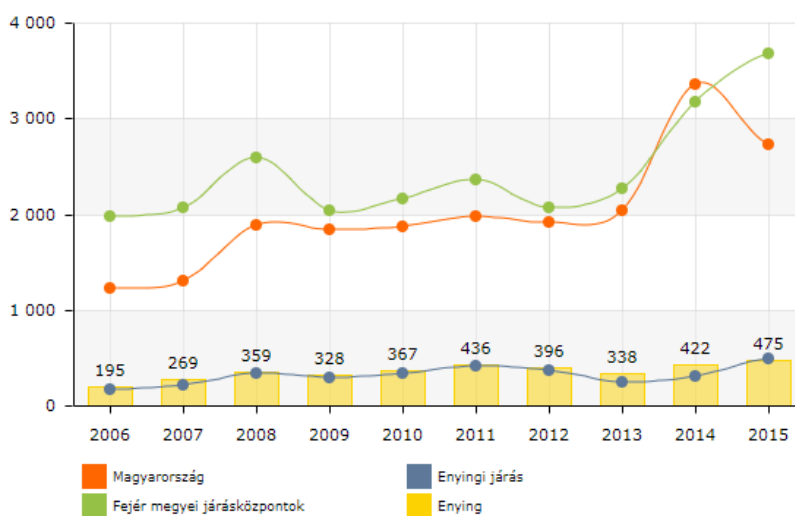

39. ábra: Egy főre eső bruttó hazai termék (1000 Ft)

Ennek hatása azonban mérsékelten érezhető a város gazdaság súlyán, fejlettségén és vállalkozásin. Az egy főre jutó jegyzett tőkét és bruttó hozzáadott értéket bemutató ábrák a megyén belüli óriási különbségeket érzékeltetik.

40. ábra: Egy lakosra jutó jegyzett tőke (1000 Ft) (Forrás:Teir)

41. ábra: Egy lakosra jutó bruttó hozzáadott érték (1000 Ft) (Forrás:Teir)

Enyingen a regisztrált vállalkozások száma az utóbbi időben növekedésnek indult. A korábbi években 700 körül ingadozott a regisztrált vállalkozások száma, amely idén a TeIR információi alapján 816 db-nál realizálódott. Az egyéni vállalkozások esetében az országos kamarai adatbázisban 307 db vállalkozás van regisztrálva a településen. A gazdaság azonban leginkább stagnál, a működő vállalkozások száma 244 db (Teir alapján – főállású vállalkozásként működtetett gazdasági szervezetek.) A társasági adóbevallás adatai alapján elmondható, hogy az enyingi vállalkozások alapvetően kisméretűek és hazai piacra orientálódnak. A külföldi tulajdon aránya a jegyzett tőke tekintetében a megyében egyedülállóan alacsony.

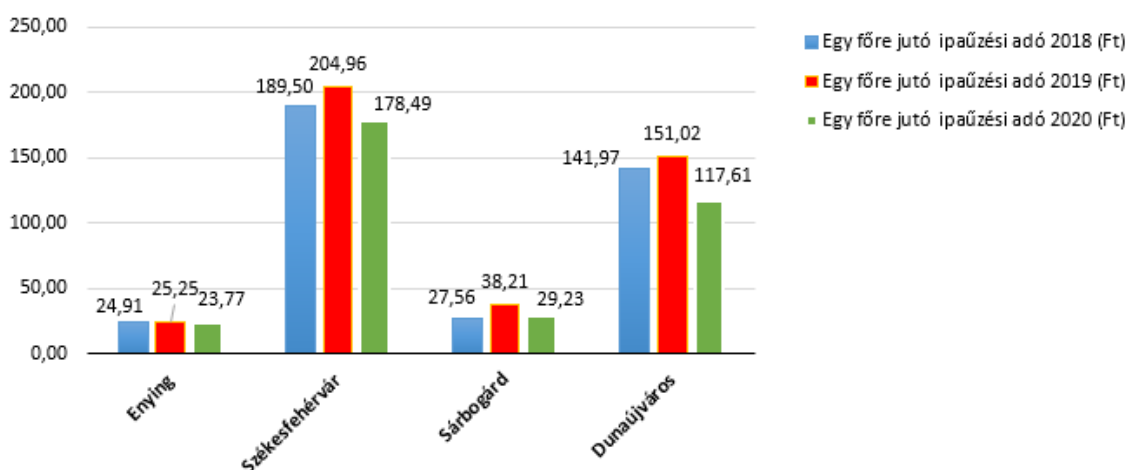

	Ezer főre jutó működő vállalkozások száma	Külföldi tulajdoni hányad aránya (%)	Értékesítés nettó árbevétele átlagosan (ezer Ft)	Befektetett eszközök átlag értéke (ezer Ft)	Export értékesítés a nettó árbevétel arányában (%)
Bicske	40	73	1 366 180	551 116	7
Dunaújváros	36	49	531 392	175 648	58
Enying	36	5	189 861	34 002	11
Gárdony	58	16	29 600	15 654	5
Martonvásár	45	10	67 954	13 998	6
Mór	43	61	309 675	110 225	47
Polgárdi	36	37	66 601	26 505	16
Sárbogárd	54	8	59 300	12 650	8
Székesfehérvár	50	63	3 205 873	196 662	70
Megye	44	32	202 375	127 440	41
Országos	58		199 396	280 255	35

4. táblázat: Vállalkozások Enyingen

A társasági adóbevallás adatai csak székhely és telephely relációban érhetőek el, ami a több telephelyes, jellemzően nagyobb vállalatok tevékenységének adataiból adódóan torzítja a település gazdasági súlyát. A helyben realizált iparűzési adó pontosabb képet ad a település gazdasági jelentőségéről.

Az egy lakosra jutó helyi iparűzési adó alakulása

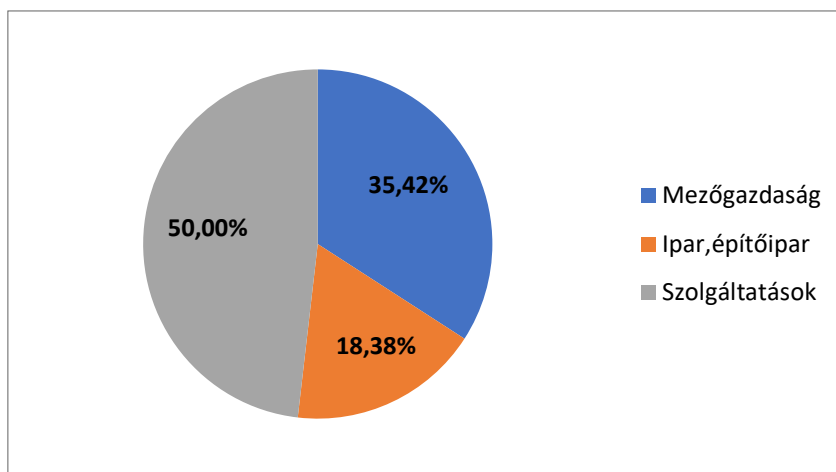
42. ábra: Egy lakosra jutó helyi IPA alakulása (Forrás: or.njt.hu)

Az ábráról jól kiolvasható, hogy a térségen belül Enying gazdasága a lemaradó szegmensben helyezkedik el, a megyei és országos szintet is messze alulmúlja. Az utóbbi időszakban is a stagnálás, illetve a Covid hatására csekély visszaesés jellemezte a települést. Fentiek alapján elmondható, hogy Enying gazdasági jelentősége országos és megyei összehasonlításban is mérsékelt és csak kis mértékben fejlődik.

1.9.2. A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői

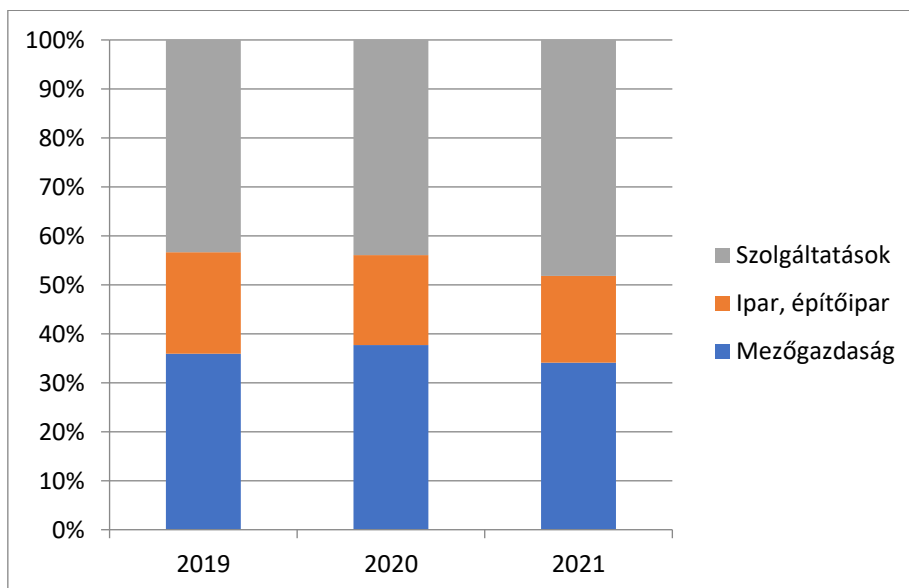
Gazdasági ágazatok

Enyingen gazdaságának ágazati struktúráját a mezőgazdaság nagyobb súlya jellemzi. A mezőgazdaságban működő vállalkozások aránya 35,42%, ami mind a megyei (11,3 %), mind pedig az országos átlagot (27,3%) jelentősen meghaladja. Ezzel szemben a szolgáltatásokban működő vállalkozások aránya (50,00) valamelyest elmarad az országos (62,6) és megyei (77,5) mutatóktól. Az ipar és építőiparnak a vállalkozások száma alapján viszonylag magas a részesedése. Ennek ellenére az ágazat - a nagyobb ipari vállalkozók hiánya miatt - kevésbé erősíti a település gazdaságát.

43. ábra: Az ágazatok részesedése a vállalkozások száma alapján (2021) (Forrás: TeIR)

Az ágazatok egymáshoz viszonyított aránya 2019-2021 közötti időszakban csak kismértékben változott. A regisztrált vállalkozások száma kis mértékben növekedett, míg korábban 740 körül ingadozott, addig 2021-ben 816 regisztrált vállalkozás található a településen, amelyből 244 főállású vállalkozásként van regisztrálva.

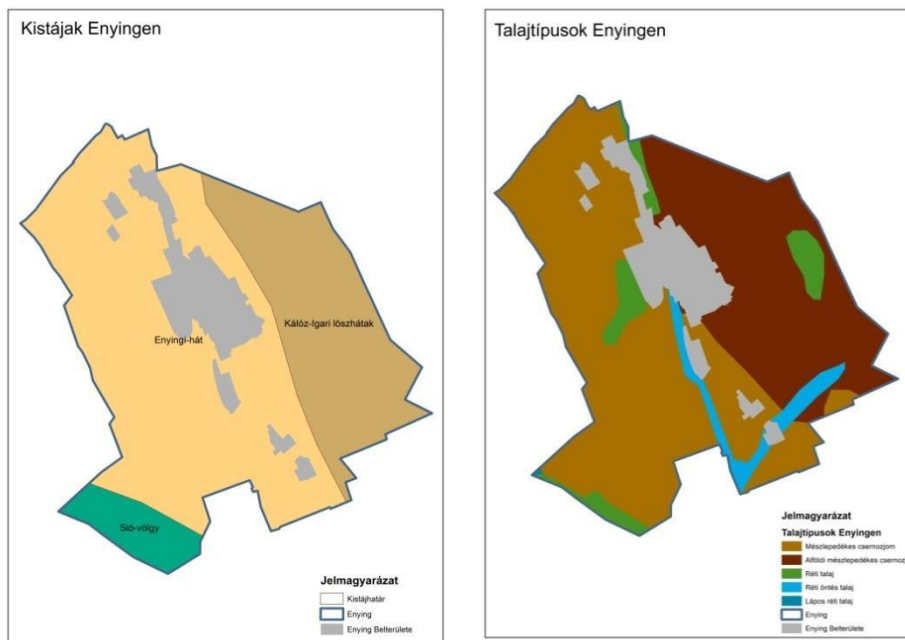

7. ábra: Ágazatok részesedésének változása (2019-2021) a működő vállalkozások száma alapján (Forrás: TeIR)

Mezőgazdaság

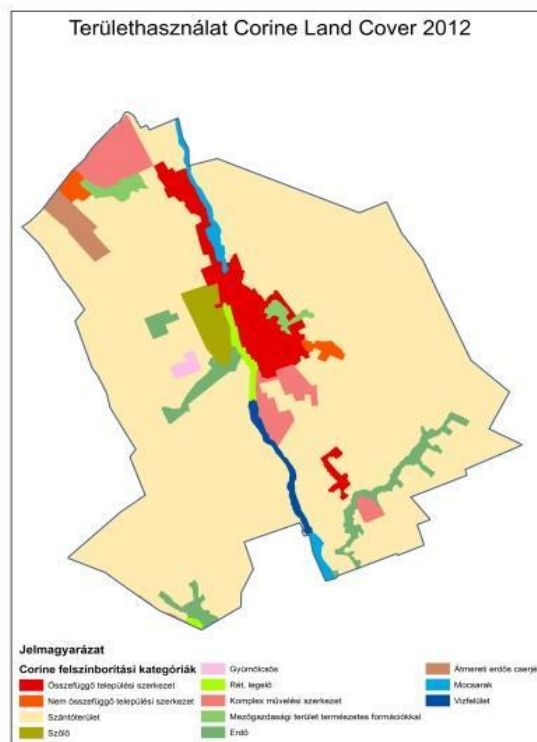
Táji adottságok

Enying a Mezőföld középtáján helyezkedik el. Nyugati felén az Enying-hát, keleti részén a Káloz-Igari löszhátak kistája található, délnyugati részét a Sió-völgy is érinti.

45. ábra: Kistájak és talajtípusok Enyingen (Forrás: MTA-ATK-TAKI Agrotopográfiai térkép, Kistájkataszter)

A település talajtani adottságai a szántóföldi növénytermesztés szempontjából kiemelkedően jók. A termőföld nagy részét a csernozjom (mezőségi) talajok főtípusába tartozó talajtípusok alkotják. Ezek közül is a mészlepedékes csernozjom részaránya a legmagasabb, amelyen szinte valamennyi szántóföldi növény eredményesen termeszthető. Szintén jelentős területet foglal el – az ugyancsak kiváló adottságú – alföldi mészlepedékes csernozjom is. Gyengébb minőségű talajok (réti és réti öntés talajok) területi részesedése alacsony. Az előbbiek alapján nem meglepő, hogy a település külterületének jelentős hányada része az Országos Területrendezési Terv (OTrT) által kijelölt „kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezetének”, amelyen a mezőgazdasági termelés hosszú távú fenntartása a cél. A fenti adottságoknak megfelelően a termőföldet elsősorban szántóként hasznosítják, amelyen nagytáblás, intenzív gazdálkodás folyik. A település teljes területének 80%-a szántó művelési ágba tartozik. A szántóföldi vetésszerkezet meglehetősen egyhangú (szegényes), az országosan is nagy területen termesztett növények (pl. őszi búza, szemes kukorica stb.) dominanciája jellemzi. Ugyanakkor e növények termésátlagai jelentősen meghaladják az országos átlagokat. A szántóterületek mellett kisebb gyümölcsös foltok és zártkerti, kistáblás szőlőültetvények is találhatóak a településen. A gyengébb talajadottságokkal rendelkező területeken elfordulnak még kisebb erdőfoltok és erdőszávok, illetve természetes elemekkel tarkított mezőgazdasági területek is. Az erdők részesedése csekély, az összterület alig több, mint 4%-a tartozik erdő művelési ágba.

46. ábra: Területhasználat (Forrás: Európai Környezeti Ügynökség Corine Land Cover 2012 adatbázisa)

Művelési ág	Földrészletek száma	Alrészletek száma	Művelési ág területe (m2)	Művelési ág aránya (%)
erdő	140	158	3430093	4,14
gyep (legelő)	104	136	2116229	2,56
gyep (rét)	19	22	167654	0,20
gyümölcsös	47	51	292592	0,35
halastó	6	8	748413	0,90
kert	231	235	246342	0,30
kivett	3832	3863	8887607	10,74
nádas	28	34	339260	0,41
szántó	2365	3359	66226016	80,00
szőlő	263	267	326109	0,39

5. táblázat: Művelési ágak statisztikája Enyingen (Forrás: TAKARNET és saját számítás)

Agrárágazati helyzetkép

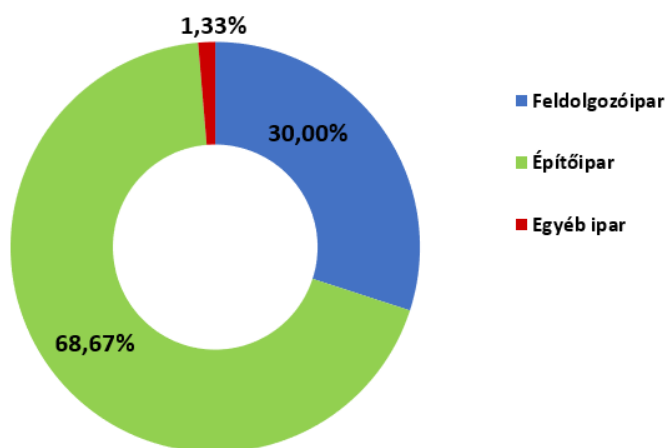
Enyingen a mezőgazdaság részaránya – a működő vállalkozások száma alapján- mind a megyei mind pedig az országos átlagot meghaladja. 2012-ben a településen 46 mezőgazdasági vállalkozás működött. A mezőgazdasági vállalkozások száma a megelőző bő tíz év alatt alig változott.

A vállalkozások közül a legjelentősebb a gabona- és takarmánynövény-termesztéssel (takarmánykeveréssel), valamint állattartással is foglalkozó Mezőszöv Zrt. Fontosabb mezőgazdasági üzem és jelentős foglalkoztató még a város déli részén található MIKÓ és MIKÓ Mezőgazdasági Kft., amelynek fő tevékenysége szántóföldi növénytermesztés (ezen belül a takarmánytermesztés). A fentiekén kívül említésre méltó az Alsótekeresi Faiskola is, amely gyümölcs- és díszfaiskolát működtet. A mezőgazdaság súlyát, a település társadalmi-gazdasági életében betöltött szerepét a gazdaságok száma (ezen belül az egyéni gazdálkodók aránya) mutatja igazán. A KSH korábban végzett Általános Mezőgazdasági Összeírása (ÁMÖ) szerint Enyingen 440 gazdaság működött, amelyből 433 egyéni gazdaság volt. A gazdaságok jelentős része állattartó gazdaság, de a növénytermesztésre és a vegyes gazdaságokra is találunk példát.

Ipar, építőipar

2021-ben az iparban és építőiparban 150 vállalkozás volt regisztrálva. Ezek közül 45 a feldolgozóiparban, 105 az építőiparban lett regisztrálva. Az ipari vállalkozások többsége mikor- és kisvállalkozás.

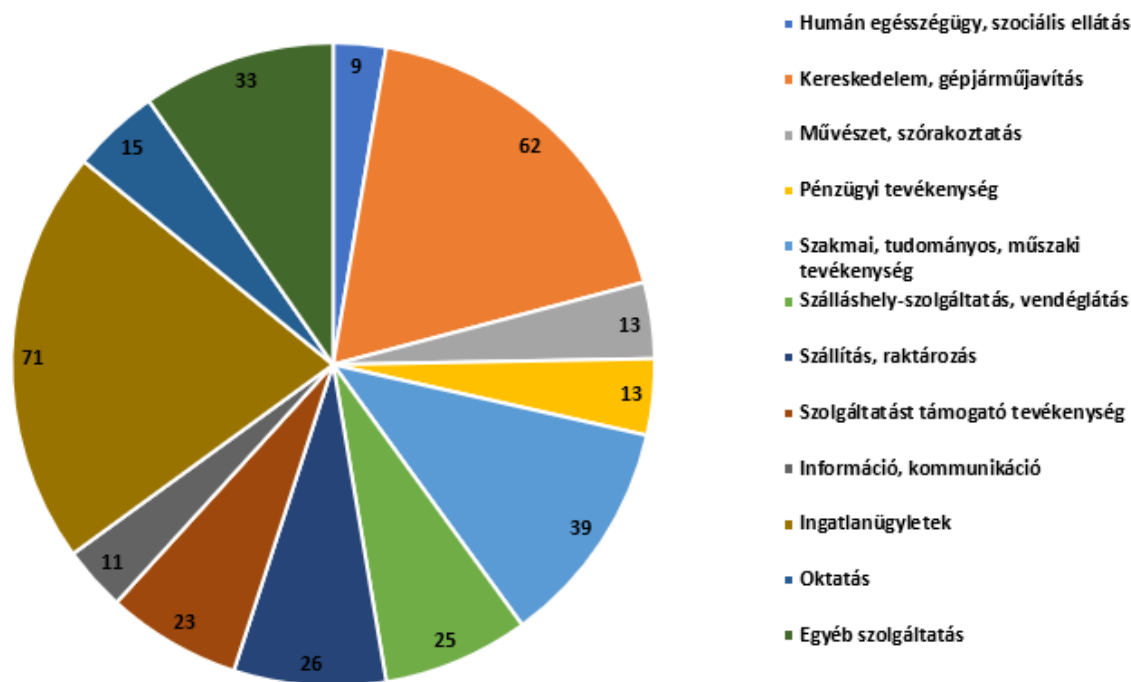
47. ábra: Vállalkozások aránya az ipar, építőipar nemzetgazdasági ágakban (2021) [Forrás: TeIR]

A korábban készült stratégiák szerint a város iparilag fejletlen, amelynek oka többértű. Ezek közül fontosabb megemlíteni, hogy az iparnak nem voltak és nincsenek is tradíciói a településen. Számottevő ipari termelés Enyingen a Videoton Holding Rt. Kábelkonfekcionáló Üzemében folyt, amelynek a bezárását 2003 januárjában jelentette be a vállalat vezetősége. Az ipari tevékenységek közül a mezőgazdasági feldolgozó (és kiszolgáltató) ipar a jelentősebb (pl. Mezőszöv Zrt.), valamint egy kisebb osztrák tulajdonú cég a Technospring Kft, amely rugóipari termékeket gyárt.

Szolgáltatások

A szolgáltatásokhoz tartozó nemzetgazdasági ágakban 340 vállalkozás volt regisztrálva 2021-ben. A legtöbb (71) az ingatlanügyek ágban. Ezt követte pénzügyi tevékenységek és a szakmai, tudományos műszaki tevékenységek ágak.

48. ábra: Regisztrált vállalkozások részesedése a szolgáltatások nemzetgazdasági ágaiban (2021, db) (Forrás: TeIR)

Kiskereskedelem

Enying évszázadokon át a Bakony-vidék és a Mezőföld terményeinek legfőbb cserepiac helye volt. Ide szállították a tűzi és épületfát, valamint az egyéb "helyi" termékeket, hogy azt itt gabonára, olajra, vágóállatra cseréljék. Ez adta meg az itteni piacok és vásárok jelentőségét és vetette meg a sokoldalú kiskereskedelem alapjait már a XIX. Század legelején. 1948 után a kereskedelem bázisa országszerte az állami üzletláncok és ÁFÉSZ-ek lettek. Napjainkban már a bérlők, de még nagyobb hányadban az egyéni vállalkozók által fenntartott üzleteké, kereskedelmi egységeké a vezető szerep.

A város áruellátása az átlagosnál jobb, mely környezete fölé emeli. Ugyanakkor az 1000 lakosra jutó kiskereskedelmi egységek száma némileg elmarad az országos és a megyei átlagtól is.

	2017	2018	2019	2020	2021
Magyarország	13,77	13,02	12,97	12,33	11,92
Enyingi járás	11,52	9,08	10,43	10,49	10,17
Fejér megyei járásközpontok	10,36	10,49	9,56	9,78	9,31
Enying	12,10	12,10	12,10	8,15	8,15

6. táblázat: Ezer lakosra jutó kiskereskedelmi hálózati egységek száma (gyógyszertár nélkül) (db) (Forrás: KSH)

Kiskereskedelmi egység típusa	Száma
Élelmiszer vegyes üzlet és áruház	14
Italüzlet és zenés szórakozóhely	18

Kiskereskedelmi egység típusa	Száma
Cukrászda	5
Éttermek, büfé	3
Festék, vasárúk, barkás- és építési anyagok szaküzlete	5

7. táblázat: Néhány kiskereskedelmi üzlettípus száma Enyingen, 2021 (Forrás: TeIR)

Turizmus

A város életében nincs számottevő múltja az idegenforgalomhoz kapcsolódó tevékenységeknek. A feltételek, az idegenforgalmi vonzerő, a látványosságok, a megfelelő számú szálláshelyek nem alakultak ki. A huzamos ideig való itt tartózkodás turisztikai feltételei szintén nem alakultak ki. Kevés az idegenforgalmi vonzerő. A városközponttói gépjárművel viszonylag gyorsan elérhető a Balaton-part, azonban ez a tény nem befolyásolja az idegenforgalmat. A Balaton közelsége adta lehetőségekkel a település eddig kevésbé tudott élni. Megfelelő beavatkozásokkal e kedvező földrajzi fekvést a település jobban kihasználhatja, amely majd előmozdíthatja turizmus nagyobb mértékű fejlődését is.

2021-ben az összes szállásférőhely száma 184 volt. A szállásférőhelyek nagyobb része magán szálláshelyek közé tartozik. A városban mindössze egy panzió üzemel 28-szállásférőhellyel (Kabóka Lovastanya) és egy apartman 7 férőhellyel.

	2012	2014	2021
Magán szállás	106	122	149
Kereskedelmi szálláshely	28	28	35

8. táblázat: Szállásférőhelyek száma Enyingen (Forrás: TeIR)

A magán szálláshelyek száma 2010-et követően jelentősen emelkedett. Az összes szálláshelyek számának növekedéséhez a kereskedelmi szálláshelyek megjelenése (Kabóka panzió nyitása) is jelentősen hozzájárult.

	2019	2020	2021
Magán szálláshely	1302	3690	4667

9. táblázat: Vendégéjszakák száma Enyingen (Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás)

A vendégéjszakák számában komoly előremozdulás volt az elmúlt években. Az adatok a magán szálláshelyek forgalmát mutatják, amelyekhez még hozzájön a közösségi szálláshelyek forgalma.

Mivel a panzióról és a közösségi szálláshelyről nincs forgalmi adatunk, ezért ez a növekmény valamelyest még magasabb lehet, lévén, hogy a panzió nyitása jelentős hatással volt az Enyingen eltöltött vendégforgalomra már korábban is.

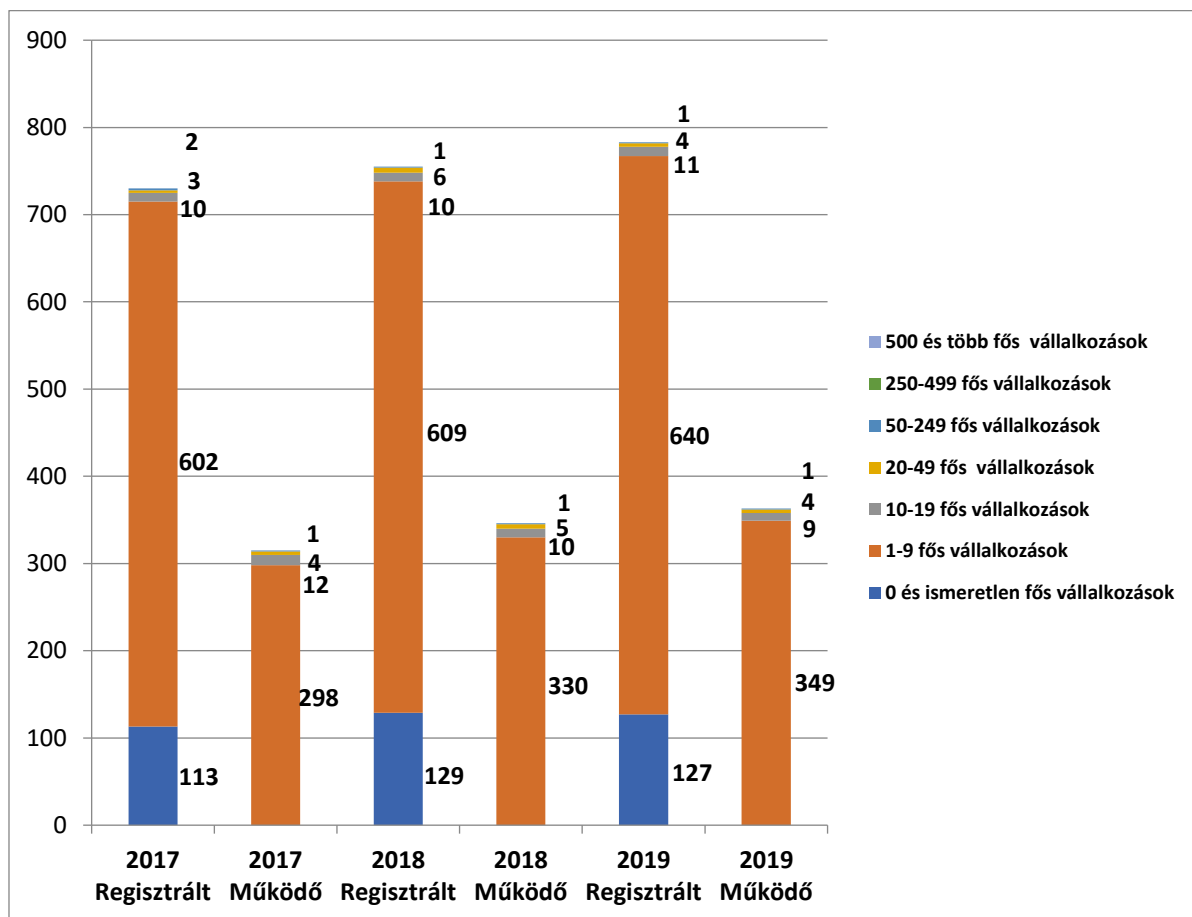
Fontosabb vonzerők Enyingen:

- Batthyány-kastély
- Nepomuki Szent János Római Katolikus Templom

- Református templom
- Cinca-Csíkgát halastó

A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai, települést érintő fontosabb elképzelések

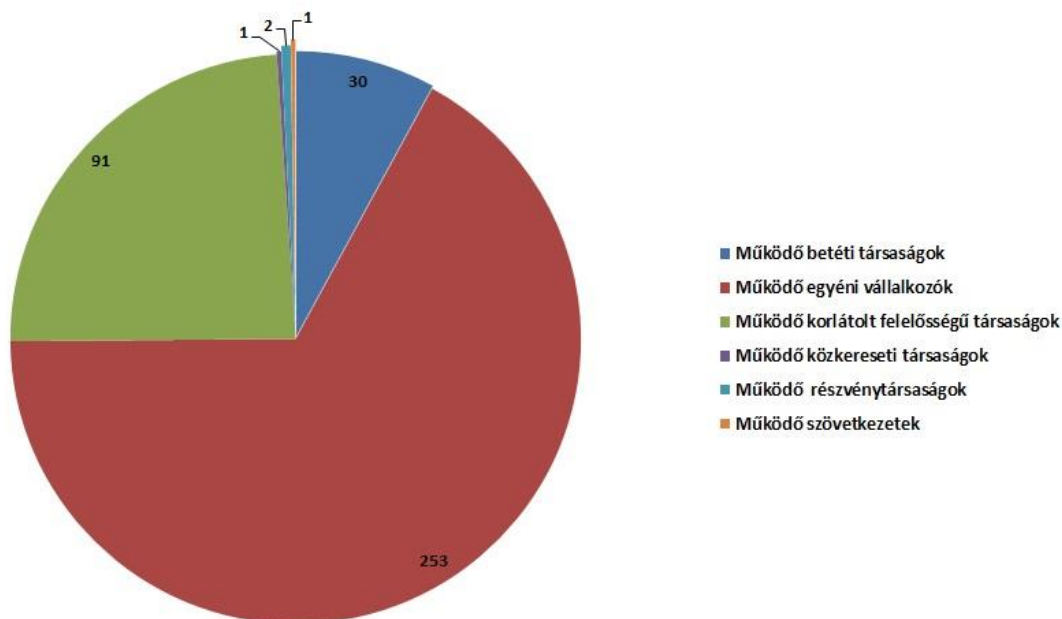
A regisztrált és működő vállalkozások számát a vállalkozásban foglalkoztatottak száma és vállalkozások fajtása szerint 2017-től 2019-ig vizsgáltuk. 2020-ra még csak a regisztrált vállalkozások száma érhető el a KSH-nál, ezért a fent említett időszakra vizsgáltuk a regisztrált és működő vállalkozások számának alakulását.

49. ábra: Regisztrált és működő vállalkozások száma 2017 és 2019 között [Forrás: TeIR]

Enyingen 2019-ben a működő vállalkozások száma 363 volt, míg 2017-ben 315 volt. A működő vállalkozások száma az utóbbi időszakban stagnál, illetve csekély mértékben növekedni tudott. A regisztrált vállalkozások terén szintén pozitív elmozdulás volt tapasztalható, 2021-ben 816 regisztrált vállalkozás volt a településen, amelyből 244 főállású vállalkozás volt.

Az enyingi működő vállalkozások túlnyomó részben mikro vállalkozások (1-9 fős). A 10-19 fős kisvállalkozások száma átlagosan 9-12 db, a 20-49 főseké 3-4 db a településen. 50-249 fős közép-vállalkozás 1 db működik. 250 fő feletti nagyvállalkozás nincs a településen. A mezőgazdasági profil a város múltjához kötődik. A regisztrált vállalkozások száma 2019-ben Enyingen 783 volt (2021-ben 816). Amennyiben az ismeretlen vagy nulla-számú foglalkoztatottal rendelkező vállalkozások számától eltekintünk, a regisztrált vállalkozások száma így is kétszeresen meghaladja a működőket.

50. ábra: Működő vállalkozások formája 2019-ben (db)

A működő kétharmada egyéni vállalkozás (66,93%), egy negyede korlátolt felelősségű társaság (24,07%) és 10% alatti a betéti társaság. Egy szövetkezet, két részvénytársaság és egy közkereseti társaság működik a városban. A legnagyobb foglalkoztatók a városban a FERTILIA Agrokémiai és Logisztikai Kft. a Mezőszöv Rt., az Alsótekeresi Faiskola, a LIDL, Penny és Aldi hálózat városi egységei. Ezen kívül jelentősnek mondható a MIKÓ és MIKÓ Mezőgazdasági Kft. és a Technospring Kft.

Az a 2014 és 2020 közötti programozási időszakban Enyingen összesen 24 db nagy volumenű pályázat (TOP, EFOP, KÖFOP, VP, KEOP, KDOP) került támogatásra.

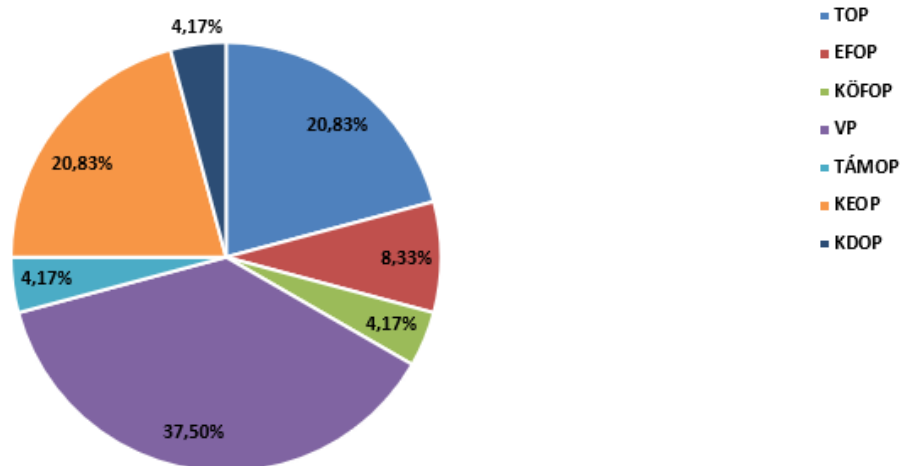
	TOP	EFOP	KÖFOP	VP	TÁMOP	KEOP	KDOP	Összesen
Beérkezett pályázatok száma	9	2	1	10	1	6	1	30
Támogatott pályázatok száma	5	2	1	9	1	5	1	24
Megítélt támogatási összeg (ezer Ft)	816 610	290 000	7 000	939 345	14 581	3 311 671	71 972	4 612 988
Befejezett pályázatok száma	3	2	1	9	1	4	1	21

10. táblázat: Pályázati struktúra Enyingen (Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás)

A nagy összegű, nagy volumenű támogatások mellett a város számos egyedi pályázati lehetőségre is pályázott, mint például a Belügyminisztérium infrastrukturális támogatásaira, Leader pályázatokra

vagy a Bethlen Gábor Alapkezelő pályázati lehetőségeire. Ez további 19 db nyertes pályázatot jelentett a város életében, összegben pedig további 60 millió Forintot.

Támogatott pályázatok számának megoszlása operatív programonként 2014-2020 között (%)

51. ábra: Támogatott pályázatok megoszlása [Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás]

A települést érintő gazdaságfejlesztési tervek a település gazdasági programtervezetből állnak rendelkezésre.

A helyi ipari területtel kapcsolatos fejlesztési elképzelések:

- A helyi ipar számára a településen egy külön területet kell kijelölni (Figyelembe kell venni a rendezési tervet, illetve kezdeményezni kell a rendezési terv módosítását.)
- Népszerűsíteni kell, illetve vonzóvá kell tenni a helyi ipari területet. A népszerűsítést elsősorban hirdetéssel, valamint a honlapon kell megvalósítani.

A vállalkozók támogatásával kapcsolatos fejlesztési elképzelések:

- A helyi vállalkozások támogatása, érvényesülésének segítése érdekében össze kell állítani az ún. vállalkozói térképet, mely tartalmazza, hogy a településen mely vállalkozások mivel foglalkoznak és milyen címen található a telephelyük.

1.9.3. A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők

Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió és a Fejér Megyei Területfejlesztési Konceptió Enying térségét a társadalmi-gazdasági szempontból elmaradott, alacsony versenyképességű periférikus térségek közé sorolja. Versenyképességét az alábbi tényezők határozzák meg:

- A város nagytérségi beágyazottsága nagyon kedvező: az ország egyik fontos kapcsolati tengelyének közelében fekszik (M7), illetve – az Alföldet a Balatonnal és Észak-Dunántúllal összekötő - 64. sz. főút át is halad a településen. Az ország egyik jelentős turisztikai célpontjától 7 km-re, a hazai egy

főre eső GDP tekintetében harmadik legfejlettebb megyéjének székhelyétől pedig 35 km-re fekszik. Ezen adottságok tükrében, elérhetőség szempontjából Enying versenyképességének fejlődését e tényezők nem gátolják, sőt ehhez az átlagnál is kedvezőbb terepet biztosítanak. Az elérhetőséget tovább növelheti az M8-as gyorsforgalmi útszakasz megépítése, M7/Enying – Sárbogárd – Dunaújváros között, amely összeköti a 8-as főutat Kecskemét felé. Stratégiaileg is fontos beruházás, hiszen segítségével könnyebben lehet létrehozni rövid ellátási láncokat.

- Képzettség tekintetében a város nem rendelkezik kedvező feltételekkel, mivel az érettségizettek és a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya jelentősen alatta marad úgy az országos, mint a megyei átlagnak, illetve ugyanebben az összehasonlításban magasabb itt a középfokú végzettség nélküliek részaránya. A munkaerő képzettségi szintjét jelzik a munkanélküliek végzettség szerinti összetétele, amelyből az általános iskolai, szakiskolai és szakmunkás végzettségűek jelentős hányadot képviselnek. Ugyanezt támasztja alá a városi foglalkoztatottak több mint felének alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban való elhelyezkedése.
- Az, hogy a munkába járók több mint fele naponta ingázik, illetve, hogy a munkanélküliség évek óta magasabban alakul, mint akár az országos, a megyei illetve az azon belüli járásközpontok átlaga azt jelzi, hogy a város jelentős munkaerő tartalékokkal rendelkezik. E munkaerő számára azonban vagy az iskolázottsági szintnek megfelelő alacsony presztízsű foglalkoztatást biztosító munkahelyek létrehozása jelent megoldást, vagy a képzettségi szint (jelentős) emelése. További fontos tényező még a magas presztízsű foglalkoztatottak elvándorlásának megállítása, illetve számukra új munkalehetőségek biztosítása. Utóbbi két tényezőnek a városban kedvezőek a feltételei, mivel rendelkezésre áll az ehhez szükséges oktatási intézmény (gimnázium).
- Kedvező termőhelyi adottságaiból adódóan Enying a térség mezőgazdasági központja. Jelenleg ennek a domináns szektornak a helyi foglalkoztatásra gyakorolt hatása csekély, iparszerű nagyüzemi, nagyábrás termelési jellege miatt. Jelentős tartalékokkal rendelkezik az kézimunka-igényes foglalkoztatás elterjesztése (kisállattartás, zöldség- és gyümölcsstermesztés, kisebb feldolgozóüzemek létrehozása, helyi termékek előállítás, ökológiai gazdálkodás bevezetése stb.) terén.
- A Balaton közelsége évek óta arra készíti a várost, hogy ezt a kedvező potenciált hasznosítsa. Ez valóban egy lehetőség, amennyiben a versenyképes előnyök kihasználására törekszik. Ezek az előnyök:
  - a kiváló agráradottságok bázisán az üdülő települések egészséges ételmiszerrel való ellátása,
  - a helyi kereskedelmi létesítmények komparatív előnyei (árszínvonal) számára nagyobb nyilvánosság biztosítása, illetve
  - e lehetőségek továbbfejlesztése, szélesítése kereskedelmi, vendéglátó ipari, szolgáltatási szektorokban
  - a Balatonnál hiányzó feltételek Enyingen történő megteremtése (ilyen lehet például a rossz idő esetén kisgyermekes családok időtöltését szolgáló létesítmények, lehetőségek fejlesztése)
  - a turizmushoz tartozó felnőttképzések számára is adottak a már fent említett lehetőségek.
- Enyingen a vállalkozói aktivitás szintje alacsony. A vállalkozások jelenleg jellemzően kisméretűek (mikro-vállalkozások), hazai piacra orientálódnak, tőkeszegények, egyharmada a mezőgazdaságban működik. A vállalkozási kedv növeléséhez szükség lehet a vállalkozási ismeretekre vonatkozó képzések beindítására, illetve az érintettek szélesebb körű bevonására a városfejlesztésbe.
- A város elektronikus hírközlési adottságai megfelelőek, ezért lehetősége van az e-gazdaság, e-kereskedelem, illetve az alternatív foglalkoztatási formák elterjesztésének (táv munka). Ehhez a már említett képzési intézményekben megfelelő oktatás biztosítására van szükség.

1.9.4. Ingatlanpiaci viszonyok (kereslet-kínálat)

Lakásállomány, minőségi jellemzők

A KSH adatai szerint a **lakások száma** Enyingen 2619 db volt 2019-ben. A lakások számának növekedése 2010 és 2019 között Enyingen mindössze 0,5%-os volt, amely jelentősen elmarad a megyei és az országos átlagtól. A fővárosban tavaly 40 százalékkal több lakóingatlant adtak át 2019-hez képest, a községekben pedig 30 százalékkal több lakás épült. Ehhez képest az enyingi lakásépítések stagnálásáról lehet beszámolni, viszonylag csekély növekedés mellett. Ez a tendencia összhangban van a lakónépességgel, amely 2010 óta 3%-ot csökkent, így nem is volt valós piaci igény a lakások számának bővülésére.

A lakások túlnyomó többsége (99,5%) magánkézben van, mindössze 15 db van az önkormányzat tulajdonában. Az **önkormányzati lakások aránya** Enyingen (0,5%) a megyei és országos arányokhoz viszonyítva is alacsonyabb.

A **nem lakott lakások aránya** Enyingen 2019 és 2021 között 1 százalékponttal nőtt (jelenleg 235 db, 8,9%). Ez az arány alacsonyabb a megyei (11,0%), és az országos értéknél is (11,8%). Ez a tendencia megfelel az országos és megyei lakásszámok növekedésének.

A **lakások koreloszlása** kedvezőtlenebb, mint a megyei, vagy az országos helyzet. A lakások 47% a 60-as éveket megelőzően épült és csupán 0,5% készült 2010 után. A megye többi járásközpontjával összevetve is érezhető a lemaradás. Dunaújvárost (0,89%), Enyinget (0,51%), Mór (0,55%) és Sárbogárdot (-0,67%) kivéve a 2010 után épített lakások aránya mindenütt meghaladja a 3%-ot. A 2010-2021-ig épült lakások aránya az összes lakáshoz viszonyítva mindössze 0,49%-kal nőtt, amely növekedés megyei és országos viszonylatban is alacsonynak számít.

	Lakások számának változása 2010-2021 (db)	Lakott lakások aránya (%) 2021	Nem lakott lakások aránya (%) 2021	Magántulajdonú lakások aránya (%) 2021	Önkormányzati tulajdonú lakások aránya 2021	1960 előtt épült lakások aránya 2021	1961-1980 között épült lakások aránya 2021	1981-2010 között épült lakások aránya 2021	2011 után épült lakások aránya 2011
Enying	13	91%	9%	99,42%	0,57%	47%	28%	25%	0,51%
Bicske	135	94%	6%	98,92%	1,08%	26%	37%	32%	3,2%
Dunaújváros	207	93%	7%	98,26%	1,74%	37%	23%	40%	0,89%
Gárdony	897	88%	12%	99,45%	0,55%	14%	22%	43%	19,17%
Martonvásár	164	96%	4%	99,58%	0,42%	23%	27%	40%	7,70%
Mór	32	95%	5%	96,10%	2,90%	28%	42%	30%	0,55%
Sárbogárd	-34	92%	8%	99,55%	0,45%	36%	36%	28%	-0,67%
Székesfehérvár	2525	92%	8%	97,82%	2,18%	14%	49%	31%	5,55%
Fejér megye	13 968	93%	7%	96,97%	3,03%	na	na	na	na

	Lakások számának változása 2010-2021 (db)	Lakott lakások aránya (%) 2021	Nem lakott lakások aránya (%) 2021	Magántulajdonú lakások aránya (%) 2021	Önkormányzati tulajdonú lakások aránya 2021	1960 előtt épült lakások aránya 2021	1961-1980 között épült lakások aránya 2021	1981-2010 között épült lakások aránya 2021	2011 után épült lakások aránya 2011
Magyarország	cca 150.000	88%	12%	95,11%	4,89%	na	na	na	na

11. táblázat: A lakásállomány főbb jellemzői Fejér megye járásszékhelyei, megyei és országos viszonyításban (Forrás: KSH)

Az **ezer lakosra jutó lakások száma** Enyingen az egyik legalacsonyabb a megye járásszékhelyei között (405,4 fő), amely a megyei (458,1 fő) és az országos értéknél (462,8) is kedvezőtlenebb.

A négy és több szobás lakások aránya megegyezik a megyei átlaggal (22%), ahogy az egyszobás (6%), a kétszobás (34%) és a háromszobás (38%) lakások aránya sem kirívó.

Az **egy lakásra jutó átlagos alapterület** Enyingen 87 m², amely alig tér el a megye többi járásközpontjától, kivételt képez ez alól Dunaújváros (58) és Székesfehérvár (70). Ez annak az eredménye, hogy Enying lakóterületeit jellemzően az egyedi telkes, egylakásos, szabadon álló beépítésű, családi házas övezetek alkotják, és csak kis területen található telepszerű beépítés. Mindössze 2 db 11-nél több lakásos, illetve 19 db 4-10 lakásos épület található a településen.

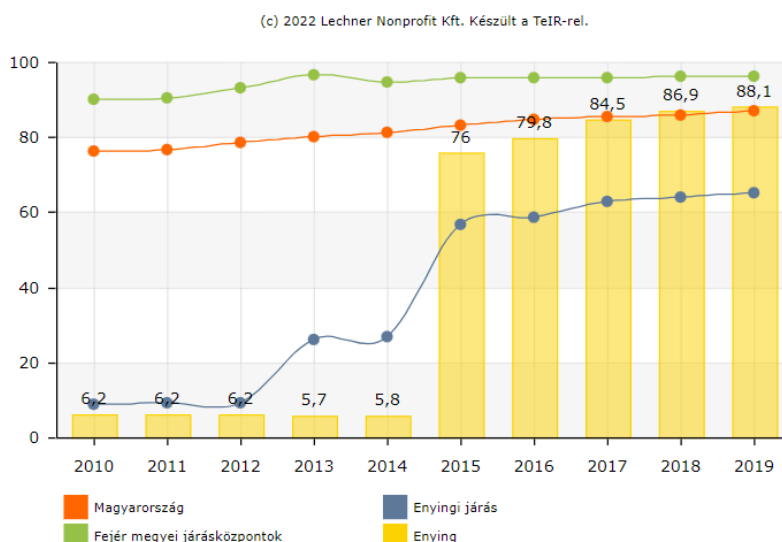
	Ezer lakosra jutó lakások száma (2021)	4 és több szobás lakások aránya (2021)	Összkomfortos lakások aránya (2021)	Komfortos lakások aránya (2021)	Félkomfortos lakások aránya (2021)	Komfort nélküli, szükség és egyéb lakások aránya (2021)	4-10 lakásos épületek aránya (2021)	11-X lakásos épületek aránya (2021)
Enying	405,4	21%	49%	41%	4%	6%	0,8%	0,1%
Bicske	361,7	22%	78%	19%	2%	1%	1,9%	0,7%
Dunaújváros	532,4	9%	97%	2%	0%	1%	4,0%	25,7%
Gárdony	387,1	37%	75%	22%	1%	2%	0,7%	0,5%
Martonvásár	370,7	36%	73%	22%	3%	2%	3,5%	0,2%
Mór	411,5	21%	76%	20%	2%	2%	2,6%	3,2%
Sárbogárd	429,6	18%	52%	37%	4%	8%	1,2%	0,8%
Székesfehérvár	474,7	22%	84%	14%	1%	1%	4,0%	8,0%
Fejér megye	462,8	25%	70%	26%	2%	2%	4,0%	5,0%
Magyarország	458,1	32%	68%	26%	2%	4%	na	na

12. táblázat: A lakásállomány főbb minőségi jellemzői Fejér megye járásközpontjai, megyei és országos viszonyításban
(Forrás: KSH, TeIR, www.koltozzbe.hu)

A település kedvezőtlenebb jövedelmi viszonyaira utal a **komfort nélküli és szükséglakások** relatív magas **aránya**, amely csaknem duplája a megyei és országos értéknek. A járásközpontok közül Sárbogárd van Enyingtól kedvezőtlenebb helyzetben. Az összkomfortos lakások aránya mindössze 49%, amely a legrosszabb a Fejér megyei járásszékhelyek között.

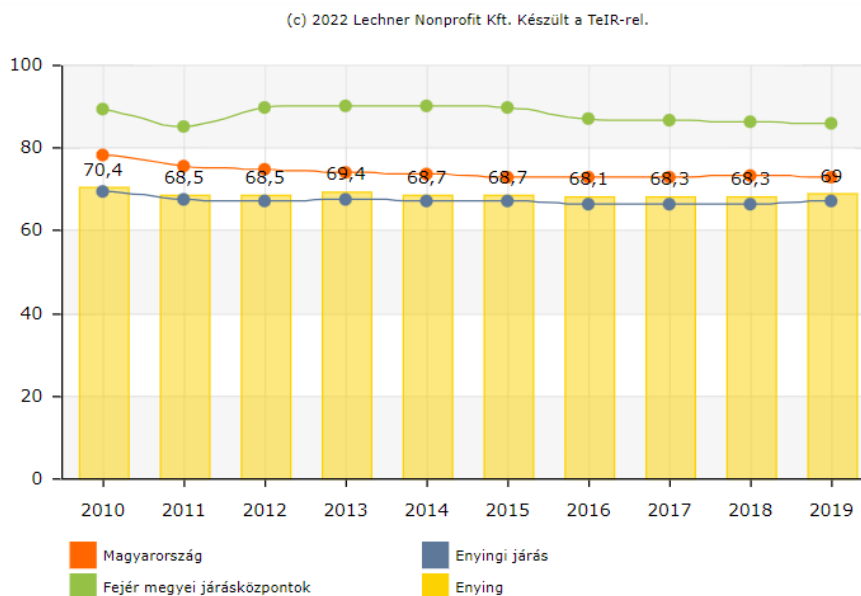
Enyingen továbbra is dominálnak a természetes személyek által saját használatra épített családi házas ingatlanok. Gyakorlatilag nem volt bérbeadásra, értékesítésre vagy szolgálati lakás céljára (1 db) épített lakóingatlanok száma.

A **közüzemi ivóvíz hálózatra kapcsolt lakások aránya** 2021-re újra 100%-ra nőtt. A **közcsatorna hálózatba kapcsolt lakások aránya** megfelel a megyei és az országos átlagnak. 2010-ben a Környezet és Energia Operatív program (KEOP) szennyvízelvezetés és tisztítás egyfordulós pályázati konstrukciója keretén belül pályázatot és nyert vissza nem térítendő támogatást a város szennyvízkezelési problémáinak megoldására. A beruházás során Alsótekeres és Leshegy településrész kivételével kiépült a gyűjtőhálózat. A csatornázatlan területeken gravitációs szennyvíz elvezetési technológia kialakítása zajlott, szerelt rendszerű csatornahálózattal tervezett, 11 db központi átemelő telep beépítésével. A beruházás hatására 2015-ben 5.8%-ról 76%-ra nőtt a közcsatorna-hálózatba bekapcsolt lakások száma.

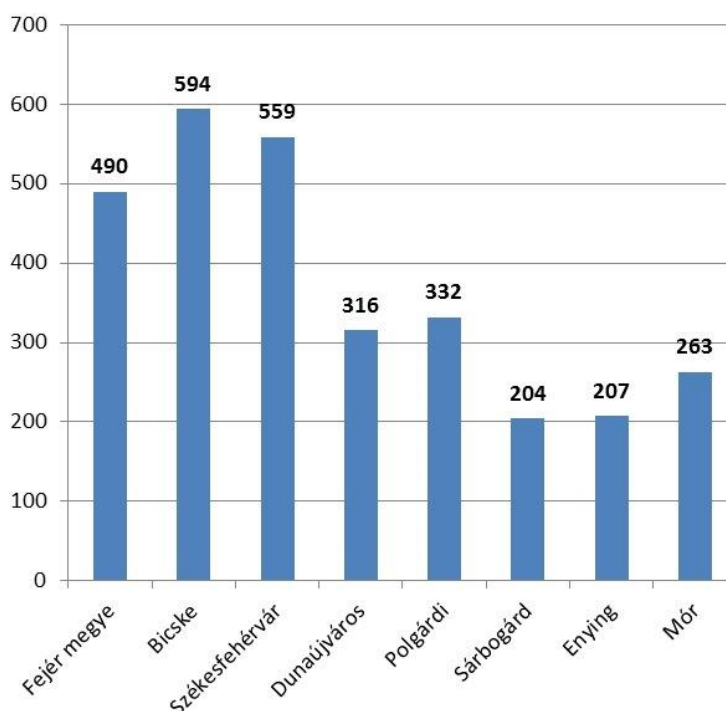
52. ábra: A közcsatorna hálózatba bekapcsolt lakások aránya (%)

A településen a **gázközművek kiépítettsége** teljesnek mondható, a jelenlegi igényeket a meglévő kapacitások megfelelően ellátják. A gázellátást biztosító cég az E-ON Dél-dunántúli Gázhálózati Zrt. Fentiek ellenére a száz lakásra jutó gázfogyasztók száma Enyingen a megyei és az országos szintnél is alacsonyabb, nem éri el a 70-et, míg a megyei átlag meghaladja a 90-et.

53. ábra: A száz lakásra jutó gázfogyasztók száma (Forrás: TEIR)

A koltozzbe.hu internetes honlap [KSH adatokból] alapján a Fejér megyei járásközpontok között Enying és Sárbogárd **ingatlanjainak átlag értékei** a legalacsonyabbak. Az ingatlanárakra vonatkozó adatok a koltozzbe.hu internetes oldalról származnak. Az oldal igyekszik az összes ingatlanközvetítő cég adatbázisát egyesíteni, valamint kiegészíteni azokat az egyedi hirdetésekkel, így statisztikáik meglehetősen időszerű és pontos képet mutatnak a vizsgált ingatlanokról.

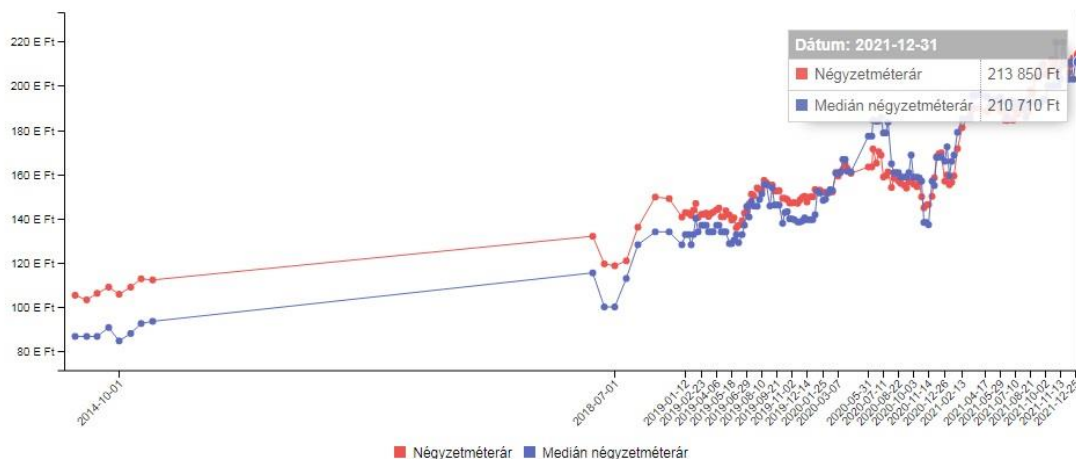

54. ábra: Fejér Megye átlagos ingatlanárjai 2021-ben (ezer Ft/m²) [Forrás: www.koltozzbe.hu]

A lakások átlagos értékeit igen sok tényező befolyásolja. Többek között meghatározó az ingatlan fajtája, nagysága, minőségi jellemzői, elhelyezkedése, környezete, annak megítélése. De egy ugyanolyan ingatlan is más-más értéket képvisel a megye különböző területein. A gazdaságilag jobban prosperáló, vagy akár turisztikai szempontból vonzó városokban találjuk a magasabb ingatlan árakat.

Négyzetméterárak változása

55. ábra: Négyzetméterárak változása (Forrás: www.ingatlanet.hu)

Az elmúlt 10 év ingatlanpiaci folyamatait vizsgálva elmondható, hogy 2014-2021 között emelkedés jellemezte az ingatlanárakat, amelynek eredményeként nyolc év alatt 100 ezerről 200 ezerre nőtt az ingatlanok négyzetméterének átlagára. A 2014-es devizahitelezés válságnak és az ezzel járó keresletcsökkenésnek is köszönhetően értéktelenedtek a település ingatlanjai a korábbi időszakban, de 2018-tól kezdve az országos átlagnak megfelelően Enyingen is jelentősen emelkedtek az ingatlanárak. Az ingatlanpiaci helyzet az árak terén, még mindig kedvező emellett, hiszen a településen az ingatlanok az országos átlagnál 66%-kal, míg a megyeinél 52%-kal olcsóbbak.

1.10. Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz és intézményrendszere

1.10.1. Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program

Költségvetés

Össességében elmondható, hogy az önkormányzat gazdasági helyzete nem könnyű, hiszen az utóbbi években számos nagy értékű beruházást vittek véghez, amelyhez a fellépő plusz költségek miatt bankhitelre is szükség volt. A fejlesztések mellett az önkormányzat számos kötelező feladatot lát el, mint például az intézmények fenntartása és a közszolgáltatás.

Korábban a Mezőföldi Többcélú Kistérségi Társulás több településsel közösen látta el a házi segítségnyújtás, jelzőrendszeres segítségnyújtás, családsegítés és gyermekvédelem, ügyeleti tevékenység, logopédiai feladatok, pályaválasztási tanácsadás feladatát. A Társulás azonban 2012. december 31-én megszűnt. A szociális feladatokat és a központi ügyeletet Dég kilépésével és Lepsény

csatlakozásával továbbra is közösen látják el a települések. A Társulás megszűnése után a szociális feladatok ellátását a Mikrokörzeti Társulás végzi (lásd később). Az óvodában a logopédiai feladatokat az EGYMI, a nevelési tanácsadói feladatokat a Pedagógiai Szakszolgálat Enyingi Tagintézete látja el ingyenesen. A belső ellenőrzés tekintetében visszaállt a Kistérségi Társulás előtti helyzet, a belső ellenőri munkakört személylél együtt visszavette Enying a Társulástól, így a belső ellenőr bére terheli a költségvetést. Az ügyeletet 2014. január 01-től külsős szolgáltató látja el. A hozzájárulás mértéke ugyanakkora, mint a kistérségi feladatellátás idején volt, tehát a költségvetés kiadási oldalát nem növelte.

Enying Mikrokörzeti Szociális és Gyermejjóléti Intézményi Társulás (továbbiakban: Társulás) fenntartásába került az Enyingi Egyesített Szociális Intézmény (továbbiakban ESZI), melynek működtetéséhez Enying átadja az állami támogatást a társulási kiegészítéssel együtt és még azt kiegészíti az éves hozzájárulás mértékével.

Az ESZI mellett 2016-ban létrejött az Enyingi Család- és Gyermejjóléti Központ, amelyet az önkormányzat saját cégeként hozott létre. 2016 előtt a gyermejjóléti szolgálatot az ESZI látta el, de a feladatok volumene és a jogszabályi környezet miatt a város egy, a társuláson kívüli szervezet létrehozása mellett döntött.

A 2013-as év minden település önkormányzata számára jelentős változásokat hozott. Egyrészt a korábbi normatív alapú finanszírozást felváltotta a feladatfinanszírozás⁵. Másrészt a települési önkormányzatok egyes feladatait 2013-tól az állam finanszírozza. Ilyen feladat Enying esetében a Herceg Batthyány Fülöp Gimnázium és Általános Iskola fenntartása és a pedagógusok állami foglalkoztatása, amellyel az önkormányzati hozzájárulás kiegészítés mértéke csökkent. Ez a csökkenés kb 90-100 millió Ft-ra tehető, ugyanakkor ezzel egyidejűleg az állami támogatás is csökkent. A köznevelési intézmény működtetéséhez az önkormányzat havi 2.664 e Ft-ot fizet, amely éves szinten cca. 32 millió Ft. Ennek ellenére megállapítható, hogy a köznevelési intézmény állami fenntartásba adása költségvetési szempontból megtakarítást jelent.

Enyingnek ezen felül ki kellett alakítani a Járási Hivatalt a 2013 éves átadáshoz. A város önkormányzatától 14 fő került az Enyingi Járási Hivatalba, amely évi 35.067 e Ft-ot jelent a városnak, járulékokkal együtt. A harmadik meghatározó változás, hogy a 2013. évi költségvetési törvény 72-74. § alapján Enying város 70 %-os adóssághozjárulási jogra volt jogosult. A változásokat követő gazdálkodásra a stabilitás volt jellemző. Jelentős beruházások mellett, az önkormányzat egy megfelelően ütemezett, kiszámítható költségvetés mellett tudott dolgozni.

Enying város folyó és felhalmozási célú bevételeinek és kiadásainak alakulását tartalmazza a lenti táblázat, amelyből látható a fent említett stabilitás, a város nagyobb volumenű beruházások önrészéhez vett fel fejlesztési hitelt.

---

⁵ Az Möt. 117-118. §-ai rögzítik az önkormányzatok feladatfinanszírozásával kapcsolatos alapvetéseket. E szerint a feladatfinanszírozási rendszer keretében az Országgyűlés a központi költségvetésről szóló törvényben meghatározott módon a helyi önkormányzatok kötelezően ellátandó, törvényben előírt egyes feladatainak – felhasználási kööttséggel – a feladatot meghatározó jogszabályban megjelölt közszolgáltatási szintnek megfelelő ellátását feladatalapú támogatással biztosítja, vagy azok ellátásához a feladat, a helyi szükségletek alapján jellemző mutatószámok, illetve a lakosság szám alapján támogatást biztosít.

Megnevezés	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Működési célú kiadások	995 984	952 854	977 116	971 286	1 057 293	1 080 897
Felhalmozási célú kiadások	2 232 801	109 579	95 576	70 207	187 164	728 811
Finanszírozási kiadások	16 059	18 194	18 467	19 697	19 930	146 725
KIADÁSOK ÖSSZESEN	3 244 844	1 080 627	1 091 159	1 061 090	1 264 387	1 956 433
Működési célú bevételek	1 015 742	1 000 082	1 029 918	1 059 275	1 056 886	1 086 530
Felhalmozási célú bevételek	2 062 652	2 025	1 168 700	97 037	28 784	181 052
Finanszírozási bevételek	368 480	220 498	161 674	1 289 061	1 991 344	1 991 953
BEVÉTELEKÖSSZESEN	3 446 874	1 222 605	2 360 292	2 445 373	2 493 447	2 683 952
MŰKÖDÉSI KÜLÖNBSÉG	19 758	47 228	52 802	87 989	-407	5 633
ÖSSZES KÜLÖNBSÉG	202 030	141 978	1 269 133	1 384 283	1 229 060	727 519

13. táblázat: Enying város folyó és felhalmozási célú kiadásainak és bevételeinek alakulása (ezer Ft) (Forrás: njt.hu)

A költségvetés bevételi oldalának jelentős részét a központi költségvetésből érkező támogatások teszik ki. A feladattámogatás bevezetésével a költségvetés egyenlő elosztást mutat, egyben tükrözi az éves feladateloszlás volumenét a településen.

	2017	2018	2019	2020	2021	2022 Terv
Helyi önkormányzatok működésének általános támogatása (B111)	153 843 387	164 637 090	164 226 305	178 880 295	192 994 700	192 544 650
Települési önkormányzatok egyes köznevelési feladatainak támogatása (B112)	157 891 097	155 882 235	159 061 583	169 785 240	182 802 870	190 660 250
Települési önkormányzatok	229 882 686	241 103 983	262 548 539	243 537 289	237 676 711	140 090 998

	2017	2018	2019	2020	2021	2022 Terv
egyes szociális és gyermekjóléti feladatainak támogatása (B1131) ¹						
Települési önkormányzatok gyermekétkeztetési feladatainak támogatása (B1132)				75 544 740	64 960 043	71 859 289
Települési önkormányzatok kulturális feladatainak támogatása (B114)	10 679 379	11 003 201	10 357 647	13 071 476	14 954 474	14 933 324
Működési célú költségvetési támogatások és kiegészítő támogatások (B115) ²	18 207 211	40 490 420	23 632 099	35 781 286	61 771 381	255 360
Elszámolásból származó bevételek (B116)	1 275 766	6 959 837	42 394	0	534 600	
Önkormányzatok működési támogatásai (B11)	571 779 526	620 076 766	619 625 810	716 706 220	755 694 779	610 343 871

14. táblázat: Enying Város Önkormányzata normatív módon kapott költségvetési támogatások 2017-2022 (Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás)

Az önkormányzat bevételeinek másik fontos forrását a **helyi adók** alkotják. Enyingen a bevételek legjelentősebb hányadát a helyi iparüzési adó teszi ki. A helyi adók összege 2011-től folyamatosan növekedett, 2020-ban a vírushelyzet miatti elvonások/kedvezmények miatt csökkent valamelyest. A helyi adók növekménye a város gazdasági helyzetének konszolidációját mutatják.

Év	Gépjármű adó	Iparüzési adó	Egyéb	Kommunális	Összesen
	(e Ft)	(e Ft)	(e Ft)	(e Ft)	(e Ft)
2011	49 134	112 579	3 758	25 518	165 471
2012	43 370	131 877	4 622	27 044	179 869
2013	39 192	163 761	2 575	25 045	205 528
2014	15 677	162 074	2 574	25 045	206 700

Év	Gépjármű adó	Iparűzési adó	Egyéb	Kommunális	Összesen
	(e Ft)	(e Ft)	(e Ft)	(e Ft)	(e Ft)
2015	16 381	171 731	3 699	27 884	219 695
2016	16 128	156 561	2 805	28 290	203 784
2017	16 290	132 176	10 962	31 397	190 953
2018	18 063	156 847	14 261	30 279	219 450
2019	19 353	166 359	12 703	31 651	230 170
2020	0	156 085	6 699	28 769	191 553

15. táblázat: Helyi adóbevételek alakulása 2011-2020-ig (Forrás: njt.hu)

Adónem	Összeg (Ft)
Iparűzési adó	164.864.159
Iparűzési adóból visszatér.	22.489.511
Gépjárműadó	4.397.727
Pótlék	723.699
Kommunális adó	30.591.139
Talajterhelési díj	2.419.5232

16. táblázat: Jelentősebb bevételi forrást képviselő adónemek szerinti állománya 2021.10.31. állapot szerint (Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás)

Az önkormányzati feladatok finanszírozásának korábbi változásai jelentősen kihatottak a **költségvetés kiadási oldalának** alakulására is. Az alábbi táblázat a település 2021-es költségvetésének tervadatait tartalmazza. A közoktatás feladatának központosításával jelentős kiadástól mentesült az önkormányzat az utóbbi években.

A városi költségvetés a korábbi adatoknak megfelelően kiegyensúlyozott és jól tervezett, a felhalmozási célú kiadásokban láthatóak a város nagy volumenű beruházásai (pl. Zöld Város projekt).

Megnevezés	Önkormányzat	Polg. Hivatal	Intézmények	Mindösszesen
Működési célú kiadások	464 457	188 851	443 519	1 096 828
Felhalmozási célú kiadások	499 602	2 500	4 454	506 556
VÁROS ÖSSZESEN	1 651 290	191 351	447 974	2 290 615

17. táblázat: 2021 évi költségvetés, ezer forintban (Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás)

Gazdasági Program

A gazdasági program elkészítésére a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény 91. §-ában megfogalmazott kötelezettség alapján került sor. A program rövid, közép és hosszú távú célokat is megfogalmaz. A program Enying Város Önkormányzata Képviselő-testületének korábbi döntései alapján fontossági sorrendben definiálta a megvalósítandó fejlesztéseket:

	A fejlesztés megnevezése	Megvalósulás státusza
1	Szennyvíz-elvezetés és kezelés,	megvalósult
2	Batthyány kastély II. üteme,	nem valósult meg
3	Településközpont rehabilitációja,	folyamatban, részben megvalósult
4	Rendelőintézet építése (járóbeteg alap- és szakellátás)	megvalósult
5	Általános Iskola, Óvoda és a Városi Könyvtár felújítása, illetve építése,	részben megvalósult
6	Tanuszoda létesítése,	megvalósult
7	Felszíni csapadékvíz elvezetés és utak kialakítása, felújítása, megépítése,	nem valósult meg, tervezés alatt
8	Önkormányzati hulladékkezelési feladatok megoldása,	részben valósult meg: új hulladékudvar létesült, illetve megállapodás a Somi Regionális Hulladéklerakóval.
9	Ivóvízhálózat korszerűsítése,	részben megvalósult
10	Balatonbozsok településrész központjának rehabilitációja,	nem valósult meg
11	Szociális bérlakások építése,	4 db vályogház épült
12	64. számú főút átkelési szakaszának tehermentesítése (elkerülő út),	nem valósult meg
13	Városi sportcsarnok létesítése,	nem valósult meg
14	Intézmények akadálymentesítése, energiatakarékosságot eredményező felújítása,	megvalósult
15	Ipari terület felkutatása és közművesítése,	tervezés alatt
16	Közvilágítási hálózat korszerűsítése, bővítése.	hagyományos égők takarékos égőre cserélése megtörtént

18. táblázat: Fejlesztések megvalósulása Enyingen

Ezek az infrastrukturális fejlesztések képezik az alapját a város Gazdasági programjának és a hosszú távú fejlesztési elképzeléseket is meghatározzák. A program e konkrét fejlesztések meghatározása

után fogalmazza meg az alábbiakban a település általános fejlesztési céljait. A célok között zömében kötelező önkormányzati feladatokat is célként sorol fel a program.

Gazdaság:

Ipar: helyi iparterület kijelölése, népszerűsítése

Vállalkozások: helyi vállalkozási térkép készítése

Idegenforgalom: település turisztikai arculatának fejlesztése; ifjúsági szálláshely, táboroztatás lehetőségének megteremtése; kiadvány; közterület fejlesztés.

Munkahelyteremtés:

Általános foglalkoztatást segítő célok és feladatok: közszolgáltatások megtartása és bővítése révén munkahelyteremtés és -megtartás; helyi munkaerőt foglalkoztató vállalkozásoknak kedvező adópolitika; rendszeres együttműködés a munkaügyi hivatalokkal.

Közmunkások foglalkoztatása: az önkormányzat megvizsgálja a közmunkások foglalkoztatásának lehetőségeit és kihasználja a közmunkával való foglalkoztatás előnyeit.

Településfejlesztés:

Alapvető településüzemeltetési és közszolgálati feladatokhoz kapcsolódó problémák megoldása; olyanoké, amelyek több célt is szolgálnak, illetve a beruházási rangsorban előbbre vannak; amelyek eredményeképpen magasabb önkormányzati bevételek, alacsonyabb kiadások érhetők el, valamint hosszú távon népességszám növelő és munkahelyteremtő hatásuk van;

Felkészülés a pályázatokra:

Pályázatfigyelés; pályázatíró kapacitás és ösztönző rendszer megteremtése; tervek, engedélyeztetés előkészítése;

Helyi adópolitika:

A lakosság számára még elviselhető, a vállalkozásokat nem gátló adók elfogadása; az adók beszedési hatékonyságának javítása; az adózók tájékoztatása a felhasználásról;

Az egyes közszolgáltatások biztosítása, színvonalának javítása:

Szolgáltató jellegű közigazgatás megteremtése; ügyfélfogadási idők újragondolása; elektronikus ügyintézés bővítése; információs szolgáltatás kiterjesztése; közigazgatás eszközbeszerzések; közintézmények akadálymentesítése.

Lakás és egyéb önkormányzati helyiség gazdálkodás:

fenti témában hozott helyi rendeletek felülvizsgálása; közszolgáltatási feladatok fenntartásához szükséges szolgálati-, bér-, szociális bérlakás állomány javítása, növelése; az egyéb, nem lakás céljára szolgáló helyiségek kihasználási lehetőségeinek, gazdaságosságának rendszeres felülvizsgálata.

Helyi közutak, közterületek fenntartása különösen az önkormányzat hivatala, intézményei, a sportpálya és a temető környékén:

folyamatos út és járdaépítés, -felújítás; közterületek gondozása, tisztántartása; bekapcsolódás a települési virágosításba; fásítás, fapótlás, köztéri építmények állagmegőrzése; játszóterek építése, meglévők ápolása.

Tömegközlekedés:

fejlesztési lehetőségek vizsgálata, kezdeményezése.

Köztisztaság:

Szemléletformálás (szeméttégetés, szelektív gyűjtés); éves lomtalanítási és szemétszedési akció megszervezése. Egyéb kötelező feladatok maradéktalan ellátása.

Közbiztonság:

Programok, tájékoztatók, polgárőrség támogatása, együttműködés a rendőrséggel, rendészeti ügyekkel foglalkozó bizottság felállítása.

Gondoskodás az óvodáról, az alapfokú nevelésről, oktatásról:

Az önkormányzat felülvizsgálja a közoktatáshoz kapcsolódó minőségirányítási programot, továbbra is gondoskodik az óvodai ellátás megszervezéséről, az általános iskolai ellátás biztosításáról, lehetőségeihez mérten támogatja a gimnáziumi oktatást; szükség szerint áttekinti a működtetés formáját, energiatakarékosság ösztönzése; az intézmények kihasználtságának növelése érdekében támogatja a népszerűsítő programokat, bemutatkozási lehetőségeket biztosít; szorgalmazza az intézmények közötti kapcsolatok építését, segíti a pályázati tevékenységet és a megvalósítást.

Gondoskodás az egészségügyi ellátásról:

Biztosítja a kötelező alapellátást (háziorvosi, gyermekorvosi praxisok, védőnői ellátás, fogászat praxisok, központi ügyeleti ellátás); parlagfű elleni védelem biztosítása.

Gondoskodás a szociális ellátásról:

Helyi szociális ellátások rendjét szabályozó rendelet felülvizsgálata.

Gyermek és ifjúsági feladatokról való gondoskodás:

Gyermekvédelmi, gyámügyi rendelet felülvizsgálata a rendszer által tett jelzések alapján.

Közösségi tér, közművelődés, sport:

A könyvtár vonatkozásában a könyvállomány gyarapítása; a könyvtári szolgáltatások ismertté tétele; eszközfejlesztés; a nyitva tartás igényekhez és lehetőségekhez szabása.

A művelődési ház vonatkozásában: eszközfejlesztés; a közösségi tér biztosítása a kulturális és közművelődési feladatot ellátó intézmények számára; anyagi támogatásuk; bemutatkozási lehetőségek biztosítása helyi művészek számára; kiadványok megjelentetése; pályázati tevékenység segítése.

Sportéletnek helyet adó terek karbantartása; sportegyesület támogatása; pályázati tevékenység segítése.

Egészséges életmód közösségi feltételeinek elősegítése:

Az érintett intézmények folyamatos együttműködése; az e témájú kezdeményezések támogatása; sportélet támogatása.

Vagyongazdálkodás

Az önkormányzat vagyona az elmúlt években jelentősen növekedett. A növekedés nagyban köszönhető az utóbbi évtized felelős gazdálkodásának és jelentős számú fejlesztésének, amely keretében nemcsak új ingatlanokhoz és eszközökhöz jutott az önkormányzat, de a meglévő vagyon is jelentős hozzáadott értékekkel (fejlesztésekkel) gyarapodott.

Év	Vagyon (millió Ft)
2014	4 536,8
2015	6 261,3
2016	6 265,7
2017	7 302,2
2018	7 448,3
2019	7 321,2
2020	6 905,2

19. táblázat: Az önkormányzat vagyonának alakulása (Forrás: njt.hu)

Az önkormányzat 2012.03.01-én elfogadta Enying Város Önkormányzata Képviselő-testületének 8/2012. (III.01.) önkormányzati rendeletét az önkormányzat vagyonáról és a vagyonnal való gazdálkodás szabályairól. E rendelet mellékletei alapján az önkormányzat vagyonszerkezete az alábbiak szerint alakult:

- Törvény alapján forgalomképtelen törzsvagyon becsült értéke 2.026,3 millió Ft,
- Helyi döntés alapján forgalomképtelen törzsvagyon becsült értéke 65,3 millió Ft.
- Törvény alapján korlátozottan forgalomképes törzsvagyon becsült értéke 2.558,7 millió Ft,
- Helyi döntés alapján korlátozottan forgalomképes törzsvagyon értéke 2.965,8 millió Ft.

A település elfogadott közép és hosszú távú vagyongazdálkodási terve általános elveken kívül nem tartalmaz konkrét célokat, vagy az egyes vagyonelemekkel kapcsolatos elképzeléseket, forrásokat, a végrehajtás elemeit. A település korábbi IVS-e tartalmaz egy ingatlangazdálkodási tervet, amely az önkormányzat vagyonáról és vagyonnal történő gazdálkodásról szóló 5/2003.(II.27.) sz. rendeletre épít, amely azóta többször módosult. Jelenleg a 8/2012. (III.1.) sz. „az önkormányzat vagyonáról és a vagyonnal való gazdálkodás szabályairól” elnevezésű önkormányzati rendelet van érvényben a vagyongazdálkodással kapcsolatban, amely összefoglalja a vagyongazdálkodás szabályait, egyben tükrözi a felsőbb jogszabályoknak való megfelelést. A rendelet 2019. szeptember 30-án a 14/2019. (IX.30.) sz. rendelettel egészült ki, amely az önkormányzati tulajdonban álló ingó vagyon ingyenes átruházására vonatkozó szabályait rögzíti. A korábbi fejlesztési dokumentumok megfogalmazzák a vagyongazdálkodás stratégiai célját a településen, amelyet a következőkben állapít meg: „Az IVS célja

többek között az, hogy egy középtávon átfogó, átlátható, kiszámítható befektetői környezetet eredményezzen, mely által a magántőke bevonására minél könnyebben szert lehet tenni, illetve a saját ingatlanjainak üzemeltetése minél hatékonyabb módon legyen megoldható. Az IVS mellett – azzal összhangban – a város rendelkezésére áll a szabályozási terve és helyi építési szabályzata, mely az átláthatóságot és a potenciális befektetők gyors döntési mechanizmusait segítik.

„Az önkormányzati vagyon tekintetében a tulajdonos jogai és kötelezettségei a képviselő-testületet illetik meg, illetve terhelik.” (Forrás: Enying IVS)

1.10.2. Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere

A gazdasági program az alábbiakban határozza meg a településfejlesztés célját:

„Alapvető településüzemeltetési és közszolgálati feladatokhoz kapcsolódó problémák megoldása; olyanoké, amelyek több célt is szolgálnak, illetve a beruházási rangsorban előbbre vannak; amelyek eredményeképpen magasabb önkormányzati bevételek, alacsonyabb kiadások érhetők el, valamint hosszú távon népességszám növelő és munkahelyteremtő hatásuk van;”

A gazdasági program kijelöli az e cél megvalósítását szolgáló konkrét fejlesztéseket is (lásd a Gazdasági programról szóló leírást).

Az önkormányzat településfejlesztési tevékenységével kapcsolatos céljait, feladatait, forrásait a település korábbi IVS-e is igen részletesen tárgyalja. Ez a dokumentum két akcióterületet definiál (Enying városközpont és Enying déli iparterület és környéke). Erre a két akcióterületre felsorolja a fejlesztéssel érintett önkormányzati ingatlanokat, a feladatokat és a forrásokat.

„Az IVS az alábbi megállapítást tette: „A település mérete és intézményrendszere jelenleg nem bír el egy külön városfejlesztési társaságot, bár a település vezetői belátták ennek fontosságát, értelmét. A későbbiekben elképzelhető, hogy az önkormányzat rendeleti úton kijelöl egy városfejlesztő társaságot az önkormányzat városfejlesztési tevékenységeinek ellátására, de előbb ennek pénzügyi, szakmai és humán-erőforrás oldalát kell biztosítani.”

Jelenleg a településfejlesztés stratégiai döntései a képviselő-testület át nem ruházható hatáskörébe tartoznak. A megvalósítás a Műszaki Osztály közreműködésével történik. Az osztály tevékenységi köre a településfejlesztéshez kapcsolódó feladatok ellátása: a fejlesztési pályázatok készítése, a megvalósítás koordinálása.

Az önkormányzattól elkülönült önálló egysége a városgondnokság, amelynek feladata főként a település üzemeltetése: az ingatlan haszonbérletek és lakásgazdálkodás, a csapadékvíz elvezetés, a vízrendezés, a köztisztaság, a településtisztaság, a foglalkoztatás megoldásában való közreműködés.

1.10.3. Gazdaságfejlesztési tevékenység

Az önkormányzat gazdaságfejlesztési tevékenységének a kereteit Enying Város Önkormányzata Képviselő-testületének Gazdasági programja (2011-2014) és Enying Város Integrált Városfejlesztési Stratégiája jelölte ki.

A gazdasági program szerint az önkormányzat az alábbiakkal tud a leginkább hozzájárulni a település gazdasági fejlődéséhez:

1. Az önkormányzat és intézményei építészeti és technikai modernizálása, hatékonyságuk növelése;
2. A település infrastruktúrájának teljessé tétele:

- a. különös tekintettel a szennyvíztisztításra, amely feltétele az ipar és a vállalkozások letelepedésének;
  - b. a csatornázáshoz kapcsolódó beruházás a felszíni vízvezetés megoldása;
  - c. az utak javítása, karbantartása;
  - d. a településközpont rehabilitációja;
3. Az intézmények fenntartása, a városi rang és járásszékhely megtartása;
  4. Egészségügyi szakellátás megtartása;
  5. A kistérség településeinek megtartása, a társulás önálló munkaszervezetként működtetése;
  6. Differenciált kommunális adó, mérsékelt ingatlanadó bevezetése;
  7. Közvetítő, koordináló szerepben munkahelyteremtés és a foglalkoztatás elősegítése.

A Gazdasági programban felsorolt célok és tevékenységek közül számos téren jelentős előrelépés történt. A szennyvíztisztítás, az intézményi felújítások, településközponti rehabilitáció vagy folyamatban van, vagy pedig teljes mértékben lezajlott. A gazdaságfejlesztés következő nagy állomása a turizmus terén a település Balaton régióhoz való csatlakoztatása jelentheti, míg ipar területén az M8 autópálya kiépülésével egy új ipari park létrehozása is valós cél lehet. Ez a jelenleg hatályos programban is nevesítve van, miszerint „A Gazdasági program a „Befektetés támogatási politika célkitűzései” ipari területtel, infrastrukturális beruházásokkal szándékozik kedvező feltételeket teremteni a munkahelyet teremtő befektetők letelepedésének.”.

1.10.4. Foglalkoztatáspolitikai

Enying munkaerő-piaci jellemzői sokat változtak, illetve sokat javultak az elmúlt évek során.

Nyilvántartott álláskeresők száma száz 15–64 éves állandó lakosra.

(c) 2022 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TeIR-rel.

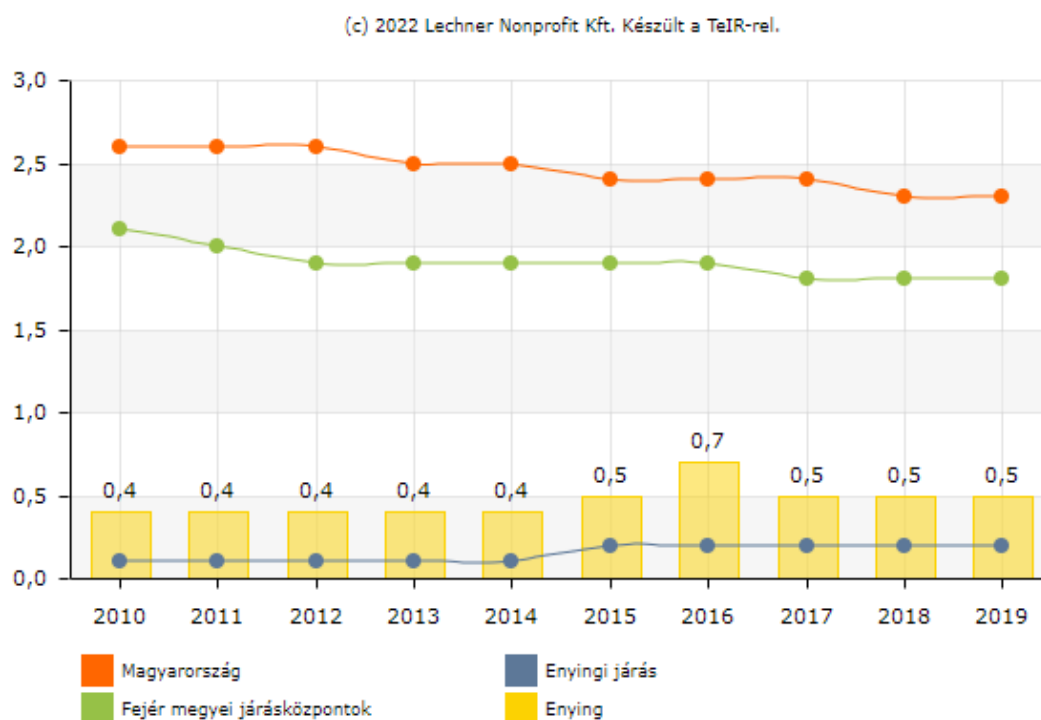

56. ábra: Nyilvántartott álláskeresők a munkaképes korú népesség százalékában (Forrás: TeIR)

A korábbi igen kedvezőtlen helyzet nagyban javult, amelyhez aktívan hozzájárult a központi közfoglalkoztatási programok alakulása. A 2010 elején tapasztalt 15,1%-os (!) munkanélküliségi ráta 2019-ben például már csak 5,9% volt. Ez az arány természetesen még elmarad a megyei, országos átlagtól, mindenesetre bizakodásra ad okot, hogy a település a korábbi évekhez képest nem szakadt le és javítani tudta a statisztikáit. Fontos kiemelni, hogy az önkormányzatnak a foglalkoztatásban és a munkahelyteremtésben csak közvetett lehetősége van, elsődleges szerepe a közvetítő, koordináló szerepvállalás. Az önkormányzat, polgármesteri hivatal és intézményei 2020-ban 148 főt foglalkoztattak, amelyből a közfoglalkoztatottak száma 31 fő volt. A korábbi évekhez képest a településen sikerrel zajlott le uniós finanszírozásból támogatott foglalkoztatási projekt, amely a Fejér Megyei Kormányhivatal koordinálása alatt megvalósuló TOP-5.1.2-15-FE1-2016-00003 számú „Helyi foglalkoztatási együttműködések Enying járásban” elnevezésű pályázat volt.

1.10.5. Lakás és helyiséggazdálkodás

Önkormányzati bérlakások aránya Enyingen mindössze 0,5%.

57. ábra: Fenntartott önkormányzati lakásbérlmények aránya a teljes lakásállományon belül (%) (Forrás: TEIR)

Bérbe adott önkormányzati ingatlanok:

1. Balatonbozsok fő u. 63/A (86/5 hrsz.) komfortos 60 m²
2. Kossuth L. u. 13/A (1406/a/1 hrsz.) komfortos 45 m²
3. Kossuth u. 29. (1329 hrsz.) félkomfortos 64 m²
4. Dr. Belák Sándor u. 7. (2442/1 hrsz.) komfortos 62 m²
5. Dr. Belák Sándor u. 13. (2439 hrsz.) komfortos 62 m²
6. Dr. Belák Sándor u. 17. (2437 hrsz.) komfortos 62 m²
7. Dr. Belák Sándor u. 19. (2436 hrsz.) komfortos 62 m²
8. Dr. Belák Sándor u. 21. (2435 hrsz.) komfortos 62 m²
9. Dr. Belák Sándor u. 23. (2433/2 hrsz.) komfortos 62 m²

10. Balatonbozsok, Gárdonyi G. u 3. (44 hrsz.) komfortos 85 m²

A bérlakások nagy része ki van adva, vagy lakott. A 17 ingatlanból az utóbbi években 2 eladásra került, 1 bontás előtt áll, 2 üresen álló ingatlan mellett, 10 bérlakás adott vagy lakott van, 2 pedig intézményi fenntartásban lett kiadva.

A bérleti díjak mértékét Enying Város Önkormányzata Képviselő Testületének 71/2021. (X.18.) önkormányzati rendelete szabályozza, miszerint:

- a) összkomfortos lakás esetén 688,- Ft + ÁFA/m²/hó,
- b) komfortos lakás esetén 508,- Ft + ÁFA/m²/hó,
- c) félkomfortos lakás esetén 327,- Ft + ÁFA/m²/hó

A nem lakáscélú helyiségek bérbeadását Enying Város Képviselő Testületének 25/2002. (XII.12.) sz. rendelete szabályozza. Önkormányzati tulajdonú nem lakás céljára szolgáló helyiség bérbeadásáról, valamint a bérbeadást megelőző versenytárgyalás kiírásáról az önkormányzat Pénzügyi és Településfejlesztési Bizottsága dönt a Polgármesteri Hivatal közreműködésével. A bérleti díj mértékét az önkormányzat Pénzügyi és Településfejlesztési Bizottsága állapítja meg.

1.10.6. Intézményfenntartás

Az önkormányzat számára az intézményrendszer működtetése, fenntartása, korszerűsítése komoly, átfogó feladatot jelent, hiszen az intézményhálózat infrastruktúrája sok tekintetben nagy nyomást helyez a meglévő kapacitásra. Az önkormányzat anyagi lehetőségeit pályázati lehetőségekkel tudja kiegészíteni.

Enying város önkormányzata az alábbi intézmények működtetését finanszírozza:

Int. típus	Intézmény	Állag	Mennyire tudja kielégíteni a lakosság igényeit
Bölcsődék	Enyingi Városi Bölcsőde	2011-2012-ben teljes felújításon esett át. 30 férőhelyes.	Megfelelő módon kielégíti.
Óvodák	Enyingi Szirombontogató Óvoda	Egy 4. feladatellátási hely kialakításával a férőhelybővítés megoldódott, valamint 2015-ben a felújítás is lezajlott.	Megfelelő módon kielégíti.
Iskolák	Batthyány Fülöp Gimnázium és Általános Iskola	Az épület felújítása lezajlott, a gimnázium 2021-ben megszűnt, a gimnáziumi épület jövője kérdéses.	Megfelelő módon kielégíti.

Int. típus	Intézmény	Állag	Mennyire tudja kielégíteni a lakosság igényeit
Kulturális és sport intézmények	Vas Gereben Művelődési Ház és Könyvtár	2015-ben az épület felújításra került.	Megfelelő módon kielégíti.
Igazgatási intézmények	Polgármesteri Hivatal	Jó	Teljes mértékben.
Szociális intézmények	Család és Gyermekejóléti Központ	Teljes körűen felújított	Teljes mértékben.
	Enyingi Egyesített Szociális Intézmény	Változó.	Részben kielégíti
T.üzemeltetések	Városgondnokság	Jó	Megfelelő módon kielégíti.

20. táblázat: Önkormányzati intézmények

Enyingi Egyesített Szociális Intézmény

Az intézmény a működési engedélye alapján alapellátás keretében az alábbi szolgáltatás nyújtására jogosult:

- Szociális Gondozó Központ
- Étkeztetés
- Családsegítés
- Házi segítségnyújtás
- Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás
- Idősek nappali ellátása
- Szakosított ellátás keretében: Idősek Napközi Otthona Bentlakásos Szociális Intézmény

Enyingi Család- és Gyermekejóléti Központ

A szolgáltatást igénybe vevők számára nyújtott tevékenységek fajtái:

- Egyéni esetkezelés
- Tanácsadás
- Információ közvetítés, tájékoztatás
- Segítő beszélgetés
- Továbbirányítás társintézményekhez
- Ügyintézés segítése
- Adománykövetítés
- Munkahelykeresés segítése
- Szociális ellátások igényléséhez segítségnyújtás
- Prevenációs tevékenység

Önkormányzati tulajdonú épületben működik az Okmányiroda, Rendőrőrs, Polgárőrség, Klebersberg Intézet Enyingi Tankerülete és a nevelési tanácsadó.

Beruházások:

Enyingen 2010-től (főként 2014 után) az intézmények körét érintően jelentős beruházások zajlottak.

Az elmúlt években az alábbi intézmények újultak meg, illetve bővültek:

- KEOP-5.7.0/15-2015-0172 Vas Gereben Művelő dési Ház (Enying, Bocskai u. 1.),
- KEOP-5.7.0/15-2015-0172 Enyingi Szirombontogató Óvoda(összes telephely)(145.338.987 Ft)
- TOP-3.2.1-15-FE1-2016-00050 Polgármesteri Hivatal
- TOP-3.2.1-15-FE1-2016-00050 Enyingi rendőrőrs (79.493.100 Ft)
- TOP-4.2.1-15- FE1-2016-00016 Enyingi Család és Gyermejjóléti Központ (96.729.997 Ft)
- TOP-2.1.2-15-FE1-2016-00004 Városközpont rekultiváció - Zöld város projekt

Néhány épület(-rész) építési ideje:

- Batthyány F. Általános Iskola, régi szárnya: 1850 körül;
- Vas Gereben utcai Óvoda: 1850 körül, felújítás 2015
- Kossuth u.-i Óvoda: 1900-as évek eleje;
- Polgármesteri Hivatal: 1912;
- Balatonbozsoki Óvoda: XX. sz. eleje;
- Városi Bölcsőde: 1920-évek eleje, bővítés 2010-11;

1.10.7. Energiagazdálkodás

A témát az „1.16.2. Önkormányzati intézmények energiahatékonysági értékelése” c. fejezet részletezi.

1.11. Településüzemeltetési szolgáltatások, okos város települési szolgáltatások

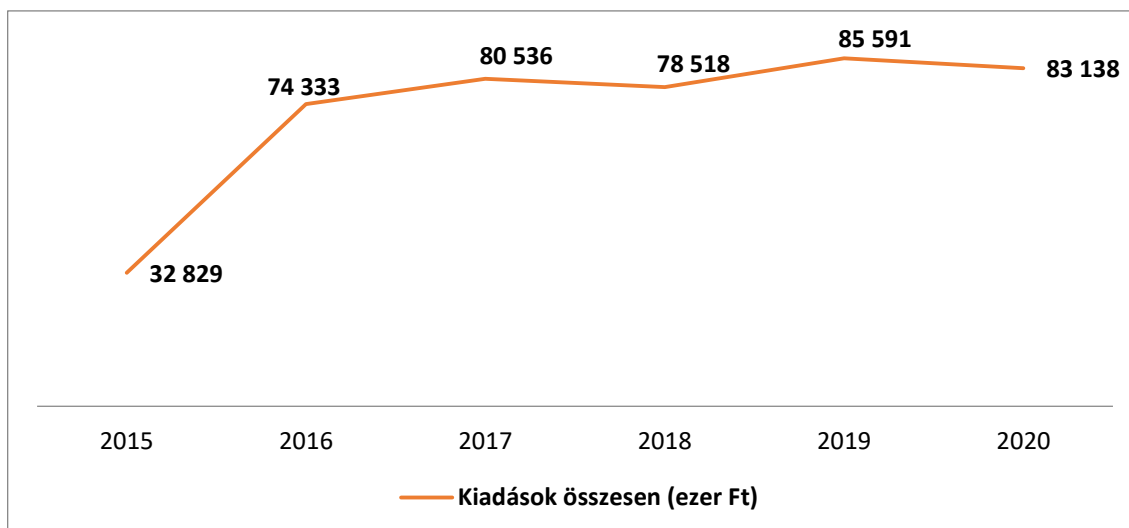
Településüzemeltetési szolgáltatások

Ahogy minden településen úgy Enyingen is a lakosság a városi önkormányzatot számos feladat elé állítja. Mindezeknek a biztosítása nagy szakértelmet és körültekintést igényel. Ezen feladatok ellátáshoz Enying Város Önkormányzata 2015-ben létrehozta saját városgondnokságát, mint önálló intézményt, amely a településüzemeltetési feladatokat felelős.

A vezető jogokat a polgármester, illetve a megválasztott vezető gyakorolja. Az alaptevékenység körébe a következő főbb feladatok tartoznak:

- Az önkormányzat tulajdonában álló ingatlanok, intézmények, bérlemények üzemeltetéséhez szükséges karbantartási, felújítási munkák, kezelői feladatok ellátása
- Beruházási és egyéb feladatok végzése és ellenőrzése
- Helyi közutak, közterületek fenntartása, fejlesztési munkái
- Vízrendezési csapadékvíz elvezetési feladatok
- Gyepmesteri tevékenység ellátása
- Településtudományi feladatok végzése, a kommunális szilárd hulladék kezeléséből eredő feladatok ellátása
- Települési folyékony hulladék szállíttatása
- Helyi tűzvédelemmel kapcsolatos feladatok
- Helyi közbiztonsággal kapcsolatos feladatok
- Közterületen végzett tevékenység szervezése, felügyelete, piacfelügyelet
- Ellátja az önkormányzat tulajdonosi jogköréből fakadó közüzemi és kommunális feladatokat.
- A szervezett intézményi étkeztetésből fakadó önkormányzati feladatok ellátása
- Az egészségügyi szolgáltatások működésének biztosítása
- Park és közterület fenntartás

A városüzemeltetés szempontjából mérvado adat a településüzemeltetési szolgáltatásokra fordított költségvetési kiadások alakulása az elmúlt években. Ahogy az adatokon is látjuk, Enying Város Önkormányzata évről-évre jelentősebb összegeket fordít a feladatok megfelelő kivitelezésére.

58. ábra: Városüzemeltetési kiadások alakulása (Forrás: njt.hu)

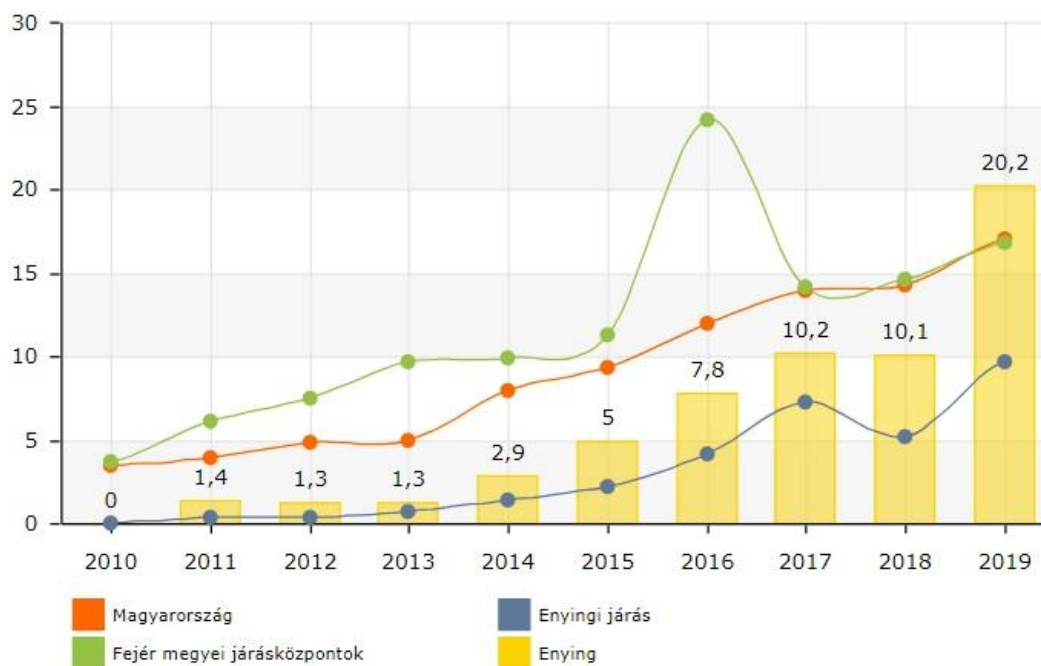
A városgondnokság a korábban említett szervezeti struktúrában – mint önálló városi intézmény, 10-12 fővel látja el a városi feladatokat. Feladataik közül jelentős hányadot képvisel a zöldfelületek karbantartása. Emellett az önkormányzati ingatlanok kezelése és a hulladékkezelés is kiemelt feladat.

	2017	2018	2019
Városgazdálkodás	47 479	49 997	52 182
Park és zöldterület	15 396	16 551	19 281
Önk. lakóingatlan	598	758	990
Önk. nem lakóingatlan	2 494	2 461	1 092
Köztetető fenntartás	107	0	127
Piacüzemeltetés	613	396	793
Hulladékszállítás	8 088	4 373	5 406
Veszélyes hulladék	26	0	28

21. táblázat: Településüzemeltetési szolgáltatások kiadásainak megoszlása 2017-2019 (ezer Ft) (Forrás: njt.hu)

A településen SIÓKOM Hulladékgazdálkodási Közszolgáltató Kft. saját hulladékudvart üzemeltet, amely a helyi lakosság és a közszolgáltató nyilvántartásában szereplő gazdálkodó szervezetek előtt is nyitva áll, lehetőséget biztosítva a háztartás/ipari hulladék szelektív beszolgáltatására.

(c) 2022 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TeIR-rel.

59. ábra: A lakosságtól hulladékgyűjtésben elszállított települési szilárd hulladék aránya 2010-2019 (%) (Forrás: TeIR)

A hulladékgyűjtés alakulása az évek során sokat fejlődött, amely szoros kapcsolatban van az illegális hulladéklerakók felszámolásával. Az önkormányzat az utóbbi évek során komoly erőforrásokat mozgósított az ilyen típusú illegális tevékenységek megfékezésére, amelynek köszönhetően különösen megemelkedett az elszállított települési szilárd hulladék aránya. Az arány reálisan valószínűleg alacsonyabb lesz, mint 20% hosszútávon.

A közvilágítási feladatok tekintetében 2022. január 1-ével szolgáltató váltás történt. A *közvilágítási feladatok új ellátója (egybekorszerűsítésért, hibabejelentésért felelős szervezet)*: Project Light Hungary Kft., 1125 Budapest, Szarvas Gábor út 20-22.

Okos város települési szolgáltatások

Okos város (Smartcity) szempontjából a településen leginkább pontszerű fejlesztések mentek végbe, amelyek alapot biztosíthatnak a későbbi fejlesztéseknek. Maga az *okos város* koncepció fizikai, digitális és humán rendszerek hatékony integrációját jelenti az épített környezetben, annak érdekében, hogy lakói számára fenntartható, virágzó és mindenkit egyaránt befogadó jövőt biztosítson. A megközelítésen belül, 6 alrendszert lehet megkülönböztetni, amelyekben belül a település leginkább az okos környezet (smart environment) hajtott végre fejlesztéseket. Ezen belül több energetikai fejlesztés ment végbe, valamint egy kamerarendszer is kiépítésre került.

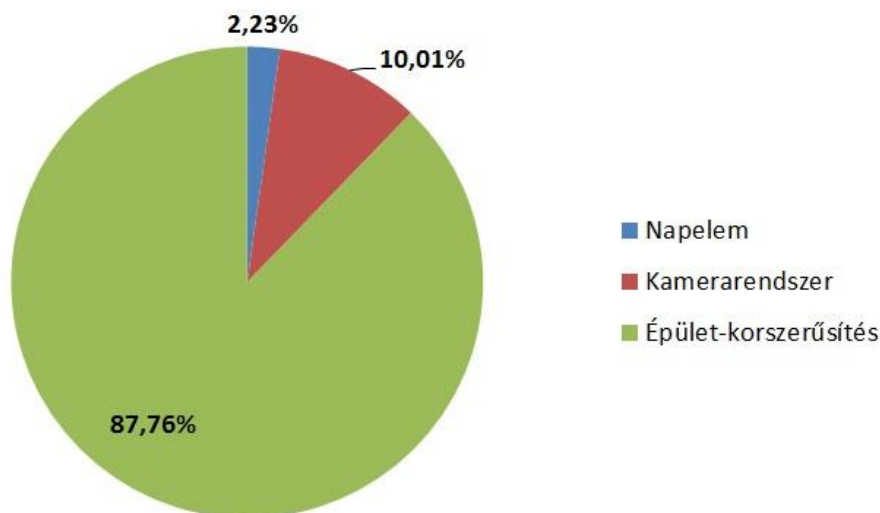
Napelemes rendszer kiépítése 33,66 millió Forint - A fejlesztés keretén belül az Önkormányzat tulajdonában álló 5 megvalósítási helyszínre háztartási méretű kiserőmű került telepítésre.

Helyszín	Teljesítmény	Napelem	Inverter
Polgármesteri Hivatal	24 kW csatlakozási teljesítményű rendszer	100 db Kyocera KD 250 napelem modul	2 db KacoPowador 14.0TL
Szirombontogató Óvoda (Vass G. u.)	10 kW csatlakozási teljesítményű rendszer	40 db Kyocera KD 250 napelem modul	1 db KacoPowador 12.0TL inverter
Szirombontogató Óvoda (Kossuth u.)	2,5 kW csatlakozási teljesítményű rendszer	10 db Kyocera KD 250 napelem modul	1 db Fronius Galvo 2.5 inverter
Városi Bölcsőde (Vass G. u.)	5 kW csatlakozási teljesítményű rendszer	20 db Kyocera KD 250 napelem modul	1 db Fronius Symo light 5.0 inverter
Művelődési Ház (Bocskai u.)	9 kW csatlakozási teljesítményű rendszer	36 db Kyocera KD 250 napelem modul	1 db KacoPowador 10.0TL inverter

22. táblázat: A projekt keretén belül telepített rendszerek (Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás)

Kamerarendszer kiépítése 7,5 millió Forint - A fejlesztés eredményeként 19 db térfelügyelő kamera került beszerzésre és felszerelésre, 2 bázisállomással. A közbiztonsági térfelügyelő rendszer mozgó, valós idejű színes képátvitelt biztosít a kamerák felszerelési helye és a megfigyelő központ között. A képtárolás a hatályos jogszabályok szerint, illetve annak feldolgozása, visszakeresése digitális rendszerben történik. A jelenlegi rendszer kiépítése lehetőséget ad a későbbiekben történő szakaszos bővítésekre.

Energetikai beruházások (energetikai korszerűsítés) 295,2 millió Forint – A két energetikai pályázat keretében megújult a Batthyány Fülöp Gimnázium és Általános Iskola, valamint Enying Város Önkormányzati épületei (Művelődési Ház, Szirombontogató óvoda telephelyei) is. A korszerűsítések keretében nyílászárók cseréje és hőszigetelés zajlott többek között, amely fejlesztések a költséghatékony működtetést segítik elő.

60. ábra: Okos város fejlesztések költségvetésének megoszlása 2014-2020 (%)

Az eddigi beruházások jelentős hányada az önkormányzat épületeinek korszerűsítésére fordítódott, ami összességében logikus is, hiszen nagyobb volumenű energetikai beruházásokat ezzel érdemes kezdeni. Biztató előrelépés volt, hogy a napelemes rendszer is kiépítésre került. Ezek alapján elmondhatjuk, hogy a város népességszámának, gazdasági helyzetének és általános fejlettségének megfelelően az „okos környezet – smart environment” alrendszer adta lehetőség nagy számban lettek kiaknázva, az alrendszeren belüli további fejlesztések indokoltsága kérdéses. Energetikai szempontból nem a további technológiák alkalmazása lehet a megfelelő fejlesztési irány, hanem sokkal inkább a korszerűsítésbe bevont önkormányzati ingatlanok száma, amelyek tekintetében még vannak olyan kimaradó épületek, amiket fejlesztés alá lehet vonni.

A kamerarendszer fontos előrelépés volt az okos környezet, valamint az okos életkörülmények vonatkozásában egyaránt. Segítségével nemcsak az illegális szemétkerakás csökkent, de fontos közbiztonsági előrelépést is jelent.

A következő időszak okos város törekvései terén releváns lehet az okos gazdaság alrendszer, amely az ipari park újbóli kijelölésével, valamint a Balaton turisztikai régióhoz való esetleges csatlakozással lehet aktuális. Az M8 autópálya kiépülésével az okos közlekedés (smart mobility) dimenziójában is új távlatok nyílhatnak.

1.12. A táji és természeti adottságok vizsgálata

1.12.1. Természeti adottságok

Enying az Alföld és a Dunántúli-dombság határán fekszik, így átmenetet képez a két nagytáj között. A Mezőföld középtáj részeként három kistáj is érinti a település közigazgatási területét.

61. ábra: Enying környéki kistájak

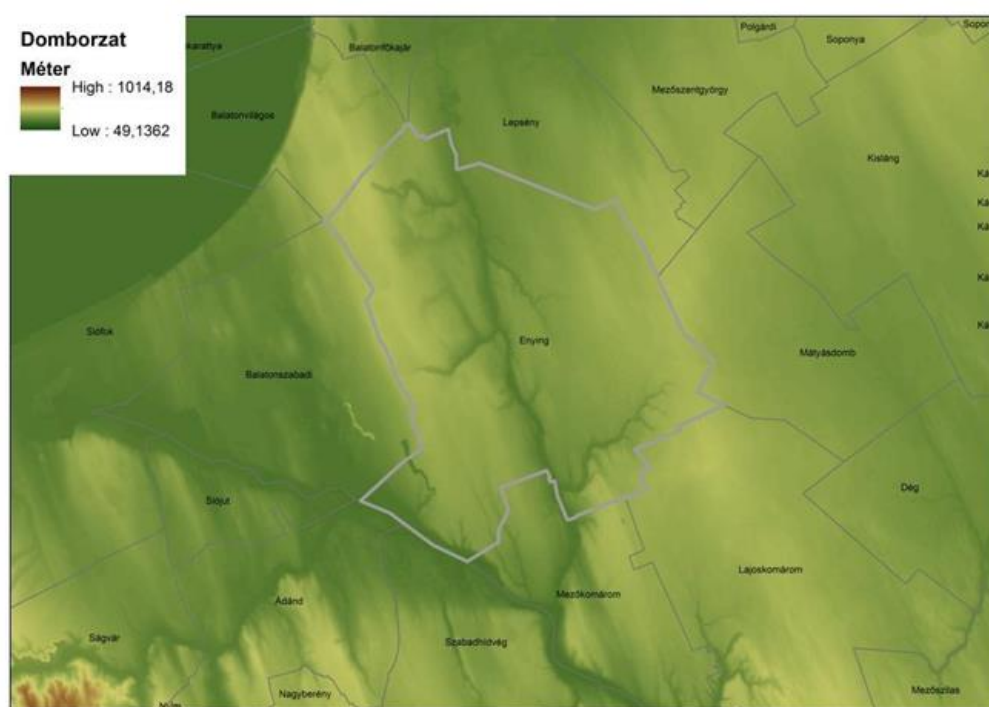

62. ábra: Enyingi-hát (Huszár Szilvia 2022. június 3.)

A település nagy része az *Enyingi-hát* kistájon helyezkedik el, amely közepes magasságú (101 mBf és 163 mBf) síksági helyzetben lévő, DK felé lejtő dombsági hát, magassága 160 m-ről 110-120 m-re lejt. A Csíkgát (Kabóka) völgy (ÉK), a Sió völgy (DNy) és a Balaton felé meredek, helyenként 50 m-es peremmel szakad le. Középső és DK-i lösszel borított részét hátravágódó eróziós-deráziós völgyek csipkézik. A települést kis részben érinti a *Káloz-Igari löszhát*, amely 105 és 172 mBf közötti magasságú, egyenetlen síkság. Enying közigazgatási területét minimálisan érinti délen a *Sió-völgy* kistáj, amely a Sió vízfolyás 400-600 m széles, 30-40 m mély vizenyős süllyedékeiből tevődik össze. (Dövényi, 2010)

Enying területe mérsékelt meleg és száraz. Az évi napsütéses órák száma 2000. Az évi középhőmérséklet 10 °C körüli, míg az éves csapadékmennyiség 580-600 mm. Az uralkodó szélirány az É-i, ÉNy-i. (Dövényi, 2010)

63. ábra: Enying domborzata

A Balaton medencéje, a Sió-völgy és a Csíkgát (Kabóka)-patak közötti terület meglehetősen száraz, gyér lefolyású. Az Enyinget átszelő vízfolyás a 26 km hosszú, 292 km²-es vízgyűjtő területű Cinca-Csíkgát-patak, a település déli határát alkotja a Sió-csatorna. A területen található kisebb árkok ebbe a két vízfolyásba futnak. A településen található legjelentősebb állóvíz, az enyingi tároló rendszer (93 ha); említést érdemelnek még a Csíkgát-árkon lévő Kabókai halastavak.

A terület növényföldrajzilag az Alföldhöz tartozik, a Duna-Tisza közével egy flórajárásba kell sorolni. Ez a flórajárás a Praematricum, a Pannonicumon belül a növényföldrajzi Alföld Eupannonicum flóraidék része.

Növényföldrajzilag a terület egykori flórájában az erdőssztyep- és pusztai fajokon kívül az erdei elemek is nagy arányban voltak jelen. Ma már a természetes növénytakarónak csak töredékei találhatók a mélyebb térszinteken, völgyaljakban, ültetvényekkel be nem telepített lösz völgyoldalakon. A Sió-

völgyben az egykori mocsarakat, mocsár- és lápréteket jelentős részben kiszárították. A helyükön elsősorban szántók találhatók, egy részükből halastavat alakítottak ki.

A terület természetes növénytakarójának az éghajlati adottságok mellett meghatározója a dombok „háta” löszből és pannon agyagból álló anyaga. A szakirodalomba felsorolt növényi jellegzetességek között megtalálható a leshegyi lejtős löszterületen a taréjos búzafő (*Agropyron cristatum*) és a barázdált csenkesz (*Festuca sulcata*). Gyepes, löszös területein megtalálható az apró nőszirm (*Iris pumila*), a Pannon kutyatej (*Euphorbia pannonica*) magyar szegfű (*Dianthus ponederae*). Alsótekeres határában az *Artemesia campestris* és *Cystidus austriacus* buglyos zanót fajok lelhetők fel, melyek inkább a balatoni magasparton gyakoribbak. A lösztakarón az *Iris*, *Allium*, *Veronica*, *Campanulla*, *Artemesia*, *Adonis Pulsotilla*, *Linum*, *Campanulla* fajok találhatók meg. (Környezetvédelmi Program, 2019)

A vizenyős területek növényi összetétele szinte semmiben nem tér el az Alföld hasonló adottságú területeitől. Megtaláljuk a savanyúbb kémhatást igénylő zsombék sást (*Carex elata*) a halastavak vidékén a fehér tündérrózsát (*Nymohea alva*) a tavi kákát (*Schoenoplectus lacustris*). A vízparton és a sekély vízben a nád (*Phragmites communis*), illetve a gyékény (*Typha angustifolia*) alkot egységet. (Környezetvédelmi Program, 2019)

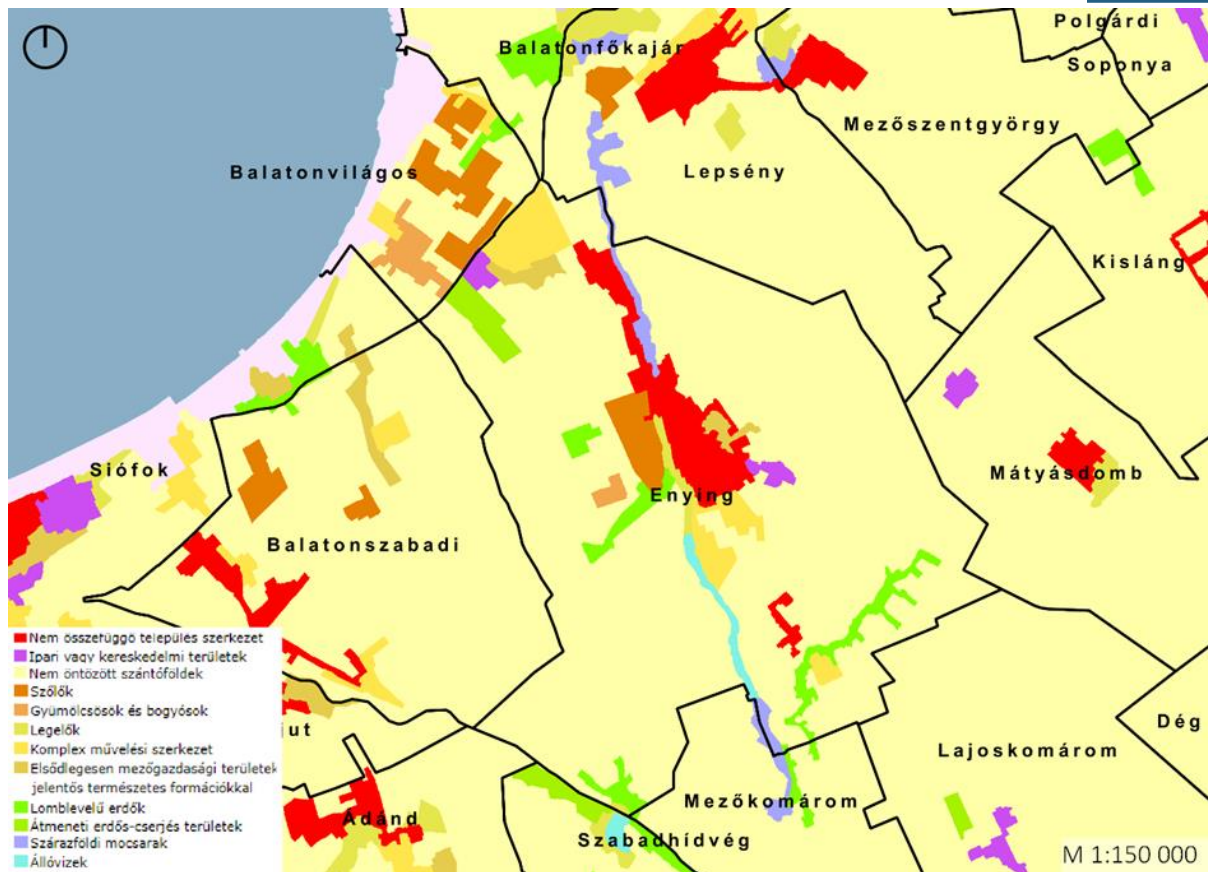
A terület erdőben szegény. A melioráció még segített is a meglévő erdősávok, ligetek megszüntetésében. Feketefenyő (*Pinus nigra*) elegyedik a tatár juhar (*Acer tataricum*), korai juhar (*Acer platanoides*) illetve *Tilia* fajokkal. Közülük a leggyakoribb a kislevelű hárs (*Tilia cordata*). A központi parkban tölgy és kőris színesítik a képet. (Környezetvédelmi Program, 2019)

Állattani szempontból aránylag sok a Mezőföldön idegen faunaelem. Enying belterületén szinte csak a mezőgazdasági kultúrhatás alatt álló terület állatvilágáról lehet beszámolni. A vizek élővilágából egy-két madár érdemel külön említést. Leggyakoribb a vadkacsa a nyári lúd, a szürke gém, búbos vöcsök. (Környezetvédelmi Program, 2019)

1.12.2. Tájhasználat, tájszerkezet

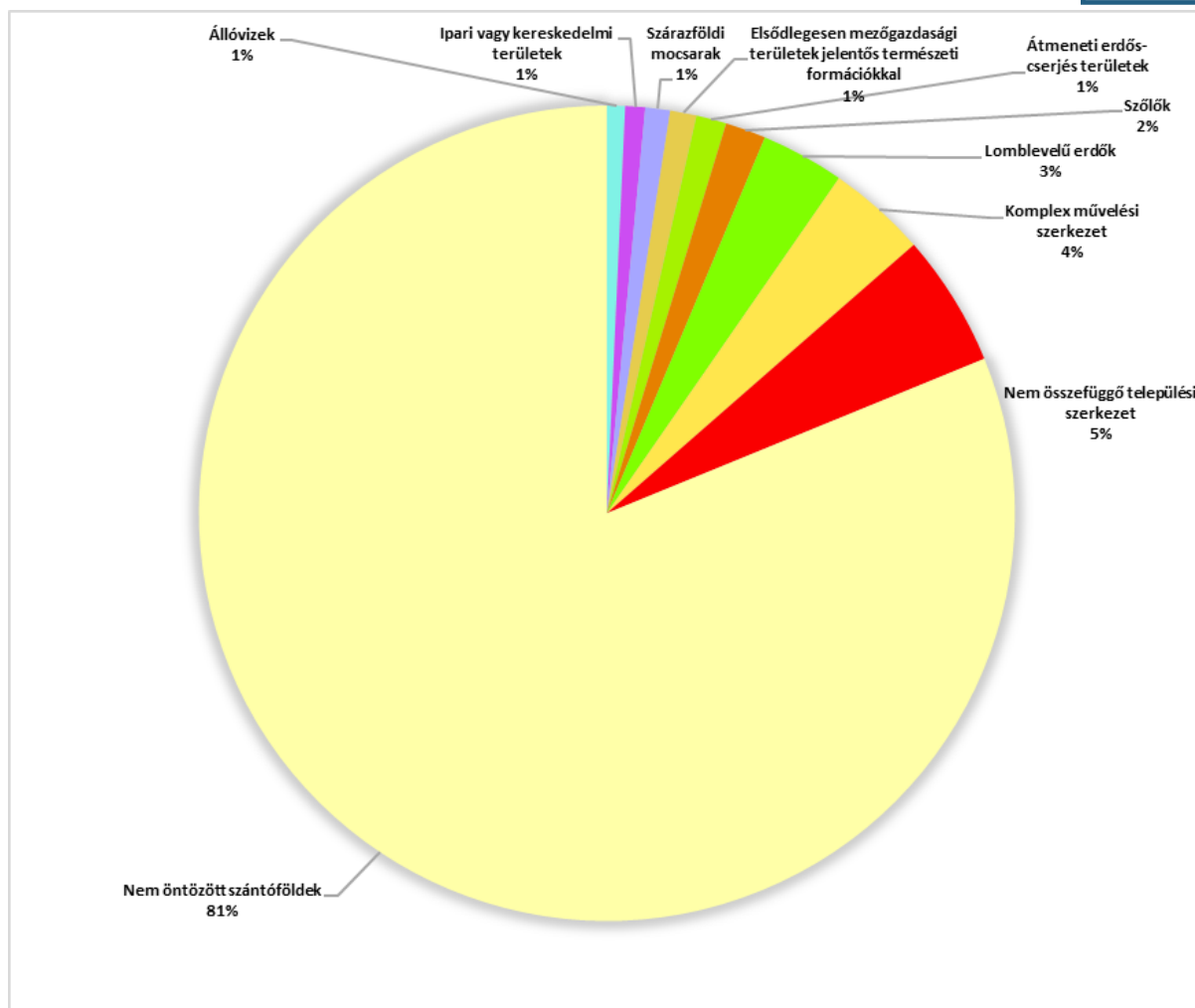
Enyingen és a szomszédos területeken is a szántóföldi művelés alá vont területek túlsúlya jellemző. A tájszerkezet homogenitását a települési területekhez kapcsolódva megjelenő komplex művelési szerkezetű területek, szőlőterületek, gyümölcsösök törik meg. A mélyebb fekvésű területek, a vízfolyások mentén természetközeli területhasználatok: erdőterületek és vizes élőhelyek találhatók.

64. ábra: Területhasználat (CORINE Land Cover 2018)

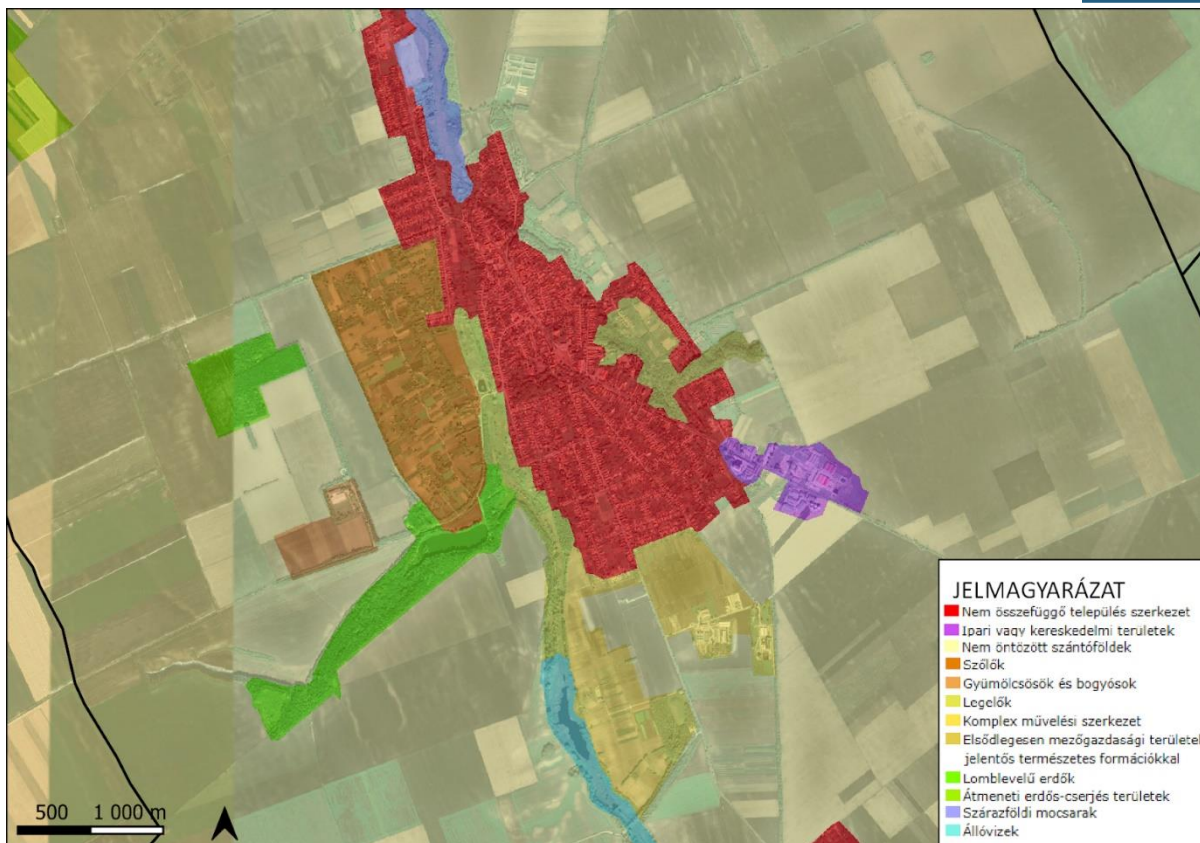
Enying közigazgatási területének több, mint 80 %-a szántóterület. A második legnagyobb arányú területhasználatot a beépített területek jelentik, amelyekből a települési terület 5 %-ot, az iparterület 1%-ot foglal el. Az erdőterületek aránya alacsony, csupán 3-4 % (attól függően, hogy melyik kategóriát számoljuk hozzá), ami a 2020-as országos átlagtól (22,1 %) jelentősen elmarad. A szőlőterületen, illetve a komplex művelési szerkezetű területeken, valamint az (ipari)-kereskedelmi területen (Alsótekeres) szintén található lakóépületek.

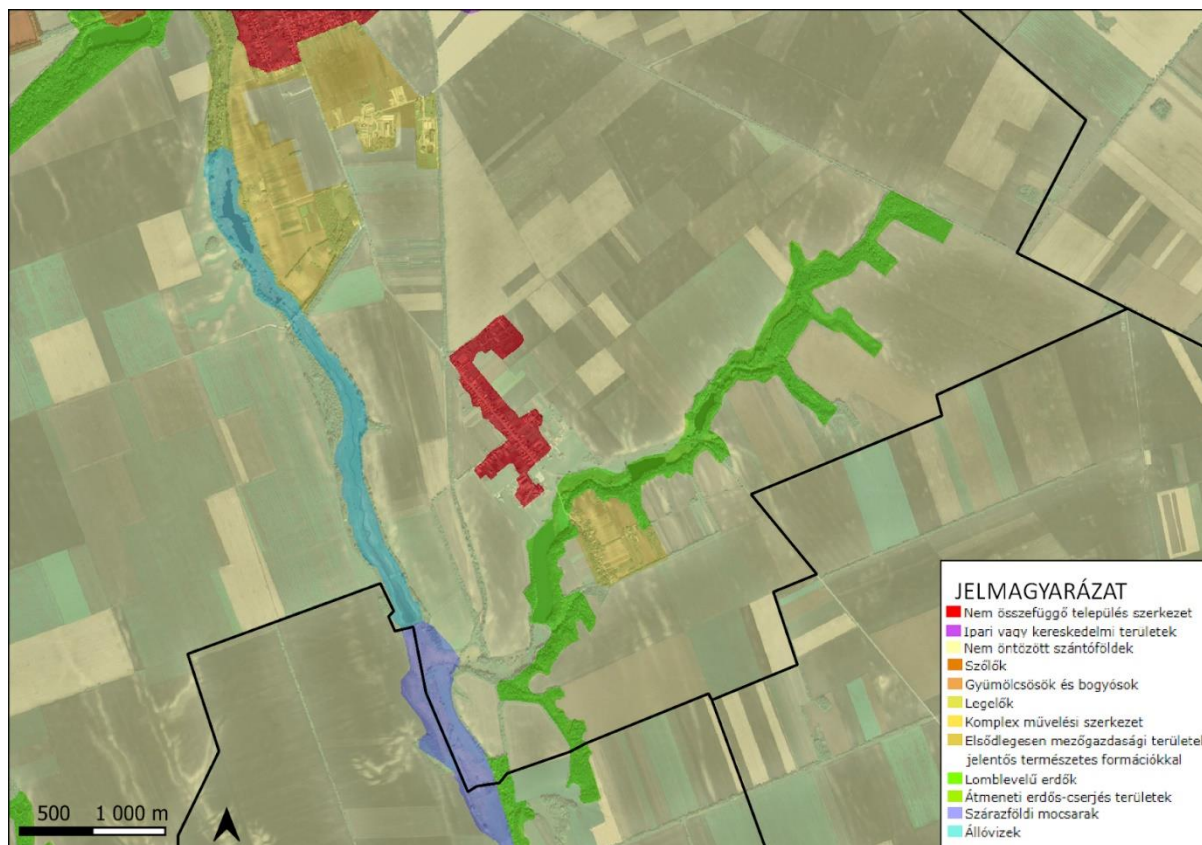
65. ábra: Területhasználatok aránya (CORINE Land Use 2018 alapján)

Speciális területhasználati kategória a komplex művelési szerkezet, amely az ország nagy részén a régi zártkertes, napjainkban jellemzően beépülő területeket jelöli. Enying esetében ez a kategória a kisparcellás művelést takarja, üzemi épületekkel, illetve a külterületi lakott Kabókapusztva városrész melletti Leshegyet is ebbe a területhasználati kategóriába sorolja.

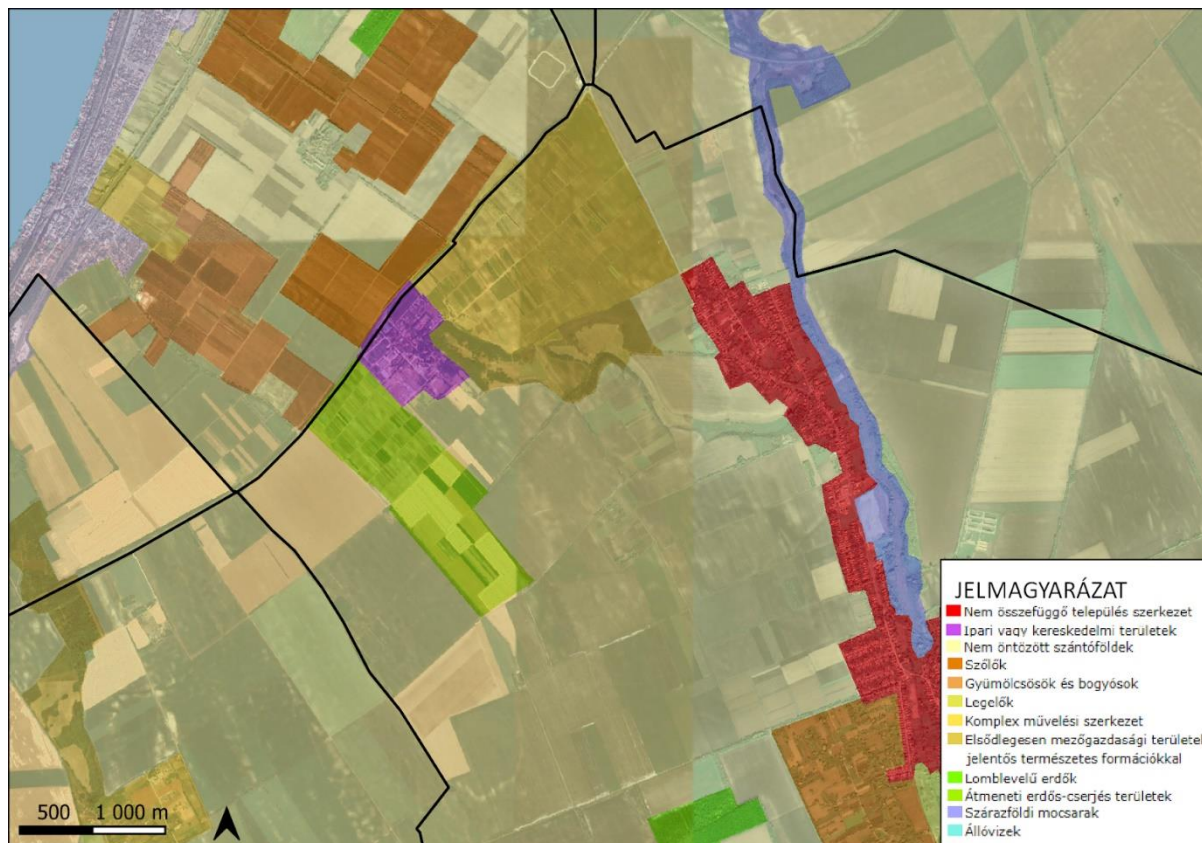

66. ábra: Enying belterülete (CORINE Land Cover 2018)

67. ábra: Kabókapusztá, Leshegy (CORINE Land Cover 2018)

68. ábra: Alsótekeres (CORINE Land Cover 2018)

Az Urban Atlas egységes módszerrel előállított, távérzékelésen alapuló területhasználat-vizsgálat Európa nagyvárosaira és agglomerációjukra, amely a CORINE vizsgálatoknál részletesebb elemzést készít. A vizsgálat alapján megállapítható, hogy milyen változások következtek be a területhasználatok tekintetében 2012 és 2018 között. Az adatok alapján jellemzően új beépítések történtek a település közigazgatási területén, amelyet a következő ábra szemléltet. Nagymértékű tájhasználati változások nem történtek ezen időszakban az Urban Atlas vizsgálata alapján.

69. ábra: Területhasználat változás 2012 és 2018 között az Urban Atlas vizsgálata alapján (pirossal jelölve a beépítést)

Tájtörténeti vizsgálat

Enying településképét és a tájat jelentősen meghatározzák a domborzati és termőhelyi adottságok, így alakulhatott ki a település évszázadok óta jellemző árutermelő mezőgazdasági jellege. A külterületet szinte egyöntetűen a szántóföldi növénytermesztés jellemzi. Kivételek ez alól „zártkerti” kertes mezőgazdasági (korábban zártkerti) területek, a szőlőterületek, az Alsótekeresi Faiskolai ültetvények, továbbá a zömmel vízfolyásvölgyeket követő erdőfoltok és gyepek, illetve a víztározók, halastavak.

Az I. katonai felmérés alapján látható, hogy már abban az időben is a mezőgazdasági tájhasználat dominált Enying mai területén, azzal a különbséggel, hogy a XVIII. sz. végén a legelőterületek aránya jóval nagyobb volt, csaknem felét tették ki a szántóknak. A vízfolyásokon már akkor is több helyütt megtalálhatók voltak a részben ma is meglévő, mesterségesen felduzzasztott vízfelületek, tavak. A felmérésen már megjelenik Bózsok település is.

70. ábra: Enying az I. katonai felmérésen (1782-1785)

A II. katonai felmérésen a legelők, rétek aránya már jóval kisebb, néhány kivétellel a szántóként nehezebben hasznosítható részekre szorul vissza. A település egykori szőlőhegyei adnak helyet a kiscgazdasági jellegű szőlő és gyümölcsstermesztésnek. Igazán „klasszikus” megjelenésű és használatú szőlőhegynek a mintegy 120 ha-os Öreghegy nevezhető, amelyet már az 1700-as évek második feléből származó I. katonai felmérés térképe is gyakorlatilag a mai kiterjedésében tüntet fel. A II. katonai felmérés a határ déli részén található Leshegyet is szőlős területként jelzi, mára azonban innen eltűntek a szőlők és az azt kiszolgáló épületek, Leshegy kisebb része külterületi lakott helyként maradt fenn, egy utcával.

71. ábra: Enying a II. katonai felmérésen (1819-1869)

Az előkerült régészeti leletek azt mutatják, hogy a város mai közigazgatási területén (a mai belterületen és a déli határrészen) már a római birodalom korában is voltak kisebb-nagyobb települések, illetve az avar korból (VIII. sz.) is kerültek elő településre utaló emlékek. Középkori oklevelekben Bozsokról már 1082-ből van említés, Enying pedig bizonyítottan már a XII. sz. közepén lakott hely, 1238 körül a pannonhalmi apátság birtoka, később a Török családé, ők építik meg várát is egy viszonylag jól védhető, három oldalról mocsaras vízfolyásvölgyekkel körülvett magaslaton.

A város mai határában álltak egykor a török hódoltság idején elpusztult középkori Hódos, Kustján és Páta faluk is, amelyek helyén később, a Batthyány család idejében uradalmi puszták létesültek, ahol az állattartás, terményfeldolgozás zajlott és részben lakóhelyként is szolgált a gazdasági cselédek számára. Az egykori uradalmi pusztákat – Kabóka, ill. Alsótekeres kivételével - a szocializmus idején felszámolták. Enying a XVIII. sz. elejétől a hercegi titullussal bíró Batthyány család egyik uradalmi központja. Az uradalmi gazdálkodás több évszázadon át egyik meghatározója volt a táj használatának, képének is. A XVIII. sz. második felében épült fel a mai kastély magja, ami aztán tovább bővült, és át is

épült a következő évszázadban. Megemlíthető, hogy a kastélyhoz tartozó angolkert stílusú park az 1800-as évek első felében hangsúlyos tájelem lehetett, mivel mai területének (kb. 7 ha) mintegy hatszorosát tette ki. Hozzá tartozott a Cinca-Csíkgát-patak völgyének egy része és mai Tolvajlápi tó is. A főutcat 1810-ig Batthyány Lajos kiegyenesíttette és szélesíttette, továbbá a város- és tájszerkezetben ma is meghatározó, dél-délkelet felé futó három egyenes vonalú fő utat is kitűzette, Hódos (ill. Szilas), Lajoskomárom, valamint Mezőkomárom irányába. Ezek az utak egyben az uradalmi birtoktestek megközelítését, feltárását is szolgálták. A kataszteri térkép azt mutatja, hogy az uradalmi területeken már az 1800-as évek második felében is mezővédő erdősávokat létesítettek és a mezőgazdasági utak mellé pedig fasorokat ültettek.

Bár az 1800-as évek közepén Enying már mezőváros jelleggel bírt, a járás székhelye 1867-ig a szomszédos Balatonbózsok volt. Enying a kiegyezés évében lett járási központ, ide költöztek a járási hivatalok és intézmények, ez lendítően hatott a további fejlődésre. A Veszprém-dombóvári vasútvonal megépülése (1880) nem befolyásolta különösebben a táj- és településszerkezetet, csak annyiban, hogy a vasútállomás közelében, akkor még külterületen jelentek meg a feldolgozóipar (gabonátárház, malom) első létesítményei. A budai postaút korábban Bózsokon vezetett keresztül, és amíg a vasútvonal nem épült meg, addig Bózsokon keresztül szállították a gabonát délről Veszprémbe. Itt volt az átutazók pihenőhelye.

1849 után örökösödés révén báró Draskovics birtok lett az uradalom. 1900 körül pedig a birtok egy részét a kastéllyal együtt báró Csekonics Endre vette meg. 1945 után a korábbi főúri birtokon állami gazdaság alakult, majd pedig a magángazdákat az 50-es évek végétől termelőszövetkezetekbe kényszerítették.

A mintegy 200 ha-on elhelyezkedő Alsótekeresi gyümölcs- és díszfaiskola (korábban Schrikker Sándor faiskolája az 1920-as évektől, akkor Balatonbózsokhoz tartozó külterületen) szintén jelentős tájalkotó elemnek minősíthető.

1990 után a kárpótlások révén a mezőgazdasági földterületek egy része családi gazdálkodók őstermelők birtokába került, de a táj mai állapotát alapvetően továbbra is a nagyléptékű szántóföldi gazdálkodás határozza meg.

72. ábra: Az enyingi Öreghegy az 1700-as évek második felében, 1800-as évek végén és napjainkban (Forrás: mapire.eu/hu/, Google Earth)

Tájhasználat értékelése

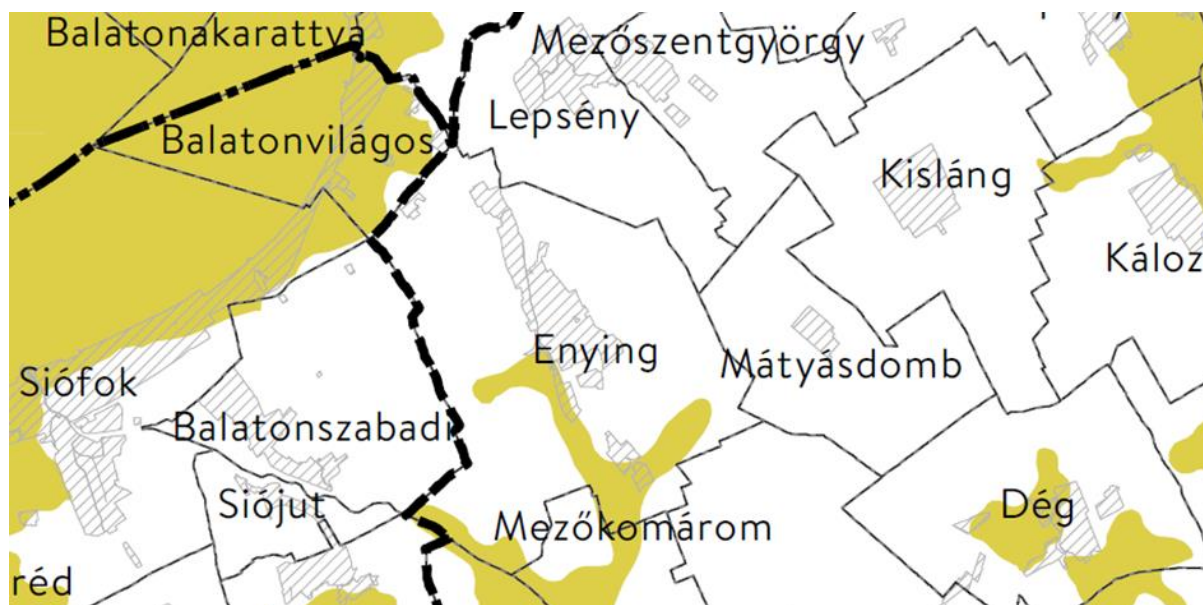
A település tájhasználatát a mezőgazdasági területek határozzák meg, így a tájra a homogenitás a jellemző. A szántóföldeket elvéve szakítanak meg fás ligetek, facsoportok. A szántókon kívül elsősorban a lakott területekhez közel, kisebb tömbökben megjelennek szőlő és gyümölcs területek, melyek táji értéket képviselnek. A természetes növényzet csak elvétve található meg a területen, a természetközeli erdős, ligeterdős, vizenyős területek a vízfolyások, illetve a gyakran kiszáradó árok mentén fordulnak elő, melyek mind élővilágvédelmi, mind tájvédelmi szempontból értékes területeknek számítanak.

1.12.3. Védett, védendő táji-, természeti értékek, területek

Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek

Enyinget érinti a Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény alapján kiadott 9/2019. (VI. 14.) a területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról szóló MvM rendelet szerinti Tájképvédelmi terület övezete. A terület övezetén a közlekedési, elektronikus hírközlési és energetikai infrastruktúra-hálózatokat, továbbá az erőműveket a tájképi egység megőrzését és a hagyományos tájhasználat fennmaradását nem veszélyeztető műszaki megoldások alkalmazásával kell megvalósítani.

Az alábbi ábrán látszik, hogy a Cinca-Csíkgát-patak, valamint a Csíkgáti-árok menti állóvizeket, halastavakat, valamint az ezeket kísérő természetközeli fás területeket érinti az övezet. Ezenfelül még a Sió-mente tartozik az övezetbe a település közigazgatási határán belül.

73. ábra: Enying érintettsége a Tájképvédelmi terület övezete által (OTrT 3. melléklete)

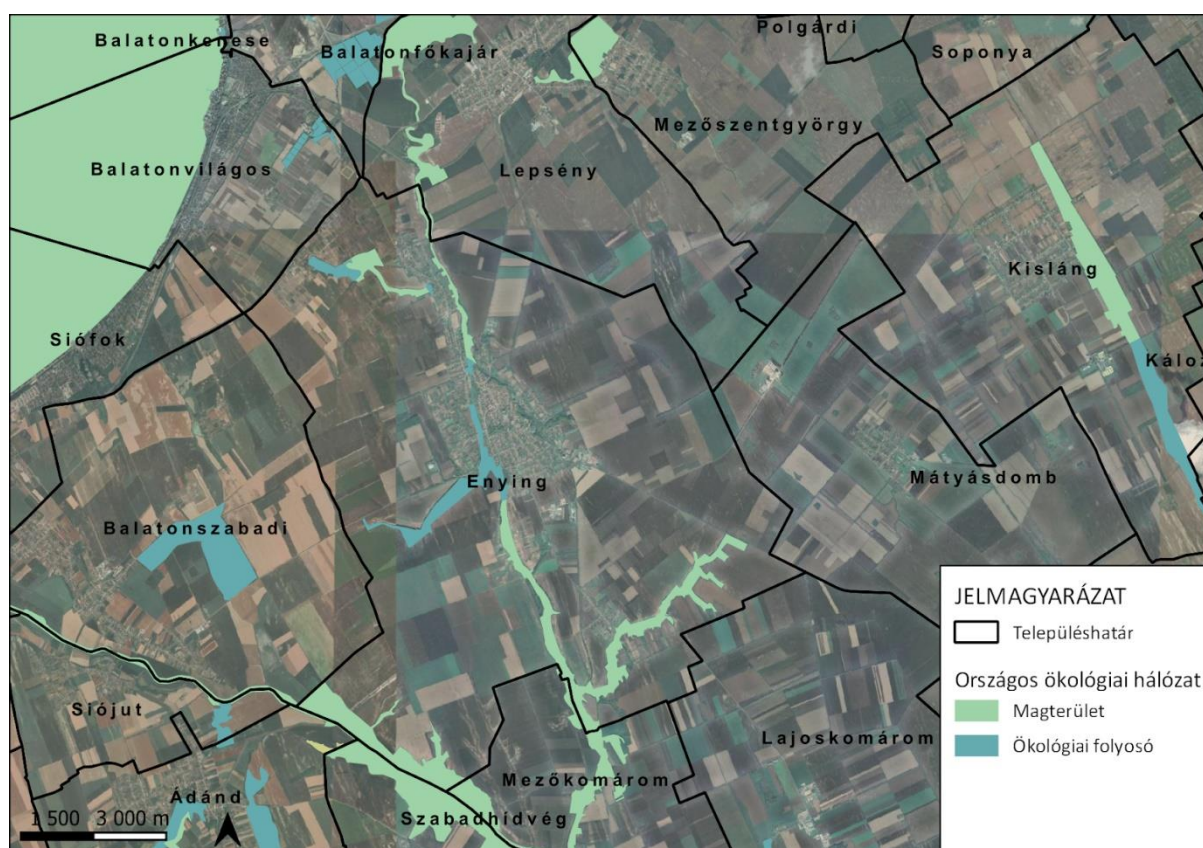
Nemzeti és nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló vagy védelemre tervezett terület, érték, emlék

Enyinget nem érintik nemzeti, illetve nemzetközi védett vagy védelemre tervezett természeti területek, értékek, emlékek. Helyi jelentőségű természetvédelmi területek sem találhatók a település közigazgatási területén.

Ökológiai hálózat

Az országos ökológiai hálózat elemei elsősorban a települést érintő vízfolyások mentén találhatóak. A vízparti területek (Sió-mente, Cinca-Csíkgát patak völgye, Csíkgáti-árok, Józsefkúti-árok) az ökológiai hálózat magterületét képezik, kivéve a település belterületét érintő szakaszokat, amelyek ökológiai folyosó szerepet töltenek be. Az ökológiai hálózat Enyinget érintő elemei fontos kapcsolatot jelentenek a nagyobb kiterjedésű, magas természeti értékű területek (Balaton - Dél Mezőföld Tájvédelmi Körzet –Sárréti Tájvédelmi Körzet) között, ezzel biztosítva az élőhelyek stabilitását regionálisan.

74. ábra: Enying érintettsége az Ökológiai hálózat övezete által (OTrT 2. melléklete)

1.12.4. Tájhasználati konfliktusok és problémák értékelése

Az összefüggő mezőgazdasági területekkel jellemzett tájban természetvédelmi értéket képviselő, vagy természetközeli területek alig találhatók. Kivételt csak a területen áthaladó vízfolyások, és az azokat kísérő fás területek jelentenek, amelyek mind élővilágvédelmi, mind tájképvédelmi szempontból értékes területek. Lineáris ökológiai folyosóként jelennek meg, így nem csak az élőhely teremtés,

hanem az ökológiai átjárás, a nagy kiterjedésű természeti területek összekapcsolása szempontjából is kiemelten fontosak. Ennek megfelelően a vízfolyások és parti sávjaik az ökológiai hálózat elemei és többnyire a Tájvédelmi terület övezetén belül találhatóak.

1.13. Zöldfelületi rendszer vizsgálata

1.13.1. A város zöldfelületi rendszereinek elemei

A települések zöldfelületi rendszere magába foglalja mind a köz, mind a magánterületek különböző típusú zöldfelületeit, valamint a vízfelületek is szerves részét képezik. Élő rendszerek lévén az egyes elemek közötti kapcsolódás, folytonosság megléte kiemelt jelentőségű, ugyanakkor a település tágabb környezetével való szerves kapcsolódása, abba való illeszkedése is legalább ilyen fontos. A zöldfelületi rendszerek fejlesztését, akár csak más infrastruktúrák esetében, célszerű településenként átfogó szemlélettel tervezni és összefüggő, hálózatos rendszert kialakítani.

Szerkezeti-, kondicionáló szempontból lényeges valamint a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek

A települési zöldinfrastruktúra az Európai Unió által bevezetett új fogalom, melynek középpontjában a zöld- és kékinfrastruktúra-elemek ökoszisztéma szolgáltatásán alapuló társadalmi, egészségügyi, ökológiai, környezeti, és gazdasági haszon áll. Jellemzően a település zöld- és vízfelületei alkotják, de az olyan alternatív zöldfelületi megoldásokat is beleértjük, mint a zöldfalak és zöldtetők. A zöldinfrastruktúra kiemelt elemei a közcélú zöldfelületek, melyek a lakossági rekreáció meghatározó színterei. Jellemzően ilyenek a közkertek, közparkok. A zöldinfrastruktúra elemeket lineáris zöldfolyosók köthetik össze, ezáltal biztosítva a hálózatszerűséget (fasorok, utak menti zöldsávok stb.), és növelve a rendszer kohézióját.

A zöldinfrastruktúrának számos előnye van: az esztétikai hatásokon túl a levegő, a víz, a hó, a talaj műszaki szempontból káros mozgásainak akadályozásában is részt vesz, valamint a közlekedési eredetű terhelések mérséklésében (pl. porszűrő képességével, a légszennyezés csökkentésében a CO, CO₂, O₃ adszorbeálásával) is szerepet játszik.

Jelentős a zöldfelületek kondicionáló szerepe: klimatikus hatásuk meghatározó tényező a város klímarezilienciájának növelésében, környezetjavító hatásuk az életminőség javításában, ökológiai hatásuk pedig a biodiverzitás megőrzése érdekében nélkülözhetetlen. Az életminőséghez járul hozzá a zöldfelületek rekreációs és közösségi funkciója is. A települési arculat és vonzerő szempontjából pedig nem elhanyagolható a zöldfelületek, a zöld növényzet városképi hatása. Mindezek a funkciók a helyi gazdaság élénkülésére is hatnak, részben helyszínt adva gazdasági tevékenységeknek, részben pedig a település vonzerejének növelése által.

Enying 2018-ban elkészítette a Zöld Infrastruktúra fejlesztési és fenntartási akciótervét (ZIFFA), melynek célja, hogy a település egészét átgondoló, ökológiai szemléletű, a zöldfelületeket, zöldterületeket integratív módon kezelő terv alapozza meg az akcióterületeken létrejövő közterületi beruházások fenntarthatóságát. Enying város részére a TOP-2.1.2-15-FE1-2016-00004 azonosítószámú, "Zöld Város Enying" projekt tette lehetővé ennek az akciótervnek az elkészítését.

A Zöld Város pályázat olyan infrastruktúra-fejlesztéseket támogat, amelyek javítják a települések általános környezeti állapotát, segítik a település fenntartható fejlődési pályára állítását. A Zöld Város programban helyi természeti adottságokra épülő zöldterületi beavatkozás sorozat tervezett, amelynek

megvalósítása során fontos hangsúlyt kap a részvételi tervezés, valamint a fenntartásba is bevonja a közösséget.

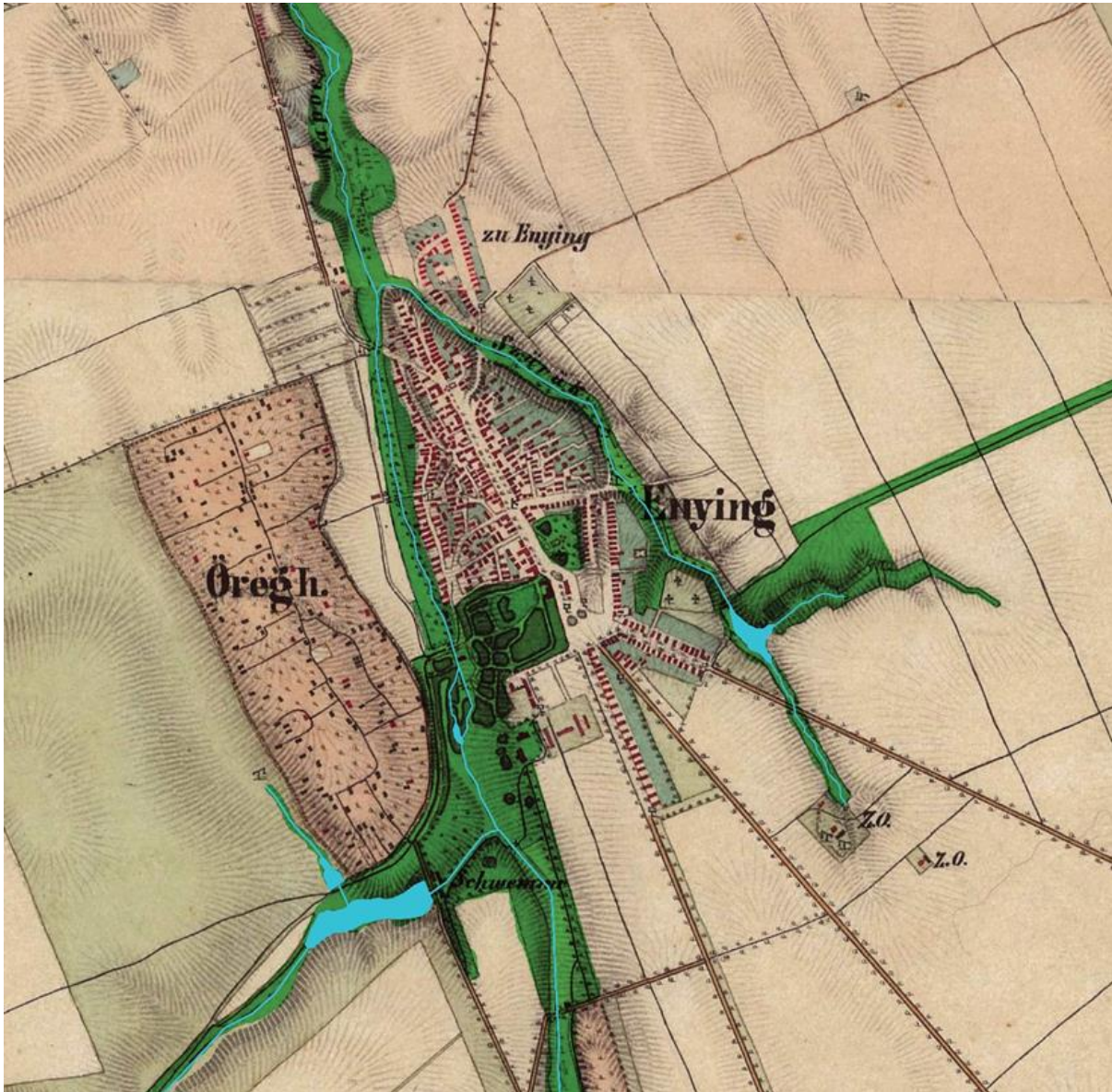
A ZIFFA-ban megtörtént a zöldinfrastruktúrát alkotó elemek azonosítása, alapvető jellemzőinek számbavétele a ZIFFA tervekhez készült módszertani útmutató ajánlásai alapján, elsősorban a belterületi zöldterületekre és vízfelületekre, valamint az azokhoz szorosan kapcsolódó külterületi, elsősorban a patakot övező zöldterületekre. Az elemek vizsgálata során áttekintették a meglévő szakirodalmakat, a nyilvánosan elérhető légi felvételeket, terepbejárást tartottak és interjúkat készítettek a helyi érintettekkel.

A módszertani útmutató mintái alapján az elkészült zöldinfrastruktúra kataszter számba veszi a település közigazgatási területén található zöldinfrastruktúra elemeket, melyeket térinformatikai rendszerben digitalizáltak, és a ZIFFA részeként digitális állományként (excel táblázat és shape fájl rendszer) további felhasználásra a település részére átadásra kerültek. Az egyes kataszteri rétegek shape formátumúak és az attribútum táblában leíró adatok is tartoznak hozzájuk (ZIE ID, NÉV, koordináta, terület/hossz).

Közhasználatú zöldfelületek (közkertek, közparkok)

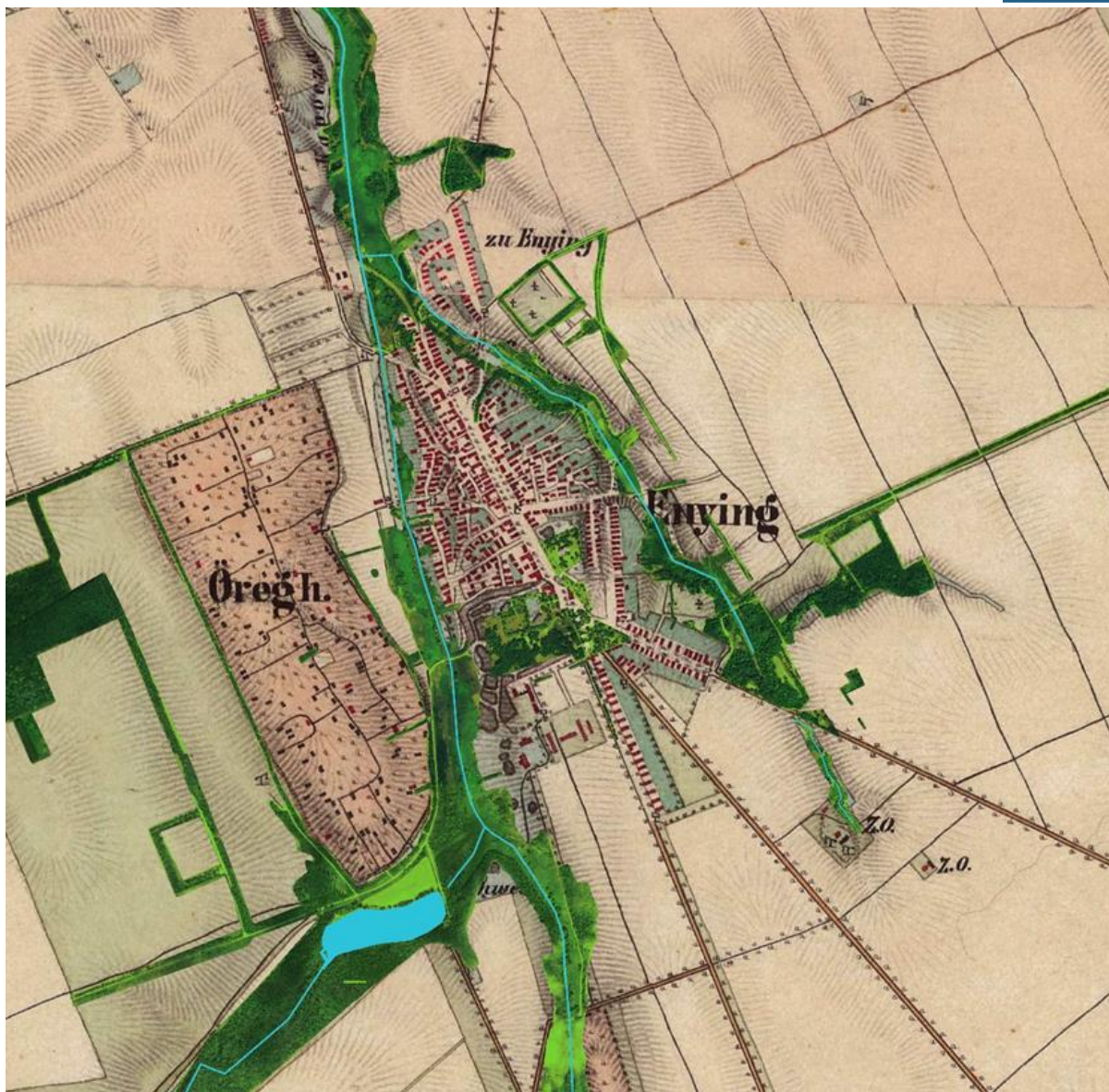
A település nagy kiterjedésű közhasználatú zöldfelületi rendszerrel rendelkezik, már a XVIII. század óta. Többségük napjainkban is megtalálható, illetve 1-2 elemmel kiegészült, ahogy az alábbi ábrák is mutatják.

75. ábra: A zöldinfrastruktúra hálózat az I. katonai felmérésen (1782-1785)

76. ábra: A zöldinfrastruktúra hálózat mai elemei az I. katonai felmérésen

A parkok és a kiterjedt zöldfelületek a zöldinfrastruktúra fő alkotóelemei („magterületei”). A település legfontosabb közparkja a Batthyány-kastély körüli közpark (más néven: Petőfi park / Cifra-kert), amely a régi kastélykert maradványa. A park a városközpontban található, de a település fejlődésével egyre több lakótelek épült köré, megközelíteni csak keskeny átjárókon keresztül lehetett. A Zöld Város program keretében azonban minőségi megújítás történt, rekreációs funkciókkal gazdagodott a park és a megközelíthetősége is javult a Cinca parkot a Főtérrel összekötő tengely létrehozásával. Ezáltal jelentősen javult a terület zöldinfrastruktúra hálózata, és a Petőfi park is nagyobb szerepet kapott.

A Petőfi parkhoz közvetlenül kapcsolódik a Hősök tere, a Főtér, az Egészségház környezete és a katolikus templom kertje is. E zöldfelületektől kicsit távolabb fekvő Cinca park és a Vasútpark is igen értékes részét képezik a zöldinfrastruktúrának. A Főtér és az Egészségház közelében található zöldfelületek, valamint a Cinca park szintén a Zöld Város Program keretében újultak meg. A Cinca park megújítása ökológiai szempontból is kiemelkedő, ugyanis a kialakításra került állóvíz nagyban hozzájárul mind a rekreációs, mind a településökológiai viszonyok javításához.

77. ábra: A Zöld Város program fejlesztései (ZIFFA)

A kékinfrastruktúra fontos eleme a hálózatnak. Enying legjelentősebb vízfolyása a Cinca-Csíkgát-patak, mely a Víz tározótól délre három részre bontható, valamint a Cinca-Csíkgát-patakból elágazó Enyingi ér. A településen található legjelentősebb állóvíz az enyingi völgyzárógátas tározó rendszer a Cinca-Csíkgát-patakon, valamint említésre méltók még a Csíkgáti-árkon lévő Kabókai halastavak. Nagyobb összefüggő mocsaras zöldfelületek húzódnak a vízfolyások mentén végig Enying közigazgatási területén, melyek jelentős fejlesztési potenciállal rendelkeznek, de jelenleg nem töltenek be rekreációs funkciót. A Cinca-Csíkgát-patak melletti zöldsáv része az országos ökológiai hálózatnak (magterület, folyosó) is.

Balatonbózsok és Alsótekeres központjában is található egy-egy kisebb park. A balatonbózsoki településrészen lehatárolt közpark a település többi közparkjához hasonlóan alacsony használatú, funkciószegény. Alsótekeresen a Schrikker park utcák által közre zárt zöldfelületét a szabályozási terv közparkként jelöli. A zöldfelület kapcsolódik a mellette húzódó erdős-zöldfolyosóhoz, mely egészen Balatonbózsok településrészéig húzódik.

78. ábra: Főtér (ADI Stúdió)

79. ábra: Petőfi park (ADI Stúdió)

80. ábra: Cinca park (ADI Stúdió)

81. ábra: Balatonbózsoki közpark (ADI STÚDIÓ)

82. ábra: Alsótekeresi közhasználatú zöldfelület (ADI STÚDIÓ)

Korlátozott közhasználatú zöldfelületek

A korlátozottan közhasználatú zöldfelületek is fontos részei a zöldinfrastruktúrának, ilyenek a temetők, valamint a sportpálya. A balatonbózsoki és a református temető területének nagysága megfelelő. A katolikus temető bővítési területe biztosított. Új temető számára a Budai Nagy Antal út Rákóczi útra kivezető szakasza mellett került terület kijelölésre.

A sportterületek közül érdemes kiemelni az enyingi sportpályát, amely környezetével együtt egy 2,5 hektáros zöldfelületet jelent a körülvevő kertvárosias környezetben.

A zöldinfrastruktúra lineáris elemei

Lineáris elemnek tekinthetők a korábban bemutatott vízfolyások, valamint azok zöld sávjai. Ezenfelül a hálózat meghatározó lineáris elemei a fasorok és utak menti zöldsávok, melyek megteremtik a zöldfelületi kapcsolatot a köztertek és közparkok között. Enyingen négy helyen található jelentősebb

fasor: Főúti fasor, István Király utca fasor, Vas Gereben utca fasor, Balatonbozsok - 64.sz. főút fasor. Településképi és használati szempontból ezek közül kiemelkedik a 64-es út belterületi szakasza, mivel azt mindkét oldalon széles zöldsáv határolja. E sáv változatos növényállománnyal rendelkezik, helyenként hiányos fasorral.

Közhasználat elől elzárt zöldfelületek

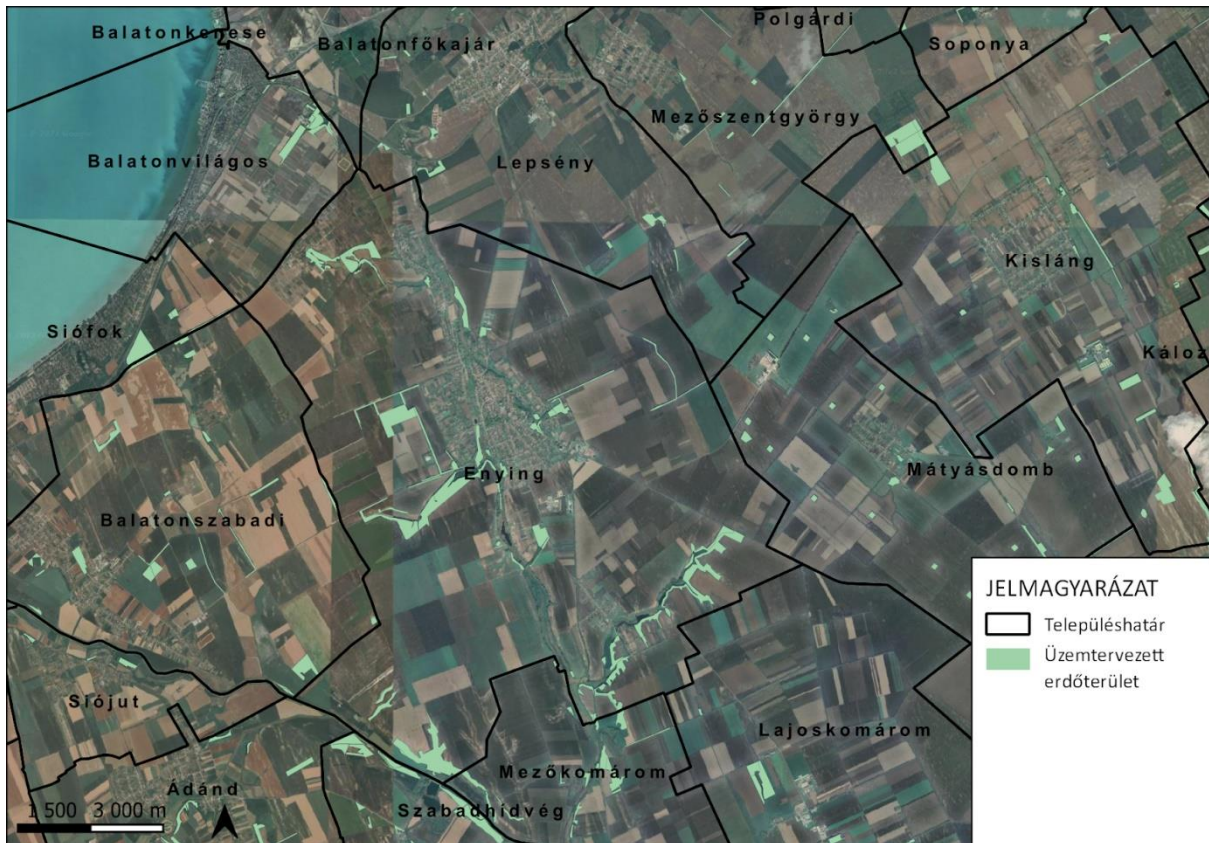
A város zöldfelületi rendszerében fontos szerepet töltenek be a magántulajdonú házak kertjei. A település beépített területének nagy része kertvárosias, illetve falusias lakóterület, ahol a telkek 50-80, illetve 60-85 %-a beépítetlen zöldfelület. A jó minőségű talajon nagy kertek alakultak ki, amelyek ma is mezőgazdasági művelés alatt állnak. A kisvárosias részek elsősorban a városközpontban, a közparkok közelében alakultak ki. Kertvárosias családi házas övezetek főként az enyingi városrészben és az új beépítéseknél találhatóak, míg falusias lakóterületek a balatonbozsoki területeken és a Budai Nagy Antal utcában.

A zöldinfrastruktúra külterületi elemei

A külterületi elemek közé az erdőterületek, a nagytáblás mezőgazdasági területek és a kertgazdaságok tartoznak. Az erdőterületek többsége telepített erdő, arányuk a településen belül igen csekély. Főbb társulások Alsótekeresen és Kabókapusztán alakultak ki. Enyingen és a vele határos területeken a szántó művelési ág túlsúlya jellemző, a közigazgatási terület több, mint 80%-át foglalja el. A tájszerkezet homogenitását a települési területekhez kapcsolódó komplex művelési szerkezetű-, szőlőterületek és gyümölcsösök törik meg. A Cinca-Csíkgát-patak mellett húzódó kiterjedt szőlőterületek meghatározó elemei a zöldfelületi rendszernek. Az Alsótekeresi Faiskola a legrégebbi magyar faiskolák közé tartozik, közel egy évszázados múltra tekint vissza. (ZIFFA)

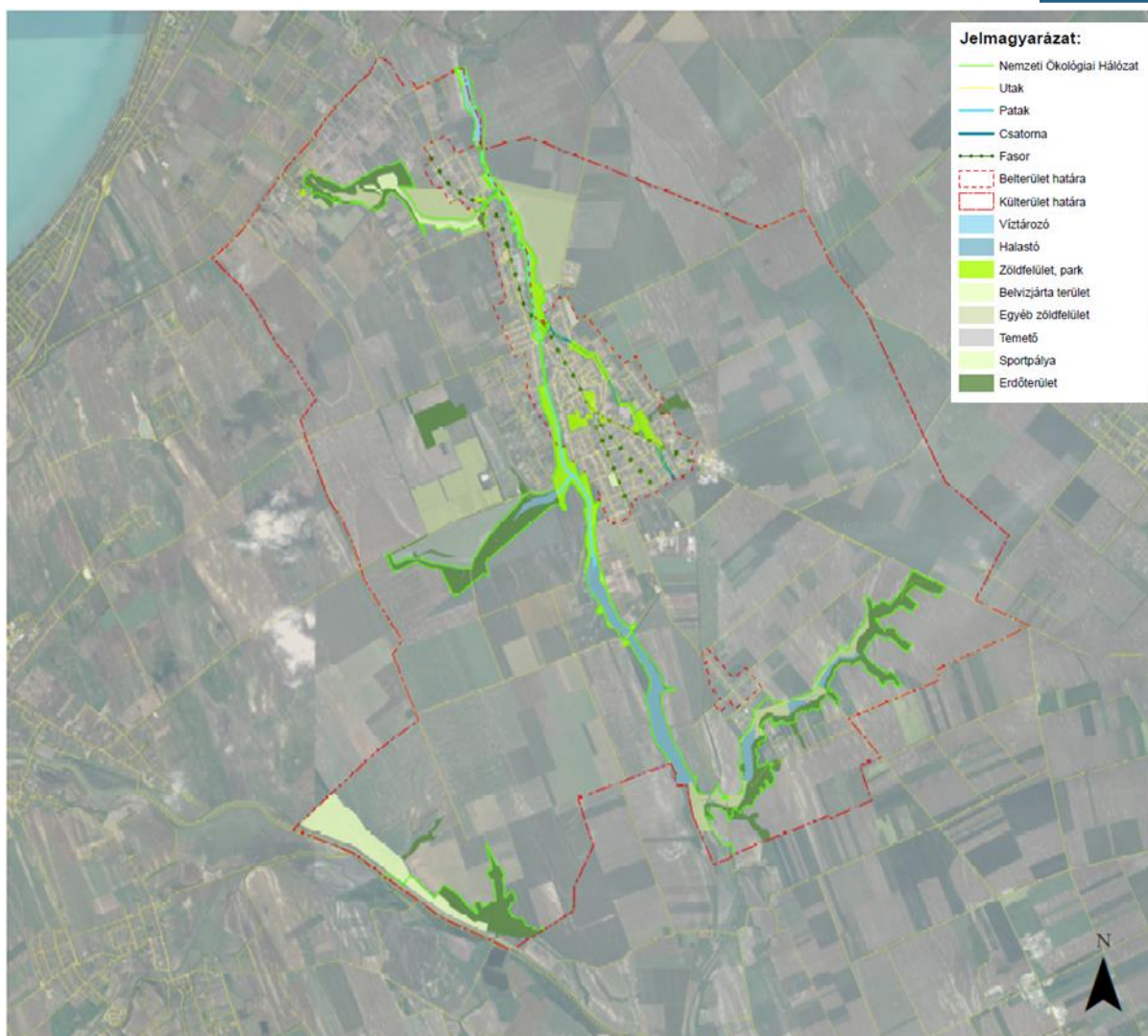

83. ábra Üzemtervezett erdőterületek Enyingen

84. ábra: A zöldinfrastruktúra hálózat (ZIFFA)

Zöldfelületi ellátottság értékelése

A település kiemelkedően magas zöldfelületi aránnyal rendelkezik. A közhasználatú zöldfelületek (az alulhasznosított, jelenleg rekreációs funkció nélküli zöldfelületekkel együtt), valamint a korlátozottan közhasználatú zöldfelületek, összesen több, mint 110 ha-t tesznek ki, ami összesen a város területének 1,4 %-a. Így 170 m² zöldfelület jut egy főre Enyingen.

A közhasználatú zöldfelületek elsősorban a Cinca-Csíkgát-patak, az Enyingi-ér és a Józsefkúti árok mentén helyezkednek el. Emellett a lakóterületek jelentős része is zöldfelületnek tekinthető. Ennél fogva a város zöldfelületi ellátottsága a megfelelő klimatikus viszonyok és egyéb kondicionáló hatások biztosítása szempontjából igen kedvezőnek mondható. A zöldinfrastruktúra elemeinek nagy része jellemzően a helyi klímára van hatással, a mikro-klimatikus viszonyokat javítják (árnyékolás, hőmérséklet kiegyenlítés, páratartalom, szél), ugyanakkor a Cinca-Csíkgát-patak nagyobb léptékben is javítja a klimatikus hatásokat, csökkenti az üvegházhatású gázok okozta károkat.

A zöldfelületek klímarezilienciáját csökkentik a területen megjelenő idegenhonos invazív fajok, melyek egy új területre kerülve gyorsan terjednek, nagy területeket hódítanak meg, kiszorítva az őshonos

fajokat és közösségeket, ezáltal gazdasági, természetvédelmi vagy humán-egészségügyi károkat okoznak. A város központi részein lévő elhanyagolt állapotú zöldfelületeken, valamint a patak és a csatorna környezetében fordulnak elő nagyobb arányban.

A ZIFFA megvizsgálta a központi elhelyezkedésű fejlesztési területek zöldterületeit, melyek közparki rekreációs funkciókat is ellátnak: Petőfi park, Főtér, Templompark, Hősök tere, Egészségház parkja, Cinca park, a Vasútpark, valamint a Balatonbozsok közpark és az Alsótekeresi közpark. A ZIFFA útmutató módszertana alapján – mivel 2 ha-nál nagyobbak, de kisebbek, mint 20 ha – 300 méteres vonzaskörzet került meghatározásra. A zöldterületek vonzaskörzetei összesen a település 32%-át fedik le, az ezeken a területeken élő lakosság számára 5 perces sétálótávolságra fekszenek.

A vizsgált közparkok összesen mintegy 30 ha területen fekszenek, mely a város területéhez viszonyítva 0,36 %-ot tesz ki. Így Enying területén 44 m² közpark jut egy főre, ami mind országos, mind nemzetközi összehasonlításban kiemelkedő.

Közpark	Vonzaskörzet
<p>PETŐFI PARK</p> <p>A Petőfi park vonzaskörzete az enyingi városrész 13%-át fedi le. A vonzaskörzet északi határa a Kinizsi utca – Bocskai utca, déli határa pedig majdnem elér a Szeszgyár utcáig, keleti határa a Lidl áruházig terjed, vagyis e területen belül élő lakosság számára a zöldfelület 5 perces sétálótávolságon belül fekszik.</p>	
<p>SZÉCHENYI TÉR</p> <p>A Főtér az Enyingi városrész központi részén található, könnyen megközelíthető. Vonzaskörzete a Kinizsi utcától a Vas Gereben utcáig és a Lidl áruházig terjed, vagyis az itt élő lakosság számára 5 perces sétálótávolságra fekszik.</p>	

TEMPLOMPARK

A Templompark központi elhelyezkedésű, vonzaskörzete elnyúlik egészen a Vörösmarty utcáig, érinti a Cinca-Csíkgát-patakot a Petőfi parkot és a Penny Market áruházat. A vonzaskörzeten belül élő lakosság 5 percen belül éri el a területet.

HŐSÖK TERE

A tér szintén központi helyzetű, könnyen megközelíthető. Vonzaskörzete elér a Templomparkig, érinti a Mátyás Király utcát, a Penny Market áruházat és a Petőfi parkot is. A vonzaskörzeten belül élő lakosság 5 percen belül éri el a területet.

VASÚTPARK

A vasútpark vonzaskörzete az enyingi városrész 16%-át fedi le. A vonzaskörzet érinti a Cinca-Csíkgát-patakot, elnyúlik a Széchenyi utcáig, érinti az István király utcát, valamint a központi területen lévő áruházakat is. A területen élő lakosság 5 perc alatt ér a zöldfelületre.

CINCA PARK

A Cinca park a városrész nyugati határán fekvő, nagy kiterjedésű zöldfelület. A vonzásterülete az Enyingi városrész 11%-át fedi le. A vonzaskörzet érinti a Zalka utcát, a Petőfi Sándor utcát, a Petőfi park egy részét és a Szeszgyár utcát. A területen belül élő lakosság számára a zöldfelület 5 perces sétálótávolságra fekszik.

BALATONBOZSOKI KÖZPARK

A Balatonbozsoki közpark Balatonbozsok városrész 32%-át fedi le. A vonzáskörzete érinti a temetőt, az Arany János utcát és a Kertalja utcát. A területen belül élő lakosság számára a zöldfelület 5 perces sétálótávolságra fekszik.

ALSÓTEKERESI KÖZPARK

Az Alsótekeresi közpark Alsótekeres városrész 74%-át fedi le, szinte az egész terület lakosságát kiszolgálja. Vonzáskörzete a Cserje utcáig ér el, az itt élő lakosság számára 5 perces sétálótávolságra kerül el a park.

A zöldfelület-gazdálkodás

A településüzemeltetési feladatokat Enyingen az önálló intézményként működő Városgondnokság végzi. A vezető jogokat jelenleg a polgármester, illetve a frissen megválasztott vezető gyakorolja. Az alaptevékenység körébe tartozik a település tisztántartása, közterületek és helyi közutak karbantartása, kommunális szennyvíz begyűjtése, önkormányzati épületek karbantartása, köztemetők fenntartása és a közfoglalkoztatás. A zöldfelületek és parkok minimális állagmegóvó karbantartását programszerűen szervezve, a közfoglalkoztatottak segítségével látja el a város alacsony költségvetési forrásokból, így a zöldfelület-gazdálkodás forráshiányos.

A Zöld Város programnak köszönhetően a városban megnövekedtek az intenzív fenntartást igénylő dekoratív zöldfelületek, melyek fenntartása szakszerű gondozást igényel, mely jelenleg nem áll a város rendelkezésére.

A zöldinfrastruktúra elemei közül jelenleg csak a Petőfi park és a focipálya esetében számolhatunk közterületi használati díjról, a többi zöldfelületnél nem. A park 316 ezer Ft, a sportlétesítmények 425 ezer Ft bevételt generáltak, ez a közterületekkel kapcsolatos dologi kiadásoknak mindössze 2 %-a.

1.13.2. A zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái

A település fejlődésével kiépült a vasútvonal, a nagy forgalmú 64-es sz. főút, valamint a beépítések is növekedtek. A fejlődés során egyes zöldfelületek feldarabolódtak, elszakadtak egymástól (pl.: Főtér, Cinca-Csíkgát-patak melletti zöldsáv). A fejlődés során az egyes foltszerűen megjelenő zöldfelületi elemek között (közparkok, közkertek) helyenként hiányzik a lineáris kapcsolat (pl.: fasorok). A hálózat

megszakadása miatt csökken a terület biodiverzitása, romlik az ökológiai értékük. A Zöld Város program nagyban hozzájárult a belterületi zöldterületek hálózatosságához.

A város zöldfelületi rendszerének értékelése során fontos vizsgálni, hogy az miként illeszkedik a külterületek ökológiai hálózatához, zöldfolyosóihoz. A település környezetében az ökológiai folyosók követik a vízfolyásokat, így a Józsefkúti árok és a Cinca-Csíkgát-patak vonala meghatározók. Ehhez csatlakozik délen a Kabókapuszta és Leshegy közötti, tavakkal, gyepekkel és erdővel tagolt Csíkgát-árok, illetve a település délnyugati határán jelentős erdőterületekkel a Sió egy szakasza. A patakok mentén húzódó zöldfelületek egy része vízállásos, nádas terület. Ezek kondicionáló és ökológiai szerepe kiemelkedő, közösségi használati értékük jelenleg alacsony, és fejlesztésük sem olyan egyszerű, mint a magasabban fekvő gyepekkel tagolt területeké. Ugyanakkor a kisvízfolyásokat kísérő lineáris zöldsávok regionális léptékben ökológiai folyosóként működnek, erősítik a térség zöldinfrastruktúra hálózatát.

Enying kedvező zöldfelületi tulajdonságokkal bír, ami klimatikus és kondicionáló szempontból előnyös. A város területén 44 m² közpark jut egy főre, ami mind országos, mind nemzetközi összehasonlításban kiemelkedő.

85. ábra: A zöldinfrastruktúra hálózat regionális léptékben (ZIFFA)

Problémát jelent, hogy hiányoznak a megfelelő kapcsolatok az egyes „magterületi” funkciókat betöltő zöldfelületek között, ugyanakkor jelentős pozitív változásokat jelentett a Zöld Város program megvalósulása, mely során egy új zöldfelületi tengely nyílt a Cinca park és a Főtér között. Az egymástól távolabb eső zöldfelületi elemeket ökológiai folyosóként a fasorok és a széles, előkertekkel szegélyezett utcák köthetnék össze. Jelentős fragmentációt (elválasztó hatást) jelentenek a vonalas infrastruktúra elemei (vasútvonal, 64. sz. főút).

86. ábra: A zöldinfrastruktúra hálózat központi területei (ZIFFA)

A település külterülete a jó talajminőségnek megfelelően elsősorban szántóföldi művelés alatt áll. Egyes szakaszokon, például északkeleten a Kovácstanyai-árok vonalában megmaradtak erdősávok, a táj nagy részében azonban nem találunk sem erdőterületeket, sem fasorokat, sem mezővédő erdősávokat, amelyeknek nagy jelentősége volna a táj vizuális-esztétikai gazdagításában, a termőföld védelmében, a helyi klíma javításában, valamint a táj ökológiai gazdagságának, biodiverzitásának megőrzésében.

1.14. Az épített környezet vizsgálata

1.14.1. Területfelhasználás vizsgálata

A település szerkezete, a helyi sajátosságok vizsgálata

Enying a Balaton dél-keleti csücske közelében fekszik az Enyingi-háton, mely a Mezőség ÉNY-DK irányú dombvonulata. A település hosszanti kiterjedését is ez az irány határozza meg. A település terepi adottságai változatosak, átlagosan 136 méter tengerszint feletti magasságon fekszik. Enying szerkezetének meghatározó eleme a Cinca-Csíkgát patak, mely szintén ÉNY-DK irányban folyik végig a településen.

Több, földrajzilag elkülönülő településrész tartozik Enyinghez, ezek a következők: Alsótekeres, Balatonbozsok (mely lassan összenőtt Enyinggel), Kabókapusztá és Leshegy.

Szerkezetileg Enying több utcás, útmenti típusú település, részben szabályos utcavezetéssel, központjában jelentősebb teresedésekkel. A régi településmagban zezugos, szabálytalan utcaszerkezet, halmazos telekrendszer található a főút (Kossuth L. u.) menti kisvárosias házak zárt sorú beépítése mögött, mindkét oldalon. A kisvárosias városközpont ezen a részen alakult ki, az intézmények és egyedi funkciójú épületek döntő többsége itt található. A városközponti részre sűrű, zárt sorú beépítés jellemző, viszonylag kis telekmérettel, az utcafront felé előkert nélkül.

A városközponttól távolabbi lakóterületek zömét kertvárosias, családi házas beépítés jellemzi nagy zöldfelületi aránnyal. Jellemző az oldalhatáron álló beépítés előkerttel és az alacsony beépítési százalék. Az újabb osztású településrészek - pl. a város déli lakóterületein - szabályosabb szalagtelkek jellemzők fésűs, előkertes beépítéssel.

Történetileg tekintve, legrégebbi, már 1700 előtt a középkorban is meglévő településrészek Enyingen a hajdani vár térsége (Vár u., Bástya u, Török b. u), Bozsokon pedig a temetőnél lévő régi templom és a Kertalja utca közötti rész a Fő utca mentén. Ezek az ősi magok bővültek ki aztán később, főként Enyingen jelentősebben a herceg Batthyány-család kastély építésével (1700-as évek végétől), de a település beépített része a Cinca-Csíkgát patak és annak mellékága (Enyingi ér) közötti dombháton gyakorlatilag nem terjedt túl. Korai, tudatos városrendezési tevékenységnek tekinthető, hogy a Batthyányak 1810-ben alakították ki a mai Kossuth Lajos utca széles (34 m, 18 öl), egyenes vonalát csaknem 1 km hosszan a református templom és a kastély között, illetve tűzték ki az egy pontból, a kastély főbejáratától dél-délkelet felé egyenesen futó három fő útvonalat (a mai Rákóczi, István király, Vas gereben utcák). A XIX. sz. végétől Enying elsősorban déli irányba, Bozsok pedig az országút (mai 64-es út) mentén terjeszkedett. Enying lakóterületei a II. vh. után lépték át a vízfolyásvölgyek vonalát, de a jelentősebb területű beépítések továbbra is a déli irányba történtek és az enyingi részen ma is ez a jellemző fejlesztési irány, részben lakó, részben gazdasági területek kijelölésével. Bozsokon a lakóterületi fejlesztés iránya nyugati. Az enyingi és a bozsoki rész csak a legutóbbi évtizedekben épült össze.

A vasút megépülése (1880) nem befolyásolta különösebben a településszerkezetet, csak annyiban, hogy a város déli részén a vasútállomás közelében jelentek meg a feldolgozóipar (gabonátárház, malom) első létesítményei.

Az ingatlan-nyilvántartási adatok alapján, termőföld esetén a művelési ágak és a minőségi osztályok

A településképet és a tájat jelentősen meghatározzák a domborzat mellett a termőhelyi adottságok is, így alakulhatott ki az évszázadok óta jellemző árutermelő mezőgazdasági jelleg.

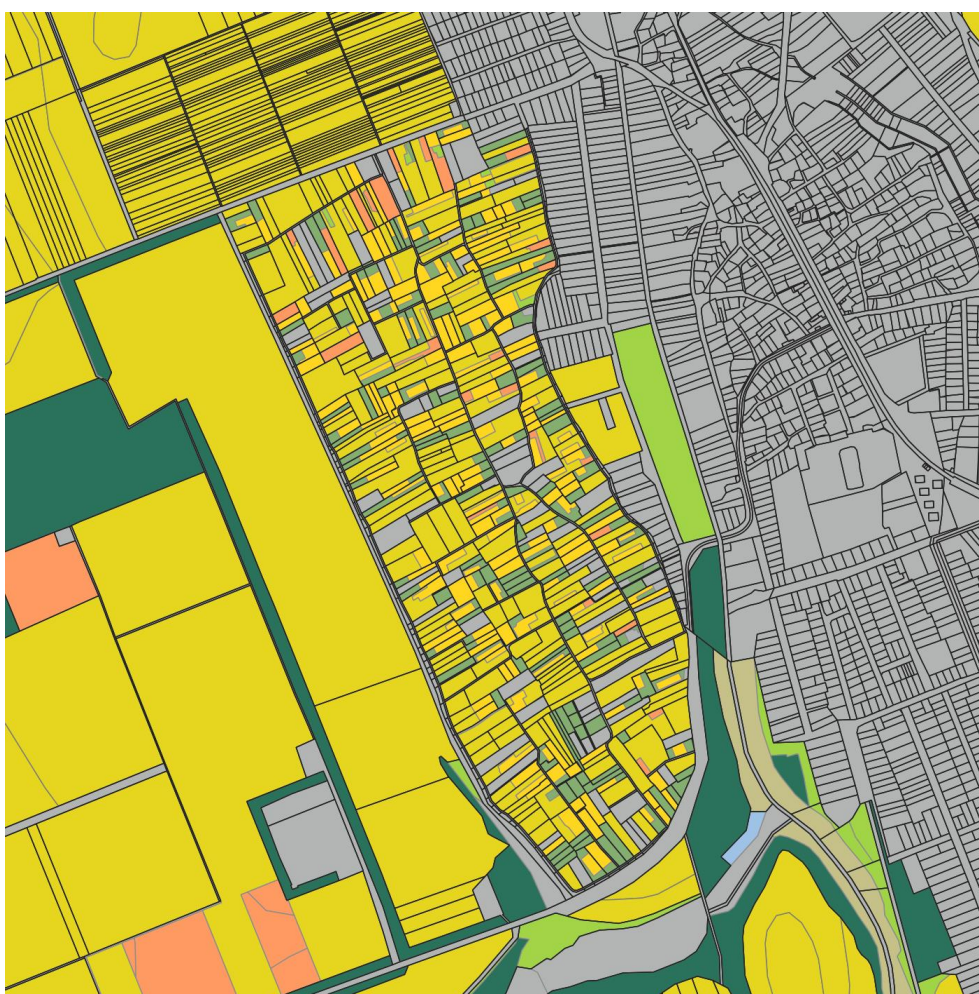
A települést a kiváló termőhelyi adottságú szántóterületek jellemzik, a közigazgatási terület mintegy 80%-át, a külterület 86%-át szántóterületek teszik ki (2-3% eltérés lehet, amennyiben a faiskolai területeket nem számítjuk a szántóhoz (ennek nincs külön művelési ági besorolása).

A földhivatali nyilvántartásban „zártkerti” – területhasználati besorolásban: kertés mezőgazdasági - területek, az alsótekeresi faiskola ültetvényei, a zömmel vízfolyásvölgyeket követő erdőfoltok és gyepek, illetve a halastavak kivételével Enying külterületét szinte egyöntetűen az árutermelő mezőgazdasági művelés (szántóföldi növénytermesztés) jellemzi.

Egyéb mezőgazdasági területek közül a gyepek aránya kevés, kizárólag a patak völgyekben és a Sió mentén található gyepterületek. Nádasok a vízfolyások, tavak mellett találhatóak.

Enying - és korábban önálló Balatonbozsok - egykori szőlőhegyei (a kimutatásban: zártkerti terület), az Öreghegy (120 ha), a bozsoki szőlők a Kétszapásközi dűlőben (37 ha), valamint a déli határrészen lévő Fehérhegy (52 ha) adnak helyet a kisgazdasági jellegű szőlő és gyümölcsstermesztésnek, de jelentős e területeken a kert és szántó besorolású földrészek aránya is. Igazán „klasszikus” megjelenésű és használatú szőlőhegynek az Öreghegy nevezhető, amelyet már az 1700-as évek második feléből származó I. katonai felmérés térképe is gyakorlatilag a mai kiterjedésében tüntet fel. Enying erdősültségi mutatója igen alacsony (4%), sajnos sok helyen a mezővédő erdősávok is hiányoznak.

87. ábra: Az Öreg-hegy és környékének művelési ági megoszlása (Forrás: Lechner Tudásközpont térképi alapadatok)

Még említendő területhasználatnak lehet tekinteni a művelés alól kivont („kivett”) területeket Enying külterületén (290 ha, 3,7%), ide az utakon, vasúton, vízmedreken, közműlétesítményeken kívül az egykori majorok, gazdasági telephelyek, üzemterületek tartoznak.

Földrészlet statisztika fekvésenként							
fekvés	földrészletek száma	egyéb önálló épületek száma	egyéb önálló lakások száma	összes terület (m ²)	legkisebb földrészlet terület (m ²)	legnagyobb földrészlet terület (m ²)	átlagos földrészlet terület (m ²)
belterület	3242	60	191	5980242	42	57693	1845
külterület	2154	6	38	74395152	38	1067690	34538
zártkert	1140	1	0	2404921	11	15840	2110
ÖSSZESEN	6536	67	229	82780315			

Földrészlet statisztika művelési áganként						
művelési ág	földrészletek száma	alrészletek száma	összes alrészlet terület (m ²)	legkisebb alrészlet terület (m ²)	legnagyobb alrészlet terület (m ²)	átlagos alrészlet terület (m ²)
erdő	137	153	3418169	411	452596	22341
fásfolt terület	4	4	17577	438	10197	4394
gyümölcsös	44	47	296420	317	95587	6307
halastó	4	4	172553	4930	92754	43138
kert	195	197	207470	43	7546	1053
kivett	3924	3955	9682467	11	405356	2448
legető	103	139	1557360	400	216449	11204
nádas	28	34	339368	416	35117	9981
rét	18	21	194872	487	53425	9280
szántó	2344	3365	66629395	145	853944	19801
szőlő	213	218	264664	404	3470	1214

23.táblázat Földrészlet statisztika művelési áganként (Forrás: Takarnet)

Beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek

A településszerkezeti terv a város igazgatási területét a rendeltetés szerint megkülönböztetetten területfelhasználási egységekre tagolja, amelyek a jellemző vagy kijelölt települési funkcióknak biztosítanak területet. A hatályos előírások értelmében a területfelhasználás két fő kategóriája a beépítésre szánt, illetve beépítésre nem szánt területek:

- Beépítésre szánt területek a város közigazgatási területének a beépített, illetve a további beépítés céljára kijelölt területrészei, ahol az építési telkek megengedett beépítettsége az OTÉK szerint legalább 10 %.
- Beépítésre nem szánt területek esetében a telkek (földrészletek) megengedett beépítettsége legfeljebb 10%.

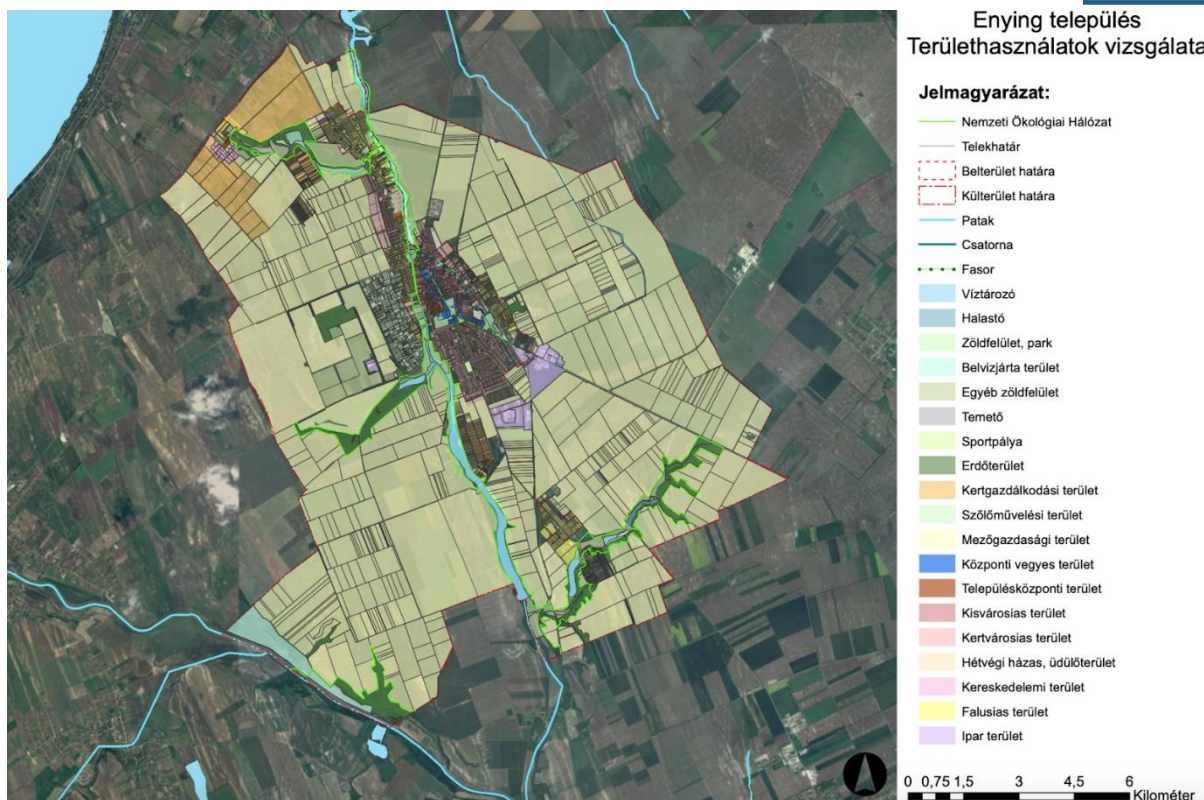
A beépítésre szánt területek jellemzően - de nem kizárólagosan - a belterülete(ke)n helyezkednek el. Enyingen egyértelműen dominánsak a *lakóterületek*, azon belül is a *kertvárosias* területek. Kevesebb a falusias és kisvárosias lakóterület.

Enying városközpontjában az intézményi, városközponti funkcióknak a vegyes területek (*központi vegyes*) biztosítanak helyet. A *gazdasági területek* funkciója a kereskedelem, szolgáltatás, ipar. Ezek egy része a szerkezeti terv szerint csak kijelölt, de még e célra nem felhasznált terület.

A kevés beépítésre szánt *különleges* területfelhasználási kategóriába a városban az idegenforgalom, sport, oktatás, temető területek tartoznak. A településen kiépült *üdülőterület* nincs, a szerkezeti terv azonban jelölt kis kisebb hétvégi házas *üdülőterületet* (Fehérhegy).

A beépítésre nem szánt területek belterületen a *zöldterületek* (közterületek, közparkok), *közlekedési területek*, külterületen pedig e kategóriába tartoznak a szintén a közlekedési területek, továbbá a *vízgazdálkodási területek* (köztük több, jelentős kiterjedésű mesterséges tó a vízfolyások felduzzasztásával) a *mezőgazdasági területek* (általános, kertés, korlátozott funkciójú) és az itt kis arányú *erdőterület*.

88. ábra: Enying területhasználatok vizsgálata

Funkció vizsgálat (intézményi ellátottság, funkcionális és ellátási kapcsolatos)

A legtöbb funkció Enying városrészben található a településen. A város lakosságának túlnyomó része is itt koncentrálódik. A központi rész vegyes területhasználatú, így a lakófunkció mellett a közszférát kiszolgáló intézményi és kereskedelmi funkciókat is megtaláljuk itt, továbbá ezen a területen helyezkedik el a közigazgatási és oktatási-nevelési, egészségügyi, egyházi intézmények, áruházak, vendéglátóhelyek többsége.

Itt található például a Polgármesteri Hivatal, a Munkaügyi hivatal Enyingi Kirendeltsége, a Vas Gereben Művelődési Ház és Könyvtár, Enying Város Egyesített Szociális Intézmény; Családsegítő Szolgálat, Okmányiroda, Enying Város Szolgáltató Intézménye, szakellátás tekintetében Fejér Megyei Szent György Kórház Enyingi Rendelőintézete, körzeti orvosi rendelő, mentőállomás, állatorvos, posta, iskolák (általános iskola, gimnázium, zeneiskola), óvodák, bölcsőde, idősek otthona, városi sportterület, stb. Több műemlék és helyi védett épület, valamint emlékmű, szobor is található a központi részen.

Nagyobb tömegeket befogadó rendezvény- illetve sportlétesítmény nem található a településen, továbbá vásárcsarnok sem kapott helyet. A helyi termelők a városi piacon, illetve a helyi termelői piacon tudják árusítani termékeiket.

A 64-es út városi átkelő szakasza mentén (Rákóczi út - Hősök tere – Szabadság tér – Kossuth Lajos u. – Vár u.) több közcélú zöldfelület található. A zöldfelületi rendszer megújítása megkezdődött az elmúlt években, a Zöld Város Program keretében. A projekt fő eleme egy rendezett és zöld főtér kialakítása, ahol sportolási és játszótéri funkciók is helyet kapnak. Fontos eleme volt a projektnek a Petőfi park és a Cinca völgye közti kapcsolat kialakítása, melyet egy újonnan megnyitott telken közösségi-szolgáltató

funkció elhelyezésével ért el a város. A kastélypark még mindig kertépítészeti rekonstrukcióra szorulna, illetve funkcióját is érdemes lenne újragondolni.

Az enyingi városrész déli, délkeleti szélénél található a jellemzően mezőgazdasági feldolgozó, tároló funkciójú gazdasági területek.

A Balatonbozsoki városrész Enying város központi területétől elkülönül, de a két városrész lassan összenő a 64-es sz. főút mentén. Itt főleg kereskedelmi funkciók kaptak helyet, melyek mindkét városrészt egyaránt ellátják - szupermarket és benzinkút. Balatonbozsokon főként részközponti szerepkört betöltő funkciók találhatók meg: üzletek, éttermek, óvoda, benzinkút stb. Kisebb zöldterületek, zöldfelületek is megtalálhatók, amelyek fenntartási minősége javítható lenne. A bozsoki településmag hagyományos falusias jellegű, az újonnan kialakított lakóterületek kertvárosias jellegűek.

Kabókapusztai és Leshegy településrész a közigazgatási terület déli részén fekszik, a központtól kb. 2 km-re. A falusias jellegű lakóterületen az állandó lakosok száma jóval kevesebb (288 fő), mint a központi városrészekben. Itt található Enying egyik kiemelkedő idegenforgalmi létesítménye, a Kabóka Lovastanya, mely egy régi majorsági területen helyezkedik el. A lovastanya lovardát, éttermet, vendégszobákat is tartalmaz és alkalmas céges rendezvények tartására, gyerek és felnőtt sporttáborok szervezésére.

2019-ben fejeződött be a kabókapusztai művelődési ház energetikai megújítása, mely fontos közösségi funkciót lát el a településrészen.

A központi belterülettől szintén külön fekvő (kb. 1,5 km-re ÉNy-ra) Alsótekeres településrész különleges szereppel bír Enyingen, mert falusias lakóterületi funkción kívül itt van a jelentős kertészeti tevékenységet végző Alsótekeresi Faiskola, központja, a faiskolai ültetvények (kb. 80 ha) pedig a településrész mellett húzódnak. A csaknem másfél száz éves múltra visszatekintő dísz- és gyümölcsfa iskola nemcsak hazai, hanem külföldi piacon is eredményesen kínálja jó színvonalú termékeit. Alulhasznosított barnamezős területek

Enyingen kevés alulhasznosított barnamezős terület található. Néhány rendezést igénylő telek a meglévő és tervezett gazdasági területeken található, melyek a belterület délkeleti szélén helyezkednek el. (Rákóczi u. északi oldala, Vásártér utca környéke). Ezen a területen találhatóak a településen korábban áthaladó vasútvonal és a hozzá tartozó kiszolgáló épületek, melyek jelenleg szintén hasznosítatlanul állnak.

A külterületen néhány kihasználatlan mezőgazdasági majorság található, mint például az északi határrészen Kispusztai major, délen, Kabókapusztai major mellett egy major.

Konfliktussal terhelt (szlömösödött, degradálódott) terület

Részben már az előző fejezetben felsorolt helyszínek is konfliktusos területnek minősíthetők, továbbá ide tartozhatnak egyes belterületi lakórészek, mint pl. a Belák Sándor utca és a vasúton túli Budai Nagy Antal utca környéke, Vasút utca déli vége.

A volt kastélypark szintén konfliktusokkal terhelt terület, főleg a műemléki területtől idegen kialakítású épületek jelenléte miatt. Ilyen például a kastély közelében felépített Egészségügyi Készletgazdálkodási Intézet telephelye, hatalmas alapterületű, táj- és településképet zavaró épülettel, vagy a közelben

elhelyezett hidroglóbusz a lekerített vízmű területtel. Utóbbi környezetét a korábban említett Zöld Város projekt keretein belül rendezték. A szabadtéri színpad környezete is felújításra szorulna.

Az Öreghegy keleti részén, a Bocskai-Marosi utcák mellett szlömösödött telkek, lakóépületek találhatóak. A központhoz közelebb eső Völgy utca elején szintén láthatunk néhány házból álló, leromlott állapotú lakóterületet.

Ugyancsak külterületen, említhető Leshegy térsége, amely kissé leszakadó, degradálódott lakott hely, a központi belterülettől mintegy 4 km-re fekszik.

1.14.2. A telekstruktúra vizsgálata

Telekmorfológia és telekméret vizsgálata

Enying 2004. évi teljes igazgatási területre kiterjedő rendezési terve a város beépített területeit azok főbb jellemzői alapján a következő, napjainkban is érvényes karakterekre bontotta.

Enying 2004. évi, teljes igazgatási területre kiterjedő rendezési terve a város beépített területeit azok főbb jellemzői alapján a következő, napjainkban is érvényes karakterekre bontotta.

Karakterjellemzők							
Karakter	Beépítési mód	Telek méret (m ²)	Szintszám	Beépítési százalék (%)	Zöldfelületi arány (%)	Előkert	Elhelyezkedés
Városközponti, kisvárosias karakter	zárt sorú, oldalhatáron álló	450-2500	F, F+1, (F+2)	30-70	10-60	nincs	városközpont, a 64-es főút mellett
Lakótelepi karakter	telepszerű	10000	F+2	25	65	-	kastély melletti „lakótelep”
Kertvárosias, családiházias karakter	oldalhatáron álló	650-2000	F, F+1	20-35	50-80	van	városközpont köré felfűződő területek, kastélytól délre eső területek
Falusias, családiházias karakter	oldalhatáron álló	1000-4000	F, F+T	10-30	60-85	van	balatonbozsoki településrész, a vasút és a Cinca patak mögött lévő területek
Vegyes karakter	telepszerű	5000-80000	-	15-50	30-50	van	iparterületek
Egyedi karakter	szabadonálló, oldalhatáron álló	1200-30000	egyedi	15-40	60-85	-	kastély, templomok

Forrás: Enying város településrendezési terve, 2004.

24. táblázat Telekmorfológia (Forrás: Enying Város Településszerkezeti Terv, Helyi Építési Szabályzat és Szabályozási Terv Felülvizsgálata, 2021.)

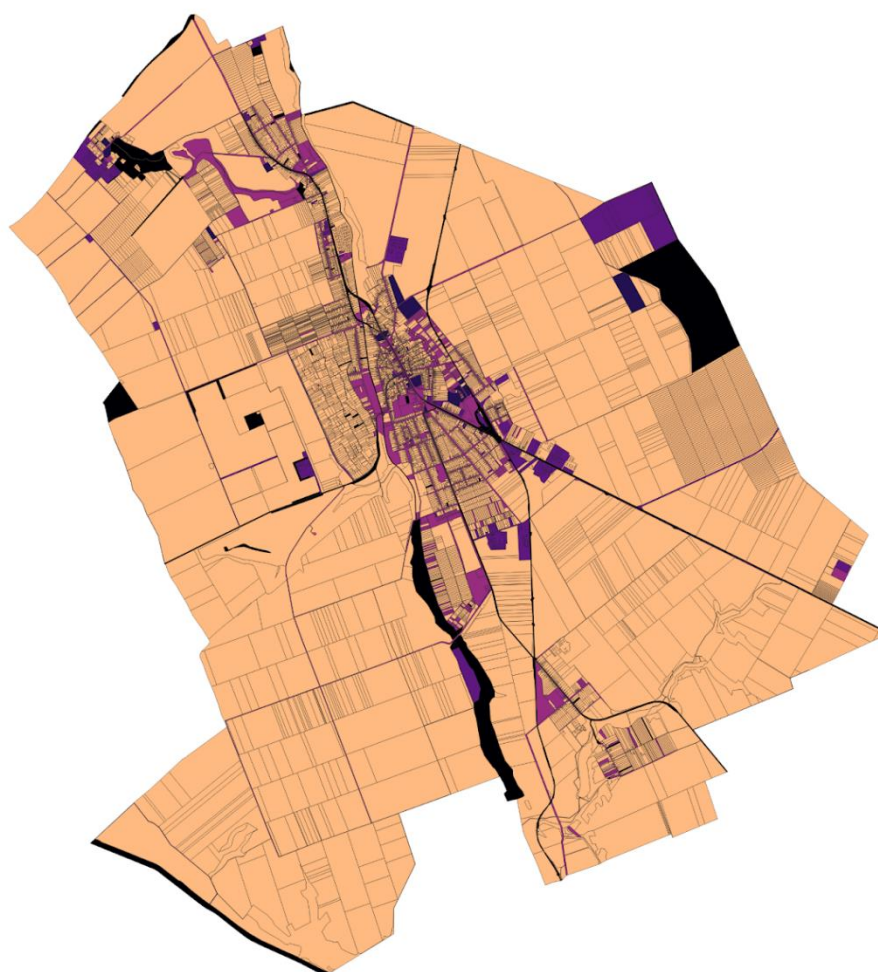
A jellemző telekméretekről az *1.14.5.2 Beépítési jellemzők (beépítési mód, beépítési mérték, sűrűség)* és *1.14.5.4 Településkarakter, helyi sajátosságok* fejezet ad információt.

Tulajdonjogi vizsgálat

A települési területek legnagyobb része természetes személyek tulajdonában van, így a külterületi művelt földek nagy része is. Jelentősebb állami területek közé tartozik a település keleti részén egy nagyobb kiterjedésű szántó művelési ágú terület, a településen áthaladó országos közutak, a Cinca-Csíkgát árka, illetve az alsótekeresi Schrikker park. Az önkormányzat tulajdonában vannak a helyi közutak és a jelentősebb közparkok területei, ezenkívül számos földrészlet a központi lakóterületen és a Cinca-Csíkgát menti területeken is. Gazdasági társaságok tulajdonába jellemzően a külterületi, gazdálkodás / művelés alatt álló földrészletek tartoznak.

- Állami területek
- Egyházak és egyesületek területe
- Gazdasági társaságok területe
- Önkormányzatok területe
- Szövetkezeti területek
- Tartós földhasználók terület
- Természetes személyek területe

89. ábra: Ingatlan tulajdonosi szerkezet (Forrás: Lechner Tudásközpont térképi alapadatok 2021.)

	Földrészlet darabszám	Terület (ha)	Település területének %-a
Állami területek	108	341,47	4,13
Egyházi területek	30	31,85	0,38
Gazdasági társaságok területe	136	166,89	2,02
Önkormányzatok területe	702	317,99	3,84

	Földrészlet darabszám	Terület (ha)	Település területének %-a
Szövetkezeti területe	6	0,39	0,00
Tartós földhasználók területe	1	0,03	0,00
Természetes személyek területe	5554	7421	89,65

25. táblázat: Tulajdonszerkezet

1.14.3. Önkormányzati tulajdon kataszter

Az önkormányzati tulajdon lehet törzsvagyon vagy üzleti vagyon. A törzsvagyon körébe tartozó elemek forgalomképtelenek vagy korlátozottan forgalomképesek. Üzleti vagyonnak minősül minden önkormányzati tulajdon, ami nem tartozik a törzsvagyon körébe, ilyenek a lakások, beépített ingatlanok és a nem lakás céljára szolgáló helyiségek.

A város önkormányzati törzsvagyonába tartoznak a helyi közutak és műtárgyaik, a helyi önkormányzat tulajdonában álló terek, közparkok és a vizek, közcélú vízi létesítmények.

A város a korlátozottan forgalomképes törzsvagyonába tartoznak a helyi önkormányzat tulajdonában álló közmű, helyi önkormányzat tulajdonában álló, a helyi önkormányzat képviselő-testülete és szervei, továbbá a helyi önkormányzat által fenntartott, közfeladatot ellátó intézmény, költségvetési szerv elhelyezését, valamint azok feladatának ellátását szolgáló épület, épületrész, valamint a helyi önkormányzat többségi tulajdonában álló, közszolgáltatási tevékenységet ellátó gazdasági társaságban fennálló, helyi önkormányzati tulajdonban lévő társasági részesedés.

2019. áprilisában a 1410/5 hrsz-ú 255 m²-es telket (Hangya áruház mögött terület) törölték az önkormányzati törzsvagyonból.

Részlet Enying Ingatlanvagyon-kataszteréből (mely a 8/2012.(III.01.) önkormányzati rendelet 2. melléklete)

Intézmények és egyéb önkormányzati létesítmények listája:

- Balatonbozsoki óvoda, Gárdonyi Géza utca
- Balatonbozsoki sporttelep
- "Tornyos" iskola, Fő utca / B.bozsok
- Építésügyi hatóság, Kossuth Lajos utca 22.
- Polgármesteri hivatal – rendőrség, Kossuth Lajos utca 26.
- Általános iskola tornaszoba, Zrínyi Miklós utca
- Vízmű a 64-es út Cinca hídnál – bekötő úttal -
- Dózsa Gy. utcai Vízmű, enyingi ivóvízhálózat Dózsa György utca
- Gimnázium sportpálya
- Török Bálint Általános Iskola, Kossuth Lajos utca 53
- Vas gereben könyvtár, Kossuth Lajos utca 45.
- Kossuth u.- i óvoda, Kossuth Lajos utca 25.
- Bocsor István Gimnázium, Petőfi Sándor utca 12.
- Vas Gereben Művelődési Ház, Bocskai István utca 1.
- Egyesített Szociális Intézmény, Szabadság tér 2
- Volt Batthyány kastély- Rendelőintézet, Mentőáll., Szabadság tér
- Szabadság téri víztorony és védőterülete, Szabadság tér
- Volt Tüdőbeteg gondozó épülete, Szabadság tér

- Sporttelep, Vas Gereben utca
- Nagyatádi útról nyitandó névtelen utca
- Központi óvoda, Vas Gereben utca 1.
- Szolgáltató Intézmény, Vas Gereben utca 3.
- Szolgáltató Intézmény telepe, Vas Gereben utca
- 19 fős bentlakásos intézmény, Hősök tere 5.
- Erzsébet ligeti Általános Iskola Rákóczi, Ferenc utca 33.
- Volt Szabadság téri Általános iskola, Szabadság tér 7
- Kabókapusztai Művelődési ház, Juhász Gyula utca / Kabókapuszt
- Kabókai focipálya - vízellátás (vízmű)
- Mátyásdombi bekötőnél lévő szennyvízleürítő
- Volt hulladéklerakó - Enying - Kabóka között
- Szabadi utcai vízmű - V. sz. kút, Szabadi út
- Zsidó Temető - Balatonbozsoki határban
- Alsótekeresi központi vízműterület - "park", "Alsótekeresi" utca
- Iskola és a könyvtár közötti volt irodaház, Kossuth Lajos utca 51
- Cinca-patak Petőfi u. Híd melletti terület
- Bölcsőde mögötti beépítetlen építési telek, Erkel Ferenc utca

Az épületállomány és a környezet geodéziai felmérése

A város épületállományát és a környezetet az ingatlan-nyilvántartási alaptérképek (belterület, külterület) tartalmazzák, külön geodéziai felmérés nem készült.

1.14.5. Az építmények vizsgálata

Funkció, kapacitás

A városban sok ezer építmény található. Az *építmény* fogalmába (Étv. 1. § c)) az *épületek* és a *műtárgyak* is beletartoznak.

A városban sok ezer építmény található. Az *építmény* fogalmába (Étv. 1. § c)) az *épületek* és a *műtárgyak* is beletartoznak.

Több ezer épület található a településen, legnagyobb számban gazdasági (3424 db) és lakóépületek (2753 db). A mellékelt ábrán látható, hogy a falusias lakóterületeken a lakóépület mögött egy vagy két gazdasági épület helyezkedik el. Jellemzően a központi területen helyezkednek el az intézményi funkciójú épületek, ebből a nyilvántartás szerint 171 db van. Üzemi épületből csupán 47 db van, ezek leginkább a külső városrészekben helyezkednek el, gazdasági és vegyes funkciójú épületek környezetében. Említésre méltó, hogy a város központi parkjában, a Kossuth parkban is áll egy jelentős méretű üzemi funkciójú épület. A vegyes funkciójú épületek száma 19 db, ezek elszórtan találhatóak a település különböző részein. 5 db üdülő funkciójú épület van a településen, ebből 4 db a Kabóka Lovastanyán, egy pedig Enying településrészen.

A műtárgyak (közlekedési, vízügyi, közmű, stb.) számáról és funkciójáról nem áll rendelkezésünkre adatforrás.

- Lakóépület
- Üdülőépület
- Intézményi épület
- Üzemi épület
- Gazdasági épület
- Vegyes funkciójú épület

90. ábra: (Forrás: Lechner Tudásközpont térképi alapadatok 2021.)

Településkarakter, helyi sajátosságok: utcakép, térarány, szintszám, beépítési jellemzők, jellegzetes épülettípusok)

A városban az alábbi karakter övezetek határolhatók el:

- Városközponti, kisvárosias karakter
- Kertvárosias, családi házas karakter
- Falusias, családi házas karakter
- Lakótelepi karakter
- Vegyes karakter

Az egyes települési karakterek jellemzőit, elhelyezkedését, az alábbi táblázat tartalmazza:

<i>Karakter</i>	<i>Beépítési mód</i>	<i>Telekméret (m²)</i>	<i>Szintszám</i>	<i>Beépítési százalék</i>	<i>Zöldfelületi arány (%)</i>	<i>Előkert</i>	<i>Jellemző elhelyezkedés</i>
Városközponti - kisvárosias	zárt sorú, oldalhatáron álló	450-2500	F, F+1 (F+2)	30-55	10-60	nincs	városközpont, Kossuth L. u.
Lakótelepi	telepszerű	10000	F+2	25	65	-	lakótelep, Szabadság tér
Kertvárosias. családi házas	oldalhatáron álló	650-2000	F, F+1	30	50-80	van	enyingi városrész és új beépítések
Falusias, családi házas	oldalhatáron álló	1000-4000	F, F+T	20-30	60-85	van	balatonbozsoki városrész és Budai N. A. u.
Vegyes	telephelyszerű	5000-80000	-	30-55	30-50	van	ipari és mg. telephelyek
Egyedi	szabadonálló, oldalhatáron álló	1200-30000	egyedi	15-40	60-85	-	kastély, templomok

26. táblázat: Települési karakterek jellemzői

Városközponti, kisvárosias karakter

Enying történeti városmagja, elsősorban a Kossuth Lajos utca két oldalán helyezkedik el. Általános jellemzők: többnyire zárt sorú beépítés az utcavonalon előkert nélkül, az utca felőli homlokzatnál az utcával párhuzamos tetőgerinc, F, F+1, (F+2) szintszám, viszonylag kis telekméret. A területen helyezkedik el az intézmények döntő többsége, illetve gyakori a földszintek üzleti, kereskedelmi funkciója.

Ez a zárt sorú beépítés megbomlott a Rákóczi út Semmelweis utcai magasságában, ahol kereskedelmi egységek telepítésére került sor. Az új telepítés külvárosi megjelenést idéz a város központi

térségében.

Lakótelepi karakter

Kicsi (5 épületből álló), de önálló területi egységet képező, egy időben történt beépítés található a kastély mellett. Jellemzője a geometrikus elhelyezkedés, a közös (tömbtelken), közterületen való épület elhelyezés, az azonos építészeti megjelenés: geometrikus, hasábszerű forma, lapostető, F+2 szintszám.

Kertvárosias, családi házas karakter

A város lakóterületeinek zömét alkotó beépítés. Jellemzői: egyedi telkes telekstruktúra, nagyrészt oldalhatáron álló épületekkel, előkerttel. Viszonylag alacsonyabb (30%-ot meg nem haladó) beépítés, telken belüli nagy zöldfelületi arány. Egyedi épületek, a tetőidom és a gerincarány nem egységes. Ezek a jellemzően a városközpont köré felfűződő, valamint a kastélytól délre eső területek, illetve az új beépítésű területek.

Falusias, családi házas karakter

Főként a balatonbozsoki településrész sorolható ide. Jellemzője: az előzőnél nagyobb telekméretek, kisebb beépítettség, alacsony épületmagasság (fsz.), falusias életmódra jellemző telekhasználat.

Vegyes karakter

A város gazdasági területein megjelenő karakter. Jellemzője a telephely-szerű beépítési mód, technológiától függő épület elhelyezés és építménymagasság, a nagy telekméret, viszonylag magasabb beépítési százalék és az alacsony zöldfelületi arány.

Egyedi karakter

Az egyedi megjelenésű és funkciójú, máshová be nem sorolható, jelentős épületek karaktere. Ide tartozik például: a kastély, templomok, ahol sem a beépítési mód, sem az épületmagasság és teleknagyság nem tipizálható.

1.14.6. Az épített környezet értékei

Településszerkezet történeti kialakulása, történeti településmag

A város területén előkerült régészeti leletek azt mutatják, hogy a mai közigazgatási területen már a római birodalom korában is voltak lakott részek, kisebb-nagyobb települések, illetve az avar korban is lakott volt. Oklevelek tanúsága szerint Enying már a 12. sz. közepén lakott hely volt, 1238 körül a Pannonhalmi Apátság birtoka, később a Török családé, amelynek híres tagja volt Enyingi Török Bálint. Balatonbozsok is középkori eredetű település, a XI–XII. századtól egyházi birtok (veszprémi majd fehérvári káptalan a birtokos) és egytelkes nemesek faluja. Temploma eredetileg középkori építmény, 1755-ben épült újjá.

A város mai határában álltak egykor a török hódoltság idején elpusztult középkori Hódos, Kustyán és Páta falvak is, amelyek helyén később az azonos nevű uradalmi puszták álltak csak, de a szocializmus idején azokat is felszámolták. 1521 után II. Lajos király Batthyány Ferencnek adományozta Enyinget, ettől kezdve nagyszámú református népesség települt be. A 18. sz. elejétől a hercegi titulussal bíró Batthyány család egyik uradalmi központja. A XVIII. sz. második felében épült fel a mai kastély magja, ami aztán tovább bővült és át is épült a következő évszázadban. A kastély ma is a város egyik meghatározó épülete, csakúgy, mint a szintén a Batthyány család támogatásával felépült klasszicista katolikus templom és az eredetileg barokk református templom. A főutcat 1810-ben Batthyány Lajos kiegyenesítette és szélesítette, továbbá a városszerkezetben ma is meghatározó, dél-délkelet felé (a birtoktestek irányába) futó három egyenes vonalú fő utat is kitűzette.

Az 1700-as évek közepén 3000 magyar holdat tett ki a falu határa. A falu 60 házból állt, lakosai földműveléssel, állattenyésztéssel és szőlőműveléssel foglalkoztak.

Az egyre szervezettebben és hatékonyabban működő uradalom 1829-ben szerzett vásártartási privilégiumot székhely-település számára. Ez azonban csak közvetetten mozdította elő a mezőváros fejlődését, mivel e fontos jövedelmi forrást az uradalom 1920-ig a saját kezelésében tartotta.

Bár az 1800-as évek közepén Enying már mezőváros jelleggel bírt, a járás székhelye 1867-ig a szomszédos Balatonbozsok volt. Enying a kiegyezés évében lett járási központ, ide költöztek a járási hivatalok és intézmények, ez lendítően hatott a további fejlődésre. 1880-ban épült meg a Veszprém - Dombóvári vasútvonal, ami lehetővé tette az itteni termények gyorsabb eljuttatását, valamint a vasút mellett gőzmalom is épült, jelentős kapacitással. A Budai postaút korábban Bozsokon vezetett keresztül és amíg a dombóvári vasútvonal nem épült meg, addig Bozsokon keresztül szállították a gabonát délről Veszprémbe. Bozsokon volt az átutazók pihenőhelye. Minden harmadik ház vendégfogadó volt ebben az időben.

1849 után örökösödés révén báró Draskovics kezébe került a birtok. 1900 körül a birtok egy részét a kastéllyal együtt báró Csekolics Endre vette meg. 1920 után erőteljesebben fejlődött: villany, telefon bevezetése, utak kikövezése, polgári iskola, filmszínház, strandfürdő építése történt. 1950-ben csatolták Veszprém megyéből Fejér megyéhez. Balatonbozsok 1966-ban egyesült közigazgatásilag Enyinggel, de a két település fizikai összeépülése csak a legutóbbi évtized eredménye.

A középkorban is meglévő településrészek Enyingen a hajdani vár térsége (Vár u., Bástya u, Török b. u), Bozsokon pedig a temetőnél lévő régi templom és a Kertalja utca közötti rész a Fő utca mentén. Az enyingi vár mára szinte nyomtalanul eltűnt, csak körülbelüli helye ismert. Ezek az ősi magok bővültek

ki aztán később, főként az 1800-as években, de a település beépített része a Csíkgát (Cinca) patak és annak mellékága (Enyingi ér) közötti dombháton ekkor még gyakorlatilag nem terjedt túl. A XIX. sz. végétől Enying elsősorban déli irányba, Bozsok pedig az országút (mai 64-es út) mentén terjeszkedett. Enying lakóterületei a II. vh. után lépték át a vízfolyásvölgyek vonalát, de a jelentősebb területű beépítések továbbra is a déli irányba történtek, és az enyingi részen ma is ez a jellemző fejlesztési irány, részben lakó, részben gazdasági területek kijelölésével. Bozsokon a lakóterületi fejlesztés iránya nyugati.

Régészeti terület, védett régészeti terület, régészeti érdekű terület

A település közigazgatási területén 7 régészeti lelőhelyet tartanak nyilván. A *nyilvántartott régészeti lelőhelyek* az örökségvédelmi jogszabályok alapján általános védeltséget élveznek. A település területén külön rendelet alapján fokozottan vagy kiemelten védett régészeti lelőhely nem található.

Hely	Lelőhely azonosító	Jelleg
Balatonbozsok, Gárdonyi Géza u. É-i vége	78841	település, falu, római kor, Árpád-kor
„Vályogvető hely” a balatonbozsoki városrészen a tervezett Kiserdő lakópark térsége (kb. 12 ha)	21825	településnyom, római kor, temető
Enying, Lehel utcától északra	92677	településnyom, felszíni, őskor
Kabókapusztá és Leshegy térsége (kb. 80 ha)	21826	településnyom és temető, római kor, őskor
Leshegy	21828	épület, villa, római kor
Enying, Petőfi utca 61.	21829	település
Enying, Sportköz 3.	21827	sír, temető, temetkezés

27. táblázat: A nyilvántartott régészeti lelőhelyek bemutatása (Forrás: <https://archeodatabase.hnm.hu>)

A fentiekén túl szórvány leletként néhány helyről római kori pénzermék kerültek elő.

Védett épített környezet, a helyi, egyedi arculatot biztosító építészeti jellemzők

A településen a műemlékek jogszabály által meghatározott műemléki környezetén kívül egyéb, országos, vagy helyi területi védelem alá eső településrész nem található. A műemléki környezetben végezhető tevékenységeket az örökségvédelmi szabályok írják elő.

Világörökségi és világörökségi várományos terület

Nem található a településen.

Műemlék, műemlékegyüttes

A műemlékek, mint országos szintű védelem alá eső értékek bemutatása (Fejér megye Műemlékjegyzéke, 2008 alapján):

- **R. k. templom, Nepomuki Szent János** (műemléki törzsszám:1696)

Kossuth Lajos u., hrsz.: 2295/1, klasszicista, 1841

Település központjában, nagyobb teresedés közepén, szabadon álló, keletelt, egyhajós, félköríves szentélyzáródású, Ny-i homlokzati tornyos templom, a szentély felé kontyolt nyeregtetővel, a szentélyhez kétfelől csatlakozó, azonos magasságú bővítményekkel. Főhomlokzaton hat toszkán oszlop által tartott timpanon, a négyzetes toronytest a timpanon takarásából emelkedik ki. A portikusz mögött kőkeretes, szemöldökgyámos bejárati ajtó, fölötté feliratos tábla és karzat. Díszítőfestés: az oldalfalakon és a boltozatokon architektonikus grisaille típusú festés. Berendezés: oltárok, szószék, padok, orgona, korpuszos kereszt és csillár klasszicista, 1840-es évek; főoltárkép, 1840 (Carl Mauer)

Építette hg. Batthyány Fülöp 1838–1841-ben (építész: Alois Pichl, Vajta Ferenc uradalmi építőmester és Hanauer György tatai építőmester). Belső felújítás 1965-ben, a külső 2002-ben volt.

91. ábra: • R. k. templom, Nepomuki Szent János (Forrás: muemlekem.hu)

- **Uradalmi épület** (múemléki törzsszám:1698)

Szabadság tér 2., hrsz.: 1470, késő barokk, 18. század vége

Település központjában, a szintén műemlék templom és kastély között, főtérrel szembe utcafronton, mellékszárnyával telekhatáron álló, L alaprajzú, földszintes, kontyolt nyeregtetős épület. Erősen átalakított homlokzatú. Egytraktusos alaprajzi elrendezésű, az utcai szárny előtt lapos dongával fedett oldalfolyosó fut, az árkádsor részben befalazva. Kapualja kétszakaszos, csehsüveg boltozatos. Épült a 18. század végén. Jelenleg a város egyesített szociális intézménye található benne.

92. ábra: Uradalmi épület Forrás: muemlekem.hu

- **Batthyány-kastély és parkja** (műemléki törzsszám:1697)

Szabadság tér 16., hrsz.: 1474/58, késő barokk, 1806 előtt

Település központjában, az r. k. templomtól DNy-ra, szabadonálló, U alaprajzú, részben alápincézett, kontyolt nyeregtetős épület Főszárnya emeletes, mellékszárnyai földszintesek. Főhomlokzatának közepén enyhén előreugró, timpanonnal lezárt középrizalit. Sávozott vakolatarchitektúra, a földszinti ablakok vakolatkváderes keretezésűek, az emeletiek könyöklő- és szemöldökpárkányos, szalagkeretesek. Az udvari homlokzat tengelyében erősen előreugró, timpanonnal lezárt középrizalit, a kocsibehajtó fölött pilaszterpárokra támaszkodó erkély. A főszárny középfolyosós, a mellékszárnyak oldalfolyosós alaprajzi elrendezésűek. Építtette gr. Batthyány Lajos 1806 előtt a D-i szárnyba beépült korábbi épület felhasználásával. Öröklés útján jutott a Draskovics családhoz 1870-ben, majd a 1895-ben gr. Csekonics Endre vásárolta meg, aki a 20. század elején eklektikus stílusban átépíttette. A II. világháborúban erősen megrongálódott, először iskolát, majd 1959–1962 között orvosi rendelőt alakítottak ki benne. Parkját jelentősen megcsonkították, részben beépítették. (A jelenlegi parkterület 7,5 ha, de legnagyobb kiterjedésében mintegy 40 ha-os volt).

93. ábra: Batthyány kastély és parkja Forrás: muemlekem.hu, Google Earth

Műemlékvédelem sajátos tárgyai: a történeti kert, temető és temetkezési emlékhely

A kastélypark ugyan műemléki védelem alatt is áll a kastéllyal együtt, de nem minősül történeti kertnek. Műemlékileg védett temető és temetkezési emlékhely nincs a településen.

Műemléki terület: történeti táj, műemléki jelentőségű terület, műemléki környezet

Történeti táj és műemléki jelentőségű terület nem érinti a települést, a vonatkozó jogszabály alapján műemléki környezetnek minősülő területek, telkek lehatárolását a szabályozási terv tünteti fel.

Nemzeti emlékhely

Nemzeti emlékhely és történelmi emlékhely nem található a településen.

Helyi védelem***Helyi védettség alatt álló építmények (Forrás: Helyi Építési Szabályzat):***

- Református templom (782 hrsz.), épült 1789-92-ben
- Evangélikus templom (2010 hrsz.), épült 1938-ban, Szeghalmy Bálint terve alapján
- Temető kápolna (2260 hrsz.)
- Okmányiroda (537 hrsz.)
- Herceg Batthyányi Fülöp általános iskola (1304 hrsz.)
- Akócs malom (2262 hrsz.)
- Balatonbozsok, középkori eredetű katolikus templom (236 hrsz.)
- Balatonbozsok, ravatalozó (236 hrsz.)
- Balatonbozsok, "Tornyos iskola" (269 hrsz.)
- Árpád szobor (2294/4 hrsz.)
- Szent-Györgyi Albert mellszobor (1475/45 hrsz.)
- Feszület a "Tornyos iskola" előtt (269 hrsz.)
- Balatonbozsok, Schrikker-kastély, jelenleg óvoda, Gárdonyi Géza u., (hrsz.: 39)
- Református parókia épülete (783 hrsz.)
- Tinódi Lantos Sebestyén Református Zeneiskola és Alapfokú Művészeti Iskola (1298 hrsz.)
- Török Bálint emlékkopja (782 hrsz.)
- Kastélykert (1474/58 hrsz.)

Balatonbozsok, katolikus templom

94. ábra: Balatonbózsoki katolikus templom Forrás: ADI Stúdió

Javasolt védelem:

- Vh. emlékmű, épült 1922
- Városháza, épült 1912, hajdan értékes szecessziós díszítésű homlokzata volt.
- Vasútállomás főépülete (épült az 1860-as években)
- Víztorony Alsótekeresen
- Régi gazdasági épület (istálló) Alsótekeresen
- Hajdani Transdanubia gőzmalom épületei: Igazgatási épület, emeletes magtár, Rákóczi u. (XX. sz. eleje)
- Volt izraelita temető, a bózsoki városrésznél (0149/2 hrsz.)

95. ábra: A mai Városháza 1936-ban Forrás: postcards.hungaricana.hu

1.14.7. Az épített környezet konfliktusai, problémái

Enying városrészben:

Az elmúlt években elkezdődött egy zöld városközpont kialakítása, mely révén számos terület megújult. A városközpontban azonban még mindig hiányzik a járásszékhelyi ranghoz illő főutca kialakítása, ahol elválasztott rendszerű a gyalogos, kerékpáros és közúti forgalom. Hiányzik a gépkocsi parkolók színvonalas kialakítása mind számát, mind megközelítését illetően.

Kiemelt konfliktus a volt kastélyparkban a műemléki környezettől idegen építmények jelenléte, mint pl. a Egészségügyi Készletgazdálkodási telephely épülete, vagy a lekerített vízműterület hidrolóbuszsal. A fennállása óta többször is megcsonkított park teljes felújításra szorulna a történeti értékek és műemléki követelmények figyelembevételével.

Néhány településrészen az épített környezet romlása figyelhető meg, itt veszélyes a szegregátumok erősödése (Pl. Öreghegy melletti területek, Völgy utca eleje).

A vasútállomás térsége, illetve maga az épület is máig rendezetlen és hasznosítatlan, ennek és az Enyingi ér völgyének, mint potenciális zöldfelületi tengely rendezése még várat magára.

Törekedni lehetne több, az EU szabványnak megfelelő játszótér kialakítására.

Az új, kereskedelmi funkciók településével megbomlott a régi központi városszerkezet a 64.sz. főút mentén, a Hősök tere magasságában. Ajánlott elkerülni a központi rész külvárosiasodását.

Balatonbozsok városrészben:

Hiányzik a megfelelő kialakítású és biztonságos közterület a 64-es út átmenő szakasza mentén. Néhány területen még mindig veszélyt jelent a szegregátumok kialakulása és erősödése.

Hiányos a közlekedési kapcsolat Alsótekeres felé, idegenforgalmi szempontból hangsúlyosabbá lehetne tenni, pl. kerékpáros vagy lovas útvonal kialakításával.

Kabókapusztá –Leshegy városrészben (részben külterület):

A szegregátumok erősödése itt is veszélyt jelent. A közlekedési kapcsolat hiányos a központi belterület felé. Közterületek és zöldterületek nívósabb fejlesztése lenne ajánlott.

Alsótekeres városrészben:

Hiányos a közlekedési kapcsolat Enying központi része felé, idegenforgalmi szempontból hangsúlyosabbá lehetne tenni, pl. kerékpáros vagy lovas útvonal kialakításával.

1.15. Közlekedés

1.15.1. Hálózatok és hálózati kapcsolatok

Enying Magyarország egyik legjelentősebb közlekedési tengelye közelében fekszik. A Budapest – Balaton irányt összekötő M7 gyorsforgalmi út és az azzal párhuzamos 7. sz. főút, valamint a fővárosból a Balaton északi és déli partjára tartó vasútvonalak egyaránt a település északi területeihez közel

futnak. Ezek a tengelyek az északkelet-délnyugat irányú nagytérségi kapcsolatokat biztosítják Enying számára. A 7. sz. főúthoz körforgalmú csomóponttal kapcsolódó, északnyugat-délkeleti irányú, kisebb kapacitású 64. sz. Enying-Simontornya főút egyben a város főútja is. A 64-es főút a 61-es (Dunaföldvár - Kaposvár-Nagykanizsa, a Dél Dunántúli régió egyik legmeghatározóbb útvonala) és a 7-es főutakat köti össze. A 64. sz. főút a Dunaföldváron lévő Beszédes József-hídon át - más alternatíva nem lévén - egyedülként biztosít közúti kapcsolatot a Közép- és Dél-Alföld és a Balaton környéke, illetve Észak- és Közép-Dunántúl között.

A 98 km-re fekvő fővárossal és a megyeszékhellyel az említett utak biztosítják a közúti összeköttetést.

A vasúti közlekedést tekintve a település északi részén a Budapest, Székesfehérvár és a Balaton déli partjának vasúti elérését biztosító országos és nemzetközi fővasútvonal fut, azonban a vasúti személyszállítást tekintve nincs közvetlen kapcsolata, vasútállomás nem található a településen.

A járáson belüli közlekedési lehetőségek a térségi kapcsolatoknál kedvezőtlenebb képet mutatnak. Az ingázás főként Siófok felé jellemző, ahová autóbusszal vagy gépkocsival lehet eljutni. Enying és Balatonszabadi közötti a 6401. j. mellékút kiépítetlen, ami megnehezíti Siófok elérését. Enyingtól a Balaton mindössze 7 km-re, Siófok 20 km-re található, azonban a közlekedési kapcsolatok kedvezőtlenek, melynek oka valószínűleg az, hogy különböző megyében helyezkednek el. A Siófokot érintő buszjáratok nagy része Enyingen a 7. sz. főút mentén fekvő Alsótekeres városrészen áll meg, amely ugyan érinti Enying közigazgatási területét, azonban belső városrészét nem.

Enying, valamint Siófok vagy Székesfehérvár közösségi közlekedéssel az Enyingi járás déli- délnyugati területén lévő településekről igen nehezen érhető el. A járás déli településeiről a városok, nagyvárosok irányába történő ingázás esetén a rövid útszakasz ellenére is hosszú utazási idővel és magas költségekkel kell a lakosoknak számolni.

Enyingbe, mint járásközpontba vasúton nem lehetséges az eljutás. A legközelebbi vasútállomás Lepsényben található, amely helyközi autóbussz járással érhető el. Autóbusszal a járás minden településéből közvetlenül (átszállás nélkül) Enyingre lehet jutni.

1.15.2. Közúti közlekedés

A településen, illetve annak környékén található országos közúthálózati elemek a Magyar Közút kezelésében vannak, minden más út az önkormányzat tulajdona és ő a kezelője is.

A térségi kapcsolatokat biztosító meglévő közlekedéshálózati fő elemek és a belső közlekedéshálózat fő elemei:

96. ábra: Enying úthálózata

Főút:

- 7. számú, Budapest-Székesfehérvár-Letenye I. rendű főút
- 64. számú Simontornya-Enying II. rendű főút (Enying területén az átlagos napi forgalma (ÁNF) 8868E/ nap)

Mellékút:

- 6401. jelű Enying-Siófok országos mellékút
- 6404. jelű Enying-Lajoskomárom országos mellékút
- 64106. jelű Leshegy országos mellékút

Önkormányzati mellékút:

- Alsótekerest Balatonbozsokkal összekötő út

Gyűjtőút:

- Dózsa Gy., Kenderföld utca nyomvonala

Területszervező lakóút:

- Alsótekeresen a 0250 hrsz.-ú út
- Balatonbozsokon a Móra-Gárdony utcák nyomvonalategyüttese
- Enying városközpont részén:
  - Bástya utca
  - Petőfi S. utca
  - Hunyadi utca
  - István király utca
  - Nagyatádi-Szántó Kovács J. utcák nyomvonalategyüttese Fehérhegyig
  - Kinizsi-Budai N. A. utcák nyomvonalategyüttese a 64. sz. úthoz csatlakozóan

Vegyes használatú utcák rendszere:

- Enying városrész „Óvárosi” szakasza

A térségi kapcsolatokat biztosító tervezett közlekedéshálózati fő elemek (TSZT, HÉSZ és Szabályozási Terv felülvizsgálati dokumentáció (2021) alapján):

Gyorsforgalmi út:

- M8 jelű Rábafüzes-Veszprém-Dunaújváros-Szolnok-Füzesabony

Főút:

- 82 jelű Veszprém-Győr országos II. rendű főút elkerülő szakasza

Mellékút:

- Semmelweis utca

Önkormányzati mellékút:

- a 64. számú és a 6404 jelű utakat a gazdasági területen keresztül összekötő út
- Ágostonpusztára vezető út

Gyűjtőút:

- Bocskai, Marosi út nyomvonalategyüttes

Az M8 gyorsforgalmi út nyomvonalán az M7 autópálya–Dunaújváros (M6) csomópont közötti, illetve a Dunavecse–Kecskemét (M5) közötti szakaszán egységesen 2x2 sávós autópályává fejleszthető gyorsforgalmi út előkészítése van folyamatban, amely jelentős szakaszon érinti a települést, ezáltal képes lehet a városi elkerülő út szerepének betöltésére és a települést átszelő 64. sz. főút tehermentesítésére.

A Magyar Közút 2020. évi országos közúti keresztmetszeti forgalomszámlálás eredményei alapján a 64. számú Simontornya-Enying II. rendű főút átlagos napi forgalma (ÁNF) Enying területén 8868E/ nap. Az

összes teherforgalom a teljes forgalom mintegy 10 %-át teszi ki. Az M8 gyorsforgalmi autópályát Enyinget érintő szakaszának kiépítése új kapcsolatot teremtene a Duna-Tisza köze és a Balaton, valamint Veszprém között, ami jelentősen javítaná Enying belterületén a jelenlegi forgalmi helyzetet.

Az uszoda feltárását - a Cifra-kert és az uszoda között a korábbi szűk kapcsolatok helyett - a Szabadság teret a Deák Ferenc utcával összekötő új út biztosítja, amely a Zöld Város beruházás részeként valósult meg. A településen a motorizációs fok - amelyet az 1000 lakosra jutó személygépkocsi száma jellemez - a magyarországi és a Fejér megyei járásközpontokhoz képest valamivel alacsonyabb (335 szgk/ 1000 lakos). Ez köszönhető az alacsony jövedelműek és az álláskeresőknél nagyobb arányának, valamint annak, hogy Enying - a megyeszékhely, valamint Veszprém közelsége és kényelmes elérése ellenére sem - számít a nagyobb városból kiköltözők fő célpontjának.

A nyilvántartott személygépkocsi száma 2020-ban 2526 db, a lakások száma pedig 2622 db, vagyis a legtöbb háztartás rendelkezik személygépkocsival, ami a munkavállalás tekintetében nagyobb mobilitást feltételez és elősegíti a településen kívüli munkavállalást.

1.15.3. Községi közlekedés

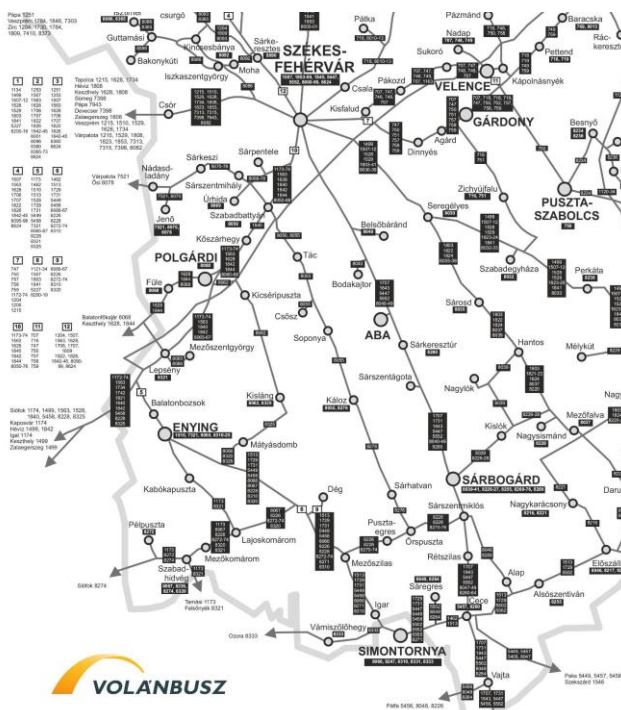
Közüti községi közlekedés

A helyi és helyközi közlekedésben résztvevő autóbusszviszonylatokat a Volánbusz Zrt. üzemelteti. Enying közvetlen autóbusszos nagytérségi kapcsolatokkal Budapest, Hévíz, Tatabánya, Szolnok, Szekszárd, Baja, Kaposvár, Kecskemét, Hévíz, Paks, Pápa, Dunaföldvár irányába rendelkezik. A térségi helyközi járatokkal Székesfehérvár, Veszprém, Siófok, Balatonalmádi, Balatonvilágos, Tamási, Simontornya, Lepsény, Felsőnyék, Szabadhidvég, Dég, Kisláng felé. Hétköznapokon a megyeszékhelyre több mint 25, Veszprémbe 12-13, a többi viszonylatra napi 2-10 alkalommal lehet eljutni.

Enying területén az alábbi 17 autóbussz-megálló található:

97. ábra: Fejér megye autóbuszhálózata (kivágat), forrás: volanbusz.hu

1. Alsótekeres,
2. Enyingi elágazás,
3. Enying, Kispusztá,
4. Balatonbozsok, Fő u. 100.,
5. Balatonbozsok, Kertalja utca,
6. Enying, Dózsa György út 57.,
7. Enying, Kossuth u. 61.,
8. Enying, Kossuth u. 6.,
9. Enying, Vasútállomás bejárati út,
10. Enying, iparterület,
11. Enying, ágostonpusztai elágazás,
12. Enying, óvoda,
13. Enying, sportpálya,
14. Enying, Vas Gereben utca,
15. Kabókapusztá, Juhász Gy. u. 4.,
16. Kabókapusztá, Babits Mihály utca,
17. Enying, Leshegy.

Az autóbusz-megállók a település központi részén öblös kialakításúak, a várók egységes kinézetű téglafalú, fatetős építmények (néhol csak egyik oldalon). Leshegy irányában előbbivel harmonizáló stílusú faépítmények találhatóak. Leshegyen kiépített autóbusz-forduló segíti a közlekedést.

Kötőtpályás közlekedés

Enying közigazgatási területét a Dombóvár – Lepsény vasútvonal érinti, amely egy rövid Enying-Lepsény szakaszon kívül mára gyakorlatilag megszűnt. Az említett szakaszon is csak teherforgalom jellemző. A személyszállítás fokozatosan (először a Dombóvár-Tamási, majd a Tamási - Mezőhidég szakasz bezárásával, később támfalomlás miatt) 1999-ig megszűnt, a többi szakasz hiányos, a vasúti sínpálya nagy részét már fel is felszedték.

Ugyanakkor az Országos Területrendezési Terv szerint a közigazgatási terület déli részét érinti egy tervezett nagysebességű vasútvonal.

1.15.4. Kerékpáros és gyalogos közlekedés

Enying a 64-es főút mentén hosszan elnyúló település. A főtér, a legtöbb intézmény, kereskedelmi egység, a szolgáltatók nagy része is a főút mentén helyezkedik el. A településen belül népszerű közlekedési eszköz a kerékpár, azonban a főút átmenő forgalma a kerékpározást életveszélyessé tette és a közlekedés egyre inkább áthelyeződött a járdaszakaszokra, amelyek a gyalogos forgalom mellett már nem bírják el ezt a terhelést.

Cél egy belterületi kerékpárút kijelölése, vagyis a városközpont Alsótekeressel való összekapcsolása, amely elősegítené a biztonságos és környezetbarát közlekedést a településen belül.

A város bekapcsolása az országos és térségi kerékpárút-hálózatba továbbra is kiemelt jelentőségű. A Balaton körüli kerékpárúthoz legcélszerűbben Enying–Alsótekeres városrészen keresztül Balatonvilágos irányába lehetne kapcsolódni. Fontos még a Sió menti kerékpárúthoz való csatlakozás, továbbá Déggel, Lajoskomárommal, illetve Lepsénnyel való kerékpáros kapcsolatok kiépítése is.

A magasabb rendű tervek Enying közigazgatási területén a felhagyott vasútvonal helyén térségi kerékpárutat jelölnek, amely a Balaton körüli kerékpárút és a Sió menti kerékpárút összekapcsolására szolgál. Ez bekapcsolná a települést a Balaton mentén egyre erősödő kerékpáros turizmusba, valamint helyi szinten is jelentős hálózatfejlesztést eredményezne.

A gyalogos úthálózati elemek nem képeznek teljesen egységes rendszert, mivel új beépítésű területek egyes szakaszain még hiányoznak a biztonságos gyalogos felületek, illetve az új beépítésű területen megépített járdák még nem kapcsolhatók a települési gyalogos hálózati rendszerhez, ám ezeket a kapcsolódásokat célszerű lenne mielőbb megvalósítani. Enyingen a gyalogos közlekedés létesítmények minősége változó, összességében a város 42 km kiépített járdával rendelkezik.

A gyalogosok biztonságos átkelését a fogalmas 64. sz. főúton - főként jelentős intézményeknél - öt gyalogátkelőhely biztosítja.

A Tinódi Lantos Sebestyén Református Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola előtt a közelmúltban megvalósult egy új gyalogátkelőhely létesítése, Balatonbozsokon jelenleg felülvizsgálat alatt van a megvalósítás lehetősége.

A 64-es út forgalomcsillapítása a Magyar Közút Zrt. által tervezés alatt áll, egyeztetések már történtek az Önkormányzattal, azonban a főút forgalomcsillapításának lehetősége összefügg az M8 gyorsforgalmi út települést érintő szakaszának átadásával, ez ugyanis jelentős átmenő forgalomtól kímélheti meg a 64. főút Enying belterületi szakaszát.

1.15.5. Parkolás

A meglévő intézmények, kereskedelmi- és szolgáltató helyek esetében a járműtárolás a létesítményekhez kialakított parkolókkal többnyire telken belül megoldott, illetve egyes közintézmények esetében, akár burkolattal párhuzamos leállással, de egyre több helyen saját kijelölt vagy épített parkolóval is megoldható. A város területén az elmúlt években jelentős parkoló fejlesztések történtek az igazgatási, kereskedelmi, idegenforgalmi egységeknél, a településen működő vállalkozásoknál, a települési intézményeknél. A település központjában a széles keresztmetszettel rendelkező Kossuth Lajos utca (64. sz. főút) mentén megállni tilos, de ahol lehetőség volt rá 4-8 hellyel rendelkező parkolók kialakítása történt a főút sávjain kívül eső területeken. A Nepomuki Szent János Katolikus Templomnál a parkolás a közeli Szabadság téren kialakított 14 parkolóhelyen és az odavezető Batthyány utca mentén található parkolási lehetőséggel történik. A Református templom mellett nem található kialakított parkolóhely, így a gépkocsi elhelyezése rendezetlen körülmények között, zöldfelületen lehetséges. A bozsoki és a két enyingi temetőnél nincs kiépített parkoló, az út szélén található parkolásra alkalmas helyek. A rendelőintézet mellett mindkét oldalon kiépített parkoló található. A Zöld Város program során kiépített új uszodai út mellett új parkolóhelyek kerültek kialakításra.

A családi házas övezetekben jellemzően telken belül rendelkezésre áll gépjármű tárolására szolgáló hely, ahol a járműtárolás rendszerint megoldott.

A település parkolási rendelete az új építmények létrehozásához kötetendő parkolóhely kialakítást szabályozza az OTÉK-kal összhangban, így az új kereskedelmi egységek kialakítása már megfelelő számú parkolóhely biztosításával történt.

1.16. Közművesítés

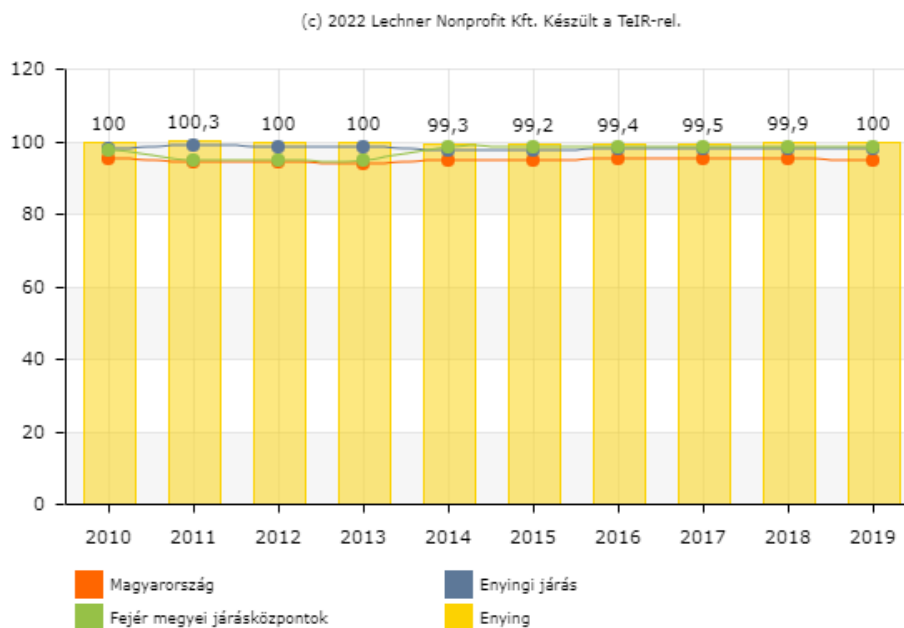
1.16.1. Víziközművek

Vízgyűjtés és vízellátás (ivó-, ipari-, tűzoltó-, öntözővíz, termálvíz hasznosítás)

A vízművek minden területen önkormányzati tulajdonban vannak, és koncessziós szerződés keretében a Fejérvíz ZRt. üzemelteti.

Ivóvízellátás

Enyingen a közüemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások aránya 100 %.

98. ábra: A közüemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások aránya (%)

Az ivóvíz ellátást három vízbázisról biztosítja:

- Enying-Balatonbozsoki Vízmű (sérülékeny vízbázis). Vízbázisa 4 db mélyfúrású kút,
- Enying -Kabókapusza településrészen 1 db mélyfúrású kút biztosítja Kabókapusza és Leshegy-Ófalu településrészek vízellátását.
- Enying és Balatonbozsok településrész vízellátását az enyingi 4 db mélyfúrású kút biztosítja (2 db a vízműtelepen, 1 db a Cinca-Csíkgát patak partján és 1 db a Szabadi utca végén).

- Enying-Alsótekerespuszta azonban a DRV Zrt. regionális távvezetékérők kapja az ivóvizet - a vízbeszerzés ott felszíni vízkivételi műből történik.

A vízművek minden területen önkormányzati tulajdonban vannak, és koncessziós szerződés keretében a Fejérvíz ZRt. üzemelteti. Az enyingi kutak kapacitásuk határértékén üzemelnek, ezért az A Vas Gereben utca végén, az 1690/25 hrsz.ú ingatlanon 2006-ban megvalósult a VI. számú kút fúrása. Ez azonban a határérték alatti hidrogeológiai eredetű kéntartalma ellenére kedvezőtlen szaghatású, így a szagproblémák miatt nem üzemel. Jelenleg tartalékkútként funkcionál. Vízhányt okozó havária esetén azonban biztosítható a működtetése.

A folyamatos ivóvízellátást biztosítása érdekében Alsótekeresen 50 m³-es magastározó, Enyingen 2x200 m³-es térszíni medence és 200 m³-es víztorony, Kabókapusztán 100 m³-es víztorony üzemel.

Enying magasabban fekvő déli részén időszakosan nyomáshiányok alakulnak ki a vezetékben. Azonban új nyomászóna nem került kialakításra, s a közeljövőben nem is tervezik. A jogszabályban előírt nyomásérték (1,5-6,0 bar) biztosított a közüzemi rendszeren.

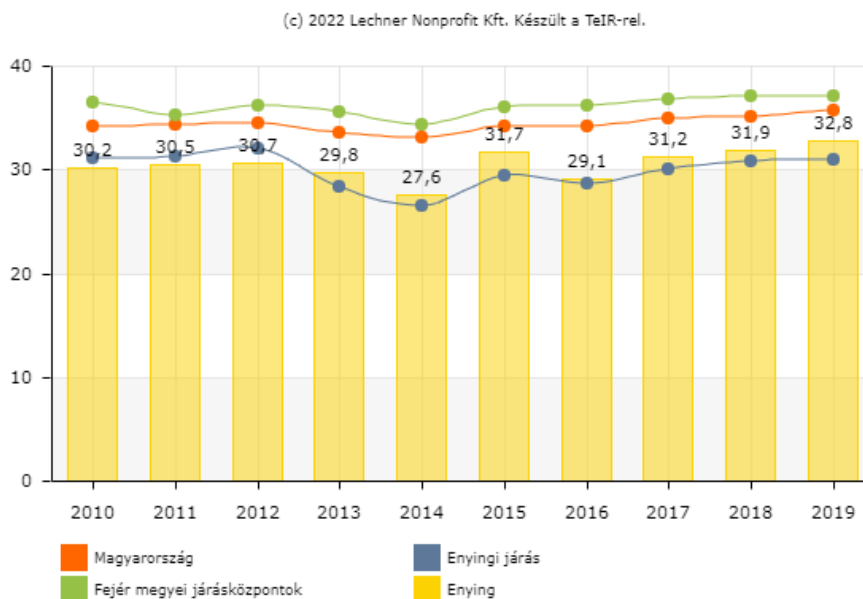
A ma üzemelő 200 m³-es víztorony a műemlék Batthyány kastély közvetlen szomszédságában a kastély kertjében áll. A kastély és környezetének rehabilitációjára a VÁRFAL ÉPÍTÉSZ IRODA Kft. hasznosítási tanulmánytervet készített és ebben elvetésre javasolta az új 500 m³-es víztorony ide telepítését. 2022-ben elkezdődött az ivóvízminőség-javító program keretein belül az új vízkezelő technológia kiépítése az enyingi vízműtelepen.

A település területén kitermelt vízmennyiség a Fejérvíz Zrt. adatai alapján :

ivóvízrendszer által ellátott települések	vízhalózat hossza (bekötés nélkül) (m)	értékesített ivóvíz mennyisége (m ³ /év)	hálózati vízvesztés (m ³ /év)	kitermelt víz mennyisége (m ³ /év)	átadott víz mennyisége (m ³ /év)	átvett víz mennyisége (m ³ /év)	vízvezeték kapacitása (m ³ /nap)	kutak száma db	engedélyezett m ³ /év	meghibásodások száma (db/év)
Enying	48 392	229 774	2 593	247 198			1 392	5	260 000	12

28. táblázat: Enyingen kitermelt vízmennyiség

Az egy lakosra jutó vízfogyasztás az elmúlt években a növekvő tendenciát mutat, az utolsó elérhető 2019-es adatok szerint 32,8 1000 m³ volt, amely érték kis mértékben elmarad az országos, a Fejér megyei átlagtól is.

99. ábra: Háztartásoknak szolgáltatott víz egy lakosra jutó mennyisége (1000m³)

Ipari vízellátás

A VIDEOTON telephely és több mezőgazdasági major önálló vízellátó rendszerrel rendelkezik.

Tűzoltó víz

A tűzi vizet a településen az ivóvíz vezetékekre telepített földfeletti és részben talajszint alatti tűzcsapok biztosítják. Leshegy településrész magas részeit kivéve mindenhol biztosított a szükséges tűzi-víz nyomás. A településrendezési terv távlatban üdülőterületet javasol Leshegyen, ekkor a tűzi-víz ellátáshoz további műszaki megoldások szükségesek (pl.: nyomásfokozó).

Halászati, horgászati hasznosítás

A Cinca patakhhoz tartozó tavak állami tulajdonban vannak, melyek bérleményként helyi vállalkozások kezelésben állnak. A Cinca patakhhoz tartozó tavakon túl Enyinghez tartozik még néhány magántulajdonban lévő kisebb tó is („Tolvaj” lápi tó, Leshegytől Tisztavíz pusztáig terjedő tó).

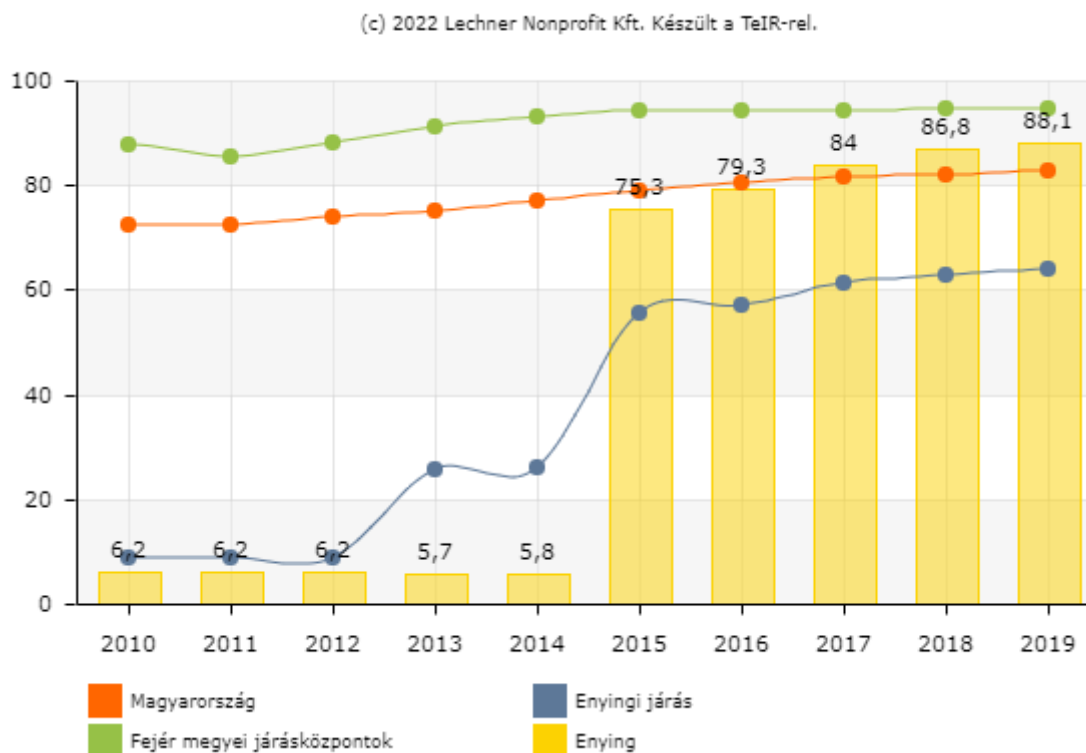
Szervezett halászati tevékenység egyik tavon sem folyik, de horgászati tevékenység az Enyingi Horgászegyesület keretei között lehet gyakorolni.

Szennyvízelvezetés

A **közcsatorna hálózatba kapcsolt lakások aránya** megfelel a megyei és az országos átlagnak. 2010-ben a Környezet és Energia Operatív program (KEOP) szennyvízelvezetés és tisztítás egyfordulós pályázati konstrukciója keretén belül nyert Enying városa vissza nem térítendő támogatást a város szennyvízkezelési problémáinak megoldására.

A szennyvízcsatorna beruházás lezárását követően az új gyűjtőhálózattal is rendelkező szennyvíztisztító beruházás, Alsótekeres és Leshegy kivételével megoldja a város szennyvízkezelését. A meglévő szennyvízcsatorna hálózatot és szennyvíztisztító telepet a Fejérvíz Zrt. üzemelteti.

A csatornázatlan területeken gravitációs szennyvíz elvezetési technológia kialakítása zajlott, szerelt rendszerű csatornahálózattal tervezett, 11 db központi átemelő telep beépítésével. A településen 2014-ben elkezdték a szennyvízcsatorna-hálózat fejlesztését. A beruházás hatására 2015-ben 5.8%-ról 76%-ra nőtt a közcatorna-hálózatba bekapcsolt lakások száma.

100. ábra: A közcatornahálózatba bekapcsolt lakások aránya a vezetékes ivóvízhálózatba bekapcsolt lakások százalékában (%)

A projekt megvalósult elemei	Mennyiség
Meglévő csatornahálózat rekonstrukciója	1019m
Szennyvíztisztító telep	8000 m ³ / d, 7500 LE
Nyomóvezeték	12 835m
Gravitációs bekötés	21 883m
Gravitációs szennyvízcsatorna gerinc	43 823m
Átemelő	11db

Házi átemelő	50 db
--------------	-------

29. táblázat: Ivóvíz projektfejlesztés

A városban a szennyvízelvezető csatornahálózat kiépülése után a háztartások jelentős része csatlakozott a rendszerhez.

Enying város szennyvízhálózatának hossza 53,9 km. A közüzemiszennyvízgyűjtő-hálózatba /közcsatorna hálózatba/ bekapcsolt lakások száma 2018. XII. 31-ig bezárólag a Fejérvíz Zrt. adatbázisa szerint: 2273 db volt, amiből az új bekötések száma meglehetősen magas: 72 db volt. Vagyis a településen a nyilvántartott 2619 lakáshoz képest a közüzemi a rákötések aránya 88,8 % volt. Enying városában a háztartásokból a közüzemi szennyvízhálózatban, a közcsatornában elvezetett szennyvíz mennyisége 160 630 m³ volt (TELEPÜLÉS SZERKEZETI TERV HELYI ÉPÍTÉSI SZABÁLYOZÁSI TERV FELÜLVIZSGÁLAT- MEGALAPOZÓ VIZSGÁLAT -134. O.,_továbbiakban : TSZT).

Csapadékvíz elvezetés, felszíni vízrendezés

Vízrajz

A települést és tágabb térségét érintő folyók, vízgyűjtők, vízfolyások, belvízcsatornák közül két jelentősebb vízfolyás:

- a Cinca-Csíkgát patak, mely áthalad a településen,
- a Sió- csatorna, mely a déli közigazgatási területi határt alkotja.

Enying városában felszíni vizek és a csapadékvizek befogadói a közigazgatási területen lévő vízfolyások, települési vízgazdálkodási területek:

- Cinca-Csíkgát patak, kezelője a Közép-dunántúli Vízügyi Igazgatóság. A vízfolyás jelenleg rendezetlen a belterületi szakaszok elnádásodtak, hulladékkal telítettek.
- Enyingi ér,
- Józsefkúti-árok,
- Kovácstanyai árok.
- Csíkgáti árok

Csapadékvíz elvezetés

A belterületi ingatlanok felszíni víz elleni védelme megnyugtatóan jelenleg nem biztosított. A felszíni adottságok, terepviszonyok és vízrajzi elhelyezkedéséből adódóan a csapadékvíz elvezetés a város közigazgatási változatos. A felszínre jutó csapadékvizek fontosabb befogadója területen lévő fent felsorolt természetes és mesterséges vízfolyások és tavak.

Enying város belterületeinek csapadékvíz-elvezető rendszere részlegesen kiépített és többnyire rendezetlen képet mutat. A meglévő csapadékvíz-elvezető-hálózat részben zárt csatorna (kb. 20%), de zömében nyílt földárok (kb. 80%), helyenként burkolattal ellátva.

A település frekvenciáltabb részein, a főutak mentén és a vízvezetési szempontból figyelmet igénylő utak mentén zárt rendszerben történik a csapadékvíz elvezetése. Problémát okoz, hogy több helyen a nyílt árkok iszaposak, ami egyrészt akadályozza a csapadék megfelelő elszívárogatását és a településképet is nagyban rontja. A csapadékvíz tisztítása is fontos feladat, hiszen a burkolt felületekről

összegyűlő víz jelentősen szennyezett és rontja a környező vízfolyások ökológiai állapotát. (ADI STUDIO – ENYING ZÖLD VÁROS : ZÖLDINFRASTRUKTÚRA FEJLESZTÉSI ÉS FENNTARTÁSI AKCIÓ TERV, továbbiakban :ZIFFA)

Enying város belterületi vízrendezésének Vízjogi engedélyezési tervét 2001 áprilisában elkészítette a Kristály Tervező Kft. Siófok. A terv valamennyi településrész vízelvezetésével foglalkozik.

- Alsótekeres területén keletkező csapadékvizek természetes befogadója a délkeleti irányban található völgy. Ebben a völgyben összegyűlő csapadékvizek elvezetését a Józsefkúti-árok tudja biztosítani. Ehhez a Józsefkúti árok 301,5 m hosszú szakaszán meder rekonstrukció szükséges, ebből 82,0 m hosszban mederkostrást kell elvégezni.
- Balatonbozsok területi egységének befogadója Cinca-Csíkgáti-árok, valamint a Józsefkúti-árok. A Kertalja utca egy részére zárt csapadék csatornát terveztek, a településrész többi utcájába burkolt árkot, földárkot, illetve burkolt folyókát irányoztak elő.
- Enying Cinca-pataktól nyugatra eső területéről elvezetendő csapadékvizek befogadója a Cinca-Csíkgát-patak. Az utcákban itt is vegyesen szerepel zárt csatorna, nyílt árok és folyóka.
- Enying Cinca-pataktól keletre eső területeiről elvezetendő csapadékvizek befogadója a Cinca-Csíkgát-patak. Itt a legnagyobb a tervezett zárt csapadék csatornák aránya, de útszegély melletti vízelvezetés is szerepel a Bástya utcában.
- Kabókapusztá és Leshegy területéről elvezetendő csapadékvizek befogadója a két településrész közötti halastavakat összekötő vízfolyás: a Csíkgáti-árok. Az elvezető árkok vízfolyáshoz csatlakozásánál hordalékfogó műtárgyakat terveztek.

1.16.2. Energia

Energiagazdálkodás és energiaellátás (villamos energia, közvilágítás, gázellátás, távhőellátás és más ellátórendszerek)

Villamos energia

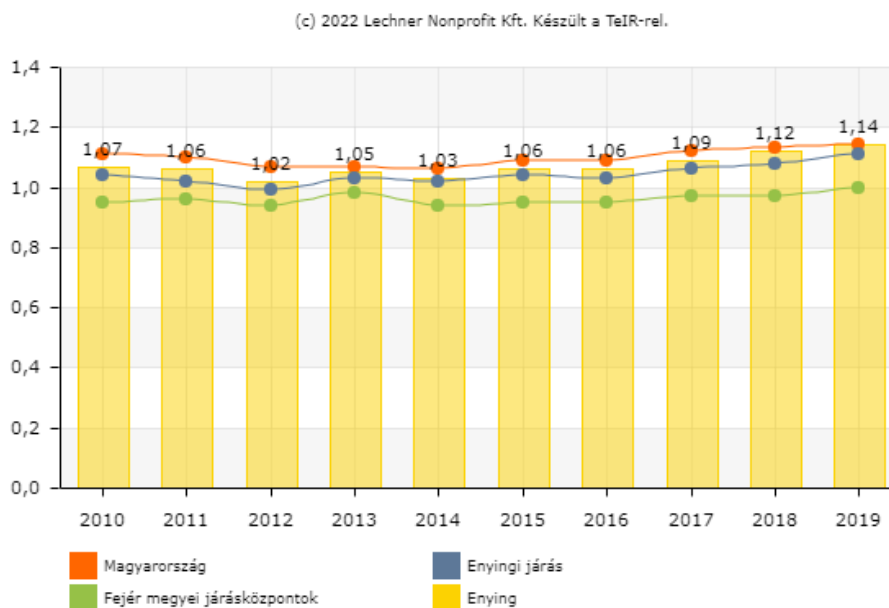
A város külterületét két országos főelosztó hálózati vezeték keresztezi:

- A Litér-Paks 400 kV-os szabadvezeték, melynek biztonsági övezete a szélső száltól számítva 28,0-28,0 m a vezeték tartóoszlopának típusát figyelembe véve a tengelytől 2x38,0 m a külterület ÉK-i térségét érinti, nem gátol területfejlesztési elhatározásokat.
- A Litér-Kaposvár 120 kV-os vezeték biztonsági övezete a szélső száltól 13,0-13,0 m a tengelytől számítva 2x23 m. Ennek a vezetéknek a védőtávolsága érinti a Balatonbozsok É-i végén még üresen álló telkek egy részét.

A városnak és vonzaskörzetének villamos energia ellátása középvezetékű szabadvezeteki hálózatról történik, mely a 7. számú főúttal párhuzamosan haladó 20 kV-os gerincvezetékéről légvezetékéről ágazik le.

A település beépített területének elektromos energia ellátását biztosító meglévő hálózat 20 kV-os, és 0,4 kV-os vezetésekből áll. Ez a hálózat többnyire légvezetékes rendszerű, vegyes oszloprenddel és vezeték típusal, így található csupasz szabadvezetékes, szigetelt szabadvezetékes és földkábeles is. A többszintes beépítésnél a földkábeles kífeszültségű hálózat a jellemző, a családi házas részeken a 0,4 kV-os hálózat szabadvezetékes, itt a kífeszültségű hálózat fogadja a közvilágítási hálózatot, a hírközlési és kábeltelevíziós hálózatot. Ma Enying városának közigazgatási területén a kífeszültségű villamosenergia – elosztóhálózat hossza 63,7 km.

Az EON Zrt. nem mért az elmúlt időszakban szabvány ellenes feszültségesést a kifeszültségű hálózat végpontján. Enying településen a háztartási villamosenergia-fogyasztók száma 2865 db, ez 100%-os lefedettséget jelent és a háztartások számára szolgáltatott villamos energia mennyisége 7 258 MWh volt (TSZT-137. O.).

101 ábra: A háztartási villamosenergia fogyasztás alakulása az elmúlt években

Az elmúlt évek villamosenergia fogyasztásából láthatóvá válik, hogy Enying lakosságának fogyasztása némileg magasabb a Fejér megyei járásközpontokénál és a járási átlagnál, illetve közel azonos az országos átlaggal.

A trendek alapján várható villamos teljesítmény növekmény, mely a mai fogyasztóknál jelentkezik a meglévő állomásokról, illetve szükség esetén ezek kapacitásának bővítésével biztosítható.

A közületi igényeket figyelembe véve a jelenlegi hálózat fejlesztésének lehetőségei adóttak. A fejlesztések miatt további transzformátorállomások létesítése, vagy egyes transzformátorállomások gépcseréje lehetőségét biztosíthatnak a terhelések átcsoportosítására.

Azokon a részeken, ahol a 20 és a 0,4 kV-os szabadvezeték egy nyomvonalon halad, ott azokat többnyire közös oszlopsoron vezetik. Egyes esetekben a 0,4 kV-os hálózatra a telefonvezeték és kábeltévé is felkerült (TSZT-[137.o.](#)).

Közüvilágítás

A település a 7-es úttal párhuzamosan haladó 20 kV-os gerincvezetékéről leágazó légvezetékéről kapja a villamos energiát. A kifeszültségű hálózat nagyon rövid szakaszok kivételével légvezetékes rendszerű, a közvilágítási lámpatesteket is jellemzően a kifeszültségű tartóoszlopokra szerelték fel.

A közvilágítási berendezések elemein belül megkülönböztethetjük az aktív (fényforrás irányába haladó készülékek) és passzív elemeket (közvilágítás célját szolgáló tartószerkezetek, vezetékrendszer stb.). Enying város a közvilágítási szolgáltatást az E-ON Dél-dunántúli Áramszolgáltató Részvénytársaságtól veszi igénybe.

A megkérdezett lakosok 98%-a és a gazdasági szereplők/intézményvezetők 95%-a megfelelőnek tartja a város közvilágítását (TSZT- 139.o.).

Gázellátás

8A vezetékes gáz gerincvezetéke teljes egészében lefedi Enying, Balatonbózsok és Kabókapusztá területét. Alsótekeres és Leshegy városrészen, illetve a Belák Sándor utcában nincs kiépítve a vezetékes gáz, itt PB gázt használnak főzési célra. A város közigazgatási területén a kiépített gázhálózat teljes hossza 61,6 km. A település közigazgatási területén két országos jelentőségű szállítóvezeték halad át, melyek közvetlenül nem vesznek részt a város energiaellátásában, de a biztonsági övezetükben érvényesítendő tilalmak és korlátozások a területfelhasználás lehetőségét behatárolják a nyomvonal mentén (TSZT- 139.o.).

A gázellátást biztosító cég az E-ON Dél-dunántúli Gázhálózati Zrt. Enyingen a száz lakásra jutó gázfogyasztók száma a megyei és az országos szintnél is alacsonyabb, nem éri el a 70-et, míg a megyei átlag 86.

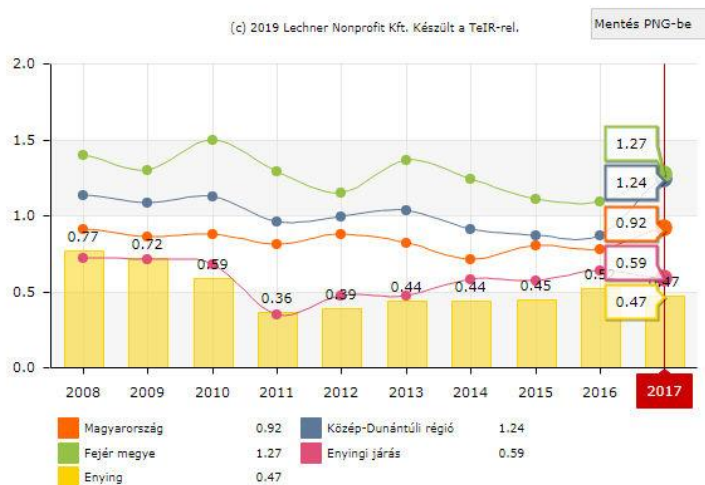
A település közigazgatási területének É-i részén Alsótekerestől D-re halad az 509-es számú „Mezőszentgyörgy – Siófok – Kőröshegy – Szőlősgyörök - Lengyeltóti” közötti nagynyomású gázvezeték. A vezetéket az Országos Területrendezési Terv, mint országos jelentőségű földgázszállító-vezeték ábrázolja. A térséget tápláló nagyközép-nyomású (un. Zalai 8"-os) vezeték lényegében a nagynyomású földgázvezetékekkel azonos nyomvonalon halad. Erről a vezetékről ágazik le a Lajoskomáromot ellátó 200 mm átmérőjű vezeték, mely É-D irányba keresztezi a település külterületét. Ettől a leágazástól Ny-ra csatlakozik le az Enyinget ellátó vezeték, mely a 64-es sz. főút K-i oldalán halad a Balatonbózsok belterületi határán lévő gázfogadó állomásig. Ez utóbbi három vezetéket a hatályos Fejér megye területrendezési terve, mint térségi jelentőségű szénhidrogén-szállítóvezeték jeleníti meg. (OTrT, Fejér megye területrendezési terve, Enying Településszerkezeti Terve)

A fogadó állomástól kiépült a középnyomású gázelosztó hálózat Balatonbózsok, Enying és Kabókapusztá településrészekén. Ezek a településrészekén az új fejlesztések gáz igényét a gázelosztó hálózat kapacitása fedezni tudja. Ezek a településrészekén a tervezett fejlesztések a meglévő hálózat egyszerű lineáris kiterjesztésével elláthatók.

Alsótekeres és Lashegy területeit érdemes lenne bekapcsolni a vezetékes gázhálózatba. A Lashegy területét Kabókapusztáig érő hálózat bővítésével kell bekapcsolni, míg Alsótekerest a bózsóki fogadóállomásról kell ellátni vagy új fogadóállomást telepíteni Alsótekeres közlébe, mely nagyközépnomású vezeték fogadóállomásaként üzemelhet.

Háztartási gázfogyasztás (1000 m³/fő)

Egy lakosra jutó háztartások részére szolgáltatott gáz mennyisége (1000 m³).

102. ábra: Háztartási gázfogyasztás (1000 m³/fő) (Forrás: TEIR)

Távhő ellátás

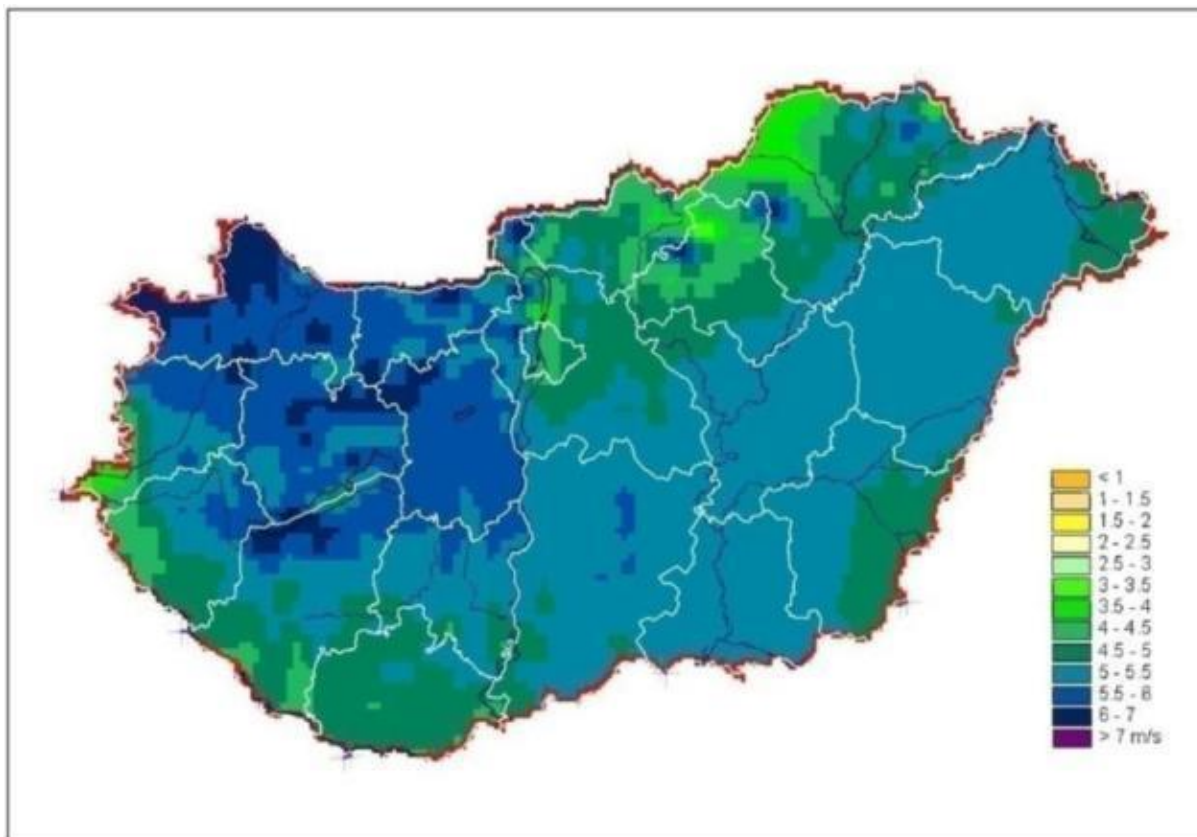
A településen jelenleg nem működik távhőszolgáltatás.

Megújuló energiaforrások alkalmazása, a környezettudatos energiagazdálkodás lehetőségei

A megújuló energiagazdálkodás adottságai is kedvezőnek mondhatók. Enying területének nagy részét kiváló növénytermesztési adottságú talajok borítják. A település csernozjom talajain valamennyi növény sikerrel termesztendő, így energetikai célú növénytermesztésre is alkalmas a terület. Ugyanakkor a biomassa vagy biodízelként történő hasznosítás kontra élelmiszertermelés vita tárgyát képezi. Szintén kérdéses a mezőgazdasági melléktermékek megújuló energiaként vagy a talajerő-gazdálkodási célú hasznosításának preferálása.

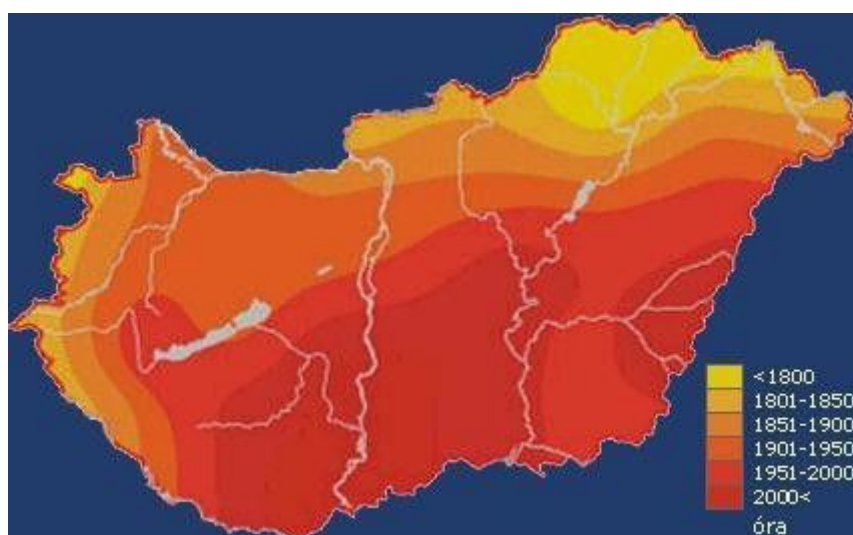
Szélerő energia hasznosításra való alkalmasság

Az országos energetikai széltérkép alapján Enying adottságai viszonylag kedvezőek. A 75 m-es magasságban a szélesebbesség 5.5-6 m/s-m közé esik. A szélerőmű, illetve szélerőműparkok létesítésénél a szélesebbeségen kívül számos más tényezőt is figyelembe kell venni.

103. ábra Országos energetikai széltérkép (átlagos szélesség 75 m magasságban) (Forrás: Országos Meteorológiai Szolgálat)

Napenergia hasznosításra való alkalmasság

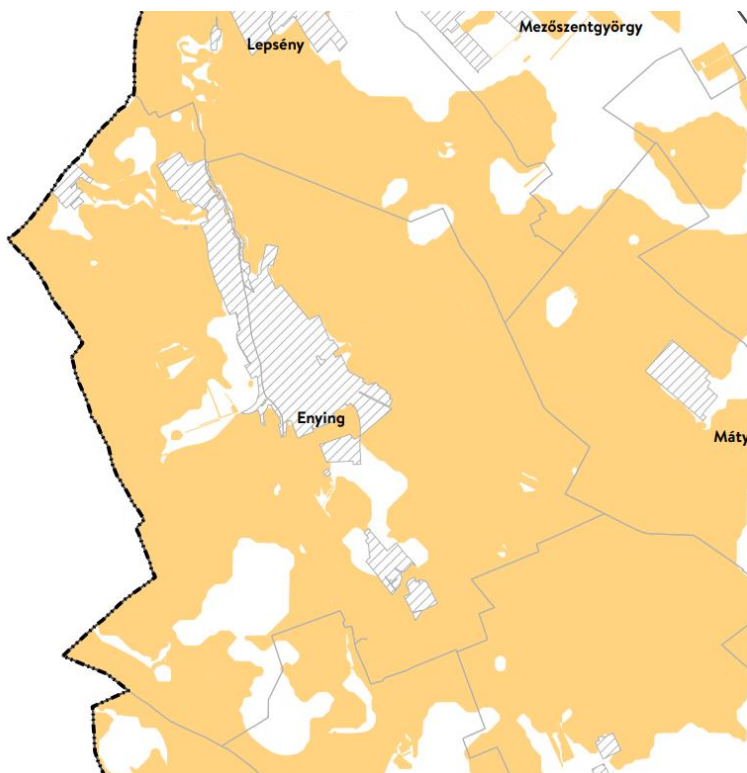

104. ábra Átlagos évi napfénytartam Magyarországon

A napenergia hasznosítására az éves 1951-2000 óra közé eső átlagos napfénytartam miatt kedvezőek az adottságok.

105. ábra Naperőmű létesítés céljából korlátozottan igénybe vehető terület övezete, Forrás: FEJÉR MEGYE TERÜLETRENDEZÉSI TERVE

A településen ma még nem meghatározó a megújuló energiaforrások (biomassza, napenergia, geotermikus energia, hőszivattyú) felhasználása [\(TSZT-141.o.\)](#).

Legnagyobb előrelépés a napenergia hasznosításban tapasztalható, ugyanis ennek lehetősége Enyingen kedvező.

Leginkább új beépítéseknél tapasztalható és a jövőben várható a háztartásokban közvetlenül felhasználható megújuló energiák igénybevétele. Itt elsősorban a használati melegvíz készítéshez napkollektoros rendszereket használnak, melyek működtetéséhez a napelemes energia nyelés alkalmazása már ismert, és már alkalmazott, illetve egyre nagyobb mennyiségben látják el a házakat villamos energia nyelés érdekében napelemekkel.

Geotermikus hűtés-fűtés

A térség adottságai miatt a fűtés megoldható akár geotermikus hőszivattyús berendezéssel is, melynek előnye, hogy nyáron a kiépített talajszondák hűtő üzemmódban is alkalmazhatók. Megújuló energiaként szóba jöhet a biomassza kazánnal biztosított hő ellátás is [\(TSZT-142.O\)](#).

Az önkormányzati intézmények energiahatékonysági értékelése

Az EU 2020 Stratégiában az energiahatékonyság 20%-os növelését, a végső energiafelhasználásban megújuló energiák 20%-os részesedését és a CO₂ 20 (megfelelő feltételek esetén) 30% csökkentését

tűzték ki célul. Az energiahatékonyság növelésében, a fenntartható energiahasználatban a települési önkormányzatoknak kiemelkedően fontos szerep jut. Az önkormányzat, mint az épületek egy részének tulajdonosa (nagyobb városokban a közösségi közlekedés üzemeltetője önkormányzati flotta tulajdonosa) érdekelt az energiahatékonysági intézkedések megvalósításában.

Az EU az energiahatékonysági fejlesztéseket a nemzeti operatív (ERFA, Kohéziós alap) programokon kívül pénzügyi eszközökkel is segíti (Európai Beruházási Bank programjai), továbbá létrehozta a „Covenant of Mayors” szövetséget (az energiatudatos polgármesterek szövetségét). A Szövetségbe belépő polgármesterek Fenntartható Energia Akciótervet kell kidolgozniuk.

Az energetikai korszerűsítéshez hozzájáruló fejlesztések és projektek:

- 650 KW-os kiserőmű létesítése
- Önkormányzati intézmények korszerűsítése (energiahatékonyság javítása és akadálymentesítés)
- Idősek Otthona intézményeinek energia hatékonysága növelése
- Batthyányi Fülöp Gimnázium és Általános Iskola korszerűsítése (energiahatékonyság javítása és akadálymentesítés)

1.16.3. Elektronikus hírközlés (vezetékes elektronikus hálózat, vezeték nélküli hírközlési építmények)

Elektronikus hírközlés

A távbeszélő-hálózat kiépült, valamennyi vezeték nélküli táv- és hírközlési szolgáltató megfelelő vételi lehetőséget tud biztosítani. A vezetékes telefon-szolgáltatást a Magyar Telekom Nyrt. - a MATÁV Rt. jogutódja - végzi.

Az érvényes előírások szerint közcélú antennák, mikrohullámú létesítmények elhelyezése építési engedély kötelesek, építésigazgatási eljárás keretében kell megvizsgálni azok elhelyezhetőségét. Az engedély kiadásának feltétele, hogy településképi vizsgálatok is készüljenek.

Enying városában a távbeszélő hálózatot mára már teljesen kiépítették. Valamennyi mobiltelefon és hírközlési szolgáltató 100 százalékos lefedettséggel rendelkezik, így jó minőségű szolgáltatást képesek nyújtani. A különböző mobil technológiákon és vezetékes hálózati rendszereken alapuló hírközlési szolgáltatások jelentős részét a Magyar Telekom Nyrt. végzi. A település a 22-es körzetszám révén csatlakozik az országos és nemzetközi távhívó hálózatba. Az internet elérés biztosított, az elérési sebesség megfelelő.

Enying városába A 64-es út K-i oldalán érkezik a település ellátását biztosító távbeszélő kábel. A településen belül a hálózat vegyes képet mutat, a fő elosztó elemek földkábelesek, a többi hálózati elem léghébeles, léghévezetékes. Az elektromos vezetékeknél leírtakhoz hasonlóan az ott jelzett területeken javasolt áttérni a földalatti hálózat építésére ([TSZT-142.O.](#)).

Műsorszórás

Enying városában már korábban kiépítették és azóta is működtetik a kábel TV hálózatot. A kiépített infrastruktúra alkalmas a szélessávú informatikai adatszolgáltatásra. A településen minden mobilszolgáltató elérhető és a hálózatok biztosítják a HSPA alapú mobiladattovábbítást, mely lehetővé

teszi a mobil internet szolgáltatást. A kábeltelevíziós hálózatba bekapcsolt lakások száma 1266 db az összes lakás 48,3 %-a. A meglévő kábel TV rendszert célszerű kiterjeszteni, tovább építeni az új lakóterületek ellátására.

Enying város területén a következő műholdas szolgáltatások vehetők igénybe a szolgáltatás típusa szerint csoportosítva:

Internet szolgáltatás:

- Kábelnet
- Optikai internet
- Műholdas internet
- Mikrohullámú internet

Ma Enying közigazgatási területén az alábbi televízióadás vétele lehetséges a szolgáltatás típusa szerint csoportosítva:

- Kábel TV szolgáltatás
- Műholdas TV szolgáltatás
- Földi sugárzású TV szolgáltatás
- PTV szolgáltatás

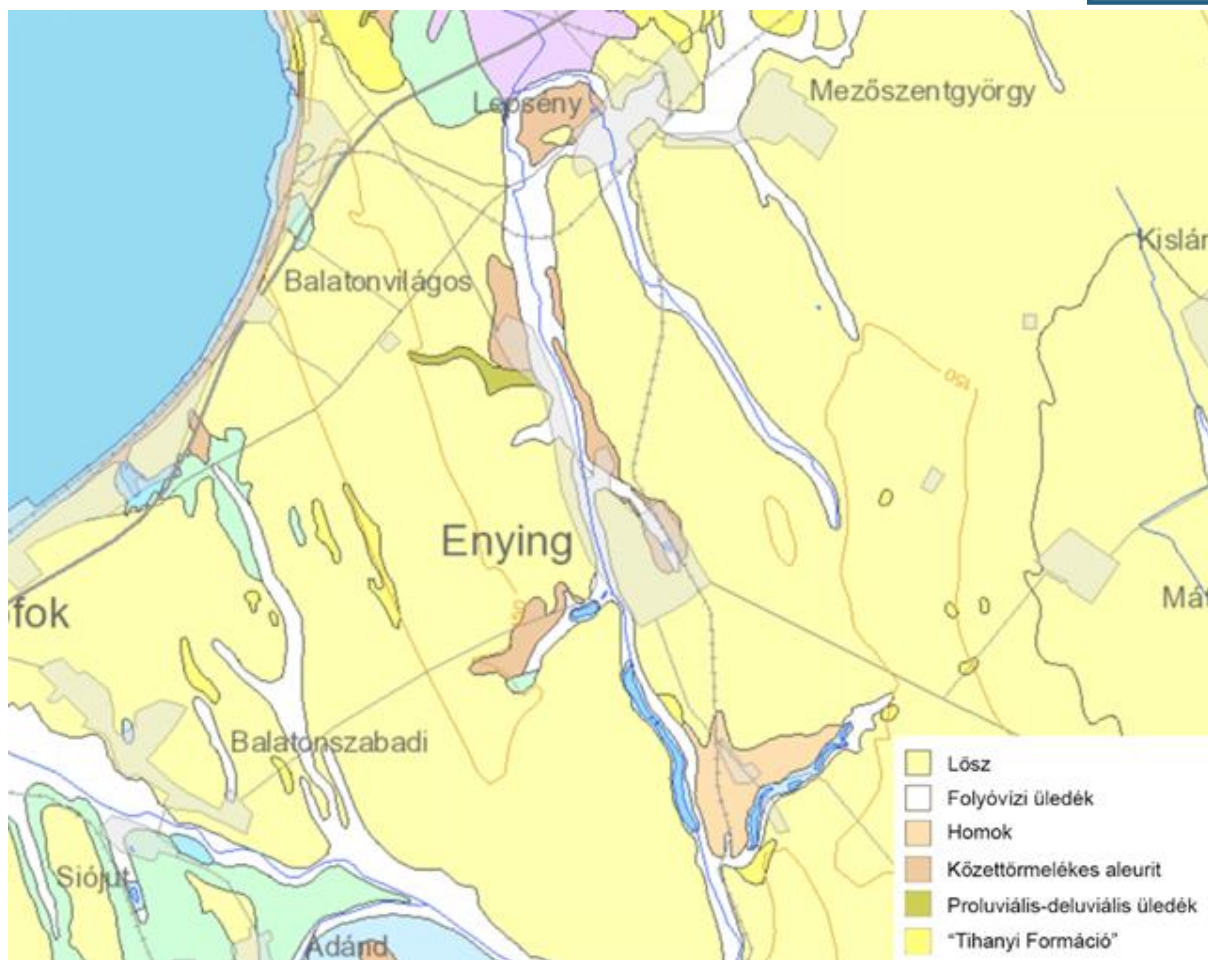
Az előfizetők több csomagból is választhatnak. A lakossági kérdőívek kiértékelése szerint a válaszadók 85%-a tartja megfelelőnek a kábeltévé szolgáltatást.

A kábeltévé rendszer vezetékeit az áramszolgáltató légvezetékes tartó oszlopain helyezték el. A meglévő kábel TV rendszert az új előfizetők ellátására igények szerint tovább lehet építeni, fejleszteni. A hálózat bővítése során ma még lehetséges a meglévővel azonos légvezetékes hálózat kiterjesztése, ám üzembiztonsági, és főleg település-esztétikai okokból ütemesen a térszint alatti elhelyezésre kell áttérni. Az üzemeltetés és szolgáltatásnyújtás optimális rendszerének kialakítása [\(TSZT-143.o.\)](#).

1.17. Környezetvédelem (és településüzemeltetés)

1.17.1. Talaj

Enying területe felboltozott löszös hátakból és alacsony lösztáblából áll. A pannóniai beltengeri üledékből (homok, agyag), folyóvízi hordalékokból (kavics, kavicsos homok, homok) és eolikus képződményekből (homokos és típusos lösz, átmosott lösz) felépült határa mintegy ötmillió éves földtörténeti fejlődés eredménye. A felszín ma is látható formálódásában a fiatal szerkezeti mozgásoknak és a löszképződésnek volt döntő szerepe. A jégkorszak utolsó szakaszában (újpleisztocén) a kéregmozgások hatására a pannóniai rétegek lépcsőzetesen formálódtak a Sió felé, és kialakult többek között a Sió- és a Kabóka (Csíkgát)-patak, a Tikacs süllyedéke, a Balaton árka. Ettől kezdve a Balaton-felvidék vizeit a Balaton, a Tikacs süllyedék vizeit a Kabóka medre vezeti le. A hát kiemelkedésével 8-15 m vastagságú lösz halmozódott fel, amely uralkodó felszíni formává vált. A mai domborzatot a jégkorszak végétől nyomon kísérhető eróziós tevékenység alakította ki. Ennek következtében alakult ki a változó vastagságú, lösszel, üledékkel fedett, völgyekkel és aszókkal tagolt és délkelet felé lejtő Enyingi-hát.

106. ábra: Enying felszíni földtana (Forrás: MBFSZ; <https://map.mbfzs.gov.hu/fdt100/>)

A település mezőgazdasági művelés alatt álló területei közepes és jó termékenységű mezőségi (csernozjom) talajok, amelyek gyengén-közepesen erodáltak. Az erózióban szerepet játszott az is, hogy kevés az erdővel borított terület. A kistáj jelentős részét löszön kialakult, vályog mechanikai összetételű, termékeny mészlepedékes csernozjom talajok fedik, amelyek 23 %-a 5°-nál meredekebb lejtőkön fordul elő. A kistájon a csernozjom talajok területének 15%-a szőlő, 10%-a gyümölcsös, 3%-a erdő és 72% szántóföld. (Enying közigazgatási területén ez utóbbi még nagyobb arányú, több, mint 80%-os). A terület fennmaradó 14%-án további három talajtípus fordul elő. Enying és Lepsény környékén réti talajok a jellemzőek, ezek 6%-ot tesznek ki. További 4-4%-ot pedig a Sió és a Cinca öntés réti talaja és a Sió Balatonszabadi környéki szakaszának réti lápos talaja. Mindhárom hidromorf talajképződmény, mechanikai összetétele vályog, termékenysége V. és VII. között változik. A réti talajok 30%-át réti öntések, 80%-át lápos rétek, 90%-át rétek borítják.

A településhez tartozó területek a talajok, talajvizek vonatkozásában különösebben nem szennyezettek. Jelentős kockázati tényezőnek minősül a talaj minőség szempontjából az illegális hulladéklerakók, amelyek felszámolása az önkormányzat számára állandó problémát jelent.

A nagy kiterjedésű szántóterületek a szél általi deflációval veszélyeztetettek, ennek oka a mezővédő erdősávrendszer hiányos volta is.

A nitrátszennyezés szempontjából érzékeny területeket elsődlegesen a vizek nitrátszennyezéssel szembeni érzékenysége alapján jelölték ki, amelyeket a 27/2006. (II. 7.) Korm. rendelet alapján

legalább négyévente felül kell vizsgálni. Enying északi része a Balaton vízgyűjtő területébe tartozik, így nitrátérzékeny területnek számít. A kijelölt területeken a mezőgazdasági tevékenységet folytatónak a mezőgazdasági tevékenységét a jogszabály alapján készült cselekvési programnak, valamint az előírt mezőgazdasági gyakorlatnak kötelező megfelelni.

1.17.2. Felszíni és a felszín alatti vizek

Enying a Sió vízgyűjtő-gazdálkodási alegység területén fekszik. Két vízfolyás víztest érinti: a Cinca-Csíkgát-patak áthalad a településen, a Sió-csatorna a déli közigazgatási határt alkotja. A településen található mesterségesen duzzasztott halastavak egyike sem éri el a víztestbe soroláshoz szükséges méretet.

A Cinca-Csíkgát-patak a Sió-csatorna bal parti mellékága. A víztestet a vízgyűjtő-gazdálkodási terv erősen módosítottan minősítette az enyingi völgyzárógátas tározó hatása miatt. A víztest ökológiai állapota adathiány miatt a 2010-ben elkészült vízgyűjtő-gazdálkodási tervben nem került értékelésre.

A Sió-csatorna, a siófoki leeresztő műtárgynál ágazik ki a Balatonból és északnyugat-délkelet irányban halad a Duna felé. Elsődleges feladata a Balaton vízszintszabályozási szintje feletti vizek levezetése. A csatorna mesterséges víztest, vízjárása nem egyenletes, felső szakaszán jelentősebb vízmennyiség csak akkor lehetséges, ha a siófoki zsilip nyitva van és a Balatonból vízeresztés történik. A víztest ökológiai minősítése mérsékelt.

Felszíni víztestek minősítése

Vízfolyás neve	Fizikai kémiai elemek							Víztest ökológiai állapota	
	szervesanyagok	tápanyagok	sótartalom	savasság	Fizikai-kémiai elemek szerinti állapot	Fizikai-kémiai minősítés megbízhatósága	Hidromorfológiai elemek szerinti állapot	Ökológiai minősítés	Ökológiai minősítés megbízhatósága
Cinca-Csíkgát-patak	jó	gyenge	mérsékelt	kiváló	gyenge	közepes	mérsékelt	keves adat	alacsony

Vízfolyás neve	Fizikai kémiai elemek							Víztest ökológiai állapota	
	szervesanyagok	tápanyagok	sótartalom	savasság	Fizikai-kémiai elemek szerinti állapota	Fizikai-kémiai minősítés megbízhatósága	Hidromorfológiai elemek szerinti állapot	Ökológiai minősítés	Ökológiai minősítés megbízhatósága
Siócsatorna	mérsékelt	jó	mérsékelt	mérsékelt	kiváló	mérsékelt	alacsony	mérsékelt	alacsony

30. táblázat: Felszíni víztestek jellemzői

A város közigazgatási területét hidrogeológiai vízbázis nem érinti. Enying a felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken levő települések besorolásáról szóló 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet alapján érzékeny területnek minősül.

A talajvíz mélysége általában 2-6 m között változik morfológiai viszonyoktól függően, de szintje a nagy vastagságú löszel fedett területen 6-10 m alá süllyed. Mennyisége nem számottevő. A talajvizek minőségére a magas szulfáttartalom (helyenként 30 mg/l felett) és 25-35 nk° keménység jellemző. (Környezetvédelmi Program)

A tervezési területet a Vízgyűjtő gazdálkodási Terv alapján a p.1.7.1 és a sp.1.7.1. Séd-Nádor Sárvíz vízgyűjtő sekély porózus és porózus víztestek, a pt.3.1. Délnyugat-Dunántúl porózus termál víztest és igen kis mértékben a kt.1.7 Kelet-Dunántúli termálkarszt víztest érinti.

Mennyiségi állapot alapján a három felszín alatti víztest közül kettő jó állapotú a sp1.7.1. víztest pedig bizonytalan, elsősorban felszín alatti vizektől függő ökoszisztémák károsodása miatt. Az sp.1.7.1 és p.1.7.1 víztestek összes után pótlódása 399.978 m³/nap, mely az sp.1.7.1 víztesten való beszivárgó csapadék (392.845 m³/nap), és a szomszédos felszín alatti víztestekből történő vízatadódás (7.133 m³/nap) összegéből vezethető le. Jellemzően tehát a csapadékból történő után pótlódás a meghatározó, a felszín alatti vízből történő átadódás kisebb jelentőségű, a felszíni vízfolyások hatása pedig nem számottevő.

Enying városában 2014-2015 terjedő időszakban valósult meg a KEOP-1.2.1/B/10-2010-0006 azonosító számú projekt keretében a szennyvízcsatornahálózat építés és szennyvíztisztítási beruházás. A közüzemi szolgáltatás kiépítésével jó eredményt ért el a település a szennyvíz derítők megszüntetésével talaj, növény, felszíni, és felszín közeli vizek és levegő védelem területen. (Környezetvédelmi Program)

Enying város kommunális szennyvíz csatornahálózatát, és szennyvíztisztító telepét a Fejérvíz Zrt. üzemelteti. A szennyvíztisztító mű mesterséges biológiai technológiával működik, PURABLOKK tisztítótelep típus. A beérkező szennyvíz jellemzően lakossági kommunális szennyvíz. (Környezetvédelmi Program)

A szennyvíztelepre érkező nyers szennyvíz egy telepi átemelőn keresztül folyik a mechanikai tisztító egységre (rácsszűrés, homokfogó) majd azt követően az egyesített biológiai műtárgyba, ahol megvalósul a nitrifikáció, mely elékapcsolt denitrifikációval kombinált biológiai vegyszeres foszforeltávolítást tartalmaz. A biológiai rendszerből kikerülő stabil iszapok gravitációs sűrítés után, gépi víztelenítésre kerülnek. (Környezetvédelmi Program)

A tisztított szennyvíz -folyamatos laboratóriumi mérések, vizsgálatok mellett végzett- elvezetése a Cinca-Csíkgát-patakba történik. (Környezetvédelmi Program)

Enying Város Önkormányzata 2021-ben pályázatot nyújtott be Enying-Alsótekeres településen lévő lakossági ivóvízszolgáltatásra vonatkozóan.

1.17.3. Levegőtisztaság és védelme

A levegő minőségét negatívan leginkább a közlekedésből, a lakossági fűtésből és egyéb tevékenységekből (hulladék és avarégetés) és a gazdasági (szolgáltatás, ipar, mezőgazdaság) tevékenységből adódó szennyezések okozzák.

A fűtési időszakban a nitrogén-oxid (NOx) és a kisméretű szállópor (PM10), nyáron a felszín közeli ózon szennyezettség jelenthet problémát (mérési adat ezekről nem áll rendelkezésre).

A levegő védelmével kapcsolatos egyes szabályokról szóló 306/2010. (XII. 23.) Kormányrendelet II. fejezet 10.§ (1) bekezdése alapján az ország területét a légszennyezettség alapján zónákba kell sorolni. A zónába sorolás kritériumait a 4/2011 (I.14.) VM rendelet tartalmazza, akárcsak a különböző zónatípusokhoz (A-F csoport) tartozó határértékeket.

Magát a zónába sorolást (A-F csoport) légszennyezettségi agglomerációk és zónák kijelöléséről szóló 4/2002. (X.7.) KvVM (módosította: 2/2008. (I.16.) KvVM rendelet) 1. számú melléklete tartalmazza.

Enying a következő légszennyezettségi zónákba sorolható:

10. Az ország többi területe

Zónacsoport a vizsgált szennyező anyagok szerint	Kén-dioxid	Nitrogén-dioxid	Szén-monoxid	Szilárd (PM ₁₀)	Benzol
10. Az ország többi területe	F	F	F	E	F

A kategóriákhoz koncentráció tartományok rendelhetők:

Zónák	SO ₂ (µg/m ³)	NO ₂ (µg/m ³)	PM ₁₀ (µg/m ³)	CO (µg/m ³)
E zóna	50-75	26-32	10-14	2500-3500
F zóna	50 alatt	26 alatt	10 alatt	2500 alatt

31. táblázat: Légszennyezettségi adatok

E csoport: azon terület, ahol a légszennyezettség egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a felső és az alsó vizsgálati küszöb között van.

F csoport: azon terület, ahol a levegőterheltségi szint az alsó vizsgálati küszöböt nem haladja meg.

Az Országos Légszennyezettségi Mérőhálózatnak (OLM) a településen, illetve annak környezetében sem manuális, sem automata mintavevő helye nincsen. A legközelebbi mérőpontok Berhidán, Litéren, Székesfehérváron (NO₂ mérés), illetve Siófokon és Tamásiban (üledő por mérés) található, ugyanakkor azok mérési adatai olyan távol esnek a településtől, hogy azok értéke nincs számottevő jelentőséggel Enyingre.

Problémát jelent, hogy a lakosság egy része a fűtést vegyes tüzelésű kazánokkal, kályhával oldja meg, ahol a fa, és szén tüzelőanyag használata mellett főleg a kevésbé jó anyagi körülmények között élő emberek körére jellemző a műanyag hulladékok, festett, lakozott fa hulladékok stb. égetése. (Környezetvédelmi Program)

A PM₁₀ szennyezettségről nincs mérési adat, de a téli fűtési szezonban – kedvezőtlen meteorológiai feltételek esetén – előfordulhatnak olyan időszakok, amikor határérték feletti szennyezés keletkezik.

Enyingen közlekedési légszennyező forrás a belterületen áthaladó 64-es sz. főút, továbbá a közigazgatási terület északi szélét érintő 7-es sz. főút. Mint diffúz szennyező források említhetők a külterületen lévő, nagy kiterjedésű mezőgazdasági szántóterületek, amelyekről – elsősorban a tavaszi időszakban, a vegetációs fázis előtt – a szél és a gépi művelés által keltett porterhelés jelentkezik. A deflációval együtt járó porszennyezést a mezővédő erdősáv rendszer hiányai is erősítik.

A gazdasági tevékenységekből eredő szennyezések figyelemmel követésére az környezetvédelmi hatóság nyilvántartja és ellenőrzi a településen lévő pontszerű szennyező forrásokat. Határérték feletti kibocsátás miatti intézkedésről, büntetésről nincs tudomásunk. Enyingen az alábbi táblázat mutatja a 2020-as tárgyévre vonatkozó kibocsátási adatokat. Egyik kibocsátás sem okoz jelentős környezeti terhelést a városban.

MEGNEVEZÉS	CÍM	ANYAGNÉV	Kibocsátás (kg/év)
------------	-----	----------	--------------------

I-II.sz. terményszárító és tároló telep	Mikó tanya	Szén-monoxid	146
		Nitrogén-oxidok	231
		Szilárd anyag	753
Terményszárító és Magtár	Kabókai út	Szén-monoxid	1951
		Nitrogén-oxidok	202
		Szilárd anyag	2878
Gabonátároló telephely	Rákóczi utca 68.	Szilárd anyag	63

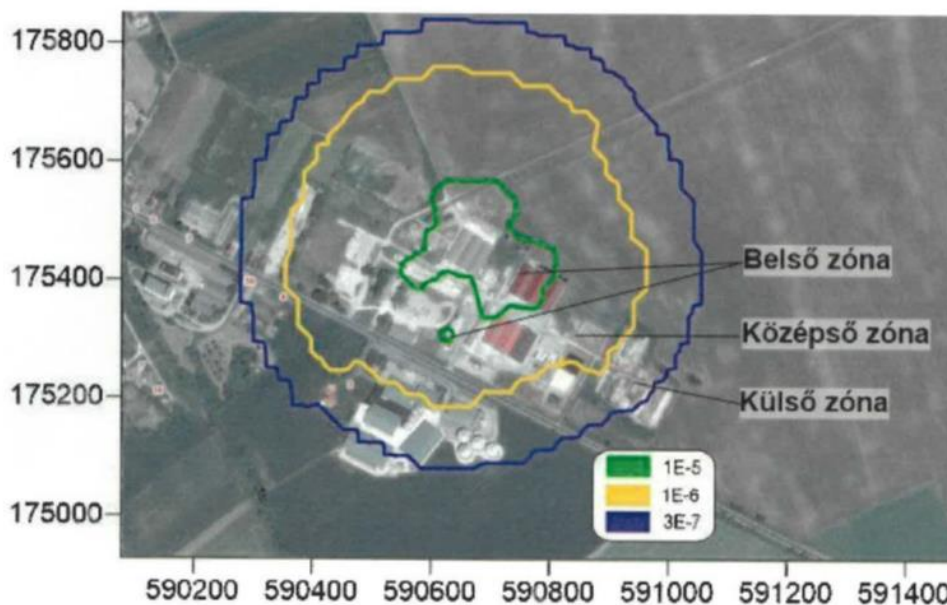
32. táblázat: Légszennyezőanyagok kibocsátása

A település déli részén lévő ipari területen működő műtrágyagyártó üzem, az EuroChem Agro Hungary Kft. (Kossuth major, 041/6 hrsz.) esetében a veszélyességi övezet határának megállapítása volt szükséges. Az önkormányzat által megadott adatszolgáltatás szerint a határok megállapítása a következők szerint történt. (TSZT)

FMKI 35700/5315-11/2017. ált számú határozata

EuroChem Agro Hungary Kft. 8130 Enying, Kossuth major 041/6 hrsz-ú telephely veszélyességi övezetei

107. ábra: EuroChem Agro Hungary Kft. (Kossuth major, 041/6 hrsz.) veszélyességi övezetei (TSZT)

1.17.4. Zaj- és rezgésterhelés

Enyingen elsősorban a közúti (és jóval kisebb arányban a vasúti) közlekedés okoz zaj- és rezgésterhelést. A települést átszelő 7-es számú és 64-es számú főút érint zajtól védendő területeket, illetve ezek mellett jelöl zaj ellen védendő fejlesztési területeket a településszerkezeti terv.

A településszerkezeti terv megalapozó munkarésze alapján a meglévő forgalom nagyságokból és a forgalom összetételéből a következő következtetéseket lehet levonni:

- A 7. számú főút Alsótekeres melletti szakaszának – bár az út ezen szakasza már a Somogy megyei Balatonvilágos településének a közigazgatási területére esik, mégis Alsótekeres külső közlekedési kapcsolati szempontjából meghatározó – forgalma 5959 j/nap. A településrészen megközelítőleg 75 háztartás van. Az ott lévő termelési egységek és a lakosság által gerjesztett, a főútra csatlakozó forgalom nagysága nem haladja meg a 300 j/napot. (TSZT)

- A 64. számú főút települési átkelési szakaszán a korábbi rendezési tervi forgalmi előbecslések helyesnek bizonyultak, vagyis megerősítést nyert az a korábbi fejlesztési elképzelés, miszerint a tervezett elkerülő útszakaszra mind Bozsoknál, mind Enyingnél szükség van és az is, hogy az elkerülő szakasz a mai vasúti szintbeni keresztezésnél visszatérhet a Rákóczi utca vonalára. (TSZT) A korábbi előbecslések megállapították, hogy a számított zaj értékei jóval a zaj- és rezgésterhelési határértékek megállapításáról szóló 8/2002.(III.22.) KöM-EüM rendeletben megállapított határérték feletti, mintegy 12 dB-lel meghaladják azt (a számítás éjszakai időszakra készült, de ha akkor nem teljesül a határérték, akkor a nappali időszakra sem). A 64-es sz. főút forgalmát a Duna-Tisza köze és a Balaton

(és Veszprém) közötti legrövidebb elérés generálja, így a tervezett M8 gyorsforgalmi út megvalósulása jelentősen javítaná a helyzetet. Az M8 autópálya M7 és M6 közötti szakaszának kivitelezése 2023-tól tervezett.

- A 6401. jelű illetve a 6404. jelű mellékutak forgalma még nem zavaró hatású. (TSZT)

1.17.5. Sugárzás védelem

Sugárzás védelemmel kapcsolatos problémáról, terhelésekről Enying esetében nem áll rendelkezésre információ.

1.17.6. Hulladékkezelés

Enyingen a kommunális hulladék gyűjtése és regionális lerakóhelyre való szállítása megoldott. A hulladékgyűjtési közszolgáltatást a SIÓKOM Kft. végzi. A szelektív hulladékgyűjtés keretében csomagolási papír, műanyag és üveghulladékot is elszállítanak, ezenfelül a zöldhulladék gyűjtése is megoldott a házhoz menő rendszerben.

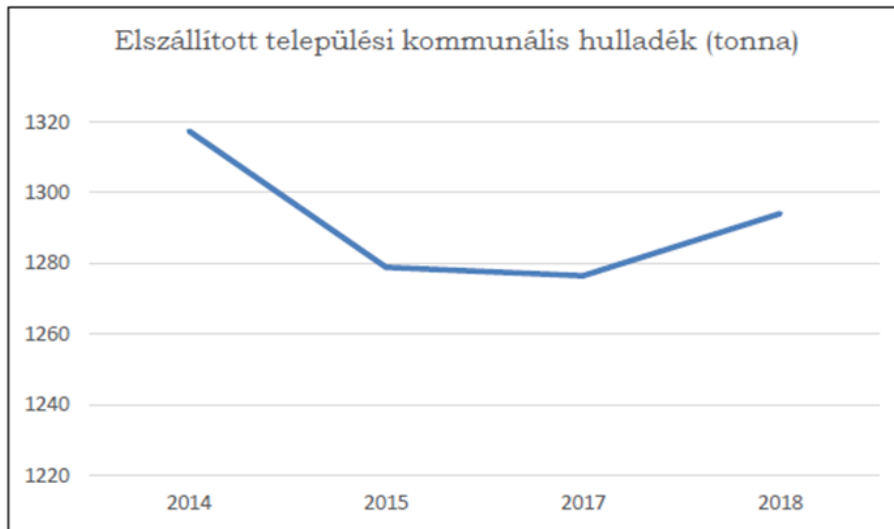
Közszolgáltatás keretében 2021-ben Enying város területén az alábbi hulladékmennyiségek kerültek begyűjtésre:

- vegyes, kommunális hulladék: 1471 t
- zöldhulladék: 154 t
- papírhulladék: 35 t
- üveghulladék: 10 t
- műanyag+fém: 40 t
- lom: 94 t

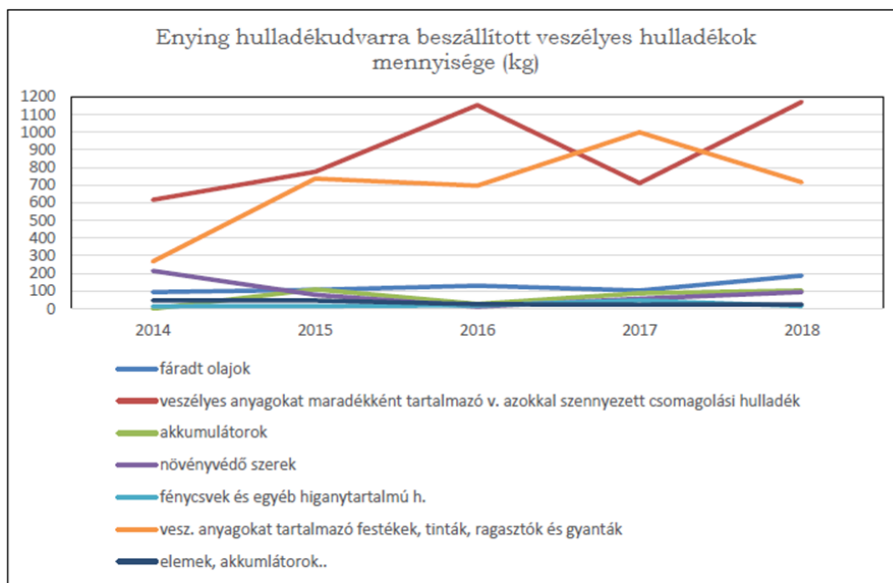
A települési kommunális hulladék mértéke növekedett, ugyanis Enyingen 2014 és 2018 között 1300 t körül alakult az elszállított kommunális hulladék. Növekedett a gyűjtött zöldhulladék mértéke is, ugyanis 2014 és 2018 között 30-60 t között alakult ennek mennyisége. Ez a házhoz menő rendszer kialakításával magyarázható.

A 2000-ben bezárt városi szemételep rekultivációja megtörtént. A szemételep helyén - a 6404.sz. Kabókapusztá felé tartó út mentén, Fehérhegynél - alakították ki a hulladékgyűjtő udvart, a gypmesteri telepet és itt létesült a szennyvíztisztító is. A telephely közúton jól elérhető, lakott, illetve lakóterületi fejlesztésre kijelölt területtől legközelebb 800 m-re található. A hulladékudvar címe: 8130 Enying, 0115/2 hrsz. A telep a lakosságtól begyűjtéssel átvehető nem veszélyes és veszélyes hulladékok elhelyezésére szolgáló gyűjtőhely is.

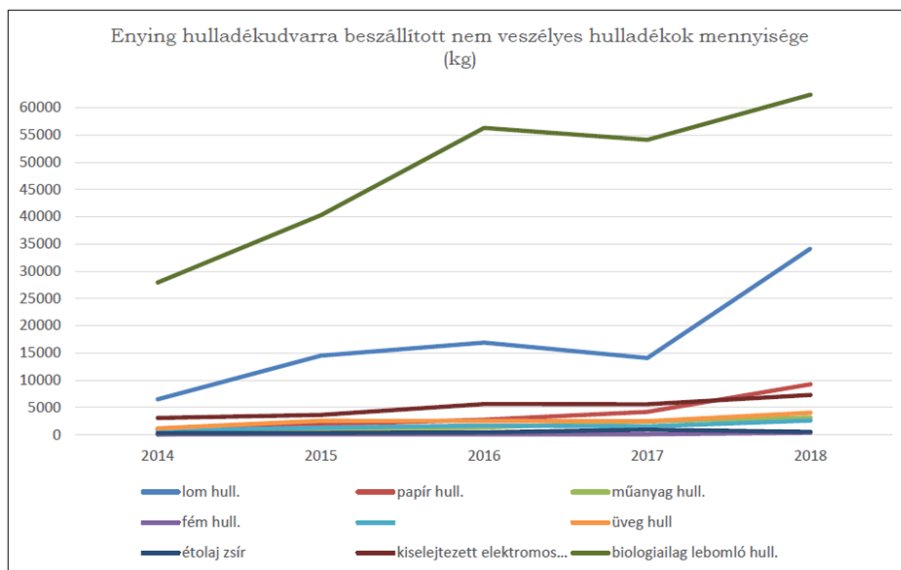

9

10

11

108.ábra. Hulladékgazdálkodás Enyingen

2021-ben közszolgáltatás keretében az alábbi mennyiségeket helyezték el a hulladékudvaron:

- lom: 67 060 kg
- zöldhulladék: 92 900 kg
- papír: 11 672 kg
- üveg: 6 468 kg
- műanyag+fém: 3 025 kg
- veszélyes hulladék: 1 512 kg

Enying közigazgatási területén is egyre nagyobb problémát jelent az illegális hulladéklerakás. Az illegális hulladéklerakó telepekről a szennyező, káros anyagok könnyen a talajba jutnak, onnan a felszín alatti vizekbe tudnak szivárogni. Enying város ivóvízgazdálkodása teljes egészében a felszíni vízkészletek felhasználásával történik, ennek védelme első rendű feladat, ezért kiemelt fontosságú az illegális hulladék lerakó telepek felszámolása. (Környezetvédelmi Program)

Enying Város Önkormányzata két illegális hulladéklerakó felszámolására vonatkozóan nyújtott be pályázatot, az egyiket 2020. évben és a 2021. évben a „Tisztítsuk meg az országot” projekt I. ütemének keretein belül.

A pályázat keretein belül tíz ingatlanról szállították el az illegális hulladékot, valamint eszközbeszerzés is megvalósult, mely a hulladékok összegyűjtésénél játszottak fontos szerepet.

1.17.7. Vizuális környezetterhelés

A vizuális környezetterhelés elsősorban a közlekedési vonalak mentén jelentkezik olyan esetekben, amikor az épített és természeti-táji környezet harmóniája megbomlik, disszonánssá válik. Belterületen ilyen zavaró tényező lehet a közterületek, zöldfelületek elhanyagoltsága. A városban elsősorban a belterületet érintő vízfolyás völgyek (Cinca-Csíkgát patak és mellékága, az Enyingi ér) egyes szakaszai mutatnak elhanyagolt képet. Egyes lakóterületi részek – amelyek pl. szegregátumként is jellettek – szintén zavaró megjelenésűek. A város főutcájának számító Kossuth Lajos utca egységes közterületi-kertépítészeti rendezést igényelne, amelyen belül meg kellene oldani a parkolók építését, kerékpárút létesítését, a közműhálózat településképileg megfelelő kialakítását (pl. légvezetékek föld alá helyezésével), a zöldfelület nívós kialakítását egységes fasorokkal, cserjetelepítésekkel. A Zöld Város program keretében megújult a Főtér, ugyanakkor a teljes főutca tájépítészeti újragondolása szükséges lenne.

Külterületen főként az illegális hulladéklerakások zavaróak, ráadásul ezek komoly környezetvédelmi konfliktusokat is okoznak.

1.17.8. Árvízvédelem

Enying alacsony árvíz veszélyeztetettségű területen fekszik. A település területét elsőrendű árvízvédelmi töltés nem érinti. Árvízvédelmet a Cinca-Csíkgát-patakon kell biztosítani, amely

önkormányzati feladat. Itt a hirtelen csapadékok esetében kell nagyobb vízhozamokra számítani, ám megfelelően karbantartott meder esetén a patak nagyvizei sem okozhatnak problémát.

1.17.9. Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák

Környezetvédelmi konfliktust okoznak a területen megtalálható illegális hulladéklerakások, melyek felszámolásáról mihamarabb gondoskodni kell.

A lakosság egy része a fűtést vegyes tüzelésű kazánokkal, kályhákkal oldja meg, ahol a fa, és szén tüzelőanyag használata mellett főleg a kevésbé jó anyagi körülmények között élő emberek körére jellemző a műanyag hulladékok, festett, lakozott fa hulladékok stb. égetése. Ez a gyakorlat jelentős környezetvédelmi és humán-egészségügyi problémát okoz. A PM₁₀ szennyezettségről nincs mérési adat, de a téli fűtési szezonban előfordulhatnak olyan időszakok, amikor határérték feletti szennyezés keletkezik.

A 64-es számú főút keresztül szeli Enying belterületét, ahol lakott területeket érint. Jelentős személygépjármű, illetve teherforgalma miatt negatív hatással van a levegőtisztaságra, valamint a terület zaj- és rezgéshelyzetére.

A felszíni vizek, vízfolyások védelmét biztosítani kell. A szennyezőanyagok közvetlen vízfolyásba jutását meg kell akadályozni. A vízfolyások, vízfelületek természeti területnek kijelölt környezete biztosítja a szántóföldről lefolyó vizek hordalékának megfogását. Ezt a védelmi sávot a hiányzó helyeken gyepesítéssel pótolni kell.

1.18. Katasztrófavédelem (területfelhasználást, beépítést, befolyásoló vagy korlátozó tényezők)

1.18.1. Építésföldtani korlátok

Alábányászott területek, barlangok és pincék területei

A település közigazgatási területén alábányászott területek és barlangok nincsenek, továbbá olyan településrészek sincsenek, ahol a pincék elhelyezkedése, kialakítása építésföldtani korlátot jelentene. A területen nyilvántartott ásványvagyron, lejegyzett bányatelek nincs, azonban 2017. évben agyag, kőzetliszt, homok, márga nyersanyagokra kutatási engedélykérelem került benyújtásra.

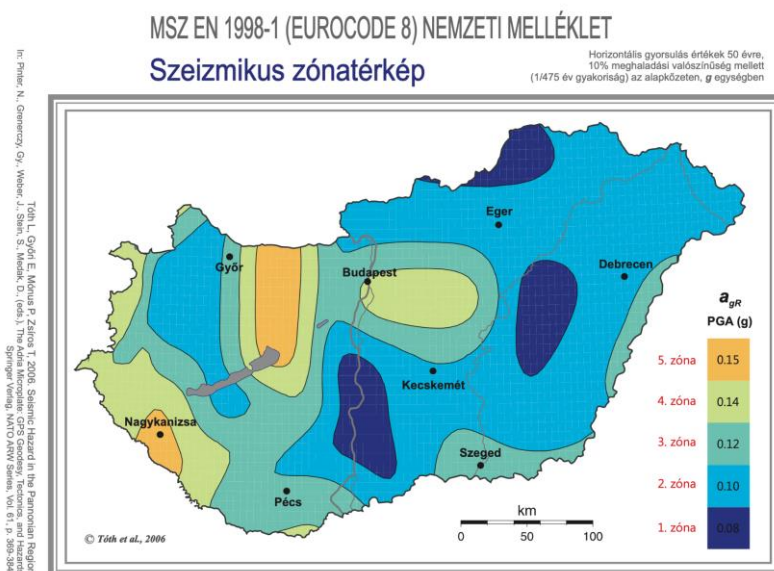
Csúszás-, süllyedésveszélyes területek

Enyingen a településszerkezeti terv felszínmozgás veszélyes területeket jelez, kisebb területen a bozsoki városrész mellett a Cinca-Csíkgát patak mentén, nagyobb kiterjedésben pedig délen a patak völgy két oldalán, Kabókapusztát is érintően.

Földrengés veszélyeztetett területei

A Balaton északi vége és Komárom közötti sáv az országban az egyik legaktívabb területnek számít. A szeizmikus zónatérkép szerint Enying térsége a 4-es és 5-ös zónába tartozik. Az EU tagországaként Magyarországon is érvényben van az Unió egységes földrengés szabványa az Eurocode-8 (MSZ EN 1998-1). Ez a szabvány egységes tervezési metodikát ír elő az Unió egész területén. Eszerint minden építményt úgy kell tervezni, hogy az élettartama (általában 50 év) alatt 10% valószínűséggel előforduló földrengést komolyabb szerkezeti károsodás, összeomlás nélkül kibírjon.

109. ábra: Szeizmikus zónatérkép Forrás: www.foldrenges.hu

1.18.2. Vízrajzi veszélyeztetettség

Árvízveszélyes területek

A települést és tágabb térségét érintő folyók, vízgyűjtők, vízfolyások, belvízcsatornák közül két jelentősebb vízfolyás:

- a Cinca-Csíkgát patak, mely áthalad a településen,
- a Sió- csatorna, mely a déli közigazgatási területi határt alkotja.

Enying városában felszíni vizek és a csapadékvizek befogadói a közigazgatási területen lévő vízfolyások, települési vízgazdálkodási területek:

- Cinca-Csíkgát patak, kezelője a Közép-dunántúli Vízügyi Igazgatóság. A vízfolyás jelenleg rendezetlen a belterületi szakaszok elnádásodtak, hulladékkal telítettek.
- Enyingi ér,
- Józsefkúti-árok,
- Kovácstanyai árok.
- Csíkgáti árok

Enying területéről elvezetendő csapadékvizek befogadója a Cinca-Csíkgát patak. Kabókapusztá és Leshegy területéről elvezetendő csapadékvizek befogadója a két településrész közötti halastavakat összekötő vízfolyás.

A Cinca-Csíkgát patak jellemzői:

- Mederszakasz hossza: 26,5 km.
- Átlagos vízhozama: 0,350 m³/s
- Minimális vízhozama: 0,015 m³/s
- Abszolút esése: 71 m
- Átlagos esése 2,7%

A patakon nagyobb esőzések alkalmával – becsült adatok szerint – 50 m³/s feletti vízhozam is lehetséges, egyéb időszakban pedig rendkívül alacsony a vízhozama.

Belvízveszélyes területek

Enying város belvízvédelmi öblözethez nem kapcsolódik. Belvizes területek kialakulása a településre nem jellemző. Az elmúlt évek során, csupán az Enyingi ér 64. sz. közút feletti szakaszán, a Malom és Vasút utcák közötti területen alakult ki belvizes terület. Itt a földterületnek talajvízből származó elöntése nem történt, a terület elöntését a csapadékvízből összegyűlő víz okozta. A vízfolyás felső szakaszán, a Malom utca feletti területen a meder szétterülése a jellemző, a víz lefolyása nem biztosított, ezért alakult ki az összefüggő vízfelületet, ami épületet nem veszélyeztetett. A település adottságai miatt csak a helyi vízkárok okozhatnak veszélyhelyzetet.

Mély fekvésű területek

Kifejezetten mély fekvésű terület nem található a tervezési területen.

Árvíz és belvízvédelem

A városban elméletileg egy fajta vízkárt kiváltó ok lehetséges, a településre és a vízgyűjtőjére hulló csapadékból származó helyi vízkár. Mivel a vízgyűjtőn völgyzárógátas rendszerű halastavak is üzemelnek ezért az árvízi kockázat minimális. A település területét elsőrendű árvízvédelmi töltés nem érinti. Árvízvédelmet a Cinca-Csíkgát patakon kell biztosítani, amely önkormányzati feladat.

1.18.3. Egyéb katasztrófavédelmi tényezők

A településen kedvezőtlen morfológiai adottságok nem jellemzőek, mélységi, magassági korlátozások, illetve tevékenységből adódó korlátozások nem relevánsak.

1.19. Ásványi nyersanyag lelőhely

A közigazgatási területen nyilvántartott ásványvagyon, bányászati terület nincs.

2017. évben agyag, kőzetliszt, homok, márga nyersanyagokra kutatási engedélykérelem került benyújtásra. A Bányafelügyelet megadta a több település területét érintő kutatási terület sarokponti koordinátáit (TSZT).

110. ábra: Nyersanyagkutatással érintett terület (TSZT)

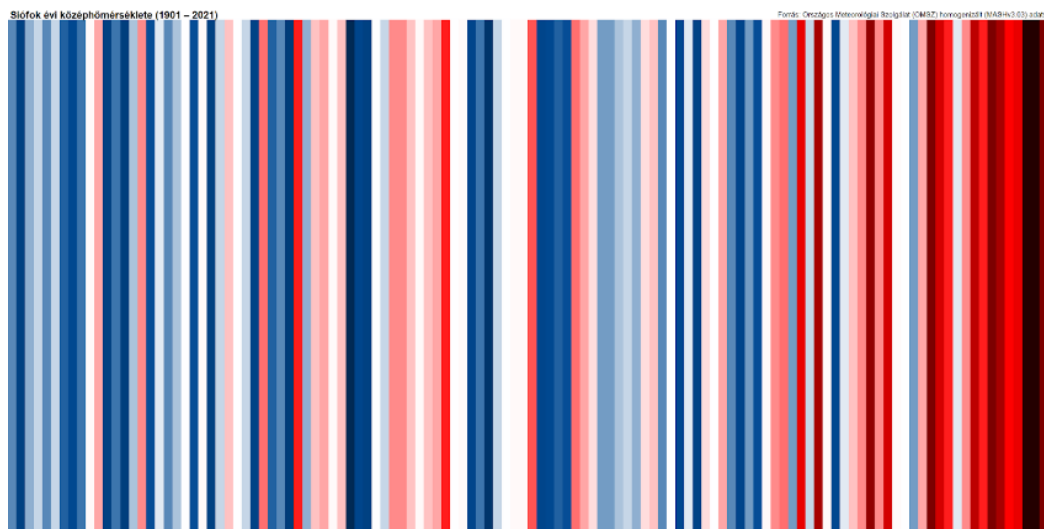
1.20. Városi klíma

A település éghajlati viszonyai

- Klimatikus adatok

Hazánk egésze az északi mérsékelt övezetben fekszik, ahol a kontinentális hatások érvényesülnek. Enying mérsékeltlen meleg és száraz éghajlattal rendelkezik, ami a közepes hőigényű és vízigényesebb kultúráknak kedvez. A Káloz-Igari löszhát valamivel szárazabb, ezért ott a terméshozzához az öntözés javasolt. Az évi napsütéses órák száma 2000 körüli, ebből nyáron 800-810, télen 190 óra körüli napfénytartamra számíthatunk. Évi középhőmérséklete 10,2-10,4 C körül mozog. A fagymentes időszak hossza 200-203 nap körüli (ápr. 5-8. és okt. 26-28. között). Az abszolút hőmérsékleti maximumok és minimumok sokévi átlaga 33,5 °C, illetve -16,0 és -16,5 °C közötti. Az évi csapadék átlaga 575 mm, ami a tartós nyári meleggel együtt mérsékelt szárazságot idéz elő. A kistájban Enyingen mérték a legtöbb 24 órás esőt, 71 mm-t. Az ariditási index 1,17-1,20. Az uralkodó szélirány az É-i és az ÉNy-i, az átlagos szélesség kevéssel 3 m/s alatti. A közepes hőigényű és vízigényesebb kultúráknak kedvező az éghajlat.

- Éghajlati elemek módosulása
  - Hőmérséklet

111. ábra: A szomszédos Siófok településen mért adatok alapján született felemeledést ábrázoló klímacsík. Forrás: www.met.hu

Az Országos Meteorológiai Szolgálat úgynevezett klímacsíkja jól szemlélteti 1901-től 2021-ig a felmelegedés hatását.

Az éghajlatváltozás hatásaihoz való alkalmazkodás, illetve az éghajlatváltozás mértékének csökkentése korunk talán legnagyobb kihívása. E kihívás mértéke és jellege az egyes térségekben különböző lesz.

Egy adott térség vagy település éghajlatváltozással szembeni sérülékenységet alapvetően három dolog határozza meg:

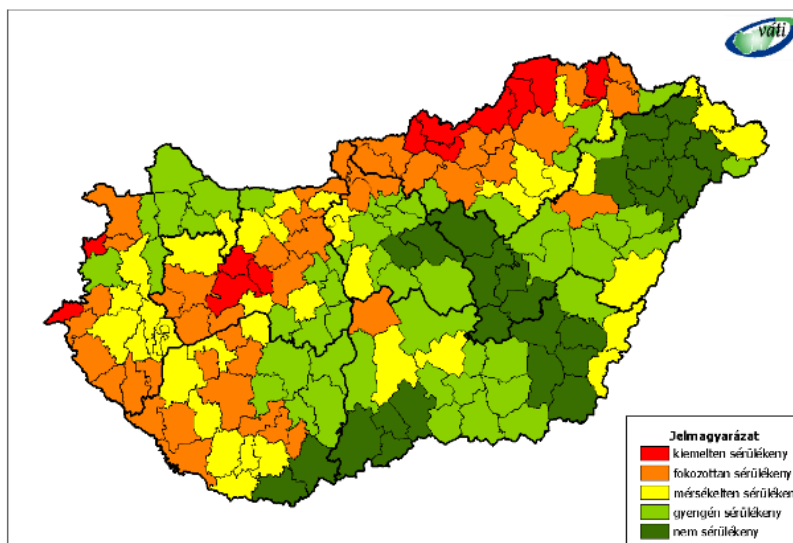
- 1. Kitérttség,** amely a klímaváltozás mértékét mutatja (pl. hőszélsőségek számának növekedése). A kitérttség adott földrajzi helyre jellemző, róla adatok, információk a klímamodellekből nyerhetők-
- 2. Az érzékenység,** amely a hatásviselő rendszer időjárás-függő tulajdonsága (pl. városi hőszigeteken élő lakónépesség száma).
- 3. Az alkalmazkodó képesség** a társadalmi-gazdasági rendszerek válaszadó-képessége a klímaváltozás hatásaira (pl. lakosok klímaváltozással és azok hatásaival kapcsolatos tájékozottsága, jövedelmi viszonyai stb.).

Az éghajlatváltozással szembeni sérülékenység értékelése különböző területi szinteken értelmezhető, így európai szinten a NUTS3-as régiókat hasonlították össze, Magyarország esetében a kistérségek értékelésére került sor. Ugyanakkor a települések és településrészek sérülékenységek előzésének is nagy jelentősége lenne.

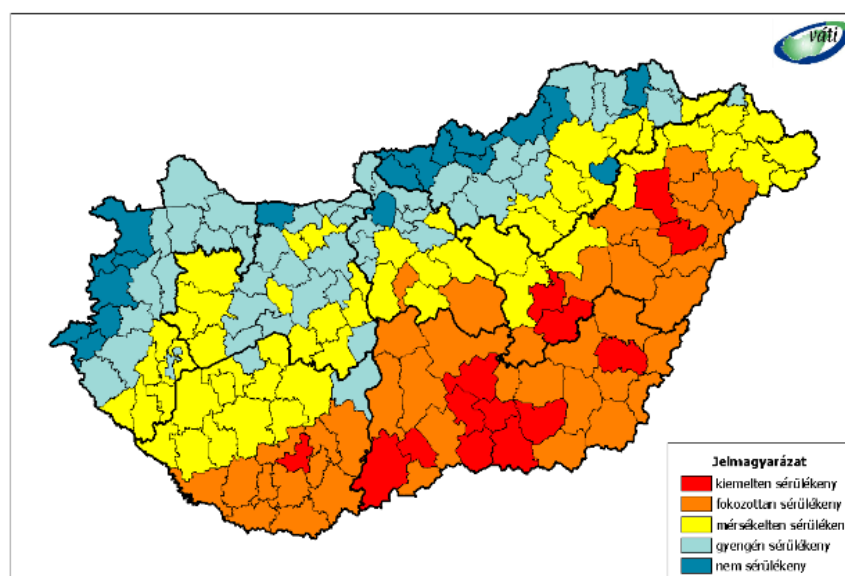
A Magyarország területére készült kistérség szintű felmérés nem egy végső érzékenységi csúcsmutatót határozott meg, hanem tématerületenként értékelte a klíma sérülékenységet, úgymint:

- biodiverzitással kapcsolatos sérülékenység
- emberi egészséggel kapcsolatos sérülékenység
- mezőgazdasággal kapcsolatos sérülékenység

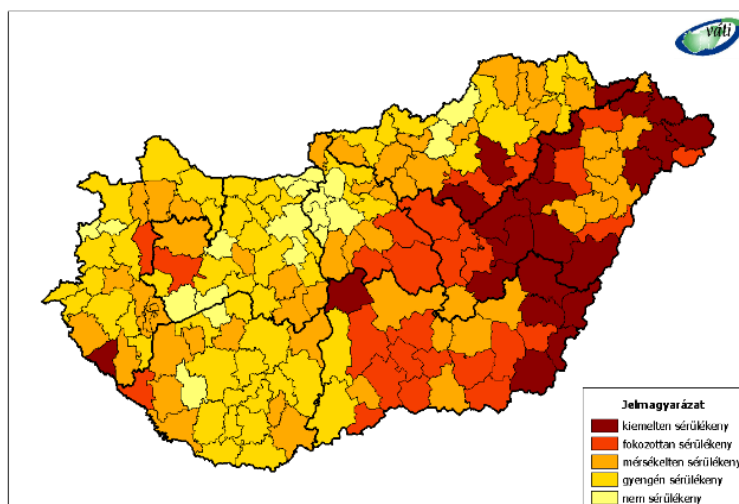
Az Enyingi kistérség mindhárom részkutatás alapján a gyengén sérülékeny kategóriába lett besorolva.

112. ábra: Biodiverzitással kapcsolatos sérülékenység

113. ábra: Hőhullámokkal kapcsolatos sérülékenység

114. ábra: Aszályval kapcsolatos mezőgazdasági sérülékenység (Forrás: VÁTI Nkft. 2010)

Ez azonban nem azt jelenti, hogy a településnek nem kell felkészülnie a változásokra. Az egyes tématerületek esetében a következők javasolhatók:

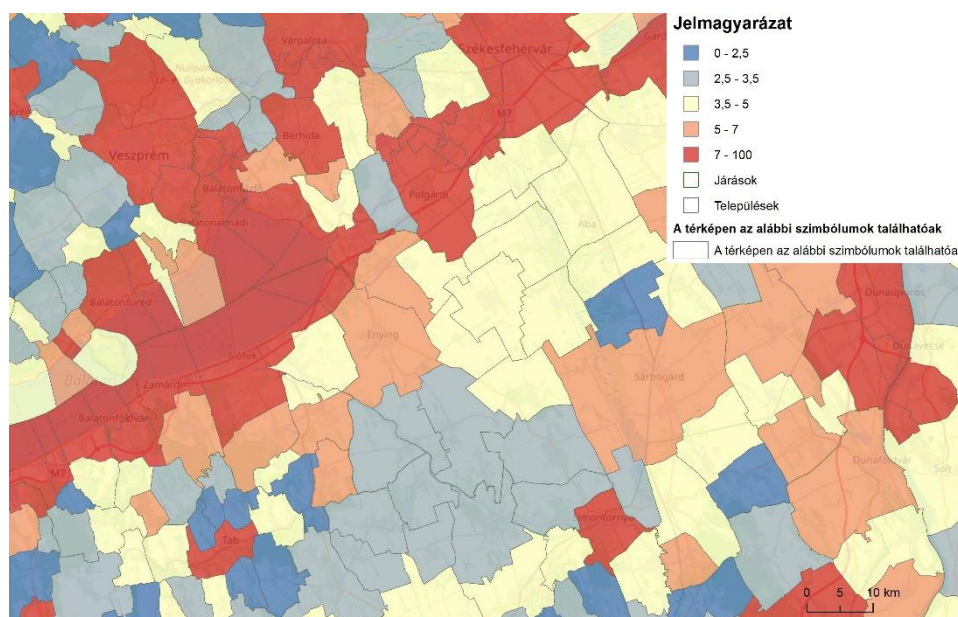
Emberi egészség. A VÁTI Nkft. által végzett kistérségi klímásérülékenységi vizsgálatok (illetve az abban felhasznált KNMI klímamoddell) szerint 46-47 nappal nő a hőségnapok száma. Ez bár önmagában is elég jelentős, de a település alacsonyabb intenzitású beépítése (kertvárosias és falusias lakóterület magas részaránya) miatt hőszigetek nem erősítik fel ennek hatását. Az alkalmazkodásban fontos szerepe van e szerkezet fenntartásának, a zöldfelületek és zöldterületek védelmének (lehetőség szerint növelésének). Továbbá célszerű megfontolni kisebb erdőfoltok telepítését is.

Mezőgazdaság: Enying területén a növénytermesztés szempontjából kiváló termőhelyi adottságú talajok borítják, amelyek jó vízgazdálkodásuk révén mérséklék a csapadékeloszlásban várható változásokat (téli csapadékmennyiség mérsékelt, illetve közepes növekedés, nyár a csapadékmennyiség jelentős csökkenése). Ugyanakkor a szél- és vízeróziós károk mértéke növekedhet a klímaváltozás következtében. Így célszerű a mezőgazdasági termelés során eróziós károk megelőzésére nagyobb hangsúlyt fektetni (beleértve a mezővédő erdősávok létesítését).

Burkolt és Beépített felület aránya

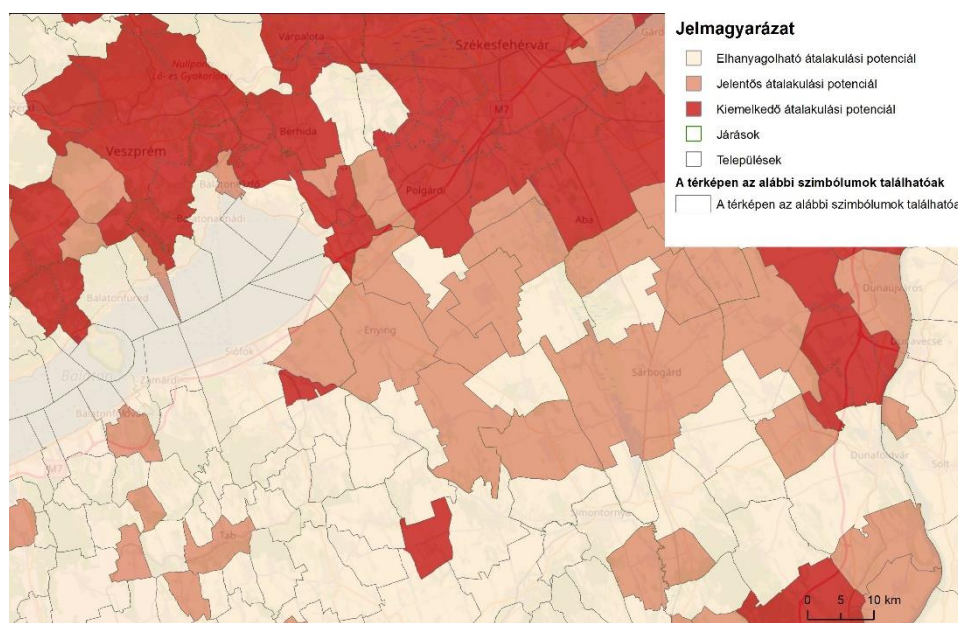
A településen a biológiailag aktív felületek aránya 90%-ot eléri. A Zöldváros projekt keretein belül létrejövő megújuló zöldfelületek növelik a város légkondicionáló hatását. Az ábrán látható mesterséges felszínek aránya a település területéből.

115. ábra: Mesterséges felszínek aránya a település területéből, 2006 –(Forrás: Nemzeti Alkalmazkodás Térinformatikai Rendszer -NATér)

A jelenlegi helyzet kedvezőnek mondható, azonban ha számba vesszük a település felértékelődését és a burkolt felületek növekedésének a lehetőségét, nem elhanyagolandó Enying zöldfelülteinek a további fejlesztése.

116. ábra: Mesterséges felszínek bővülésének potenciális területei 2050-ig – (Forrás: Nemzeti Alkalmazkodás Térinformatikai Rendszer -NATér)

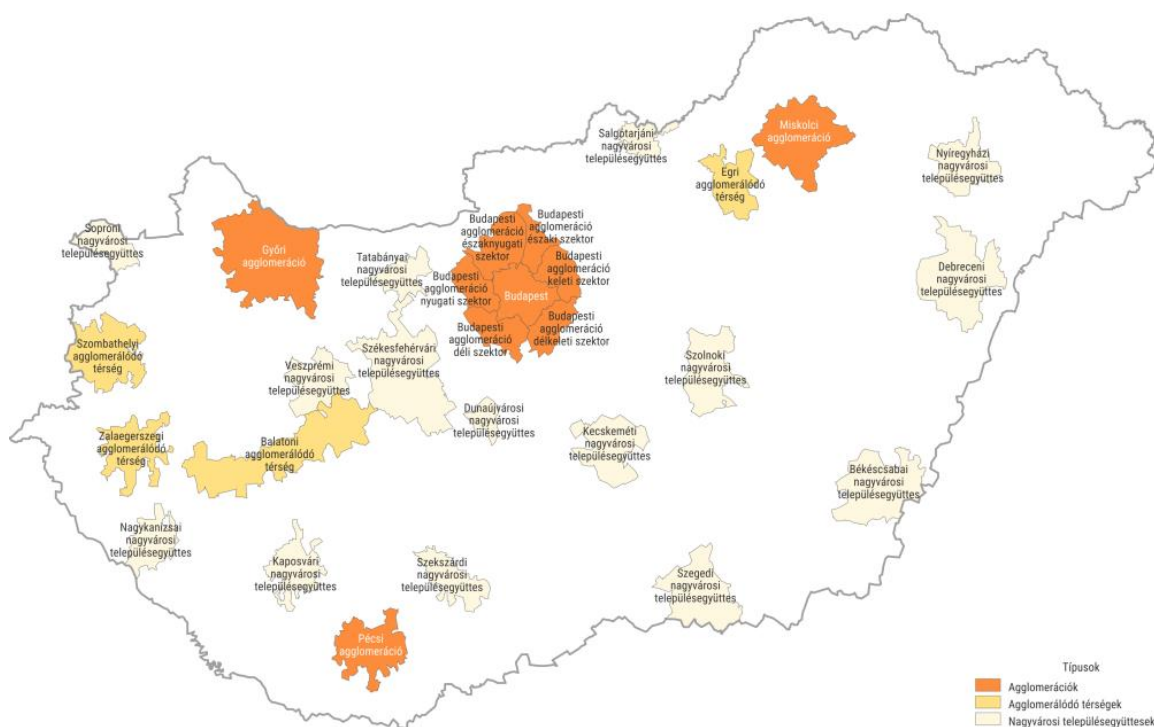

2. TERÜLETI LEHATÁROLÁS

2.1. A várostérség lehatárolása, bemutatása

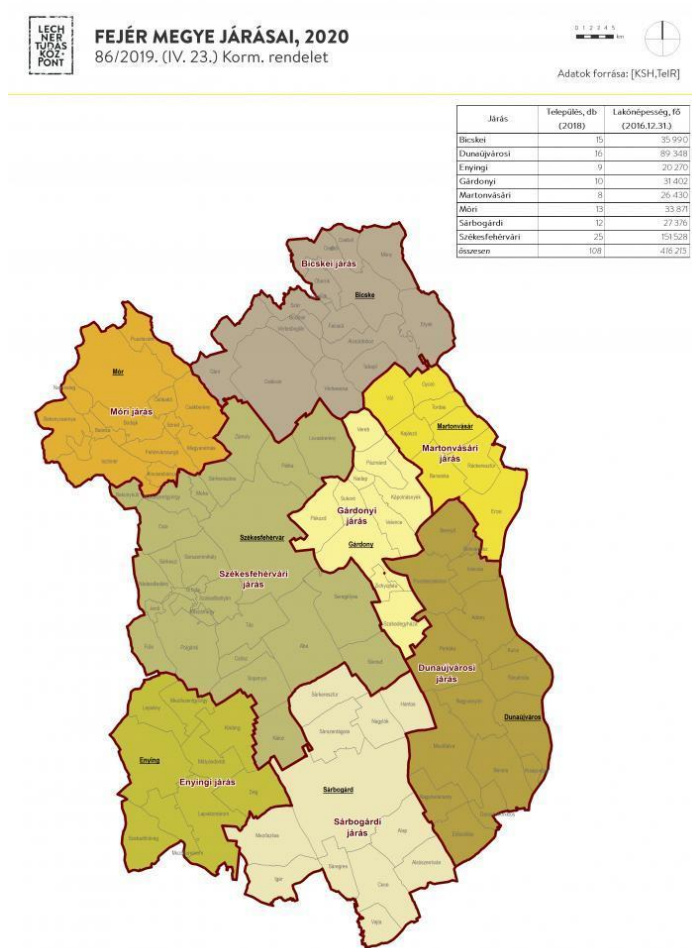
Enying közigazgatási lehatárolása

Enying város Fejér megye déli részén fekszik, a megye 8 db járásából az Enyingi járásnak a járásközpontja. Fejér megye 4359 km²-rel közepes méretű megyének számít, népességét tekintve azonban a hetedik helyen áll (416 000 fő), csakúgy, mint a települések számát tekintve (108 db). A megyében 17 db város található, ezek egyike Enying is. A megye viszonylag nagy népességszáma a megyeszékhely, Székesfehérvár hangsúlyos szerepének is köszönhető, ahol nagyvárosi településeggyüttes alakult ki, mely közel fekszik a Budapest és agglomerálódó vonzaskörzetéhez, illetve Balaton agglomerálódó térségéhez. Enying Székesfehérvártól viszonylag messze fekszik és általánosságban elmondható, hogy a nagyvárosi térség gazdasági hatása és az ebből adódó lehetőségek itt kevésbé érvényesülnek. A megye déli részén a Mezőföld nyugati szélén elhelyezkedő járás, közlekedési feltártságának (64.sz. főút, M7 autópálya és a 70-es út), a Balaton közelségének és az ipari centrumok elérhetőségének köszönhetően látszólag kedvező helyzetben van. Kiváló agrárpotenciálja és fenti közlekedés-földrajzi adottságai ellenére gazdasági teljesítménye alacsony. A kedvezményezett járások besorolásáról szóló 290/2014. (XI.26.) Korm. rendelete alapján az Enyingi járás „kedvezményezett”.

117. ábra Magyarország agglomerációi

Az Enyingi járáshoz 9 db település tartozik: Dég, **Enying**, Kisláng, Lajoskomárom, Lepsény, Mátyásdomb, Mezőkomárom, Mezőszentgyörgy, Szabadhídvég. A megyében az Enyingi a legkisebb a lakónépességű járás, 20 270 fővel, mely a megye lakosságának csupán a 4,87 %-a. A járásnak több közigazgatási hivatala is Enyingen található, ilyen pl. Hatósági és Gyámügyi Osztály, a Foglalkoztatási Osztály, a Kormányablak Osztály, a Nemzeti Adó-és Vámhivatal Fejér megyei Adó-és Vámigazgatósága Enyingi Kirendeltsége. A Tankerületi Központ azonban a megyeszékhelyen, Székesfehérváron található.

118. ábra: Fejér megye járásai

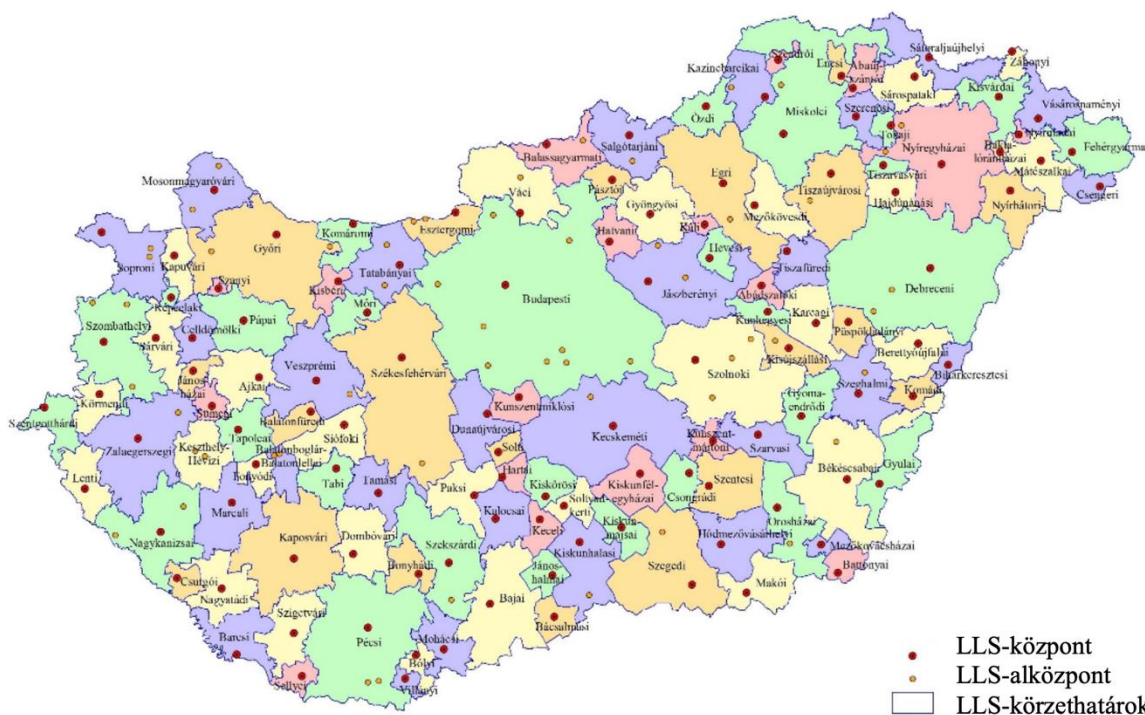
Enying foglalkoztatási várostérsége

Az alábbi ábrán jól látható, hogy Enying járásközponti helyzete ellenére nem szerepel a helyi munkaerő-piaci vonzáskörzetek közt. A megye egyetlen és leghangsúlyosabb foglalkoztatási központja Székesfehérvár. Enying szomszédságában Siófok, Tab, és Tamási számít

foglalkoztatási központnak, melyek már Somogy megyéhez tartoznak. A környék hiányossága, hogy alközpontok nem jelennek meg a központok mellett.

A fentiekből következik, hogy Enyingen jellemző az ingázás a foglalkoztatási központok irányába. Siófok közelségéből eredően (szezónális) munkába járás révén kapcsolódik a balatoni városhoz, a munkaerő ingázásának másik iránya a 35 km-re fekvő megyeszékhely, Székesfehérvár.

Helyi munkaerő-piaci vonzaskörzetek 2011-ben

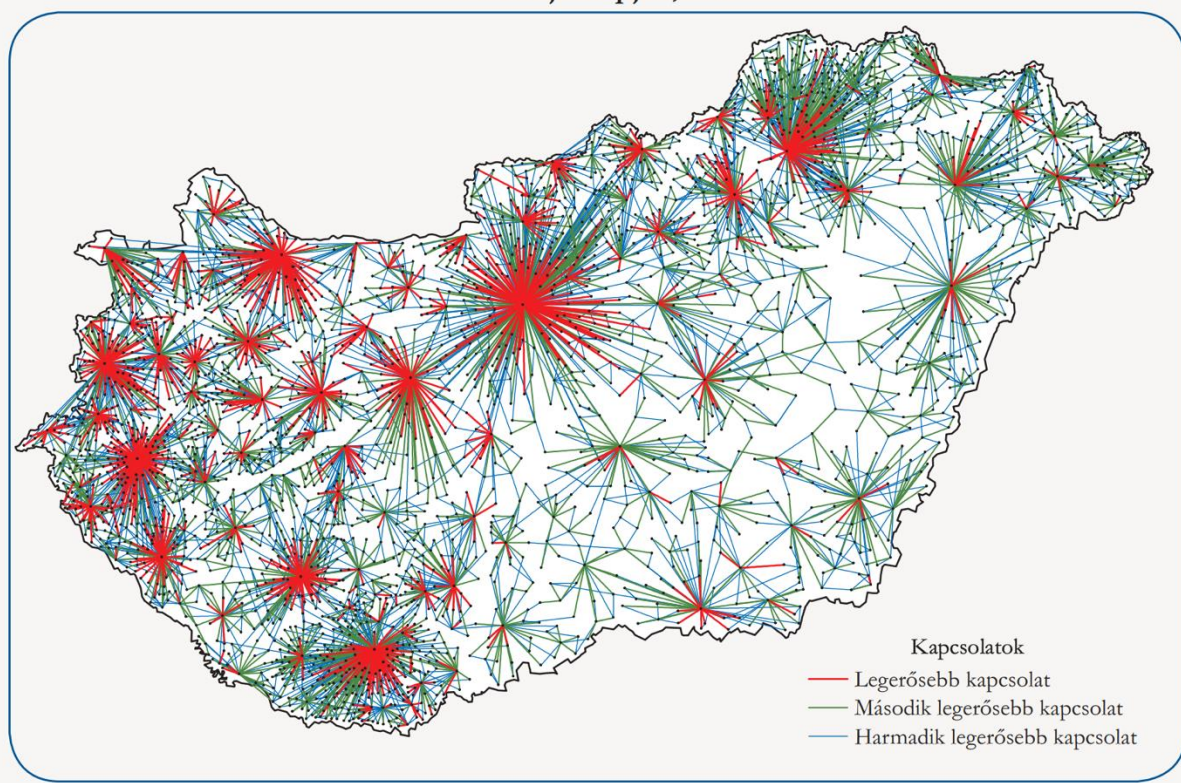

119. ábra: Forrás: Helyi munkaerő-piaci vonzaskörzetek az ezredforduló utáni Magyarországon*

DR. PÉNZES JÁNOS – DR. MOLNÁR ERNŐ – PÁLÓCZI GÁBOR

A települések legerősebb foglalkoztatási célú ingázási kapcsolatai az elingázók számának sorrendje alapján, 2011*

120. ábra: Forrás: <https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/pdf/munkkor17.pdf>

Enying funkcionális várostésége

Enying járási központ és városi rangjából adódóan számos közszeolgáltatói intézménynek ad helyet. Az önkormányzat számára azonban az intézményrendszer működtetése, fenntartása, korszerűsítése komoly feladatot és terhet jelen, hiszen az intézményhálózat infrastruktúrája sok tekintetben elavult, korszerűtlen, esetenként komoly kapacitáshiányok jellemzik.

A településen működik alap-és középfokú **oktatási intézmény** is. Egy bölcsőde, egy óvoda és egy általános iskola-és gimnázium. A Batthyány Fülöp Gimnázium és Általános Iskola jelenleg is a környező Siófokról, Igarról, Sárbogárdról stb. fogad tanulókat, azonban létszáma az évek alatt jelentősen csökkent

Szociális szolgáltatásokat tekintve Enyingen működik az *Enyingi Mikrokörzeti Szociális Intézményi Társulás*, mely mikrotársulási formában több térségi feladatot ellát a járásban.

Az intézmény a működési engedélye alapján alapellátás keretében az alábbi szolgáltatás nyújtására jogosult:

3. Szociális Gondozó Központ
4. Étkeztetés (Enying)(nincs saját konyha, kiszereződik helyi vállalkozóknak)

5. Családsegítés (Enying, Dég, Lajoskomárom, Mezőkomárom, Szabadhídvég, Mezőszentgyörgy)
6. Gyermejköltségi szolgálat (Enying, Dég, Lajoskomárom, Mezőkomárom, Szabadhídvég, Mezőszentgyörgy)
7. Házi segítségnyújtás (Enying, Dég, Lajoskomárom, Mezőkomárom, Szabadhídvég, Mezőszentgyörgy)
8. Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás (Enying, Dég, Lajoskomárom, Mezőkomárom, Szabadhídvég, Mezőszentgyörgy)
9. Idősek nappali ellátása (Enying)
10. Szakosított ellátás keretében: Idősek Napközi Otthona (Enying, Szabadság tér 2., 20 férőhely), Bentlakásos Szociális Intézmény (Enying, Hősök tere 5., 32 férőhely)

Enying oktatási, közművelődési központi szerepet tölt be a térség kulturális életében. Kulturális intézményként működik a Vas Gereben Művelődési Ház és Könyvtár a településen, melynek felújítása nemrég fejeződött be. A művelődési háznak a következő telephelyei találhatóak a város különböző városrészeiben:

11. Városi Könyvtár: Enying, Kossuth L. 45.
12. Kabókai Fiókkönyvtár: Kabóka Juhász Gy. u.
13. Balatonbozsoki Alsó Iskola: Balatonbozsok Mikszáth K. u. 1.
14. Kabókai Klubház: Kabóka Juhász Gy. u.
15. Tornyos Iskola: Balatonbozsok 8131 Fő u.
16. Szabadtéri Színpad: Enying 8130 Petőfi Park
17. A művelődési házban ezen kívül távoktatási tanfolyamokat szerveznek, a „Kistérségi felnőttképzési központok kialakítása” HEFOP 3.5.4 pályázat keretében.

Közegészségügyi szolgáltatások

Enyingen biztosított az egészségügyi alapellátás, a központi rendelőintézetten kívül több háziorvosi szolgálat, fogorvosi szolgálat, gyermekorvosi szolgálat is működik. A rendelőintézet elavult állapotát ellensúlyozván épült a Fejér Megyei Szent György Egyetemi Oktató Kórház új rendelőintézete a településen. Itt számos szakrendelés működik, melyek térségi feladatot is ellátnak. Az Országos Mentőszolgálatnak is működik Enyingen mentőállomása, mely szintén térségi szerepkörrel rendelkezik.

Piaci szolgáltatások

A pozitív közlekedés-földrajzi, valamint természeti adottságok hatása mérsékelten érezhető a város gazdasági súlyán, fejlettségén, vállalkozásain. Ez utóbbiak 2012 évi adóbevallásainak adatai alapján megállapítható, hogy az enyingi vállalkozások kisméretűek és a hazai piacra orientáltak. A Fejér megyei járasszékhelyek közül Enying a legkisebb gazdasági erejű központok közé tartozik. Az egy lakosra jutó helyi iparüzési adó alakulásában a megyei és az országos szintnél is jóval kedvezőtlenebb helyzetben van és az említetteknél kisebb mértékben fejlődik.

A **kiskereskedelmi szolgáltatásoknak** a városban mindig is tradicionális szerepe volt, különböző terményeknek, helyi termékeknek biztosított cserepiacot. Később az állami kereskedelem, valamint az ÁFÉSZ-ek vették át a szerepet, majd napjainkban a bérlők, illetve egyéni vállalkozók működtetnek üzleteket. E tekintetben a város a környezetét is kiszolgálja. Három hazai pénzügyi bankfiókja található a településen, ezek kisebb térségi szerepkörrel is bírnak. A kiskereskedelmi vonzáskörzet esetében fontos tényező a diszkontláncok (Aldi, Lidl) megjelenése a településen, melyek a város térségi szerepkörét kereskedelmi szempontból növelik és forgalmat generálnak a településen. Fontos kereskedelmi egység az Alsótekeresi Faiskola, melynek üzeme az ország egyik jelentős kertészete, elsősorban faiskolai termékek előállításával és kereskedelmével foglalkozik. A faiskola nagy- és kiskereskedelmi forgalmat egyaránt bonyolít.

Településrészek lehatárolása és bemutatása

Enying a Mezőföld Balatonhoz közeli kisvárosa, mely a Veszprém megyéből érkező Cinca- Csíkgát patak elágazásánál fekszik, az Enyingi háton és a Kabóka -völgyben. Jellegzetesen dombos vidék, észak- dél irányú tagoltsággal. A település gerincét a 64-es főút jelenti, erre fűződik fel Enying városrész mellett a hozzá tartozó Balatonbozsok településrész is. További három, földrajzilag elkülönülő településrész tartozik a városhoz, a Lajoskomáromi út mentén fekvő Kabókapuszta és Leshegy és a 7-es út mentén fekvő Alsótekeres.

Enying településrész bír a legvárosiasodottabb jelleggel, itt található a városközpont is, mely a legrégebb kialakult településrész. A klasszikus városközponti funkciók itt kapnak helyet, az intézmények, és szolgáltatások nagy része itt sűrűsödik. Az organikus fejlődött, történeti településrész túlmutat a szigorúan vett központi területeken, itt a beépítés és telekhasználat még a klasszikus mezőgazdasági tevékenység jegyeit hordozza. Enying kertvárosias beépítésű területei a város azon részei, melyeken a beépítés egyrészt a közeli múltban alakult ki, másrészt a telekhasználat inkább városias, nem mezőgazdasági jellegű.

Alsótekeres a városközponttól észak-nyugati irányban helyezkedik el, ma legfőbb vonzereje a faiskola telephely és üzlet, mely országos szinten is jelentős.

A XX. sz. elején épült ki a viszonylag egységes arculatú településközpontja víztoronnyal, gazdasági épületekkel, szolgáltató épülettel, munkáslakásokkal. A későbbiekben bővült újabb lakótelkekkel és házakkal. Jelenleg a HIT gyülekezete ifjúsági tábora működik itt.

Balatonbozsok a XI.századtól létező település. Egytelkes nemesek lakták, a török időkben elpusztult, majd a XVII. században újjáépült és virágzó település volt. Alapvetően átutazó település volt, -mivel a budai Posta út mentén feküdt - így számtalan szállásadó és vendéglátó épülettel rendelkezett egész a vasút kiépüléséig. Ma csendes kis településrész, jelentős átutazó forgalommal a település gerincét képező 64-es úton (Enyinghez hasonlóan).

Kabókapusztá és Leshegy az enyingi uradalom külső részei voltak, amelyekben fokozatosan alakult ki egyre nagyobb lakónépeség, - elsősorban a városközponthoz való viszonylagos közelség miatt - amelyek később, a földreform során kiosztott új házhelyekkel további növekedésnek indultak. A Kabókapusztán működő Kabóka Lovastanya Enying fontos turisztikai célpontja.

18. HELYZETÉRTÉKELÉS, SZINTÉZIS

18.1. Prosperáló város

Enying és térsége Fejér megye déli részén, a Mezőföld nyugati szélén helyezkedik el, közlekedési feltártságának (64.sz. főút, M7 autópálya és a 70-es út), a Balaton közelségének és az ipari centrumok elérhetőségének köszönhetően látszólag kedvező helyzetben van. Kiváló agrárpotenciálja és a fenti közlekedés-földrajzi adottságai ellenére **gazdasági teljesítménye** alacsony. A megyében a két megyei jogú város (Székesfehérvár és Dunaújváros), valamint a főváros gazdasági erőterei nem terjednek ki a vizsgált területre, így a felsorolt előnyök „szomszédságában” vákuumterületen fekszik. A kedvezményezett járások besorolásáról szóló 290/2014. (XI.26.) Korm. rendelete alapján (a 2012-2015 között érvényes besorolás szerinti járásokra) az Enyingi járás a 2.sz. melléklet szerint „kedvezményezett” és „fejlesztendő” -ként az ország 198 járása között az 50 legutolsó (49.) közé esik.

A város gazdasági jelentősége országos és megyei összevetésben is mérsékelt és csak kismértékben fejlődik, **ágazati struktúráját** a mezőgazdaság nagyobb súlya jellemzi, ami az agrárvállalkozásoknak úgy a megyei (11,3%), mint az országos (27,3%) átlagokat jelentős mértékben meghaladó arányában (35,4%) is tetten érhető. Ezzel szemben a szolgáltatások esetében (50%) valamelyest elmarad az országos (62,6%) és megyei (77,5%) mutatóktól. Az iparnak és építőiparnak a vállalkozások száma alapján viszonylag magas a részesedése, ám a nagyobb vállalatok hiánya miatt súlyuk nem számottevő.

A **működő vállalkozások** száma 2017-2019 közötti időszakban stagnált, illetve csekély mértékben tudott növekedni, aktivitási szintjük alacsony. Túlnyomó részük 1-9 főt foglalkoztatni tudó, hazai piacra orientálódó, **tőkeszegény** mikro vállalkozás.

A település talajtani adottságai a szántóföldi növénytermesztés szempontjából kiemelkedően jók, azonban a termőterületen a nagytáblás, kedvezőtlen birtokszerkezetű, szűk faj- és fajtahasznátú, alacsony élőmunka-igényű mezőgazdaság jellemző, amelyhez nem kapcsolódik helyi feldolgozóipar. E domináns szektornak, jellege miatt, a **foglalkoztatásra** gyakorolt hatása csekély. **Jelentős tartalékokkal** rendelkezik a kézimunkaigényes foglalkoztatás elterjesztése szempontjából (kisállattartás, zöldség- és gyümölcsstermesztés, kisebb feldolgozóüzemek létrehozása, helyi termékek előállítás, ökológiai gazdálkodás bevezetése stb.). A nagyüzemi területeken a város klimatikus viszonyait is javító, de a talaj védelmét is szolgáló mezővédő erdősávok hiányoznak.

A város áruellátása a környezete átlagánál jobb, ugyanakkor az 1000 lakosra jutó kiskereskedelmi egységek száma némileg elmarad úgy az országos, mint a megyei szinttől.

Enying **versenyképességére** ható tényezők közül nagytérségi beágyazottsága az átlagosnál kedvezőbb terepet biztosít a fejlődéshez. Tovább növeli e potenciált a várhatóan 2023-ban induló M8 autópálya beruházása, amely M7/Enying – Sárbogárd – Dunaújváros között teremt kapcsolatot és lehetőséget rövid ellátási láncok létrehozására.

A Balaton közelsége évek óta kiaknázatlan potenciál, amelynek számos lehetősége merült fel eddig (egészséges étellel való ellátás, árszínvonalbeli komparatív előnyök, turizmus képzések stb.), azonban a közvetlen közlekedési kapcsolat is nehezítő tényező és a helyi feltételek megteremtése is késik.

Képzettség tekintetében a város nem rendelkezik kedvező feltételekkel, mivel a népszámlálás elmaradása miatt csupán régi statisztikák közvetett pótlására alkalmas, ezért foglalkoztatási főcsoportok szerinti vizsgálat eredményei szerint értékelve: az alkalmazottak körében az alacsony

presztízsű (képzettség nélküli, betanított munkaerő) foglalkoztatottak aránya 61% volt 2020-ban. Ez az érték az előző ITS helyzetfeltárásában rögzítetttnél 16%-kal magasabb.

A **munkába járók** jelentős hányada (több mint fele???) naponta ingázik. A női foglalkoztatást támogatja az óvodai és bölcsődei ellátottság igényeknek megfelelő bővülése. Azonban az általános iskolai oktatás állami részén csökkenés mutatkozik a tanulók számában, és a gimnáziumi oktatás is már csak kimenő rendszerben működik. Jelenleg a református iskola biztosítja az alapfokú oktatást, jó minőségben, a diákok mintegy tizede jár Enyingre más településről. E körülmények nem elégségesek a térségi gazdasági- és innovációs ökoszisztéma **oktatási-nevelési háttérének** teljeskörű biztosítására, nem rendelkeznek megtartó erővel, a munkavállaló felnőttek mellett különösen a középiskolás korosztály körében. A napi ingázás, valamint a minőségi foglalkoztatási, oktatási lehetőségek hiánya jellemzően előbb-utóbb elvándorlásban ölt testet, mégpedig a fejlődési, innovációs potenciált adó képzett **aktív korúak** csoportjában, amely már ma is csökkenő arányú (70%-ról 66,3%-ra 2011-2020 között). A 2020 évi 7%-os munkanélküliség ugyan nem tér el szignifikánsan az országos, megyei és járási átlagoktól, azonban azon túl, hogy közöttük 3,6% a végzettség nélküli és 5,2% a pályakezdekők aránya, hangsúlyos probléma a több mint 50%-os 45 év feletti **álláskereső**. Azonban az arányok ennél magasabbak lehetnek, mivel nem minden esetben jut el a munkát kereső a hivatalhoz, és sokan rekednek a közfoglalkoztatásban. Az álláskeresők 2,6%-a részesül foglalkoztatást helyettesítő-, éves átlagban 35,6%-uk **szociális támogatásban**.

Ingtatlan...

Önkorm. gazdálkodás...

18.2. Zöldülő város

Enying már a XVIII. század óta nagy kiterjedésű közhasználatú zöldfelületi rendszerrel rendelkezik. A zöld infrastruktúra fő magterületei a parkok, amelyek közül a város legfontosabb közparkja a Batthyány kastély körüli régi kastélykert maradványa (Petőfi park/Cifra-kert). A Zöld Város program keretében az időközben körbeépült részeket is kibontva minőségi megújulás történt egyrészt funkcióbővítéssel, másrészt összekötő tengely kialakításával.

A Petőfi parkhoz közvetlenül kapcsolódik a Hősök tere, a Főtér, az Egészségház környezete és a katolikus templom kertje is. E zöldfelületektől kicsit távolabb fekvő Cinca park és a Vasútpark is igen értékes részét képezik a zöldinfrastruktúrának. A Főtér és az Egészségház közelében található zöldfelületek, valamint a Cinca park szintén a Zöld Város Program keretében újultak meg. A Cinca park megújítása ökológiai szempontból is kiemelkedő, ugyanis a kialakításra került állóvíz nagyban hozzájárul mind a rekreációs, mind a településökológiai viszonyok javításához.

A kékinfrastruktúra fontos eleme a hálózatnak. Enying legjelentősebb vízfolyása a Cinca-Csíkgát-patak, mely a Víztorozótól délre három részre bontható, valamint a Cinca-Csíkgát-patakból elágazó Enyingi ér. A településen található legjelentősebb állóvíz az enyingi völgyzárógátas tározó rendszer a Cinca-Csíkgát-patakon, valamint említésre méltók még a Csíkgát-árkon lévő Kabókai halastavak. Nagyobb összefüggő mocsaras zöldfelületek húzódnak a vízfolyások mentén végig Enying közigazgatási területén, melyek jelentős fejlesztési potenciállal rendelkeznek, de jelenleg nem töltenek be rekreációs funkciót. A Cinca-Csíkgát-patak melletti zöldsáv része az országos ökológiai hálózatnak (magterület, folyosó) is.

Balatonbozsok és Alsótekeres központjában is található egy-egy kisebb park. A balatonbozsoki településrészen lehatárolt közpark a település többi közparkjához hasonlóan alacsony használatú, funkciószegény. Alsótekeresen a Schrikker park utcák által közre zárt zöldfelületét a szabályozási terv közparkként jelöli. A zöldfelület kapcsolódik a mellette húzódó erdős-zöldfolyosóhoz, mely egészen Balatonbozsok településrészéig húzódik.

A hálózat meghatározó lineáris elemei a fasorok és utak menti zöldsávok, melyek megteremtik a zöldfelületi kapcsolatot a közterek és közparkok között. Enyingen négy helyen található jelentősebb fasor: Főúti fasor, István Király utca fasor, Vas Gereben utca fasor, Balatonbozsok - 64.sz. főút fasor. Településképi és használati szempontból ezek közül kiemelkedik a 64-es út belterületi szakasza, mivel azt mindkét oldalon széles zöldsáv határolja. E sáv változatos növényállománnyal rendelkezik, helyenként hiányos fasorral.

Jelentős zöldfelületet biztosítanak a magántulajdonú házak kertjei. A település beépített területének nagy része kertvárosias, illetve falusias lakóterület, ahol a telkek 50-80, illetve 60-85 %-a beépítetlen zöldfelület. A jó minőségű talajon nagy kertek alakultak ki, amelyek ma is mezőgazdasági művelés alatt állnak.

A település kiemelkedően magas zöldfelületi aránnyal rendelkezik. A közhasználatú zöldfelületek (az alulhasznosított, jelenleg rekreációs funkció nélküli zöldfelületekkel együtt), valamint a korlátozottan közhasználatú zöldfelületek, összesen több, mint 110 ha-t tesznek ki, ami összesen a város területének 1,4 %-a. Így 170 m² zöldfelület jut egy főre, amelyből 44 m² közpark, ami mind országos, mind nemzetközi összehasonlításban kiemelkedő.

A zöldinfrastruktúra elemeinek nagy része jellemzően a helyi klímára van hatással, a mikroklimatikus viszonyokat javítják (árnyékolás, hőmérséklet kiegyenlítés, páratartalom, szél), ugyanakkor a Cinca-Csíkgát-patak nagyobb léptékben is javítja a klimatikus hatásokat, csökkenti az üvegházhatású gázok okozta károkat.

A település fejlődésével kiépült a vasútvonal, a nagy forgalmú 64-es sz. főút, valamint a beépítések is növekedtek. A fejlődés során egyes zöldfelületek feldarabolódtak, elszakadtak egymástól (pl.: Főtér, Cinca-Csíkgát-patak melletti zöldsáv). A fejlődés során az egyes foltszerűen megjelenő zöldfelületi elemek között (közparkok, közkertek) helyenként hiányzik a lineáris kapcsolat (pl.: fasorok). A hálózat megszakadása miatt csökken a terület biodiverzitása, romlik az ökológiai értékük.

Enying kedvező zöldfelületi tulajdonságokkal bír, ami klimatikus és kondicionáló szempontból előnyös. Nagy mennyiségű szabadon megközelíthető zöldfelülettel rendelkezik, azonban nagy részük még nem rendelkezik a megfelelő rekreációs funkciókkal, így kihasználatlanok.

A Zöld Város programnak köszönhetően a városban megnövekedtek az intenzív fenntartást igénylő dekoratív zöldfelületek, melyek fenntartása szakszerű gondozást igényel. Jelenleg konfliktust okoz, hogy a város zöldfelület-gazdálkodása forráshiányos, nem rendelkezik a kellő szakértelemmel rendelkező humán-erőforrással.

Problémát jelent, hogy hiányoznak a megfelelő kapcsolatok az egyes „magterületi” funkciókat betöltő zöldfelületek között, ugyanakkor jelentős pozitív változásokat jelentett a Zöld Város program megvalósulása, mely során egy új zöldfelületi tengely nyílt a Cinca park és a Főtér között. Az egymástól távolabb eső zöldfelületi elemeket ökológiai folyosóként a fasorok és a széles, előkertekkel szegélyezett utcák köthetnék össze. Jelentős fragmentációt (elválasztó hatást) jelentenek a vonalas infrastruktúra elemei (vasútvonal, 64. sz. főút).

A település külterületének nagy részében nem találunk sem erdőterületeket, sem fasorokat, sem mezővédő erdősávokat, amelyeknek nagy jelentősége volna a táj vizuális-esztétikai gazdagításában, a termőföld védelmében, a helyi klíma javításában, valamint a táj ökológiai gazdagságának, biodiverzitásának megőrzésében.

Az elmúlt években elkezdődött egy zöld városközpont kialakítása, mely révén számos terület megújult. A városközpontban azonban még mindig hiányzik a járásszékhelyi ranghoz illő főútca kialakítása, ahol elválasztott rendszerű a gyalogos, kerékpáros és közúti forgalom. Hiányzik a gépkocsi parkolók színvonalas kialakítása mind számát, mind megközelítését illetően.

Kiemelt konfliktus a volt kastélyparkban a műemléki környezettől idegen építmények jelenléte, mint pl. az Egészségügyi Készletgazdálkodási telephely épülete, vagy a lekerített vízműterület hidroglobusszal. A fennállása óta többször is megcsonkított park teljes felújításra szorulna a történeti értékek és műemléki követelmények figyelembevételével.

Néhány településrészen az épített környezet romlása figyelhető meg, itt veszélyes a szegregátumok erősödése (Pl.: Öreghegy melletti területek, Völgy utca eleje). A vasútállomás térsége, illetve maga az épület is máig rendezetlen és hasznosítatlan, ennek és az Enyingi-ér völgyének, mint potenciális zöldfelületi tengely rendezése még várat magára.

A vasúti közlekedést tekintve a település északi részén a Budapest, Székesfehérvár és a Balaton déli partjának vasúti elérését biztosító országos és nemzetközi fővasútvonal fut, azonban a vasúti személyszállítást tekintve nincs közvetlen kapcsolata, vasútállomás nem található a településen.

A településen belül népszerű közlekedési eszköz a kerékpár, azonban a főút átmenő forgalma a kerékpározást életveszélyessé tette és a közlekedés egyre inkább áthelyeződött a járdaszakaszokra, amelyek a gyalogos forgalom mellett már nem bírják el ezt a terhelést.

A gyalogos úthálózati elemek nem képeznek teljesen egységes rendszert, mivel új beépítésű területek egyes szakaszain még hiányoznak a biztonságos gyalogos felületek, illetve az új beépítésű területen megépített járdák még nem kapcsolhatók a települési gyalogos hálózati rendszerhez, ám ezeket a kapcsolódásokat célszerű lenne mielőbb megvalósítani. Enyingen a gyalogos közlekedés létesítmények minősége változó.

A város területén az elmúlt években jelentős parkoló fejlesztések történtek az igazgatási, kereskedelmi, idegenforgalmi egységeknél, a településen működő vállalkozásoknál, a települési intézményeknél. A település központjában a széles keresztmetszettel rendelkező Kossuth Lajos utca (64. sz. főút) mentén megállni tilos, de ahol lehetőség volt rá 4-8 helytel rendelkező parkolók kialakítása történt a főút sávjain kívül eső területeken.

A belterületi ingatlanok felszíni víz elleni védelme megnyugtatóan jelenleg nem biztosított. A felszíni adottságok, terepviszonyok és vízrajzi elhelyezkedéséből adódóan a csapadékvíz elvezetés a város közigazgatási területén változatos. A felszínre jutó csapadékvizek fontosabb befogadója a területen lévő fent felsorolt természetes és mesterséges vízfolyások és tavak. Enying város belterületeinek csapadékvíz-elvezető rendszere részlegesen kiépített és többnyire rendezetlen képet mutat. A meglévő csapadékvíz-elvezető-hálózat részben zárt csatorna (kb. 20%), de zömében nyílt földárók (kb. 80%), helyenként burkolattal ellátva. A település frekvenciáltabb részein, a főutak mentén és a vízvezetési szempontból figyelmet igénylő utak mentén zárt rendszerben történik a csapadékvíz elvezetése. Problémát okoz, hogy több helyen a nyílt árkok iszaposak, ami egyrészt akadályozza a csapadék megfelelő elszívárogatását és a településképet is nagyban rontja. A csapadékvíz tisztítása is fontos feladat, hiszen a burkolt felületekről összegyűlő víz jelentősen szennyezett és rontja a környező vízfolyások ökológiai állapotát.

Környezetvédelmi konfliktust okoznak a területen megtalálható illegális hulladéklerakások, melyek felszámolásáról mihamarabb gondoskodni kell. A lakosság egy része a fűtést vegyes tüzelésű kazánokkal, kályhával oldja meg, ahol a fa, és szén tüzelőanyag használata mellett főleg a kevésbé jó anyagi körülmények között élő emberek körére jellemző a műanyag hulladékok, festett, lakozott fa hulladékok stb. égetése. Ez a gyakorlat jelentős környezetvédelmi és humán-egészségügyi problémát okoz. A PM₁₀ szennyezettségről nincs mérési adat, de a téli fűtési szezonban előfordulhatnak olyan időszakok, amikor határérték feletti szennyezés keletkezik.

A 64-es számú főút keresztül szeli Enying belterületét, ahol lakott területeket érint. Jelentős személygépjármű, illetve teherforgalma miatt negatív hatással van a levegőtisztaságra, valamint a terület zaj- és rezgéshelyzetére.

A felszíni vizek, vízfolyások védelmét biztosítani kell. A szennyezőanyagok közvetlen vízfolyásba jutását meg kell akadályozni. A vízfolyások, vízfelületek természeti területnek kijelölt környezete biztosítja a szántóföldről lefolyó vizek hordalékának megfogását. Ezt a védelmi sávot a hiányzó helyeken gyepesítéssel pótolni kell.

18.3. Megtartó város

A *Prosperáló város* fejezet részben ábrázolt szociodemográfiai, foglalkoztatási státusz Enyingen nem csak a gazdaság megerősödését nehezíti, hanem súlyos terheket ró a város közzolgáltatási rendszerére is. A helyi népességet jellemző csökkenő aktív korúak aránya, az egységes városi identitás hiánya, az alacsony presztízsű foglalkoztatottak túlsúlya, valamint az alacsony szinten stagnáló jövedelmi színvonal speciális megközelítéseket igényelnek.

A településen az esélyegyenlőségi intézkedések fő célcsoportjai a mélyszegénységben élők és a romák. A településen jelentős számú (~ 10%) roma lakos él, akik azonban nem képeznek egységes csoportot sem kulturális-etnikai, sem lakóhelyi értelemben. A romákkal kapcsolatos problémák egy része rendészeti jellegű: az elmúlt években több, enyingi lakoshoz kapcsolódó bűneset váltotta ki a média érdeklődését, ami a település megítélésének és roma közösségnek is sokat ártott. Sajnos a rendőrség a bűnesetek felderítésében és megelőzésében nem bizonyult hatékonynak. Esélyegyenlőségi szempontból azonban elsősorban a roma (és nem roma) mélyszegény családok problémái kerülnek fókuszba.

Hatósági intézkedésben 183 gyerek volt érintett 2020-ban, szemben a 79 esetszámmal. 2018-ban: két év alatt megnégyszereződött a védelembe vettek száma, 1/3-al nőtt a nevelésbe vett gyermekek száma, de 50%-kal csökkent az ideiglenes hatállyal elhelyezett gyerekek száma. A 2020/2021-es évben az óvodába járó gyermekek 20 százaléka volt valamilyen szempontból megkülönböztetett helyzetű, 6.31% BTM (Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségek), 7.66% SNI (sajátos nevelési igényű), 2.70% HH (hátrányos helyzetű), 3.60% HHH (Halmozottan hátrányos helyzetű). A 20 százalék összességben egy sokkal jobb helyzetet jelent a korábbi évekhez képest, amikor kizárólag a hátrányos helyzetűek aránya volt 47% körül. Az óvoda az igényeknek megfelelően már korábban módosította a helyi óvodai nevelési programot, amelyben nagy hangsúlyt kap a felzárkóztatás és a tehetséggondozás. Az SNI-s gyerekek integrált neveléséhez az óvoda gyógypedagógust alkalmaz.

A jogszabályi környezet változása miatt az óvodai, iskolai szociális munka erőforrásait bővíteni kell, miközben a HH és HHH adatok megbízhatatlansága miatt nagy különbségek vannak. Hiányoznak a krízishelyzetben igénybevehető szolgáltatások (családok átmeneti otthona, anyaothton), és a munkát akadályozza a tájékozatlanság is. Ugyanúgy nincs a speciális igényeknek megfelelő egészségügyi ellátás (demencia, hospice). Az időseket és a mozgásukban korlátozottakat egyaránt érintő probléma az

informatikai jártasság hiánya, az eszközökhöz és információkhoz való hozzáférés akadályozottsága, ami az idősek biztonságérzetét rontja.

A középületek akadálymentesítése és a közszolgáltatásokhoz kapcsolódó egyes weboldalak akadálymentessége nem minden esetben megoldott. Kevés a városban az olyan vállalkozás, amelyik felvállalná a megváltozott munkaképességű (látás- és hallásszervi, mozgásszervi fogyatékossgal élő) emberek foglalkoztatását.

18.4. Digitális város

Enyingen pontszerű okos városfejlesztések vannak. Ezek közül legfejlettebb az okos környezet alrendszer, a zöld város projekt eredményeinek köszönhetően. Több energetikai beruházás, illetve kamerarendszer (19 kamerával) is megvalósult. Van napelemes rendszer és 5 háztartási kiserőmű épült.

19. A VÁROS IRÁNYÍTÁSI ÉS MŰKÖDÉSI MODELLJE

19.1 Irányítási modell

Az önkormányzat működése

A képviselő-testület – meghatározott önkormányzati feladatok ellátására – állandó vagy ideiglenes bizottságokat választhat, melyek hatásköreit, illetve feladatköreit a 2022. 02. 25-től hatályos *A képviselő-testület és szervei szervezeti és működési szabályzatáról szóló 15/2019. (X.31.) önkormányzati rendelet* rögzíti. A képviselő-testület **Humán Bizottság** (rövid elnevezése: HB), valamint **Pénzügyi- és Településfejlesztési Bizottság** (rövid elnevezése: PTFB) elnevezéssel két állandó bizottságot hozott létre.

Humán Bizottság

A Humán Bizottság tagjainak száma négy fő, melyből mind a négy fő önkormányzati képviselő. A HB szervezeti felépítése: egy fő elnök, három fő bizottsági tag.

A bizottságot **véleményezési jog illeti meg** az önkormányzatot és intézményeit érintő valamennyi oktatási, köznevelési és egészségügyi kérdésben, továbbá a szokásos rendezvényeken kívüli, önkormányzati ingatlant érintő esemény helyszínének meghatározásában.

A bizottságot **javaslattételi jog illeti meg**:

- az egészségügyi alapellátást, ügyeleti szolgálatot teljesítő orvosok alkalmazására, az egészségügyi alapellátást, ügyeleti szolgálatot teljesítő vállalkozásokkal történő szerződéskötésre, az ügyeleti szolgálat szakmai vezetőjének személyére,
- bölcsődevezető személyére,
- a gyógyító és megelőző munka javítására szolgáló intézkedésekre és eszközbeszerzésekre,
- a közegészségügyi problémák megoldását elősegítő javaslatok kidolgozására,
- a város szociális helyzetének ismeretében az egyéni és csoportos problémák megoldására, a szociális juttatások, támogatások elveire javaslatok készítése,
- a helyi kitüntetések adományozására,
- az egészségügyi szolgáltatások díjának megállapítására,
- az egészségügyi ellátást érintő kérdésekben –
- az oktatási, kulturális intézmények vezetőinek személyére,
- az oktatási, kulturális és sport intézmények létesítésére, megszüntetésére, átszervezésére, összevonására, alapítvány létrehozására,
- az oktatási, nevelési, kulturális feltételek javítására,
- külföldi önkormányzatokkal kapcsolat felvétele, nemzetközi önkormányzatokhoz való csatlakozásra,
- a tömeg, diák és versenysport feltételeinek biztosítására,
- emlékmű, díszkút, köztéri alkotás felállítására, létesítésére,
- bíróságok ülnökeinek személyére,
- közterületek elnevezésére, annak megváltoztatására és
- kitüntetések adományozására.

A bizottság **döntési jog illeti meg** a „Rendezvények támogatása” kiemelt előirányzat felosztása tekintetében,

- az önkormányzat rendeleteiben meghatározott ügyekben
- az önkormányzat éves költségvetési rendeletben meghatározott
- külföldi és belföldi tanulmányi ösztöndíjban való részesítésre,
- a Bursa Hungarica pályázathoz kapcsolódó önkormányzati támogatási keret felosztásában, a pályázaton való részvétellel kapcsolatos döntésben és
- az Arany János tehetséggondozó program keretében támogatottak kiválasztásában.

A bizottság **ellenőrzési joga kiterjed**:

- a bölcsőde működtetésére,
- az önkormányzat költségvetésének egészségügyi és szociális célra meghatározott előirányzatai felhasználására,
- az oktatási, kulturális és sport célú pénzeszközök felhasználására,
- az egészségügyi alapellátás és az ügyeleti szolgálat pénzellátására,
- a szociális ügyekben történt intézkedések teljesítésére.

Pénzügyi- és Településfejlesztési Bizottság

A Pénzügyi- és Településfejlesztési Bizottság tagjainak száma öt fő, melyből mind az öt fő önkormányzati képviselő. A PTFB szervezeti felépítése: egy fő elnök, négy fő bizottsági tag.

A bizottságot **véleményezési jog illeti meg** az önkormányzatot és intézményeit érintő valamennyi pénzügyi és vagyoni kérdésben, továbbá a településfejlesztéssel és környezetvédelemmel kapcsolatos valamennyi kérdésben.

A bizottságot **javaslattételi jog illeti meg**:

- a vállalkozások fejlesztésére, támogatására,
- költségvetés összeállítására,
- az önkormányzat és intézményei vagyonával való rendelkezésre,
- a beruházásokra, fejlesztésekre, beszerzésekre,
- hitelfelvételre,
- intézmény alapításra, összevonására, megszüntetésére, átszervezésére,
- önkormányzati társulás létrehozására, társuláshoz, érdek-képviseleti szervhez csatlakozásra,
- az önkormányzat gazdasági programjának összeállítására,
- a helyi adó mértékének megállapítására,
- közösségi célú alapítvány és alapítványi forrás átvételére és átadására,
- követelések elengedésére, és
- a település közbiztonsági koncepciójának tartalmára,
- a településfejlesztéssel és környezetvédelemmel kapcsolatos fejlesztésekre,
- településfejlesztéssel és környezetvédelemmel kapcsolatos helyi szabályozásra,
- az ingatlan elidegenítés, megterhelés ügyében,
- helyi közlekedés fejlesztésére, közszolgáltató intézmény alapítására,
- a település szerkezeti és szabályozási tervének, valamint a Helyi Építési Szabályzat elfogadására, módosítására,
- a helyi közszolgáltatások megoldására, a vállalkozások letelepülésének, fejlődésének elősegítésére,
- a lakásépítési koncepció kialakítására.

A bizottságot **döntési jog illeti meg**:

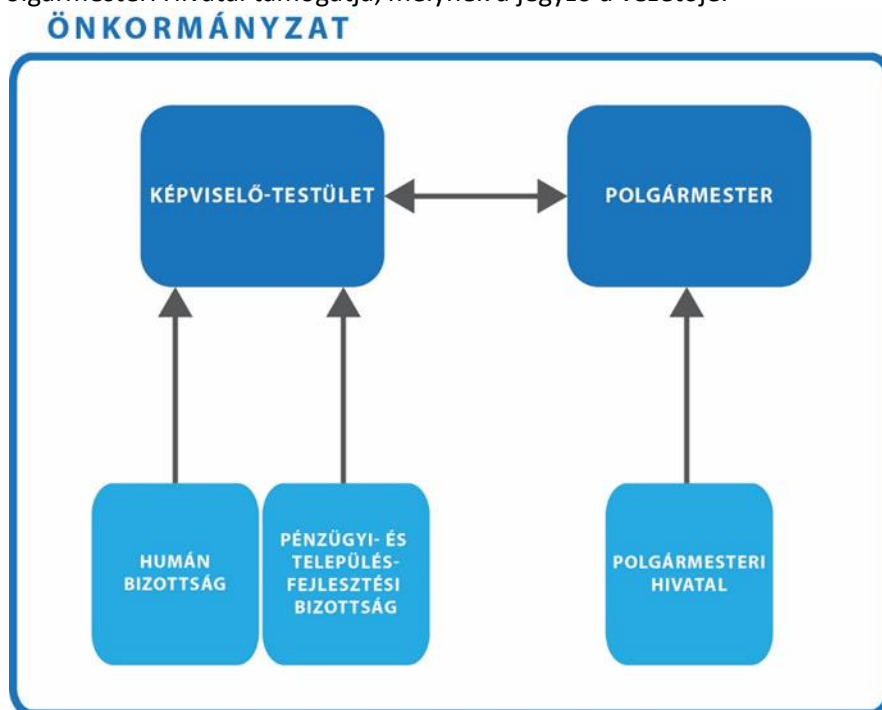
- előirányzat-módosítási hatáskörében a költségvetési tartalék előirányzatának átcsoportosítására, ahol az esetenkénti átcsoportosítás kettőmillió forintot nem haladhatja meg,
- az önkormányzat éves költségvetési rendeletben meghatározott „Társadalmi szervezetek támogatása” kiemelt előirányzat felosztása tekintetében, és
- a saját tulajdonú személygépkocsi külföldi kiküldetésen való használatáért fizetett költségtérítés elszámolásának engedélyezése,
- a környezetvédelmi alap felhasználására,
- önkormányzati tulajdonú földek haszonbérbe adására,
- önkormányzati tulajdonú nem lakás céljára szolgáló helyiségek bérbeadására vonatkozó versenytárgyalás kiírására, azok bérbeadására, illetve minimális bérleti díja mértékének megállapítására,
- önkormányzati lakás bérbeadására.

A bizottság **ellenőrzési joga kiterjed**:

- a költségvetés végrehajtására,

- az önkormányzat és intézményeinek pénzforgalmára, és
- az önkormányzat gazdálkodására,
- a településfejlesztési és környezetvédelmi célú pénzeszközök felhasználására.

Az alábbi ábra szemlélteti a képviselő-testület, a polgármester, a bizottságok, valamint a Polgármesteri Hivatal szervezeti struktúráját. A képviselő-testület munkáját a két bizottság, míg a polgármester munkáját a Polgármesteri Hivatal támogatja, melynek a jegyző a vezetője.

121. ábra: Enying polgármesteri hivatal szervezeti ábrája

A szakbizottságok közül a stratégia létrehozásához és megvalósításához legfőképpen a PTFB járul hozzá az alábbi hatás- és feladatkörével:

- Véleményezési jog a településfejlesztéssel és környezetvédelemmel kapcsolatos valamennyi kérdésben.
- Javaslattételi jog a beruházásokra, fejlesztésekre, beszerzésekre; az önkormányzat gazdasági programjának összeállítására; a településfejlesztéssel és környezetvédelemmel kapcsolatos fejlesztésekre; településfejlesztéssel és környezetvédelemmel kapcsolatos helyi szabályozásra; helyi közlekedés fejlesztésére, közszolgáltató intézmény alapítására; a település szerkezeti és szabályozási tervének, valamint a Helyi Építési Szabályzat elfogadására, módosítására; a helyi közszolgáltatások megoldására, a vállalkozások letelepülésének, fejlődésének elősegítésére, valamint a lakásépítési koncepció kialakítására.
- Döntési jog a környezetvédelmi alap felhasználására; önkormányzati tulajdonú földek haszonbérbe adására; önkormányzati tulajdonú nem lakás céljára szolgáló helyiségek bérbeadására vonatkozó versenytárgyalás kiírására, azok bérbeadására, illetve minimális bérleti díja mértékének megállapítására; valamint önkormányzati lakás bérbeadására.
- Ellenőrzési jog az önkormányzat gazdálkodására; valamint a településfejlesztési és környezetvédelmi célú pénzeszközök felhasználására.

A városfejlesztés, illetve a zöld és digitális átállással kapcsolatos **feladatok** a helyi önkormányzat hatáskörébe tartoznak. Az önkormányzati feladatok ellátását a képviselő-testület és szervei biztosítják: az önkormányzat állandó és eseti bizottságai, a polgármester, a polgármesteri hivatal, a jegyző, a társulás, valamint az Enyingi Egyesített Szociális Intézmény.

A képviselő-testülethez **előterjesztést** nyújthat be:

- a polgármester,
- a képviselő,
- a képviselő-testület bizottsága,
- a tanácsnok(ok),
- a jegyző, az aljegyző,
- akit a polgármester felkér.

Önkormányzati döntést a képviselő-testület, a képviselő-testület felhatalmazása alapján a képviselő-testület bizottsága, a társulása, a polgármester, továbbá a jegyző hozhat. A városfejlesztés, illetve a zöld és digitális átállással kapcsolatos döntések közül az alábbiakat ruházta át a képviselő-testület a PTFB-ra:

- a környezetvédelmi alap felhasználására;
- önkormányzati tulajdonú földek haszonbérbe adására;
- önkormányzati tulajdonú nem lakás céljára szolgáló helyiségek bérbeadására vonatkozó versenytárgyalás kiírására, azok bérbeadására, illetve minimális bérleti díja mértékének megállapítására;
- valamint önkormányzati lakás bérbeadására.

A városfejlesztés, illetve a zöld és digitális átállással kapcsolatos döntések közül az alábbiakat ruházta át a képviselő-testület a polgármesterre:

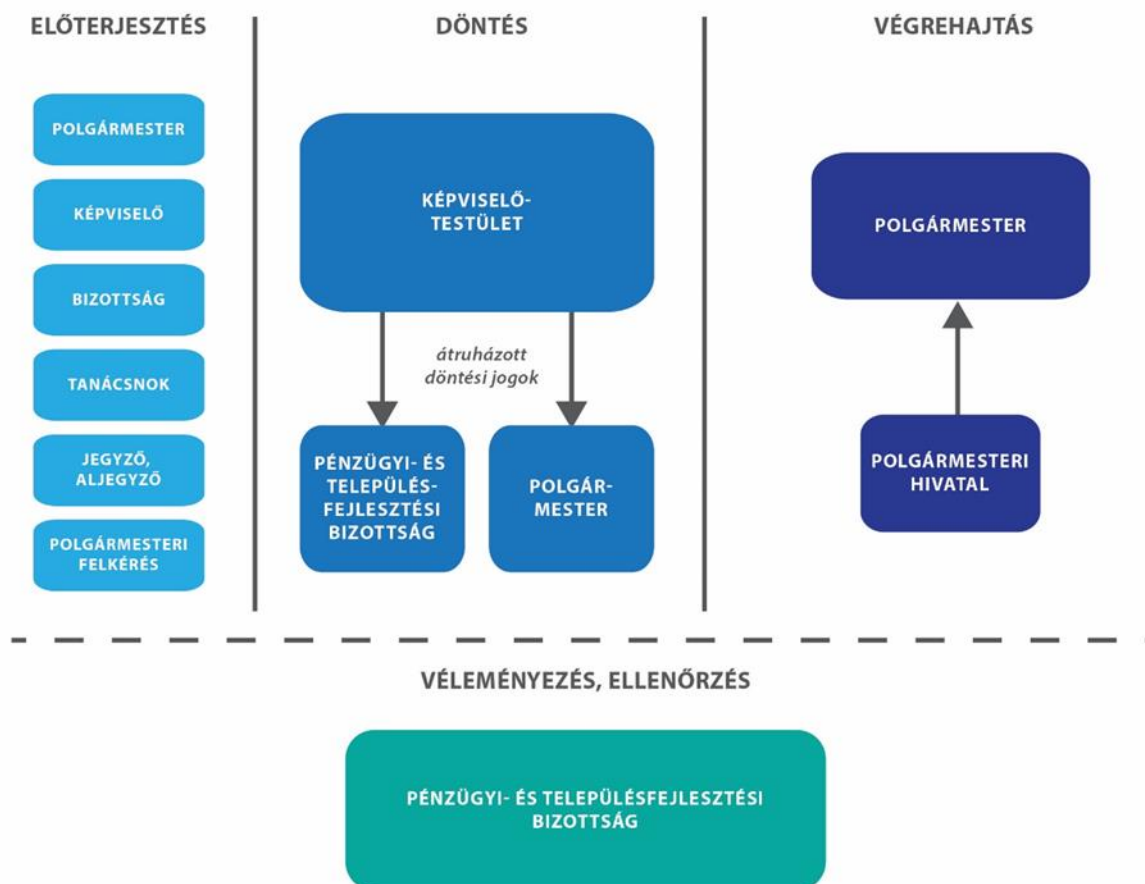
- Az Önkormányzat, a kezelésben lévő park, tér és más közterület rendezettségéről, tisztántartásáról és szükség szerinti síkosság-mentesítéséről a polgármester felügyeletével, Enying Város Önkormányzatának Városgondnoksága gondoskodik.
- Az önkormányzat vagyonával kapcsolatos tulajdonosi jognyilatkozatok közül:
  - a) építési ügyekben [közművekkel való ellátás (ivóvíz vezeték, szennyvíz vezeték, gázvezeték, villamos energia vezeték); bontás] a tulajdonosi hozzájárulás megadása,
  - b) az önkormányzat javára bejegyzett elidegenítési és terhelési tilalom, továbbá visszavásárlási jog törléséhez hozzájárulás

megtételére a polgármester jogosult.

A **végrehajtásért** a polgármester felel, aki

- a képviselő-testület döntései szerint és saját hatáskörében irányítja a polgármesteri hivatalt;
- a jegyző javaslatainak figyelembevételével meghatározza a polgármesteri hivatalnak feladatait az önkormányzat munkájának a szervezésében, a döntések előkészítésében és végrehajtásában;
- segíti a képviselők és a bizottságok munkáját;
- és szervezi a településfejlesztést és a közszolgáltatásokat.

A városfejlesztés, illetve a zöld és digitális átállással kapcsolatos feladatokkal kapcsolatban az PTFB meghatározott **véleményezési, illetve ellenőrzési joggal** rendelkezik.

122. ábra: Városfejlesztés, zöld és digitális átállás döntésmechanizmusa

Enying Város Önkormányzata Képviselő-testületének 8/2017. (IV. 27.) önkormányzati rendelete a településfejlesztéssel, településrendezéssel és a településkép alakításával összefüggő partnerségi egyeztetés szabályairól alapján a város településrendezési eszközeinek, településképi arculati kézikönyvének és településképi rendeletének elkészítése és módosítása során a tervezésbe bevonta a

- a tervezéssel érintett terület lakosságát,
- a tervezéssel érintett területen lévő ingatlan tulajdonosát, az ingatlan nyilvántartásban egyéb bejegyzett joggal rendelkezőt,
- a tervezéssel érintett területen székhellyel, telephellyel rendelkező gazdálkodó szervezetet,
- a tervezéssel érintett területen Önkormányzatnál nyilvántartott civil szervezeteket,
- a tervezéssel érintett területen működő elismert egyházat,
- illetve az egyéb jogszabályok alapján a dokumentumok véleményezési eljárásába bevonandó szervezeteket.

A partnereket a város hivatalos honlapján (www.enying.eu), a hivatali hirdetőtáblán, a helyi lapban és lakossági fórum keretében tájékoztatták, továbbá lehetőséget biztosítottak az Enyingi Polgármesteri Hivatalban ügyfélfogadási időben a tervanyagba való betekintésre, és azzal kapcsolatban felvilágosítást kaphatnak.

A partnerek az írásos javaslatokat tehetik, véleményt nyilváníthatnak postai úton, vagy elektronikus levélben, illetve a lakossági fórumon a résztvevők szóban elmondhatták véleményüket, továbbá a fórumot követő 8 napon belül írásban – postai vagy elektronikus úton – is élhetnek véleményük megküldésével.

A döntésmechanizmus a ZIFFA projekt példáján

Enying város részére a TOP-2.1.2-15-FE1-2016-00004 azonosítószámú, "Zöld Város Enying" projekt tette lehetővé a ZIFFA-ban megfogalmazott beavatkozások megvalósítását.

A Zöld Város program több lépcsős folyamat során valósult meg. A pályázat meghirdetése után a Polgármesteri Hivatal felvette a kapcsolatot a szaktervezőkkel, akikkel közösen felállítottak egy stratégiát, víziót. Utána egy jelentős társadalmisítási folyamaton ment keresztül a projekt, amely során az alábbi mérföldkövek teljesültek:

- lakossági városi fórumok
- városnapokon, futónapokon kitelepülések, ahol interaktív közösségi tervezés (pl.: térképeken rajzolás) keretében az érdeklődők igényeit felmérték (pl.: szobor elhelyezések, szabadtéri színpad infrastrukturális szükségleteinek feltárása)
- projektbejárás, ahol a tapasztalatok és a kritikák összegyűjtése zajlott

A tervezők a tervezés során folyamatosan figyelembe vették a helyi lakosság, illetve a helyi civil szervezetek (pl.: Enyingi Városvédő-szépítő és Hagyományőrző Társaság) igényeit. A projekt megvalósítása során felmerült változtatások is mind élvezték a lakossági támogatást, ugyanis a Polgármesteri Hivatal, valamint a tervezők iterációs jelleggel folyamatosan konzultáltak az érintettekkel.

Összességében a projekt kapcsán felmerült döntéseket mind a képviselő-testület (testületi üléseken keresztül), mind a lakosság (társadalmisítási eseményeken keresztül) támogatta. Három közbeszerzés után, a projektnek vannak még megvalósítandó elemei, így az iterációs társadalmisítási folyamat még ma is tart (pl.: a közelmúltban a közösségi médián keresztül a tervezett játszótéri funkciókról kérdezték a lakosságot, ahol hatalmas érdeklődés mutatkozott (450 fő szavazott)).

Összességében megállapítható, hogy magasabb rendű jogszabályok, illetve a mindenkori politikai felállás determinálja a város döntéshozatali mechanizmusának rendszerét, így ezekre adottságként tekint a város. A stratégiai ciklus hatékony végrehajthatóságát a forrás-hiány is gátolja, pedig az önkormányzat humán erőforrásának fejlesztése erőteljesen hozzájárulna a sikeres végrehajtáshoz.

Polgármesteri hivatal működése

A képviselő-testület egységes hivatalt hoz létre - polgármesteri hivatal elnevezéssel - az önkormányzat működésével, valamint a közigazgatási ügyek döntésre való előkészítésével és végrehajtásával kapcsolatos feladatok ellátására.

A polgármesteri hivatal teljes jogkörű, önállóan gazdálkodó költségvetési szerv előirányzatai felett önállóan rendelkezik, egyben az önkormányzat gazdálkodásának végrehajtó szerve, valamint önkormányzati igazgatási szervezet. A költségvetés határozza meg a polgármesteri hivatal működéséhez szükséges előirányzatokat, működési, fenntartási költségeket.

A polgármesteri hivatal igény és szükség szerint köteles adatokat szolgáltatni és jelentést készíteni a képviselő-testületnek és az önkormányzat bizottságainak.

Az önkormányzat gazdálkodásának feladatait a polgármesteri hivatal látja el. Elkészíti a költségvetési tájékoztatót, a költségvetési beszámolót, valamint a havi pénzforgalmi információt, s mindezeket megküldi az illetékes szerv részére. Beszedi az önkormányzat saját bevételeit. Igényli a címzett és céltámogatásokat. Gondoskodik az önkormányzat által létrehozott és működtetett intézmények pénzellátásáról. Biztosítja az önkormányzat pénzforgalmi szemléletű kettős könyvvitelének szabályszerű vezetését, s ezen belül - a pénzügyminiszter által meghatározottak szerint - kialakítja a saját, valamint az intézmények könyvvitelének számlarendjét. Biztosítja az önkormányzat törzsvagyonának elkülönített nyilvántartását. Elkészíti az önkormányzat éves vagyonleltárát, s azt csatolja az év végi költségvetési beszámolóhoz. Az éves zárszámadáshoz a vagyonállapotról - külön jogszabályban meghatározott - vagyonkimutatást készít. Az önkormányzat költségvetési számláját kezelő pénzügyintézetén keresztül gondoskodik az önkormányzat tartozásainak és az önkormányzat intézményei működési kiadásainak a kiegyenlítéséről, illetőleg teljesítéséről.

A Polgármesteri Hivatal köztisztviselői szakmailag előkészítik a bizottsági, képviselő-testületi előterjesztéseket, határozati javaslatokat, rendelettervezeteket. Az érintett köztisztviselők

közreműködnek az előterjesztések ismertetésében, szervezik a testületi döntések végrehajtását. Segítik a képviselők munkáját, jogaik gyakorlását, kötelezettségeik teljesítését. Döntésre előkészítik a polgármester hatósági, önkormányzati és vezetői feladatai ellátásához kapcsolódó ügyeket.

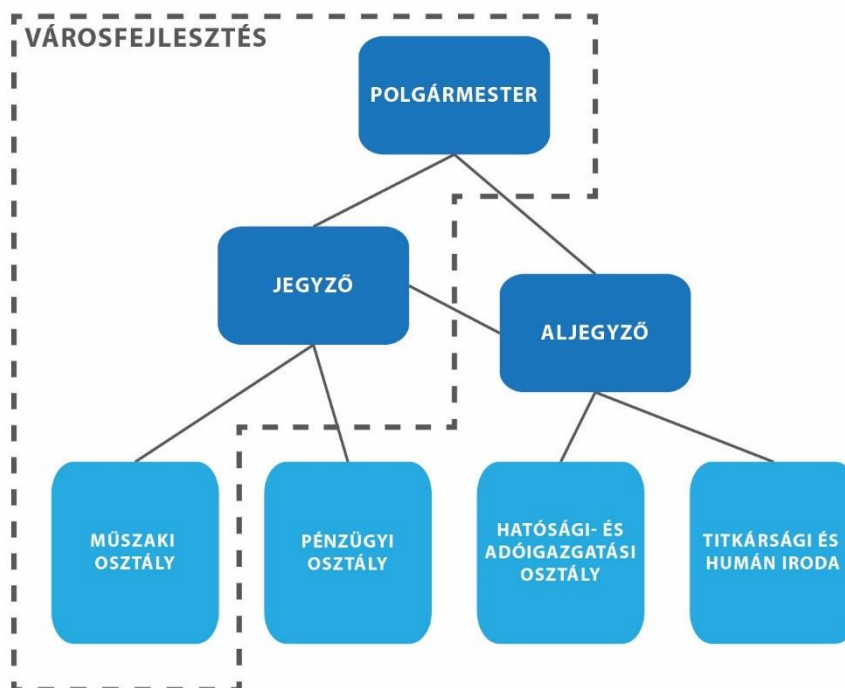
A Polgármesteri Hivatal nyilvántartást vezet az önkormányzati döntésekről, elkészíti az önkormányzat rendelettárát, gondoskodik azok megismerhetőségéről, és tájékoztatást nyújt a lakosság részére.

A Polgármesteri Hivatal szervezeti egységei

- Jegyző
- Aljegyző
- Titkársági és Humán Iroda (9 fő)
- Hatósági és Adóigazgatási Osztály (8 fő)
- Pénzügyi Osztály (7 fő)
- Műszaki Osztály (4 fő)

A polgármesteri hivatalt a jegyző vezeti a polgármester irányítása mellett. A polgármesteri és jegyzői kabinetet az aljegyző vezeti, a kabinet ellenőrzi a hivatal tevékenységét, szakmai iránymutatást ad, szervezi a képviselő-testületi és bizottsági ülések előkészítését, támogatja a polgármester és a jegyző munkáját. A kabinet intézi az önkormányzat és a hivatal jogi ügyeit, koordinálja a közbeszerzéseket, ellátja a választásokkal kapcsolatos feladatokat. A képviselő-testületet a polgármester, illetve felhatalmazása alapján az alpolgármester vagy más képviselő jogosult képviselni, peres eljárásokban a jegyző, vagy az aljegyző is megbízható a képvisellel. A hivatalt a jegyző, illetve felhatalmazása alapján az aljegyző vagy az általa megbízott dolgozó jogosult képviselni. A hivatal létszámkeretét az önkormányzat költségvetéséről szóló hatályos rendelet tartalmazza.

A stratégiai ciklus megvalósításában (a stratégia alkotásban, a stratégia tartalmának megvalósításában, projektmenedzsment feladatok teljesítésében, egyéb kapcsolódó feladatok végrehajtásában) majd a fejlesztések városi működési rendszerbe történő integrálásában elsősorban a polgármester, a jegyző, valamint a Műszaki Osztály vesz részt. A pénzügyi, költségvetési háttérrel a Pénzügyi Osztály biztosítja, de közvetlenül ő nem kapcsolódik be a városfejlesztési munkába.

123. ábra: A stratégiai ciklus megvalósításában résztvevők a Polgármesteri Hivatal organigramján

A polgármester:

- a képviselő-testület döntései szerint és saját hatáskörében irányítja a polgármesteri hivatalt;

- a jegyző javaslatainak figyelembevételével meghatározza a polgármesteri hivatalnak feladatait az önkormányzat munkájának a szervezésében, a döntések előkészítésében és végrehajtásában;
- dönt a jogszabály által hatáskörébe utalt államigazgatási ügyekben, hatósági hatáskörökben;
- segíti a képviselők és a bizottságok munkáját;
- összehívja és vezeti a képviselő-testület üléseit;
- szervezi a településfejlesztést és a közszolgáltatásokat;
- kiadja a közterület-használattal kapcsolatos bontási engedélyt és tulajdonosi hozzájárulást;
- felügyeli Enying Város Önkormányzatának Városgondnokságát, aki biztosítja az önkormányzat, a kezelésesben lévő park, tér és más közterület rendezettségét, tisztántartását és szükség szerinti síkosság-mentesítését.

A jegyző feladata:

- Gondoskodik az önkormányzat működésével kapcsolatos feladatok ellátásáról.
- Tanácskozási joggal vesz részt a képviselő-testület, a képviselő-testület bizottságának ülésén.
- Jelzi a képviselő-testületnek, a képviselő-testület szervének és a polgármesternek, ha a döntésük, működésük jogszabálysértő.
- Évente beszámol a képviselő-testületnek a hivatal tevékenységéről.
- Dönt azokban a hatósági ügyekben, amelyeket a polgármester ad át.
- Dönt a hatáskörébe utalt önkormányzati és önkormányzati hatósági ügyekben.

A Műszaki Osztály feladata:

- A jogszabályban meghatározott elsőfokú építéshatósági feladatok ellátása.
- Az önkormányzati beruházások előkészítése, szervezése.
- Az önkormányzati intézmények felújítási tervének előkészítése, a felújítási munkák lebonyolítása.
- Az önkormányzat tulajdonában, kezelésében, használatában lévő bérlakások, bérlemények kezelése.
- Az önkormányzat tulajdonában lévő játszóterek fenntartásának, üzemeltetésének szervezése, irányítása.
- Az önkormányzat tulajdonában lévő közvilágítás üzemeltetésének megszervezése.
- Az önkormányzat beruházási-építési célú pályázatainak előkészítése, végrehajtása.
- Az önkormányzat településüzemeltetéssel, beruházással kapcsolatos közbeszerzéseinek előkészítése.
- A vagyongazdálkodási stratégia meghatározására javaslattevél, vagyonkataszter, vagyonkimutatás vezetése, lakás- és helyiséggazdálkodás.
- Az önkormányzat és a jegyző földrajzi névvel, elnevezéssel, a környezet- és természetvédelemmel, közlekedési igazgatással, vízügyi igazgatással, hírközlési igazgatással, kapcsolatos feladat- és hatásköre.
- A jegyző hulladékgazdálkodással kapcsolatos feladat és hatásköre.
- Az önkormányzat tulajdonában lévő csapadékvíz hálózat üzemeltetésének megszervezése.
- Összeállítja, naprakészen tartja az önkormányzati tulajdonú épületek építési dokumentációját (meglévő ismeretek, szerződések, tervek, rajzok, fényképek, adatok gyűjteménye).
- Az önkormányzati térinformatikai rendszer működtetése.

Az osztály 4 fő teljes munkaidős dolgozóval rendelkezik:

- Osztályvezető
- Városfejlesztési referens I.

- Városüzemeltetési ügyintéző I.
- Városüzemeltetési ügyintéző II.

A stratégiai ciklus működtetésének belső akadályai jellemzően a politikai feszültségek – melyre adottságként tekint a város –, valamint a humán erőforrás (szakmai felkészültség, elkötelezettség, tapasztalat) rendelkezésre állása. Utóbbi fejlesztése elsősorban költség kérdés, melynek gátja a forrás-hiány.

A stratégiai ciklus végrehajtásában nem vesz részt külső városfejlesztő cég Enyingen, mert nincs megfelelő erőforrás, nem tudja a város kiszervezni a munkát.

2.4.2. Működési modell

Enying Város Önkormányzata által fenntartott, önkormányzati tulajdonban lévő gazdasági szervezeti egységgel nem rendelkező költségvetési intézmények:

1. Enying Város Önkormányzatának Városgondnoksága
1. Enyingi Szirombontogató Óvoda
1. Enyingi Városi Bölcsőde
1. Enyingi Család- és Gyermekjóléti Központ
1. Vas Gereben Művelődési Ház és Könyvtár

Az önkormányzat tagja Enying Mikrokörzeti Szociális és Gyermekjóléti Intézményi Társulásnak, mely által fenntartott gazdasági szervezeti egységgel nem rendelkező költségvetési intézmény:

1. Enyingi Egyesített Szociális Intézmény

A társulás feladata:

- Család-és gyermekjóléti szolgálat (Lepsény, Mátyásdomb, Szabadhidvég, Mezőkomárom)
- Házi segítségnyújtás (Enying, Lepsény, Mátyásdomb, Szabadhidvég, Mezőkomárom, Lajoskomárom, Mezőszentgyörgy)
- Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás (Enying, Szabadhidvég, Mezőkomárom, Lajoskomárom)
- Idősek nappali ellátása (Enying)

Társulás tagjai:

Enying Város Önkormányzata, Lajoskomárom Nagyközség Önkormányzata, Lepsény Nagyközség Önkormányzata, Mezőkomárom Község Önkormányzata, Mezőszentgyörgy Község Önkormányzata, Szabadhidvég Község Önkormányzata és Mátyásdomb Község Önkormányzata

A stratégiai ciklus végrehajtásában nagy szerepet kap a Városgondnokság. A cég 2015 óta önkormányzati tulajdon, munkatársai közalkalmazotti státuszban vannak. Az önkormányzat tervei között szerepel, hogy a Városgondnokság bizonyos, egyszerűbb feladatait külsős piaci cégnek szervezzék ki, így optimalizálják a humán erőforrás felhasználást.

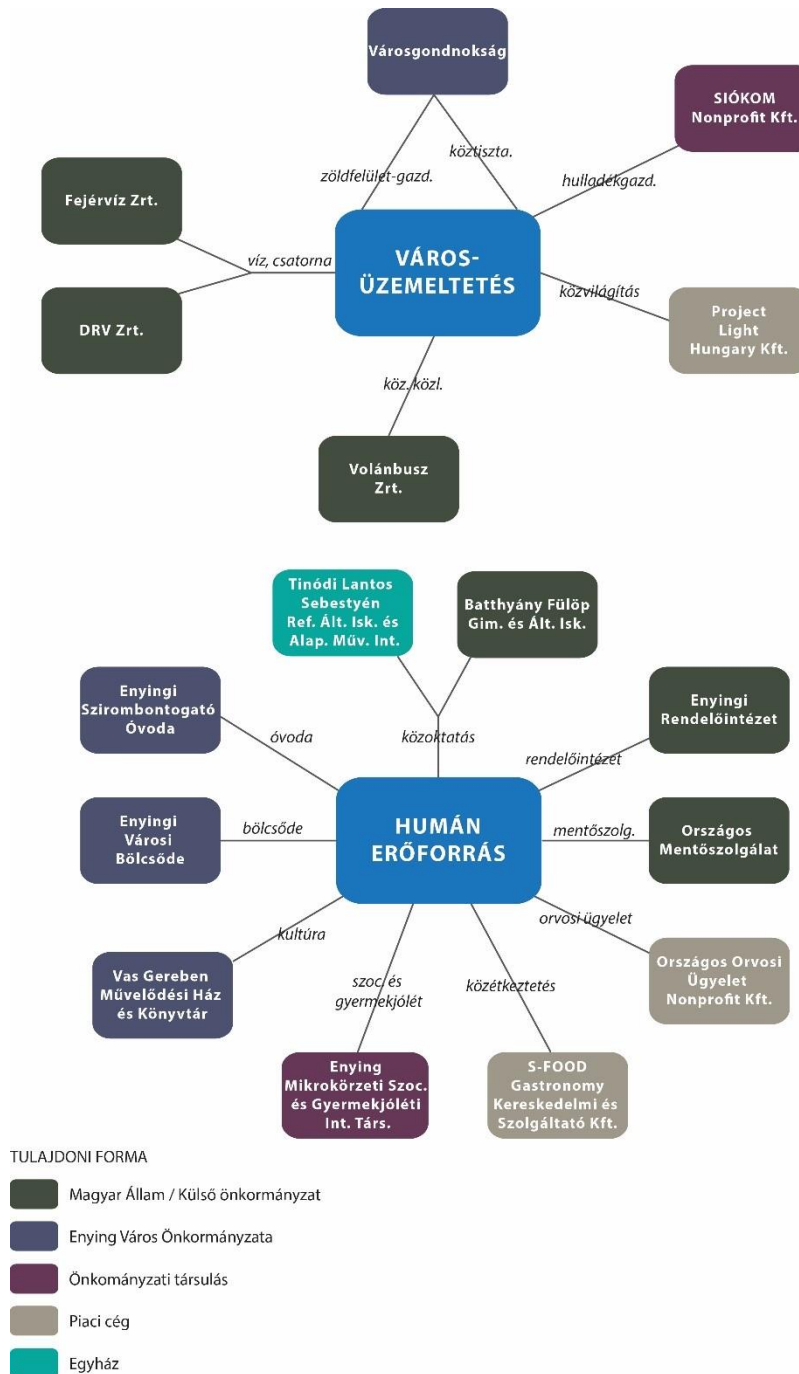
A városi szolgáltatások biztosítását az alábbi cégek végzik:

33. táblázat: Városi szolgáltatások

Városi szolgáltatás	Szervezet	Szervezeti forma	Működési terület
<i>városüzemeltetés, városfejlesztés</i>			
hulladékgazdálkodás	SIÓKOM Nonprofit Kft	Önk.társulás	Enying
közterület-fenntartás	Városgondnokság	Önkormányzat	Enying
zöldfelület-gazdálkodás	Városgondnokság	Önkormányzat	Enying
vízközmű és csatorna	Fejérvíz Zrt.	Önk. résztulajdon	Enying (kivéve Alsótekeres)
vízközmű és csatorna	DRV. Zrt.	Magyar Állam	Alsótekeres
közvilágítás	PROJECT LIGHT HUNGARY Kft.	Piaci cég	Enying
közösségi közlekedés	Volánbusz Zrt.	Magyar Állam	országos
<i>humán erőforrás</i>			

közoktatás	Tinódi Lantos Sebestyén Református Általános Iskola és Művészetoktatási Intézmény	Enyingi Református Egyházközség	helyi
közoktatás	Batthyány Fülöp Gimnázium és Általános Iskola	Magyar Állam	helyi
óvoda	Enyingi Szirombontogató Óvoda	Önkormányzat	helyi
bölcsőde	Enyingi Városi Bölcsőde	Önkormányzat	helyi
szociális és gyermekjóléti feladatok	Enying Mikrokörzeti Szociális és Gyermekjóléti Intézményi Társulás (Enyingi Egyesített Szociális Intézmény, Enyingi Család- és Gyermekjóléti Központ)	Önk. társulás	Enying, Lajoskomárom, Lepsény, Mátyásdomb, Mezőkomárom, Mezőszentgyörgy és Szabadhídvég
közétkeztetés	S-FOOD Gastronomy Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	piaci cég	Enying
rendelőintézet	Enyingi Rendelőintézet	Magyar Állam	helyi
mentőszolgálat	Országos Mentőszolgálat mentőállomása	Magyar Állam	helyi
központi orvosi ügyelet	Országos Orvosi Ügyelet Nonprofit Kft.	Piaci cég	Enying, Lajoskomárom, Mátyásdomb, Mezőkomárom, Mezőszentgyörgy és Szabadhídvég
kulturális, közművelődési szolgáltatások	Vas Gereben Művelődési Ház és Könyvtár	Önkormányzat	helyi

124. ábra Városüzemeltetés

2.4.3. Várostérségi koordináció

Az alábbi városi szolgáltatások tekintetében működik térségi együttműködés:

Enying Mikrokörzeti Szociális és Gyermekjóléti Intézményi Társuláshoz tartozik az Enyingi Egyesített Szociális Intézmény. Feladata az időskorúak tartós bentlakásos szociális ellátása. Ehhez az Enying, Hősök tere 5. és Szabadság tér 2. szám alatti idősek otthonának működési ellátási területe: Enying, Lajoskomárom, Mátyásdomb, Szabadhídvég, Mezőkomárom, Mezőszentgyörgy, Lepsény települések közigazgatási területe.

Az Intézményi Társuláshoz tartozik az Enyingi Család- és Gyermekjóléti Központ, melynek feladata a gyermek érdekeit védő speciális személyes szolgáltatás, amely a szociális munka módszereinek és eszközeinek felhasználásával szolgálja a gyermek testi, lelki egészségének, családban történő

nevelésének elősegítését, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzését, illetve a családjából kiemelt gyermek visszahelyezését. Tájékoztatja a szülőket, gyermekeket a jogokról, támogatásokról, ellátásokról. Családsegítés a szociális vagy mentálhigiénés problémák, illetve egyéb krízishelyzet miatt segítségre szoruló személyek, családok számára az ilyen helyzethez vezető okok megelőzése, a krízishelyzet megszüntetése, valamint az életvezetési képesség megőrzése céljából nyújtott szolgáltatás. Feladata az Enyingi Járás településeinek élő gyermekek és családjaik ellátása, hatósági intézkedés alatt álló gyermekek ellátása.

A központi orvosi ügyelet ellátása is térségi szinten valósul meg. Az Országos Orvosi Ügyelet Nonprofit Kft. felelős a szolgáltatásért, aki a következő településeken is működik: Enying, Lajoskomárom, Mátyásdomb, Mezőkomárom, Mezőszentgyörgy és Szabadhídvég.

Enying Város Önkormányzat a hulladékgazdálkodási közszolgáltatás megszervezésével kapcsolatos egyes feladat- és hatásköreit a Dél-Balaton Regionális Hulladékgazdálkodási Önkormányzati Társulás útján gyakorolja. Az Önkormányzat a közszolgáltatás ellátására vonatkozóan – a SIÓKOM Nonprofit Kft és az NHSZ Zöldfok Zrt részvételével létrejött – Dél-balaton Hulladékgazdálkodási Szolgáltató Konzorciummal 2016. december 31. napig fennálló hulladékgazdálkodási közszolgáltatási szerződést kötött. A közszolgáltatás ellátására és a szerződés megkötésére kizárólag – a Konzorcium Vezető tagjaként – a SIÓKOM Nonprofit Kft., mint közszolgáltató jogosult.

A megyei, illetve a települési rendezési tervek véleményezése során az önkormányzat hivatalból együttműködik az érintett önkormányzatokkal, de ettől eltekintve a fejlesztésekkel kapcsolatos döntések az önkormányzatok keretein belül születnek, nincs térségi együttműködési platform.

Alapvetően eseti megkeresések, személyes egyeztetések jellemzik a térségi együttműködések zárt kommunikációját.

A térségi, több települést érintő projektek közös koordinációjára nem volt példa az elmúlt években.

20. KOCKÁZATOK ÉS LEHETŐSÉGEK ÉRTÉKELÉSE

20.1. Prosperáló város

Lehetőség	Kockázat
A minőségi helyi és/vagy bio termékek iránti kereslet fokozatosan növekszik.	A klímaváltozás hatására a mezőgazdasági termelés költségeinek növekedése, a termékbiztonság csökkenése
Közös Agrárpolitika 2023 és 2027 stratégia – Agrárökológiai Alaprogram, Élelmiszerfeldolgozás fejlesztése a mezőgazdasági termékek értéknövelésével, Vidékfejlesztést szolgáló intézkedések (Megújuló vidék)	
Atipikus foglalkoztatási formák elterjedése (távmunka, részmunkaidő általánossá válása)	Munkaerő kínálatot befolyásoló globális folyamatok, urbanizáció, gazdasági centrumokba település (pl.: jól képzett szakemberek, fiatalok elvándorlása)
Közép-Duna Menti Kiemelt Térség	
Digitális technológiák széles körben, könnyen elérhetővé válnak (ár csökken, felhasználói kompetenciák iránti igény csökken)	

Európai Unió kohéziós politikája (2021-2027) – Polgárokhoz közelebb álló Európa a helyileg irányított növekedési stratégiák és a fenntartható városfejlesztés Európai Unió-szerte való támogatása révén	Térségi, ágazati együttműködések gyengülése, támogatási források összehangolásának hiánya
Európai Unió kohéziós politikája (2021-2027) – Versenyképesebb és intelligensebb Európa - az innováción, a digitalizáción, a gazdasági átalakuláson és a kisvállalkozásoknak nyújtott támogatáson keresztül	Kiszámíthatatlan és bonyolult pályázati rendszer
	A befektetők és az Eu-s források nem céloznak a kkv szektor szereplőire
Természetközeli turizmus iránti kereslet növekedése	
	Világ gazdasági és európai dekonjunktúra
M8 gyorsforgalmi út megépülése	

20.2. Zöldülő város

Lehetőség	Kockázat
Környezettudatos és környezetbarát technológiák és megoldások alkalmazását támogató szabályozás	Zöld átállás lebonyolításához szükséges pénzügyi és jogszabályi feltételek elmaradnak
Európai Unió kohéziós politikája (2021-2027) –Zöldebb, alacsony szén-dioxid kibocsátású Európa – a Párizsi Megállapodás végrehajtásával, valamint az energiaügyi átállásába, a megújuló energiaforrásokba és az éghajlatváltozás elleni küzdelembe való befektetéssel	A jogszabályalkotási folyamat nem tudja lekövetni a technológiai eredményeket, illetve megoldásokat
Mitigációs célok teljesítése érdekében a megújuló energiaforrások támogatásának növekedése, jogszabályi környezet változása.	
Magyarország Helyreállítási és Ellenállóképességi Terve – Fenntartható zöld közlekedés	
	Klímaváltozás hatására hőségnapok gyakorisága és hőségnapos időszakok hossza nő
Magyarország Helyreállítási és Ellenállóképességi Terve - Vízgazdálkodás	Klímaváltozás hatására szélsőséges csapadékesemények gyakorisága nő
Közös Agrárpolitika 2023 és 2027 – Környezeti fenntarthatóságot szolgáló intézkedések (Zöld jövő)	Klímaváltozás miatt kialakuló aszályos időszakok növelik a talaj szélerózióját, ezzel csökkentik a termőföldek termőképességét és növelik a levegőszennyezést

Lehetőség	Kockázat
Vízvisszatartást, aszálykiterjedtséget csökkentő agrártámogatások kialakítása (pl: belvizes területek országos programban vízvisszatartás célterületei)	A csapadékvízvisszatartás kialakítását elősegítő, illetve szabályozó országos jogszabályi környezet nem kerül kialakításra
Európai Biodiverzitás Stratégia megvalósítása – Természetes ökoszisztémák és zöldfelületek értéke nő.	Klíímaváltozás hatására a természetes ökoszisztémák sérülnek, átalakulnak, inváziós fajok terjedése
Vízkeretirányelv környezeti vállalásainak országos teljesítése	Termőföld és a vízkészletek túlhasználata

20.3. Megtartó város

Lehetőség	Kockázat
Társadalmi vállalkozások és nem nyereségorientált társaságok működésének támogatása	Civil szervezetek támogatásának csökkenése
2021-2027 közötti időszak kohéziós politikájának prioritása – Szociálisabb és befogadóbb Európa a szociális jogok európai pillérének megvalósításával, valamint a minőségi foglalkoztatás, az oktatás, a készségek, a társadalmi befogadás és az egészségügyi ellátáshoz való egyenlő hozzáférés támogatásával.	Közösségi aktivitás csökkenése
Az öregedő társadalom és a speciális oktatási igények miatt az élők munkai igényű humán szolgáltatások felértékelődnek	A fiatalok és a képzett munkaerő megtartását nehezítő központi programok és források hiánya (fecskeházak, bérlakás program stb.)
	Társadalmi különbségek nőnek, az egyes társadalmi csoportok közötti konfliktusok erősödnek
Közép-Duna Menti Kiemelt Térség	Az intézményrendszer folyamatos átalakítása, funkciómegvonások

20.4. Digitális város

Lehetőség	Kockázat
TOP+ IKT és okos település fejlesztések	Az országos digitális hálózat fejlesztése lelassul
2021-2027 közötti időszak kohéziós politikája – Versenyképesebb és intelligensebb Európa – az innováción, a digitalizáción, a gazdasági átalakuláson és a kisvállalkozásoknak nyújtott támogatáson keresztül.	Adatvédelmi szempontok korlátozzák a nyílt adatok körét

Felhő alapú adattárolás és IoT technológiák elterjedése csökkenti a városüzemeltetési költségeket és fejlesztik a gazdasági szolgáltatásokat.	
	A digitális készségek oktatása hiányos marad a közoktatásban és a szakképzésben
	Adatbiztonsági veszélyek
	A digitális technológiák terjedésével csökken gazdaság a humán erőforrás igénye, növekszik a munkanélküliség
	E-gazdaság, e-ügyintézés támogatásának hiánya

20.5. Szolgáltató város

Lehetőség	Kockázat
A globális gazdasági változások (innovációk, új hálózatok, technológiaváltás) segítik a város kiszolgálóképességét	Országos szintű infrastruktúrák fejlesztése elmarad (Közúthálózat, vasúthálózat, digitális infrastruktúra stb.)
	A szabályozási környezet változása (jogszabályok, ösztönzők, ágazati politikák stb.) gátolja a város kiszolgáló/ellátóképességét
	A globális egészségügyi válsághelyzetek, járványok negatívan hatnak a város kiszolgálóképességére
A túlzott urbanizáció által generált problémák és az atipikus foglalkoztatottsági formák elterjedésének hatására a vidéki területek felértékelődnek	Mezőföld – az Észak-Tolna és Északkelet-Somogy határos területeivel együtt – az ország egyik egységes belső periferiája marad
TOP + Élhető települések – integrált településfejlesztést beavatkozások	Önkormányzati források csökkenésével a közszolgáltatások elérhetősége és minősége csökken
Magyarország Helyreállítási és Ellenállóképességi Terve - Demográfia és köznevelés	A kor követelményeitől elmaradó, a munkaerő rugalmas alkalmazkodását segítő oktatási-képzési rendszer
Magyarország Helyreállítási és Ellenállóképességi Terve - Egészségügy	A humán közszolgáltatások színvonalát csökkenti az országos léptékben is jelentkező munkaerőhiány

21. MELLÉKLETEK

1. melléklet Ábrajegyzék

1. ábra: Egy főre eső GDP az EU régiókban (Forrás: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/nama_10r_2gdp/default/map?lang=en).....	7
2. ábra: Egy főre jutó bruttó hazai termék változása (2020-2019) a Közép-magyarországi régió megyéiben (Forrás: https://www.ksh.hu/stadat_files/gdp/hu/gdp0078.html)	8
3. ábra: Népeségváltozás 2011-2020, Munkanélküliség változása 2011-2020, Adófizetőre jutó SZJA alapot képező jövedelem változása 2011-2020 (Forrás:TEIR)	9
4. ábra: Népeségváltozás az Enyingi járás településein 2011-2020 között, fő, Egy főre jutó SZJA köteles jövedelem alakulása 2011-2019 között Ft/hó/fő (Forrás: TeIR).....	10
5. ábra: OFTK célrendszere (Forrás: Országgyűlés az 1/2014. (I.3.) határozat)	13
6. ábra: Fejér Megye Területfejlesztési Konceptió 2030 célrendszere	16
7. ábra: Enying város i településfejlesztési koncepciója, 2015.....	20
8. ábra: Enying Integrált településfejlesztési stratégia, akcióterületi fejlesztések	21
9. ábra: Enying város településszerkezeti terve	22
10. ábra: Enying városközpont	24
11. ábra: Alsótekeres	25
12. ábra: Balatonbozsok	26
13. ábra: Öreghegy	26
14. ábra: Kabókapusztá	27
15. ábra: Leshegy	27
16. ábra: Enying városközpont a 2021. évi szabályozási terv tervezete alapján.....	28
17. ábra: Népeségváltozás 2011-2020, fő (Forrás: TeIR/TSTAR)	28
18. ábra: Természetes szaporodás, fogyás 2010-2019 (Forrás: TeIR/KSH/TSTAR)	30
19. ábra: Vándorlási egyenleg 2011-2020, % (Forrás: TeIR/KSH/TSTAR).....	30
20. ábra: A 7 évesnél idősebb népesség iskolázottsága, 2011, % (Forrás: TeIR/KSH/Népszámlálás) ...	32
21. ábra: Alkalmazottak foglalkozási főcsoportonkénti megoszlása (Forrás: TeIR/MÁK).....	33
22. ábra: Nyilvántartott álláskereső a munkaképes korú (15-64 éves) népesség %-ban, 2020 (Forrás: TeIR/KSH/TSTAR).....	34
23. ábra: Legfeljebb 8 általános iskolát végzett regisztrált munkanélküliek aránya (az összes munkanélküli %-ban (Forrás: TeIR)	34
24. ábra: 25 év alatti regisztrált munkanélküliek aránya (az összes munkanélküli 5-ban) (Forrás: TeIR)	35
25. ábra: 45 év feletti regisztrált munkanélküliek aránya (az összes munkanélküli %-ban) (Forrás: TeIR).....	35
26. ábra: Tartós munkanélküliek (legalább 360 napig) aránya (Forrás: TeIR).....	36
27. ábra: Enying településrészei.....	38
28. ábra: Balatonbozsok	39
29. ábra: Enying központi terület	40
30. ábra: Kabókapusztá	41
31. ábra: Óvodai férőhelyek kihasználtsága járásonként 2020-21 (Forrás: KSH).....	42
32. ábra: Általános iskolai tanulók száma (gyógy pedagógiai oktatással együtt) fő (Forrás: TEIR).....	43
33. ábra: Művészeti iskolai létszám fő (Forrás: TEIR).....	44
34. ábra: Egy főre eső bruttó hazai termék (1000 Ft)	50

35. ábra: Egy lakosra jutó jegyzett tőke (1000 Ft) (Forrás:Teir)	51
36. ábra: Egy lakosra jutó bruttó hozzáadott érték (1000 Ft) (Forrás:Teir)	51
37. ábra: Egy lakosra jutó helyi IPA alakulása (Forrás: or.njt.hu)	52
38. ábra: Az ágazatok részesedése a vállalkozások száma alapján (2021) (Forrás: TeIR)	53
39. ábra: Ágazatok részesedésének változása (2019-2021) a működő vállalkozások száma alapján (. 53	
40. ábra: Kistájak és talajtípusok Enyingen (Forrás: MTA-ATK-TAKI Agrotopográfiai térkép, Kistájkataszter)	54
41. ábra: Területhasználat (Forrás: Európai Környezeti Ügynökség Corine Land Cover 2012 adatbázisa)	55
42. ábra: Vállalkozások aránya az ipar, építőipar nemzetgazdasági ágakban (2021) [Forrás: TeIR].....	56
43. ábra: Regisztrált vállalkozások részesedése a szolgáltatások nemzetgazdasági ágaiiban (2021, db) (Forrás: TeIR)	57
44. ábra: Regisztrált és működő vállalkozások száma 2017 és 2019 között [Forrás: TeIR].....	59
45. ábra: Működő vállalkozások formája 2019-ben (db)	60
46. ábra:.....	61
47. ábra: A közcsatorna hálózatba bekapcsolt lakások aránya (%).....	65
48. ábra: A száz lakásra jutó gázfogyasztók száma (Forrás: TEIR)	66
49. ábra: Fejér Megye átlagos ingatlanárjai 2021-ben (ezer Ft/m ²) [Forrás: www.koltozzbe.hu].....	66
50. ábra: Négyzetméterárak változása (Forrás: www.ingatlanet.hu)	67
51. ábra: Nyilvántartott álláskereső a munkaképes korú népesség százalékában (Forrás: TeIR).....	77
52. ábra: Fenntartott önkormányzati lakásbérlemények aránya a teljes lakásállományon belül (%) (Forrás: TEIR)	78
53. ábra: Városüzemeltetési kiadások alakulása (Forrás: njt.hu).....	82
54. ábra: A lakosságtól hulladékgyűjtésben elszállított települési szilárd hulladék aránya 2010-2019 (%) (Forrás: TeIR)	83
55. ábra: Okos város fejlesztések költségvetésének megoszlása 2014-2020 (%)	85
56. ábra: Enying környéki kistájak	86
57. ábra: Enying domborzata	87
58. ábra: Területhasználat (CORINE Land Cover 2018)	89
59. ábra: Területhasználatok aránya (CORINE Land Use 2018 alapján).....	90
60. ábra: Enying belterülete (CORINE Land Cover 2018)	91
61. ábra: Kabókapusztá, Leshegy (CORINE Land Cover 2018).....	91
62. ábra: Alsótekeres (CORINE Land Cover 2018)	92
63. ábra: Területhasználat változás 2012 és 2018 között az Urban Atlas vizsgálata alapján (pirossal jelölve a beépítést)	94
64. ábra: Enying az I. katonai felmérésen (1782-1785).....	95
65. ábra: Enying a II. katonai felmérésen (1819-1869)	96
66. ábra: Az enyingi Öreghegy az 1700-as évek második felében, 1800-as évek végén és napjainkban (Forrás: mapire.eu/hu/, Google Earth).....	97
67. ábra: Enying érintettsége a Tájképvédelmi terület övezete által (OTrT 3. melléklete)	98
68. ábra: A zöldinfrastruktúra hálózat az I. katonai felmérésen (1782-1785)	102
69. ábra: A zöldinfrastruktúra hálózat mai elemei az I. katonai felmérésen	103
70. ábra: A Zöld Város program fejlesztései (ZIFFA)	104
71. ábra: Főtér	105
72. ábra: Petőfi park	105
73. ábra: Cinca park.....	105
74. ábra: Balatonbozsoki közpark	106
75. ábra: Alsótekeresi közhasználatú zöldfelület	106

76. ábra: A zöldinfrastruktúra hálózat (ZIFFA)	109
77. ábra: A zöldinfrastruktúra hálózat regionális léptékben (ZIFFA).....	114
78. ábra: A zöldinfrastruktúra hálózat központi területei (ZIFFA).....	115
79. ábra: Az Öreg-hegy és környékének művelési ági megoszlása (Forrás: Lechner Tudásközpont térképi alapadatok)	117
80. ábra: Földrészlet statisztika művelési áganként (Forrás: Takarnet).....	118
81. ábra: Enying területhasználat.....	119
82. ábra: Telekmorfológia (Forrás: Enying Város Településszerkezeti Terv, Helyi Építési Szabályzat és Szabályozási Terv Felülvizsgálata, 2021.)	121
83. ábra: Ingatlan tulajdonosi szerkezet (Forrás: Lechner Tudásközpont térképi alapadatok 2021.)	123
84. ábra: (Forrás: Lechner Tudásközpont térképi alapadatok 2021.).....	126
85. ábra: A nyilvántartott régészeti lelőhelyek bemutatása (Forrás: https://archeodatabase.hnm.hu)	130
86. ábra: Forrás: muemlekem.hu	131
87. ábra: Forrás: muemlekem.hu	132
88. ábra: Forrás: muemlekem.hu, Google Earth.....	132
89. ábra: Forrás: saját felvétel	134
90. ábra: A mai Városháza 1936-ban Forrás: postcards.hungaricana.hu	134
91. ábra: Ábra:	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
92. ábra: A közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások aránya (%)	142
93. ábra: Háztartásoknak szolgáltatott víz egy lakosra jutó mennyisége (1000m3).....	144
94. ábra: A közcsatornahálózatba bekapcsolt lakások aránya a vezetékes ivóvízhálózatba bekapcsolt lakások százalékában (%).....	145
95. ábra: A háztartási villamosenergia fogyasztás alakulása az elmúlt években	148
96. ábra:.....	149
97. ábra: Háztartási gázfogyasztás (1000 m3/fő) (Forrás: TEIR)	150
98. ábra: Enying felszíni földtana (Forrás: MBFSZ; https://map.mbfisz.gov.hu/fdt100/).....	155
99. ábra: EuroChem Agro Hungary Kft. (Kossuth major, 041/6 hrsz.) veszélyességi övezetei (TSZT). 161	
100. ábra: Elszállított települési kommunális hulladék (t) (Forrás: Környezetvédelmi Program).....	163
101. ábra: A hulladékudvarra beszállított veszélyes hulladékok mennyisége (kg) (Forrás: Környezetvédelmi Program).....	163
102. ábra: A hulladékudvarra beszállított nem veszélyes hulladékok mennyisége (kg) (Forrás: Környezetvédelmi Program).....	163
103. ábra: Szeizmikus zónatérkép Forrás: www.foldrenges.hu	166
104. ábra: Nyersanyagkutatással érintett terület (TSZT)	168
105. ábra: A szomszédos Siófok településen mért adatok alapján született felemelegedést ábrázoló klímacsík. Forrás: www.met.hu	169
106. ábra: Biodiverzitással kapcsolatos sérülékenység.....	170
107. ábra: Hőhullámokkal kapcsolatos sérülékenység.....	170
108. ábra: Aszályval kapcsolatos mezőgazdasági	171
109. ábra: Mesterséges felszínek aránya a település területéből, 2006 –(Forrás: Nemzeti Alkalmazkodás Térinformatikai Rendszer -NATér).....	172
110. ábra: Mesterséges felszínek bővülésének potenciális területei 2050-ig – (Forrás: Nemzeti Alkalmazkodás Térinformatikai Rendszer -NATér).....	172
111. ábra: Eltérő településrészek (Forrás: ENYING – TAK).....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.

2. melléklet: Táblázatjegyzék

1. táblázat: Enying külterületi lakott helyeinek adatai, 2011 (Forrás: KSH)	29
2. táblázat: Aktív- és időskorúak aránya Enying városrészeiben, 2011 (Forrás: KSH/Népszámlálás) ...	31
3. táblázat: Enying külterületi lakott helyeinek iskolázottsága, 2011 (TeIR/KSH/Népszámlálás)	32
4. táblázat: Enying településrészei:	38
5. táblázat: Művelési ágak statisztikája Enyingen (Forrás: TAKARNET és saját számítás).....	55
6. táblázat: Ezer lakosra jutó kiskereskedelmi hálózati egységek száma (gyógyszertár nélkül) (db) (Forrás: KSH)	57
7. táblázat: Néhány kiskereskedelmi üzlettípus száma Enyingen, 2021 (Forrás: TeIR).....	58
8. táblázat: Szállásférőhelyek száma Enyingen (Forrás: TeIR).....	58
9. táblázat: Vendégéjszakák száma Enyingen (Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás).....	58
10. táblázat: A lakásállomány főbb jellemzői Fejér megye járásszékhelyei, megyei és országos viszonyításban (Forrás: KSH)	64
11. táblázat: A lakásállomány főbb minőségi jellemzői Fejér megye járásközpontjai, megyei és országos viszonyításban (Forrás: KSH, TeIR, www.koltozzbe.hu)	65
12. táblázat: Enying város folyó és felhalmozási célú kiadásainak és bevételeinek alakulása (ezer Ft) (Forrás: njt.hu).....	69
13. táblázat:	70
14. táblázat: Helyi adóbevételek alakulása 2011-2020-ig (Forrás: njt.hu).....	71
15. táblázat: Jelentősebb bevételi forrást képviselő adónemek szerinti állománya 2021.10.31. állapot szerint (Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás)	71
16. táblázat: 2021 évi költségvetés, ezer forintban (Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás).....	71
17. táblázat: Az önkormányzat vagyonának alakulása	75
18. táblázat: Településüzemeltetési szolgáltatások kiadásainak megoszlása 2017-2019 (ezer Ft) (Forrás: njt.hu).....	83
19. táblázat: A projekt keretén belül telepített rendszerek (.....	84
20. táblázat: Légszennyezőanyagok kibocsátása	160

3. melléklet Elvégzett kérdőíves felmérések dokumentálása

Enying város honlapján (<http://www.enyding.eu/>) a lakossági kérdőív 2022. február 27-én jelent meg. A kérdőív az FVS módszertan szerinti kérdéseket tartalmazza.

https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLScs0BAKxXokrusF_fQnVY_X8ilqTi4Zkcjkf6SfzMebPg05A/viewform

1. Lakossági felmérés

Enying Város :

Felmérés a település fejlesztéséhez

Kérjük fejtse ki véleményét a város fejlesztésével kapcsolatos kérdések kapcsán.

A válaszokat a település figyelembe veszi a különféle stratégiák és fejlesztési koncepciók felülvizsgálatakor.

A felmérés névtelen és 5 témakörből áll

A kitöltése kb. 10 percet vesz igénybe.

A megfelelő helyen elhelyezett X jellel nyilvánítsa ki véleményét.

I. témakör: Megtartó város

1. Mi jelenti az Ön helyi kötődésének alapját?

Itt születtem.

Itt alapítottam családot és otthont.

A nyugodt kisvárosi lét.

A helyi identitásúak összetartása.

Itt találtam munkalehetőséget.

Egyéb: _____

2. A felsorolt tényezők mennyiben játszanak szerepet helyi életminőségével való elégedettségének növelésében?

1-5-ig értékelje: 5 – nagyon jelentős szerepet játszana, 4 – jelentős, 3 – közepesen,

2- kis szerepet játszana, 1 – nem játszana szerepet, 0 – nem tudom megítélni

	5	4	3	2	1	0
1. Változatosabb munkahelyek						
2. Magas jövedelmet biztosító munkalehetőségek						
3. A jelenleginél is magasabb színvonalú közszolgáltatások						
4. Minőségi közösségi terek a városközpontban és a lakóhelyem közelében						
5. gazdagabb és magasabb színvonalú, igényekre szabott kulturális kínálat						
6. sportolási lehetőségek további bővítése						

7. magas színvonalú kiskereskedelmi és vendéglátóipari szolgáltatások						
8. kedvezőbb lakhatási lehetőségek						
9. jobb közbiztonság						

Egyéb: _____

3. Értékelje a városban elérhető humán közszolgáltatásokat és egyéb városi életminőséget befolyásoló tényezőket egy 1-től 5-ig tartó skálán

5=nagyon elégedett, 4=elégedett, 3= közepesen elégedett, 2= alig elégedett, 1=egyáltalán nem elégedett, 0=Nem tudom

	5	4	3	2	1	0
1. óvodai ellátás (családtagja által igénybe vett)						
2. általános iskola, infrastruktúra, felszereltség (családtagja által igénybe vett)						
3. általános iskola oktatás (családtagja által igénybe vett)						
4. egészségügyi alapellátás minősége (Ön és családtagja által igénybe vett)						
5. egészségügyi szakellátás minősége (Ön és családtagja által igénybe vett)						
6. kulturális szolgáltatások (intézményekhez kötött pl. mozi, kulturális központ stb.) minősége (Ön és családtagja által igénybe vett)						
7. szociális ellátás („akár saját, akár valamely családtag okán pl. idősellátás”)						
8. bölcsődei ellátás (családtagja által igénybe vett)						
9. közterületek minősége általában (közterek, utak stb.)						
10. zöldfelületek (parkok, ligetek fasorok)						
11. közvilágítás közvetlen lakókörnyezetében						
12. közbiztonság a városközpontban nappal						
13. közbiztonság a városközpontban sötétedés után						
14. közbiztonság a közvetlen lakókörnyezetében sötétedés után						
15. járdák minősége közvetlen lakókörnyezetében						
16. városi kerékpárutak hossza a városban						
17. városi kerékpárutak minősége a városban						
18. kerékpárosokat támogató infrastruktúra (pl. tárolók, esővédő beállók stb.)						
19. utak minősége általában a városban						

20. parkolás általában a kiemelt közintézmények közelében						
21. parkolás kereskedelmi létesítmények közelében						

Egyéb:

II. témakör: Digitális város

1. Milyen elektronikus eszközöket használ a hétköznapokban?

Több választ is jelölhet.

személyi számítógép (asztali számítógép)

notebook / laptop

táblagép / tablet

okos / smart televízió

okos telefon

okos óra

nincs ilyen eszközöm

egyéb: _____

2. Milyen céllal használja az INTERNETET?

Több választ is jelölhet.

napi munkavégzés részeként

ügyintézés céljából pl. nyomtatványok letöltése és benyújtása

rendelkezik ügyfélkapuval és rendszeresen használja

szolgáltatásokat vesz igénybe pl. elektronikus vásárlás, foglalások intézése (szállás, repülőjegy stb.)

kommunikációs, kapcsolattartási céllal (telefon, levelezés, Skype stb.)

információszerzés, tájékozódás céljából

tanulási céllal - oktatási anyagok letöltése, e- oktatás igénybevétele

közösségi oldalak látogatása (pl. Facebook)

szórakozás – video, film, zene letöltéshez

játékok

egyéb: _____

3. Hogyan értékeli az IT eszközök használatával kapcsolatos jártasságát (összehasonlítva saját korosztályához)?

1. nincsenek ilyen készségeim egyáltalán

2. készségeim az átlagnál kevésbé erősek, rendszerint segítségre van szükségem

3. készségeim átlagosak, okos telefont használok készség szinten és rendszeres internet használó vagyok

4. készségeim átlag feletti (a 3. ponton túl e- ügyintézésre és egyéb, speciális IT használatra is képes vagyok)

___ 5. nem tudom megítélni

4. Milyen módon kerül Ön ügyfélként kapcsolatba a szolgáltatókkal?

	1 posta	2 telefon	3 személyes ügyintézés	4 online ügyintézés	5 mobil applikáció	6 digitális eszközök	7 sehogy
áramszolgáltatás							
Infokommunikációs és távközlési szolgáltatók							
távhő / hőszolgáltatás							
víz és csatorna szolgáltatás							
hulladékszállítás							
közösségi közlekedés (helyközi járatok helyi viszonylatban)							
közhivatali ügyintézés (önkormányzat, kormányhivatal)							
alapfokú oktatás (óvoda és általános iskola)							
egészségügyi alapellátás							
kulturális szolgáltatások (intézményekhez kötött pl. mozi, kulturális központ stb.)							
szociális ellátás (valamely családtag okán pl. idősellátás)							

Egyéb: _____

III. témakör : Kiszolgáló és zöldülő város

1. A saját életminősége szempontjából mennyire tartja fontosnak a felsoroltakat?

5= nagyon jelentős, 4=jelentős, 3=közepesen fontos, 2= majdnem jelentéktelen, 1=egyáltalán nem fontos, 0= „nem elérhető a városban”, a „nem tudom megítélni / nem vagyok érintett” és a „nem kívánok válaszolni”.

	5	4	3	2	1	0
1. környezettudatos életvitel						

(takarékoság az erőforrások igénybevételében: víz, áram stb.)						
2. szelektív hulladékgyűjtés, hulladék hasznosítása otthon						
3. közösségben való aktív részvétel, közös célokért való tevékenykedés						
4. egészséges, a térségben megtermelt élelmiszerek fogyasztása						
5. megújuló energiaforrások használata a háztartásban						
6. megújuló energiaforrások használata						

2. Ha a város jövőjére gondol ugyanezek a szempontok mennyire fontosak?

5= nagyon jelentős, 4=jelentős, 3=közepesen fontos, 2= majdnem jelentéktelen, 1=egyáltalán nem fontos, 0= „nem elérhető a városban”, a „nem tudom megítélni / nem vagyok érintett” és a „nem kívánok válaszolni”.

	5	4	3	2	1	0
környezettudatos életvitel (takarékoság az erőforrások igénybevételében: víz, áram stb.)						
szelektív hulladékgyűjtés, hulladék hasznosítása otthon						
közösségben való aktív részvétel, közös célokért való tevékenykedés						
egészséges, a térségben megtermelt élelmiszerek fogyasztása						
megújuló energiaforrások használata a háztartásban						
megújuló energiaforrások használata						

3. Milyen céllal látogat városi zöldterületeket, parkokat?

Több választ is jelölhet.

- ___ 1. szabadidő eltöltés
- ___ 2. rekreációs séta
- ___ 3. testedzés
- ___ 4. kültéri közösségi és kulturális programokon vesz részt
- ___ egyéb: _____

4. Hogyan lehetne vonzóbbá tenni a belváros zöldfelületeit az Ön és családja számára (fejlesztések, új funkciók stb.)?

Több választ is jelölhet.

- ___ 1. sétautak fejlesztése
- ___ 2. játszóterek, testedző eszközök kihelyezése a parkokhoz kapcsolódóan
- ___ 3. zenepavilon létesítése (térzene befogadására)
- ___ 4. kisebb csoportok szabadtéri összejöveteleit lehetővé tevő utcabútorok kihelyezése
- ___ 5. gyakoribb kültéri programok, amiért érdemes a parkba látogatni

- 6. több szolgáltatás a környéken pl. büfé, fagyizó, nyilvános WC
- 7. közvilágítás további javítása
- egyéb: _____

5. Milyen környezettudatos eszközökkel, megoldásokkal rendelkezik otthonában?
Több választ is jelölhet.

- 1. okos fogyasztásmérő (pl. elektromos áram, víz, gáz stb. szolgáltatás)
- 2. okos lakás irányító rendszer (az okos lakás irányító rendszer automatikusan szabályozza a lakás hűtését, fűtését/távolról vezérelhető stb.)
- 3. okos, családi ház telkét fenntartó rendszer pl. okos locsoló, ami a talajnedvességet méri és szükség szerint indítja el a locsolórendszert
- 4. hibrid vagy elektromos hajtású autó / egyéb jármű
- 5. tudatos otthon – tájolás, klímatudatos növénytelepítés
- 6. megújuló energia használata (földhő, napenergia stb.)
- 7. házi komposztáló
- egyéb: _____

IV. témakör: Prosperáló város

1. Milyen helyben, illetve térségben létrehozott termékeket ismer?
Több választ is jelölhet.

- 1. zöldség /gyümölcs
- 2. egyéb élelmiszer vagy ital
- 3. használati tárgyak (beleértve kézműves termékeket)
- 4. műalkotások (helyi művészek alkotásai)
- 5. Nem ismerek ilyen
- egyéb: _____

2. Hol vásárol Ön a helyi/ térségi termékeket?
Több választ is jelölhet.

- 1. nem ismerek
- 2. közvetlen a termelőnél (agrártermék esetében)
- 3. közvetlen az alkotóknál (képzőművészeti termék esetében)
- 4. piacon
- 5. internetes felületeken (weboldal, facebook stb.)
- 6. kézműves / termelő saját üzletében
- egyéb: _____

Statistikai adatok:

1. Ön neve:

- Nő
- Férfi

2. Ön életkora:

- 18-25
- 26-50

- 51-64
 65 felett

3. Legmagasabb iskolai végzettsége:

- általános (elemi, polgári) iskola 8. osztálynál, évfolyamnál alacsonyabb
 általános (elemi, polgári) iskola 8. osztály, évfolyam
 szakképesítés érettségi nélkül (pl. szakmunkásképző, szakiskola)
 érettségi
 érettségi szakképesítéssel vagy érettségire épülő szakképesítés
 felsőfokú szakképesítés (csak 1998 után szerezhető)
 főiskolai (vagy azzal egyenértékű, pl. BA/BSc)
 egyetemi (vagy azzal egyenértékű, pl. MA/MSc)
 doktori (PhD- vagy DLA-) fokozat

4. Jelenlegi státusza:

- _____ tanuló
 alkalmazott
 _____ alkalmazott,
 alkalmazott, felsővezető középvezető
 vállalkozó (egyéni vagy cégvezető)
 munkanélküli
 nyugdíjas
 GYES-en vagy GYED-en
 háztartásbeli
 egyéb: _____

5. Munkavégzés helyének típusa:

- nagyvállalat
 kis és középvállalkozás (KKV)
 egyéni vagy mikrovállalkozás
 közintézmény/közhivatal
 nonprofit / civil szervezet
 jelenleg nem dolgozom / nem releváns
 egyéb: _____

6. Munkavégzés helye:

- az adott város
 az adott város járásához tartozó település
 egyéb település a megyében
 egyéb: _____

7. Kérjük, ha szeretne még valamit megosztani a városáról, itt fejtse ki:

8. Melyik állítás igaz Önre?

Több választ is megjelölhet.

- Enyingen (vagy a hozzá tartozó településrészén) lakom.
 Nem Enyingen, de a megyében lakom.
 Enyingen tanulok / dolgozok.
 Nem Enyingen tanulok / dolgozok.

2. Intézményi/ szervezeti felmérés

ENYING VÁROS

Fenntartható Városfejlesztési Stratégia

II. Stratégia munkarész

2022. június 14.

Enying Város és Fejér Megye észrevételeivel javított

Munkaközi változat

ENYING Város Fenntartható Városfejlesztési Stratégia

Stratégia munkarész

MEGRENDELŐ

Enying város Önkormányzata

Képviseli:

Viplak Tibor polgármester

Témafelelős:

Dr. Mándi Dorottya aljegyző

Diószegi Anna műszaki osztályvezető

VÁLLALKOZÓ

MKB Consulting Zrt.

Képviseli:

Garamszegi Tamás vezérigazgató

Témafelelős:

Farkas Tamás stratégiai igazgató-helyettes

Vezető tervező:

Faragóné Huszár Szilvia területrendező, térségi tervező

Tervezők:

Bozsik Barbara	településmérnök
Czeiz Zsuzsa	településmérnök
Dávida Eszter	építésmérnök
Kádár Bálint	építésmérnök
Kertes Tamás	településmérnök
Kulcsár Sándor	közgazdász, Smart City szakértő
Dr. Mezei Cecília	közgazdász, területfejlesztő, gazdasági szakértő
Sárdi Anna	okl. építésmérnök, térségi tervező
Stefkó Gergely	közgazdász, tanácsadó
Szőke Balázs	tájépítésmérnök, környezetvédelmi szakmérnök
Vaszócsik Vilja Phd.	okl. tájépítész, területi tervező

Tartalom

1	Stratégiai munkarész	3
1.1	Forgatókönyv elemzés.....	3
1.2	Jövőkép.....	7
1.3	A stratégia célrendszere	9
1.4	A reziliens város a stratégiai célrendszerben	12
1.4.1	Prosperáló város.....	15
1.4.2	Zöldülő város	16
1.4.3	Digitális város.....	17
1.4.4	Megtartó város	17
1.4.5	Kiszolgáló város	18
1.5	A stratégia összhangja más stratégiákkal.....	18
2	Monitoring, kontrolling, indikátorok.....	25
2.1	FVS monitoring rendszere, nyomon követés a tervezés és végrehajtás során.....	25
2.2	Az FVS-hez kapcsolódó indikátorok és azok mérési módszertana	27
2.3	A beavatkozásokra vonatkozó adatok gyűjtésének és kezelésének helyi módszertana.....	30
3	Az irányítási és működési modell	31
3.1	A városirányítási modell indokolt módosításai	31
3.1.1	Az átfogó városirányítási rendszer változásai	31
4	Cselekvési terv.....	34
4.1	Intézkedések és beavatkozási területek rendszerezése.....	35
4.2	Az akcióterületek kijelölése, a kijelölés és a lehatárolás indoklása.....	38
4.3	Városi és várostérségi szintű beavatkozási területek részletezése	39
4.4	Stratégia együttműködési menetrendek (zöld és digitális átállást elősegítő célok és intézkedések, opcionálisan innovációs menetrend)	101
4.4.1	Zöld átállás menetrend.....	101
4.4.2	Digitális átállás menetrend.....	113
5	Finanszírozási terv	122
5.1	Elérhető és bevonható források számbavétele, módszertan.....	122
5.2	A 2021-2027-es időszakra várható uniós források becslése	123
5.2.1.	A 2014-2020-as időszak elemzése.....	123

5.2.2.	Térségi kitekintés.....	126
5.2.3.	A következő EU-programozási időszak - prognózis	128
5.3	Az önkormányzati források becslése	128
5.4	Hazai támogatások	129
5.5	A helyi szereplők saját forrásai	130
5.6	Közvetlen brüsszeli támogatások	130
5.7	Az üzleti modell bemutatása	130
5.8	Fenntartható üzemeltetés.....	130
5.9	Projektcsatorna fejlesztés intézményesítése	130
5.9.1	Ellátandó funkciók	130
5.9.2	Kulcsszereplők nevesítése	130
5.9.3	Intézményi modell bemutatása.....	131
6	Mellékletek.....	132
6.1	Antiszegregációs Terv	132
6.2	Elvégzett kérdőíves felmérések dokumentálása	132
6.2.1	Lakossági felmérés.....	132
6.2.2	Intézményi/ szervezeti felmérés	134
6.3	Finanszírozási terv beavatkozásoként.....	134
6.4	Működési térkép	134

1 Stratégiai munkarész

1.1 Forгатókönyv elemzés

A trendelemzéseken és prognózisokon alapuló forгатókönyvkészítés célja, hogy a helyzetfeltárásban vizsgált kockázati tényezőket értékelve meghatározza a külső (a város által nem befolyásolható) hatásokra való felkészülést. A forгатókönyvekre épül a reális jövőkép és a célrendszer.

Kitettségi mátrix

Az alábbi kitettségi mátrix mutatja az azonosított kockázati tényezőket, amelyben az egyes külső tényezők begyűrésének kockázatát, gyakoriságát és mértékét értékeltük. A kockázati besorolást a várható gyakoriság és kifejtett hatás mértéke alapján kell meghatározni, minden esetben a magasabb pontértéke adja a kockázati besorolását.

A Enying globális trendekkel, illetve országos folyamatokkal, tendenciákkal szembeni kitettségének értékeléséhez 35 potenciális kockázat kiválasztására került sor. Ezek közül a Prosperáló város – 7, Zöldülő város – 8, Megtartó város – 5, Digitális város – 7, Kiszolgáló város – 8 hatással szerepel.

Potenciális negatív hatás	Milyen a hatás kockázati besorolása? ¹	Milyen gyakoriságú a hatás? ²	Mekkora a várható hatás mértéke? ³
Prosperáló város			
A klímaváltozás hatására a mezőgazdasági termelés költségeinek növekedése, a termésbiztonság csökkenése	5	5	4
Munkaerő kínálatot befolyásoló globális folyamatok, urbanizáció, gazdasági centrumokba település (pl.: jól képzett szakemberek, fiatalok elvándorlása)	5	5	4
Térségi, ágazati együttműködések gyengülése, támogatási források összehangolásának hiánya	3	3	3
Kiszámíthatatlan és bonyolult pályázati rendszer	3	3	2
A befektetők és az Eu-s források nem céloznak a kkv szektor szereplőire	3	3	2
Világgazdasági és európai dekonjunktúra (orosz-ukrán háború negatív gazdasági hatásai)	5	1	5
A klímaváltozás és a kibocsátáscsökkentési intézkedések miatt a turizmus általános volumene visszaesik	3	2	3
Zöldülő város			
Zöld átállás lebonyolításához szükséges pénzügyi és jogszabályi feltételek elmaradnak	3	3	3
Klímaváltozás hatására hőségnapok gyakorisága és hőségnapos időszakok hossza nő	5	4	5
Klímaváltozás hatására szélsőséges csapadékesemények gyakorisága nő	5	4	5
A csapadékvízvizsszatartás kialakítását elősegítő, illetve szabályozó országos jogszabályi környezet nem kerül kialakításra	4	3	4
Klímaváltozás miatt kialakuló aszályos időszakok növelik a talaj szélerózióját, ezzel csökkentik a	4	4	4

termőföldek termőképességét és növelik a levegőszennyezést			
Klímaváltozás hatására a természetes ökoszisztémák sérülnek, átalakulnak, inváziós fajok terjedése	5	5	4
A klímaváltozás miatt a zöldfelületek fenntartási költségei tovább növekednek.	5	5	3
Termőföld és a vízkészletek túlhasználata	5	1	5
Megtartó város			
Civil szervezetek támogatásának csökkenése	4	3	4
Közösségi aktivitás csökkenése	5	3	5
A fiatalok és a képzett munkaerő megtartását nehezítő központi programok és források hiánya (fecskeházak, bérlakás program stb.)	4	3	4
Társadalmi különbségek nőnek, az egyes társadalmi csoportok közötti konfliktusok erősödnek	4	3	4
Az intézményrendszer folyamatos átalakítása, funkciómegvonások	5	3	5
Digitális város			
Az országos digitális hálózat fejlesztése lelassul	3	3	3
Adatvédelmi szempontok korlátozzák a nyílt adatok körét	3	3	3
Országos környezeti szenzorok kiépítése elmarad	3	3	3
Az országos közlekedési szolgáltatók egységes információs és tarifarendszere nem épül ki.	3	3	3
A digitális készülékek oktatása hiányos marad a közoktatásban és a szakképzésben	5	3	5
Adatbiztonsági veszélyek	5	3	5
E-gazdaság, e-ügyintézés támogatásának hiánya	5	3	5
Szolgáltató város			
Tulajdonosi és jogszabályi környezet változása miatt az önkormányzat döntéshozói és koordinációs képessége csökken	4	3	4
A jogszabályalkotási folyamat nem tudja lekövetni a technológiai eredményeket, illetve megoldásokat	3	3	3
Országos szintű infrastruktúrák fejlesztése elmarad (Közúthálózat- M8 építése elmarad)	4	1	4
A globális egészségügyi válsághelyzetek, járványok negatívan hatnak a város kiszolgálóképességére	3	1	3
Mezőföld – az Észak-Tolna és Északkelet-Somogy határos területeivel együtt – az ország egyik egységes belső perifériája marad	5	2	5
Önkormányzati források csökkenésével a közszolgáltatások elérhetősége és minősége csökken	5	5	4
A kor követelményeitől elmaradó, a munkaerő rugalmas alkalmazkodását segítő oktatási-képzési rendszer	5	5	5
A humán közszolgáltatások színvonalát csökkenti az országos léptékben is jelentkező munkaerőhiány	5	5	4

A fenti kitétségi mátrixban bemutatott 35 db hatásból 17 kapott „nagyon kockázatos”, 7 pedig „kockázatos” besorolást, amelyeket az alábbi felkészültségi mátrix szerint értékeltünk.

A magas kockázatú (4-es, 5-ös) potenciális negatív hatások	Milyen a város abszorpciós képessége? ⁴	Milyen a város adaptációs képessége? ⁵	Milyen a város transzformációs képessége? ⁶
Prosperáló város			
A klímaváltozás hatására a mezőgazdasági termelés költségeinek növekedése, a termésbiztonság csökkenése	2	2	2
Munkaerő kínálatot befolyásoló globális folyamatok, urbanizáció, gazdasági centrumokba település (pl.: jól képzett szakemberek, fiatalok elvándorlása)	2	2	1
Világgazdasági és európai dekonjunktúra (orosz-ukrán háború negatív gazdasági hatásai)	2	3	2
Zöldülő város			
Klímaváltozás hatására hőségnapok gyakorisága és hőségnapos időszakok hossza nő	4	3	3
Klímaváltozás hatására szélsőséges csapadékesemények gyakorisága nő	3	2	2
A csapadékvíz visszatartás kialakítását elősegítő, illetve szabályozó országos jogszabályi környezet nem kerül kialakításra	2	2	2
Klímaváltozás miatt kialakuló aszályos időszakok növelik a talaj szélérozíóját, ezzel csökkentik a termőföldek termőképességét és növelik a levegőszennyezést	2	2	2
Klímaváltozás hatására a természetes ökoszisztémák sérülnek, átalakulnak, inváziós fajok terjedése	2	2	2
A klímaváltozás miatt a zöldfelületek fenntartási költségei tovább növekednek.	3	2	2
Termőföld és a vízkészletek túlhasználata	2	2	2
Megtartó város			
Civil szervezetek támogatásának csökkenése	3	3	2
Közösségi aktivitás csökkenése	3	3	2
A fiatalok és a képzett munkaerő megtartását nehezítő központi programok és források hiánya (fecskeházak, bérlakás program stb.)	2	2	1
Társadalmi különbségek nőnek, az egyes társadalmi csoportok közötti konfliktusok erősödnek	3	3	2
Az intézményrendszer folyamatos átalakítása, funkciómegvonások	2	2	2
Digitális város			
A digitális készségek oktatása hiányos marad a közoktatásban és a szakképzésben	2	2	2
Adatbiztonsági veszélyek	3	3	3
E-gazdaság, e-ügyintézés támogatásának hiánya	2	2	2
Kiszolgáló város			

Tulajdonosi és jogszabályi környezet változása miatt az önkormányzat döntéshozói és koordinációs képessége csökken	2	2	2
Országos szintű infrastruktúrák fejlesztése elmarad (Közúthálózat- M8 építése elmarad)	4	2	3
Mezőföld – az Észak-Tolna és Északkelet-Somogy határos területeivel együtt – az ország egyik egységes belső perifériája marad	4	2	3
Önkormányzati források csökkenésével a közszolgáltatások elérhetősége és minősége csökken	2	2	2
A kor követelményeitől elmaradó, a munkaerő rugalmas alkalmazkodását segítő oktatási-képzési rendszer	2	2	2
A humán közszolgáltatások színvonalát csökkenti az országos léptékben is jelentkező munkaerőhiány	2	2	2

Standard forgatókönyv

Az ún. standard forgatókönyvben a külső hatások begyűrésével lehet számolni, melyre a város korlátozottan tud intézkedést hozni. A standard forgatókönyv esetén a következő fejlődési pálya és jövőbeni kihívások vetíthető előre Enying számára.

Enying kiváló agrárpotenciálja és közlekedés-földrajzi adottságai ellenére gazdasági teljesítménye alacsony, a megyében a két megyei jogú város „szomszédságában” vákuumterületen fekszik. Ez a helyzet a jövőben sem fog változni, a munkavállalók nagyrészt a környező nagyvárosokba ingáznak. A napi ingázást enyhítheti a távmunka egyre nagyobb térnyerése. Amennyiben a kapcsolatot nem sikerül kialakítani a balatoni üdülőkörzet felé, a tercier szektor fejlődése nem várható.

Az agrárvállalkozások túlsúlya várhatóan megmarad és mivel az alacsony élőlétszámú mezőgazdaság a meghatározó a foglalkoztatásra gyakorolt hatása csekély marad. Az agrár szektor szempontjából a térség gazdaságát a jövőben pozitívan befolyásoló tényezők lehetnek a 2021-2027-es megújuló európai közös agrárpolitika, amely lehetőséget biztosít a kiváló termőhelyi adottsággal rendelkező térségnek erős agrárpozíciójának megtartásában és a jelenleg is fontos élelmiszerfeldolgozás fejlesztésében. Ugyanakkor a jövőben a termelésbiztonságot erősen veszélyezteti a klímaváltozás negatív hatására egyre gyakoribb aszályos időszakok, amely felerősítik a deflációt is, amely a város legértékesebb természeti erőforrásának a kiváló termőföldeknek elvesztését is jelenti. A defláció okozta légszennyezés a lakosság egészségi állapotát is gyengíti, egyre nagyobb terhelést okozva az egészségügyi ellátórendszer számára és növelve a városban élő inaktív népesség arányát.

A napi ingázás hatására várhatóan tovább csökken a városban tanuló iskolások aránya, a középfokú oktatás megszűnésével a fiatalok városi kötődése tovább gyengül, fokozódik a lakosság elvándorlása, különösen az aktív korúak csoportja csökken. Az aktív korú népesség elvesztése mind a gazdaság teljesítményében, mind a közszolgáltatások elérhetőségében is jelentős hanyatlást generálhat a jövőben. A városban maradó népesség elöregedése fokozódik, illetve növekszik az alacsony jövedelmi státuszú népesség aránya, amely a jövőben komoly kihívás elé állítja az egyre jellemzőbben humán erőforrás hiánnyal küzdő humán közszolgáltatásokat (egészségügy, szociális ellátás).

A városban az elmúlt években elindult zöld város program fejlesztései minőségi zöldfelületeket és közösségi tereket hoztak létre, amelyeket a jövőben az itt élők egyre inkább napi szinten használnak és egyre jellemzőbb a helyi társadalmi aktivitás, a közösségi kezdeményezések egyre nagyobb teret nyernek a városszépítési akciókban. A meglévő zöldterületek napi látogatókat vonzanak, akik a balatoni üdülőkörzetből látogatnak a településre. Ugyanakkor problémát okoz a jövőben is a város zöldfelület-gazdálkodásra fordítható forráshiány és a kellő szakértelemmel rendelkező humán-erőforrás hiánya,

így a fejlesztéssel kialakított zöldterületek fenntartása egyre kevésbé megoldható, így fokozatosan vesztenek vonzerejükből.

A klímaváltozás hatására a jövőben egyre nagyobb forrást igényel a zöldfelületek fenntartása és évente többször jelentős anyagi károkat okoznak a hirtelen esőzések hatására kialakuló csapadékvíz elöntések.

Bár a megépülő M8-as autópálya csökkenteni fogja a közúti forgalmat a városban, azonban amennyiben a városközpontban nem valósul meg a járásszékhelyi ranghoz illő főútca kialakítása a gyalogosok és kerékpárosok számára biztonságos közlekedés feltételei és a gépkocsi parkolók továbbra is hiányoznak.

A jövőben megmaradó egyik legnagyobb környezetvédelmi és társadalmi konfliktus az illegális hulladék lerakása, amelynek megoldására az önkormányzat nem rendelkezik eszközökkel viszont jelentős, évente ismétlődő költségeket jelent a károk felszámolása.

Adaptív forgatókönyv

Az ún. adaptív forgatókönyvben a külső hatások a helyzetfeltárás során feltárt trendekre a városi alkalmazkodóképesség figyelembevételével fejtik ki hatásukat, vagyis a város által megvalósított intézkedések semlegesítik, vagy legalábbis csökkentik hatását. Az alábbi forgatókönyvben megfogalmazott leírás az adaptációs intézkedések hatására kialakuló jövőt mutatja be.

Bár a város fő gazdasági ága a jövőben továbbra is az agrárgazdaság lesz, a tervezett fejlesztések és különösen a regionális kerékpáros hálózat hatására a közeli balatoni üdülőkörzetbe látogató turisták felfedezik a várost. Elsősorban az egynapos városlátogatás válik jellemzővé, amely a kerékpáros, szelíd turistákat vonzza. A sikeres városmarketing és térségi turisztikai együttműködéseknek köszönhetően számos szolgáltató és kisvállalkozó működik a városban, a terciér szektor erősödik. A megvalósult kisvízfolyások revitalizációja, a zöld város program folytatása és a városközpontba települő vendéglátó és szabadidős szolgáltatások számos látogatót vonzanak a településre.

A Balaton közelsége növeli a helyi termékek piacát, a rövid ellátási láncok és az e-kereskedelem erősítésével a kiváló mezőgazdasági adottságok a nagybirtokosok mellett a kistermelők számára is megélhetést biztosít. A szántóföldi növénytermesztésben várható elsősorban a klímaadaptációt szolgáló K+F beruházások hatására megmarad a térségben a termelésbiztonság, ugyanakkor csökken az aszály és a defláció okozta károk és környezetterhelések nagysága.

A zöldterületek, a főútca és általában az élhető települési környezet biztosítása növeli a helyiek identitását, a rendszeres közösségi programok, rendezvények a pezsgő civil élet biztosítja a megtartó közösség kialakulását. Bár a jövőben is megmarad a munkavállalók többségének napi ingázása, az egészséges és szép lakókörnyezet, valamint az erősödő társas kapcsolatok miatt a várost elhagyó népesség száma mérséklődik.

A helyi identitást erősíti és a jelentkező társadalmi konfliktusokat csökkentik a mélyszegénységben élők, illetve roma népesség számára indított szociális felzárkóztató és oktatási programok eredményei. A tervezett fejlesztések hatására a lakosság számára a település magas színvonalon, a digitális technológiák aktív alkalmazásával tudja biztosítani a szociális (pl.: időskori) és egészségügyi ellátásokat.

A komplex módon kialakított zöldinfrastruktúra fejlesztések, a csapadékvízkezelés megoldása és a patakrehabilitációk csökkentik a klímaváltozás negatív hatásait a városban, így az itt élők egészségi állapota és környezetbiztonsága is javuló tendenciát mutat. A természet alapú megoldásokat alkalmazó zöldinfrastruktúra fejlesztések a digitális megoldások alkalmazásával ötvözve csökkentik a város üzemeltetés költségeit.

1.2 Jövőkép

Enying

A FIATALOS, AKTÍV ÉS ÖSSZETARTÓ ZÖLD VÁROS KIVÁLÓ HELYI TERMÉKEIVEL ÉS ÖKOTURISZTIKAI KINÁLATÁVAL A BALATON SZOLGÁLATÁBAN

Enying jövőképeinek megvalósítását két stratégiai cél, azok alá tartozó öt rész cél és ezek elérését meghatározó intézkedések szolgálják az alábbi célrendszernek megfelelően

I. Stratégiai cél: Városi kohézió megteremtése

amely elsősorban a helyi identitás erősítését a meglévő népesség megtartását, az aktív korú népesség elvándorlásának megállítását, a minőségi humán szolgáltatások biztosítását és a hátrányos helyzetű népesség támogatását jelenti.

Rész cél: I.1. Együttműködő városi közösség felépítése, identitásfejlesztés

Intézkedések:

- 1.1. Helyi lakosság bevonását biztosító közösségi, kommunikációs stratégia kialakítása fejlesztése
- 1.1.2. Községi, szabadidős, térségi vonzerővel bíró programok szervezése
- 1.1.3. Helyi és kisközségi hagyományokhoz kapcsolódó óvodai nevelési programok kidolgozása
- 1.1.4. Civil szervezetek közötti együttműködések erősítése
- 1.1.5. Környezettudatos szemléletmód terjedését szolgáló helyi szemléletformáló akciók és képzések

Rész cél: I.2. Társadalmi befogadás erősítése

Intézkedések:

- I.2.1. Hátrányos helyzetűek foglalkoztatottságának növelése
- I.2.2. Komplex felzárkóztató programok kidolgozása
- I.2.3. Kiemelt programok hátrányos helyzetű gyerekek oktatására, alternatív oktatási-nevelési formák bevezetése
- I.2.4. Krízishelyzetben lévő családok támogatása
- I.2.5. Otthoni időskori ellátóhálózat fejlesztése
- I.2.6. Fiatalok integrációjának elősegítését, valamint aktivitásuk és társadalmi kohéziójuk növelését szolgáló élménypedagógiai és fizikai aktivitásra építő programok infrastrukturális hátterének kialakítása
- I.2.7. Az egészségi állapot személyi és infrastrukturális feltételeinek javítása

II. Stratégiai cél: Élhető gazdasági központ kialakítása

amely szolgálja a települési életminőség fejlesztését a települései terek megújítását és fenntartását, valamint a helyi gazdaság alapjainak megteremtését és a többlábon álló gazdaság kialakulásának ösztönzését.

Rész cél: II.1. Élhető, működő városi élettér létrehozása

Intézkedések:

- II.1.1. Zöld város program folytatása
- II.1.2. Főutca-program megvalósítása
- II.1.3. Csapadékvíz-elvezetés, befogadók rendezése, természetes vízmegtartó megoldások kialakítása – kisvízfolyásokkal történő kapcsolat
- II.1.4. Belterületi és külterületi utak felújítása

Rész cél: II.2. A helyi gazdaság alapjainak megteremtése

Intézkedések:

- II.2.1. Kihaszíratlan épületek és területek közösségi és gazdasági célú hasznosítása
- II.2.2. Infokommunikációs fejlesztések közösségi és gazdasági hasznosítása
- II.2.3. Településmarketing

- II.2.4. Kerékpáros infrastruktúra fejlesztése

Rész cél: II.3. A gazdaság sokrétűségének kialakítása

Intézkedések:

- II.3.1. A járási szintű turizmusfejlesztési koncepció, turisztikai együttműködések
- II.3.2. Balatoni turizmushoz kiegészítő szolgáltatások fejlesztése
- II.3.3. A mezőgazdaság foglalkoztatási szerepének növelése

1.3 A stratégia célrendszere

stratégiai cél	kapcsolódó részcélok	Prosperáló város	Zöldülő város	Megtartó város	Digitális város	Kiszolgáló város
Városi kohézió megteremtése	Együttműködő városi közösség felépítése, identitásfejlesztés		X	X	X	
	Társadalmi befogadás erősítése	X		X	X	
Élhető gazdasági központ kialakítása	Élhető, működő városi élettér létrehozása	X	X	X	X	X
	A helyi gazdaság alapjainak megteremtése	X	X		X	
	A gazdaság sokrétűségének kialakítása	X			X	

A stratégiai célrendszer szöveges bemutatását és a tervezési dimenzióval való kapcsolatát a 4. fejezet tartalmazza.

Várostérségi leképeződés		Városi fejlesztés	Járási szintű fejlesztés	Járáson túlmutató fejlesztés
stratégiai cél	kapcsolódó részcélok			
Városi kohézió megteremtése	Együttműködő városi közösség felépítése, identitásfejlesztés	X		
	Társadalmi befogadás erősítése	X	X	
Élhető gazdasági központ kialakítása	Élhető, működő városi élettér létrehozása	X		
	A helyi gazdaság alapjainak megteremtése	X		X
	A gazdaság sokrétűségének kialakítása	X	X	X

A tervezett fejlesztési célok többségében kifejezetten Enying város fejlesztését célozzák, azonban elsősorban szociális területen a város járási szintű ellátásokat biztosít, ezért az ide tartozó fejlesztések is járási szintű hatással bírnak. A fejlesztések közül a balatoni turisztikai régió közelségének kihasználást célzó turisztikai és infrastrukturális fejlesztésekkel pedig a járáson túlmutató eredmények is elérhetők. A városrészi leképezésre vonatkozó pontosabb információk a beavatkozási területeket bemutató alábbi táblázat tartalmazza, ahol az egyes egyedi és akcióterületi beavatkozások/projektek esetében az érintett településrészt jelöltük és külön jelöltük az egész várost érintő, illetve hálózatos beavatkozásokat.

Intézkedés	Beavatkozás	Egész várost érintő	Hálózatos projekt	Településközpont	Balatonbózsok	Kabókapuszta	Leshegy	Öreghegy	Alsótekeres
Városi kohézió megteremtése									
Együttműködő városi közösség felépítése, identitásfejlesztés									
Helyi lakosság bevonását biztosító közösségi, kommunikációs stratégia kialakítása fejlesztése	Lakossági kommunikáció stratégia és humánerőforrás fejlesztés	X							
	A település kommunikációs platformjainak és kommunikációs infrastruktúrájának a fejlesztése (online és offline).	X							
Közösségi, szabadidős, térségi vonzerővel bíró programok szervezése	Kulturális intézmény fejlesztése	X		X	X				
	Települési ifjúsági és közösségi rendezvények szervezése	X							
Civil szervezetek közötti együttműködések erősítése	Civil szervezetek támogatása	X							
	Civil egyeztető fórum	X							
Helyi és kisközösségi hagyományokhoz kapcsolódó óvodai nevelési programok kidolgozása	Helyi hagyományokhoz és sajátosságokhoz kapcsolódó nevelési program kialakítása	X							
Környezettudatos szemléletmód terjedését szolgáló helyi szemléletformáló akciók és képzések	Képzéssorozat a település intézményei számára	X							
	Szemléletformáló lakossági akciók	X							
Társadalmi befogadás erősítése									
Hátrányos helyzetűek foglalkoztatottságának növelése	Közfoglalkoztatás keretében közösségi terek kialakítása, fenntartása	X							
	Táv munka támogatása infrastruktúrával és eszközökkel	X							
	Digitális kompetencia fejlesztése	X							
Hátrányos helyzetű népesség integrálását szolgáló komplex felzárkóztató programok kidolgozása	ESZI humánerőforrás fejlesztés	X							
	Óvodai és iskolai szociális program bővítése	X							
	HH térkép készítése	X							

Otthoni időskori ellátóhálózat fejlesztése	Otthoni jelzőrendszeres szolgáltatás kialakítása	X	
	Szakápolás biztosítása	X	
	Nappali ellátás időbeli kiterjesztése	X	
Kiemelt programok hátrányos helyzetű gyerekek oktatására, alternatív oktatási-nevelési program bevezetése	Biztos Kezdet Gyerekház és Tanoda létrehozása		
	Óvodai felzárkóztató programok kidolgozása, alkalmazása	X	
	ILMT program	X	
	Nyári gyermekfelügyelet biztosítása	X	
Fiatalok integrációjának elősegítését, valamint aktivitásuk és társadalmi kohéziójuk növelését szolgáló élménypedagógiai és a fizikai aktivitásra építő programok infrastrukturális hátterének kialakítása	Fiatalok bevonása a döntéselőkészítési folyamatokba	X	
	Óvodai intézmények felújítása	X	X
	Bérlakásprogram megvalósítása, fecskeházak építése	X	
Egészségprogramok népszerűsítése	Prevenációs programok feltételeinek javítása	X	
Élhető gazdasági központ kialakítása			
Élhető, működő városi életter létrehozása			
Zöld város program folytatása	Belterületi zöldinfrastruktúra fejlesztés		X
	Közösségi, rekreációs területek fejlesztése		X
	Komplex zöldfelület-gazdálkodást támogató rendszerek kiépítése	X	
Főutca-program megvalósítása	A Fő utca közterület-rendezeése és zöldfelületi megújítása	X	X
Csapadékvíz-elvezetés, befogadók rendezése, természetes vízmegtartó megoldások kialakítása – kisvízfolyásokkal történő kapcsolat	Városon belüli csapadékvíz elvezetés megoldása	X	
	Ökológiai folyosók természetvédelmi célú rendezés	X	
Belterületi és külterületi utak felújítása	Belterületi utak felújítása	X	
	Külterületi utak felújítása	X	
A helyi gazdaság alapjainak megteremtése			
Kihasználhatlan épületek és területek közösségi és gazdasági célú hasznosítása	Megvalósíthatósági tanulmány készítése	X	
	Önkormányzati tulajdonú, közösségi épületek felújítása	X	
	Kastély: co-working iroda, rendezvénytér, vendéglátó létesítmények, helytörténeti látványosság, befektetők keresése		X

	Barnamezős területek, egyéb kisebb közösségi célú épületek hasznosítása	X
Infokommunikációs fejlesztések közösségi és gazdasági hasznosítása	Városi applikáció kidolgozása	X
	Szabad hozzáférésű infoközpontok, információs weboldalak, e-gazdaság, e-gazdasági szereplők vonzása	X
	Bizonyos települési szolgáltatások (pl. kulturális gazdaság működése és közösségfejlesztés) térségi szintű szervezését segítő okos megoldások (erőforrásmegosztási célból)	X
Településmarketing	Szolgáltatási regiszter, kiadványok, internetes tájékoztató felület, online településmarketing és információs rendszerek létrehozása	X
Kerékpáros infrastruktúra fejlesztése	Regionális jelentőségű kerékpáros infrastruktúra fejlesztése	X
	Helyi jelentőségű kerékpáros infrastruktúra fejlesztése	X
A gazdaság sokrétűségének kialakítása		
A járási szintű turizmusfejlesztési koncepció, turisztikai együttműködések	Turizmusfejlesztési koncepció megalkotása	X
	Természeti és kulturális értékek turisztikai vonzerővé alakítása	X
Balatoni turizmushoz kiegészítő szolgáltatások létrehozása	Turisztikai szolgáltatásfejlesztés	X
	Szálláshelyfejlesztés	X
A mezőgazdaság foglalkoztatási szerepének növelése	K+F aktivitás és adaptáció, illetve az innovációs teljesítmény növelése az agrárgazdasági vállalkozásokban	X
	Rövid ellátási láncok fejlesztése	X

1.4 A reziliens város a stratégiai célrendszerben

A magas kockázatú (4-es, 5-ös) potenciális negatív hatások	Alacsony abszorpciós képesség esetén tervezett beavatkozások/ intézkedések	Alacsony adaptációs képesség esetén tervezett beavatkozások/ intézkedések	Alacsony transzformációs képesség esetén tervezett beavatkozások/ intézkedések
Prosperáló város			
A klímaváltozás hatására a mezőgazdasági termelés költségeinek növekedése, a termésbiztonság csökkenése	K+F aktivitás és adaptáció, illetve az innovációs teljesítmény növelése az agrárgazdasági vállalkozásokban		
Munkaerő kínálatot befolyásoló globális folyamatok, urbanizáció, gazdasági centrumokba település (pl.: jól képzett szakemberek, fiatalok elvándorlása)	Fiatalok integrációjának elősegítését, valamint aktivitásuk és társadalmi kohéziójuk növelését szolgáló élménypedagógiai és a fizikai aktivitásra építő programok infrastrukturális hátterének kialakítása		
Világgazdasági és európai dekonjunktúra (orosz-ukrán háború negatív gazdasági hatásai)	A mezőgazdaság foglalkoztatási szerepének növelése		
Zöldülő város			
Klímaváltozás hatására hőségnapok gyakorisága és hőségnapos időszakok hossza nő	Otthoni időskori ellátóhálózat fejlesztése	Egészségprogramok népszerűsítése	Környezettudatos szemléletmód terjedését szolgáló helyi szemléletformáló akciók és képzések
Klímaváltozás hatására szélsőséges csapadékesemények gyakorisága nő	Csapadékvíz-elvezetés, befogadók rendezése, természetes vízmegtartó megoldások kialakítása – kisvízfolyásokkal történő kapcsolat	Komplex zöldfelület-gazdálkodást támogató rendszerek kiépítése	Belterületi zöldinfrastruktúra fejlesztés
A csapadékvíz visszatartás kialakítását elősegítő, illetve szabályozó országos jogszabályi környezet nem kerül kialakításra	Csapadékvíz-elvezetés, befogadók rendezése, természetes vízmegtartó megoldások kialakítása – kisvízfolyásokkal történő kapcsolat		
Klímaváltozás miatt kialakuló aszályos időszakok növelik a talaj szélerezési jót, ezzel csökkentik a termőföldek termőképességét és	Csapadékvíz-elvezetés, befogadók rendezése, természetes vízmegtartó megoldások kialakítása – kisvízfolyásokkal történő kapcsolat		

növelik a levegőszennyezést			
Klímaváltozás hatására a természetes ökoszisztémák sérülnek, átalakulnak, inváziós fajok terjedése	Komplex zöldfelület-gazdálkodást támogató rendszerek kiépítése		
A klímaváltozás miatt a zöldfelületek fenntartási költségei tovább növekednek.	Komplex zöldfelület-gazdálkodást támogató rendszerek kiépítése		
Termőföld és a vízkészletek túlhasználata	K+F aktivitás és adaptáció, illetve az innovációs teljesítmény növelése az agrárgazdasági vállalkozásokban		
Megtartó város			
Civil szervezetek támogatásának csökkenése	Civil szervezetek közötti együttműködések erősítése		
Közösségi aktivitás csökkenése	Közösségi, szabadidős, térségi vonzerővel bíró programok szervezése		
A fiatalok és a képzett munkaerő megtartását nehezítő központi programok és források hiánya (fecskeházak, bérlakás program stb.)	Fiatalok integrációjának elősegítését, valamint aktivitásuk és társadalmi kohéziójuk növelését szolgáló élménypedagógiai és a fizikai aktivitásra építő programok infrastrukturális hátterének kialakítása		
Társadalmi különbségek nőnek, az egyes társadalmi csoportok közötti konfliktusok erősödnek	Hátrányos helyzetűek foglalkoztatottságának növelése Hátrányos helyzetű népesség integrálását szolgáló komplex felzárkóztató programok kidolgozása		
Az intézményrendszer folyamatos átalakítása, funkciómegvonások	Civil szervezetek közötti együttműködések erősítése		
Digitális város			
A digitális eszközök oktatása hiányos marad a közoktatásban és a szakképzésben	Digitális kompetencia fejlesztése		
Adatbiztonsági veszélyek	A település kommunikációs platformjainak és kommunikációs infrastruktúrájának a fejlesztése (online és offline).	Digitális kompetencia fejlesztése	
E-gazdaság, e-ügyintézés támogatásának hiánya	Szabad hozzáférésű info-központok, információs weboldalak, e-gazdaság, e-gazdasági szereplők vonzása	Bizonyos települési szolgáltatások (pl. kulturális gazdaság működése és közösségfejlesztés) térségi szintű szervezését segítő okos megoldások	Városi applikáció kidolgozása

(erőforrásmegosztási célból)			
Kiszolgáló város			
Tulajdonosi és jogszabályi környezet változása miatt az önkormányzat döntéshozói és koordinációs képessége csökken	Civil szervezetek közötti együttműködések erősítése		
Országos szintű infrastruktúrák fejlesztése elmarad (Közúthálózat- M8 építése elmarad)	Szabad hozzáférésű info-központok, információs weboldalak, e-gazdaság, e gazdasági szereplők vonzása	Bizonyos települési szolgáltatások (pl. kulturális gazdaság működése és közösségfejlesztés) térségi szintű szervezését segítő okos megoldások (erőforrásmegosztási célból)	A Fő utca közterület- rendezése és zöldfelületi megújítása
Mezőföld – az Észak-Tolna és Északkelet-Somogy határos területeivel együtt – az ország egyik egységes belső periferiája marad	A járási szintű turizmusfejlesztési koncepció, turisztikai együttműködések	Balatoni turizmushoz kiegészítő szolgáltatások létrehozása	Településmarketing
Önkormányzati források csökkenésével a közszolgáltatások elérhetősége és minősége csökken		Kihasználatlan épületek és területek közösségi és gazdasági célú hasznosítása	Infokommunikációs fejlesztések közösségi és gazdasági hasznosítása
A kor követelményeitől elmaradó, a munkaerő rugalmas alkalmazkodását segítő oktatási-képzési rendszer	Hátrányos helyzetű népesség integrálását szolgáló komplex felzárkóztató programok kidolgozása	Hátrányos helyzetűek foglalkoztatottságának növelése	Kiemelt programok hátrányos helyzetű gyerekek oktatására, alternatív oktatási-nevelési program bevezetése

1.4.1 Prosperáló város

A prosperáló város dimenzióhoz mindkét stratégiai cél kapcsolódik.

A „**Városi kohézió megteremtése**” stratégiai célon belül „**Társadalmi befogadás erősítése**” rész cél szolgálja a gazdaság működéséhez szükséges humán erőforrás megőrzését. Különösen fontos a város prosperitásának megőrzése szempontjából a fiatalok megtartását és a hátrányos helyzetű munkaerő felzárkóztatását célzó intézkedések:

- Hátrányos helyzetűek foglalkoztatottságának növelése
- Komplex felzárkóztató programok kidolgozása

- Fiatalok integrációjának elősegítését, valamint aktivitásuk és társadalmi kohéziójuk növelését szolgáló élménypedagógiai és fizikai aktivitásra építő programok infrastrukturális hátterének kialakítása

A város prosperitását szolgáló **„Élhető gazdasági központ kialakítása”** stratégiai célon belüli mindhárom rész cél elősegíti a város gazdasági fejlődését.

Az **„Élhető, működő városi élettér létrehozása”** rész cél elsősorban a város műszaki- és kék-zöld infrastruktúrájának fejlesztésén keresztül kívánja biztosítani a gazdasági tevékenységek számára szükséges alapvető közlekedési infrastruktúrát és a biztonságos környezetet. Ide tartozó fő intézkedések:

- Főutca-program megvalósítása
- Csapadékvíz-elvezetés, befogadók rendezése, természetes vízmegtartó megoldások kialakítása – kisvízfolyásokkal történő kapcsolat
- Belterületi és külterületi utak felújítása

A **„Helyi gazdaság alapjainak megteremtése”** rész cél minden intézkedése hozzájárul a város prosperitását növelő gazdasági fejlődéséhez, egyrészt a kihasználatlan épületek elérhetőségének biztosításával, a gazdasági szereplők számára kialakított infokommunikációs felületekkel, a település ismertségét növelő marketing tevékenységgel és a munkába járás és a szelíd turizmus alapjait biztosító kerékpáros infrastruktúrával. Kapcsolódó intézkedések:

- Kihasználatlan épületek és területek közösségi és gazdasági célú hasznosítása
- Infokommunikációs fejlesztések közösségi és gazdasági hasznosítása
- Településmarketing
- Kerékpáros infrastruktúra fejlesztése

„A gazdaság sokrétűségének kialakítása” rész cél elsősorban a város gazdasági fejlődését elősegítő turisztikai és mezőgazdasági célú intézkedéseket tartalmazza:

- Járási szintű turizmusfejlesztési koncepció, turisztikai együttműködések
- Balatoni turizmushoz kiegészítő szolgáltatások fejlesztése
- A mezőgazdaság foglalkoztatási szerepének növelése

1.4.2 Zöldülő város

A zöldülő város dimenzióhoz mindkét stratégiai cél kapcsolódik egy-egy rész céllal.

A **„Városi kohézió megteremtése”** stratégiai célon belül, az **„Együttműködő városi közösségek felépítése, identitásfejlesztés”** rész cél biztosítja a helyiek városi kötődését, a környezettudatos szemléletforma elterjesztését, ezáltal a városi zöldfelületek megőrzésének biztosítását és a klímátudatos szemlélet elterjedését. Ide tartozó intézkedések:

- Helyi lakosság bevonását biztosító közösségi, kommunikációs stratégia kialakítása fejlesztése
- Civil szervezetek közötti együttműködések erősítése
- Környezettudatos szemléletmód terjedését szolgáló helyi szemléletformáló akciók és képzések

A városi zöldterületek megújulását, a városi kék-zöld infrastruktúra fejlesztését szolgáló intézkedések az **„Élhető, működő városi élettér létrehozása”** rész célon belül találhatóak:

- Zöld város program folytatása
- Főutca-program megvalósítása
- Csapadékvíz-elvezetés, befogadók rendezése, természetes vízmegtartó megoldások kialakítása – kisvízfolyásokkal történő kapcsolat

Ezek az intézkedések egyrészt az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, a vízi erőforrások fenntartható használata és védelme, valamint a biológiai sokféleség és az ökoszisztémák védelme és helyreállítása célokat is szolgálnak.

„A helyi gazdaság alapjainak megteremtése” részcélon belül két intézkedés is szolgálja a város kibocsátáscsökkentését, egyrészt az épületek energiahatékonyságának javításán, másrészt a nem motorizált közlekedési infrastruktúra fejlesztésén keresztül. Ide tartozó intézkedések:

- Kihaszínatlan épületek és területek közösségi és gazdasági célú hasznosítása
- Kerékpáros infrastruktúra fejlesztése

A fenti két intézkedés elsősorban a klímaváltozás mérsékléséhez járul hozzá.

1.4.3 Digitális város

A digitális város dimenzióhoz minden stratégiai cél és rész cél kapcsolódik, hiszen minden esetben a fejlesztés számol a digitális eszközök alkalmazásával. Konkrétan digitális megoldásokat is alkalmazó intézkedések:

- Helyi lakosság bevonását biztosító közösségi, kommunikációs stratégia kialakítása fejlesztése
- Hátrányos helyzetűek foglalkoztatottságának növelése
- Zöld város program folytatása
- Infokommunikációs fejlesztések közösségi és gazdasági hasznosítása
- Településmarketing
- Balatoni turizmushoz kiegészítő szolgáltatások fejlesztése
- A mezőgazdaság foglalkoztatási szerepének növelése

1.4.4 Megtartó város

Enyng nagy hangsúlyt fektet a népesség megtartására és a helyi identitás növelésére. Éppen ezért az első stratégiai cél, **„Városi kohézió megteremtése”** minden intézkedése a város megtartóképességének növelését szolgálja. Ezen belül a két kialakított rész cél egyrészt a helyi identitás növelésének, másrészt a humán infrastruktúra fejlesztésének intézkedéseit foglalja magába, amelyek a következők:

- Helyi lakosság bevonását biztosító közösségi, kommunikációs stratégia kialakítása fejlesztése
- Községi, szabadidős, térségi vonzerővel bíró programok szervezése
- Helyi és kisközösségi hagyományokhoz kapcsolódó óvodai nevelési programok kidolgozása
- Civil szervezetek közötti együttműködések erősítése
- Környezettudatos szemléletmód terjedését szolgáló helyi szemléletformáló akciók és képzések
- Hátrányos helyzetűek foglalkoztatottságának növelése
- Krízis helyzetben lévő családok támogatása
- Komplex felzárkóztató programok kidolgozása
- Kiemelt programok hátrányos helyzetű gyerekek oktatására, alternatív oktatási-nevelési formák bevezetése
- Krízishelyzetben lévő családok támogatása
- Otthoni időskori ellátóhálózat fejlesztése
- Fiatalok integrációjának elősegítését, valamint aktivitásuk és társadalmi kohéziójuk növelését szolgáló élménypedagógiai és fizikai aktivitásra építő programok infrastrukturális hátterének kialakítása
- Az egészségi állapot személyi és infrastrukturális feltételeinek javítása

A kifejezetten társadalmi célú fejlesztések mellett a város megtartóképességét jelentősen növeli az egészséges, biztonságos és rendezett városi környezet. Éppen ezért a megtartó város dimenziót erősíti

a második stratégiai cél, „Élhető gazdasági központ kialakítása”, amelyen belül az „Élhető, működő városi élettér létrehozása” rész cél intézkedései szolgálják a városi környezet élhetőségének javítását.

1.4.5 Kiszolgáló város

A kiszolgáló város a fenntartható területhasználatot, az épített és művi környezetet, a városi zöldfelületeket és természeti ökoszisztémát, valamint a városi közműrendszereket, infrastruktúrákat, azok optimális területi leképeződését foglalja magában. Ennek megfelelően a stratégiában ehhez kapcsolódó rész cél a „Élhető, működő városi élettér létrehozása”, amely az alábbi intézkedések mentén kívánja szolgálni a fenntartható területhasználatot és a városi kiszolgáló infrastruktúrák fejlesztését:

- Zöld város program folytatása
- Főutca-program megvalósítása
- Csapadékvíz-elvezetés, befogadók rendezése, természetes vízmegtartó megoldások kialakítása – kisvízfolyásokkal történő kapcsolat
- Belterületi és külterületi utak felújítása

1.5 A stratégia összhangja más stratégiákkal

A célok és intézkedések illeszkedése az Európai Unió 2021-2027 közötti kohéziós politikájának prioritásaihoz

2021-2027 közötti időszak kohéziós politikájának prioritásai (a várostérségekre vonatkozó prioritásokkal):

1. Versenyképesebb és okosabb Európa
2. Zöldebb, alacsony szén-dioxid kibocsátású Európa –

A természet-, a biodiverzitás- és a zöldinfrastruktúra fokozott védelme és megőrzése, beleértve a várostérségeket, és a légszennyezés minden formájának csökkentése; A fenntartható városi multimodális mobilitás támogatása, törekedve a nettó nulla szén-dioxid kibocsátású gazdasági átmenetre;

3. Összekapcsoltabb Európa a mobilitás fokozásával
4. Szociálisabb és befogadóbb Európa
5. Polgárokhoz közelebb álló Európa

A fenntartható és integrált fejlődés és területe típusok, valamint a helyi kezdeményezések minden formájának előmozdításával) – Támogatva az integrált és befogadó társadalmi, gazdasági és környezeti fejlődést, kulturális-természeti örökséget, fenntartható turizmust és biztonságot a várostérségekben.

Az EU 5 kohéziós prioritása összhangban van Enying város stratégiai és rész céljaival.

A célrendszer kapcsolata az OFTK-val

Az Országgyűlés 1/2014. (I. 3.) OGY határozatával 2013 decemberében elfogadta a Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptiót (OFTK).

Az OFTK a 1254/2012. (VII. 19.) számú kormányhatározat alapján készült. A dokumentum Országgyűlés általi elfogadásakor hatályát veszítette az Országos Területfejlesztési Konceptióról szóló 97/2005. (XII. 25.) OGY határozat, az Országos Területfejlesztési Konceptióval egyetemben.

Az OFTK közép- és hosszú távon fogalmazza meg a hazai fejlesztési célokat és igényeket, meghatározva azok területi dimenzióit. Középtávon a dokumentum arra törekszik, hogy a 2014-2020-as időszak fejlesztési dokumentumait (a Partnerségi Megállapodást és az operatív programokat) megalapozza. Hosszú távon (2030-ig) az ország társadalmi, gazdasági, valamint ágazati és területi fejlesztési szükségletei alapján teljes tervezéssel Magyarország minden ágazatára, térségére és köz-, piaci, valamint civilszférájára jövőképet és célokat definiál a fejlesztéspolitika és a területfejlesztés vonatkozásában.

A stratégiai tekintetében a stratégiában megfogalmazott két stratégiai cél és öt rész cél egyértelműen és szorosan kapcsolódik a négy OFTK átfogó célhoz:

- Értékteremtő foglalkoztatást biztosító gazdasági fejlődés
- Népesedési fordulat, egészséges és megújuló társadalom
- Természeti erőforrásaink fenntartható használata, értékeink megőrzése és környezetünk védelme
- Térségi potenciálokra alapozott, fenntartható térszerkezet

Az OFTK hét specifikus célkitűzést tartalmaz, míg Enying Stratégiájában öt rész cél szerepel:

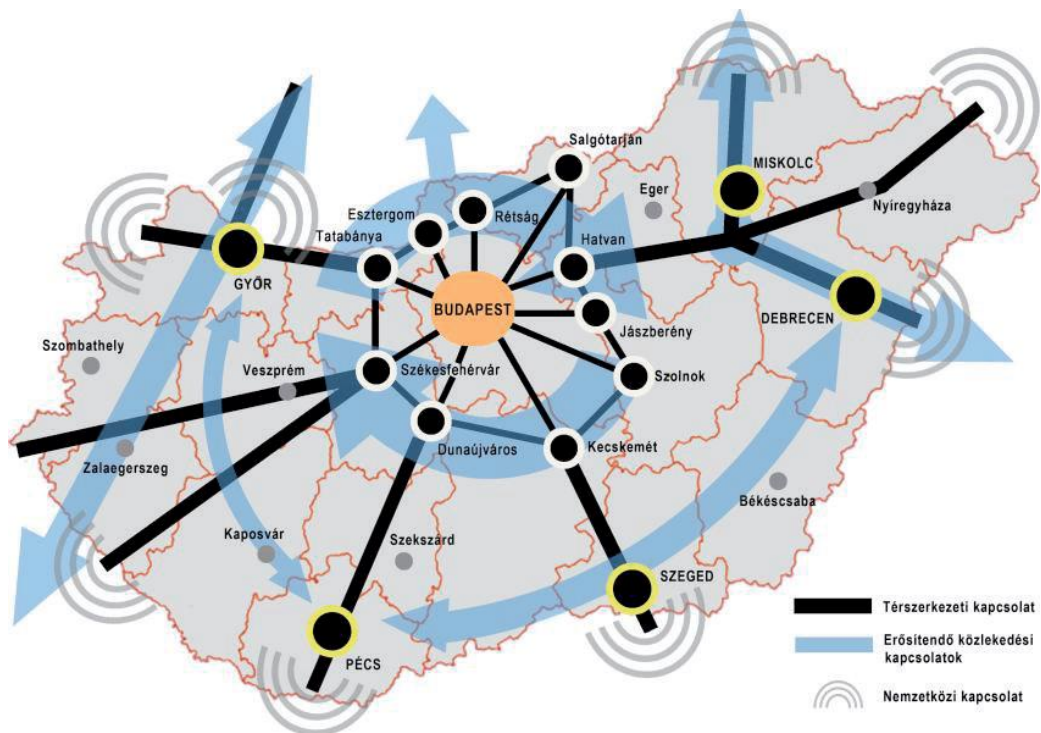
- Versenyképes, innovatív gazdaság
- Gyógyító Magyarország, egészséges társadalom, egészség- és sportgazdaság
- Életképes vidék, egészséges élelmiszer-termelés és ellátás   Kreatív   tudásalapú társadalom, piacképes készségek, K+F+I
- Értéktudatos és szolidáris, öngondoskodó társadalom
- Jó állam: szolgáltató állam és biztonság   Stratégiai   erőforrások   megőrzése, fenntartható használata és környezetünk védelme

Az OFTK hat területspecifikus célt jelöl meg:

- Az ország makro-regionális szerepének erősítése
- A többközpontú térszerkezetet biztosító városhálózat
- Vidéki térségek népesség-eltartó képességének növelése
- Kiemelkedő táji értékű térségek fejlesztése
- Területi különbségek csökkentése, térségi felzárkóztatás és gazdaság-ösztönzés
- Összekapcsolt terek: az elérhetőség és a mobilitás biztosítása

Elmondható, hogy az OFTK specifikus és területspecifikus célokhoz legalább egy enyingi rész cél kapcsolódik.

A város célkitűzései a területi célok közül az ország regionális szerepének erősítésére gyakorolják a leggyengébb hatást, ami a város méretéből adódik. A reálisan tervezhető nagyságrend kis- és közép vállalkozások letelepítése részben a telephelyváltó helyi cégek, részben a városban rejlő infrastrukturális, szabályozási és logisztikai előnyeit felismerő befektetők részéről várható. A város kiváló mezőgazdasági adottságai egyúttal azt is jelentik, hogy kevés az ipari, energetikai, szolgáltatási célból felhasználható gazdasági terület.

1. ábra: Stratégiai kapcsolatok szerkezete (Forrás: OFTK 44. ábra)

A célrendszer kapcsolata „Szent István Fejlesztési Program” Fejér Megye Területfejlesztési Programjával

A megye jövőképe és Enying

Fejér megye víziója: „Fejér megye tradicionális társadalmi, kulturális, gazdasági-logisztikai szerepköreinek fenntartható és innovatív fejlesztése”

A megye területi céljainak Enyinget érintő fókuszai:

- A Fenntartható városokra vonatkozó javaslatok a megyei jogú városokat és a járásközpontokat, köztük Enyinget érintik:

„A városfejlesztés kiemelt szempontja a társadalmi – gazdasági – környezeti értelemben vett fenntarthatóság elve. Ennek letéteményesei a megyei jogú városok és járásközpontok, melyek a közigazgatási és települési hierarchiában betöltött szerepük és az ebből fakadó erősségeik és lehetőségeik, továbbá térszervező képességük által biztosítani képesek a megye településhálózatának többközpontúságát.”

- Mezőföld Program (Dél-Fejér) területi fókuszai: „két kedvezményezett járás, a komplex programmal fejlesztendő Sárbogárdi járás és a fejlesztendő Enyingi járás a kedvezményezett járások besorolásáról szóló 290/2014. (XI. 26.) Korm. rendelet szerint, valamint a Közép-Duna Menti Kiemelt Térség Dunaújvárosi járásba tartozó 3 települése: Daruszentmiklós, Előszállás, Nagykarácsony, az Országgyűlés 12/2020. (V. 5.) OGY határozata a Közép-Duna Menti Kiemelt Térség területi lehatárolásáról alapján.”

„Fejér megye déli, fejlesztendő térsége az Észak-Tolna és Északkelet-Somogy határos területeivel együtt az ország egyik egységes belső perifériája, ahol a területi kihívások kezelése érdekében komplex beavatkozásokra, speciális képzési területekre és innovatív foglalkoztatási formák bevezetésére van szükség.”

A Fejér megye területfejlesztési koncepciója hét stratégiai célt jelöl meg:

- Helyi identitás és közösségek megerősítése
- Népeség megtartása és munkaerő minőségi fejlesztése
- Területi különbségek mérséklése, jobban összetartó, szociálisan érzékenyebb megye
- Épített környezet, kulturális értékek megőrzése és fejlesztése
- Természetes környezet megőrzése és a klímaváltozás hatásaival szembeni ellenállóság fejlesztése, zöldebb Fejér megye
- Innováció és kutatás lehetőségeinek megteremtése, elősegítése, intelligens megye
- Gazdasági környezet fejlesztése

Elmondható, hogy a megyei specifikus célokhoz öt enyingi rész cél kapcsolható.

A megyei területfejlesztési program első stratégiai célja a **helyi identitás és közösségek erősítése**, amelyhez illeszkedik Enying lakhatási feltételek fejlesztését, a helyi közösségek erősítését, valamint a társadalmi integrációt, befogadást, kulturális tőke növelését célzó intézkedéseivel. A társadalmi kohézió erősítése jelentős erőfeszítéseket (munka- és pénzbefektetést) igényel az önkormányzat részéről annak érdekében, hogy lakosságot bevonja céljai megtervezésébe és megvalósításába. A hatékony kommunikáció, a civil szervezetekkel való kapcsolat erősítése, új szervezetek megalakulásának elősegítése nélkül számos cél nem teljesíthető sikeresen, mivel az emberek személyes hozzáállásának megváltozását és tevékenységvételét igényli (pl. a tanulási kedv, vállalkozóvá válás ösztönzése, környezet megőrzése és ápolása, személyes, családi környezetük rendben tartása, a zöldfelületek növelése, az önellátás igényének felkeltése és képességének fejlesztése stb.)

Népeség megtartása és munkaerő minőségi fejlesztése miatt az önkormányzat az oktatás vagy más, a helyi kompetenciákat meghaladó területek tekintetében sem tekintheti magát kívülállónak, mivel a gyermekek, a továbbtanuló diákok képezik a település jövőjét, s más területek, pl. nagyobb területet ellátó szolgáltatók, megyei vagy országos kompetenciájú szervezetek esetében is fel kell lépnie a város érdekei mellett. A kompetenciahiányos területeken a partnerkapcsolati háló tudatos működtetése révén, közvetetten van lehetőség a folyamatok befolyásolására.

Területi különbségek mérséklése, jobban összetartó, szociálisan érzékenyebb megye érdekében Enying céljai között szerepel a városi szintű szolgáltatások fejlesztése. A pályázati rendszerben lehetőség nyílik a meglévő szolgáltatások jelentős része esetén az infrastruktúra és a szolgáltatási színvonal megújítására, az energiahatékonyság és a szolgáltatási hatékonyság feltételeinek javítására. Az internet, a modern telekommunikációs eszközök, az intelligens műszaki megoldások alkalmazása akkor lesz hatékony, ha stratégiai megfontolásokhoz kötődik, és a konkrét szolgáltatási megoldások előkészítésébe, tervezésébe bevonásra kerül a lakosság és a civil szervezetek, valamint adott esetben a vállalkozói szféra. Az egészségügyi, prevenciós, szociális, családsegítő, idős-ellátási, ifjúságvédelmi, biztonsággal kapcsolatos, kulturális

területeken, valamint a hétköznapi élet problémáinak megoldásában jelentős előrelépésre van szükség.

A városrészek fejlesztése a város integrálásának, a városias jellegű belváros kiterjesztésének, súlyának növelése és a városrészek egységes fejlődésének biztosítása érdekében szükséges. Enying járásközpont, ennek a szerepnek az ellátásához erősítenie kell városi és térségi funkcióit, városias jellegét. Egyúttal megteremti azokat az intézményi, szolgáltatási feltételeket, amelyek a város egészséges, biztonságos, modern társadalmának feltételeit képezik. A város intézményeinek, szolgáltatásainak és városias, modern megjelenésének fejlődése jelentősen hozzájárul a térség elmaradásának mérsékléséhez is. A lakókörnyezet fejlesztése találkozik a megye **épített környezet, kulturális értékek megőrzése és fejlesztése** célkitűzésével.

A város új szabályozási terve jelentős hangsúlyt helyez **a természetes környezet megőrzése és a klímaváltozás hatásaival szembeni ellenállóság fejlesztésére**. A Zöld város program folytatása kiemelt cél a város számára. A város mezővárosi jellegéhez harmonikusan illeszkedő fejlesztések, a meglévő építészeti értékek megőrzése, a város hagyományait felhasználó zöldfelületnövelés, zöld- és kékinfrastruktúra kialakítása nemcsak őrzi, gazdagítja is a város hagyományos értékeit. A leromlott állapotú patakmedrek revitalizációja ökológiai és rekreációs szempontból is szolgálja a kedvezőtlen klímahatások mérséklését és a népességmegtartást.

A munkahelyteremtés infrastrukturális feltételeinek kialakítása révén az önkormányzat a versenyképes - elsődlegesen mezőgazdasági - vállalkozások letelepedését szorgalmazza a létrehozott infrastruktúra hatékony felhasználása és a város versenyképességének fokozása, a térség elmaradottságának mérséklése és az **innováció és kutatás lehetőségeinek megteremtése** érdekében.

A **gazdasági környezet fejlesztésén belül** az infrastrukturális, intézményi, jogi és ösztönzési eszközei erősítik a helyi vállalkozások közti összetartást és a vállalkozóvá válást, segítik a vállalkozóvá válást, támogatják az innovatív fejlesztéseket végzőket - inkubátorház, modern, versenyképes vállalkozások letelepítésével javítják a versenyképességet és segítik a felzárkózást. Enying számára elsődleges lehet a Balaton Kiemelt Üdülőkörzethez való tartozás elérése a turizmusba és annak kiszolgáló infrastruktúrájába való bekapcsolódás terén, amivel térségi centrum szerepe is növekedhet.

Fejér Megye Területfejlesztési Koncepció 2030

Nemzeti Fenntartható Fejlődés Keretstratégia

Fejér Megye Klímastratégia

A célrendszer kapcsolata a „Fejér Megye Területfejlesztési Koncepció 2030” -al

Fejér megye jövőképe:

Fejér megye tradicionális társadalmi, kulturális, gazdasági-logisztikai szerepköreinek fenntartható és innovatív fejlesztése, egyenrangú nagytérségi együttműködések aktív tagjaként, kiváló termőhelyi adottságainak fenntartásával, a természeti és kulturális örökségének jövőtudatos kezelésével.

Fejér Megye Területfejlesztési Koncepció átfogó céljai:

- I. Gyarapodó, egészséges és összetartó népesség
- II. Élhető megye és települések

III. Innovatív és fejlődő gazdaság

A Területfejlesztési Koncepció Enyinget érintő fókuszai:

I.3. Területi különbségek mérséklése, jobban összetartó, szociálisan érzékenyebb megye - a területi különbségekből fakadó kihívások kezelése annak érdekében, hogy a megye észak-déli megosztottsága oldódjon. A megye minden polgára számára közel azonos lehetőségeket kínáló térséget a cél. Az Enyingi járás kedvezményezett státuszú.

T.1. Fenntartható városok - Az érintett városi kör lehetséges tagjait Fejér megye a közigazgatási hierarchiában betöltött szerepük alapján állapította meg, miszerint a fenntartható városfejlesztés letéteményesei a megye járásközpontjai, így Enying is.

T.2. Mezőföld Program - Területi fókusz: két kedvezményezett járás, melyből egyik a fejlesztendő Enyingi járás.

- Enyingi járás: Dég, Enying, Kisláng, Lajoskomárom, Lepsény, Mátyásdomb, Mezőkomárom, Mezőszentgyörgy, Szabadhídvég

Mezőföld Fejér megye déli, elmaradott térsége az Észak-Tolna és Északkelet-Somogy határos területeivel együtt az ország egyik egységes belső perifériája. A faj- és fajtaszegény, intenzív, nagytáblás agrártermelés alacsony élőlétszám-igényű, így ezekben a jó agrárpotenciállal rendelkező kiterjedt térségekben foglalkoztatási problémákat okoz.

Horizontális célok: horizontális célok között olyan szempontokat szerepelnek, amely segítik Fejér megye 2030-as jövőképeének megvalósulását.

- Város – vidék együttműködésének erősítése
- A fejlesztési programok hatékonyságának növelése
- Fenntarthatóság
- Esélyegyenlőség
- Foglalkoztatás növelése
- A klímaváltozás és a váratlan események, egészségügyi járványok kedvezőtlen hatásainak mérséklése, ellenállóság fejlesztése

Nemzeti Fenntartható Fejlődés Keretstratégia

A keretstratégia a fenntartható fejlődés három, egymással szoros kölcsönhatásban és függőségben levő dimenzióját, a gazdaságit, a társadalmi és a környezetit azonosította.

Minden nemzedék anyagi, szellemi és lelki jólétének elősegítéséhez szükséges javak létrehozása nem lehetséges négy alapvető erőforrás: az emberi (humán), a társadalmi, a természeti és a gazdasági erőforrások hiányában.

A takarékoság, a hosszú távra tervezés, az ésszerű kockázatvállalás, a fejlesztő- és újítóképesség értékei a fenntarthatóság alapvető erőforrásai közé tartoznak.

A természeti erőforrások kapcsán ezért az eleve adott korlátok tiszteletben tartása az elsődleges feladat. Ezzel szemben az emberi, a társadalmi és gazdasági erőforrásaink gyarapíthatóak, bizonyos korlátok között az elvesztett, felélt tőke helyreállítható.

Szükség van olyan intézmények (alkotmányos rendelkezések, automatikus szabályok, kormánytól független korlátozott jogkörű szervezetek) ésszerű hálózatára, amelyek képesek jelezni a döntéshozók számára a nemzeti erőforrások megfelelő megőrzéséhez elengedhetetlen feltételeket, s bizonyos esetekben a szükséges erőforrás-védelmi intézkedéseket ki tudják kényszeríteni.

A Keretstratégia szemléletében a fenntarthatóság felé való átmenet célja a közjó tartós biztosítása. A jó élet lehetőségének alapjait jelentő erőforrásaink hosszabb távú megóvása a rövidtávú érdekekkel egyensúlyba hozó kormányzást, szabályozást és gazdálkodást jelent. A fenntarthatósági politika középpontjába pedig – az eddigi ágazati megközelítés helyett – az embert és a közösségeket kell helyezni.

A négy alapvető nemzeti erőforrás területén a célok rendszere a következő:

- Emberi erőforrások
  - Demográfia
  - Egészség
  - Tudás
  - Társadalmi kohézió – Leszakadó csoportok integrációja
- Társadalmi erőforrások
  - A bizalom infrastruktúrájának erősítése
  - A munka társadalmi körülményei
  - A családi értékek erősítése
  - A múlt örökségének ápolása, kulturális szolgáltatások fejlesztése
- Természeti erőforrások
  - Biodiverzitás, megújuló természeti erőforrások
  - Az embert érő környezeti terhelések csökkentése
  - Nem megújuló természeti erőforrások
- Gazdasági (fizikai) erőforrások
  - A vállalkozói tőke és az innováció erősítése, a foglalkoztatás bővítése
  - Költségvetési politika
  - Életpálya-finanszírozás

Fejér Megye Klímastratégia

A célrendszer Enyinget érintő fókuszai:

Jövőképünk az, hogy reális módon, a megyében okos megoldásokkal, a lakosság és a piaci stakeholderok széles körét bevonva, fenntartható módon valósuljanak meg a klímastratégia célkitűzései.

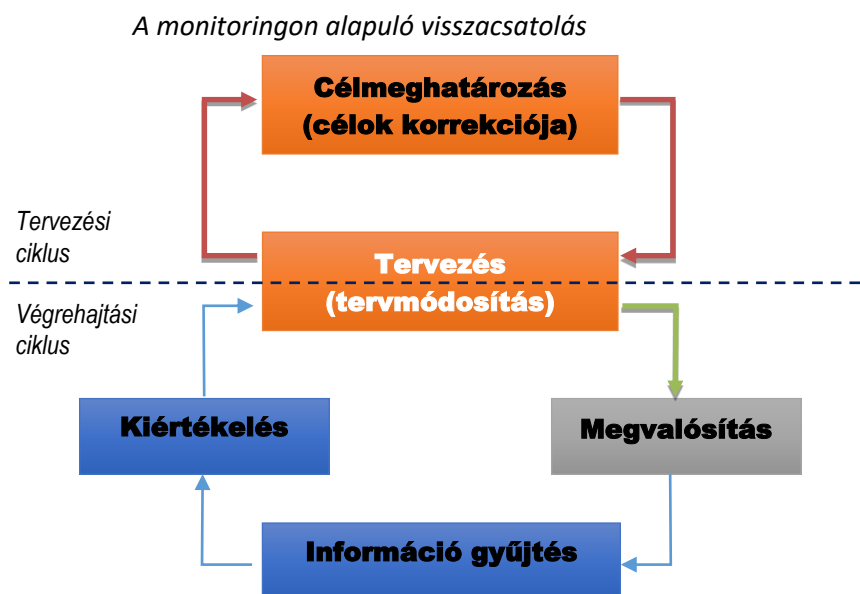
Fejér megye hatékonyan felkészül a fokozódó villámárvíz veszélyeztetettségre a tartós hóhullámok és aszályos időszakok egészségügyi, valamint mező- és erdőgazdaságot érintő hatásaira.

2 Monitoring, kontrolling, indikátorok

2.1 FVS monitoring rendszere, nyomon követés a tervezés és végrehajtás során

A stratégia tervezése számos olyan feltevésen alapszik, amelyek a jelenlegi információk birtokában helyesnek és megalapozottnak tűnnek, s így sokkal alapozhatóak rájuk a stratégiai célok és az azok elérése érdekében hozott intézkedések. Ugyanakkor részint az információk hiányos jellege miatt (pl. a jelenleg még pontosan nem ismertek a 2021-2027 közötti időszak pályázati feltételei), részint a külső és a belső környezet (pl. gazdasági, szabályozási környezet) folytonos változásai miatt a célok teljesülése, az elvárt eredmények és hatások létrejötte nem tekinthető automatikusnak. A hatásmechanizmusokat számos olyan tényező befolyásolja, ami jelenleg nem vagy csak hiányosan ismert, illetve amelyek befolyásolhatósága a stratégia megvalósítását menedzselő szervezet számára erősen korlátozott.

Mindezekből adódóan a stratégia sikeres megvalósítása elképzelhetetlen egy olyan **visszacsatolási mechanizmus** nélkül, amely alapján a stratégia-alkotási folyamat minden pontján újból és újból be lehet avatkozni, elvégezve a szükséges korrekciókat. E visszacsatolást a **monitoring rendszer** biztosítja. Alapja a megvalósításra vonatkozó folyamatos adat- és információgyűjtés, ami alapján ellenőrizhető, hogy a kitűzött célok irányába haladnak-e a folyamatok, várható-e a tervezett hatások elérése. Ha ennek során kiderül, hogy a szándékoltól eltérően haladnak a folyamatok, s a célok várhatóan nem, vagy csak részben teljesülnek, akkor a monitoring rendszer feltárja az eltérés okait is, s ezzel lehetőséget teremt a döntéshozók számára, hogy beavatkozzanak a folyamatokba. Az eltérés jellegétől és mértékétől függ a szükséges korrekciós intézkedés, pl. módosítani szükséges a tevékenységek menetét, a stratégia végrehajtásának mikéntjét, a szervezeti kereteket, a feladatokhoz rendelt erőforrásokat. Ha a korrekció a meglévő tervek keretein belül nem végezhető el, akkor a tervek, de végső soron a stratégiai célok korrekciójára is sor kerülhet.

2. ábra: A monitoringon alapuló visszacsatolás

A monitoring rendszer felépítése, működése

E logikából következik, hogy a monitoring rendszer elsődlegesen a stratégiáért felelős menedzsment eszköze a megvalósítás kontrolljában, ami csak akkor tölti be funkcióját, ha azt folyamatosan működtetik.

A stratégia keretében megfogalmazott célok megvalósulásának nyomon követése, az azokból való következtetések megfogalmazása és ezek visszacsatolása, a stratégia folyamatos korrekciója érdekében szükséges egy logikus, átlátható monitoring rendszer kialakítása.

A monitoring rendszer feladatai:

1. a megvalósítást mérő indikátorok meghatározása
2. az adatok stratégiában meghatározott időközönként történő aktualizálása
3. az időszakos felülvizsgálat, a célok megvalósulásának időközi értékelése

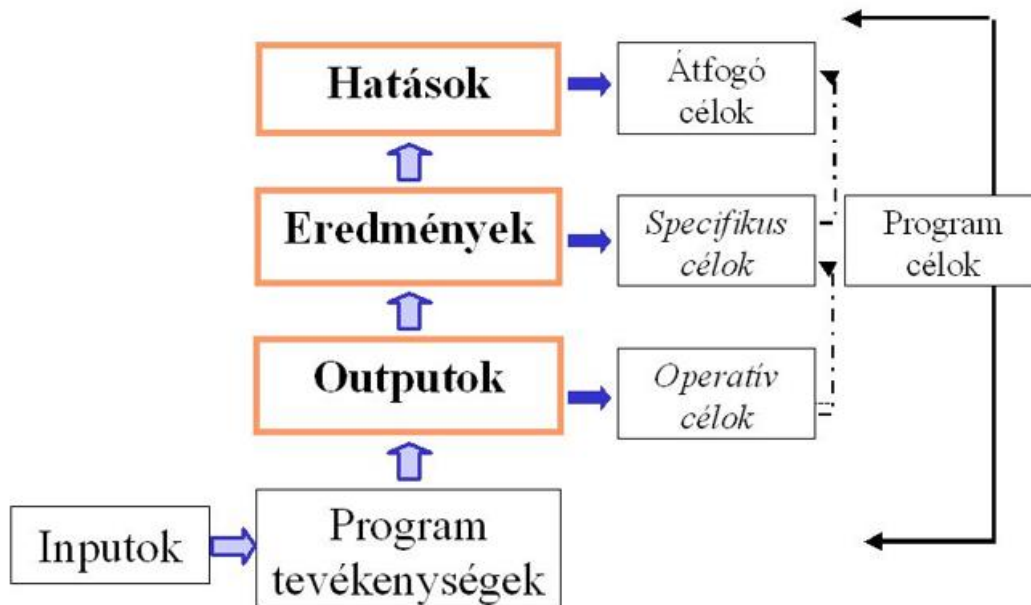
A monitoring értékeléshez indikátorokat használunk, amelynek fajtái az alábbiak:

Input: minden emberi, pénzügyi és fizikai erőforrás, amely a program során felhasználásra kerül

Output: a tevékenység közvetlen termékei

Eredmény: a kedvezményezettek számára érzékelhető közvetlen előny

Hatás: hosszabb távon jelentkező, a közvetlen előnyökön túlmutató következmény

3. ábra: Célok és indikátorok

Az indikátorokkal szemben támasztott elvárások:

- Specifikus (Specific)
- Mérhető (Measurable)
- Elérhető, rendelkezésre áll (Achievable/Available)
- Releváns (Relevant)
- Megbízható (Reliable)

- Aktuális (Timely)

2.2 Az FVS-hez kapcsolódó indikátorok és azok mérési módszertana

	hatás indikátor	mérték -egység	bázisérték 2020	célérték 2027	adatforrás
Együttműködő városi közösség felépítése, identitásfejlesztés	lakosságszám változása	fő	6622		KSH
Helyi lakosság bevonását biztosító közösségi, kommunikációs stratégia kialakítása, fejlesztése	közösségi aktivitás nő	%	alacsony	20% növekedés	önkormányzat
Közösségi, szabadidős, térségi vonzerővel bíró programok szervezése	résztevők száma nő	%		20% növekedés	önkormányzat
Helyi és kisközösségi hagyományokhoz kapcsolódó óvodai nevelési programok kidolgozása	fiatalok elvándorlási mutatójának csökkenése	%			KSH népszámlálás
Civil szervezetek közötti együttműködések erősítése	civil aktivitás, kezdeményezések száma nő	%			önkormányzat
Környezettudatos szemléletmód terjedését szolgáló szemléletformáló akciók és képzések	illegális hulladékdepóniák csökkenése	%			önkormányzat
	keletkezett kommunális hulladék csökkenése	t/év	1290		KSH
Társadalmi befogadás erősítése	migrációs ráta stabil	%	változó	stabil	KSH
Hátrányos helyzetűek foglalkoztatottságának növelése	munkanélküliek csökken	%	7%	országos átlagon	KSH
Komplex felzárkóztató programok kidolgozása	alacsony presztízű (7,8,9 főcsoport) foglalkoztatottak arányának csökkenése	%	61%	55%	KSH

Kiemelt programok hátrányos helyzetű gyerekek oktatására, alternatív oktatási-nevelési formák bevezetése	iskolaelhagyás , lemorzsolódás csökkenése	%			KSH
	hatósági intézkedésben érintett gyerekek száma csökken	fő	183		önkormányzat
Krízishelyzetben lévő családok támogatása	krízishelyzetben lévőknél csökkenése	fő, %			önkormányzat
Otthoni időskori ellátóhálózat fejlesztése	otthoni környezetben ellátott időskorúak száma nő	fő			önkormányzat
Fiatalok integrációjának elősegítése	fiatalok elvándorlása csökken	%			KSH népszámlálás
Egészségprogramok népszerűsítése	részvevők száma nő	fő, %			önkormányzat
Élhető, működő városi életteremtés	Elvándorlás csökken	%	változó	stabilan csökkenő	KSH
Zöld város program folytatása	közpark terület nő	m ² /fő	44		KSH
Főutca program megvalósítása	élhető főutca hossza	m	0		önkormányzat
Csapadékvíz-elvezetés megvalósítása	belterületi vízkár csökken	db			önkormányzat
A helyi gazdaság alapjainak megerősítése	1 főre jutó BHÉ	ezer Ft/fő			KSH
Kihasználatlan épületek közösségi és gazdasági célú hasznosítása	Új funkciót kapott épületek alapterülete	m ²	0		önkormányzat
Infokommunikációs fejlesztések közösségi és gazdasági hasznosítása	turisztikai forgalom nő	fő/év, %			önkormányzat

Településmarketing	lakossági elégedettség nő	%		önkormányzat
Kerékpáros infrastruktúra fejlesztése	közlekedési CO2 kibocsátás csökken			?
A gazdaság sokrétűségének kialakítása				
Járási szintű turizmusfejlesztési koncepció, turisztikai együttműködések	turisták száma nő	fő, %		önkormányzat
Balatoni turizmushoz kiegészítő szolgáltatások fejlesztése	turisták száma nő	fő, %		önkormányzat
	turisztikai vállalkozások száma nő	db, %		KSH
A mezőgazdaság foglalkoztatási szerepének növelése	agrárvállalkozások száma nő	db, %	35,42%	KSH
	agrárszektorban foglalkoztatottak száma, aránya nő	db, %		KSH

. táblázat: Hatásindikátorok

FVS szintű egységes indikátorok – a rezilienciát, illetve az öt tervezési dimenzió mentén történő eredményeket vizsgáló indikátorok:

	indikátor	mérték egység	bázisérték 2021	célérték 2027	mérés módszere
Reziliencia: a gazdaság több lábbon állása	helyi gazdaság diverzifikációjának mértéke	%	primer 35,4% szekunder 18,38% tercier 50,0% kvaterner - %		OPTEN adatbázis alapján vállalkozások aránya az egyes nemzetgazdasági ágakban
Reziliencia: energiafüggőség alternatív energiaforrásokkal való oldása	megújuló energiatermelés arányának növekedése	%			

	indikátor	mérték egység	bázisérték 2021	célérték 2027	mérés módszere
Reziliencia: digitális város	digitálisan indított ügymenetek aránya	%			
Reziliencia: megtartó város	helyben igénybe vehető köz- és piaci szolgáltatások száma				
Reziliencia: zöldfelületek	zöldfelületek arányának változása	m ² /fő	170		KSH
Prosperáló város	fejlesztésekbe bevont külső forrás aránya				
Zöldülő város	éves ÜHG kibocsátás csökkentés (CO ₂ /t)	t			LAIR adatok CO ₂ kibocsátás
Digitális város	digitálisan mért adattípusok száma				
Megtartó város	migrációs egyenleg	%	kiegyenlített 2011-2020 között		KSH
Kiszolgáló város	újonnan belterületbe vont területek és a kihasználatlan városi területek aránya	%			távérzékelési adatok (CORINE Imperviousness) nem burkolt felületek aránya a belterületen belül

2. táblázat: *Eredményindikátorok*

2.3 A beavatkozásokra vonatkozó adatok gyűjtésének és kezelésének helyi módszertana

A megvalósítást mérő adatok meghatározása az ITS keretében megtörtént.

Az adatok gyűjtéséről az ITS operatív megvalósításáért felelős egység gondoskodik. A megvalósítást mértékét mutató adatok összegyűjtése érdekében az önkormányzat e feladatért felelős operatív egysége folyamatos kapcsolatot tart a fejlesztések megvalósításában érintett szervezetekkel és az évente összegzett adatokat átadja a releváns bizottságnak és az évente üléselő ITS partnerségi fórumnak. Az adatok elemző értékelésére 3-4 évente kerül sor. Az értékelés a monitoring adatok összegzésén kívül tartalmazza a

szabályozási és gazdasági környezet változásainak és az időközben elkészült vagy módosított ágazati stratégiák hatásainak vizsgálatát, újraértékeli a kockázatokat és az ITS megvalósításába bevonandó érintettek körét.

Az ITS felülvizsgálatára szintén 3-4 évente kerül sor az elemző értékelés alapján. Az ITS felülvizsgálatáért a stratégiai menedzsment felelős. A felülvizsgálat lehetőséget teremt a kijelölt akcióterületek határainak módosítására, a meghatározott célkitűzések változtatására, a megvalósulást mérő mutatók bővítésére, esetleges átdolgozására.

A felülvizsgálat elvégzésének felelőse Enying város önkormányzata.

A monitoring jelentéseket az önkormányzat mindenki számára elérhetővé teszi.

3 Az irányítási és működési modell

3.1 A városirányítási modell indokolt módosításai

3.1.1 Az átfogó városirányítási rendszer változásai

A stratégia megvalósításáért a polgármester felel. Munkáját a Polgármesteri Hivatalnak kell támogatnia, melynek köztisztviselői szakmailag előkészítik a bizottsági, képviselő-testületi előterjesztéseket, határozati javaslatokat, rendelettervezeteket. A stratégiai ciklus megvalósításában (a stratégia alkotásban, a stratégia tartalmának megvalósításában, projektmenedzsment feladatok teljesítésében, egyéb kapcsolódó feladatok végrehajtásában) majd a fejlesztések városi működési rendszerbe történő integrálásában a polgármesteren kívül elsősorban a jegyző, valamint a Műszaki Osztály vesz részt.

A stratégia megvalósításának elengedhetetlen eszköze, hogy a város a beavatkozások koordinációját összehangolja. A Polgármesteri Hivatalon belül a zöld, illetve a digitális átállás menetrendhez/átálláshoz kapcsolódóan egy felelős koordináló személy kijelölése szükséges. Javasolt a Műszaki Osztály alkalmazottainak bővítése 1 fővel, vagy a meglévő munkaerő állományon belül dedikálni a feladatot az arra legalkalmasabb személynek.

A felelős koordináló személy feladatai:

- a stratégia beavatkozásainak koordinációja, az egyes szereplők közötti összhang megteremtése;
- polgármester számára döntéselőkészítés a zöld, illetve a digitális átállás menetrendhez/átálláshoz kapcsolódó ügyek tekintetében;
- kapcsolódó bizottsági, képviselő-testületi előterjesztések, határozati javaslatok, rendelettervezetek előkészítése, azok ismertetése;
- jelentések, beszámolók készítése a képviselő-testületnek és az önkormányzat bizottságainak.

A stratégiai ciklusnak biztosítani kell az összes érintett résztvevő egyenlő esélyű bevonását. Kiemelten fontos a közösség-vezérelt kezdeményezések előtérbe helyezése. A Zöld Város programban már megvalósult, és pozitív tapasztalatokkal zárult partnerségi eszközeit javasolt alkalmazni a zöld és

digitális átállás kapcsán is. Nagy hangsúlyt kell fektetni a társadalmassítási folyamatokra, valamint az összes érintett szereplő bevonásának megteremtésére.

A működésért és üzemeltetésért felelős szervezetek, valamint a civil szervezetek megkeresése a felelős koordináló személy feladata, akinek kezdeményeznie kell belső megbeszéléseket, workshopokat, ahol az érintett szervezetekkel megvitathatják a beavatkozási pontokat. A társadalmassítási folyamat során lakossági fórumok, közterületi kitelepülések (közösségi tervezéssel), valamint projektbejárások szervezése szükséges. Minden esetben célszerű a közösségi média felületein, illetve a helyi újságban, médiumokban meghirdetni minden ilyen eseményt. A megvalósítás során felmerülő változtatásokat is javasolt társadalmassítási folyamaton keresztül vinni iterációs jelleggel, hogy a projektek élvezzék a nagyközönség támogatását.

3.1.2. A térségi koordináció mechanizmusainak változásai

Alapvetően a fejlesztésekkel kapcsolatos döntések az önkormányzatok keretein belül születnek, nincs térségi együttműködési platform. A stratégia megvalósításához nem szükséges feltétlenül a közös együttműködési keret kialakítása, ugyanakkor a hatékonyabb tervezési és megvalósítási folyamatok érdekében célszerű a kapcsolatok fejlesztése.

Célszerű olyan informális vezetői fórum megteremtése a térségi döntéshozói szereplők között, ahol a kölcsönös tájékoztatás és a fejlesztési elképzelések összehangolása történik. Javasolt ennek támogatására egy digitális platform létrehozása, ahol kommunikációs csatornákat is fenntartva információ átadására is alkalmas felületek jönnek létre.

3.1.3. Részvételi akciók a stratégiai ciklus végrehajtási szakaszában

A végrehajtás partnerségi folyamatába az alábbi stakeholderek bevonása szükséges:

- lakosság;
- önkormányzati és egyéb, a városban működő közintézmények;
- önkormányzati tulajdonú cégek;
- a város működtetésében részt vállaló, nem önkormányzati tulajdonú cégek;
- helyi vállalkozások;
- civil, nonprofit szervezetek, egyházak képviselői.
-

A stratégia mindkét szakaszába is ugyanezen kör bevonása célszerű.

A megvalósítás folyamatában a leghatékonyabb partnerségi akciók a fórumok, lehetőség szerint az adott fejlesztés területén történő kitelepülések, közösségi tervezések, valamint a projektbejárások. Az elhangzott tapasztalatok, kritikák a stratégia megvalósításába kiemelten fontos, így biztosított az iterációs jelleg. A közösségi média felületein, illetve a helyi újságban, médiumokban fontos meghirdetni minden ilyen eseményt a lehető legmagasabb részvételi arány elérére végett.

Minden partnerségi akció során az érintettek tapasztalatainak, kritikáinak befogadása és lehetőség szerinti beépítése a cél. Az egyes beavatkozás típusok közül a területi jellegű projektek során célszerű a kitelepüléseket a fejlesztési területen elvégezni, amennyiben ezt hátráltatja valamilyen akadálytényező (pl.: nem közterület), akkor a város főterén célszerű ezeket elvégezni. A nem területi típusú beavatkozások során az önkormányzat épületébe szervezett lakossági fórumok alkalmasak a partnerségi bevonásra.

A stratégiai tervezés időszaka alatt kérdőíves felmérés, valamint lakossági fórum segíti a partnerségi bevonást. Ilyen lakossági fórum történt 2022.03.24-én, ahol a megjelentek (civiliek, helyi vállalkozók stb.) magas aktivitása, produktív szerepvállalása volt jellemző. A megvalósítás időszaka során évente történő lakossági fórumok szervezése célszerű, ezenfelül 1-1 projekt megvalósítása során kitelepülések, és projektbejárások szükségesek igény szerinti mértékben, de legalább 1-1 ilyen esemény szervezése ajánlott.

3.2. A városi működési modellt érintő tervezett változtatások

A Polgármesteri Hivatalon belül a zöld, illetve a digitális átállás menetrendhez/átálláshoz kapcsolódóan egy felelős koordináló személy kijelölése szükséges a Műszaki Osztályon belül a 3.1.1-es fejezetben részletezettek szerint.

Enying Város Önkormányzatának Városgondnoksága humán-erőforrás kapacitási problémákkal küzd, ezért javasolt ennek fejlesztése, különösen a zöldfelület-gazdálkodási területen. A stratégiai ciklus, illetve a korábbi fejlesztések nagymértékű intenzív fenntartási igényű zöldfelületek létrehozását eredményezik, melyek szakszerű fenntartása fontos feladat.

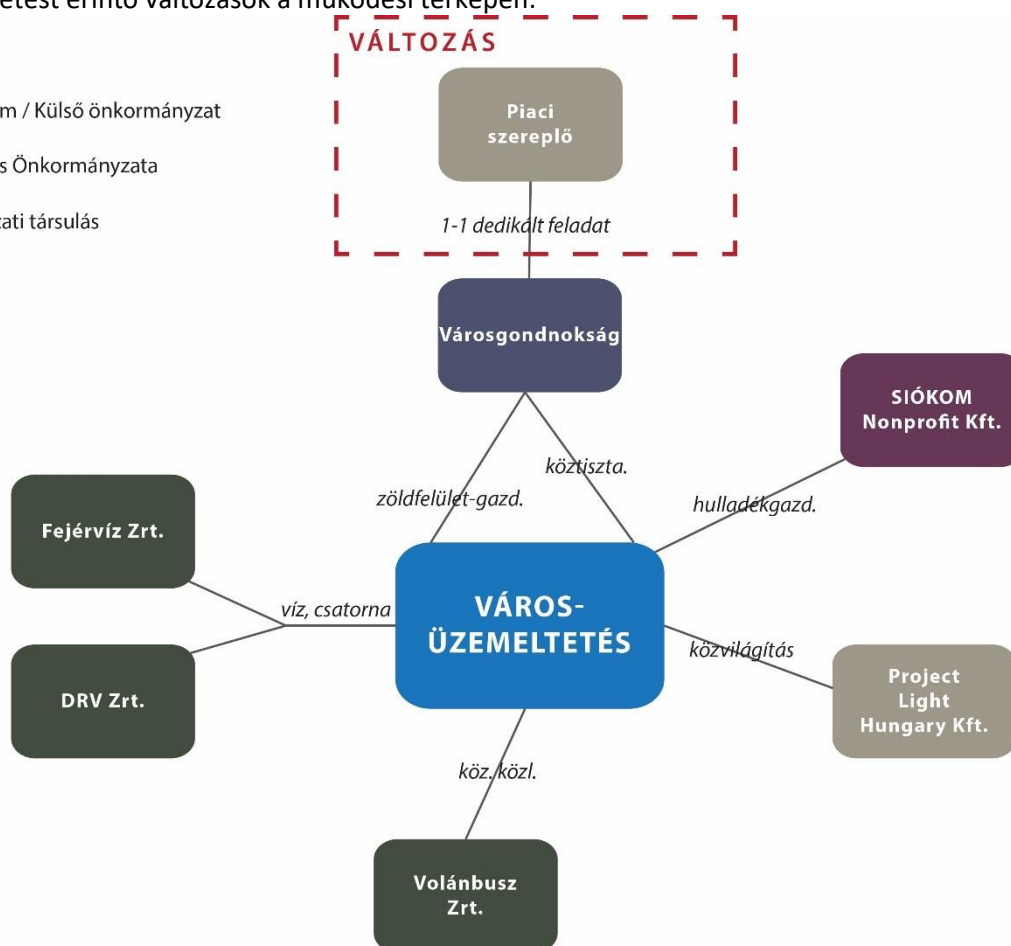
A Városgondnokságot kihívás elé állítja egy-egy időszakhoz kötött megnövekedett munkaigény (pl.: őszi lombseprés), emiatt javasolt egy-egy dedikált egyszerűbb feladat kiszervezése külső, piaci cég felé. Az átszervezés jelentős hatékonyságot eredményezne, mind költségek, mind a minőségi munka tekintetében.

Működési terület / szervezet	változás / fejlesztés
Városgondnokság	zöldfelület-gazdálkodás területén humán-erőforrás fejlesztés
Városgondnokság	egy-egy dedikált feladat kiszervezése piaci cégnek

A városüzemeltetést érintő változások a működési térképen:

TULAJDONI FORMA

- Magyar Állam / Külső önkormányzat
- Enying Város Önkormányzata
- Önkormányzati társulás
- Piaci cég

4. ábra: Városüzemeltetés

4 Cselekvési terv

Jövőkép: ENYING A FIATALOS, AKTÍV ÉS ÖSSZETARTÓ ZÖLD VÁROS KIVÁLÓ HELYI TERMÉKEIVEL ÉS ÖKOTURISZTIKAI KÍNÁLATÁVAL A BALATON SZOLGÁLATÁBAN

Stratégiai célok

I. Városi kohézió megteremtése	II. Élhető gazdasági központ kialakítása
---------------------------------------	---

Részcélok

I.1. Együttműködő városi közösség felépítése, identitásfejlesztés	I.2. Társadalmi befogadás erősítése	II.1. Élhető, működő városi létrehozása	II.2. A helyi gazdaság alapjainak megteremtése	II.3. A gazdaság sokrétűségének kialakítása
--	--	--	---	--

Intézkedések

<p>I.1.1. Helyi lakosság bevonását biztosító közösségi, kommunikációs stratégia kialakítása fejlesztése</p> <p>I.1.2. Közösségi, szabadidős, térségi vonzerővel bíró programok szervezése</p> <p>I.1.3. Helyi és kisközösségi hagyományokhoz kapcsolódó óvodai nevelési programok kidolgozása</p> <p>I.1.4. Civil szervezetek közötti együttműködések erősítése</p> <p>I.1.5. Környezettudatos szemléletmód terjedését szolgáló helyi szemléletformáló akciók és képzések</p>	<p>I.2.1. Hátrányos helyzetűek foglalkoztatottságának növelése</p> <p>I.2.2. Komplex felzárkóztató programok kidolgozása</p> <p>I.2.3. Kiemelt programok hátrányos helyzetű gyerekek oktatására, alternatív oktatási-nevelési formák bevezetése</p> <p>I.2.4. Krízishelyzetben lévő családok támogatása</p> <p>I.2.5. Otthoni időskori ellátóhálózat fejlesztése</p> <p>I.2.6. Fiatalok integrációjának elősegítését, valamint aktivitásuk és társadalmi kohéziójuk növelését szolgáló élménypedagógiai és fizikai aktivitásra építő programok infrastrukturális hátterének kialakítása</p> <p>I.2.7. Az egészségi állapot személyi és infrastrukturális feltételeinek</p>	<p>II.1.1. Zöld város program folytatása</p> <p>II.1.2. Főutca-program megvalósítása</p> <p>II.1.3. Csapadékvíz-elvezetés, befogadók rendezése, természetes vízmegtartó megoldások kialakítása – kisvízfolyásokkal történő kapcsolat</p> <p>II.1.4. Belterületi és külterületi utak felújítása</p>	<p>II.2.1. Kihasztnátlan épületek és területek közösségi és gazdasági célú hasznosítása</p> <p>II.2.2. Infokommunikációs fejlesztések közösségi és gazdasági hasznosítása</p> <p>II.2.3. Településmarketing</p> <p>II.2.4. Kerékpáros infrastruktúra fejlesztése</p>	<p>II.3.1. A járási szintű turizmusfejlesztési koncepció, turisztikai együttműködések</p> <p>II.3.2. Balatoni turizmushoz kiegészítő szolgáltatások fejlesztése</p> <p>II.3.3. A mezőgazdaság foglalkoztatási szerepének növelése</p>
---	--	--	--	---

4.1 Intézkedések és beavatkozási területek rendszerezése

Az alábbiakban a 23 intézkedéshez tartozó 52 beavatkozást jelenítjük meg az 5 rész cél bontásában.

Stratégiai cél: **I. Városi kohézió megteremtése**

Rész cél I.1. Együttműködő városi közösség felépítése, identitásfejlesztés

Intézkedés	I.1.1. Helyi lakosság bevonását biztosító közösségi, kommunikációs stratégia kialakítása fejlesztése	I.1.2. Közösségi, szabadidős, térségi vonzerővel bíró programok szervezése	I.1.3. Civil szervezetek közötti együttműködések erősítése	I.1.4. Helyi és kisközösségi hagyományokhoz kapcsolódó óvodai nevelési programok kidolgozása	I.1.5. Környezettudatos szemléletmód terjedését szolgáló helyi szemléletformáló akciók és képzések
Beavatkozási terület	I.1.1.1. Lakossági kommunikáció stratégia és humán erőforrás fejlesztés	I.1.2.1. Kulturális intézmény fejlesztése	I.1.3.1. Civil szervezetek támogatása	I.1.4.1. Helyi hagyományokhoz és sajátosságokhoz kapcsolódó nevelési program kialakítása	I.1.5.1. Képzéssorozat a település intézményei számára
	I.1.1.2. A település kommunikációs platformjainak és kommunikációs infrastruktúrájának a fejlesztése (online és offline).	I.1.2.2. Települési ifjúsági és közösségi rendezvények szervezése	I.1.3.2. Civil egyeztető fórum		I.1.5.2. Szemléletformáló lakossági akciók

Rész cél: I.2. Társadalmi befogadás erősítése

Intézkedés	I.2.1. Hátrányos helyzetűek foglalkoztatottságának növelése	I.2.2. Hátrányos helyzetű népesség integrálás át szolgáló komplex felzárkóztató programok kidolgozása	I.2.3. Krízishelyzetben lévő családok támogatása	I.2.4. Otthoni időskori ellátóhálózat fejlesztése	I.2.5. Kiemelt programok hátrányos helyzetű gyerekek oktatására, alternatív oktatási-nevelési program bevezetése	I.2.6. Fiatalok integrációjának elősegítését, valamint aktivitásuk és társadalmi kohéziójuk növelését szolgáló élménypedagógiai és a fizikai aktivitásra építő programok infrastrukturális hátterének kialakítása	I.2.7. Az egészségi állapot személyi és infrastrukturális feltételeinek javítása
Beavatkozási terület	I.2.1.1. Átmeneti jellegű, határozott időtartamú foglalkoztatás	I.2.2.1. ESZI humán erőforrás fejlesztés	I.2.3.1. Krízis helyzetben lévő családok	I.2.4.1. Otthoni jelzőrendszeres szolgáltató	I.2.5.1. Biztos Kezdet Gyerekház és Tanoda létrehozása	I.2.6.1. Fiatalok bevonása a döntéshozók színterébe	I.2.7.1. Prevenációs programok feltételeinek javítása

biztosítása közösségi terek kialakítása, fenntartása céljából		támogatás a	ás kialakítása	folyamatokb a		
I.2.1.2. Táv munka támogatása infrastruktúráv al és eszközökkel	I.2.2.2. Óvodai és iskolai szociális program bővítése		I.2.4.2. Szakápolá s biztosítá s	I.2.5.2. Óvodai felzárkóztat ó programok kidolgozása, alkalmazása	I.2.6.2. Óvodai intézménye k felújítása	I.2.7.2. Fogorvosi rendelő korszerűsítése,s szolgálati lakás kialakításával
I.2.1.3. Digitális kompetencia fejlesztése	I.2.2.3. HH térkép készítése		I.2.4.3. Nappali ellátás időbeli kiterjeszté se	I.2.5.3. ILMT program	I.2.6.3. Bérlakáspro gram megvalósítá sa, fecskeházak, szolgálati lakások építése,	
				I.2.5.4. Nyári gyermekfelü gyelet biztosítása		

Stratégiai cél: II. Élhető gazdasági központ kialakítása

Rész cél: II.1 Élhető, működő városi élettér létrehozása

Intézkedés	II.1.1. Zöld város program folytatása	II.1.2. Főutca- program megvalósítása	II.1.3. Csapadékvíz- elvezetés, befogadók rendezése, természetes víz megtartó megoldások kialakítása – kiszívó folyásokkal történő kapcsolat	II.1.4. Belterületi és külsőterületi utak felújítása
Beavatkozási terület	II.1.1.1. Belterületi zöldinfrastruktúra fejlesztés	II.1.2.1. A Fő utca közterület-rendezése és zöldfelületi megújítása	III.1.3.1. Városon belüli csapadékvíz elvezetés megoldása	II.1.4.1. Belterületi utak felújítása
	II.1.1.2. Közösségi, rekreációs területek fejlesztése		II.1.3.2. Ökológiai folyosók természetvédelmi célú rendezése	II.1.4.2. Külsőterületi utak felújítása
	II.1.1.3. Komplex zöldfelület- gazdálkodást támogató rendszerek kiépítése			

Rész cél: II.2. A helyi gazdaság alapjainak megteremtése

Intézkedés	II.2.1. Kihasználatlan épületek és területek közösségi és gazdasági célú hasznosítása	II.2.2. Infokommunikációs fejlesztések közösségi és gazdasági hasznosítása	II.2.3. Településmarketing	II.2.4. Kerékpáros infrastruktúra fejlesztése
Beavatkozási terület	II.2.1.1. Megvalósíthatósági tanulmány készítése	II.2.2.1. Városi applikáció kidolgozása	II.2.3.1. Szolgáltatási regiszter, kiadványok, internetes tájékoztató felület, online településmarketing és információs rendszerek létrehozása	II.2.4.1. Regionális jelentőségű kerékpáros infrastruktúra fejlesztése
	II.2.1.2. Önkormányzati tulajdonú, közösségi épületek felújítása	II.2.2.2. Szabad hozzáférésű info-központok, információs weboldalak, e-gazdaság, e gazdasági szereplők vonzása		II.2.4.2. Helyi jelentőségű kerékpáros infrastruktúra fejlesztése
	II.2.1.3. Kastély: co-working iroda, rendezvényter, vendéglátó létesítmények, helytörténeti látványosság, befektetők keresése	II.2.2.3. Bizonyos települési szolgáltatások (pl. kulturális gazdaság működése és közösségfejlesztés) térségi szintű szervezését segítő okos megoldások (erőforrásmegosztási célból),		
	II.2.1.4. Barnamezős területek, egyéb közösségi célú épületek hasznosítása			

Rész cél: II.3. A gazdaság sokrétűségének kialakítása

Intézkedés	II.3.1. A járási szintű turizmusfejlesztési koncepció, turisztikai együttműködések	II.3.2. Balatoni turizmushoz kiegészítő szolgáltatások létrehozása	II.3.3. A mezőgazdaság foglalkoztatási szerepének növelése
Beavatkozási terület	II.3.1.1. Turizmusfejlesztési koncepció megalkotása	II.3.2.1. Turisztikai szolgáltatásfejlesztés	II.3.3.1. K+F aktivitás és adaptáció, illetve az innovációs teljesítmény növelése az agrárgazdasági vállalkozásokban
	II.3.1.2. Természeti és kulturális értékek turisztikai vonzerővé alakítása	II.3.2.2. Szálláshelyfejlesztés	II.3.3.2. Rövid ellátási láncok fejlesztése

4.2 Az akcióterületek kijelölése, a kijelölés és a lehatárolás indoklása

Az akcióterületek a beavatkozási célterületek alapján Enying belterületére, azon belül a Fő utca két oldalára, Balatonbozsokra koncentrálódnak. A hálózatos projektek a város teljes közigazgatási területét ölelik fel pl. balatoni kerékpárút. Az egyéb településrészekre egy-egy egyedi projekt vonatkozik.

5. ábra Enying településrészei

4.3 Városi és várostérségi szintű beavatkozási területek részletezése

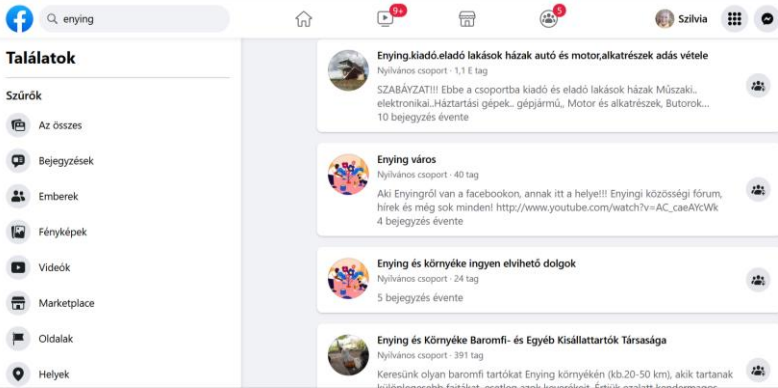
Az alábbiakban az 50 beavatkozást mutatjuk be egységes táblázatos – beavatkozási adatlap - formában.

Stratégiai cél: I.1. Együttműködő városi közösség felépítése, identitásfejlesztés

Intézkedés: I.1.1. Helyi lakosság bevonását biztosító közösségi és kommunikációs stratégia

1.	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Megtartó város, Szolgáltató város
2.	beavatkozás/projekt munkacíme	I.1.1.1. Lakossági kommunikáció stratégia és humán erőforrás fejlesztés
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél: I. Városi kohézió megteremtése Rész cél: I.1. Együttműködő városi közösség felépítése, identitásfejlesztés
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	A lakosság felé történő tájékoztatás stratégia, humán erőforrás, platform hiányában alapszinten tartott, de nem proaktív. Ugyanakkor a település lakossága viszonylag aktív a közösségi média felületeken, így a városi közéletbe való bevonásra fontos lehetőség a lakosság felé történő kommunikáció fejlesztése.
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	A beavatkozás célja lakosság jobb tájékoztatása és a közéletbe való bevonásának növelése. Ehhez szükség van az önkormányzat humán-erőforrás fejlesztésére, kommunikációs infrastruktúra fejlesztésére és elérhető célok meghatározására: Lakosság bevonását célzó kommunikációs stratégia kidolgozása. Célzott humán-erőforrás fejlesztés az önkormányzat, vagy annak intézményében: olyan munkatárs felvétele akinek szakterülete a kommunikáció és teljes vagy részidőben ellátja ezeket a feladatokat.
6.	forrás lehetőség /OP	saját forrás
7.	lehetséges partnerek	önkormányzat, Vas Gereben Művelődési Ház és Könyvtár,
8.	városrészi leképeződése	egész település
9.	térségi leképeződés	nem releváns
10.	output indikátorok	elkészült kommunikációs stratégia (db) önkormányzat kommunikációs feladatait ellátó munkavállalók száma (fő)
11.	eredményindikátorok	lakossági elégedettség nő lakossági civil aktivitás nő

2.	kérdés	kifejtés
----	--------	----------

1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhöz	Megtartó város, Szolgáltató város
2.	beavatkozás/projekt munkacíme	I.1.1.2. A település kommunikációs platformjainak és kommunikációs infrastruktúrájának a fejlesztése (online és offline).
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél: I. Városi kohézió megteremtése Részcél: I.1. Együttműködő városi közösség felépítése, identitásfejlesztés
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	A lakosság felé történő tájékoztatás stratégia, humán erőforrás, platform hiányában alapszinten tartott, de nem proaktív. Ugyanakkor a település lakossága viszonylag aktív a közösségi média felületeken, így a városi közéletbe való bevonásra fontos lehetőség a lakosság felé történő kommunikáció fejlesztése.
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	A kommunikációs feladatokat betöltő online felületek (facebook oldal, városi és önkormányzati intézmények honlapjának) naprakész fejlesztése: Városi újság fejlesztése, terjesztése.
6.	forrás lehetőség /OP	saját forrás
7.	lehetséges partnerek	önkormányzat, Vas Gereben Művelődési Ház és Könyvtár,
8.	városrészi leképeződése	egész település
9.	térségi leképeződés	nem releváns
10.	output indikátorok	városi facebook oldalra feliratkozók száma (fő) megjelent városi újság lapszámainak száma (db)
11.	eredményindikátorok	lakossági elégedettség nő lakossági civil aktivitás nő

Intézkedés: I.1.2. Közösségi, szabadidős, térségi vonzerővel bíró programok szervezése

3.	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhöz	Megtartó város, Szolgáltató város

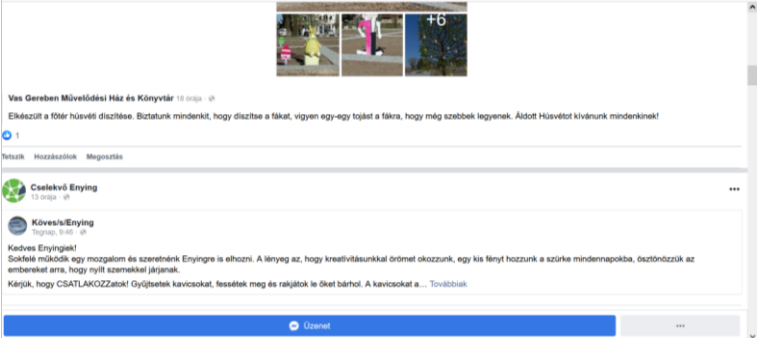

2.	beavatkozás/projekt munkacíme	I.1.2.1. Kulturális intézmény fejlesztése
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai Részcéljaihoz	Stratégiai cél: I. Városi kohézió megteremtése Részcél: I.1. Együttműködő városi közösség felépítése, identitásfejlesztés
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	A város legfőbb kulturális intézménye a Vas Gereben Művelődési Ház és Könyvtár, amely megfelelően működik, a lakosság számára kulturális és közösségi programokat szervez, illetve a civilek számára befogadó helyként is szolgál. A kultúrház igen aktív, a könyvtári szolgáltatások mellett, számos helyi programot is szervez a lakosság számára, amely így nagyban hozzájárul a fiatalok helyben tartásához.
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	A település életébe továbbra is fontos a művelődési ház működése és az általa szervezett programok biztosítása. Javasolt az intézmény folyamatos fejlesztése, új igényekhez történő kulturális szolgáltatások fejlesztése, a művelődési ház humán erőforrásának folyamatos képzése, fejlesztése.
		
6.	forrás lehetőség /OP	TOP+, saját forrás
7.	lehetséges partnerek	civil szervezetek, Vas Gereben Művelődési Ház és Könyvtár, önkormányzat
8.	városrészi leképeződése	egész település
9.	térségi leképeződés	járási szintű szolgáltatások fejlesztése
10.	output indikátorok	szervezett programok száma (db) intézményi dolgozók számára rendezett képzéseken résztvevők száma (db)
11.	eredményindikátorok	vándorlási veszteség csökken

4.	kérdés	kifejtés
-----------	--------	----------

1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Megtartó város, Prosperáló város
2.	beavatkozás/projekt munkacíme	I.1.2.2. Települési ifjúsági és közösségi rendezvények szervezése
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél: I. Városi kohézió megteremtése Részcél: I.1. Együttműködő városi közösség felépítése
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	A település népességmegtartó képességében erős szerepet játszik a szülőföld szeretete, a helyi identitásban való megerősödés, a kapcsolatok fenntartása és építése, melynek a helyi események megkerülhetetlen területei minden településen. A város által szervezett sikeres rendezvények a Enying ismertségét és ezáltal vonzóképességét is növelni tudja.
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	Évi egy nagy és több kisebb rendezvény szervezése, amelynek célja, egyrészt a helyi közösségi élet fejlesztése a városon belüli civil kapcsolatok és a városhoz kötődő identitás növelése. A szabadtéri színpad, a központ felújításával lehetőség kínálkozik különböző balatoni üdülőket (is) vonzó rendezvények megtartására (koncertek, fesztiválok, nyitott konyhák, bográcsverseny).
		
6.	forrás lehetőség /OP	TOP+, saját forrás, magánforrások
7.	lehetséges partnerek	civil szervezetek, Vas Gereben Művelődési Ház és Könyvtár, önkormányzat
8.	városrészi leképeződése	Egész település
9.	térségi leképeződés	A járás többi településének és a közeli Balatonra látogató turisták, üdülők számára is vonzó események
10.	output indikátorok	Megvalósított programok száma (db) Társadalmi akciókban résztvevők száma (fő)
11.	eredményindikátorok	vándorlási veszteség csökken városba látogató turisták száma nő

Intézkedés: I.1.3. Civil szervezetek közötti együttműködések erősítése

5.		kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhöz		Megtartó város, Szolgáltató város
2.	beavatkozás/projekt munkacíme		I.1.3.1. Civil szervezetek támogatása
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz		Stratégiai cél: I. Városi kohézió megteremtése Részcél: I.1. Együttműködő városi közösség felépítése, identitásfejlesztés
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?		Az önkormányzati források elmúlt években tapasztalt csökkenésével egyre fontosabb szerep hárul a helyi civil szervezetekre szociális, környezetvédelmi, városszépítő, -fenntartó és hagyományőrző területeken.
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma		<p>Az önkormányzat rendszeresen támogatja a helyi civil szervezetek munkáját mind pénzbeli jutatásokkal, mind a Vas Gereben Művelődési Ház és Könyvtár által nyújtott szolgáltatásokkal. Ezeket a támogatásokat a jövőben is tervezi folytatni a város.</p>
6.	forrás lehetőség /OP		saját forrás
7.	lehetséges partnerek		civil szervezetek, Vas Gereben Művelődési Ház és Könyvtár, önkormányzat
8.	városrészi leképeződése		egész település
9.	térségi leképeződés		A civilek által szervezett programok a járás többi településének és a közeli Balatonra látogató turisták, üdülők számára is vonzóak.
10.	output indikátorok		támogatott civil szervezetek száma (db) civil szervezetek tagjainak száma (fő) civil szervezetek által szervezett programok, események száma (db)
11.	eredményindikátorok		vándorlási veszteség csökken

6.		kérdés	kifejtés
----	--	--------	----------

1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhöz	Megtartó város, Szolgáltató város
2.	beavatkozás/projekt munkacíme	I.1.3.2. Civil egyeztető fórum
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél: I. Városi kohézió megteremtése Részcél: / .1. Együttműködő városi közösség felépítése, identitásfejlesztés
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	A lakosság a település méretéhez képest aktív az online közösségi média felületein egyes közéleti témakörök kapcsán, de nincs vagy alacsony számú a személyes fórumokon való párbeszéd kialakulása. A párbeszéd hiánya számos feltárt problémához is kapcsolódik, ami egyes lakosok életminőségének romlásához vezet alkalmyszerűen és a hatóságok sem tudnak minden esetben intézkedni. Hiánypótló lenne egy olyan új egyeztető platform vagy fórum kialakítása, ahol a megszokott módszerektől eltérő, a párbeszédet, egymás megértését segítő folyamatok tudnak elindulni, hogy egy egységesebb városi közösség jöjjön létre.
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	A beavatkozás célja az együttműködés és párbeszéd kialakításának támogatása a lakosság körében, illetve a már ma is aktív civil szervezetek közötti napi szintű együttműködés erősítése, hogy egy egységesebb, összetartóbb városi közösség jöhessen létre: Eseménysorozat, ami megalapozza egy rendszeresen működő 'civil egyeztető fórum' létrejöttét. A fórumot befogadó intézmény kijelölése, vagy létrehozása.
		
6.	forrás lehetőség /OP	saját forrás
7.	lehetséges partnerek	civil szervezetek, Vas Gereben Művelődési Ház és Könyvtár, önkormányzat
8.	városrészi leképeződése	egész település
9.	térségi leképeződés	
10.	output indikátorok	szervezett fórumok száma (db)

		fórumon részt vevők száma (fő) civil szervezetek által szervezett programok, események száma (db)
11.	eredményindikátorok	vándorlási veszteség csökken

Intézkedés: I.1.4.1 Helyi és kisközösségi hagyományokhoz kapcsolódó óvodai nevelési programok kidolgozása

7.	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Megtartó város, Szolgáltató város
2.	beavatkozás/projekt munkacíme	I.1.4.1. Helyi hagyományokhoz és sajátosságokhoz kapcsolódó nevelési program kialakítása
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél: I. Városi kohézió megteremtése Részcél: I.1.4. Együttműködő városi közösség felépítése, identitásfejlesztés
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	Az oktatási – nevelési munka pedagógia programjai megújulásának és a kor követelményeihez és a megújuló térségi igényekhez való igazítása elengedhetetlen, kiemelt támogatása szükséges, mivel ennek a jövőben, a továbbtanulás, munkahelyválasztás és foglalkoztatottsági lehetőségek tekintetében jelentős szerepe lehet a magas hozzáadott értékű tevékenységek választási lehetőségeiben.
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	Cél az óvodai pedagógiai program fejlesztése, a helyi sajátosságokhoz való módszerek és témakörök kialakítása, a megvalósításhoz szükséges eszközbeszerzések és az óvoda pedagógusok továbbképzésének biztosítása.
6.	forrás lehetőség /OP	TOP+, saját forrás
7.	lehetséges partnerek	Enyingi Szirombontogató Óvoda
8.	városrészi leképeződése	egész település
9.	térségi leképeződés	
10.	output indikátorok	kidolgozott pedagógiai programok száma (db) képzésen részt vevők száma (fő)
11.	eredményindikátorok	vándorlási veszteség csökken

Intézkedés: I.1.5. Környezettudatos szemléletmód terjedését szolgáló akciók és képzések

8.	kérdés	kifejtés
----	--------	----------

1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhöz	Megtartó város, Szolgáltató város, Zöld város
2.	beavatkozás/projekt munkacíme	I.1.5.1.Képzéssorozat a település intézményei számára
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél: I. Városi kohézió megteremtése Részcél: I.1. Együttműködő városi közösség felépítése, identitásfejlesztés
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	A személetformálás a környezettudatosság, klímaváltozás, városi klíma, energiafelhasználás, hulladékkezelés, zöldterület fenntartás, háztáji termelés, fogyasztás témaköreiben kiemelt fontos, mivel érinti a városi élettér és munkahelyek kialakításának folyamatait és döntéseit. Ugyanakkor ezt a szemléletváltást az önkormányzatnak és a városi intézményeknek szükséges mihamarabb elsajátítani, hiszen ők tudják a lakosságot ebben támogatni.
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	<p>A környezettudatos szemléletváltásban, új elvek, programok kialakításában a város intézményeinek példát kell mutatni, tehát elsősorban az ő tudásukat, képességeit szükséges fejleszteni:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Képzések a zöld-kék infrastruktúra, a városi klíma és környezetvédelem témakörében. • Képzések a hulladékgyűjtés, komposztálás témakörében. • Képzések az energiatudatos felhasználás, klímaváltozás témakörében. • Városi léptékű beavatkozási programok (stratégia) meghatározása rövid és középtávon.
6.	forrás lehetőség /OP	TOP+, saját forrás
7.	lehetséges partnerek	résztevők: Enying Város Önkormányzata, Enying Város Önkormányzatának Városgondnoksága Lehetséges részttevők: oktatási és kulturális intézmények

8.	városrészi leképeződése	egész település
9.	térségi leképeződés	nem releváns
10.	output indikátorok	képzések száma (db) képzésen részt vevők száma (fő)
11.	eredményindikátorok	lakosság környezettudatossága nő környezet-szennyezések mértéke csökken

9.	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Megtartó város, Szolgáltató város, Zöld város
2.	beavatkozás/projekt munkacíme	I.1.5.2. Szemléletformáló lakossági akciók
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél:I. Városi kohézió megteremtése Részcél: I.1. Együttműködő városi közösség felépítése, identitásfejlesztés
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	A szemléletformálás a környezettudatosság, klímaváltozás, városi klíma, energiafelhasználás, hulladékkezelés, zöldterület fenntartás, háztáji termelés, fogyasztás témaköreiben kiemelten fontos, mivel érinti a városi élettér és munkahelyek kialakításának folyamatait és döntéseit. A lakosságot különféle programokkal, akciókkal lehet bevonni, a városi intézmények vezetésével.
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	A szemléletformáló programok célja a lakosság körében a tudásátadás megszervezése, valamint a mindennapokba átültethető jógyakorlatok elsajátítása: <ul style="list-style-type: none"> • Környezetvédelemre, természetvédelemre irányuló városi események szervezése célcsoportonként. • Háztáji gazdálkodása, komposztálása, lakossági hulladékkezelésre irányuló programok szervezése célcsoportonként. • Energiafelhasználásra, fogyasztás témakörére irányuló programok szervezése.

		
6.	forrás lehetőség /OP	TOP+, saját forrás
7.	lehetséges partnerek	résztvevők: Enying Város Önkormányzata, Enying Város Önkormányzatának Városgondnoksága , civil szervezetek Lehetséges résztvevők: oktatási és kulturális intézmények, lakosság
8.	városrészi leképeződése	Egész település
9.	térsgéi leképeződés	nem releváns
10.	output indikátorok	rendezvények, programok száma (db) rendezvényeken, programokon részt vevők száma (fő)
11.	eredményindikátorok	lakosság környezettudatossága nő környezet-szennyezések mértéke csökken

Rész cél: I.2. Társadalmi befogadás erősítése

Intézkedés: I.2.1. Hátrányos helyzetűek foglalkoztatottságának növelése

10.	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Megtartó város
2.	beavatkozás/projekt munkacíme	I.2.1.1.1 Átmeneti jellegű, határozott időtartamú foglalkoztatás biztosítása közösségi terek kialakítása, fenntartása céljából
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Átfogó cél: I. Városi kohézió megteremtése Rész cél: I.2. Társadalmi befogadás erősítése
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	Az enyingi közcélú foglalkoztatotti program proaktív eleme lehet a stratégiában fontos beavatkozásként szereplő kohéziós, életminőségi, egyben népességmegtartási célokat szolgáló tevékenységek támogatása. Ez egyben a munka világába való visszavezetéshez is hatékonyan tud hozzájárulni. Emellett nem elhanyagolható az így létrejövő munka hozadéka, amellyel többek között a fiatalok integrációs céljait is teljesíti.
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	A célzott és folyamatos közhazsnú munka támogatása hatékonyan vonja be az iskolázatlan, tehát máshol, piaci körülmények között nehezen foglalkoztatható munkaerőt a helyi hozzáadott érték növelésébe. Ehhez azonban ütemezett munkatervvel kell rendelkezni, illetve annak elképzelésével, hogy konkrétan milyen célra vehetők igénybe a dolgozók. Enyingen az egyik fő cél a fiatalok megtartását, kötődését célzó közösségi terek kialakítása, a másik lehetőség a munkaerőnek a helyi termékek gyártásában, csomagolásában való alkalmazása. A „gazdaportán” a háztartásokban leggyakrabban használt térsztafélék, savanyúságok, befőttek, aszalványok előállítását válna lehetővé. A gyártás alapanyagait a településen, illetve megyén belül lehet beszerezni úgy, mint a lisztet Székesfehérvárról, a friss tojást a szomszédos településről, Lajoskomáromból, zöldséget-gyümölcsöt helyből. A gyártásban, csomagolásban helyi munkaerők kerülnének alkalmazásra, elsősorban az alacsonyabb képzettségű, más területen nem piacképes korú munkaerők alkalmazásával.

10.	kérdés	kifejtés
		
6.	forrás lehetőség /OP	VP, közfoglalkoztatási források
7.	lehetséges partnerek	önkormányzat
8.	városrészi leképeződése	nem releváns
9.	térségi leképeződés	nincs
10.	output indikátorok	Közmunkások száma, fő/év
11.	eredményindikátorok	Munkanélküliség csökken, %

11.	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Megtartó város, Digitális város
2.	beavatkozás/projekt munkacíme	I.2.1.2. Távmunka támogatása infrastruktúrával és eszközökkel
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél: I. Városi kohézió megteremtése Rész cél: I.2. Társadalmi befogadás erősítése
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	A 21. századi foglalkoztatás egyik alternatív formája a távmunka. Ennek hasznosságát és hatékonyságát az elmúlt évek COVID időszakában gyakorlattá vált munkamódszer bizonyította. Ez főpróbája volt a jövőben várható foglalkoztatási forma kiterjesztésének, általánossá válásának, amelynek előnyei közé tartozik a közösségi, illetve személyi közlekedés igénybevételének csökkenése, valamint a foglalkoztatási kínálat közlekedés-földrajzi függetlenedése.
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	Alapja, szükség esetén a digitális kompetenciafejlesztés, amelynek elsajátításával és a szükséges eszközök biztosításával, továbbá tanácsadási támogatással munkalehetőségek felkutatására nagyobb lehetőségek állnak rendelkezésre az alacsony munkaintenzitású háztartások, illetve alacsony iskolázottságú állástalanok számára. A beavatkozás részét

11.	kérdés	kifejtés
		képezheti esetleg teleház szolgáltatás nyújtása, közösségi munkahelyekkel.
6.	forrás lehetőség /OP	TOP+
7.	lehetséges partnerek	Önkormányzat, Fejér megyei önkormányzat, Paktum Iroda
8.	városrészi leképeződése	nem releváns
9.	térségi leképeződés	nincs
10.	output indikátorok	Biztosított elektronikai eszközök száma (fő) Informatikai tanácsadók száma (fő) Teleház van/nincs
11.	eredményindikátorok	Távmunkában alkalmazottak száma (fő) Elektronikai eszközökkel felszerelt családok aránya nő, %

12.	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhöz	Megtartó város, Digitális város
2.	beavatkozás/projekt munkacíme	I.2.1.3. Digitális kompetencia fejlesztése
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél: I. Városi kohézió megteremtése Részcél: I.2. Társadalmi befogadás erősítése
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	A digitális kompetenciák fejlesztése elengedhetetlen tartozéka a jövő munkahelyeinek való megfelelés esetében, ezért a hátrányos helyzetű és rászoruló munkavállalók számára szükséges az ilyen programok biztosítása, annak rendszeres szervezése és a gyakorlás lehetőségeinek intézményes biztosítása.
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	Digitális kompetencia fejlesztő programok szervezése járási szinten, hátrányos helyzetű munkavállalók vagy munkanélküliek számára. Helyi teleházakban vagy iskolák informatikai termében biztosítani szükséges a program bonyolítását és a gyakorlás lehetőségét. A családsegítő szolgálatoknál meg kell teremteni a támogatott ügyintézés lehetőségét.

12.	kérdés	kifejtés
		<p>Helyi teleházakban, illetve iskolai informatika teremben lehet a programot lebonyolítani, ugyanitt gyakorlási lehetőséggel. A családsegítő szolgálatnál meg kell teremteni a támogatott ügyintézés lehetőségeit.</p> <p>Cél, hogy a megfelelő kompetenciákkal bíró munkavállalók kedvezőbb piaci helyzetbe kerüljenek, jobb anyagi körülményeket támogató munkahelyekhez jussanak.</p>
6.	forrás lehetőség /OP	EFOP+, TOP+
7.	lehetséges partnerek	Fejér megyei munkaügyi központ, önkormányzat, Paktum Iroda
8.	városrészi leképeződése	nem releváns
9.	térségi leképeződés	Kistérségi Többcélú Társulás keretében célszerű megszervezni ezeket a programokat, hálózatos szervezéssel, kampány jelleggel.
10.	output indikátorok	Célzott oktatásban résztvevők száma fő/év
11.	eredményindikátorok	Foglalkoztatottság nő, % a digitális kompetencia növekedésének eredményeként jobb munkaerő-piaci esélyeknövekedő egyéni és társadalmi versenyképesség

Intézkedés:I.2.2. Hátrányos helyzetű népesség integrálását elősegítő komplex felzárkóztató programok kidolgozása

13	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Megtartó város
2.	beavatkozás/projekt munkacíme	I.2.2.1.ESZI humánerőforrás fejlesztés
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél: I. Városi kohézió megteremtése Részcél: I.2.Társadalmi befogadás erősítése
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs	Az Enyingi Egyesített Szociális Intézmény (ESZI) látja el a mikrokörzeti települések (Dég, Lajoskomárom, Lepsény,

13	kérdés	kifejtés
	projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	Mezőkomárom, Mezőszentgyörgy, Szabadhídvég és Enying kötelező szociális- és gyermekvédelmi feladatait, így az idősek nappali ellátását, a gyermekjóléti szolgáltatást, a szociális étkeztetést, házi segítségnyújtást, jelzőrendszeres házi segítségnyújtást és a családsegítést. Az időskorúak tartós bentlakásos szociális ellátását Enying város önállóan szervezi meg, szintén az ESZI útján.
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	Ahhoz, hogy a társadalmi felzárkóztatás humánerőforrás feltételei teljesüljenek az ellátásban szereplők körének kiterjesztése, kompetenciáinak erősítése elengedhetetlen, hiszen a súlyosabb problémák kezelése egyedi, kiemelt foglalkozások keretében lehetséges.
6.	forrás lehetőség /OP	EFOP+
7.	lehetséges partnerek	helyi pedagógusok, gyógypedagógusok, iskolapszichológusok, civilek
8.	városrészi leképeződése	nem releváns
9.	térségi leképeződés	Enyingi Mikrokörzeti Szociális és Gyermekjóléti Intézményi Társulás területe
10.	output indikátorok	Rendelkezésre álló humánerőforrás száma nő, fő, %
11.	eredményindikátorok	Az ellátás színvonala javul

14.	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Megtartó város
2.	beavatkozás/projekt munkacíme	I.2.2.2. Óvodai és iskolai szociális program bővítése
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél: I. Városi kohézió megteremtése Részcél: I.2. Társadalmi befogadás erősítése
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	Az új jogszabályi környezetnek megfelelően a gyermekjóléti központnak biztosítani kell az iskolai és óvodai szociális munkát. A hátrányos helyzetben lévő szülők gyermekeik fejlődésével, nevelésével kapcsolatos ismeretei, tapasztalatai sok esetben hiányosak. A problémák komplex (humán és infrastrukturális) fejlesztési programokkal kezelendők a fogantatástól a foglalkoztatásig. Folyamatos szakmai jelenlét szükséges, amelyben a korai segítő szolgáltatások is biztosítottak.
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	Biztosítani kell olyan közösségi, csoportos alkalmakat (szülő klub), amelyek keretében külön tematika alapján folyamatos ismeretátadás, figyelemfelhívó tevékenységet szerveznek a városban a hátrányos helyzetben lévő, alacsony iskolai végzettségű szülőknek. Továbbá a formális oktatási-nevelési kereteket kiegészítő élményalapú, kreativitást és szociális érzékenységet fejlesztő tudásátadás szükséges.

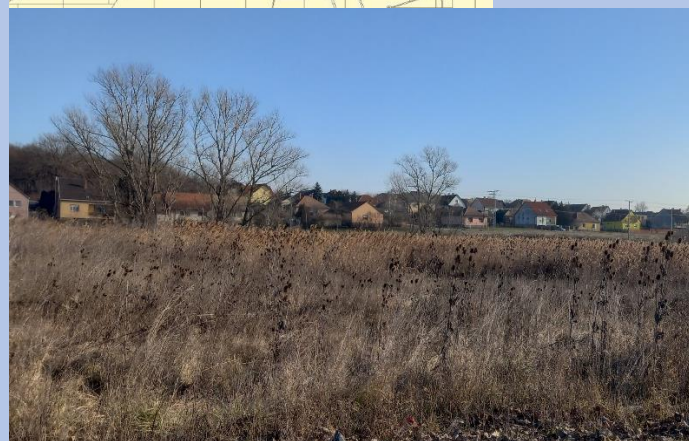
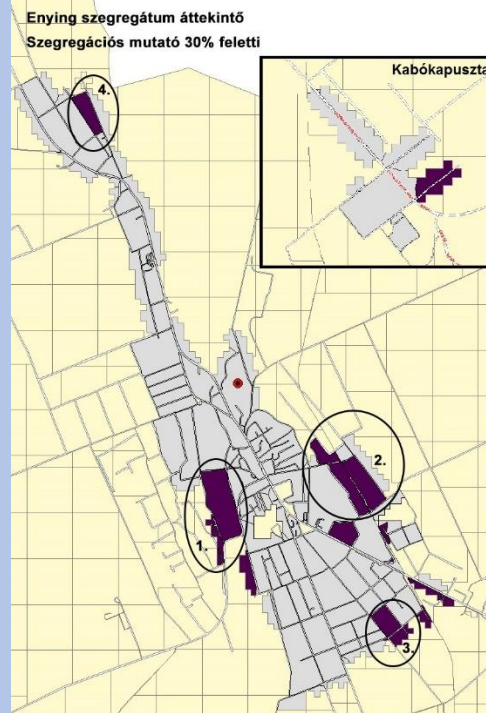
14.	kérdés	kifejtés
6.	Forrás lehetőség /OP	EFOP+, saját forrás, civil segítséggel
7.	Lehetséges partnerek	helyi pedagógusok, gyógypedagógusok, iskolapszichológusok, civilek
8.	városrészi leképeződése	nem releváns
9.	térségi leképeződés	nincs
10.	output indikátorok	Foglalkozások száma, db Tartósan bevont érintettek száma, fő
11.	eredményindikátorok	Atipikus magatartás csökkenése, %

15.	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Megtartó város
2.	beavatkozás/projekt munkacíme	I.2.2.3. HH térkép készítése
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél: I.Városi kohézió megteremtése Rész cél: I.2. Társadalmi befogadás erősítése
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	Jelenleg a központi statisztika népszámlálásonként ad részletes információt egy település szegregátumairól (népesség, foglalkoztatottság, iskolai végzettség, demográfia, eltartottsági ráta stb.). A településnek, a szegregátumokon túlnyúlóan is szociális tevékenysége tervezéséhez szüksége van a folyamatok valósidejű követhetőségére.
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	Cél a hátrányos helyzetű népesség feltérképezése, a lakosok adott időmetszetben rendelkezésre álló helyzetének ellenőrzésére és végül a felzárkóztatási folyamatok monitorozására építve.

15.

kérdés

kifejtés

6.	Forrás lehetőség /OP	saját forrás
7.	Lehetséges partnerek	ESZI, oktatási-nevelési intézmények, civilek
8.	városrészi leképeződése	nem releváns
9.	térségi leképeződés	Enyingi Mikrokörzeti Szociális és Gyermejkölési Intézményi Társulás területe
10.	output indikátorok	adatbázis van/nincs
11.	eredményindikátorok	az elért hátrányos helyzetűek száma nő, fő, %

Intézkedések: Krízishelyzetben lévő családok támogatása

16.	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhöz	Megtartó város
2.	beavatkozás/projekt munkacíme	I.2.3.1. Krízishelyzetben lévő családok támogatása
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél: I. Városi kohézió megteremtése Rész cél: I.2. Társadalmi befogadás erősítése
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	A kapcsolati erőszak a nők és gyermekek elleni erőszak legelterjedtebb formája. Ezért az áldozatokat segítő ellátórendszer, krízisközpont és védelmi rendszer kiépítése szükséges. . Az utóbbi években tapasztalt, adósságcsapdába kerülő családok, illetve válófelben vagy egyéb szűkség helyzetben lévők megsegítésére kialakítandó lakhatási, álláskeresési lehetőség megtalálása.
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	Célja a rászorulóknak védelmére ideiglenes lakhatás, foglalkoztatás megtalálása a város körzetében
6.	forrás lehetőség /OP	EFOP+
7.	lehetséges partnerek	ESZI személyzet, civilek
8.	városrészi leképeződése	nem releváns
9.	térségi leképeződés	Enyingi Mikrokörzeti Szociális és Gyermejkölési Intézményi Társulás területe
10.	output indikátorok	anyaotthonná alakított épület, személyzettel van/nincs
11.	eredményindikátorok	krízisszituációban lévő családok számának csökkenése, db

Intézkedések: I.2.4. Otthoni időskori ellátóhálózat fejlesztése

17.	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhöz	Megtartó város, Szolgáltató város
2.	beavatkozás/projekt munkacíme	I.2.4.1. Otthoni jelzőrendszeres szolgáltatás kialakítása
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél: I. Városi kohézió megteremtése Rész cél: I.2. Társadalmi befogadás erősítése
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	A jelzőrendszeres szociális szolgáltatás kiépülése országosan bővülő hálózat, melynek célja, hogy az idősellátást amíg lehet Saját otthonban biztosítsa, egyúttal a segítő személyek hálózatát a településen belül szervezze meg a helyben lévő munkaerő kínálat bevonásával.
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	Helyi szolgálat megszervezése, szükséges eszközökkel való ellátása. Jelzőrendszeres szolgálatban résztvevő aktív munkatársak alkalmazása, folyamatos képzése, minőségbiztosítása.

6.	forrás lehetőség /OP	EFOP+
7.	lehetséges partnerek	Enyingi Egyesített Szociális Intézmény
8.	városrészi leképeződése	nem releváns
9.	térségi leképeződés	Enying, Lajoskomárom, Mátyásdomb, Szabadhídvég, Mezőkomárom, Mezőszentgyörgy, Lepsény, települések közigazgatási területe.
10.	output indikátorok	jelzőrendszerrel ellátott idősök száma nő, fő, % szolgáltatásban résztvevők száma nő, fő, %
11.	eredményindikátorok	otthoni környezetben ellátott idősök száma, aránya nő, fő, %

18.	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhöz	Megtartó város, Szolgáltató város
2.	beavatkozás/projekt munkacíme	I.2.4.2. Szakápolás biztosítása
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél: Városi kohézió megteremtése Részcél: Társadalmi befogadás erősítése
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	Az idősödő népesség gyakran nehezen válik meg saját otthonától, mindemellett a nemzetközi tapasztalatok is azt mutatják, hogy humánusabb és jobb ellátás biztosítható az otthoni szakápolói hálózat felfejlesztésével, illetve olyan 2-3 fős otthonok (kisegységek) hálózatának kialakításával, amelyben a szakápolás mellett a jelzőrendszeres szolgálat egészíti ki a 24 órás felügyeletet és az esetenként szükséges intenzív segítségnyújtást.
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	Településen belül létrehozni azokat a megfelelő ingatlanokat, melyekben a 2-3 fős otthonok biztosíthatók. Szakellátás megszervezése. Közétkeztetés és szállítás biztosítása. Bentlakásos kisotthonok hálózatának létrehozása, szükséges specializációk (demens, fogyatékos, állandó ellátását igénylők) kialakítása. Szakápolási képzés és minőségbiztosítás ellátása.

6.	forrás lehetőség /OP	EFOP+
7.	lehetséges partnerek	Enyingi Egyesített Szociális Intézmény
8.	városrészi leképeződése	nem releváns
9.	térségi leképeződés	Enying, Lajoskomárom, Mátyásdomb, Szabadhídvég, Mezőkomárom, Mezőszentgyörgy, Lepsény, települések közigazgatási területe.
10.	output indikátorok	szakápolók száma nő, fő, %
11.	eredményindikátorok	szakápolók minősége javul

19.	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Megtartó város, Szolgáltató város
2.	beavatkozás/projekt munkacíme	I.2.4.3. Nappali ápolás időbeli kiterjesztése
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél: I. Városi kohézió megteremtése Részcél: I.2. Társadalmi befogadás erősítése
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	A korszerű trendeknek megfelelően az időskori ellátás a jövőben nem törekszik a nagylétszámú, központosított intézményi megoldásokra, hanem elsősorban a nappali ellátás nyitvatartását bővíti – a napi működés hosszításával, illetve a hétvégi üzemmóddal. Ez jelenti az ellátás növelését is – étkezés biztosítása minden nap, teljes ellátással, gondozói felügyelet és programkínálat.
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	Nappali ellátás intézményeinek fejlesztése, hosszított nyitvatartásra alkalmassá tétele. Szállítandó ellátottak szállításának megszervezése, eszközbeszerzések. Célja: az előregedő lakosság biztonságos ellátásának kiépülése a saját otthon megtartásával a járás településein.

19.		kérdés	kifejtés
			
6.	Forrás lehetőség /OP	EFOP+	
7.	Lehetséges partnerek	Enyingi Egyesített Szociális Intézmény	
8.	városrészi leképeződése	nem releváns	
9.	térségi leképeződés	Enying, Lajoskomárom, Mátyásdomb, Szabadhídvég, Mezőkomárom, Mezőszentgyörgy, Lepsény, települések közigazgatási területe.	
10.	output indikátorok	heti/havi szolgáltatási idő nő, óra, %	
11.	eredményindikátorok	otthoni környezetben ellátott idősök száma, aránya nő, fő, %	

Intézkedés: I.2.5. Kiemelt programok hátrányos helyzetű gyerekek oktatására, alternatív oktatási-nevelési program bevezetése

20.		kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhöz	Megtartó város	
2.	beavatkozás/projekt munkacíme	I.2.5.1. Biztos kezdet gyerekház és tanoda létrehozása	
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél: I. Városi kohézió megteremtése Részcél: I.2. Társadalmi befogadás erősítése	
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	A Biztos Kezdet Gyerekházak célja, hogy a hátrányos helyzetű családok számára már a gyermek születésétől támogatást biztosítsanak a gyermekápolás, egészséges étkeztetés, gyermeknevelés, illetve az anyák támogatása és oktatása vonatkozásában. A városban létező probléma a kisgyerekkori elhanyagoltság, nem megfelelő gondozás, ezért egyes településeken szükség van az intézmény létrehozására. A Tanodai szolgáltatás lényege a hátrányos helyzetű tanulók aktív segítése a tanórán kívüli időben. Azon iskolákban szükséges ennek bevezetése, ahol a hátrányos helyzetű tanulók	

20.

kérdés

kifejtés

jelenléte erőteljesebb, így szakszerű segítségük szervezett kereteket igényel. A Tanodai szolgáltatás kiterjedhet a gyerekek hétfélig szabadidő eltöltésének segítésére és adott esetben a szülőkkel való foglalkozás iránymutatásaira.

A Biztos Kezdet gyerekházak a kistérségi családsegítő hálózat részeként jönnek létre, a szakemberek képzése, minőségbiztosítása a fő feladat.

A Tanodai szolgáltatás kiépítésének szükségességét az iskolákkal közös felmérés alapján lehet megállapítani, elindítása külön felszereltséget és helyiséget nem igényel, azonban a megfelelő szakemberek megtalálása és képzése alapfeltétel, mely a családsegítő hálózaton keresztül biztosítható.

5.

a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma

6.

Forrás lehetőség /OP

EFOP+

7.

Lehetséges partnerek

Enyingi Egyesített Szociális Intézmény, civilek

8.

városrészi leképeződése

nem releváns

9.

térségi leképeződés

Enying, Lajoskomárom, Mátyásdomb, Szabadhídvég, Mezőkomárom, Mezőszentgyörgy, Lepsény, települések közigazgatási területe.

20.	kérdés	kifejtés
10.	output indikátorok	elért gyerekek száma, fő
11.	eredményindikátorok	felzárkóztatott gyerekek száma, fő

21.	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Megtartó város
2.	beavatkozás/projekt munkacíme	I.2.5.2. Óvodai felzárkóztató programok kidolgozása, alkalmazása
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél: I. Városi kohézió megteremtése Részcél: I.2. Társadalmi befogadás erősítése
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	Annak érdekében, hogy később az iskolai eredményekben felzárkóztatás következzen be, már óvodás korban szükséges a hátrányos helyzetű gyerekek felkészítése kreatív, egyedi foglalkozásokkal.
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	Céltott felméréssel differenciált foglalkozásokkal, korai fejlesztésekkel szükséges a mielőbbi felzárkóztatás biztosítása.
6.	forrás lehetőség /OP	EFOP+
7.	lehetséges partnerek	Enyingi Egyesített Szociális Intézmény, civilek, Enyingi Szirombontogató Óvoda
8.	városrészi leképeződése	nem releváns
9.	térségi leképeződés	Enying, Lajoskomárom, Mátyásdomb, Szabadhídvég, Mezőkomárom, Mezőszentgyörgy, Lepsény, települések közigazgatási területe.
10.	output indikátorok	egyedileg „kezelt” gyereke száma, fő
11.	eredményindikátorok	Iskolás korban jelentkező problémás esetek csökkenése, %

22.	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Megtartó város

2.	beavatkozás/projekt munkacíme	I.2.5.3. ILMT PROGRAM
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél: Városi kohézió megteremtése Részcél: Társadalmi befogadás erősítése
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	Jelenleg hazánkban az alapkészségekkel kapcsolatos oktatási eredmények az uniós átlag alatt vannak. Ez különösen igaz a hátrányos helyzetű gyermekek esetében igaz. Körükben magas a végzettség nélküli iskolaelhagyás.
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	<p>Fontos az Iskolai Lemorzsolódás Megelőzését Támogató Pedagógiai Rendszer (ILMT) alapján történő komplex iskolafejlesztési tevékenység a tankerületi szintű esélyegyenlőségi intézkedési tervek végrehajtására alapozottan. Ez magában foglalja a helyi oktatásszervezési gyakorlat elemzésén alapuló oktatásszervezési beavatkozások széleskörű támogatását, a befogadó iskolák tanuló és pedagógus-támogató szolgáltatásainak fejlesztését, a tanulók utánkövetését, eredményes deszegregációs módszerek gyakorlati adaptációját.</p>
6.	Forrás lehetőség /OP	EFOP+
7.	Lehetséges partnerek	Batthányi Fülöp Gimnázium és Általános Iskola, Tinódi Lantos Sebestyén Református Általános Iskola és Alapfokú

		Művészetoktatási Intézmény, Székesfehérvári Tankerületi Központ, civilek, tanodai segítők, biztos kezdet gyerekházakkal együttműködve
8.	városrészi leképeződése	nem releváns
9.	térségi leképeződés	Enying
10.	output indikátorok	személyes foglalkozással érintett gyermekek száma, fő
11.	eredményindikátorok	lemorzsolódás csökken, %

23.		kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Megtartó város	
2.	beavatkozás/projekt munkacíme	I.2.5.4. Nyári gyermekfelügyelet biztosítása	
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél:I. Városi kohézió megteremtése Rész cél: I.2. Társadalmi befogadás erősítése	
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	Az iskolák államosításával az iskolás gyermekek nyári napközis ellátásának megszervezése kikerült az önkormányzatok látóteréből, viszont az ellátást a Tankerületek a nyári időszakban nem biztosítják. Szükség van az ellátás megszervezésére a hátrányos helyzetű és egyéb rászoruló családok esetében, melyben a térségi összefogás is jelentőséget kaphat közös nyári napközis és alkotó táborok megszervezésével, váltott helyszínek biztosításával, adott esetben gyermekszállítás bonyolításával.	
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	A nyári gyermekfelügyelet, illetve táboroztatás lehetőséget biztosít azon gyermekek nyári pihenésére és közösségbe való beilleszkedésére, akiknek esélye sincs a nyári szabadidejük tartalmas eltöltésére szüleik anyagi háttérének hiánya miatt. Nyári tábor helyszínek és erőforrások felmérése, közösségi szolgálat keretében közreműködő diákok toborzása és irányítása, szakmai vezetők koordinálása, eszközök biztosítása.	
			
6.	forrás lehetőség /OP	saját forrás	

23.	kérdés	kifejtés
7.	lehetséges partnerek	ESZI szakemberek, civilek, tanodai segítők, biztos kezdet gyerekházakkal együttműködve, oktatási intézmények
8.	városrészi leképeződése	nem releváns
9.	térségi leképeződés	Enying, Lajoskomárom, Mátyásdomb, Szabadhídvég, Mezőkomárom, Mezőszentgyörgy, Lepsény, települések közigazgatási területe.
10.	output indikátorok	150 gyermek táboroztatása, felügyelete
11.	eredményindikátorok	kevesebb alkalmazkodási problémával küzdő gyerek, %

I.2.6. Intézkedés: Fiatalok integrációjának elősegítését, valamint aktivitásuk és társadalmi kohéziójuk növelését szolgáló élménypedagógiai és fizikai aktivitásra építő programok infrastrukturális hátterének kialakítása

24.	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Megtartó város
2.	beavatkozás/projekt munkacíme	I.2.6.1. Fiatalok bevonása döntéselőkészítési folyamatokba
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél: I. Városi kohézió megteremtése Részcél: I.2 Társadalmi befogadás erősítése
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	Ahhoz, hogy Enying az itt élő fiatalokat meg tudja tartani, vonzó környezetet, munkahelyeket és kötődési pontokat kell nyújtania. A lokálpatriotizmus erősítésének egyik módja lehet, ha a fiatalok beleszólást kapnak arra vonatkozóan, hogy milyen sportolási, továbbképzési, rendezvénybeli stb. lehetőségeket szeretnének a városban. Ehhez fel kell kínálni bizonyos lehetőségeket, amelyek pl. a turizmus számára is vonzerőül szolgálhatnak.
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	Cél a város fiatalos jellegének erősítése, vonzerőnövelés, a zöldfelületek használati értékének növelése, a helyiek közérzetének életminőségének javítása.

24.		kérdés	kifejtés
			
6.	Forrás lehetőség /OP	saját forrás, esetleg közmunka bevonásával	
7.	Lehetséges partnerek	civilek, iskolák dolgozói	
8.	városrészi leképeződése		
9.	térségi leképeződés		
10.	output indikátorok	bevont fiatalok száma, fő	
11.	eredményindikátorok	elvándorlás csökken, %	

25.		kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Megtartó város	
2.	beavatkozás/projekt munkacíme	I.2.6.2. Óvodai intézmények felújítása	
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél: I. Városi kohézió megteremtése Részcél:I.2. Társadalmi befogadás erősítése	
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	A város jól ellátott óvodai intézményekkel, a férőhely kapacitás mindenütt biztosított, azonban az épületállomány felújításra szorul, valamint a külső eszközök fejlesztése szükséges.	
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	Célja a közszolgáltatási, ezen belül a nevelési intézmények színvonalának emelése. Enyingen a Kossuth és a Vas Gereben utcai óvodák fejlesztése, a még nem felújított épületrészek felújítása (tető, belső felújítás, külső eszközök).	

25.		kérdés	kifejtés
			
6.	forrás lehetőség /OP	TOP+	
7.	lehetséges partnerek	Enying Város Önkormányzat, Szirombontogató Óvoda	
8.	városrészi leképeződése	Enying, Balatonbozsok	
9.	térségi leképeződés		
10.	output indikátorok	a műszaki dokumentációban tervezett felújítási munkák megvalósultak igen/nem átadott, felújított óvodák száma 2 db	
11.	eredményindikátorok	felújított enyingi közintézmények száma nő, db, %	

26.		kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Megtartó város	
2.	beavatkozás/projekt munkacíme	I.2.6.3. Bérlakásprogram megvalósítása, fecskeházak és szolgálati lakások építése	
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél: I.Városi kohézió megteremtése Rész cél: I.2. Társadalmi befogadás erősítése	
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	Az önkormányzati bérlakás portfólió bővítése lehetőséget nyújt olyan lakásállomány kialakítására, mely az ideiglenes használatú lakásokban is kínálatot tud létrehozni – fecskeházak – ezáltal a fiatal családok számára nyújt letelepedési lehetőséget, egyúttal megtartó erőt.	
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	Fecskeházak építése, szociális bérlakások számának növelése, szolgálati lakásállomány bővítése. Lehetséges helyszín a kastély mellett, az orvosi rendelővel szemben.	

26.	kérdés	kifejtés
		
6.	forrás lehetőség /OP	EFOP+
7.	lehetséges partnerek	helyi vállalkozók, közmunkások
8.	városrészi leképeződése	
9.	térségi leképeződés	
10.	output indikátorok	bérlakások számának növekedése, db, m2
11.	eredményindikátorok	fiatalok elvándorlása csökken, %

Intézkedések: I.2.7. Az egészségi állapot személyi és infrastrukturális feltételeinek javítása

27.	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Megtartó város, Szolgáltató város
2.	beavatkozás/projekt munkacíme	I.2.7.1. Prevenciók feltételeinek javítása
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél: I. Városi kohézió megteremtése Részcél: I.2. Társadalmi befogadás erősítése
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	A lakosság egészségkultúrájának fejlődéséhez szükség van arra, hogy az egyének és közösségek egészségtudatosabban, egészségesebb környezetben éljenek. Ehhez komplex népegészségügyi beavatkozások indokoltak az egészséges életkezdés, életmód, kockázatcsökkentés, krónikus betegségek visszaszorítása, járványos és környezeti ártalmak előfordulásának csökkentése, hozzáférési problémák kezelése és összességében a rendszer megerősítése.
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	Cél a közösségi egészségnevelésben a megelőző tevékenység végzéséhez szükséges feltételek biztosítása (humán erőforrás), valamint a lakosság szemléletformálása.

27.	kérdés	kifejtés
6.	Forrás lehetőség /OP	TOP+, EFOP+
7.	Lehetséges partnerek	szakorvosi rendelő dolgozói, ESZI
8.	városrészi leképeződése	
9.	térségi leképeződés	járási szintű
10.	output indikátorok	prevenációs események száma, db résztevők száma, fő
11.	eredményindikátorok	megelőzés eredményes (gyógyítható stádiumú), %

28.	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Megtartó város, Szolgáltató város
2.	beavatkozás/projekt munkacíme	I.2.7.1. Fogorvosi rendelő korszerűsítése szolgálati lakások kialakításával
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél: I. Városi kohézió megteremtése Rész cél: I.2. Társadalmi befogadás erősítése
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	A lakosság egészségkultúrájának fejlődéséhez szükség van arra, hogy az egyének és közösségek egészségtudatosabban, egészségesebb környezetben éljenek. Ehhez komplex népegészségügyi beavatkozások indokoltak az egészséges életkezdés, életmód, kockázatcsökkentés, krónikus betegségek visszaszorítása, járványos és környezeti ártalmak előfordulásának csökkentése, hozzáférési problémák kezelése és összességében a rendszer megerősítése.
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	Cél a közösségi egészségnevelésben a megelőző tevékenység végzéséhez szükséges infrastrukturális feltételek biztosítása (berendezések, eszközök)
6.	Forrás lehetőség /OP	TOP+, EFOP+
7.	Lehetséges partnerek	szakorvosi rendelő dolgozói, ESZI
8.	városrészi leképeződése	
9.	térségi leképeződés	járási szintű
10.	output indikátorok	eszközök, berendezések, db kialakított helyiség nagysága m2

28.	kérdés	kifejtés
11.	eredményindikátorok	megelőzés eredményes (gyógyítható stádiumú), %

Rész cél: II.1 Élhető, működő városi élettér létrehozása

Intézkedés: II.1.1. Zöld város program folytatása

29.	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Zöld város, Megtartó város, Prosperáló város
2.	beavatkozás/projekt munkacíme	II.1.1.1. Belterületi zöldinfrastruktúra fejlesztés
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél: II. Élhető gazdasági központ kialakítása Rész cél: II.1.1. Élhető, működő városi élettér létrehozása
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	A város jelentős zöldfelületi elemekkel rendelkezik, ugyanakkor számos terület állapota leromlott, elhanyagolt, és a rekreációs funkciók is hiányoznak. Jellemzően használaton kívüli területek a belterületi részeken, így rendkívüli fejlesztési potenciállal rendelkeznek. A Zöld Város program során megvalósult zöldfelületi fejlesztéseket tudná a beavatkozás folytatni, illetve kiegészíteni.
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	A beavatkozás célja a belterületi hálózatos zöldinfrastruktúra fejlesztése rekreációs funkciókkal. Ehhez az alábbi zöldfelületi elemek minőségi fejlesztése szükséges, mely során megújulnak a zöldfelületek és rekreációs funkciók telepítése is megtörténik: <ul style="list-style-type: none"> • Templomkert fejlesztése a Fő tér zöldfelületeihez csatlakozva: A katolikus templom kertjének rehabilitációja, pihenő terekkel való fejlesztése. A templomhoz méltó, kisebb rendezvényeket befogadni képes bejárati tér kialakítása. • Enyingi-ér völgyének zöldfelületi rendezése, zöldfolyosó kialakítása: természeti rehabilitáció, vizes élőhelyek helyreállítása, növényzet fejlesztése, duzzasztott tavak helyreállítása, kotrása, partfalak stabilizálása. Patakok medrébe benyúló magánterületek rendezése. • Vasútpark és az Enyingi-ér kisvízfolyás-völgy extenzív rekreációs fejlesztése: Vasútállomás épületének hasznosítása és felújítása, Új-tó visszaállítása mocsár kotrásával és vizek duzzasztásával, gyalogutak, pihenőhelyek, parkosítás, autóutak burkolása. A volt Malom épületének szállás és vendéglátás funkciókkal való rehabilitálása.

		
6.	Forrás lehetőség /OP	TOP+, KEHOP+
7.	Lehetséges partnerek	részvevők: Enying Város Önkormányzata lehetséges résztvevő: Duna-Ipoly Nemzeti Park
8.	városrészi leképeződése	Városközpont
9.	térségi leképeződés	
10.	output indikátorok	közhasználatú zöldfelületek területe (m ²) revitalizált kisvízfolyások hossza (m)
11.	eredményindikátorok	egy főre jutó közpark területe (m ²)

30.	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhöz	Zöld város, Megtartó város, Prosperáló város
2.	beavatkozás/projekt munkacíme	II.1.1.2. Közösségi, rekreációs területek fejlesztése
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél: II. Élhető gazdasági központ kialakítása Részcél: II.1. Élhető, működő városi élettér létrehozása
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	A városban probléma, hogy a helyi fiatalok nem találnak olyan közterületi közösségi teret, ahol találkozhatnak és különböző rekreációs tevékenységeket végezhetnek. Az igények kielégítésére a legalkalmasabbak a sportpályák kialakítása. A beavatkozás a Zöld Város programban elindított rekreációs fejlesztések folytatásaként valósulna meg.
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	A beavatkozás célja közösségi, sportolási célú terek létrehozása, jellemzően a fiatalabb korosztály számára. <ul style="list-style-type: none"> A beavatkozás során minőségi, közhasználat számára nyitott extrém sportpályák kialakítása tervezett. Javasolt helyszín a meglévő uszoda melletti burkolt terület, illetve a a megújítandó Vasútpark.

		
6.	Forrás lehetőség /OP	TOP+, saját forrás
7.	Lehetséges partnerek	résztevők: Enying Város Önkormányzata
8.	városrészi leképeződése	Városfejlesztés szempontjából kiemelt figyelmet igénylő településrész, Zöld folyosó és kiemelt vízfelületek
9.	térségi leképeződés	
10.	output indikátorok	közhasználatú rekreációs területek nagysága (m ²)
11.	eredményindikátorok	egy főre jutó közhasználatú sportpálya (m ²)

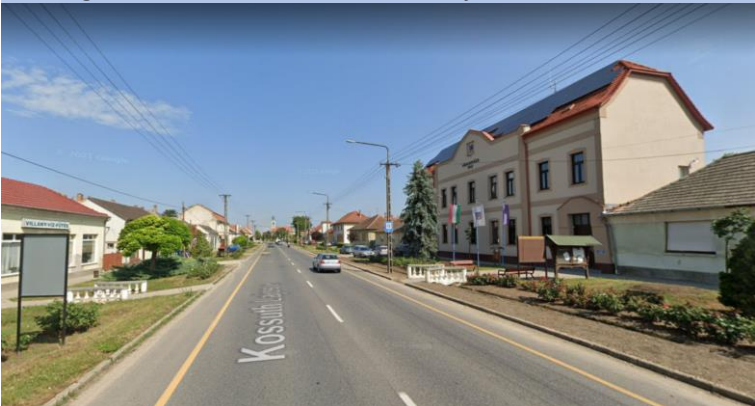
31.	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Zöld város, Megtartó város, Prosperáló város
2.	beavatkozás/projekt munkacíme	II.1.1.3. Komplex zöldfelület-gazdálkodást támogató rendszerek kiépítése
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél: II. Élhető gazdasági központ kialakítása Részcél: II.1. Élhető, működő városi élettér létrehozása
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	A zöldfelületek és parkok minimális állagmegóvó karbantartását programszerűen szervezve, a közfoglalkoztatottak segítségével látja el a Városgondnokság alacsony költségvetési forrásokból, így a zöldfelület-gazdálkodás forráshiányos.
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	Olyan okos rendszerek / eszközök kialakítása javasolt, melyek hatékonyabbá teszik a város zöldfelület-gazdálkodását. Az alábbi projektek megvalósítása javasolt: <ul style="list-style-type: none"> Fa-és parkkataszter létrehozása, mely egyrészt a belső működést támogató rendszerként működik, másrészt biztosítja a nyilvános webes, felhasználóbarát hozzáférést a lakosság tájékoztatására, illetve a lakossági vélemények befogadására. A kataszternek naprakész információkkal kell rendelkeznie.

		<ul style="list-style-type: none"> Növényvédelemben drónok alkalmazása. Korszerű kertészeti eszközök beszerzése. Zöldfelület-gazdálkodás területén humán-erőforrás fejlesztés
		
6.	Forrás lehetőség /OP	DIMOP+, TOP+, saját forrás
7.	Lehetséges partnerek	résztevők: Enying Város Önkormányzata, Enying Város Önkormányzatának Városgondnoksága
8.	városrészi leképeződése	nem területi beavatkozás
9.	térségi leképeződés	
10.	output indikátorok	okos rendszerek integrálása (db)
11.	eredményindikátorok	költséghatékonyabb zöldfelület-gazdálkodás (Ft)

Intézkedés: II.1.2 Főutca-program megvalósítása

32.	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhöz	Zöld város, Megtartó város, Prosperáló város
2.	beavatkozás/projekt munkacíme	II.1.2.1. A Fő utca közterület-rendezése és zöldfelületi megújítása
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél: II. Élhető gazdasági központ kialakítása Részcél: II.1. Élhető, működő városi élettér létrehozása
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	A 64-es számú főút keresztül szeli Enying belterületét, ahol lakott területeket érint. A gyalogosok biztonságos átkelését mindössze öt gyalogátkelőhely biztosítja, és a főút jelentős környezeti terheléssel is jár. A településen belül népszerű közlekedési eszköz a kerékpár, azonban a főút átmenő forgalma a kerékpározást életveszélyessé tette és a közlekedés egyre inkább áthelyeződött a járdaszakaszokra, amelyek a gyalogos forgalom

		mellett már nem bírják el ezt a terhelést. Ráadásul Enying fő utcája a város arculatát leginkább meghatározó szerkezeti eleme, így kiemelten fontos megújítása. Indokolt a közterületek rendezése mind közlekedésbiztonsági, mind funkcionális szempontból, valamint a zöldfelületek minőségi fejlesztése, kiegészítése.
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	<p>A 64-es főút Rákóczi utcai és Kossuth Lajos utcai szakaszán parkoló és gyalogos felületek rendezése, kétoldali fasor telepítése, évelő-és cserjefelületek létrehozása, valamint világítás- és burkolati fejlesztések. A belvárosi szakaszon a kerékpárutak kiegészítése. A közlekedésbiztonság javítása érdekében a gyalogos átkelőhelyek mennyiségi fejlesztése szükséges, és okos zebrák alkalmazása javasolt.</p>
6.	Forrás lehetőség /OP	TOP +, állami forrás
7.	Lehetséges partnerek	résztevők: Enying Város Önkormányzata, lehetséges résztvevő: Magyar Közút Zrt.
8.	városrészi leképeződése	Városközpont
9.	térségi leképeződés	
10.	output indikátorok	megújított közterületek nagysága (m ²) telepített fák száma (db)
11.	eredményindikátorok	minőségi, élhető fő utca hossza (m)

Intézkedés: II.1.3. Csapadékvíz-gazdálkodás fejlesztése, ökológiai hálózat természetvédelmi célú rendezése

33.	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Zöld város, Szolgáltató város
2.	beavatkozás/projekt munkacíme	II.1.3.2. Városon belüli csapadékvíz elvezetés megoldása
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél: II. Élhető gazdasági központ kialakítása Rész cél: II.1. Élhető, működő városi élettér létrehozása

4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	A belterületi ingatlanok felszíni víz elleni védelme megnyugtatóan jelenleg nem biztosított. A felszíni adottságok, terepviszonyok és vízrajzi elhelyezkedéséből adódóan a csapadékvíz elvezetés a város közigazgatási változatos. Enying város belterületeinek csapadékvíz-elvezető rendszere részlegesen kiépített és többnyire rendezetlen képet mutat. Problémát okoz, hogy több helyen a nyílt árkok iszaposak, ami egyrészt akadályozza a csapadék megfelelő elszivárogtatását és a településképet is nagyban rontja. A csapadékvíz tisztítása is fontos feladat, hiszen a burkolt felületekről összegyűlő víz jelentősen szennyezett és rontja a környező vízfolyások ökológiai állapotát.
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	<p>A település teljes belterületén megújítandó a vízvezető árkok rendszere, ökológiai tisztító elemekkel bevezetve a megújított kisvízfolyások rendszerébe. Ahol jelenleg hiányzik, ott a csapadékvíz-elvezetés rendszerének kiépítése. A klímaváltozás negatív hatásait mérséklő intézkedésként a mélyfekvésű területeken kis léptékű vízvisszatartó megoldások (pl.: esőkert) kialakítása javasolt.</p>
6.	Forrás lehetőség /OP	KEHOP +, saját forrás
7.	Lehetséges partnerek	résztevők: Enying Város Önkormányzata, Fejérvíz Zrt., DMR Zrt.
8.	városrészi leképeződése	Enying
9.	társégi leképeződés	
10.	output indikátorok	megújított vízvezető árkok hossza (m) új vízvezető árkok (m) vízvisszatartást szolgáló zöldfelületek nagysága (m ²)
11.	eredményindikátorok	belterületi vízkárok mértéke csökken

aszályos időszakok egészségügyi és ökológiai negatív hatásai mérséklődnek

34.		kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhoz		Zöld város, Prosperáló város
2.	beavatkozás/projekt munkacíme		II.1.3.3. Ökológiai folyosók természetvédelmi célú rendezése
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz		Stratégiai cél: II. Élhető gazdasági központ kialakítása Részcél: II.1. Élhető, működő városi élettér létrehozása
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?		Problémát jelent, hogy hiányoznak a megfelelő kapcsolatok az egyes „magterületi” funkciókat betöltő zöldfelületek között. Az összefüggő mezőgazdasági területekkel jellemzett tájban természetvédelmi értéket képviselő, vagy természetközeli területek alig találhatók. A kisvízfolyásokat kísérő lineáris zöldsávok regionális léptékben ökológiai folyosóként működnek, erősítik a térség zöldinfrastruktúra hálózatát, ugyanakkor jelenleg leromlott állapotokat mutatnak.
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma		Külterületi lineáris ökológiai folyosók természetvédelmi célú fejlesztése, Alsótekeres és Kabókapusztá bekapcsolása az ökológiai hálózatba. Kisvízfolyások völgyének természeti revitalizációja, vizes élőhelyek helyreállítása, mederrendezés, növényzet fejlesztése, természetes vízmegtartó megoldások kialakítása, partfalak stabilizálása az alábbi kisvízfolyások mentén: Cinca-Csíkgát-patak, Csíkgát-árok, Józsefkúti-árok. Az ökológiai hálózat fejlesztése új erdőterületek (mezővédő erdősávok) telepítésével, melyek a kisvízfolyásvölgyekhez kapcsolódva alakítanak ki ökológiai folyosókat a város közigazgatási területén.

		
6.	forrás lehetőség /OP	KEHOP+, Life+, állami forrás
7.	lehetséges partnerek	részvevők: Enying Város Önkormányzata, Fejérvíz Zrt., DMR Zrt. lehetséges: Duna-Ipoly Nemzeti Park
8.	városrészi leképeződése	Enying
9.	térségi leképeződés	
10.	output indikátorok	revitalizált kisvízfolyásvölgyek hossza (m) új erdőterületek nagysága (m ²) új, zöldinfrastruktúra elemek területe (m ²)
11.	eredményindikátorok	aszálykárok nagysága mérséklődik városba látogató turisták száma nő

35.	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Zöld város, Prosperáló város
2.	beavatkozás/projekt munkacíme	II.1.4.1. Belterületi utak felújítása
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél: II. Élhető gazdasági központ kialakítása Részcél: II.1. Élhető, működő városi élettér létrehozása
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	A településen, illetve annak környékén található országos közúthálózati elemek a Magyar Közút kezelésében vannak, minden más út az önkormányzat tulajdona és ő a kezelője is. Az önkormányzat feladata különösen: Helyi közutak, közterületek fenntartása különösen az önkormányzat hivatala, intézményei, a sportpálya és a temető környékén: folyamatos út és járdaépítés, -felújítás; közterületek gondozása, tisztántartása; bekapcsolódás a települési virágosításba; fásítás, fapótlás, köztéri építmények állagmegőrzése; játszóterek építése, meglévők ápolása. Az elmúlt években elkezdődött egy zöld városközpont kialakítása, mely révén számos terület megújult. A városközpontban azonban még mindig

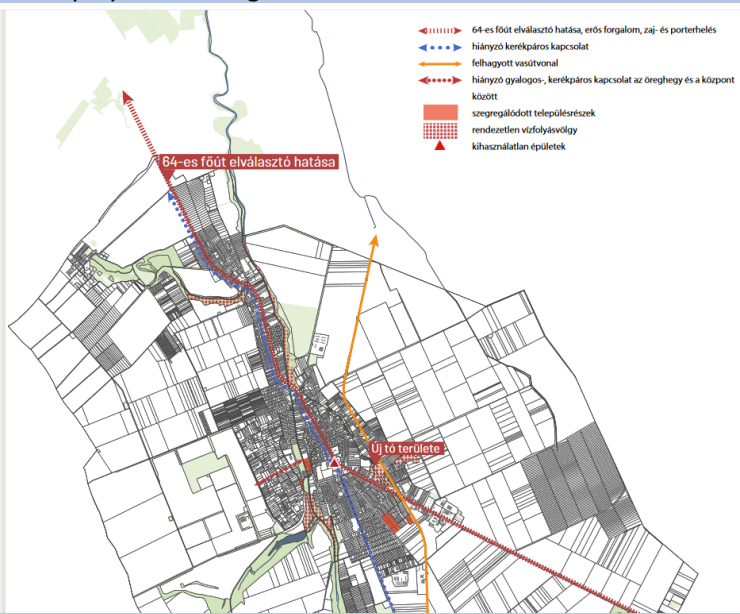
		hiányzik a járasszékhelyi ranghoz illő főutca kialakítása, ahol elválasztott rendszerű a gyalogos, kerékpáros és közúti forgalom. Hiányzik a gépkocsi parkolók színvonalas kialakítása mind számát, mind megközelítését illetően.
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	<p>Önkormányzati tulajdonú belterületi gyűjtőutak valamint kiszolgáló-, lakó- és vegyes használatú utak. építése, korszerűsítése, felújítása:</p> <p>a) utak burkolatának és alépítményeinek felújítása, korszerűsítése, átépítése,</p> <p>b) út burkolatának megerősítése, szélesítése, korszerűsítése,</p> <p>c) meglévő földút (szilárd burkolattal nem rendelkező út) burkolattal történő kiépítése,</p> <p>d) új út kiépítése.</p>
		
6.	forrás lehetőség /OP	TOP+, hazai állami forrás; saját forrás
7.	lehetséges partnerek	résztevők: Magyar Közút
8.	városrészi leképeződése	Enying
9.	térségi leképeződés	
10.	output indikátorok	újonnan épített út hossza (m) felújított út hossza (m)
11.	eredményindikátorok	közlekedés minősége nő közlekedésbiztonság nő zaj- és porszennyezés csökken

36.		kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás/ illeszkedése a dimenziókhöz	projekt a tervezési	Zöld város, Prosperáló város

2.	beavatkozás/projekt munkacíme	II.1.4.2. Külterületi utak felújítása
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél: II. Élhető gazdasági központ kialakítása Rész cél: II.1. Élhető, működő városi élettér létrehozása
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	A településen, illetve annak környékén található országos közúthálózati elemek a Magyar Közút kezelésében vannak, minden más út az önkormányzat tulajdona és ő a kezelője is. Az önkormányzat feladata különösen: Helyi közutak, közterületek fenntartása. Külterületen a mezőgazdasági utak, külterületi lakóhelyek közútjainak minőségi és mennyiségi paramétereit kell biztosítani.
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	Önkormányzati tulajdonú külterületi utak építése, korszerűsítése, felújítása: a) utak burkolatának és alépítményeinek felújítása, korszerűsítése, átépítése, b) út burkolatának megerősítése, szélesítése, korszerűsítése, c) meglévő földút (szilárd burkolattal nem rendelkező út) burkolattal történő kiépítése, d) új út kiépítése.
6.	forrás lehetőség /OP	TOP+, hazai állami forrás; saját forrás
7.	lehetséges partnerek	résztevők: Magyar Közút
8.	városrészi leképeződése	Enying
9.	térségi leképeződés	
10.	output indikátorok	újonnan épített út hossza (m) felújított út hossza (m)
11.	eredményindikátorok	közlekedés minősége nő közlekedésbiztonság nő zaj- és porszenyezés csökken

Részcél: II.2. A helyi gazdaság alapjainak megteremtése

Intézkedés: II.2.1. Kihasztnátlan épületek közösségi és gazdasági célú hasznosítása

37.	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhöz	Megtartó város, Digitális város, Prosperáló város
2.	beavatkozás/projekt munkacíme	II.2.1.1. Megvalósíthatósági tanulmány készítése
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél: II. Élhető gazdasági központ kialakítása Részcél: II.2. A helyi gazdaság alapjainak megteremtése
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	<p>Enying több kihasztnátlan épülettel ill. kevesebb alulhasznosított barnamezős területtel rendelkezik. A jelenleg funkció nélkül lévő és leromlott állagú épületek hasznosítása sürgős feladata lenne pl. kastély, Tornynos iskola, vasútállomás. Néhány rendezést igénylő telek a meglévő és tervezett gazdasági területeken található, melyek a belterület délkeleti szélén helyezkednek el. (Rákóczi u. északi oldala, Vásártér utca környéke).Ezen a területen találhatóak a településen korábban áthaladó vasútvonal és a hozzá tartozó kiszolgáló épületek, melyek jelenleg szintén hasznosítatlanul állnak.</p> <p>A külterületen néhány kihasztnátlan mezőgazdasági majorság található, mint például az északi határrészen Kispusztá major, délen, Kabókapusztá mellett egy major.</p>
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	<p>A kihasztnátlan épületek, területek hasznosítási tervét javasolt elkészíteni, amely segíti a jövőbeni forrászerzést befektetők illetve pályázati támogatás révén.</p>
6.	forrás lehetőség /OP	TOP+, GINOP+, saját forrás
7.	lehetséges partnerek	önkormányzat, civil szervezetek, gazdasági társaságok
8.	városrészi leképeződése	nem releváns

9.	térségi leképeződés	térségi jelentőségű
10.	output indikátorok	elkészült tanulmány (db)
11.	eredményindikátorok	városba látogató turisták száma nő helyi bevétel nő lakossági elégedettség nő

38.		kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhoz		Megtartó város, Digitális város, Prosperáló város
2.	beavatkozás/projekt munkacíme		II.2.1.2. Önkormányzati tulajdonú, közösségi épületek felújítása
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz		Stratégiai cél: II. Élhető gazdasági központ kialakítása Részcél: II.2. A helyi gazdaság alapjainak megteremtése
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?		<p>Az önkormányzat tulajdonában több leromlott állagú és/vagy használaton kívüli ingatlan van, amelynek felújítása és lehetőség szerint elsődlegesen közösségi célú hasznosítása javasolt.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. A „Tornyos iskola” Enying Balatonbozsok településrészén működik a Vas Gereben Művelődési ház és könyvtár részeként. Az intézmény feladata a közösségi művelődési tevékenység, szórakoztató és kulturális szabadidős tevékenység, közművelődési könyvtári tevékenység és az oktatáshoz kapcsolódó kiegészítő tevékenység. Az épület 2016-ben vidékfejlesztési program keretében kisebb korszerűsítésen esett át. Jelenleg egy átfogó felújítás szükséges. 2.
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma		<p>Tornyos Iskola:A felújítás keretében általános épület és energetikai korszerűsítés, a közművelődési funkció ellátásához szükséges megújítás tervezett.</p>

		Tanoda számára felújítandó épület a Kossuth Lajos utca 29. sz.alatt.
		
6.	forrás lehetőség /OP	TOP+ , hazai forrás
7.	lehetséges partnerek	önkormányzat
8.	városrészi leképeződése	Balatonbozsok
9.	térségi leképeződés	települési szintű
10.	output indikátorok	felújított alapterület nagysága (m2) művelődési ház szolgáltatásainak száma (db)
11.	eredményindikátorok	művelődési házba látogatók száma nő művelődési ház bevétele nő lakossági elégedettség nő

39.	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Megtartó város, Digitális város, Prosperáló város
2.	beavatkozás/projekt munkacíme	II.2.1.3. Kastély: co-working iroda, rendezvénytér, vendéglátó létesítmények, helytörténeti látványosság, befektetők keresése
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél: II. Élhető gazdasági központ kialakítása Részcél: II.2. A helyi gazdaság alapjainak megteremtése
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	A városközpont egyik hangsúlyos pontja a műemléki védetség alatt álló Batthyány kastély. Megfogalmazódott az a szándék, hogy a kastély és parkja a maitól eltérő, építészeti, történeti, műemléki és környezeti értékének méltó funkciót kapjon. A kastély egy részében működő orvosi rendelő számára már megépült az új rendelőépület. A kormányhivatal és rendőrség is elfoglalja a kastély egy részét. A 2003-ban elkészült kastély hasznosítási tanulmányterve a polgármesteri hivatal átköltöztetését vagy szálloda kialakítását javasolta.

		<p>A volt kastélypark szintén konfliktusokkal terhelt terület, főleg a műemléki területtől idegen kialakítású épületek jelenléte miatt. Ilyen például a kastély közelében felépített Eü.-i Készletgazdálkodási Intézet telephelye, hatalmas alapterületű, táj- és településképet zavaró épülettel, vagy a közelben elhelyezett hidroglobusz a lekerített vízmű területtel. Utóbbi környezetét a korábban említett Zöld Város projekt keretein belül rendezték.</p>
5.	<p>a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma</p>	<p>A kastélyfelújításával egybekötött multifunkciós hasznosítására az önkormányzat befektetőt keres. Szálloda, étterem, rendezvényterem kerülne kialakításra. Az önkormányzat a kastélyban képzei el a város helytörténeti gyűjteményének elhelyezését ill. egy co-working iroda kialakítását is. A kastély parkjának hasznosítása pihenésre, kikapcsolódásra, elegáns szabadtéri koncertek hallgatására, igényes vendéglátásra és szolid rendezvények, fogadások megtartása alkalmas. Városképi szempontból fontos lenne a kastély szomszédságába épített hidroglobusz lebontása, áthelyezése. Enying vízellátásával foglalkozó tanulmánytervben azt a variációt, hogy ide egy ennél nagyobb méretű víztorony kerüljön, javasoljuk eleve elvetni.</p>
6.	forrás lehetőség /OP	TOP+, GINOP+, hazai, saját forrás
7.	lehetséges partnerek	önkormányzat, civil szervezetek, gazdasági társaságok
8.	városrészi leképeződése	városközpont
9.	térsgégi leképeződés	térsgégi jelentőségű
10.	output indikátorok	felújított alapterület nagysága (m2)
11.	eredményindikátorok	városba látogató turisták száma nő foglalkoztatottak száma nő önkormányzat bevétele nő helyi gazdasági társaságok bevétele nő lakossági elégedettség nő

40.	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhöz	Megtartó város, Digitális város, Prosperáló város
2.	beavatkozás/projekt munkacíme	II.2.1.4. Barnamezős területek és egyéb épületek felújítása és hasznosítása
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél: II. Élhető gazdasági központ kialakítása Részcél: II.2. A helyi gazdaság alapjainak megteremtése
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	<p>A vasútállomás térsége, illetve maga az épület is máig rendezetlen és hasznosítatlan, ennek és az Enyingi ér völgyének, mint potenciális zöldfelületi tengely rendezése még várát magára.</p> <p>A Dombóvár–Lepsény-vasútvonal a MÁV 49-es számú nem villamosított vasútvonala volt a Külső-Somogy dombvidékén. 1999 júniusában szűnt meg a személyforgalom a maradék Lepsény-Mezőhidvég vonalon is. Az Enying-Mezőhidvég szakaszt 2007 októberében felszedték. Az enyingi malom iparvágány-kiágazásának 1998-as bezárása után már csak Lepsény és az (1986-ban kiépült) enyingi IKR iparvágány kiágazás között folyt teherforgalom a vonalon 2012-ig. Mára gyakorlatilag megsemmisült a teljes vonal egy rövid Enying–Lepsény szakasz kivételével. A többi szakasza hiányos, járhatatlan, nagy részét már felszedték. Jelenleg Enyingbe, mint járásközpontba vasúton nem lehetséges az eljutás. A legközelebbi vasútállomás Lepsényben található.</p> <p>A külterületen néhány kihasználatlan mezőgazdasági majorság található, mint például az északi határrészen Kispusztá major, délen, Kabókapusztá mellett egy major.</p>
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	A megmaradt vasútállomás épülete helyi védelemre és turisztikai hasznosításra javasolt épületfelújítás és energetikai korszerűsítés után.

		
6.	Forrás lehetőség /OP	TOP+, GINOP+, hazai, saját forrás
7.	Lehetséges partnerek	önkormányzat, civil szervezetek, gazdasági társaságok
8.	városrészi leképeződése	Enying
9.	térségi leképeződés	térségi jelentőségű
10.	output indikátorok	felújított alapterület nagysága (m2)
11.	eredményindikátorok	városba látogató turisták száma nő foglalkoztatottak száma nő önkormányzat bevétele nő helyi gazdasági társaságok bevétele nő lakossági elégedettség nő

Intézkedés: II.2.2. Infokommunikációs fejlesztések közösségi és gazdasági hasznosítása

41.	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhöz	Megtartó város, Digitális város, Prosperáló város, Kiszolgáló város
2.	beavatkozás/projekt munkacíme	II.2.2.1. Városi applikáció kidolgozása
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél: II. Élhető gazdasági központ kialakítása Részcél: II.2. A helyi gazdaság alapjainak megteremtése
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	Az önkormányzat szolgáltatásainak kor színvonalára való fejlesztése és a városüzemeltetés (közvilágítás, közlekedés, paroklás) költségeinek csökkentése nélkülözhetetlen. Az önkormányzatiság egyes intézményeinek elektronikus úton történő gyakorlása költséghatékony, kényelmes, gyors és gördülékeny folyamatokat tesz lehetővé, amelyek révén minden korábbinál több érintett vonható be a közösségi döntéshozatalba, a városvezetés pedig alacsony költségek mellett, gyorsan és hatékonyan kaphat visszajelzést a lakosságtól.

		véleményéről a közösség nagy részét érintő kérdésekkel kapcsolatban. Ennek egyik kiemelkedő lépése lehet a szolgáltatások digitalizált elérése és a kétirányú kommunikáció (pl.: hibabejelentés) a lakossági és vállalatasi ügyfelek részére. Honlap és telefonos applikáció fejlesztés, amelyen keresztül az önkormányzati szolgáltatások és információk könnyen eljutnak a lakossághoz és a gazdasági szereplőkhöz. Lakossági hibabejelentési lehetőségek biztosítása.
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	Városi, de akár járási szintű folyamatos információt nyújt a fiataloknak, az egész lakosságnak és a turistáknak, továbbá a vállalkozások számára a helyi és környékbeli szolgáltatásokról, és lehetővé teszi on-line ügyintézést. A helyi és térségi közösségi élet felpezsdítésére, a lakosság és a városba látogató turisták tájékoztatására, illetve a városvezetés és az emberek közötti interaktív kommunikációra kézenfekvő megoldást nyújthatnak az informatív mobilalkalmazások, városi/térségi applikációk.
6.	Forrás lehetőség /OP	DIMOP+, saját forrás
7.	Lehetséges partnerek	önkormányzat, civil szervezetek, gazdasági társaságok
8.	városrészi leképeződése	nem releváns
9.	térségi leképeződés	Kiterjeszthető bizonyos témakörökben a járás településeinek információira.
10.	output indikátorok	fejlesztett applikáció száma (db) applikációt használók száma (fő) applikáción keresztül elérhető szolgáltatók száma (db)
11.	eredményindikátorok	városba látogató turisták száma nő helyi gazdasági társaságok bevétele nő lakossági elégedettség nő

42.	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás/ illeszkedése a projekt tervezési dimenziókhöz	Megtartó város, Digitális város, Prosperáló város, Kiszolgáló város

2.	beavatkozás/projekt munkacíme	II.2.2.2. Szabad hozzáférésű info-központok, információs weboldalak, e-gazdaság, e gazdasági szereplők vonzása
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél: II. Élhető gazdasági központ kialakítása Rész cél: II.2. A helyi gazdaság alapjainak megteremtése
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	A helyi gazdaság fejlődéséhez a kívánt vállalkozásának letelepedését, a már ide települést vállalkozások helyben tartását, integrálását, együttműködését az önkormányzattal, más vállalkozásokkal, a társadalmi felelősség vállalásuk elősegítését javasolt megoldani. Jelenleg ezek a kapcsolatok részlegesen működnek a városban. A kapcsolatépítéshez a digitális digitalizáció is előnyösen járulhat hozzá. A lakosság életminőségét javítani képes szolgáltatásának fő követelménye, hogy lehetőség szerint bárhol, bárhol, online módon igénybe lehessen venni. Ennek feltétele, hogy helytől függetlenül rendelkezésre álljon a szélessávú internetelés és a megfelelő mobil eszköz. A szabad hozzáférésű info központok vagy a A köztéri wifi-szolgáltatás kiépítése megteremti annak feltételeit, hogy bárhol, bármikor, kiváló minőségben elérjük a munkánkhoz, a szórakozáshoz, tájékozódáshoz szükséges ingyenes internetkapcsolatot.
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	A Városi vállalkozói portál egy olyan CRM- (Customer Relationship Management) alapú megoldás, amely megteremti a kereteit annak, hogy a benne részt vevő vállalkozások könnyebben találják meg ügyfeleiket, partnereiket, adott esetben pedig az önkormányzat szakértőivel közösen dolgozzák ki a helyi gazdasági élet fellendítését érintő döntéseket. Annak érdekében, hogy a vállalkozások szegmentálhatóak legyenek szakterület, méret vagy más tulajdonságok szerint, érdemes bevezetni egy nyilvántartást. A bevezetett nyilvántartás segítségével könnyebb vállalkozásfejlesztési programokat indítani, rendeletekhez előzetes visszajelzést kapni vagy más hatáselemzést végezni.
6.	forrás lehetőség /OP	K+F, GINOP+, hazai forrás, saját forrás
7.	lehetséges partnerek	önkormányzat, gazdasági társaságok
8.	városrészi leképeződése	nem releváns
9.	térségi leképeződés	Kiterjeszthető bizonyos témakörökben a járás településeinek információira.
10.	output indikátorok	fejlesztett applikáció száma (db) applikációt használók száma (fő) applikáción keresztül elérhető szolgáltatók száma (db)
11.	eredményindikátorok	városba betelepülő gazdasági társaságok száma nő lakossági elégedettség nő

43.	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Megtartó város, Digitális város, Prosperáló város, Kiszolgáló város

2.	beavatkozás/projekt munkacíme	II.2.2.3. Bizonyos települési szolgáltatások térségi szintű szervezését segítő okos megoldások (erőforrásmegosztási célból)
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél: II. Élhető gazdasági központ kialakítása Rész cél: II.2. A helyi gazdaság alapjainak megteremtése
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	Az urbanizációs együttélés és a környezeti változások számos területen állítják új kihívások elé a városok lakóit és vezetőit egyaránt. A városfejlesztés és a városüzemeltetés egyre inkább csak korszerű, az eddiginél hatékonyabb eszközökkel valósítható meg. A városok életébe egyre nagyobb mértékben beépülő infokommunikációs megoldások hatékonyan és alacsonyabb költségek mellett járulnak hozzá ahhoz, hogy a lakosság életminősége („quality of life”) érezhetően javuljon, mindezt úgy, hogy közben helyi és országos szinten is élénküljön egy közösség gazdasága. A korszerű infokommunikációs (IKT) technológiák és szolgáltatások alapjaiban segíthetik egy város életének megszervezését helyi szinten és a térségi kapcsolataiban a közszolgáltatásoktól kezdve a városi közlekedésen, az egészségügyön, az oktatáson és a kereskedelmen át egészen a helyi, önszerveződő közösségek támogatásáig.
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	Az új digitális szolgáltatásokkal, eszközökkel számos, a helyi önkormányzati hatáskörbe telepített közszolgáltatás ellátási hatékonysága javítható, a város adminisztrációs és üzemeltetési költsége csökkenthető, sőt közvetlen vagy közvetett módon akár növelhetők a város bevételei. Az önkormányzat új, interaktív kommunikációs csatornákat építhet ki a lakossággal való kapcsolattartásra, amelyek lehetőséget adnak a gyors és költséghatékony tájékoztatásra vagy éppen a lakossági bejelentések gyors kezelésére. A komplex biztonsági rendszerekkel lényegesen erősíthető a település közbiztonsága, ami hozzájárul egy élhetőbb, szerethetőbb város megteremtéséhez. Gyors és egyszerű ügyintézés bárhol, bármikor. A Digitális Város koncepciójában találkozik egymással a technológiai innováció, a gazdasági versenyképesség-növelés, a fenntarthatóság és az emberközpontú városvezetés. A jól kiépült infokommunikációs infrastruktúra és a lakosság magas szintű digitális kompetenciái a kívülről érkező befektetők számára is vonzóbbá tehetik a települést. Az infokommunikáció segítségével az önkormányzat interaktív, hatékony kommunikációs csatornákat alakíthat ki, digitálisan érett közösséget építhet, biztonságot teremthet, és költséghatékonyan működtetheti intézményrendszerét. Mindehhez szükségesek az intelligens és hatékony, moduláris felépítésű és integrálható városirányítási rendszerek.
6.	Forrás lehetőség /OP	DIMOP+, hazai forrás, saját forrás
7.	Lehetséges partnerek	önkormányzat, civil szervezetek, gazdasági társaságok

8.	városrészi leképeződése	nem releváns
9.	térségi leképeződés	Kiterjeszhető bizonyos témakörökben a járás településeinek információira.
10.	output indikátorok	fejlesztett applikáció száma (db) applikációt használók száma (fő) applikáción keresztül elérhető szolgáltatók száma (db)
11.	eredményindikátorok	egyszerű részvételi lehetőség a várost érintő döntésekben élhetőbb város, magasabb életszínvonal javul a közbiztonság gyorsabb, egyszerűbb ügyintézés, eljárások könnyű, gyors, strukturált információszerzés fenntartható város, amely kezeli a kihívásokat az üzemeltetési, fenntartási költségek radikális csökkentése a bevételek növelésére szolgáltatási lehetőségek megteremtése lakosságbarát önkormányzat szerethető, modern város az állampolgárok bevonása a döntéshozatalba lojalitás, az aktív korú lakosság megtartása lakossági elégedettség nő

Intézkedés: II.2.3. Településmarketing

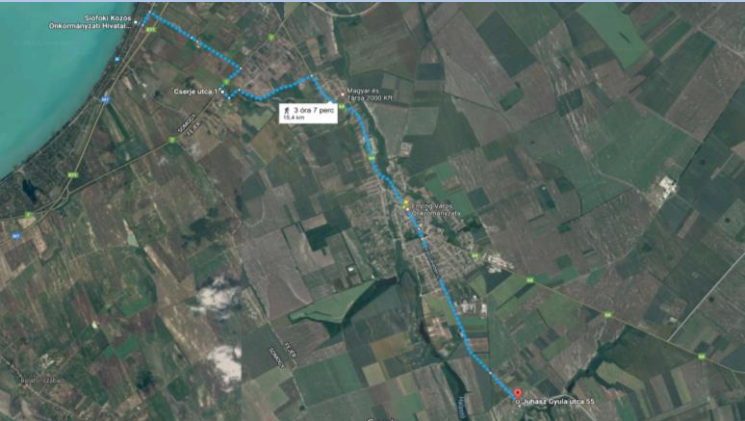
44.	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Megtartó város, Digitális város, Prosperáló város
2.	beavatkozás/projekt munkacíme	II.2.3.1. Szolgáltatási regiszter, kiadványok, internetes tájékoztató felület, online településmarketing és információs rendszerek létrehozása
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél: II. Élhető gazdasági központ kialakítása Részcél: II.2. A helyi gazdaság alapjainak megteremtése
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	A város szolgáltatásainak digitális fejlesztése nélkülözhetetlen. Ennek egyik kiemelkedő lépése lehet a szolgáltatások digitalizált elérése és az interaktív kommunikáció a lakosság, turisták részére. Honlap és telefonos applikáció fejlesztés, amelyen keresztül az önkormányzati, piaci, lakossági szolgáltatások és információk könnyen eljutnak a lakossághoz és a gazdasági szereplőkhöz. Lakossági hibabejelentési lehetőségek biztosítása.
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	Városi, de akár járási szintű folyamatos információt nyújt a fiataloknak, az egész lakosságnak és a turistáknak, továbbá a vállalkozások számára a helyi és környékbeli programokról, látogatható intézmények működéséről. pl. Települési Szolgáltatási Térkép, Digitális Falu Platform, Online Munkaerőpiaci Térkép, online vonzerőtérkép.

		
6.	Forrás lehetőség /OP	saját forrás
7.	Lehetséges partnerek	önkormányzat, civil szervezetek, gazdasági társaságok
8.	városrészi leképeződése	nem releváns
9.	térségi leképeződés	Kiterjeszhető bizonyos témakörökben a járás településeinek információira.
10.	output indikátorok	digitálisan elérhető szolgáltatások száma (db) applikációt használók száma (fő) applikáción keresztül elérhető szolgáltatók száma (db)
11.	eredményindikátorok	városba látogató turisták száma nő helyi gazdasági társaságok bevétele nő lakossági elégedettség nő

Intézkedés: II.2.4. Kerékpáros infrastruktúra fejlesztése

45.	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhöz	Kiszolgáló város, Zöld város
2.	beavatkozás/projekt munkacíme	II.2.4.1. Regionális jelentőségű kerékpáros infrastruktúra fejlesztése
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél: II. Élhető gazdasági központ kialakítása Részcél: II.2. Élhető, működő városi élettér létrehozása
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	Enying jelenlegi kerékpáros infrastruktúrája kedvezőtlen képet mutat. Csak a Fő utca egyes szakaszain található kiépített kerékpáros infrastruktúra. A helyi lakosság körében nagyon nagy az igény, hogy a városon belül jó minőségű kerékpárutak legyenek, melyek mentén elérhető legyen Alsótekeres városrész, valamint a Balaton. A város bekapcsolása az országos és térségi kerékpárút-hálózatba kiemelt jelentőségű. Kiemelkedő, turisztikai-rekreációs fejlesztésre alkalmas az egykori vasútállomás épülete és annak környezete, valamint a vasúti töltések nyomvonala.
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	A magasabb rendű terveknek megfelelően Enyingtől délre a felhagyott vasútvonal helyén térségi kerékpárút fejlesztése szükséges, amely az út fejlesztése szükséges Sió menti kerékpárút összekapcsolására szolgál. Az út mentén kétoldali faszor, valamint

		<p>igényes cserjesáv telepítése, illetve a meglévők kiegészítése szükséges, így egyfajta „zöldútként” is tud funkcionálni.</p> <p>Emellett cél egy belterületi kerékpárút kijelölése a Józsefkúti-árok mentén, vagyis a városközpont Alsótekeressel való összekapcsolása, amely elősegítené a biztonságos és környezetbarát közlekedést a településen belül.</p> <p>A Balaton körüli kerékpárúthoz legcélszerűbben Enying–Alsótekeres városrészen keresztül Balatonvilágos irányába lehetne kapcsolódni. Ez bekapcsolná a települést a Balaton mentén egyre erősödő kerékpáros turizmusba, valamint helyi szinten is jelentős hálózatfejlesztést eredményezne.</p>
		
6.	Forrás lehetőség /OP	TOP+
7.	Lehetséges partnerek	résztevők: Enying Város Önkormányzata lehetséges: MÁV Zrt., Magyar Közút Zrt.
8.	városrészi leképeződése	Enying
9.	térségi leképeződés	balatoni kerékpáros útvonalak összekapcsolásával térségi hatása van
10.	output indikátorok	kiépített kerékpárút, kerékpársáv hossza (km) telepített kerékpáros kiszolgáló infrastruktúrák száma (db)
11.	eredményindikátorok	közlekedés eredetű CO2 kibocsátás csökken városba látogató turisták száma nő

46.	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhöz	Megtartó város, Kiszolgáló város, Zöld város
2.	beavatkozás/projekt munkacíme	II.2.4.2. Helyi jelentőségű kerékpáros infrastruktúra fejlesztése
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél: II. Élhető gazdasági központ kialakítása Részcél: II.2. Élhető, működő városi életter létrehozása
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	Enying jelenlegi kerékpáros infrastruktúrája kedvezőtlen képet mutat. Csak a Fő utca egyes szakaszain található kiépített kerékpáros infrastruktúra. A helyi lakosság körében nagyon nagy az igény, hogy a városon belül jó minőségű kerékpárutak

		legyenek, melyek mentén elérhetőek legyenek az egyes városrészek, azok közintézményei, szolgáltatásai.
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	<p>Elsődlegesen a 64. sz főút mellett ill. párhuzamosan javasolt a kerékpárút kiépítése, cél egy belterületi kerékpárút kijelölése a Józsefkúti-árok mentén, vagyis a városközpont Alsótekeressel való összekapcsolása, amely elősegítené a biztonságos és környezetbarát közlekedést a településen belül.</p>
6.	Forrás lehetőség /OP	TOP+
7.	Lehetséges partnerek	résztevők: Enying Város Önkormányzata lehetséges: MÁV Zrt., Magyar Közút Zrt.
8.	városrészi leképeződése	Enying
9.	térségi leképeződés	helyi jelentőség
10.	output indikátorok	kiépített kerékpárút, kerékpársáv hossza (km) telepített kerékpáros kiszolgáló infrastruktúrák száma (db)
11.	eredményindikátorok	közlekedés eredetű CO2 kibocsátás csökken városba látogató turisták száma nő

Részcél: II.3.A gazdaság sokrétűségének kialakítása

Intézkedés: II.3.1.A járási szintű turizmusfejlesztési koncepció, turisztikai együttműködés

47.	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhöz	Prosperáló város
2.	beavatkozás/projekt munkacíme	II.3.1.1.Turizmusfejlesztési koncepció megalkotása
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél: II.Élhető gazdasági központ kialakítása Részcél: II.3.A gazdaság sokrétűségének kialakítása
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	A város életében nincs számottevő múltja a turizmushoz kapcsolódó tevékenységeknek. A feltételek, az idegenforgalmi vonzerő, a látványosságok, a megfelelő számú szálláshelyek nem alakultak ki. A Balaton part közelsége, a környező települések, térségi látnivalók sajnálatosan nem hatnak kedvezően a város turizmusára. Sem a rövid, sem a huzamos vendég tartózkodási idő nem jellemző. Megfelelő beavatkozásokkal e kedvező földrajzi fekvést a település jobban kihasználhatja, amely majd előmozdíthatja a turizmus nagyobb mértékű fejlődését is. A városnak nincs turizmus fejlesztési terve, amely tartalmazza a város turisztikai imázs, vezérattrakciók, a hozzá tartozó kiszolgáló infrastruktúrák fejlesztési lehetőségeit.
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	Enying város turisztikai és marketing koncepcióját/programját/stratégiáját szükséges megalkotni, amelyben a város földrajzi elhelyezkedése és a térségi vonzerők - Balaton parti Siófok, Balatonvilágos, Fejér és Tolna megyei kastélyok és várak - valamint a város Gazdasági programja alapján veszik számba a turisztikai lehetőségeket és alakítják ki a turisztikai célokat. Ennek keretében javasolt megtervezni a város turisztikai vezértermékét (természeti értékek, aktív turizmus, kulturális örökség), a vendégfogadás feltételeit, kiszolgáló infrastruktúrát és a marketingjét. Hosszú távon cél kell legyen a vendégéjszakák növelése, egy-egy hétvége eltöltése, ennek előzeteseként „Töltsünk el egy napot Enyingen” program kidolgozása.

		
6.	Forrás lehetőség /OP	GINOP+, Kisfaludy program
7.	Lehetséges partnerek	Enying Város Önkormányzat, Fejér Megyei Önkormányzat, helyi vállalkozók, civil szervezetek
8.	városrészi leképeződése	Enying belterület, Balatonbozsok, Kabókapusztá, Alsótekeres, Fehérhegy, Leshegy, Cinca-patak, Balaton -Enying tervezett kerékpárút külterületi szakaszai
9.	térségi leképeződés	térségi hatás járási és a balatoni turisztikai régióban
10.	output indikátorok	elkészült turisztikai koncepció (igen/nem) elkészült marketingstratégia (iegn/nem)
11.	eredményindikátorok	városba látogató turisták száma nő városi vendégéjszakák száma nő

48.	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Prosperáló város, Zöld város, Megtartó város
2.	beavatkozás/projekt munkacíme	II.3.1.2. Természeti és kulturális értékek turisztikai vonzerővé alakítása
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél: II. Élhető gazdasági központ kialakítása Részcél: II.3. A gazdaság sokrétűségének kialakítása
4.	beavatkozás/ projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	A Balaton part közelsége, a környező települések, térségi látnivalók sajnálatosan nem hatnak kedvezően a város turizmusára. Sem a rövid, sem a huzamos vendég tartózkodási idő nem jellemző. Természeti és kultúrtörténeti adottságai – bár fontosak és értékesek – önmagukban nem elég dominánsak ahhoz, hogy nagyobb vendégforgalmat generáljanak.
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	A turizmusfejlesztés már meglévő alapját jelenti a Zöld város program elkészült zöldterületi elemei (Petőfi park, Cinca-patak mente, új tó környéke, Fő tér). A jövőben Enying-Balaton kerékpárút kiépítése hozhat áttörést. A környező zarándokhelyek felkutatásával, illetve több egyházi rendezvény szervezésével növekedhet a település látogatottsága a vallási turizmus tekintetében. Az örökségvédelem alatt álló

		<p>Enyingi Római Katolikus, Batthyany kastély turisztikai hasznosítása is javasolt.</p> <p>Az aktív turizmust a lovassport is kiegészíti Kabókapusztán. Turisztikai potenciált jelenthetnek a revitalizált patakok menti tanösvények, a kézműves bemutatók, családi táborozó, vagy piknikező helyek kialakítása, állattenyésztés bemutatása, állatsimogató, mint családi program összekapcsolva kézműves bemutatókkal.</p> <p>A természeti értékekkel ötvözött tájgazdálkodás bemutatására nyílik lehetőség a szőlőhegyi borkultúra, borászat, kóstoltatás területén.</p> <p>Külterületi tavak idegenforgalmi hasznosítása (horgászat és/vagy vízisport).</p> <p>A Fehérhegy melletti tó közelében üdülőterület is kialakítható lenne.</p> <p>Helytörténeti bemutató, vagy múzeum kialakítása „Tornyos iskola”, mint helyszín Kulturális programok, koncertek.</p>
		
6.	forrás lehetőség /OP	TOP+, GINOP+, Kisfaludy program
7.	lehetséges partnerek	Enying Város Önkormányzat, Fejér Megyei Önkormányzat, helyi vállalkozók, civil szervezetek, lakosság (diákok, nyugdíjasok, pedagógusok)
8.	városrészi leképeződése	Enying belterület, Balatonbozsok, Kabókapusztá, Alsótekeres, Fehérhegy, Leshegy, Cinca-patak, Balaton -Enying tervezett kerékpárút külterületi szakaszai
9.	térségi leképeződés	térségi hatás járási és a balatoni turisztikai régióban
10.	output indikátorok	fejlesztett turisztikai vonzerők száma (db) turisztikai programok éves száma (db)
11.	eredményindikátorok	városba látogató turisták száma nő városi vendégéjszakák száma nő

Intézkedés: II.3.2.Balatoni turizmushoz kiegészítő szolgáltatások létrehozása

49.		kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhöz		Prosperáló város, Megtartó város
2.	beavatkozás/projekt munkacíme		II.3.2.1. Turisztikai szolgáltatás fejlesztés
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz		Stratégiai cél: II. Élhető gazdasági központ kialakítása Részcél: II.3.A gazdaság sokrétűségének kialakítása
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?		Enying Balaton közeli fekvése régóta egyik központi tényezője a város fejlesztési dokumentumainak. Azonban nem sikerül még megtalálni azt a piaci rést, amelybe illeszkedve Enying turisztikai fő-profilja megfogalmazható lenne. Természeti és kultúrtörténeti adottságai – bár fontosak és értékesek – önmagukban nem elég dominánsak ahhoz, hogy nagyobb vendégforgalmat generáljanak.
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma		Jó minőségű szolgáltatásokat, főként kereskedelmi egységeket kínálni. Egyfajta kereskedelmi központtá válhat a város. Olcsóbb, így árban a Balatonnal szemben versenyképes „falusi szálláshelyek” kialakítása szintén reális cél. A kerékpározók számára Bringa központ, bringa-mentő, szervízhely, kölcsönző, táborhely, pihenő. Háttérszolgáltatások nyújtásának lehetősége (Balaton közelség és alacsonyabb árak biztosítása) meglévő 4 supermarket, kisvállalkozások támogatása, beszállítói hálózat. A településen működő kereskedelmi egységek (pl. CBA, Lidl, Penny) már most is idevonzanak a Balatonon nyaralókat olcsóbb áراikkal. Ezt a forgalmat fokozni lehetne e-kereskedelemmel, megfelelő okostelefonos, többnyelvű applikáció alkalmazásával (rendelés), és gyors házhozszállítással. A balatoni kisgyerekes nyaralók rémálma a rossz idő, amikor a tó körüli településeken hiányos a kínálat. Erre Enyingen megfelelő (fedett, vagy lefedhető) sport- és gyerekfoglalkoztató létesítményeket („kalandvárost”) lehetne kiépíteni. „Enying – Kalandváros” program szinte bármilyen, összefüggő útvonalra felfűzhető elhagyott épület (pl. malom), csarnok (pl. Videoton), akár családi ház felhasználható (vásárlás, bérlet) kialakítható, az adottságoknak megfelelően különböző funkciókra. A kiépítésre kerülő Gazdaporta kínálatával szintén vonzerőt jelenthet a már itt tartózkodók számára. Egyes beavatkozások lényeges előnye, hogy olyan fejlesztésekkel is elkezdhető, amelyek nem igényelnek olyan komoly beruházásokat, csak szervezést (esetleg közösségi, vagy közmunkát) és ötletet: <ul style="list-style-type: none"> • esős időre (épületben, vagy nagy sátorban) strandolásra nem alkalmas, borús, de száraz időre (az előbbieken kívül szabadtéri)

		<ul style="list-style-type: none"> • jó időben (a zöldterületi sportlétesítményekben). Ez utóbbi inkább a gyerekfelügyelettel összekötött funkciókra helyezi a hangsúlyt. <p>Számos ponton kapcsolódik más projektekhez, így a városmarketing és kommunikációhoz, a kerékpárút építéshez, a városközpont Főutca programjához. Lényeges kötőelemei az internetes kiadványok, hirdetések a Balaton tóparti településeken, kábeltelevíziókon. A balatoni háttérfunkciók vonzerőként történő működése esetén jelentőséget kapnak a város kultúrtörténeti emlékeinek bemutatása és az egyéb – önmagukban forgalmat nem vonzó – elemek bekapcsolása. Néhány éven belül Enying ezeken keresztül ismertté válhat.</p>
		
6.	forrás lehetőség /OP	TOP+, GINOP+, Kisfaludy program
7.	lehetséges partnerek	Enying Város Önkormányzat, Fejér Megyei Önkormányzat, helyi vállalkozók, civil szervezetek, lakosság (diákok, nyugdíjasok, pedagógusok)
8.	városrészi leképeződése	Enying belterület, Balatonbozsok, Kabókapusztá, Alsótekeres, Fehérhegy, Leshegy, Cinca-patak, Balaton -Enying tervezett kerékpárút külterületi szakaszai
9.	térségi leképeződés	térségi hatás járási és a balatoni turisztikai régióban
10.	output indikátorok	fejlesztett turisztikai szolgáltatások száma (db)
11.	eredményindikátorok	városba látogató turisták száma nő városi vendégéjszakák száma nő

50.	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhöz	Prosperáló város, Megtartó város
2.	beavatkozás/projekt munkacíme	II.3.2.2. Turisztikai szállásfejlesztés

3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél: II.Élhető gazdasági központ kialakítása Részcél: II.3.A gazdaság sokrétűségének kialakítása
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	Enyingen a Balaton part közelsége, a környező települések, térségi látnivalók sajnálatosan nem hatnak kedvezően a város turizmusára, mert a turisztikai feltételek, az idegenforgalmi vonzerők, a látványosságok, a megfelelő számú szálláshelyek nem alakultak ki. 2021-ben az összes szállásférőhely száma 184 volt. A szállásférőhelyek nagyobb része magánszálláshelyek közé tartozik. A városban mindössze egy panzió üzemel 28 szállásférőhellyel (Kabóka Lovastanya) és egy apartman 7 férőhellyel. Szálloda nincs a városban, így a hivatásturizmust sem tudja kiszolgálni a település. A vendégéjszakák számában növekedés volt tapasztalható az elmúlt tíz évben, jellemzően a magánszálláshelyek tekintetében. A Balaton, Siófok és a térségi látnivalók közelsége több szálláshely kialakítását indokolja.
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	A térségi vonzerőfejlesztések következtében és a Balaton telítettsége okán várhatóan a jövőben növekedhet a szállásférőhelyek iránti igény, ezért ezek fejlesztése javasolt nemcsak piaci szereplőknek, hanem az önkormányzatnak is.
6.	forrás lehetőség /OP	GINOP+, magán források, hazai forrás pl. Kisfaludy program
7.	lehetséges partnerek	vállalkozók
8.	városrészi leképeződése	város teljes területén
9.	térségi leképeződés	térségi hatás járasi és a balatoni turisztikai régióban
10.	output indikátorok	kialakított kereskedelmi szállásférőhelyek száma (db)
11.	eredményindikátorok	városba látogató turisták száma nő városi vendégéjszakák száma nő

Intézkedés: II.3.3.A mezőgazdaság foglalkoztatási és természeti erőforrás szerepének növelése

51.		kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhoz		Prosperáló város, Megtartó város
2.	beavatkozás/projekt munkacíme		II.3.3.1.K+F aktivitás és adaptáció, illetve az innovációs teljesítmény növelése az agrárgazdasági vállalkozásokban
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz		Stratégiai cél:II. Élhető gazdasági központ kialakítása Részcél:II.3. A gazdaság sokrétűségének kialakítása
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ projekt? kulcs szerepe van a térség gazdaságában. Éppen ezért fontos a meglévő mezőgazdasági vállalkozások fejlesztése és a várható egyedi beavatkozást?		Enying kiváló termőhelyi adottságokkal rendelkező területen fekszik, hagyományosan a mezőgazdaságnak meghatározó szerepe van a térség gazdaságában. Éppen ezért fontos a meglévő mezőgazdasági vállalkozások fejlesztése és a várható klímaváltozás hatásaihoz történő alkalmazkodó képességük javítása.
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	javasolt tevékenységek:	<ul style="list-style-type: none"> • talajerózió megelőzése és a talajgazdálkodás javítása • a mezőgazdaság és az élelmiszer-feldolgozó iparág általi energiafelhasználás hatékonyságának fokozása • a megújuló energiaforrások, a melléktermékek, a hulladékok, a maradékanyagok és más, nem élelmiszer jellegű nyersanyagok biogazdasági célokra történő átadásának és felhasználásának megkönnyítése (körforgásos gazdaság) • a mezőgazdaságból származó, üvegházhatást okozó gázok és ammónia kibocsátásának csökkentése
			
6.	Forrás lehetőség /OP		Vidékfejlesztési Program , hazai forrás, K+F
7.	Lehetséges partnerek		agrárgazdasági vállalkozások
8.	városrészi leképeződése		nem releváns
9.	térségi leképeződés		nincs
10.	output indikátorok		megvalósult innovatív beruházások száma (db)
11.	eredményindikátorok		agrárgazdaság CO2 kibocsátása csökken

52.		kérdés	kifejtés
-----	--	--------	----------

1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhöz	Prosperáló város, Megtartó város
2.	beavatkozás/projekt munkacíme	III.3.3.2.Rövid ellátási láncok fejlesztése
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél: II. Élhető gazdasági központ kialakítása Részcél: II.3.A gazdaság sokrétűségének kialakítása
4.	beavatkozás/ projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	Kedvező termőhelyi adottságaiból adódóan Enying a térség mezőgazdasági központja. Jelenleg ennek a domináns szektornak a helyi foglalkoztatásra gyakorolt hatása csekély, iparszerű nagyüzemi, nagytáblás termelési jellege miatt. Jelentős tartalékokkal rendelkezik a kézimunka-igényes foglalkoztatás elterjesztése (kisállattartás, zöldség- és gyümölcsstermesztés, kisebb feldolgozóüzemek létrehozása, helyi termékek előállítása, ökológiai gazdálkodás bevezetése stb.) terén.
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	<p>Az elsődleges termelők versenyképességének javítása a következők segítségével: a termelők hatékonyabb integrációja minőségrendszerek révén az agrár-élelmiszeripari láncba, a mezőgazdasági termékek értékének növelése, továbbá promóció a helyi piacokon, a rövid ellátási láncokban (online értékesítés), a termelői csoportokban, valamint a szakmaközi szervezetekben.</p>
6.	forrás lehetőség /OP	Vidékfejlesztési Program
7.	lehetséges partnerek	agrárgazdasági vállalkozások
8.	városrészi leképeződése	nem releváns
9.	térségi leképeződés	nincs
10.	output indikátorok	helyi termelők száma a termelői piacon (db) helyi termékek értékesítésére létrehozott online piactér szám (db)
11.	eredményindikátorok	agrárgazdasági vállalkozások bevételeinek növekedése

4.4 Stratégia együttműködési menetrendek (zöld és digitális átállást elősegítő célok és intézkedések, opcionálisan innovációs menetrend)

4.4.1 Zöld átállás menetrend

A fenntartható városfejlesztési stratégia (FVS) keretében elvárás a zöld átállás menetrend elkészítése, amely alapját képezi a zöld átállás megvalósításának. A menetrendben kialakított ütemterv alapján az átállás kidolgozása megtörténik a városi zöld finanszírozási keretrendszer kidolgozásával együtt 2024. december 31-ig, és ez visszamutatásra kerül az Irányító Hatóság felé. A városi zöld átállás teljes körű megtervezése, céljainak, stratégiájának és a megvalósítást szolgáló projekteknek az azonosítása részvételi tervezésen alapuló, hosszú folyamat. A Fenntartható Városfejlesztési Stratégia elkészítésénél hosszabb időtávot igényel a város klímaalkalmazkodási stratégiájának és megvalósítási tervének részletes kidolgozása. Ennélfogva az FVS keretében a zöld átállási menetrendet kell első lépésben rögzíteni.

A zöld átállás menetrend előkészítési és megvalósítási szakaszból áll.

Városi zöld átállási menetrend értelmezése

A zöld átállás egy olyan szemlélet, elvárás, irányelv, amely sikeres válasz lehet az éghajlatváltozás, környezetkárosodás, az erősen fogyatkozó, véges földkincseket érintő pazarló kitermelés, gyártás, fogyasztás és a túlnépesedés negatív hatásaira. A zöld átállást tehát nem értelmezhetjük kizárólag a klímaváltozáshoz való alkalmazkodással vagy a hatásainak mérséklésével vagy a megelőzésével. A Föld készletei kifogyóban vannak ásványi anyagok és az édesvízkészlet tekintetében egyaránt és ezt a jelenséget mindenki tapasztalja a szűkebb lakókörnyezetében is például a területhasználatban végbemenő változásban, a beépített területek növekvő arányában, a termőföld csökkenésével párhuzamosan. A társadalmi igényeinket sokszor úgy elégítjük ki, hogy az veszélyt jelent a jövő nemzedékére.

Az antropogén okok miatt bekövetkező éghajlatváltozás napjainkban drasztikus méreteket ölt. Az emberi tevékenység nyomán bekövetkező éghajlatváltozás fő oka az üvegházhatású gázok arányának növekedése a légkörben. Az elmúlt 40 év során meredeken emelkedett az átlaghőmérséklet Európában. A melegebb hőmérséklet következtében kontinens-szerte egyre gyakoribbá váltak a szélsőséges időjárási események, ami súlyos következményekkel járt sok ember és a gazdaság egésze számára. A felmelegedési folyamatot legfeljebb lassítani lehet, megállítani nem. Az üvegházhatást okozó gázok kibocsátásának csökkentése szükséges annak érdekében, hogy az éghajlatváltozás negatív hatásainak kialakulási esélyeit csökkentsük. Azonban a változtatás nem kerülhető el teljes mértékben: az éghajlatváltozás hatásai már jelenleg is érzékelhetők, és a hatások a jövőben egyre érzetesebbé válnak majd. Ennek következtében az éghajlatváltozás egyre inkább befolyásolni fogja a beruházások teljesítményét is, ezért szükségessé válik ezen sérülékenységek és a kockázatoknak a csökkentése.

A megelőzést, hatáscsökkentést és kompenzálást együttesen alkalmazkodásnak, azaz adaptációnak, a széndioxid-kibocsátás csökkentését mitigációnak nevezzük. A mitigáció legfőbb eszköze a beavatkozások, beruházások, projektek várható széndioxid-kibocsátásának (ún. karbon-lábnyom) kiszámítása, a lehetséges csökkentési módok azonosítása és megvalósítása az energiafelhasználás csökkentése, a megújuló energiahordozók arányának növelése, és az új, kibocsátás-mentes technológiák alkalmazása révén. Az adaptáció legfőbb eszköze az klímakockázatok értékelése és megelőző, kockázatcsökkentő intézkedések tervezése- Minél nagyobb környezet-átalakítással jár egy beruházás, annál nagyobb az esélye az éghajlatváltozást okozó és az éghajlatváltozásból adódó kockázatoknak.

E kihívások leküzdése érdekében jött létre az európai zöld megállapodás (Green deal), Európa új zöld növekedési stratégiája, mely az Uniót modern, erőforrás-hatékony és versenyképes gazdasággá alakítja át. Az európai zöld megállapodás célja, hogy az EU 2050-re klímasemlegessé váljon. Ehhez ki kell aknázni az új környezetkímélő és gazdaságélénkítő technológiákban rejlő előnyöket, fenntarthatóvá kell tenni az ipart és a közlekedést, és csökkenteni kell a szennyezést. Az éghajlati és környezeti kihívásokra, mint lehetőségekre tekintünk, melyekkel, ha élni tudunk, az átállás mindenki számára nyitott és igazságos lesz.

Az európai Green Deal cselekvési tervének két fő pillére

- az erőforrások hatékony felhasználása, illetve
- a biodiverzitás védelme és helyreállítása a környezeti szennyezés visszaszorításával.

A Zöld Megállapodás a célok eléréséhez szükséges beruházásokat és finanszírozási eszközöket határoz meg, amelyekkel a klímasemleges gazdaságra való áttérés a tagországok bevonásával méltányosan tud megvalósulni.

A klímasemleges célok elérését támogatja az EU Fenntartható Finanszírozási Akcióterve is, amely létrehozta a fenntartható tevékenységek egységes osztályozási rendszerét. Ennek keretében lépett hatályba 2020. július 12-én az EU Taxonómiarendellete. Az EU Taxonómia körülhatárolja azokat a zöld tevékenységeket, amelyek lényegesen hozzájárulnak a rendeletben kiemelt hat környezeti célkitűzéshez, elősegítve a fenntartható gazdasági működésbe való átmenetet.

A hat környezeti cél:

1. éghajlatváltozás mérséklése,
2. éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás,
3. vízi és tengeri erőforrások fenntartható használata és védelme,
4. körforgásos gazdaságra való átállás,
5. szennyezés megelőzése és csökkentése,
6. biológiai sokféleség és az ökoszisztémák védelme és helyreállítása.

A lényeges hozzájárulás valamely környezeti célhoz három módon történhet meg:

- a tevékenység saját teljesítményéből adódóan (own performance),
- az átmenetet támogatva (transitional) vagy
- képessé tevő (enabling) tulajdonsága által.

Az éghajlatváltozás mérséklése esetében az első típusba tartoznak azon tevékenységek, amelyek már eleve alacsony kibocsátásúak, például napelemekkel elektromos áram előállítás vagy elektromos járművek üzemeltetése. Az átmenetet támogató tevékenységek elengedhetetlenek az alacsony kibocsátású gazdaság eléréséhez, de jellemzően még nem alacsony karbon kibocsátású technológiákkal valósulnak meg. Ide tartozik például az épületek felújítása, korszerűsítése. Ezek esetében az EU Taxonómia jellemzően a tevékenység során keletkező üvegházhatású gázokra vonatkozó küszöbértéket határoz meg a zöld besorolás eléréséhez. A képessé tevő tevékenységek, pedig a fenti két kategória megvalósulását támogatják, például megújuló vagy energiahatékony eszközök gyártásával és felszerelésével, vagy alacsony kibocsátású közlekedést támogató infrastruktúra-fejlesztésével.

A Taxonómiarendelet létrehozásának egyik célja a szabályozói keretek biztosítása a fenntartható befektetésekhez, amivel segítséget nyújt a piaci szereplőknek, és kiemelten a pénzügyi intézményeknek a környezeti és fenntarthatósági szempontból pozitív tevékenységek azonosítására. A meghatározott környezeti célok közül jelenleg az éghajlatváltozás mérséklésére és az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodáshoz jelent meg 2021. áprilisában a Taxonómiarendeletet kiegészítő bizottsági rendeletben (Climate Delegated Act), amely mellékleteiben definiálja a különböző kritériumok mentén a két cél eléréséhez jelentősen hozzájáruló zöld tevékenységeket.

Az Európai Bizottság segíti az uniós tagállamokat abban, hogy olyan reformokat dolgozzanak ki és hajtsanak végre, amelyek támogatják a zöld átállást, és hozzájárulnak az európai zöld megállapodás céljainak eléréséhez. Segíti továbbá a központi és helyi közigazgatásban szükséges eljárások, valamint a zöldítő intézkedések végrehajtásához szükséges koordinációs struktúrák kialakítását.

Mint a fentiekből látjuk a taxonómia rendelet piaci szereplőknek készült el és teszi alkalmassá a vállalatok zöld minősítését. Egy településre vagy önkormányzatra szóló elfogadott zöld értékelési rendszer még nem áll rendelkezésre.

Az éghajlat-politika az európai zöld megállapodás központi eleme. Az EU már eddig is jelentős eredményeket ért el az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentése terén, és a gazdasági növekedést is sikerült fenntartania. Az elkövetkező években még ennél is többet kell tenni. Az EU azt a célt tűzte ki, hogy 2050-re a nettó üvegházhatásúgáz-kibocsátása nulla legyen, ezért minden tagállamnak koherens klímapolitikai csomagot kell végrehajtania. Az Európai Bizottság a technikai támogatási eszközön keresztül segíti a nemzeti hatóságokat az éghajlat-politikai törekvéseiket támogató reformok kidolgozásában és végrehajtásában. Példák a támogatásra:

- Klímapolitika kidolgozása, beleértve az éghajlatváltozási stratégiákkal és cselekvési tervekkel kapcsolatos tanácsadást, valamint az üvegházhatásúgáz-kibocsátás modellezéséhez nyújtott támogatást
- A területhasználat tervezésben a földhasználat és az erdőgazdálkodás támogatása, beleértve az erdők számbavétele és nyilvántartás
- Fenntartható várostervezés, az intelligens városok
- A partvédelem fokozása, valamint az árvízvédelmi és parti erózióval kapcsolatos kockázatok kezelése
- Természetalapú megoldások kidolgozása a városi térségek hőhullámainak, aszályainak, áradásainak és rossz levegőminőségének kezelésére
- Finanszírozási eszközök tervezése és végrehajtása az uniós kibocsátáskereskedelmi rendszer keretében
- A villamosenergia-rendszerek dekarbonizációjának támogatása, beleértve a megújuló energiaforrásokat támogató piacok és szabályozási keretek kialakítását
- Piaci alapú támogatási rendszerek kialakítása a megújuló energiába és az energiahatékonyságba történő beruházásokhoz
- Integrált nemzeti energia- és klímatervek kidolgozása, beleértve az analitikus és energetikai modellezést is
- Az energiahatékony fűtési és hűtési rendszerekre vonatkozó szakpolitikák értékelése
- Az épületek energiahatékonyságának javítását célzó beruházások növelése
- A fenntartható közlekedésre/mobilitásra és az alternatív üzemanyagokra vonatkozó szakpolitikák meghatározása
- A belvízi közlekedés és a nagy sebességű vasutak megerősítése

A hazai támogatáspolitikai is reflektál a Zöld Megállapodás célkitűzéseire. A Fenntartható Városfejlesztési Stratégia (TOP PLUSZ-1.3.1.-21. pályázati konstrukció) keretrendszerében a városoknak zöld átállási menetrendet kell készíteniük, s a városi zöld menetrend alapján kidolgozandó a városi zöld finanszírozási keretrendszer is, amelynek segítségével a városok fel tudják mérni a zöld beruházásaikhoz kötődő finanszírozási és forrásbevonási lehetőségeket.

A városi zöld átállás dimenziói

A városok a saját beavatkozási akcióikat a következő területekre koncentrálnak:

- Infrastruktúra-fejlesztés és intelligens technológiák (5G, internethálózat, elektromos hálózat, zéró kibocsátású épületek)

- Adatok, adatkezelés (a digitalizáció, az intelligens megoldások szolgálatában)
- Integrált és tiszta városi energiarendszer (energiaközösségek, megújuló erőforrások, regionális ellátás)
- Körforgásos város (hulladékkezelés, körforgásos tervezés a gyártás oldalán, körforgásos anyagáramok)
- Intelligens és fenntartható mobilitás, multimodalitás
- Fenntartható közösségi várostervezés (partnerségépítés, ellátási körzetek, közlekedésszervezés, hozzáférés, elérhetőség)
- Fenntartható és reziliens élelmiszerellátás és tápanyag-újrahasznosítás (város-vidék kapcsolat, biohulladékok)
- Méltányos, virágzó és fenntartható helyi gazdaság
- Egészséges, élénk, kreatív és hozzáférhető közterületek

A Fenntartható Városfejlesztési Stratégia módszertani útmutatója a Taxonómia rendelet szerinti kategóriák szerint értelmezi a zöld város dimenzióit.

Az EU Taxonómiának való megfelelés során a környezetvédelmi célkitűzésekhez kell igazodni:

- az éghajlatváltozás mérséklése;
- az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás;
- a víz és a tengeri erőforrások fenntartható használata és védelme;
- áttérés a körforgásos gazdaságra, a hulladékkezelés megelőzése és az újrahasznosítás;
- a környezetszennyezés megelőzése és csökkentése;
- a biológiai sokféleség és az ökoszisztémák védelme és helyreállítása.

Előkészítés

A járási zöld állapotot a hat zöldítési szempont alapján értékeljük. A hat szempont között tartalmi átfedések vannak, ennél fogva a legjellemzőbb tevékenységeket soroljuk az egyes szempontok alá az ismétlődések elkerülése érdekében.

1. az éghajlatváltozás mérséklése

Az éghajlatváltozás legfőbb antropogén hatásai között az ÜHG gázok kibocsátását tekinti a szakirodalom. 2021-ben Enying ÜHG kibocsátása .... tonna/év CO₂ egyenérték volt.

Legfontosabb ÜHG kibocsátók:

- lakossági szilárd tüzelés
- épületek üzemeltetése
- közlekedés
- ipari, mezőgazdasági termelés
- hulladékgazdálkodás

A növényzet fotoszintézise során szén-dioxidot von ki a légkörből, így a növényállomány mennyisége és minősége alapvetően meghatározza térségünk CO₂ elnyelési lehetőségeit. Törekedni kell a város szén-dioxid kibocsátásának és elnyelő képességének egyensúlyba hozására.

2. az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás (adaptáció)

A klímaváltozás hatására Enyinget és tágabb térségét a korábbinál gyakrabban és fokozottabban fenyegethetik majd az alábbi események:

- hóhullámok
- viharkárok

- aszály, elsivatagosodás
- vízhiány, vízkészlet csökkenés
- árvíz
- terményvisszaesés
- invazív fajok térhódítása
- természetes ökoszisztémák pusztulása

A jelzett eseményekre történő felkészülés és az ezekhez történő alkalmazkodás minősége alapvetően befolyásolhatja, nem csak a helyi gazdálkodás és gazdasági teljesítmény alapjait és lehetőségeit, illetve az épített környezet üzemeltethetőségét és élhetőségét, hanem a társadalom egészségügyi állapotát is. Ezért az éghajlatváltozáshoz történő helyi alkalmazkodás elemi szükséglet, amely az elmúlt évtizedek egyik legnagyobb kihívása elé állítja napjaink társadalmát. A kihívásra adott válaszok, konkrét beavatkozások pedig alapjaiban fogják meghatározni Enying jövőbeli fejlődési lehetőségeit és hosszú távú élhetőségét.

3. a vízi erőforrások fenntartható használata és védelme

Enying közigazgatási területén a vezetékes vízzel ellátott lakások száma folyamatos növekedést mutat, mely a növekvő lakásszámnál nagyobb mértékben növekvő vízellátottságból (ivóvízellátásba bekapcsolt lakásszám) adódik. A beépítésre szánt területeken az ellátottság gyakorlatilag elérte a 100%-ot.

Az Országos Vízügyi Főigazgatóság adatai szerint a települési vízkár 40-60 %-a karbantartás hiánya miatt történik. A csapadékvíz elvezető létesítmények, víznyelő és tisztító aknák, csatornahálózatok folyamatos feliszapolódását, eltömődését a burkolt területek tisztításának hiányosságai, az utak melletti zöldfelületekről – a gépjármű taposás miatt – egyre nagyobb mértékben bemosódó talaj, valamint a falevelek, növény termékek okozzák, mely igen jelentősen csökkenti ezen hálózatok vízvezető képességét. Ezért ezen meglévő elvezető hálózatok megfelelő karbantartása, tisztítása elengedhetetlenül fontos karbantartási tervek alapján. Ehhez azonban biztosítani kell a szükséges forrásokat az üzemeltetőnek (melyet várhatóan jogszabály módosulásokkal fognak megteremteni).

4. a körforgásos gazdaságra való áttérés

A körforgásos gazdaság a környezetvédelem viszonylag új fogalma, mely az „én hulladékomból a te nyersanyagod” szemléletet tükrözi, azaz ami az egyik gyártónak hulladék, a másiknak nyersanyag lehet. Első lépésként szükséges feltérképezni, hogy van-e olyan gyártó a városban, akinek a hulladéka egy másik gyártó nyersanyaga lehet. Az ilyen összefogások eredménye a lerakásra kerülő hulladékmennyiség, ezáltal a felhasznált nyersanyag mennyiség csökkentése, illetve ezeken keresztül a felhasznált energia csökkentése.

5. a szennyezés megelőzése és csökkentése

A levegő szennyezése mellett, a vizek és talaj szennyezése említendő. Ezutóbbi forrása a szennyvíz és egyéb hulladék nem megfelelő tárolása, ártalmatlanítása.

6. a biológiai sokféleség és az ökoszisztémák védelme és helyreállítása)

Az önkormányzatok jellegzetes kihívásainak rendszerezése

Az FVS-ben az önkormányzati feladatokat szükséges besorolni a klímaalkalmazkodás (adaptáció), az ÜHG kibocsátás (mitigáció) és a szemléletformálás területén betöltött szerepe alapján:

önkormányzati tevékenységi terület (2011. évi CLXXXIX. törvény szerint)	mitigáció ¹	adaptáció	szemléletformálás
településfejlesztés	3	3	3
településrendezés;	2	3	1
köztemetők kialakítása és fenntartása,	0	1	0
a közvilágítás,	3	1	1
kéményseprő-ipari szolgáltatás biztosítása,	0	1	0
a helyi közutak és tartozékainak kialakítása és fenntartása,	0	3	0
közparkok és egyéb közterületek kialakítása és fenntartása,	3	3	3
gépjárművek parkolásának biztosítása;	2	1	2
egészségügyi alapellátás, az egészséges életmód segítését célzó szolgáltatások;	1	3	2
környezet-egészségügy (köztisztaság, települési környezet tisztaságának biztosítása, rovar- és rágcsálóirtás);	0	3	3
óvodai ellátás;	1	0	3
kulturális szolgáltatás (nyilvános könyvtár, filmszínház, előadó-művészet támogatása, kulturális örökségvédelem, helyi közművelődés);	1	1	2
gyermekjóléti szolgáltatások és ellátások, szociális szolgáltatások, ellátások,	0	0	0
lakás- és helyiséggazdálkodás;	2	1	0
hajléktalanná vált személyek ellátása és rehabilitációja;	0	0	0
helyi környezet- és természetvédelem,	2	3	3
vízgazdálkodás, vízkárelhárítás;	0	3	2
honvédelem,	0	0	0
polgári védelem, katasztrófavédelem,	0	3	3
helyi közfoglalkoztatás;	1	2	1
helyi adóval, gazdaságszervezéssel kapcsolatos feladatok;	1	1	0
turizmussal kapcsolatos feladatok;	3	3	3
kistermelők, őstermelők értékesítési lehetőségeinek biztosítása	2	3	2
sport, ifjúsági ügyek;	1	1	3
nemzetiségi ügyek;	0	0	0
közreműködés a település közbiztonságának biztosításában;	0	0	0
helyi közösségi közlekedés biztosítása;	3	2	3
hulladékgazdálkodás;	3	2	3
távhőszolgáltatás;	3	1	3
víziközmű-szolgáltatás	1	3	3

Az önkormányzati feladatellátás számos magas klímakockázatú tevékenységeket tartalmaz. A táblázat alapján magas besorolást kapott a területfejlesztés, zöldterület-, hulladékgazdálkodás, turizmus, közlekedés, helyi piac, amelyek tekintetében kiemelt figyelemmel kell lenni és intézkedéseket hozni.

¹ **Jelmagyarázat:** A tevékenységek besorolása egy 4 elemű skálán történt, amelyen az 0 érték azt jelenti, hogy a tevékenység mitigáció, adaptáció, vagy éghajlati szemléletformálás szempontjából nem releváns, míg a 3-as azt jelenti, hogy nagyon releváns.

Zöld átállási célok megfogalmazása és rendszerezése

A járási zöld átállás stratégiai célja - az EU 2050-re elérendő karbonsemlegességi elvárása alapján az, hogy 2030-ig 15%-kal csökkentse a térség a CO₂ kibocsátását.

Miután az Enyingi járás a környezetileg érzékeny, a klímaváltozás hatásainak egyik leginkább kitett Alföldi terület, ezért elemi érdeke és kötelessége, hogy a tervezett klímavédelmi beavatkozásaival csökkentse az emberi tevékenységből származó, s a város területéről a légkörbe jutó üvegházhatású gázainak kibocsátását. Fejér megye célja, hogy a 2015-ös bázisévhez képest – 2030-ig 15%-kal csökkentse a CO₂ kibocsátását az ún. Covenant ágazatokban. (Önkormányzati épületek, berendezések/létesítmények; Szolgáltató (nem önkormányzati) épületek, létesítmények; Lakóépületek; Közvilágítás; Közlekedés (önkormányzati flotta, tömegközlekedés, magáncélú és kereskedelmi szállítás))

Az enyingi járás fejlesztései során figyelembe veszi természeti környezete teherbíró képességét, a nyersanyagokkal, erőforrásokkal és energiahordozókkal hatékonyan és takarékosan bánik. Figyel az értékes épített és természeti környezetének megóvására, a jó termőhelyi adottságú mezőgazdasági területeinek, vízbázisainak és zöldfelületeinek védelmére. A gazdaság- és településfejlesztése során egyre nagyobb arányban veszi igénybe a megújuló erőforrásokat.

Az FVS-ben a „JÁRÁSI SZINTŰ KIBOCSÁTÁS CSÖKKENTÉS ÉS A KLÍMAVÁLTOZÁS HATÁSAINAK MÉRSÉKLÉSE” stratégiai cél alá besorolt tematikus célok és intézkedések kapcsolódnak legszorosabban a zöld átállási beavatkozásokhoz, ugyanakkor a zöldítés szinte minden tematikus célhoz és ahhoz tartozó beavatkozáshoz horizontális jelleggel kötődik.

A rugalmas alkalmazkodási megközelítés, amely az alábbi elemekből áll össze:

Prioritást élveznek azok az alkalmazkodási intézkedések, melyek már rövidtávon is hasznokat eredményeznek:

- No regret” (megbánás nélküli) opciók: olyan intézkedések, melyek a jelenben is kifizetődőek, mert nettó társadalmi-gazdasági hasznokkal járnak, és melyek a jövőben is kifizetődőek lesznek, függetlenül az éghajlatváltozás mértékétől. Példa erre az olyan kockázatok kezelése, melyek már most is problémát okoznak, pl. ha a gátak már a jelenlegi árvízszinttel sem képesek megbirkózni.
- „Low regret” opciók: intézkedések, melyek költsége viszonylag alacsony és melyek jövőbeli várható hasznai, figyelembe véve a várható változást az éghajlati körülményekben, magas. Ezek tipikusan nem infrastrukturális, hanem puha intézkedések.
- „Win-win” (mindenki nyer) opciók: olyan intézkedések, melyek klímakockázatot csökkentő hatása megfelelő, ugyanakkor más társadalmi, gazdasági, környezeti hasznokkal is járnak, pl. vízvesztés csökkentése a mezőgazdaságban, emberi egészség vagy biodiverzitás védelme.

Rugalmas alkalmazkodás/adaptív menedzsment: Az adaptációs intézkedéseknek rugalmasnak és nyílt végűnek kell lenniük, különösen a hosszú élettartammal rendelkező infrastrukturális beruházások esetében. E flexibilis megoldások lehetővé teszik a későbbiekben további adaptációs intézkedések beépítését a projektbe. Az éghajlatváltozással összefüggésben a bizonytalanság egyik kulcseleme a hatások nagyságrendjéhez kapcsolódik. Az idő előrehaladtával (a jobb adatoknak és modellezésnek köszönhetően is, de elsősorban a megfigyelhető változások miatt) ez a bizonytalanság csökken. Emiatt hasznos lehet az adaptációs döntések egy részének elhalasztása egy olyan időre, amikor a bizonytalanság mértéke kisebb. Ez akkor lehetséges, ha a választott adaptációs megoldás flexibilis. Ilyen módon csökkenthető az adaptációs intézkedésekkel összefüggő kockázat és az intézkedés költsége is egyben. Flexibilis megoldásra példa az olyan gátak építése, melyek szükség esetén a későbbiek során megmagasíthatók.

Robusztus megoldások, melyek számos különféle éghajlatváltozási forgatókönyv megvalósulása esetén elfogadható eredményt biztosítanak: e megoldások azon a felismerésen alapszanak, hogy egy adott forgatókönyvre megalkotott alkalmazkodási megoldás nem feltétlenül jelent jó, vagy akár elfogadható megoldást más (az optimalizáció során esetleg nem vizsgált) forgatókönyvek esetében. Példa robusztus megoldásra a víztározás, mely szélsőséges csapadékos időszakban tárolni tudja a többlet vizet, ezzel megakadályozva az épített környezet elárasztását, aszályosabb időszakban pedig a tárolt víz felhasználható.

A beruházás élettartama során szükséges a folyamatos nyomonkövetés. Ez elsősorban az intézkedések hatásosságának és hatékonyságának nyomonkövetésére és értékelésére szolgál, azonban további kérdéseket vehet fel, pl. hogy a célok megfelelően kerültek-e meghatározásra, vagy a helyzetelemzés megfelelő volt-e. A folyamatos nyomonkövetés a beruházás működtetőjének információt szolgáltat arról, hogy szükség van-e a meghozott adaptációs intézkedések módosítására.

Hangsúlyozni kell a nem infrastrukturális megoldásokat, melyek költsége alacsony és melyek reverzibilis és flexibilis megoldásokat kínálnak arra az időszakra, amíg nem áll rendelkezésre több információ arról, hogy milyen beruházási megoldásokat lenne érdemes alkalmazni:

- o Biztosítás: Az éghajlatváltozással összefüggő kockázatok kezelésének egyik módja a biztosítás kötése, mely piaci alapon működik. A biztosítás az egyéb megoldások alternatívája is lehet, vagy azokkal kombinálva is alkalmazható.
- o Kockázatközösség: A nem piaci alapon működő kockázatközösség, mint amilyen a társadalombiztosítás, szintén potenciális megoldást jelenthet. Ez a megoldás a biztosításhoz hasonlóan alkalmazható az egyéb alternatívák helyett, illetve azokat kiegészítve, a reziduális (az adaptációs intézkedés végrehajtása után megmaradó) kockázat kiküszöbölése érdekében. Kockázatközösségek létrejöhetnek területi alapon (pl. regionális szinten) vagy szektor alapon is.
- o Puha intézkedések: ezek olyan nem-beruházási megoldások, mint például a viselkedési mintákon történő változtatás, az üzemeltetésben történő változtatás, vagy az információnyújtás és tájékoztatás. Közlekedési infrastruktúra beruházásoknál például kombinálni lehet beruházási és puha megoldásokat. Adott esetben, ha egy infrastruktúra éghajlati tényezőktől való megóvása túlságosan költséges, pl. ha a szélsőséges csapadékesemények által okozott villámárvíz elvezetése költséges lenne egy út esetében, akkor lehet olyan döntést is hozni, hogy az utat a villámárvíztől nem kell megvédeni. Ebben az esetben ez a döntés az út néhány évente történő elárasztását eredményezi várhatóan. Ugyanakkor lehetséges, hogy a tájékoztatás az útlezárásról, a forgalomelterelés költsége (puha megoldások) olcsóbbak, mint az alternatív beruházási megoldás lett volna.

A rugalmas alkalmazkodás mögött az a feltételezés húzódik meg, hogy míg van olyan bizonytalanság, melyek kiküszöbölhetetlen, van a bizonytalanságnak egy olyan eleme, amely az idő múlásával csökken/csökkenthető, pl. jobb adatok, fejlettebb modellek, az éghajlatváltozás kutatásának fejlődése, illetve több rendelkezésre álló információ és megfigyelés által. Ezért megoldást jelenthet az, ha az adaptációs döntések előtérbe helyezik az olyan intézkedéseket, melyek rövidtávon hasznosak, ugyanakkor rugalmasságot biztosítanak további jövőbeli adaptációs intézkedések számára amikor a bizonytalanság mértéke csökken és ezért jobb döntések hozhatók.

A zöld átállás kidolgozásának ütemezése

A Fenntartható Városfejlesztési Stratégia keretein belül megtervezett zöld átállás menetrend a zöld átállás stratégia tartalmi elemeinek időbeli ütemezését és a végrehajtás eszköz és intézményrendszerének átalakítását tartalmazza. A stratégiai akciók és a velük járó változtatások sikeres megvalósításának feltételei közé tartozik a támogató szervezeti struktúra és humánstratégia.

A zöld átállási menetrend javasolt lépései:

Világos jövőkép/stratégiai cél megfogalmazása	Városi CO ₂ kibocsátása 2030-ra 40%-kal csökken	Az FVS önkormányzati képviselő testületi döntéssel való elfogadásával (beleértve a zöld átállás menetrendet is) a jövőkép is elfogadottá válik.	2022. szeptember
A stratégiai cél szerinti tematikus célok, beavatkozások projekt szintű lebontása. A projektek zöldítési elemeinek számbavétele.	Az egyes szakági, önkormányzati tematikus feladatokra meghatározott célindikátorok betartásával kell tervezni kell zöldítési célértékeket.	A beavatkozások zöldítési elemeinek számbavétele az FVS keretében megtörténik. A projektek zöld elemeinek azonosítása az egyes projektgenerálás, projekttervezés során készül el.	2022. szeptembertől folyamatosan 2027-ig
Hatás és kockázatelemzés	A projektek zöldítési célértékeihez tartozó hatásokat, elmaradása esetén a kockázatokat mérlegelni kell.	A projekttervezés során szükséges tervezni.	2022. szeptembertől folyamatosan 2027-ig
Pénzügyi terv	A zöldítési elemek pénzügyi vonzatát is kalkulálni szükséges.	A projekttervezés során szükséges tervezni.	2022. szeptembertől folyamatosan 2027-ig
A megfelelő szervezet megtervezése	a döntéshozatali rendszer és a hatáskörök esetleges átrendezése, a vezetési módszerek szükséges változtatása, a rugalmas megoldások elősegítését	Új zöld osztály kialakítása. Ennek hiányában a Városüzemeltetési osztályon belül új zöld csoport vagy zöld munkatárs alkalmazása.	2023. folyamán
Projektvégrehajtás	Pályázat vagy más forrásból történő végrehajtás esetén a zöld célértékek betartatása, időközi ellenőrzése, majd folyamatos monitoringja	Elengedhetetlen a munkatársak aktív, kreatív részvétele, az ötletek, javaslatok összegyűjtése és beépítése a stratégiai folyamatokba	2023-2027 (2030)
Monitoring rendszer kiépítése és működtetése	Az indikátorok előállításához szükséges bemeneti adatok előállítása és rendszerbe szervezése	FVS szerinti kötelezően megadott és kötelezően elvárt, a város által felkínált indikátorok nyomon követése és jelentések	2023-2027 (2030)
Átfogó megvalósítási terv készítése a fenti feladatokat	Erre szolgál a zöld finanszírozási keretrendszer	Az FVS kézikönyv szerint elkészítendő. Javasolt tartalomjegyzékét beillesztettük.	2024-ig

Zöld finanszírozási keretrendszer

A városi zöld finanszírozási keretrendszer kialakítását külön dokumentumként 2024-ig kell kidolgozni.

A zöld finanszírozási keretrendszer kialakítása során a városi zöld átállást szolgáló beavatkozások, projektek megszervezése történik meg, amely figyelembe veszi, hogy az egyes beavatkozások milyen célok és mutatók mentén minősülnek zöldnek, továbbá hogyan mérhető, milyen volumenben, milyen forrásokból, milyen ütemezéssel valósulnak meg. Vizsgálatra kerül a finanszírozási igényeknek, a tervezett városi projekteknek a zöld finanszírozási megfelelése. Megállapításra kerülnek a zöld indikátor bázisértékek és a vállalható zöld célkitűzések. Ez alapján készül el a Városi Zöld Finanszírozási Keretrendszer dokumentum, amely lehetőséget teremt a tervezett fejlesztéseket potenciálisan finanszírozó zöld források bevonására. A zöld keretrendszert javasolt külső minősítő által validáltatni. Ugyanezen zöld finanszírozási keretrendszer dokumentum alkalmas a hazai és az európai uniós zöld támogatások lehívásának előkészítésére is.

A zöld finanszírozási keretrendszer felépítése:

A település helyzetének rövid bemutatása

- a. A település gazdasági szerkezete
- b. A települési szolgáltatási mix
- c. Az önkormányzati intézmények, funkciók
- d. A főbb, bevonní kívánt helyi szereplők
2. A településen már meglévő zöld tevékenységek
  - a. Települési zöld indikátorértékek (bázis)
  - b. Települési zöld stratégia – ha van
  - c. Az azonosított helyi zöld szereplők
  - d. Települési (önkormányzat és a bevont szereplők) zöld célkitűzések
3. Az önkormányzati zöld forrásbevonás célja és struktúrája
  - a. A települési célkitűzésekhez illeszkedő önkormányzati zöld projektek
  - b. A zöld projektek vállalható indikátorértékei (célértékek)
4. Az önkormányzati forrásbevonás tárgya, háttere, típusa
  - a. Mit finanszíroz? - új projekt v. már meglévő folyamat fejlesztése
  - b. Finanszírozás és/vagy refinanszírozás, ha az utóbbi, milyen arányban
  - c. Részben vagy egészben tervezi zöld pénzből finanszírozni a projekteket
  - d. A zöld finanszírozás típusa (kötvény, hitel, VNT, önerő, magántőke) projektenként
5. A települési zöld fejlődés menedzsmentje
  - a. Az önkormányzat és az érintettek szerepe a zöld célok megvalósításában, követésében
  - b. Zöld Bizottság felállítása, feladatainak definiálása, tagok létszáma, ülések rendszeressége, ülések dokumentálási rendje
6. A zöld finanszírozási keretrendszer pénzügyeinek kezelése
  - a. A zöld pénzek/projektek kezelése
  - b. A zöld források felhasználásának módja: zöld pénzek allokációs jelentés
  - c. A zöld pénzek kezeléséről szóló riport auditáltatása és közzététele
7. Riportálás – jelentésszolgálat
  - a. Allokációs és környezeti hatásjelentések előállítása, legalább évi 1-szer
    - A megvalósított projektek bemutatása a finanszírozási forrással
    - A környezeti hatásjelentéshez szükséges metrikák rögzítése és hatásjelentés tartalma
    - Az allokációs jelentéshez szükséges információk rögzítése
    - Következő évek terv számainak frissítése
8. Külső minősítés (zöld hitel, kötvény bevonása esetén) lefolytatása – javasolt

Javasolt indikátorok a zöldátállásra

Mutató megnevezése	Mérték-egység	Számítási módszertan	Adatkörök
Város ÜHG kibocsátás	t/év CO2 egyenérték		
Intézmények teljes villamosenergia-fogyasztása	kWh/év	Az összes intézmény villamosenergia-fogyasztásának (kWh) éves összegzése	villamosenergiafogyasztás (energiaszolgáltató által kiállított számlán)
Intézmények fajlagos villamosenergia-fogyasztása	kWh/m ² /év	Az összes intézmény villamosenergia-fogyasztásának (kWh) éves összegzése osztva az intézmények összterületével (m ²).	villamosenergiafogyasztás (energiaszolgáltató által kiállított számlán) intézmények területe
Intézmények villamosenergia-fogyasztásának változása évenként	kWh	Az összes intézmény villamosenergia-fogyasztásának (kWh) változása	villamosenergiafogyasztás (energiaszolgáltató által kiállított számlán)
Az egyes intézmények villamosenergia-fogyasztásának változása évenként	kWh/m ²	Az egyes intézmények villamosenergia-fogyasztása (kWh) osztva az adott intézmény területével (m ²), éves változása	villamosenergiafogyasztás (energiaszolgáltató által kiállított számlán) intézmények területe
Az intézmények teljes hőfelhasználása (átlaghőmérséklettel korrigált értéke)	GJ/év	Az összes intézmény távhő-fogyasztásának éves összegzése	távhőfogyasztás (távhőszolgáltató által kiállított számlán vagy fűtési hőfogyasztásmérőn)
Az intézmények teljes hőfelhasználásának változása (átlaghőmérséklettel korrigált értéke)	GJ	Az összes intézmény távhő-fogyasztásának éves változása	távhőfogyasztás (távhőszolgáltató által kiállított számlán vagy fűtési hőfogyasztásmérőn)
Az intézmények fajlagos hőfelhasználásának változása (átlaghőmérséklettel korrigált értéke)	J/m ² /év	Az intézmények teljes hőfelhasználásának változása adott időszakra vetítve	távhőfogyasztás (távhőszolgáltató által kiállított számlán vagy fűtési hőfogyasztásmérőn)
Az intézményekben felhasznált földgáz mennyisége évenként	m ³ /év	Gázmérő által mért üzemi mennyiség (m ³) éves összegzése.	földgázfelhasználás (gázmérőn)
Lakosság földgáz mennyisége és változása évenként	m ³ /év	A KSH-ban található adatot m ³ -re váltjuk. Változás kiszámításához két év közötti különbséget kell venni.	KSH, Az összes szolgáltatott gáz mennyiségéből a háztartások részére szolgáltatott gáz mennyisége (átszámítás nélkül) (1000 m ³)
Megújulókból előállított energia mennyisége	MWh	-	Megújulókból előállított energia mennyisége
Napkollektorok beépített teljesítménye	kW	-	Napkollektorok beépített teljesítménye
Napelemek beépített teljesítménye	kW	-	Napelemek beépített teljesítménye
Napelemek által megtermelt energia	kWh/év	-	Napelemek által megtermelt energia
Energetikai rendezvények száma, látogatottsága	db és fő	-	Önkormányzati adat

Mutató megnevezése	Mérték-egység	Számítási módszertan	Adatkörök
Önkormányzat által megjelentetett energetikai tájékoztató anyagok száma	db	-	Önkormányzati adat
Kerékpárutak hossza és változása	km	Közigazgatási határon belüli kerékpárutak hossza	Önkormányzati adat
Kerékpárutak hosszának változása	km/év	Két időszak közötti mért hossz különbsége	Önkormányzati adat
Közvilágítás fogyasztása	MWh/év	Az egyes fényforrástípusok teljesítménye szorozva a fényforrástípusok mennyiségével, átváltva MW-ra és megszorozva az összes éves égésidővel (óra)	Összes éves égésidő: közvilágítási naptárban
Közvilágítás fogyasztásának változása	MWh	Két időszak közötti fogyasztás különbsége	Összes éves égésidő: közvilágítási naptárban
Önkormányzati flotta futásteljesítménye, teljes és fajlagos fogyasztása	liter/év vagy MWh/év	Személygépjárművek futásteljesítménye, fogyasztása. MWh-ra történő átszámításhoz a fogyasztást a 122/2015 (V.26) Korm. rendeletben meghatározott átváltási tényezővel kell szorozni.	Önkormányzati adat
Több ponton forgalomszámlálás, átmenő járművek száma (éves változás követése)	db/nap	-	Önkormányzati adat
A fentiekből a kalkulált éves CO ₂ , illetve ÜHG kibocsátás	tonna	A 4.1. Leltárok módszertani alapja fejezet alapján	-
ÜHG csökkenés nagysága a bázisévihez képest	tonna, %	A 4.1. Leltárok módszertani alapja fejezet alapján, a bázisévhez viszonyítva	-

Időjárási alapadatok és alapmutatók

Javasolt éghajlati paraméterek, amelyek közül a releváns mutatókat a projekt/beavatkozások célterületére kell lehetőség szerint meghatározni. A zöld finanszírozási keretrendszer kidolgozása során a város vagy térségére rendelkezésre álló adatok alapján a bázis értékek rögzítendőek, és a monitoring során rögzítendőek és értékelendőek a későbbi valós tényadatok a céladatokhoz képest.

- Felszíni levegő átlaghőmérsékletének lassú növekedése
- Nyári napok számának növekedése (napi max. > 25 °C)
- Fagyos napok számának csökkenése (napi min. < 0 °C)
- Hőségnapok számának növekedése (napi maximum ≥ 30 °C)
- Trópusi éjszakák számának növekedése (napi minimum ≥ 20 °C)
- Hőhullámos napok számának növekedése (napi középhőmérséklet > 25 °C)
- Átlagos napi hőingás növekedése (napi maximum és minimum különbsége, °C)
- Éves csapadékmennyiség csökkenése
- Csapadékos napok számának csökkenése (napi csapadékösszeg ≥ 1 mm, %)

- Átlagos napi csapadékosság növekedése (csapadékos napok átlagos csapadéka, mm/nap)
- Max. száraz időszak hosszának növekedése (leghosszabb időszak, amikor a napi csapadékösszeg < 1 mm, nap)
- Max. nedves időszak hosszának változása (leghosszabb időszak, amikor a napi csapadékösszeg ≥ 1 mm, nap)
- 20 mm-t elérő csap. napok számának növekedése (napok száma, amikor a napi csapadékösszeg ≥ 20 mm, nap)
- Felszíni vizek átlaghőmérsékletének lassú növekedése
- Csapadék évszakos eloszlásának változása
- Megnövekedett UV sugárzás, csökkent felhőképződés
- Felhőszakadási (viharos időjárási) események számának és intenzitásának növekedése
- Villámárvíz előfordulási gyakoriságának és intenzitásának növekedése
- Árhullámok gyakoriságának és intenzitásának növekedése
- Belvíz kialakulásának gyakoriságának növekedése
- Vízkészletek csökkenése (vízfolyások nyári kisvízi készletének csökkenése, tavak alacsony vízállású időszakainak gyakoribbá válása, felszín alatti vízkészletek csökkenése)
- Aszály gyakoribb előfordulása
- Tömegmozgás gyakoribb előfordulása
- Erdőtüzek gyakoriságának növekedése

4.4.2 Digitális átállás menetrend

Előkészítés (kiinduló állapot)

Magyarország **versenyképességének további erősödése a digitalizáción múlik**, ezért minden eszközt meg kell ragadni annak érdekében, hogy a magyar gazdaság, társadalom minél nagyobb arányban részesedjen a digitalizáció előnyeiből. A digitális transzformáció kérdése a klímavédelemhez hasonlóan vált kiemelt és mostanra önálló területté.

A bennünket körülvevő elektronikus eszközök napjainkban fokozatosan intelligenssé válnak, amennyiben – a digitális technológia és az 1993-tól mindenki számára elérhetővé tett publikus internet segítségével – képessé válnak az egymással való kommunikációra, akár közvetlen emberi beavatkozások nélkül is. Ebben az új, folyamatosan kiterjeszkedő technológiai környezetben a gazdaság elkerülhetetlen módon alakul át tudás- vagy információalapú gazdasággá, míg társadalmunk információs társadalommá.

Az új információs technológia mostanra az élet minden területét áthatotta, a **digitális átalakulás (Digital Transformation – DX) mértéke 90 százalék feletti a szolgáltató szektorban**, de mostanra bőven 50 százalék feletti az olyan ágazatokban is mint a mezőgazdaság.

Enyingnek kiemelten figyelembe kell vennie ezeket a trendeket, hiszen a város gazdasági szerkezetének több pólusúvá kell válnia, javítania kell a térség munkaerőpici igényeinek kiszolgálását, a közigazgatási, kulturális, innovációs központi szerepkörét. Mindemellett a digitalizáció kiválóan szolgálhatja a hagyományos térségi feladatok ellátását, mint például a vidéki és tanyás térségek fejlesztése, a klímaváltozás hatásaira történő felkészülést, a kulturális örökség megőrzését.

A gazdaság legnagyobb tartalékai a hatékonyság növelés területén az automatizációban és a robotizálásban vannak. A foglalkoztatottság növelése önmagában már nem képes versenyképes termelékenységbővülést eredményezni, és könnyen mozgósítható tartalékok híján már egyébként sem jelent valós opciót a gazdaság fejlesztésére. Annál is inkább, mert 2030-ig **az automatizálás Magyarországon 1 millió munkahelyre fog érdemi hatást kifejteni** a mérsékelt ütemezési forgatókönyv alapján, azaz becslések szerint, a jelenleg rendelkezésre álló technológiákkal a magyar munkaórák 49 százalékát lehetne automatizálni.

A **19. századi szemléletű gazdasági modellel nem lehet versenyezni a 21. században**, ez minden átalakulás kiindulópontja. A 21. század fogyasztója játékosra, hálózati együttműködésre, kreativitásra, környezettudatosságra, gyors adaptációra vágyik. Az ipari társadalom igényeire kialakított városi intézmények, infrastruktúrák, hálózatok további reformjára van szükség ahhoz, hogy a digitalizáció, a fenntartható fejlődés, a körkörös gazdaság, az idősödő társadalmak igényeinek, lehetőségeinek és kihívásainak meg tudjanak felelni. A digitalizációnak ezt az intézményi reformot kell segítenie, így olyan programok, beruházások szükségesek, amelyek az ehhez szükséges IKT és digitalizációs infrastruktúra kialakítását, valamint a személyzet, munkaerő felkészítését támogatja.

A digitális transzformáció sikere visszahat az **emberek életminőségére, az ország és a térség gazdasági teljesítőképességére, a versenyképességre**. Ma már nincs egyetlen olyan stratégia, vízió sem, amely ne az egyik legfontosabb kitörési pontként azonosítaná ennek az átmenetnek a sikerességét. Az átfogó digitális megközelítés szükségességét az is jól mutatja, hogy miközben a szűken vett IKT szektor bruttó hozzáadott értéke (GVA) Magyarországon a teljes érték mintegy 7 százalékát adta, addig a kiterjesztett – az IKT szektor által közvetlenül, illetve közvetetten indukált – hatásokat is figyelembe véve mindez már a teljes nemzetgazdasági GVA megközelítőleg 18,7 százalékát jelentette 2017-ben. Nem alaptalan az a hazai becslés, mely szerint a digitális gazdaság egésze a **közeljövőben meghaladhatja a 25 százalékot** (lásd **Digitális Megújulás Operatív Program Plusz (DIMOP)**).

A digitális transzformáció kérdése európai szinten is kiemelt. Ahhoz, hogy hosszú távon és fenntartható módon biztosítani lehessen az ország jólétét és versenyképességét **az átalakulási folyamat során Európa valamennyi polgárának, valamint valamennyi európai vállalkozásnak – méretétől vagy helyétől függetlenül – részesülnie kell a digitalizáció jelentette előnyökből**, és nem megengedhető egyes területek vagy kiszolgáltatott csoportok lemaradása, kimaradása.

A digitális átmenet is **integrált megközelítést követelő célrendszerre vált**, amelynek választ kell adnia a jelenlegi és az újonnan felmerülő globális, technológiai, biztonsági és fenntarthatósági kihívásokra, valamint **össze kell kapcsolnia az összes releváns szakpolitikát, azok dimenzióit, és ezekben érvényesítenie kell azt az előre tekintő digitális szakpolitikát**, amely megfelel a digitális transzformáció korának és az adatgazdaság növekvő szerepének.

Mindebből következően a „digitális átállás” **települési szinten sem olyan kérdés, amelyben az önkormányzati vezetőknek külön döntést kellene hozniuk**. Ez a kérdés ugyanis már eldőlt: a digitális transzformációs folyamatok települési szinten is megindultak. A kérdés, hogy ez mennyire lesz ad hoc vagy tudatosan alakított folyamat a települések életében. Továbbá a legnagyobb kérdés, hogy ennek a folyamatnak a globális versenyben vesztesei vagy nyertesei lesznek-e a magyarországi városok és vállalkozások.

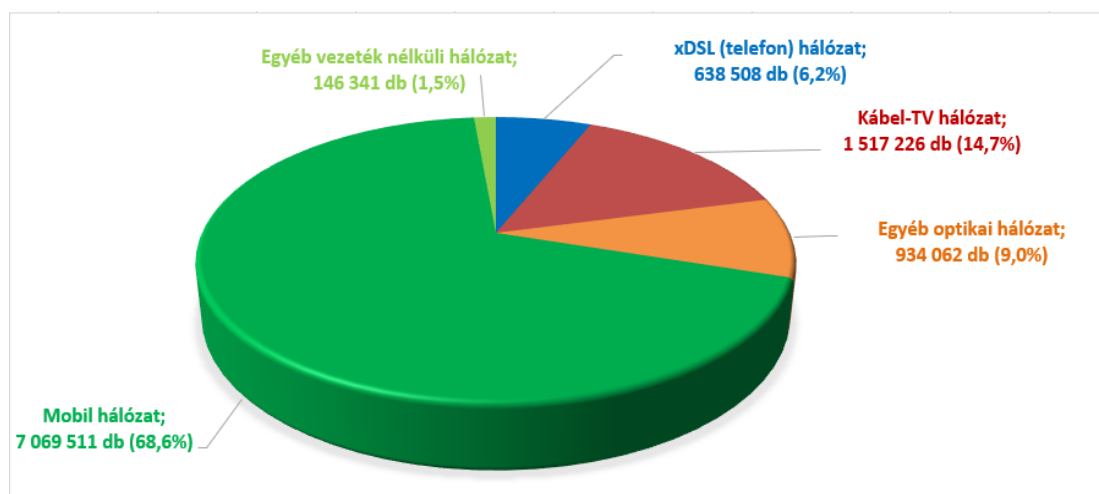
Eddig is látható volt, de mostanra egyértelmű, hogy **azok az országok és társadalmak képesek lépést tartani a világ fejlődésével, amelyek az élet minden területén tudatosan alkalmazzák a digitális technológiákat és folyamatosan megújítják azokat.**

Mindezek az alábbi részletesebben bemutatott célokkal egészülnek ki.

Jó infrastruktúra, gyenge társadalmi, gazdasági hatásokkal

A digitalizáció jelentőségét mutatja az is, hogy a kérdés számos nemzetközi versenyképességi indexben (pl. EU DESI, IMD) kiemelt mérési komponensként szerepel. Mindezekből az ország rangsorokból, illetve indexekből az látszik, hogy Magyarország digitális infrastruktúrája, technológiai felkészültsége versenyképes. Ebből a szempontból az ország ott van a ranglisták középmezőnyében. Kiemelendő, hogy a svájci IMD Gazdaságkutató Intézet adatai szerint Magyarország digitális versenyképességi mutatója évek óta jobb, mint az ország általános versenyképességi mutatója.

Enyingre is igazak azok az országos trendek, amely szerint az internet előfizetések száma 2018-ban haladta meg a teljes lakónépesség számát.² Magyarországon a több mint 10,3 millió internetelőfizetés döntő hányadát a vezeték nélküli (69,9%) – ezen belül pedig túlnyomórészt a mobil internetes szolgáltatások (68,6%) – adják. A vezetékes internet szolgáltatások (30,1%) körében meghatározó szerepe a helyi kábel-TV szolgáltatásoknak (14,7%), és az egyéb optikai hálózaton keresztül biztosított internet szolgáltatásoknak (9%) van. Ezt követően a – digitális telefonhálózatokra épülő – xDSL technológián alapuló internet előfizetések aránya mindössze 6,2%.

Ábra: a magyarországi internetelőfizetések száma és megoszlása (KSH, 2020)

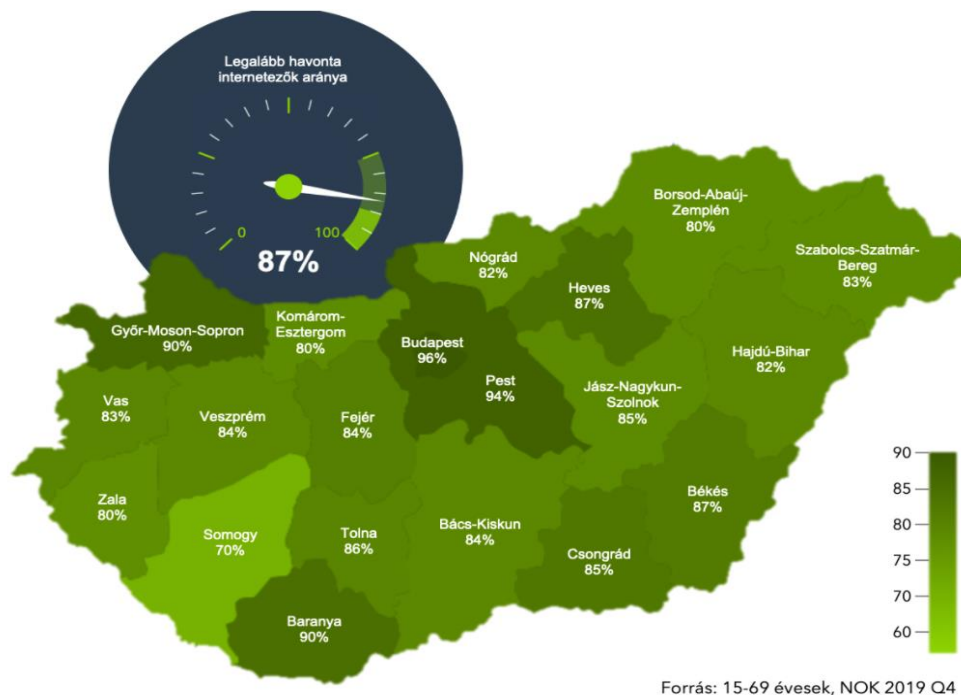
Az internet előfizetések lassú és folyamatos – immár a hazai népesség számát is meghaladó mértékű – növekedésének oka egyfelől a magas (87%-os) internet penetráció,³ másfelől a vállalkozások internet

² Lásd: Magyarország lakónépessége 2018 év végén: 9 778 371 fő, az internet előfizetések száma 2018 III. negyedévében már 9 846 371 db. (Forrás: KSH, https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_wdsd003c.html)

³ Lásd az ábrán. Forrás: NRC Marketingkutató és Tanácsadó Kft., <https://nrc.hu/news/internetpenetracio-2/>

előfizetéseinek folyamatos bővülése.⁴ Harmadrészt egyre inkább megfigyelhető a dolgok internetének (*Internet of Things – IoT*) kiterjedése, mely esetben már nem a személyek, hanem egyes dolgok, műszaki eszközök rendelkeznek önálló internet kapcsolattal. Ebben a folyamatban Enying, illetve Fejér megye 84%-os internet penetrációval alulról közelíti az országos átlagot (87%).

Ábra: lakossági internet penetráció Magyarországon (2020. I. negyedév)

A digitális infrastruktúráknak önmagában a társadalmi, gazdasági hatása igen gyenge, azaz Magyarország láthatóan nem képes kihasználni ezeket a lehetőségeket. Más szóval, a jó infrastruktúra önmagában nem képes mélyreható, versenyképességet fokozó transzformatív hatást kiváltani, így az ezekre a modern hálózatokra épülő szolgáltatásokban (e-közigazgatás, e-bankolás, e-kereskedelem stb.), és a tudásiparban (oktatásra fordított kiadások, K+F ráfordítások, digitális kompetencia szintje) Magyarország viszonylag gyenge eredményeket produkál.

Digitális kompetencia

Az alacsonyabb munkaerő-igényű gazdaság térhódítása megállíthatatlan, hiszen az élő munkaerőt kiegészítő, esetleg kiváltó digitalizációval, automatizációval 30-50 százalékos hatékonyság növelés érhető el. Az alacsony bérekkel ezzel egyre kevésbé lehet versenyben maradni, ezért azok az országok, amelyek nem biztosítják a lakosság megfelelő **digitális kompetenciáit**, alapkészségeinek fejlesztéseit az új technológiák adaptálásához, szükségszerűen, gyorsuló ütemben lemaradnak a gazdaság bővítésben.

A képzettségi szint, a képességek szintjének növelése az egyetlen út a termelékenység növekedéséhez, hiszen az új munkaerő bevonása, a foglalkoztatottság növelése elérte a határokat. A gazdasági

⁴ A KSH 2019. évi adatai szerint a vállalkozások 94,5%-a használ Magyarországon számítógépet, míg az internet előfizetések aránya elmúlt év végén 92,8%-os volt.

(forrás: <http://statinfo.ksh.hu/Stainfo/haViewer.jsp?wcf6d6ccf9=x>)

növekedés viszont csak a termelékenység növelésével érhető el. A felsőfokú végzettséggel rendelkezők arányának növelése a tapasztalatok szerint lényeges előfeltétele a **közepes fejlettség csapdájából való kitörésnek**. A felsőoktatási intézmények nemzetközi rangsorai alapján viszont a magyar egyetemek jelenleg nem tartoznak a világ élvonalába. Viszonylag alacsony a reál területeken végzettek aránya a társadalom egészében.

A DESI⁵ két dimenziója – a **humán tőke** és az internethasználat – méri az európai polgárok digitális készségeit. **Magyarország a humán tőke terén az elmúlt 5 évben csak +5,5 százalékot tudott elérni**. A legalább alapvető digitális készségekkel rendelkező magánszemélyek aránya jelentősen elmarad az EU28 átlagától, és ez mindegyik vizsgált évre igaz volt 2016 óta. A felmérés szerint az érintett magyar lakosság kevesebb, mint fele (49%) rendelkezik alapvető digitális készségekkel, míg ez az arány az uniós országok átlagát figyelembe véve a 60 százalékhoz közelít. A DG CNECT szöveges értékelése külön kiemeli: *„aggodalomra ad okot, hogy a digitális alapkészségek és az emelt szintű készségek esetében az utóbbi években nem sikerült haladást elérni”*.

Szintén aggodalomra ad okot, hogy az **emelt szintű digitális készségekkel rendelkezők aránya** Magyarországon az európai uniós átlaggal (33%) szemben a 25 százalékot éppen csak meghaladja, és az olló az uniós átlag és a magyar adatok között 2020-ban tovább növekedett.

Szintén távolodtak egymástól a magyar és összesített uniós adatok a **legalább alapvető szoftver készségekkel rendelkezők arányát** tekintve: 2020-ban már közel 10 százalékpont a különbség a magyar és EU28 adatok között, előbbi kárára. A különbség még akkor is szembetűnő, ha feltételezzük, hogy a 2020-as magyar adatok csökkenése mögött módszertani problémák állnak. Magyarországon **a munkavállalóknak mindössze az 58 százaléka ért egyet azzal, hogy kellő szintű készségekkel rendelkezik** ahhoz, hogy a digitális technológiákat használni tudja a munkája elvégzéséhez. Ez az **Európai Unióban az egyik legalacsonyabb érték**. A digitális készségek alacsony szintje miatt a munkavállalók nagy része ellenségesen viszonyul az újdonságokhoz, és ha rá is kényszerül az új rendszerek használatára, a tanulás sokszor lassú.

A **Kormány specifikus célként határozta meg**, hogy 2030-ra a digitális készséggel nem rendelkezők aránya (16-74 éves korosztály körében az internetet nem használók aránya) 2 százalék alá csökkenjen, a rendszeresen internetet használók aránya a 16-74 éves korosztály körében legyen 98 százalék, valamint az informatikai felsőoktatási szakokon végzettek aránya az alapképzésben duplázódjon meg.

KKV-k a digitális gazdaságban

A digitális gazdaságban foglalkoztatottak aránya a multiplikátor-hatásokat is figyelembe véve már eléri az összes foglalkoztatott 17 százalékát és ez az adat nem tartalmazza az egyéb ágazatokban digitális munkakörökben dolgozókat. A szektor növekvő jelentőségét jól mutatja, hogy mostanra a nemzetgazdaság második legnagyobb exportőreként (az autóipar után) a teljes export 7,9 százalékát adta 2018-ban.

Miközben a digitális gazdaság összevetésben is magas arányt képvisel a magyar nemzetgazdaságon belül, a magyar digitális ökoszisztéma nemzetközi összevetésben gyengébben teljesít az átlagnál. Ennek legfőbb oka, hogy a hazai vállalkozások, kiemelten a KKV-k, digitalizáltsága nem megfelelő

---

⁵ Európai Bizottság: A digitális gazdaság és társadalom fejlettségét mérő mutató (DESI) 2020, országjelentés, Magyarország, https://ec.europa.eu/newsroom/dae/document.cfm?doc_id=66944

szintű, jellemzően elmaradottak az infokommunikációs eszközök, megoldások használatában. Az uniós tagállamokhoz képest a hazai KKV-k kisebb mértékben veszik igénybe a működésükhöz szükséges alapvető informatikai eszközöket, és a komplex digitális üzleti megoldások (pl. ERP, CRM rendszerek) terén a lemaradásuk jelentős.

A **Nemzeti Digitalizációs Stratégia** Digitális Gazdaság pillére, amely átfogó célja a vállalkozások digitális felkészültségének, a digitális technológia integráltságának növelése, az innovatív digitális megoldások fejlesztésének és elterjedésének ösztönzése minden ágazatban, külön figyelmet szentelve az innovatív digitális startup vállalkozások, illetve az IKT ágazatban tevékeny hazai KKV-k, illetve az adatgazdaság támogatására. A stratégia kiemelt célként jelöli meg, hogy 2030-ra az online értékesítő vállalkozások aránya elérte a 30 százalékot, a big data elemzést használóké pedig a 20 százalékot, míg az integrált (digitalizált) vállalati folyamatokkal rendelkező vállalkozások aránya haladja meg a 40 százalékot. A stratégia emellett el kívánja érni, hogy az ágazat K+F ráfordításainak aránya jelentősen növekedjen és legalább 12 százalékát tegye ki az összes ilyen célú hazai ráfordításnak.

A **Nemzeti Intelligens Szakosodási Stratégia** hozzá kíván járulni, hogy hazánk 2030-ra Európa vezető innovátorai közé kerüljön és ennek érdekében kiemelt céljai közé tartozik a K+F+I kapacitások erősítése és fejlett technológiák bevezetése és a kkv-k növekedésének és versenyképességének fokozása.

Környezetvédelem, fenntartható fejlődés

A természeti erőforrások fenntartható használata és az éghajlatváltozás negatív hatásainak mérséklése jelentik az előttünk álló évtizedek legjelentősebb globális kihívását. Magyarországon a legjelentősebb éghajlatváltozás által indukált problémák közül a szélsőséges hőmérsékelt ingadozás, az árvizes és aszályos időszakok váltakozása sorolható a legmagasabb természeti katasztrófa-kockázatokhoz, amelyek képesek csökkenteni az ökoszisztémák ellenálló képességét.

Az EU célkitűzéseivel összhangban került rögzítésre a második Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégiáiban (NÉS-2) az a cél, hogy meg kell előzni vagy legalább mérsékelni az éghajlatváltozással összefüggő negatív hatásokat, meg kell határozni az ehhez szükséges cselekvési irányokat.

A DIMOP stratégiai célja olyan fejlesztések megvalósítása, amelyek **korszerű digitális és informatikai megoldásokkal támogatják a klímaváltozás monitorozását, hatásainak elemzését és a negatív hatások megelőzését, hozzájárulnak az élővizek védelméhez, a katasztrófavédelem területén pedig növelik a mobilitási képességet és javítják a védekezés hatékonyságát.**

A zöld és kék infrastruktúra beruházásokat hatékonyan képesek támogatni a 21. században kifejlesztett távérzékelési és automatizált adatfelvételezési, adatbányászati és informatikai technológiák megfelelően megtervezett és kialakított megoldásai, így ezen megoldások alkalmazása az operatív program stratégiai célját képezi.

Körkörös gazdaság támogatása a digitalizációval

Magyarországon a települési hulladék hasznosítása jelenleg nem a kellő hatékonysággal működik a folyamat egyik elemében sem. A 2019-es, 40 százalék körüli települési hulladék újrahasznosítási arány elmarad az EU közel 50 százalékos átlagától.⁶ Magyarország jóval az uniós átlag alatt van az erőforrástermelékenység tekintetében (0,81 EUR/kg szemben a 2018-as 2,04 EUR/kg-os uniós

---

⁶ Országos Környezetvédelmi Információs Rendszerben összesített éves hulladékgazdálkodási adatok

átlaggal). Emellett a körforgásos (másodlagos) anyagfelhasználás aránya növekszik ugyan, de továbbra is az uniós átlag alatt marad (2016-ban 6,4 %, szemben a 11,7 %-os uniós átlaggal)⁷.

A települési hulladék újrahásznosításának magasabb aránya szabályozási és végrehajtási intézkedések felülvizsgálatával, valamint lakossági szemléletformálással, a rossz gyakorlatok megváltoztatásával érhető el.

Olyan fenntartható és környezettudatos szemlélet szükséges a társadalom és benne a gazdaság szereplői számára, amely innovatív megoldások alkalmazásával növeli a termelékenységet, javítja a versenyképességet és a nyersanyagfüggőséget is csökkenti.

Stratégiai célként informatikai, információs technológiai és digitalizációs fejlesztésekkel szükséges elérni a hulladékok keletkezésének csökkentését, a hulladékgazdálkodási rendszerek modernizációját, a hulladékok lehető legnagyobb hozzáadott értékű hasznosítása érdekében.

Stratégiai cél továbbá a társadalmi felelősségvállalás növelése a fenntartható fogyasztás, és a környezettudatos szemléletváltás támogatásával, amely kiemelt tényező az éghajlatváltozás negatív hatásainak csökkentésében.

Előregedő társadalommal kapcsolatos kihívások

A demográfiai folyamatok miatt 10 éven belül félmillióval csökken a 15-64 éves kor közöttiek, azaz a munkaképes korúak száma Magyarországon. Eközben az idősedők aránya 40 százalékkal fog nőni a következő 20 évben. Ez visszavezethető egyrészt arra, hogy a lakosság születéskor várható élettartama folyamatosan növekvő tendenciát mutat, másrészt, hogy az európai országokban, köztük Magyarországon is a lakosság egészségi állapota folyamatos javulást mutat, ezáltal jelentősen csökken az idő előtti elhalálozások száma is.

Az előregedés miatt a munkaképes korú népesség aránya tehát folyamatosan csökken, másrészt a tartós ápolásra fordítandó kiadások emelkedése várható, tekintettel az ellátást igénybe vevők számának növekedésére. Az ellátást nagyobb számban az idős korúak igénylik, de számottevő a hosszan tartó gondozásra, ápolásra szoruló fogyatékos személyek, a pszichiátriai és szenvedélybeteg, valamint a hajléktalan személyek száma is az ellátandók között.

Jelentős befolyásoló tényező az idős emberek ápolása kapcsán a mobilitás erősödése is. A munkaerő szabad mozgásának eredményeként 2019-ben 13,3 millió uniós állampolgár élt egy másik uniós országban. Ez erősen kihat az idősgondozásra, hiszen a távollévő családtagok nem tudnak ebben részt venni, ezzel csökken az informális ápolási kapacitás.

A Magyar Kormány átfogó egészségügyi ágazati célja a minél hosszabb és minél egészségesebb élet biztosítása az egész magyar lakosság számára függetlenül attól, hogy ki, hol és milyen társadalmi-gazdasági körülmények között él.

A programok megvalósítása összességében és azok digitális dimenziója különösen hozzájárulnak az időben és egyenlő feltételek mellett hozzáférhető megfizethető, fenntartható és magas színvonalú egészségügyi szolgáltatások biztosításának megteremtéséhez.

A programok specifikus célja a megelőzést szolgáló népegészségügyi intézkedések és az alapellátás rendszerszintű, hálózatos fejlesztése révén a lakóhely közeli, könnyen hozzáférhető ellátás biztosítása,

---

⁷ 2020. évi jelentés 61. oldal

amelyhez ezzel párhuzamosan magas szintű infrastruktúrával és eszközellátottsággal rendelkező, hatékonyan működtethető szakellátás is társul, kiegészülve 21. századi színvonalú digitális támogatással. A digitalizáció segítségével megteremthető az ágazati transzparenciát biztosító feltételrendszer, mely hozzájárul az innovatív, hatékony, fenntartható és rugalmas egészségügyi ellátórendszer kiépüléséhez.

Reziliencia

További fontos trend, hogy a COVID-19 világosan megmutatta: a társadalmi, gazdasági fejlődést szolgáló **korábbi normáink, szabályaink, így intézményeink, gondolkodási kereteink hibásan működnek**. A piacgazdaság nem működhet megfelelően a jövőben sem, ha nem **gondoljuk újra** azokat a feltételeket és válaszokat, amelyek miatt a társadalmi folyamatok függetlenné váltak a gazdasági folyamatoktól (elszegényesedés, digitalizáció és termelékenység, populizmus, éghajlatváltozás, reziliencia, elöregedő társadalmak, generációs egyenlőtlenségek, fenntartható életmód stb.). Új együttműködésekre, intézményekre van szükségünk.

Az új, közös célok kitűzése helyi szinten is lehetséges, sőt, a COVID-19 hosszútávú hatásai között talán az látszik legvilágosabban, hogy ezeket **a válaszokat helyi szinten kell meghozni**. Ha a helyi közösség képes a tanult ellenállóképességet, az együttműködést, a helyi fenntarthatóságot, a tradíciók, tapasztalatok átadását fokozni, a merev, rigid intézményeit, eljárásait átalakítani, új, helyi perspektívákat felállítani, akkor képes lesz megújulni és alkalmazkodni a váratlan kihívásokra is. Egyszerre kell megoldani a gazdasági fejlődés és a társadalmi és környezeti fenntarthatóság problémáit, ma már ez nem választás kérdése, a hangsúly és a megoldási javaslatok az "ÉS" problémájára kerültek.

Az új helyzetre, a váratlan kihívásokra, **a technológiai és társadalmi változásokra reflektálni képes új struktúrákra, felkészült intézményekre van szükség**.

Célok megfogalmazása és rendszerezése

A digitális átállás kiinduló állapotának, az átállás feltételrendszerének és meghatározó kereteinek bemutatása után rendszerezzük a digitális átállás céljait, reflektálva a hat fő okos város tématerületre is.

Enying város digitális átállása igazodik az Európai Bizottság 2021. március 9-én elfogadott, a „Digitális irányítú 2030-ig: a digitális évtized megvalósításának európai módja” című közleményben foglalt célkitűzésekhez. A dokumentum felvázolja az Európai Unió 2030-ig megvalósítandó sikeres digitális átalakításának jövőképét, céljait és mikéntjét. Ez az átalakítás a klímasemleges, körforgásos és reziliens gazdaságra való átállás megvalósításához is elengedhetetlen, így Enying számára is megkerülhetetlen kiindulópontot nyújt. A 2030-ra kitűzött digitális célok négy sarkalatos pontot tűznek ki. Ezeket alapul véve Enying városa szempontjából releváns célok és a hozzájuk tartozó célszámok a következők:

1. Digitálisan képzett lakosság és magasan képzett digitális szakemberek:
  - a) Az 16-74 éves enyingiek legalább 80 százaléka rendelkezik legalább alapvető digitális készségekkel.
2. Biztonságos, jól teljesítő és fenntartható digitális infrastruktúrák:
  - a) Minden enyingi háztartás érje el a gigabites hálózatot.
3. A vállalkozások digitális átalakulása:

- a) Az enyingi vállalkozások 75 százaléka használ:
  - felhőszolgáltatásokat,
  - nagy adathalmazokat,
  - mesterséges intelligenciát.
- b) Az enyingi KKV-k 90 százaléka eléri legalább az alapszintű digitális intenzitást.

4. A közszolgáltatások digitalizálása:

- a) Az enyingi polgárok és vállalkozások számára kulcsfontosságú városi közszolgáltatások 100 százalékig online nyújtása.
- b) Az enyingi polgárok 80 százaléka használ digitális azonosítási megoldást.

Ütemezés

A Fenntartható Városfejlesztési Stratégia keretein belül megtervezett digitális átállás menetrend ütemezése a helyzetelemzésére támaszkodó beavatkozási területek és projektkezelési koncepciók időbeli megvalósítását segítő és a végrehajtás eszköz- és intézményrendszerének átalakítását tartalmazza.

A digitális átállási menetrend javasolt főbb lépései:

Digitális projektek előkészítő és lebonyolító szervezetének létrehozása (Önálló szakmai testület, polgármesteri vezetéssel, közgyűlésnek történő éves beszámolási kötelezettséggel)	2022. szeptember-december
Szakági dokumentumok kidolgozása (Város Digitális Stratégiája, Digitális Átállás ütemterve)	2022. szeptember-december
A tematikus célkitűzések szerinti beavatkozások projekt szintű lebontása, digitális átállás menetrend célindikátorainak meghatározása, mindehhez pénzügyi terv és a felhívások megalkotása.	2022 szeptembertől folyamatosan 2027-ig
Városi Adattár és Stratégiai Monitoring Rendszer létrehozása	2024. december
Tematikus célkitűzések szerinti felhívások, pályázatok kiírása, projektek végrehajtása	2022 év végétől folyamatosan 2027-ig (2030)

5 Finanszírozási terv

5.1 Elérhető és bevonható források számbavétele, módszertan

A finanszírozási tervben elsőként az EU 2021-2027 programozási időszakára vonatkozó költségvetésével, s az abból az országra és a térségre levetíthető várható keretekkel kalkulálunk.

Ez az EU-s költségvetés a jelenleg hatályos szabályozás (a Tanács, a Parlament és a tagországok által jóváhagyott) szerint két részből áll. Az egyik az EU 2021–2027-es időszakra vonatkozó **többéves pénzügyi kerete** (MFF)⁸, ahol a közösség (2018-as árakon számítva) 1 074,3 milliárd EUR összegű hosszú távú költségvetést irányoz elő. A másik a helyreállítási rész, azaz a Next Generation⁹ EU program, amelynek fedezete a pénzügyi piacra felvett hitel lesz, s a 750 milliárd EUR-os keretösszegeből csak 390 milliárd EUR lesz a vissza nem térítendő támogatás, a többi pedig, a 360 milliárd EUR-t hitel formájában folyósítják. A Next Generation EU-nak a célja a Covid-19 világjárvány gazdasági hatásainak mérséklésére gazdasági ösztönző programok segítségével, azaz a helyreállítás finanszírozása.

A **Magyarországon felhasználható forráskereteket** Magyarország Partnerségi Megállapodása¹⁰ és a Magyarország Helyreállítási és Ellenállóképességi Terve¹¹ szabályozza és strukturálja. A magyarországi forrásfelhasználást a 2021-2027 programozási időszakban az egyes európai uniós alapokból származó támogatások felhasználásának rendjéről szóló 256/2021. (V. 18.) Korm. rendelet szabályozza.

A tényleges **hazai forrásokra** vonatkozó információk a **Partnerségi Megállapodásban** rögzítettek alapján állnak rendelkezésre, 2018. évi árakon. Ennek megfelelően a (nemzeti hozzájárulással együtt) várható források 26 189 622 276 EUR-nak megfelelő forintösszeget jelentenek hazánkban.

A "Szent István Fejlesztési Program", amely Fejér Megye Területfejlesztési Programja 2021-2027 időszakra készült, nem rendelkezik önálló forráskerettel azt a Fejér Megye Előzetes Integrált Területi Program 2021-27 c. dokumentum tartalmazza, a TOP Plusz Fejér megyére vonatkozó forráskerete pedig a hatályos dokumentum értelmében 66,93 milliárd Ft. A területi célok egyike a **T.1 Fenntartható városok**, amelyek egyike Enying. Az Enyingi járást a kedvezményezett járással besorolásáról szóló 290/2014. (XI. 26.) Korm. rendelet a periférikus, fejlesztendő járással közeli sorolja. A Fejér megyei ITP-ben a TOP Plusz program keretében a városra dedikált források össze **1151 millió Ft**, ahogy az a TOP_Plusz-1.3.1-21 felhívás Fejér megyei területspecifikus mellékletében -illetve ezzel összhangban a TVP-ben is szerepel

A továbbiakban az egyéb **várható települési és térségi források**at mutatjuk be tételesen. Ugyanígy: az egyéb **hazai kormányzati források**, illetve az **egyéb szereplőktől** várható források is kifejtésre kerülnek.

---

⁸ a Tanács (EU, Euratom) 2020/2093 rendelete (2020. december 17) a 2021–2027-es időszakra vonatkozó többéves pénzügyi keretről

⁹ a Covid-19-válság utáni helyreállítás támogatására szolgáló Európai Unió Helyreállítási Eszköz létrehozásáról szóló, 2020. december 14-i (EU) 2020/2094 tanácsi rendelet

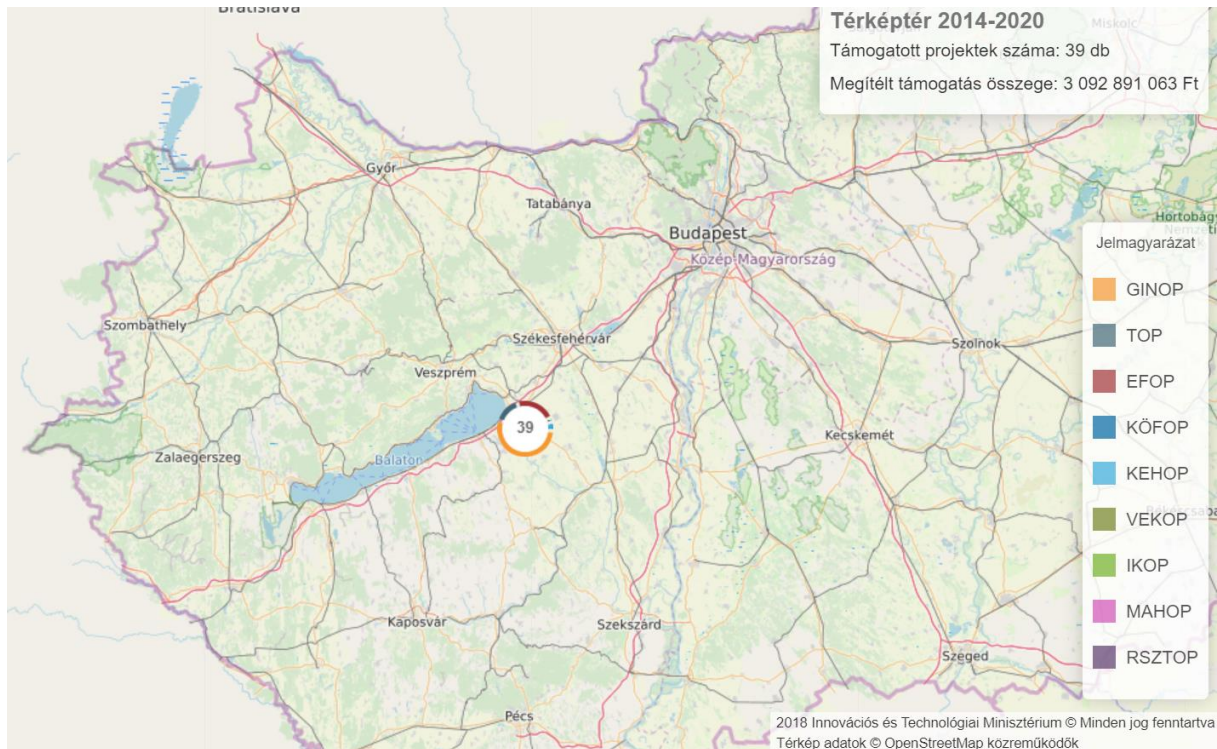
¹⁰ MAGYARORSZÁG PARTNERSÉGI MEGÁLLAPODÁSA A 2021-2027 IDŐSZAKRA VONATKOZÓ KOHÉZIÓS FORRÁSOK FELHASZNÁLÁSÁRÓL (A Tagállam Által Az Európai Bizottságnak Hivatalosan Benyújtott Verzió 2021)

¹¹ Magyarország Helyreállítási és Ellenállóképességi Terve (2021)

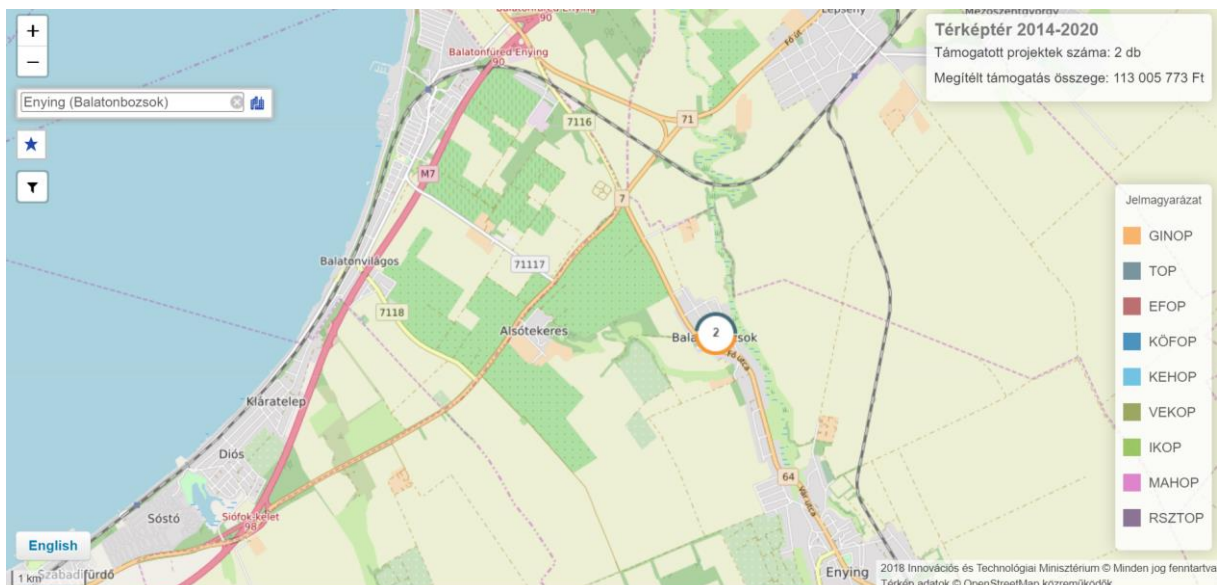
5.2 A 2021-2027-es időszakra várható uniós források becslése

5.2.1. A 2014-2020-as időszak elemzése

A kalkulációnk alapját a 2014-2020-as időszaki elnyert/megítélt támogatások adják¹².

A városba érkező támogatások (elnyert és/vagy kifizetett támogatások) a 2014-2020-as időszakban, a Partnerségi Megállapodás forrásaiból. Forrás: <https://terkep.fair.gov.hu/>, 2022.05.08.

¹² <https://terkep.fair.gov.hu/>

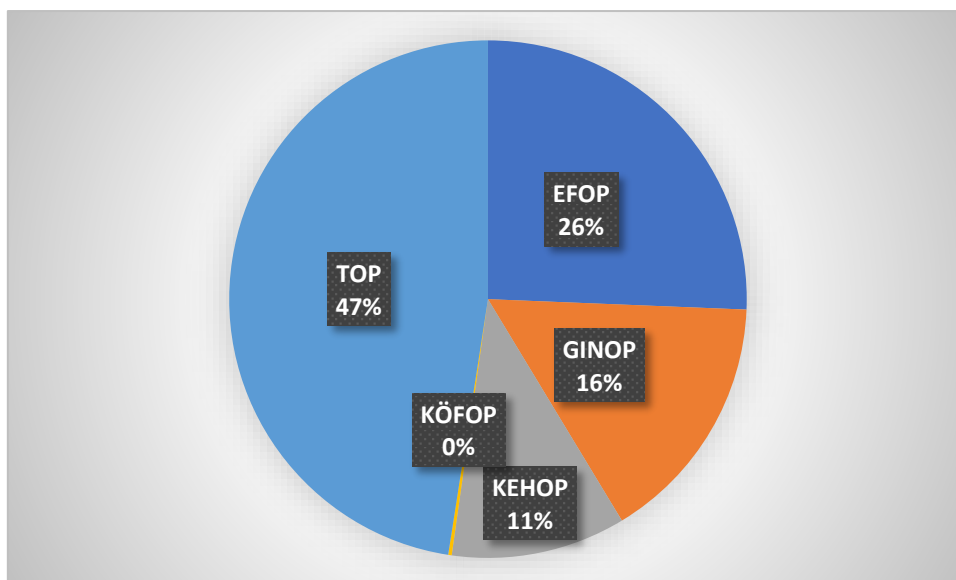
Enying Balatonbózsok településrészre érkező támogatások (elnyert és/vagy kifizetett támogatások) a 2014-2020-as időszakban, a Partnerségi Megállapodás forrásaiból. Forrás: <https://terkep.fair.gov.hu/>, 2022.05.08.

A településen közel 4 milliárd forintnyi beruházás valósult meg az előző hét éves programozási időszakban, mintegy 3,2 milliárd forintos támogatás bevonásával. A legnagyobb önerős fejlesztési erőt a helyi vállalkozások biztosították, a projektek támogatási értékét kiegészítő fél milliárd forintnyi saját források biztosításával.

Konstrukció	Elnyert támogatás, Ft	Saját forrás, Ft	Projekt összköltségvetése, Ft
EFOP	819.584.289	0	819.584.289
GINOP	501.785.404	507.217.599	1.009.003.003
KEHOP	348.291.052	32.171.998	380.463.050
KÖFOP	7.000.000	0	7.000.000
TOP	1.519.480.596	177.226.213	1.696.706.809
Végösszeg	3.196.141.341	716.615.810	3.912.757.151

A 2014-2020-as programozási periódusban Enyingben megvalósuló projektek konstrukció szerinti bontásban.

Forrás: A Térképtér adatai alapján saját gyűjtés és számítás, a 2022.05.08-i adattartalom alapján.

A 2014-2020-as programozási periódusban Enyingben megvalósuló projektek konstrukció szerinti bontásban, az ösztámogatás százalékában.

Forrás: A Térképtér adatai alapján saját gyűjtés és számítás, a 2022.05.08-i adattartalom alapján.

A 41 támogatott projektből fejlesztő hatást tekintve a gazdaságfejlesztési, vállalkozásfejlesztési projektek (GINOP, TOP iparterületfejlesztés, EFOP foglalkoztatásfejlesztés) voltak többségben, ahol a saját források biztosítása is rendszerint elvárás volt (41 és 100% közötti támogatásintenzitás valósult meg). 17 vállalkozás által generált projekt kifejezetten kapacitásbővítést, vállalkozásfejlesztést és eszközbeszerzést célzott (250 millió Ft-nyi támogatással), s csak egyetlen egy vállalkozási energetikai fejlesztési projekt futott a városban. Egy kutatás-fejlesztési-innovációs GINOP pályázat is megvalósult az időszakban, 150 millió Ft-os támogatási értékkel.

Két foglalkoztatást célzó GINOP pályázat került a támogatott projektek közé, de a nagyobb foglalkoztatási pályázatok a közösségi szereplők koordinációjában valósultak meg (további 4 EFOP és

TOP pályázat) 770 millió Ft-os támogatási összeggel. A közösségfejlesztés (3 projekt) szintén megjelent a helyi humánerőforrás-fejlesztési célok között a vizsgált időszakban, mindösszesen 70 millió Ft-os nagyságrendű támogatási értékkel.

Kiemelt célterület volt még az iskolafejlesztés (infrastrukturális, eszközoldali, digitalizációs), a releváns 3 EFOP projekt keretében 200 millió Ft-os támogatás érkezett a városba.

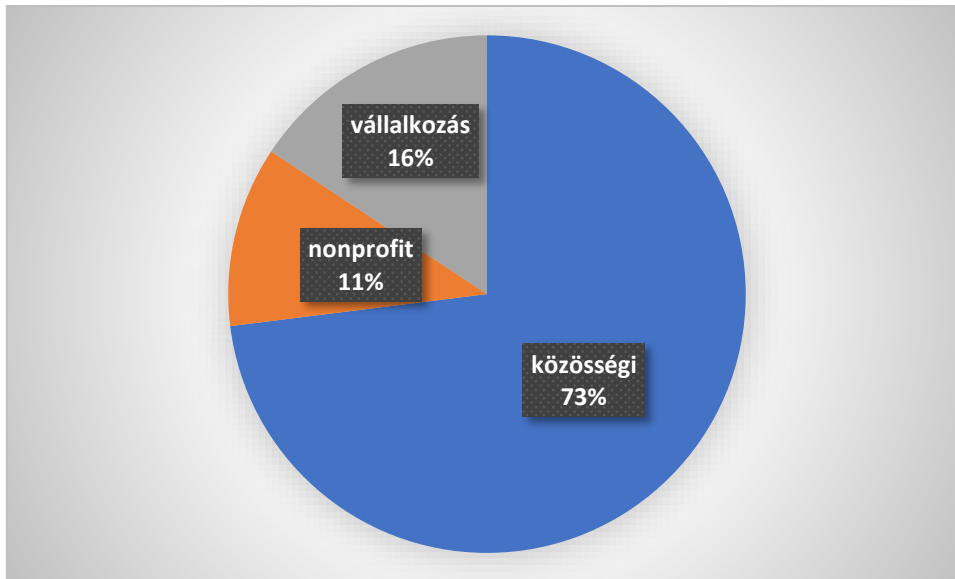
Az önkormányzat 7 projektben volt kedvezményezett, s mindösszesen 1,5 milliárd Ft-os értékben valósított meg közösségi célú fejlesztéseket. Ezek közül a legkarakteresebb irány már ekkor is a zöld, energiahatékony város volt, míg a másik hangsúlyos vonal a források harmadát lekötő iparterületfejlesztési kezdeményezés volt. További közcélú fejlesztések valósultak meg még az ivóvízellátást, a tanuszodát, a közétkeztetést, valamint a szociális- és a családsegítést támogató projektek segítségével is (628 millió Ft összköltségvetéssel).

A fejlesztési projektek célterületeit összegezve az látható, hogy

- még mindig a közösségi célok voltak a meghatározóak a várost érintő fejlesztésekben, s csak kisebb hangsúly jutott a közvetlen gazdaságfejlesztési beavatkozásokra. Ugyanakkor a szükséges közösségi infrastrukturális fejlesztések megvalósulása további lehetőségeket nyit a **gazdaságfejlesztés** előtt, vonzóbb lakóhelyet és telephelyet kívánva az Enyingre települőknél.
- továbbra is hangsúlyos volt az iskola modernizálása és fejlesztése, ami települési megtartó erőt képez és a foglalkoztatási trendeket is kedvezően befolyásolhatja a jövőben, szintén jó táptalajt szolgáltatva a **gazdaságfejlesztési** kezdeményezéseknek.
- a „zöld városi” irány, az energetikai átállás is komoly súlyt képviselt a fejlesztéseknél, jóllehet inkább a közcélú, kevésbé a magánszereplős projekteknél. A **zöld és energetikai irány** tehát folytatható lesz a 2021-2027-es időszakban is, **jóval nagyobb vállalkozói és élénkülő lakossági aktivitással**, illetve olyan partnerségekkel, amelyek képesek az egyes aktorokat integrálni (energiaközösségek, energetikai együttműködések).
- a városi iparterületi fejlesztés egyértelműen kijelöli a **telephelylétesítési, foglalkoztatásbővítési** jövőbeli fejlesztési irányokat, ami ugyancsak a gazdaságfejlesztés irányában hathat.
- a K+F fejlesztési irány nagyon alulreprezentált volt a városban, **az innovációösztönzés, a K+F projektek megvalósítása** éppen ezért olyan fejlesztési irány, amelyben jóval több kihasználható potenciál van városban.

A megvalósult projektek kedvezményezett szerinti bontása kiadja azon **potenciális partnerek** körét, akik a fejlesztési erőt képviselik a városban, s akikre hagyatkozva kibontakozhat egy településfejlesztési koalíció a következő programozási időszakban.

A 2014-2020-as programozási periódusban Enyingen megvalósuló projektek kedvezményezett típusa szerinti bontásban, az ösztámogatás százalékában.

Forrás: A Térképtér adatai alapján saját gyűjtés és számítás, a 2022.05.08-i adattartalom alapján.

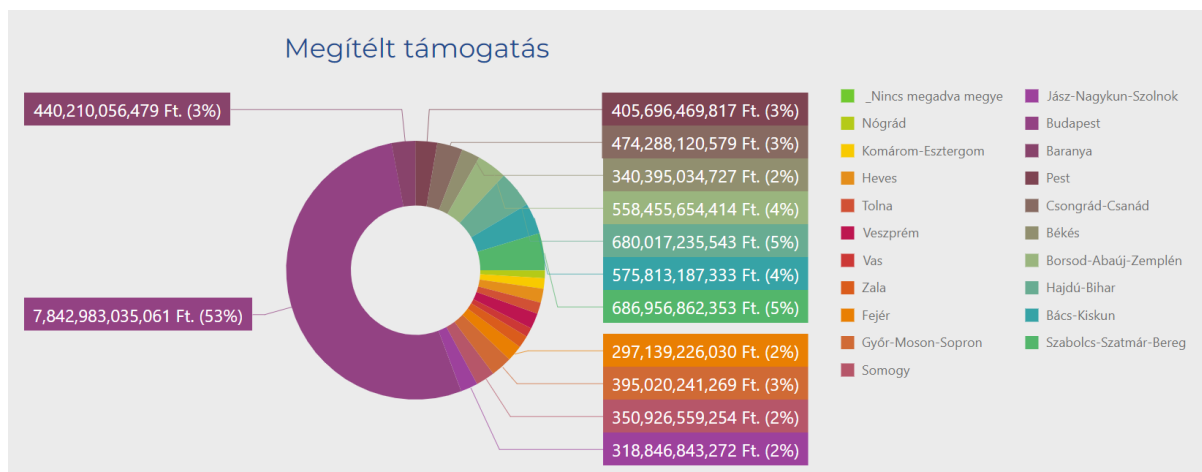
A legtöbb projektet (több mint 50%) a **vállalkozások** jegyzik a városban, s ez az aktivitás, amit a városi önkormányzatnak ki kell használnia helyi gazdaság kiemelt szervezőjeként, a városfejlesztési akciók koordinátoraként. A projektek meghatározó részét (közösségfejlesztési, foglalkoztatási, közéletképzési) **nonprofit** szervezetek jegyzik, ami ugyancsak kiemelt aktivitást jelez, amelyre a jövőben is lehet majd építkezni. A meghatározó aktorok azonban a közösségi szereplők (közszolgáltatók, közintézmények és az önkormányzat) voltak, közülük is kitűnik, főleg a TOP projektek révén, a városi önkormányzat.

Az egyértelműen kitüntetett szereplő tehát az aktivitás és a forrásoldal szempontjából a települési önkormányzat lehet.

Már a várostervezés során megmutatkozik az önkormányzat koordináló szerepe, de a körülményeket, a megfelelő működési környezetet, az életminőség meghatározó elemeit, az alapszolgáltatásokat is ő tudja biztosítani, vagy a megfelelő szolgáltatótól, feladatellátótól becsatornázni (legyen szó egy állami fenntartású intézményről, vagy az internethozzáférésről stb.). A város a sikeresen lebonyolított városfejlesztési projektjeivel bizonyította a szervezőképességét, továbbá az önkormányzatnál és intézményeinél felgyülemlett szaktudás lehet a garancia az egyes ágazati fejlesztések sikerére. Az önkormányzat társadalmi koordináló szerepe is vitathatatlan. Az önkormányzat dedikált fejlesztési forrásai, a képződő saját forrásai biztos bázist képezhetnek a szükséges fejlesztésekhez.

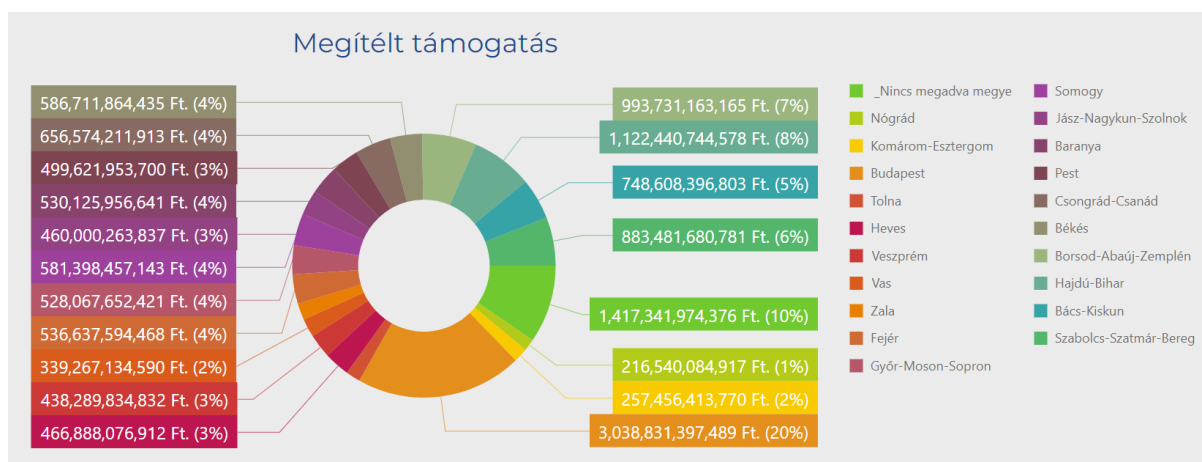
5.2.2. Térségi kitekintés

2022 májusáig a megítélt támogatási összegek tekintetében Fejér megye a legkisebb támogatási értékkel rendelkező megyék körét gyarapítja (Békés, Somogy, Jász-Nagykun-Szolnok), amennyiben a pályázó székhelye szerint vizsgálódunk. Ha azonban az elemzést kiterjesztjük a megvalósulás helye szerinti megoszlásra, már jóval kiegyensúlyozottabb, és Fejér megye szempontjából kedvezőbb képet kapunk. E szerint a források 4%-a Fejér megyében aktivált valamilyen fejlesztést.

A 2014-2020-as időszaki források pályázó székhelye szerinti megoszlása, megyei bontásban.

Forrás: <https://www.palyazat.gov.hu/aktstat?lang=hu>; Utolsó frissítés időpontja: 2022.05.08 VP adatok frissítési időpontja: 2022.05.07.

A 2014-2020-as időszaki források megvalósulás helye szerinti megoszlása, megyei bontásban.

Forrás: <https://www.palyazat.gov.hu/aktstat?lang=hu>; Utolsó frissítés időpontja: 2022.05.08 VP adatok frissítési időpontja: 2022.05.07.

Település	Projektek száma	Megítélt támogatási összeg, millió Ft	Népesség, fő, 2021.01.01.	1 főre eső támogatás, ezer Ft
Enying	41	3 205 896 836	6 622	484,1
Lajoskomárom	12	442 582 921	2 100	210,8
Lepsény	20	711 221 755	2 997	237,3
Dég	11	2 142 452 399	2 077	1 031,5
Kisláng	8	500 323 721	2 536	197,3
Mátyásdomb	3	276 199 567	776	355,9
Mezőkomárom	4	340 013 221	875	388,6
Mezőszentgyörgy	5	195 017 517	1 279	152,5
Szabadhídvég	2	302 885 443	850	356,3

Enyingi járás	106	8 116 593 380	20 112	403,6
Magyarország	54 972	8 759 470 945 393	9 730 772	900,2

Az Enyingi járásba érkező támogatások összege a 2014-2020-as időszakban.

Forrás: A Térképtér és a KSH Helységnévtár adatai alapján saját gyűjtés és számítás, a 2022.05.08-i adattartalom alapján.

A járásba érkező támogatások az országos, egy főre eső adatokat vizsgálva jócskán elmaradnak az átlagostól. Igaz ez úgy is, hogy olyan kiemelt projektek is megvalósultak a térségben, mint a Festetics-kastély felújítása Dégen (1,8 milliárd Ft).

5.2.3. A következő EU-programozási időszak - prognózis

Az egyetlen dedikált forráskeret, ami a várost nevesíti, az a TOP Plusz program Fenntartható városokra szánt 680 millió Ft-os kerete. A Partnerségi Megállapodás alapján a városba érkező potenciális források köre azonban jóval magasabb ettől.

Amennyiben országos szinten legalább akkora uniós forráskerettel kalkulálunk, mint az előző időszaki volt (az elemzés időszakában még nincs megkötött megállapodás), a belső területi megoszlásra kell szcenáriókat állítanunk.

Szcenárió	Időszak	Projektszám , db	Támogatási összeg, Ft	Támogatásintenzitá s, %	Beruházási érték, Ft
Tényleges	2014- 2020	41	3 205 896 836	0,8	3 912 757
	2021- 2027				151
Optimista	2014- 2020	51	4 007 371 045	0,7	5 724 815
	2021- 2027				779
Reális	2014- 2027	41	3 526 486 520	0,8	4 304 032 866

Becslés az Enyingre érkező potenciális támogatások összegére.

Forrás: saját számítás.

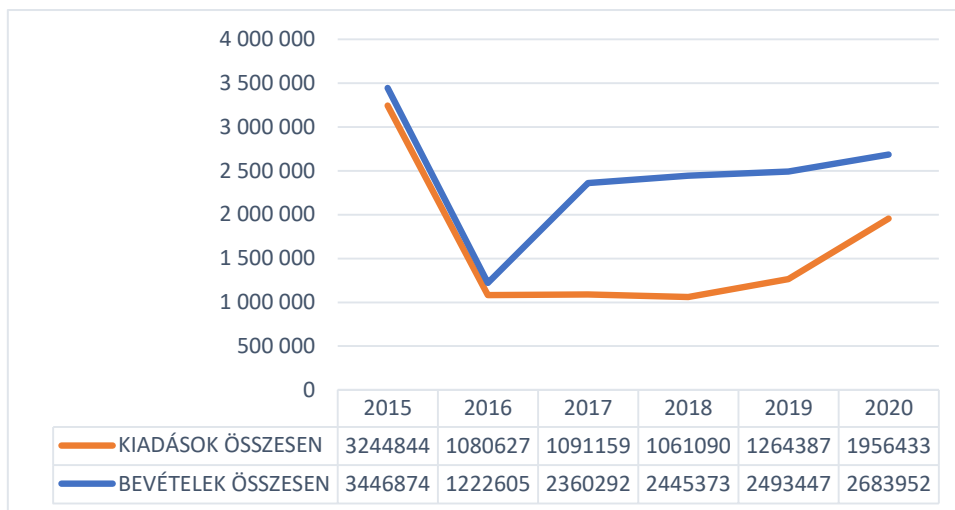
Az optimista becslés növekvő vállalkozói aktivitásra (iparterületfejlesztés, gazdaságélénkítő beavatkozások) számít, ebből kifolyólag alacsonyabb támogatásintenzitásra (rendszerint a közösségi projektek támogatási értéke a magasabb) és minimum 25%-os támogatásiérték-növekedésre számít. Mindez megközelítőleg 5,8 Mrd Ft-os beruházási értéket jelenthet a jelenlegi hétéves periódusban.

A realistább becslés ehhez képest stagnálással, minimális 10%-os növekedéssel kalkulál mind a támogatási érték, mind pedig a beruházási érték tekintetében (a gazdasági szereplők visszafogottabb forrásbevonási sikerei, minimális növekedés a közösségi projektek tekintetében, ahol csak az inflációs várakozások és a térség fejlesztéspolitikai kiemelt pozíciója is némi értékbeli növekedést indokol).

5.3 Az önkormányzati források becslése

Az önkormányzat számos közfeladat ellátójaként, intézmények fenntartójaként felel a város működéséért. A fejlesztések is meghatározóak ugyanakkor a város életében, a megelőző időszakban számos nagy értékű beruházást valósítottak meg, amelyekhez hitelt is felvettek.

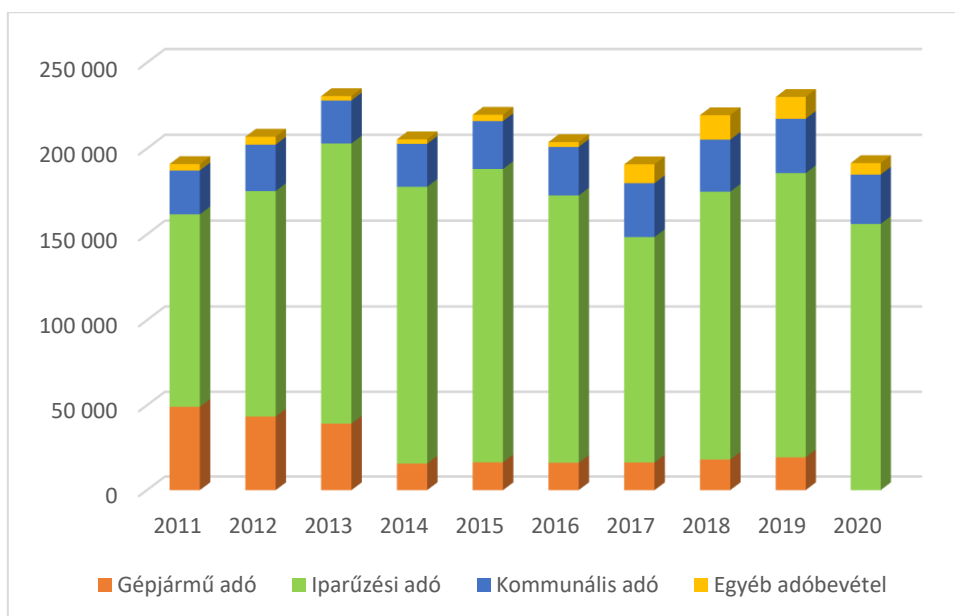
Az önkormányzat költségvetése stabil és kiegyensúlyozott volt az utóbbi időszakban, még úgy is, hogy jelentős értékű fejlesztés megvalósítására került sor. Ez a legkiugróbb méreteket éppen a vizsgálati periódus elején, 2015-ben érte el, 2 Mrd-os felhalmozási célú bevétel és kiadás mellett. A város bevételei folyamatos növekedést mutatnak akkor is, ha a fejlesztési projektek időszakos hatásait kiküszöböljük. Az önkormányzat stabil működési háttere és folyamatos bevételei jó alapot képezhetnek a további fejlesztési elképzelések megvalósításához.

Az önkormányzati kiadások és bevételek alakulása 2015-2020 között, ezer Ft.

Forrás: njt.hu alapján saját szerkesztés.

Az önkormányzati fejlesztések legfontosabb bázisát a helyi adóbevételek, azon belül is a legnagyobb volumenű helyi iparüzési adóbevételek alkotja, amely 2020-ban meghaladta a 150 millió Ft-ot.

Az enyingi helyi adóbevételek alakulása 2011-2020 között, ezer Ft.

Forrás: njt.hu alapján saját szerkesztés.

A fenti trendeket előrevetítve, egy stabil és lassan növekvő helyi adóbevételre alapozva, amelynek becsléséből a COVID-járvány miatti speciális szabályok és hatások miatt a 2020-as évet kihagyjuk, 7 éves átlagban 28%-os értéknövekedést vetítünk előre a következő 7 évre, 2021-2027-re vonatkozóan. Így tehát mintegy 2 Mrd, Ft-os helyi adóbevételre kalkulálhatunk a programozási periódus egészét tekintve.

5.4 Hazai támogatások

Hazai forrás tekintetében a város potenciálisan támaszkodhat a hazai kormányzati finanszírozású programokra (korábban ilyen volt pl. a Modern Városok program, a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alap, a Kisfaludy Turisztikai Fejlesztési Program stb.). Ezek azonban nem képeztek meghatározó szerepet a város életében.

5.5 A helyi szereplők saját forrásai

A helyi beruházások nagysága nem csupán a támogatási összegektől és az önkormányzat finanszírozási képességétől függ, abban meghatározó szereppel bírnak a helyi szereplők önerős fejlesztései is. Kiemelkedő a gazdasági szereplők fejlesztő ereje, de nem elhanyagolhatók a háztartások és a civil szervezetek sem. Az önkormányzat a helyi szereplők fejlesztési forrásbevonási képességének fejlesztésével is tudja alakítani, kedvezően befolyásolni a helyi fejlesztések alakulását (önerő támogatása, fejlesztési együttműködések szervezése, kialakítása stb.).

5.6 Közvetlen brüsszeli támogatások

A közvetlen brüsszeli támogatások lehívhatóvá válnak az enyingi szereplők számára is. A hazai törekvés az uniós keretösszegek növekvő arányának a megszerzése.

Ebben kitüntetett helyen szerepelnek (mind összegben, mind pedig potenciálban) az **innovációs pályázatok** és források. Az enyingi vállalkozások ugyanakkor eddig is alacsony innovációs aktivitást mutattak ezen a területen. Az innovációk sokkal inkább a közeli egyetemi központokban és a fővárosban koncentrálódnak. A helyi vállalkozásoknak ezekbe az innovációs ökoszisztémákba kellene bekapcsolódnuk a sikeres forrásbevonás az innovatív fejlődés érdekében. A Horizon Europe pályázatok például lehetőséget nyújtanak a helyi szereplőknek az innovációs ötleteik részfinanszírozására.

A másik jelentősebb irány a közvetlen brüsszeli finanszírozási lehetőségeknél a **zöld projektek** megvalósítása. Ebben, az energetikai, megújuló erőforrásos, körforgásos gazdasági, zöld város stb. tartalmakban jóval nagyobb lehetőségek vannak, mint amit a helyi aktorok eddig kihasználtak. Ez az a célterület, amire Brüsszel deklarálta a támogatások harmadát szeretné elkölteni, vagyis ehhez az irányhoz kellene csatlakoznia (legalább horizontális célkitűzésekkel) a helyben megvalósítandó projektek jelentős részének.

Közvetlen **vállalkozásfejlesztési** projektekkel a brüsszeli elosztású alapoknál és programoknál is tudnak pályázni a helyi aktorok. Míg pl. a LIFE program kifejezetten környezetvédelmi célokat támogat, az EIC Accelerator programba az innovatív vállalkozási ötletek férnek bele.

5.7 Az üzleti modell bemutatása

Később kerül kidolgozásra

5.8 Fenntartható üzemeltetés

Később kerül kidolgozásra

5.9 Projektcsatorna fejlesztés intézményesítése

5.9.1 Ellátandó funkciók

5.9.2 Kulcsszereplők nevesítése

5.9.3 Intézményi modell bemutatása
Később kerül kidolgozásra

6 Mellékletek

6.1 Antiszegregációs Terv

Az új népszámlálási adatok alapján készül 2023-ban.

6.2 Elvégzett kérdőíves felmérések dokumentálása

6.2.1 Lakossági felmérés

A lakosság körében végzett kérdőíves felmérés 2022. február 22. és április 31. között zajlott. Ennek célja az volt, hogy négy témakör (megtartó város, digitális város, kiszolgáló és zöldülő város, prosperáló város) szerint ismerjük meg a lakosság véleményét, szokásait és vízióját az adott témákban és a település fejlesztésével kapcsolatban.

A lakosság körében végzett kvantitatív felmérés egy önkitöltős, online kérdőív volt, és Likert-skálás, mátrixos, feleletválasztós, valamint nyitott kérdéseket tartalmazott.

A településen rendelkezésre álló demográfiai adatok alapján 35-60 fő közötti kérdőív elérést tűztük ki célként. Emellett a településen jelenlévő társadalmi csoportok aránya alapján volt ellenőrizhető a kérdőív reprezentativitása, vagyis, hogy a településen jelenlévő társadalmi csoportok a kerületi súlyoknak megfelelően töltötték-e ki a kérdőívet.

A kérdőívet 275-en töltötték ki, ami az eredetileg meghatározott minimum 35 kitöltőnél jelentősen több, a lakosság mintegy 3,9%-a vett részt a felmérésben, ami nagyon jónak mondható. A kitöltők 91,6%-a Enyingen lakik, majd 10% Enyingen tanul vagy dolgozik, 5% sokat látogatja a települést, 2,5 % pedig megyei lakos.

Enying demográfiai adatai alapján a kérdőív eredményei nem tekinthetőek reprezentatívnak a települési lakosság szempontjából. A kitöltők között felülreprezentált a 25-50 év közötti középkorosztály, és valamennyire alulreprezentált a 65 év feletti korosztály. Emellett felülreprezentáltak a nők, illetve a képzettebb csoportok (felsőfokú végzettség).

I. Témakör: Megtartó város

A kitöltők 57 %-nak Enyinghez való kötődésének alapját a család és otthon alapítás jelenti, 54 százalékuk pedig itt született. 16 % a nyugodt kisvárosi lét, 15 % pedig a munkalehetőség miatt kötődik a településhez.

A helyi életminőséggel való elégedettség növelésében a kitöltők közel 72 %-a a jobb közbiztonságot, 70 % a jelenleginél is magasabb színvonalú közszolgáltatásokat (iskola, egészségügyi, szociális ellátás stb.), 56 % a városközponti és a lakóhelyéhez közel eső minőségi közösségi tereket tartotta nagyon fontosnak.

A szabad szavas válaszlehetőségnél többek között a közbiztonság fejlesztését, több gyalogátkelőhelyet és a gyalogátkelőhelyek láthatóságának növelését, a Balatonhoz kapcsolódó kerékpárutat, a közösségi közlekedés fejlesztését, az illegális személerakók megszüntetését és a köztisztaság növelését tartották az életminőség növelése szempontjából fontosnak.

A városi életminőséget befolyásoló tényezők közül a kerékpárosokat támogató infrastruktúrával, városi kerékpárutak hosszával és minőségével, a járdák és az utak minőségével, a közterületek általános minőségével, a közbiztonsággal és a kulturális szolgáltatások minőségével voltak inkább elégedetlenek vagy egyáltalán nem elégedettek.

II. témakör: Digitális város

A válaszadók nagy része (96%) használ okostelefont, 60% laptopot, 45 % pedig asztali számítógépet a mindennapokban. Internetezni leggyakrabban információszerezés, tájékozódás, kommunikáció, kapcsolattartás, a közösségi oldalak felkeresése, ügyintézés és szolgáltatások igénybevétele céljából szoktak.

A visszajelzések szerint a kitöltők a közhivatali ügyeket, az oktatási és egészségügyet érintő kérdéseket jellemzően személyesen intézik, amíg a közműszolgáltatókkal jellemzően online intézik ügyeiket.

III. témakör: Kiszolgáló és zöldülő város

A kitöltők a saját életminőségük szempontjából jellemzően a környezettudatos életvitelt (takarékoság az erőforrások igénybevitelével), a szelektív hulladékgyűjtést, a megújuló energiaforrások használatát és a helyi élelmiszerek fogyasztását tartja fontosnak.

A város jövője szempontjából a szelektív hulladékgyűjtést, a környezettudatos és energiatudatos működést és a megújuló energiaforrások használatát a legtöbben nagyon fontosnak tartják.

A válaszadók 65%-a szabadidős céllal, 49% rekreációs céllal látogatja a városi zöldterületeket, parkokat, amíg 36% vesz részt közösségi és kulturális programokon, 15 % pedig sportol is a városi zöldterületeken.

Nagy részük (78%) szerint játszóterek és testedző eszközök kihelyezésével, 75% szerint több szolgáltatással (pl. mosdó, vendéglátás), 72% szerint a közvilágítás további fejlesztésével, 68% szerint gyakoribb kültéri program és rendezvény szervezésével lehetne vonzóbbá tenni a belváros zöldfelületeit.

A válaszadók 68% százaléka rendelkezik otthon saját komposztálóval, közel 30% rendelkezik saját okos fogyasztásmérővel és terveztek tudatosan az épület tájolását és a klímatudatos növénykiültetéssel kapcsolatban.

IV. témakör: Prosperáló város

A helyi termékek tekintetében a legtöbben a zöldségeket, gyümölcsöket és kézműves használati tárgyakat ismerik, azonban a válaszadók 20%-a egyáltalán nem ismer ilyeneket. Legtöbben (56%) a piacon vagy közvetlen termelőtől (40%), alkotóktól (31%) vásárolnak helyi termékeket.

A kérdőív utolsó részében arra kértük a kitöltőket, hogy ha szeretnének valamit megosztani a városról, azt tegyék meg.

Véleményükben jellemzően az alábbiakat tartják fontosnak:

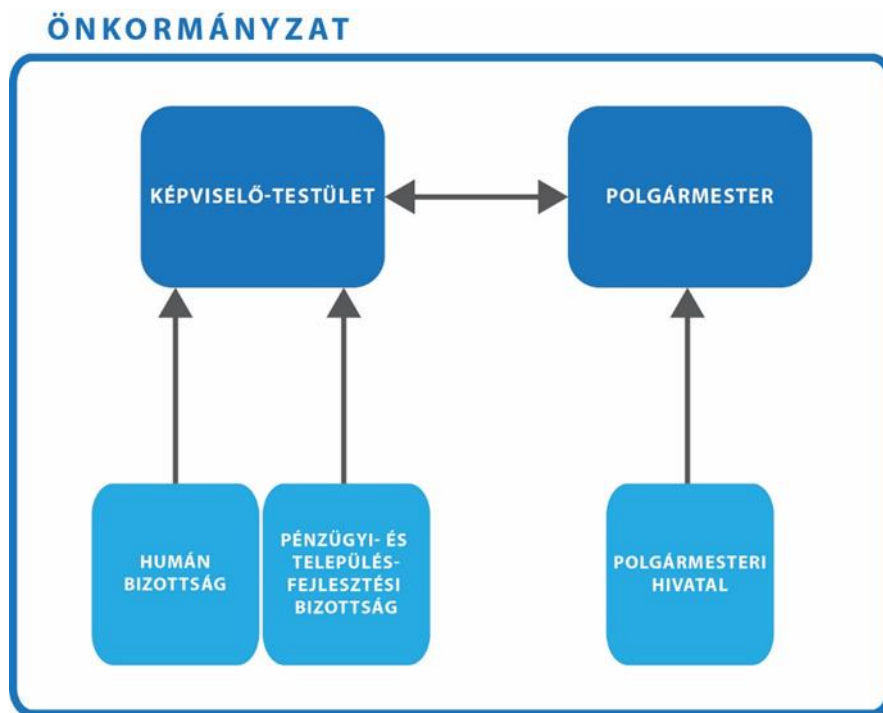
- Külterületek (Balatonbozsok, Tekeres, Kabóka, Leshegy) fejlesztése (közterületek, biztonság)
- A 64. főúton az átkelés biztonságának növelése (új gyalogátkelők, meglévők jobb láthatósága), különösen Balatonbozsokon
- Illegális szemétlarakók felszámolása, az elkövetők felelősségre vonása
- Alsótekerecs bekapcsolása a kerékpáros úthálózatba
- Kossuth utca és Kinizsi utca kereszteződésében a biztonság fejlesztése (jelzőlámpa telepítése)
- A kastély épületének hasznosítása
- Városi tűzoltóság létesítése
- Színvonalas játszóterek és közösségi terek létrehozása minden korosztály számára
- Utak, járdák állapotának javítása
- Jövőkép és fejlesztési koncepció kidolgozása
- Békaváros felszámolása
- A foci pályát kerülni a lakott területen kívülre, ahol a lakókat nem zavarja a hangzavar
- Kerékpárút a Balaton felé

6.2.2 Intézményi/ szervezeti felmérés
Még folyamatban van, nincs lezárva a kérdőíves felmérés.

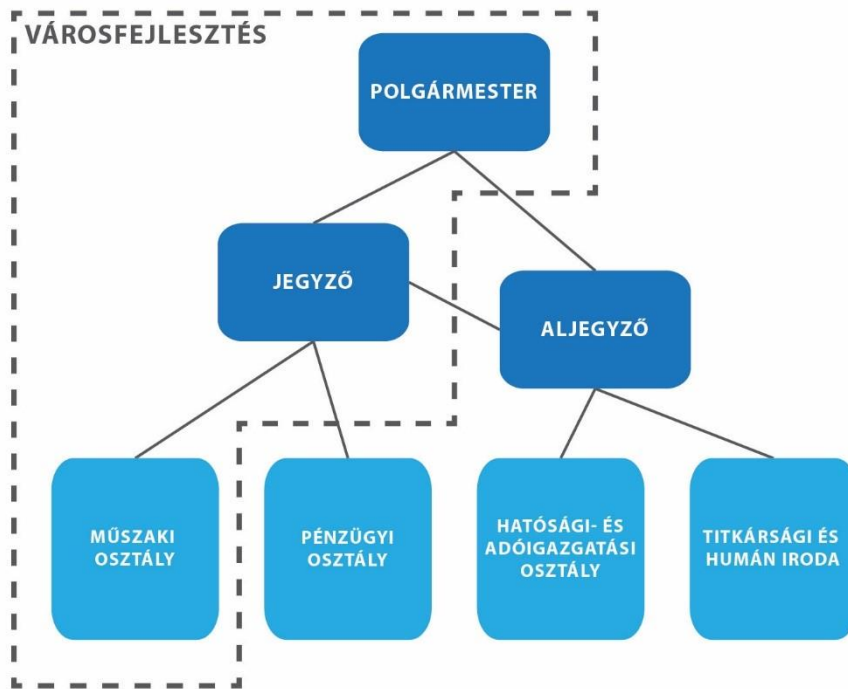
6.3 Finanszírozási terv beavatkozásonként

Későbbiekben kerül kidolgozásra.

6.4 Működési térkép

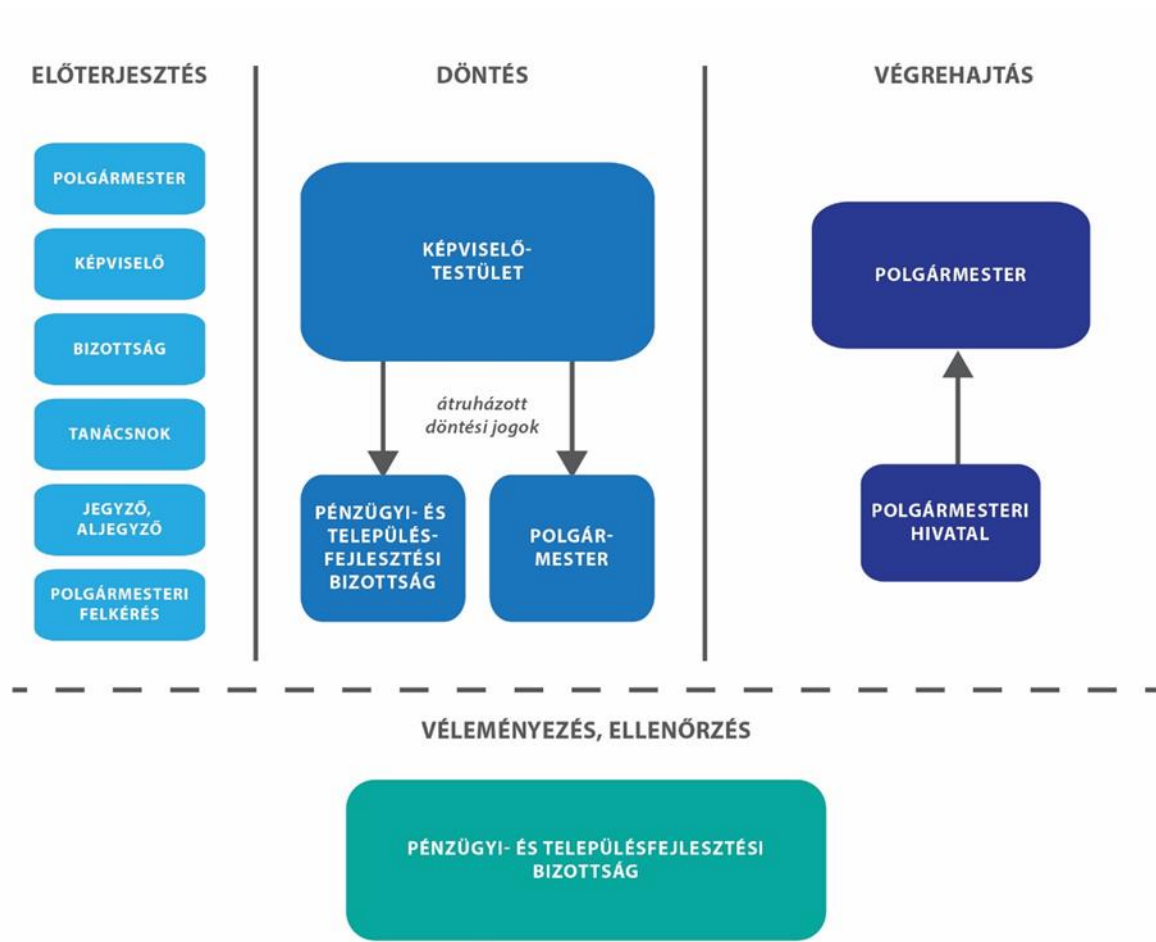

5.ábra Polgármesteri Hivatal szervezeti struktúrája

6. ábra: A stratégiai ciklus megvalósításában résztvevők a Polgármesteri Hivatal organigram-ján

7. ábra: Városfejlesztés, zöld és digitális átállás döntésmechanizmusa

Enying Város Önkormányzata
TOP Plusz Városfejlesztési Programterv
2021-2027
2. verzió

Cím	Enying Város TOP Plusz Városfejlesztési Programterve
Verzió	2.0 2022. június 14. Enying Város és Fejér Megye észrevételeivel javított Munkaközi változat
Közyűlési határozat száma és dátuma	[határozat száma és megnevezése] [határozat megjelenésének dátuma]
Finanszírozó operatív program:	Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz (TOP_Plusz)
Érintett földrajzi terület:	Enying

FVS felelős szervezet:	Enying Város Önkormányzata
FVS felelős szervezet kapcsolattartó:	[kapcsolattartó neve, beosztása] [email, telefon]
FVS felelős szervezet címe:	[cím]

[hely], 2022. [benyújtás hónap, nap]

Tartalomjegyzék

Táblázatok jegyzéke	2
0. Verziókövetés	3
1. Stratégiai beágyazottság	3
2. A beruházások, akciók összesítő bemutatása	4
3. Konkrét beruházások.....	9
4. Ütemezés.....	16
5. Indikátor vállalások.....	17
6. Mellékletek.....	18
6.1. Megyei önkormányzat bevonása	18
6.2. Kiválasztási kritériumok, döntéshozatal.....	18

Táblázatok jegyzéke

1. táblázat: FVS stratégiai célmátrix	3
2. táblázat: Projekttábla - 1. prioritási tengely.....	10
3. táblázat: Projekttábla - 2. prioritási tengely.....	12
4. táblázat: Projekttábla - 3. prioritási tengely, ESZA+	13
5. táblázat: Projekttábla - 3. prioritási tengely, ERFA.....	14
6. táblázat: Indikátor vállalások.....	17

0. Verziókövetés

A megyei közgyűlésnek benyújtott 1. verzió.

1. Stratégiai beágyazottság

1. táblázat: FVS stratégiai célmátrix

stratégiai cél	kapcsolódó rész-célok	Prospe-ráló vá-ros	Zöldülő város	Megtartó város	Digitális város	Kiszol-gáló vá-ros
Városi kohézió megteremtése	Együttműködő városi közösség felépítése, identitásfejlesztés		X	X	X	
	Társadalmi befo-gadás erősítése	X		X	X	
Élhető gazdasági központ kialakítása	Élhető, működő városi élettér lét-rehozása	X	X	X	X	X
	A helyi gazdaság alapjainak megte-remtése	X	X		X	
	A gazdaság sokré-tűségének kialakí-tása	X			X	

2. A beruházások, akciók összesítő bemutatása

2. táblázat FVS-TOP Plusz kapcsolat

		Top Prioritás 1										Top Prioritás 2	Top Prioritás 3 ESZA+			Top Prioritás 3 ERFA		
		gazdaság-fejlesztés	közúti közlekedés	turizmus	vízgazdálkodás	zöldinfrastruktúra	kultúra, sport	fenntartható közlekedés	hulladékkezelés	szociális célú városrehabilitáció	belterületi út	energetika	foglalkoztatási együttműködések	szociális célú városrehabilitáció (ESZA)	helyi humán fejlesztések	bölcsődei, óvodai intézmények	köznevelés	egészségügyi és szociális infrastruktúra
Helyi lakosság bevonását biztosító közösségi, kommunikációs stratégia kialakítása fejlesztése	Lakossági kommunikáció stratégia és humán erőforrás fejlesztés																	
	A település kommunikációs platformjainak és kommunikációs infrastruktúrájának a fejlesztése (online és offline)																	
Közösségi, szabadidős, térségi vonzerővel bíró programok szervezése	Kulturális intézmény fejlesztése																	
	Települési ifjúsági és közösségi rendezvények szervezése													1 db, akcióterületi komplex P3V1				
Civil szervezetek közötti együttműködések erősítése	Civil szervezetek támogatása																	
	Civil egyeztető fórum																	
Helyi és kisközségi hagyományokhoz kapcsolódó óvodai nevelési programok kidolgozása	Helyi hagyományokhoz és sajátosságokhoz kapcsolódó nevelési program kialakítása																	
Környezettudatos szemléletmód terjedését szolgáló helyi szemléletformáló akciók és képzések	Képzéssorozat a település intézményei számára													1 db, akcióterületi komplex P3V1				
	Szemléletformáló lakossági akciók																	
Hátrányos helyzetűek foglalkoztatottságának növelése	Átmeneti jellegű, határozott időtartamú foglalkoztatás biztosítása közösségi terrek kialakítása és fenntartása céljából																	
	Távmunka támogatása infrastruktúrával és eszközökkel																	
	Digitális kompetencia fejlesztése																	
Hátrányos helyzetű népesség integrálását szolgáló komplex felzárkóztató programok kidolgozása	ESZI humán erőforrás fejlesztés													1 db, akcióterületi komplex P3V1				

	Óvodai és iskolai szociális program bővítése																				
	HH térkép készítése																				
Krizishelyzetben lévő családok támogatása	Krizishelyzetben lévő családok támogatása																				
Otthoni időskori ellátóhálózat fejlesztése	Otthoni jelzőrendszeres szolgáltatás kialakítása																				
	Szakápolás biztosítása																				
	Nappali ellátás időbeli kiterjesztése																				
Kiemelt programok hátrányos helyzetű gyerekek oktatására, alternatív oktatási-nevelési program bevezetése	Biztos Kezdet Gyerekház és Tanoda létrehozása																			1 db, akcióterületi komplex P3V1	
	Óvodai felzárkóztató programok kidolgozása, alkalmazása																			1 db, akcióterületi komplex P3V1	
	ILMIT program																			1 db, akcióterületi komplex P3V1	
	Nyári gyermekfelügyelet biztosítása																			1 db, akcióterületi komplex P3V1	
	Fiatalok bevonása a döntéselőkészítési folyamatokba																				
Fiatalok integrációjának elősegítését, valamint aktivitásuk és társadalmi kohéziójuk növelését szolgáló élménypedagógiai és a fizikai aktivitásra építő programok infrastrukturális háttérének kialakítása	Óvodai intézmények felújítása																			1 db, pontszerű P3V2	
	Bérlakásprogram megvalósítása, fecskeházak, szolgálati lakások építése																				
	Prevenációs programok feltételeinek javítása																				
Egészségi állapot személyi és infrastrukturális feltételeinek javítása	Fogorvosi rendelő korszerűsítése, szolgálati lakás kialakításával																				1 db, pontszerű P3V3
	Belterületi zöldinfrastruktúra fejlesztés																				
Zöld város program folytatása	Közösségi, rekreációs területek fejlesztése																				2 db, pontszerű P1V4 P1V5

	Komplex zöldfelület-gazdálkodást támogató rendszerek kiépítése				1 db, hálózatos P1V4													
Főutca-program megvalósítása	A Fő utca közterület-rendezése és zöldfelületi megújítása		1 db, pontszerű P1V2															
Csapadékvíz-elvezetés, befogadók rendezése, természetes vízmegtartó megoldások kialakítása – kisvízfolyásokkal történő kapcsolat	Városon belüli csapadékvíz elvezetés megoldása																	
	Ökológiai folyosók természetvédelmi célú rendezése																	
Belterületi és külterületi utak felújítása	Belterületi utak felújítása								1 db hálózatos P1V3									
	Külterületi utak felújítása																	
Kihasztnátlan épületek és területek közösségi és gazdasági célú hasznosítása	Megvalósíthatósági tanulmány készítése																	
	Önkormányzati tulajdonú, közösségi épületek felújítása								1 db, pontszerű P2V1									
	Kastély: co-working iroda, rendezvényter, vendéglátó létesítmények, helytörténeti látványosság, befektetők keresése																	
	Barnamezős területek, egyéb közösségi célú épületek hasznosítása																	
Infokommunikációs fejlesztések közösségi és gazdasági hasznosítása	Városi applikáció kidolgozása																	
	Városi applikáció kidolgozása																	
	Szabad hozzáférésű info-központok, információs weboldalak, e-gazdaság, e-gazdasági szereplők vonzása																	
	Bizonyos települési szolgáltatások (pl. kulturális gazdaság működése és közösségfejlesztés) térségi szintű szervezését segítő okos megoldások (erőforrásmegosztási célból),																	

Településmarketing	Szolgáltatási regiszter, kiadványok, internetes tájékoztató felület, online településmarketing és információs rendszerek létrehozása																				
Kerékpáros infrastruktúra fejlesztése	Regionális jelentőségű kerékpáros infrastruktúra fejlesztése						1 db, hálózatos P1V1														
	Helyi jelentőségű kerékpáros infrastruktúra fejlesztése																				
A járási szintű turizmusfejlesztési koncepció, turisztikai együttműködések	Turizmusfejlesztési koncepció megalkotása																				
	Természeti és kulturális értékek turisztikai vonzerővé alakítása																				
Balatoni turizmushoz kiegészítő szolgáltatások létrehozása	Turisztikai szolgáltatásfejlesztés																				
	Szálláshelyfejlesztés																				
A mezőgazdaság foglalkoztatási szerepének növelése	K+F aktivitás és adaptáció, illetve az innovációs teljesítmény növelése az agrárgazdasági vállalkozásokban																				
	Rövid ellátási láncok fejlesztése																				

3. Konkrét beruházások

A táblázat elkülönítetten tartalmazza az elfogadott TOP PLUSZ forráskeretre, valamint az esetleges tartalékkeretre tervezett projekteket.

A kék mezőkben a TVP keretére (városi TOP Plusz keret) elsődlegesen tervezett beruházások szerepelnek, a zöld mezőkön a kereten túli (tartalék), de szintén illeszkedő fejlesztések találhatóak.

2. táblázat: Projekttábla - 1. prioritási tengely

Projekt címe		Stratégiai célhoz való illeszkedés (melyik városi stratégiai célhoz illeszkedik)	Helyszín (város /térsvégi település)	Forrásigény (Ft)	Megvalósító	Együttműködés	Indikátor	Célérték (becsült)
Prioritás 1.	P1.V1 projekt: Kerékpárút fejlesztése	Élhető gazdasági központ kialakítása	Enying	300 M	Enying Város Önkormányzata	egyedi	Támogatott célzott kerékpáros infrastruktúra	2,5 km
	P1.V2 projekt: Közlekedésbiztonsági beruházások (64 úton)	Élhető gazdasági központ kialakítása	Enying	15 M	Enying Város Önkormányzata	egyedi		
	P1.V3 projekt: Útfelújítás, járda felújítás, vízelvezetés (Munkácsi, Madarász, Liszt Ferenc, Völgy utca)	Élhető gazdasági központ kialakítása	Enying	200 M	Enying Város Önkormányzata	egyedi	Átépített vagy korszerűsített közutak hossza – nem TEN-T	3 km
	P1.V4 projekt: Zöld város program folytatás (alternatív vízforrások felkutatása, öntöző lehetőség, színpad felújítás, köz illemhely)	Élhető gazdasági központ kialakítása	Enying	65 M	Enying Város Önkormányzata	egyedi	Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás céljából épített vagy felújított zöldinfrastruktúra	7 ha
	P1.V5 projekt: Játsszótér építése Balatonbozsokon és Alsótekeresen	Élhető gazdasági központ kialakítása	Balatonbozsok, Alsótekeres	20 M	Enying Város Önkormányzata	egyedi		
	P1. V6 projekt: Tervezési dokumentumok előállítás		Enying	80 M	Enying Város Önkormányzata	egyedi	Az integrált területfejlesztési stratégiák keretébe tartozó projektek által érintett lakosság (fő)	6622 fő
							Támogatott integrált területfejlesztési stratégiák	1 db
kereten túli, tartalék projektek	projekt 1							
	projekt n							
Prioritás forráskerete (nem módosítható)				680 M Ft				

Elsődleges projektek teljes forrásigénye	680 M Ft				
A város forrásigénye (részösszeg) – csak várostérségi tervezés esetén					
Térségi település1 forrásigénye (részösszeg) – csak várostérségi tervezés esetén					
Térségi település2 forrásigénye (részösszeg) – csak várostérségi tervezés esetén					
Tartalék projektek összes forrásigénye	0 M Ft				

3. táblázat: Projekttábla - 2. prioritási tengely

	Projekt címe	Stratégiai célhoz való illeszkedés (melyik városi stratégiai célhoz illeszkedik)	Helyszín (város /térségi település)	Forrásigény (Ft)	Megvalósító	Együttműködés	Indikátor	Célérték (becsült)
Prioritás 2.	P2.V1 projekt: Balatonbozsok Tornyos iskola energetikai korszerűsítése	Élhető gazdasági központ kialakítása	Balatonbozsok	118 M	Enying Város Önkormányzata	egyedi	Jobb energiahatékonyságú középület	184,86 m2
	P2.V2 projekt:							
	P2.V3 projekt							
kereten túli, tartalék projektek	projekt 1: Közvilágítás korszerűsítése napelemes kandelláberekkel	Élhető gazdasági központ kialakítása	Enying	20 M	Enying Város Önkormányzata	egyedi		
	projekt 2: Polgármesteri Hivatal villamos energetikai korszerűsítése	Élhető gazdasági központ kialakítása	Enying	10 M	Enying Város Önkormányzata	egyedi	Jobb energiahatékonyságú középület	679,5 m2
	Prioritás forráskerete (<i>nem módosítható</i>)			118 M Ft				
	Elsődleges projektek teljes forrásigénye			118 M Ft				
	A város forrásigénye (részösszeg) – csak várostérségi tervezés esetén							
	Térségi település1 forrásigénye (részösszeg) – csak várostérségi tervezés esetén							
	Térségi település2 forrásigénye (részösszeg) – csak várostérségi tervezés esetén							
	Tartalék projektek összes forrásigénye			30 M Ft				

4. táblázat: Projekttábla - 3. prioritási tengely, ESZA+

	Projekt címe	Stratégiai célhoz való illeszkedés (melyik városi stratégiai célhoz illeszkedik)	Helyszín (város /térségi település)	Forrásigény (Ft)	Megvalósító	Együttműködés	Indikátor	Célérték (becsült)
Prioritás 3. ESZA+	P3.V1 projekt: Helyi humán fejlesztések megvalósítása: települési rendezvények, humán szemléletformálás, mélyszegénységben élő gyermekek tanórán kívüli fejlesztése	Városi kohézió megteremtése	Enying	169 M	Enying Város Önkormányzata	egyedi	Társadalmi akciókban résztvevők száma	2000 fő
kereten túli, tartalék projektek	projekt 1 van? projekt n							
	Prioritás forráskerete (<i>nem módosítható</i>)			169 M Ft				
	Elsődleges projektek teljes forrásigénye			169 M Ft				
	A város forrásigénye (részösszeg) – csak várostérségi tervezés esetén							
	Térségi település1 forrásigénye (részösszeg) – csak várostérségi tervezés esetén							
	Térségi település2 forrásigénye (részösszeg) – csak várostérségi tervezés esetén							
	Tartalék projektek összes forrásigénye			0 M Ft				

5. táblázat: Projekttábla - 3. prioritási tengely, ERFA

Projekt címe	Stratégiai célhoz való illeszkedés (melyik városi stratégiai célhoz illeszkedik)	Helyszín (város / térségi település)	Forrásigény (Ft)	Megvalósító	Együttműködés	Indikátor	Célérték (becsült)	
Prioritás 3. ERFA+	P3.V2 projekt: Kossuth utcai ovi és Vas Gereben utcai ovi (tető, belső felújítás, külső eszközök)	Élhető gazdasági központ kialakítása	Enying	124 M			Az új vagy korszerűsített gyermekgondozási létesítmények osztálytermi/csoporttermi kapacitása	db
							Az új vagy korszerűsített gyermekgondozási létesítmények éves felhasználói	165 fő/év
	P3.V3 projekt: Fogorvosi/orvosi rendelő kialakítása, szolgálati lakás	Élhető gazdasági központ kialakítása	Enying	60 M			Fejlesztéssel érintett egészségügyi alapellátást nyújtó szolgálatok (bent: házi orvos, házi gyermekorvos, fogorvosi, védőnői szolgálat és kapcsolódó ügyeleti ellátás, iskolaegészségügyi ellátás) száma	db
							Az új vagy korszerűsített egészségügyi ellátó létesítmények éves felhasználói	fő/év
kereten túli, tartalék projektek	projekt n							
	projekt 1 van?							
	projekt n							
	Prioritás forráskerete (nem módosítható)			184 M Ft				
	Elsődleges projektek teljes forrásigénye			184 M Ft				

[MK1] megjegyzést írt: Indikátor számítási módja: A projekt keretében támogatott 0-3 éves és 3-6 éves gyermekek elhelyezését biztosító intézmény/szolgáltatás (bölcsőde, mini bölcsőde, családi bölcsőde, óvoda, többcélú óvoda-bölcsőde) új építéssel és/vagy korszerűsítéssel érintett férőhelyszámainak összege.

[MK2] megjegyzést írt: Indikátor számítási módja: A projekt keretében fejlesztett infrastruktúrát (épületet és/vagy eszközállományt) használó, egészségügyi alapellátást (házi orvos, házi gyermekorvosi ellátás, fogorvosi alapellátás, alapellátáshoz kapcsolódó ügyeleti ellátás, védőnői ellátás, illetve iskola- 18 Közös kimeneti, közös eredmény, OP-kimeneti, OP-eredmény 31 egészségügyi (iskolaorvosi, iskola-fogorvosi) ellátás) nyújtó egészségügyi szolgálatok száma. A vegyes házi-orvosi praxis az indikátor célérték számításában egynek számít.

[MK3] megjegyzést írt: Indikátor számítási módja: Az új vagy korszerűsített egészségügyi ellátó létesítmények által ellátott betegek összesített száma a projekt pénzügyi befejezését követő évben. Indikátor igazolásának módja: Egészségügyi szolgáltató nyilatkozata

A város forrásigénye (részösszeg) – csak várostérségi tervezés esetén					
Térségi település1 forrásigénye (részösszeg) – csak várostérségi tervezés esetén					
Térségi település2 forrásigénye (részösszeg) – csak várostérségi tervezés esetén					
Tartalék projektek összes forrásigénye	0 M Ft				

ÖSSZESÍTÉS

1-4 Prioritás összforráskerete (nem módosítható)	1150 M Ft				
Elsődleges projektek teljes forrásigénye	1150 M Ft				
A város forrásigénye (részösszeg) – csak várostérségi tervezés esetén					
Térségi település1 forrásigénye (részösszeg) – csak várostérségi tervezés esetén					
Térségi település2 forrásigénye (részösszeg) – csak várostérségi tervezés esetén					
Tartalék projektek összes forrásigénye	0 M Ft				

4. Ütemezés

6. táblázat: A projektek megvalósításának ütemezése

	2023 1.	2023 2.	2023 3.	2023 4.	2024 1.	2024 2.	2024 3.	2024 4.	2025 1.	2025 2.	2025 3.	2025 4.	2026 1.	2026 2.	2026 3.	2026 4.	2027 1.	2027 2.	2027 3.	2027 4.
P1.V1 projekt: Kerékpárút	X																			
P1.V2 projekt: Közlekedésbiztonsági beruházások (64-en)	X																			
P1.V3 projekt: Útfelújítás, járda felújítás, vízelvezetés (Munkácsi, Madarász, Liszt Ferenc, Völgy utca)	X																			
P1.V4 projekt: Zöld város program folytatás (alternatív vízforrások felkutatása, öntöző lehetőség, színpad felújítás, köz illemhely)	X																			
P1.V5 projekt: Játsszótér építése Balatonborszokon és Alsótekeresen	X																			
P1.V6 projekt: Tervezési dokumentumok előállítása	X																			
P2.V1 projekt: Balatonborszok Tornyos iskola energetikai korszerűsítése	X																			
P3.V1 projekt: Helyi humán fejlesztések megvalósítása: települési rendezvények, humán szemléletformálás, mélyszegénységben élő gyermekek tanórán kívüli fejlesztése	X																			
P3.V2 projekt: Kossuth utcai ovi és Vas Gereben utcai ovi (tető, belső felújítás, külső eszközök)	X																			
P3.V3 projekt: Fogorvosi/orvosi rendelő kialakítása, szolgálati lakás	X	I																		

5. Indikátor vállalások

6. táblázat: Indikátor vállalások

A mutató neve	Mértékegysége	Összesített értéke	Megjegyzés
Támogatott vállalkozások (ebből: mikro-, kis-, közép-, nagyvállalkozás)	db		
Vissza nem térítendő támogatások által támogatott vállalkozások	db		
Nem pénzügyi támogatásban részesített vállalkozások	db		
Átépített vagy korszerűsített közutak hossza – nem TEN-T	km	3	
Támogatott kulturális és turisztikai helyszínek száma	db		
Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás céljából épített vagy felújított zöld infrastruktúra	ha	7	
Árvízvédelmi intézkedésekkel érintett lakosság	fő		
Támogatott célzott kerékpáros infrastruktúra	km	2,5	
Az új vagy korszerűsített szociális lakások kapacitása	fő		
Az integrált területfejlesztési stratégiák keretébe tartozó projektek által érintett lakosság	fő	6622	
Támogatott integrált területfejlesztési stratégiák	db	1	
Becsült üvegházhatású gázkibocsátások	CO ₂ t/év		
Jobb energiahatékonyságú középületek	m ²	184,86 + 679,5 tartalék	
Az új vagy korszerűsített gyermekgondozási létesítmények osztálytermi kapacitása	db		
Az új vagy korszerűsített gyermekgondozási létesítmények éves felhasználói	fő	165	
Fejlesztéssel érintett egészségügyi alapellátást nyújtó szolgálatok (benne: háziorvos, házi gyermekorvos, fogorvosi, védőnői szolgálat és kapcsolódó ügyeleti ellátás, iskolaegészségügyi ellátás) száma	db		
Az új vagy korszerűsített egészségügyi ellátó létesítmények éves felhasználói	fő		
A fejlesztés révén létrejövő, megújuló szociális alapszolgáltatások és gyermekjóléti alapellátások száma	db		
Az új vagy korszerűsített oktatási létesítmények osztálytermi kapacitása	db		
Megvalósított programok száma	db		
Programba bevont humán közszolgáltatásokban dolgozók száma	fő		
Programban résztvevő munkanélküliek száma	fő		
Programban résztvevő inaktív személyek száma	fő		

A mutató neve	Mértékegysége	Összesített értéke	Megjegyzés
Társadalmi akciókban résztvevők száma	fő	2000	
Program elhagyásának időpontjában foglalkoztatásban – beleértve az önfoglalkoztatást – álló résztvevők száma	fő		

Plusz indikátorvállalások későbbiekben kiegészítésre kerülnek (helyi gazdaságfejl., kékinfra, turizmus, gyermekgondozási intézmények, egészségügyi intézmények)

6. Mellékletek

6.1. Megyei önkormányzat bevonása

Mivel a TOP Plusz forrásra tervezett beavatkozási területeknek és céloknak, valamint a költségtervezetnek illeszkednie kell Fejér Megyei Önkormányzat területfejlesztési koncepciójához, programjához, valamint a megyei Integrált Területi Programhoz, Enying Város Önkormányzata az FVS-t és TVP-t - a partnerségi tervezés szellemiségével összhangban - megküldi véleményezésre a megyei önkormányzatnak. A Fejér Megyei Önkormányzat FVS-re és TVP-re vonatkozó észrevételeit, véleményét figyelembe véve Fejér Megyei Önkormányzatának Határozatát és Nyilatkozatát csatolja a TOP Plusz 1.3.1 -21 kódszámú „Fenntartható városfejlesztési Stratégiák támogatása” c. pályázathoz.

1. Melléklet: A megyei önkormányzat álláspontja a benyújtani tervezett FVS-ről és TVP-ről.

6.2. Kiválasztási kritériumok, döntéshozatal

Enying esetén nem releváns.